

Møte tirsdag den 14. juni 2011 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 103):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011–2015) (Innst. 422 S (2010–2011), jf. Meld. St. 16 (2010–2011))
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (Innst. 424 L (2010–2011), jf. Prop. 91 L (2010–2011))
3. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) (Innst. 423 L (2010–2011), jf. Prop. 90 L (2010–2011))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Bent Høie, Øyvind Halleraker, Elisabeth Røbekk Nørve og Elisabeth Aspaker om tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten (Innst. 407 S (2010–2011), jf. Dokument 8:121 S (2010–2011))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om å innføre såkalt «pakkeforløp» innen kreftomsorgen og deler av iskemisk hjertesykdom etter dansk modell (Innst. 418 S (2010–2011), jf. Dokument 8:130 S (2010–2011))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i legemiddeloven (Innst. 366 L (2010–2011), jf. Prop. 107 L (2010–2011))
7. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av takstoppgjera for legar, psykologar og fysioterapeutar) (Innst. 421 S (2010–2011), jf. Prop. 129 S (2010–2011))
8. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om opprettelse av en hjertebro til Danmark for ablasjonspasienter (Innst. 419 S (2010–2011), jf. Dokument 8:131 S (2010–2011))
9. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. (Innst. 430 L (2010–2011), jf. Prop. 116 LS (2010–2011))
10. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i merverdiavgiftsloven mv. (ny og enkel registrerings- og rapporteringsordning for tilbydere som leverer elektroniske tjenester fra utlandet) (Innst. 431 L (2010–2011), jf. Prop. 117 L (2010–2011))
11. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i pengespiloven (ny revisorordning for Norsk Tipping AS og fordeling av overskudd fra bingoterminaler) (Innst. 428 L (2010–2011), jf. Prop. 98 L (2010–2011))
12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i petroleumsloven (Innst. 417 L (2010–2011), jf. Prop. 102 L (2010–2011))
13. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om delvis bompengefinansiering av Fosenpakka i Sør- og Nord-Trøndelag (Innst. 409 S (2010–2011), jf. Prop. 124 S (2010–2011))
14. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om revisjon og slutføring av Østfoldpakka – Utbygging og finansiering av prosjektet E18 Melleby–Momarken i Østfold (Innst. 411 S (2010–2011), jf. Prop. 131 S (2010–2011))
15. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen og Arne Sortevik om økt trafikksikkerhet, redusert forfall av infrastruktur og bilpark samt beskyttelse av vannkilder og natur gjennom redusert bruk av veisalt på norske veier (Innst. 404 S (2010–2011), jf. Dokument 8:114 S (2010–2011))
16. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Laila Dävøy og Line Henriette Hjemdal om sikrere og bedre fremkommelighet for syklistene (Innst. 410 S (2010–2011), jf. Dokument 8:145 S (2010–2011))
17. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samarbeidet i NATO i 2010 (Innst. 413 S (2010–2011), jf. Meld. St. 24 (2010–2011))
18. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2010 (Innst. 339 S (2010–2011), jf. Dokument 14 (2010–2011))
19. Referat

Presidenten: Representantene Henning Skumsvoll, Marianne Aasen, Jan Arild Ellingsen, Torfinn Opheim og Tor Bremer, som har vært permittert, har igjen tatt sete.
Representanten Sonja Irene Sjøli vil framsette et representantforslag.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:00:37]: På vegne av representantene Linda C. Hofstad Helleland, André Oktay Dahl, Michael Tetzschner og meg selv vil jeg fremme forslag om bedre beskyttelse av barn som er utsatt for menneskehandel.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16.00 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–5 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:36]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011–2015) (Innst. 422 S (2010–2011), jf. Meld. St. 16 (2010–2011))

Sak nr. 2 [10:01:54]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (Innst. 424 L (2010–2011), jf. Prop. 91 L (2010–2011))

Sak nr. 3 [10:02:11]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om folkehelsearbeid (folkehelseoven) (Innst. 423 L (2010–2011), jf. Prop. 90 L (2010–2011))

Sak nr. 4 [10:02:28]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Bent Høie, Øyvind Halleraker, Elisabeth Røbekk Nørve og Elisabeth Aspaker om tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten (Innst. 407 S (2010–2011), jf. Dokument 8:121 S (2010–2011))

Sak nr. 5 [10:02:59]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønnaas Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om å innføre såkalt «pakkeforløp» innen kreftomsorgen og deler av iskemisk hjertesykdom etter dansk modell (Innst. 418 S (2010–2011), jf. Dokument 8:130 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 2 timer og 30 minutter og fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Fremskrittspartiet 35 minutter, Høyre 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 mi-

nutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalere fra hver partigruppe og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sonja Mandt (A) [10:04:51] (ordfører for sak nr. 1): Vi behandler i dag Meld. St. 16 for 2010–2011, Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011–2015.

Som saksordfører vil jeg takke komiteen for et godt og konstruktivt samarbeid. Vi har hatt tre store saker samtidig, som har krevd mye arbeid. Men vi har jobbet sammen om det gode resultatet som nå foreligger. Mye er samstemt, men noen steder tydeliggjøres de politiske skillelinjene.

Det er bred enighet om de store hovedlinjene. Det er viktig når vi lager planer og lovverk med så stor innvirkning på framtidens helsevesen. Det vi nå gjør, er en av de største endringer som gjøres innenfor helse i vår tid, og stor enighet sikrer forutsigbare og trygge rammer.

Komiteen har hatt en stor og nyttig høringsrunde. Takk til alle som kom med innspill til komiteen – flere av disse finnes i innstillingen.

Nasjonal helse- og omsorgsplan viser den langsiktige veien i Samhandlingsreformen, som ble vedtatt i fjor. Her utdypes hovedmålene: rett behandling på rett sted til rett tid, og hvordan samhandle bedre. I fjor stilte vi diagnosen, nå kommer medisinen. Dette er den politiske kursen som tar de juridiske, organisatoriske, økonomiske og faglige grepene som må til for å sette reformen ut i livet.

Den norske folkehelsen er god, og vi har en av verdens beste helsetjenester. Likevel er det dessverre noen som opplever at de ikke får den hjelpen de skal ha når de trenger den, eller at behandlingen blir fragmentert. Målet vårt er å endre og bedre dette.

Forebygging og folkehelse gjennomsyrrer framtidens helsetenkning. Vi må forebygge mer for å kunne reparere mindre. Det vi forebygger i dag, får ikke den største effekten i morgen. Vi må tenke på framtiden for å se resultatene. Derfor er skole og barnehage noen av de viktigste arenaene å starte på. Vi må ha tålmodighet, for endring tar tid.

Kommunene er den viktigste arenaen for forebygging, og de får nå plikt til å identifisere egne helseutfordringer og sette i gang tiltak. På den måten påvirker de befolkningens helse. De må også samarbeide med frivillig og ideell sektor, for helse skal tenkes i alle ledd og nivåer, og av alle.

Samhandlingsreformen gir kommunene mer ansvar for egne innbyggere, og det må være økonomisk interessant å sette i gang tiltak. Derfor innføres en medfinansiering. Den kommunale medfinansieringen er koblingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. I komiteen er det uenighet om hvordan dette skal innrettes. Flertallet mener

at medfinansiering gir kommunene noe å strekke seg etter og er et positivt insitament, mens mindretallet ønsker en annen innretning, som jeg regner med de kommer til å redegjøre for.

Medfinansiering betyr at kommunene skal betale en del av regningen ved innleggelse. Det vil bidra til å bygge opp alternative tilbud i kommunene, med en god pleie- og omsorgstjeneste som kan gjøre mer enn det den gjør i dag av behandling. I medfinansieringen er det en del viktige unntak når det gjelder innleggelse, som operasjoner, fødsler, og det er et tak på 30 000 kr for særlig ressurskrevende enkeltopphold. Det legges heller ikke opp til kommunal medfinansiering for psykisk helsevern, rusbehandling og opphold i private opptreningsinstitusjoner.

Selv om psykisk helse og rus nå holdes utenfor, betyr ikke det at ansvaret ikke er plassert. Også her må kommunene tenke helhetlig og fokusere på hele livsløpet, på bolig og forebygging.

Kommunene og sykehusene får plikt til å inngå samarbeidsavtaler som skal legge til rette for behandling nær der pasienten bor. Mange kommuner har allerede etablert lokalmedisinske senter der spesialisthelsetjenesten og avtalespesialister er viktige samarbeidspartnere. Slike senter kan inneholde ulike funksjoner, og bidrar til raskere behandling av god kvalitet. Det betyr at de som trenger helsetjenester ofte, kan få behandling i sitt nærmiljø. Kommunene skal ha ansvar for dem med avklart sykdomsbilde, mens der det er uavklart eller er alvorlig sykdom, er sykehuset stedet. Denne endringen betyr altså ikke at pasienter ikke skal på sykehus lenger, men det vil være som i dag, at det er sykdomsbildet og legen sammen med pasienten som avgjør hvor du skal være.

Kommunene må bygge opp tilbud for utskrivningsklare pasienter, med ansvar fra første dag. De får også plikt til å etablere tilbud med øyeblikkelig hjelp og døgntilbud for pasienter som har behov for behandling eller observasjon. Dette fases inn fram til 2015.

Kommunene kan forebygge behovet for innleggelse gjennom ulykkesforebyggende og rusforebyggende arbeid. De kan redusere feilmedisinering, og de kan tilsette kommunefarmasøyer. Det skjer allerede veldig mye i kommunene i dag som kan videreutvikles, og flertallet mener at det skal fortsette. Kommunene er i gang. Mindretallet ønsker piloter og at ting skal skje litt sakte.

Fastlegen har en stor og viktig rolle. Vedkommende er en sentral del av det lokale helsetilbudet og er bindeledet mellom første- og annenlinjetjenesten. Denne kompetansen bør utnyttes bedre ved at mye av det som gjøres på spesialistnivå, bør kunne gjøres hos fastlegen. Kommunene kan bygge ut ambulante, tverrfaglige team som er knyttet til de lokalmedisinske sentrene, og de kan supplere fastlegene med oppfølging av kronikergrupper og deres familier.

En samlet komité mener at det er behov for en sterkere satsing på rehabilitering og habilitering, og at grenseoppgangen mellom hva som skal være spesialistrehabilitering og den kommunale rehabilitering, må gjennomgås. Det er særlig eldre og kronikere som vil ha god nytte av

en rehabilitering i kommunal regi. Uavhengig av hvordan dette etableres, skal det være et tverrfaglig opplegg med god kvalitet.

Spesialisthelsetjenesten må utvikles videre og ta i bruk nye metoder og virkemidler. Det er viktig at nye ting som bør sentraliseres, blir sentralisert, mens det som kan gjøres like godt på det lokale nivået, skal gjøres der. Lokalsykehusenes rolle er i den sammenheng viktig, og det må være breddekompetanse og god kvalitet der.

Komiteen er noe uenig i hva et lokalsykehus skal inneholde, og hvor detaljert det skal beskrives, men meldingen angir en del funksjoner som bør være til stede – som røntgen, laboratorium og spesialister med breddekompetanse. Vi i de rød-grønne mener at det skal være anestesi ved de sykehus med akuttberedskap som allerede har anestesi i dag, og mener dette utfyller det regjeringen selv skriver om innholdet. Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker en minstestandard for lokalsykehus. Like viktig som gode sykehus er gode prehospitale tjenester for en rask og sikker behandling til det rette stedet.

Når det gjelder IKT, er komiteen samstemt, og mener det bør legges opp til en nasjonal styring når det gjelder IKT-utviklingen framover. Alt det spennende som skjer, må videreutvikles. Jeg nevner eResept, mer bruk av elektroniske meldingssystemer, nasjonal helseportal og nasjonal kjernejournal. Velferdsteknologien må også videreutvikles. Pasientsikkerhet, etikk, forskning, ledelse, utdanning og kvalitet er momenter som er viktige i framtidens helsevesen, og som både meldingen og innstillingen belyser godt.

Vi er bekymret for den framtidige mangel på helsepersonell. Vi må sørge for at det rekrutteres, utdannes og beholdes personell. Kvalitetsløftet 2015 bidrar, men flere tiltak må til, og flere unge må velge helse som sitt yrke i framtiden.

Meldingen har som mål å forebygge og utviske sosiale helseforskjeller. Samtidig gir den retningen innenfor helsepolitikken: mer ansvar til kommunene og mer tydelig klargjøring av hva sykehusene skal gjøre. For første gang vil en kommunepolitiker vite hva spesialisthelsetjenesten også gjør.

Reformen er en tillitserklæring til kommunene, som vi mener kan gjøre jobben. Kommunene er mer enn klare. De er allerede i gang. Det finnes utrolig mange flotte, spennende tiltak som er klare, og som de bruker nå, men vi vet at de kan enda mer.

Forebygging tar tid. Fortjenesten av det arbeidet som vi nå i dag legger fram, kommer på sikt. At vi er på rett vei, er udiskutabelt. Denne meldingen og lovverket er til beste for pasientene, noe som har vært vårt mål hele tiden.

Jeg ser fram til debatten her i dag om framtidens helsetjenester.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [10:13:16]: En samlet komité, med unntak av Høyre, har en felles målsetting om at tannhelse må bli det offentliges ansvar på lik linje med øvrige helsetjenester. For å nå dette målet må man starte med

dem som har størst behov. Da lurer jeg på: Hva er årsaken til at regjeringspartiene ikke støtter Fremskrittspartiet og Kristelig Folkepartis forslag om gratis tannbehandling for eldre med funksjonstap?

Sonja Mandt (A) [10:13:45]: Vi har satt i gang mange tiltak i forhold til å nå svake grupper og stadig få inn nye grupper. Jeg vil nevne rusmisbrukere, jeg vil nevne fengselsinnsatte. Vårt mål for tannhelse er å få en egenandelsordning der alle får mulighet til å få en billigere tannhelse. Det har vi tro på. I tillegg vil vi se på det med 75-åringers pluss. Så i St.meld. nr. 35 for 2006–2007 Om framtidens tannhelsetjeneste legger vi en del føringer for hvor vi vil. Men per i dag er det ikke målet vårt å gi gratis behandling til alle, for dette må utredes videre med et egenandelstak.

Bent Høie (H) [10:14:28]: Mange hadde forventninger til at ny nasjonal helseplan også skulle være en sykehusplan der Stortinget fikk et ord med i laget om hva som skulle være minimumsinholdet i de ulike sykehustyper. Ikke minst hadde en håp om dette siden det står i Soria Moria-erklæringen at Nasjonal helseplan skal bli mer operativ, og alle opposisjonspartiene på Stortinget mener det, regjeringspartiet Senterpartiet mener det, og regjeringspartiet SV mener det. Likevel fikk vi altså en ny nasjonal helseplan der en hadde laget en definisjon av lokalsykehus som, for å si det slik, var skreddersydd for den aktuelle situasjonen, med én sykehusavdeling i ett fylke for å unngå en belastning knyttet til det som står i Soria Moria-erklæringen, at ingen lokalsykehus skal legges ned. Hva er bakgrunnen for at Arbeiderpartiet er så redd for at Stortinget skal få lov til å mene noe om minimumsinholdet i sykehus og skal holde dette tett inntil brystet internt i regjeringen?

Sonja Mandt (A) [10:15:38]: Jeg mener at meldingen inneholder veldig mye av det representanten Høie etterlyser. For i planen ligger det veldig mange krav til hva et sykehus bør inneholde. Jeg nevnte i innlegget mitt både det med laboratorier, røntgen og spesialister med breddekompetanse. Her mener jeg mye allerede ligger inne. Det er ikke alle sykehus som har det per i dag, så her er det muligheter.

Vi har også utvidet når det gjelder det meldingen nevner om anestesi. Vi ønsker å beholde den beredskapen som allerede er på de sykehusene som har akuttberedskap i dag. Så jeg mener at meldingen ivaretar det som representanten Høie etterlyser.

Laila Dævøy (KrF) [10:16:37]: Representanten Mandt var inne på viktigheten av forebygging og folkehelse. Det er jeg veldig enig i. Så er det slik at flere høringsinstanser har påpekt at å satse mer på forebygging og folkehelse vil være et stort løft for kommunene. Vi vet også at resultatene kanskje kommer mange år senere. Flere høringsinstanser har også påpekt at i det økonomiske opplegget for oppfølgingen av Samhandlingsreformen er lite og ingenting spesifikt avsatt til forebyggende virksomhet. Det vil nødvendigvis komme en pukkeeffekt av utgifter i kommune-

ne, dersom de virkelig skal klare å forebygge. Jeg tror at hvis reformen skal lykkes, er vi nødt til å få til dette på en eller annen måte. Hvordan har man tenkt at kommunene skal få til det store løftet, når det ikke er spesifikt hjemlet noen utgifter til dette?

Sonja Mandt (A) [10:17:43]: Jeg tror at både i meldingen og i innstillingen vår ligger det en endring av tanke-måte – å tenke forebygging. Det er ikke nødvendigvis økonomi som bestandig skal til. Det som skal til, er å tenke over hva vi egentlig snakker om når vi snakker om folkehelse. Jo, vi snakker om gang- og sykkelveier, i forbindelse med teknisk etat, vi snakker om gode vannanlegg. Vi snakker om det som faktisk skjer i kommunene i dag. Men vi må tenke folkehelse litt annerledes enn vi kanskje har gjort før. Jeg tror vi skal tenke forebyggende, litt annerledes enn vi hittil har gjort – at alt skal koste penger. I den sammenheng er frivillige og ideelle organisasjoner et veldig viktig supplement for å få til dette i kommunene. Det gjør allerede en kjempejobb. Der blir jo systemet smurt i forhold til tilskudd. Så jeg tror at endring av tenke-måte er noe av det viktigste vi som stortingspolitikere og kommunepolitikere bør gjøre i framtidens helsevesen.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Per Arne Olsen (FrP) [10:19:12] (ordfører for sak nr. 2): Som saksordfører for helse- og omsorgsloven har jeg først lyst til å takke komiteen for et ryddig og skikkelig arbeid, som har gjort det mulig å behandle saken her i dag. Men selve utgangspunktet for saksordførerskapet ble laget av tidligere saksordfører, Jon Jæger Gåsvatn, og han fortjener en stor takk for et meget godt arbeid. Den takken drister jeg meg til å gi på vegne av hele komiteen. Samtidig har jeg lyst til å ønske ham god bedring under hans sykmelding, også på vegne av hele komiteen.

Det viktigste utgangspunktet for den nye loven er selvfølgelig Samhandlingsreformen. Men komiteen understreker også at de mange lovendringsforslag ikke er utløst av Samhandlingsreformen alene, men av at det lenge har vært et behov for å samordne og rydde opp i de kommunale lovene og i lovene på en del tilgrensende områder. Og det er viktig å understreke at til tross for at regjeringspartiene avviste blankt opposisjonens invitt til et bredt forlik, deler alle partier i denne sal det samme utgangspunktet, nemlig et ønske om mer satsing på forebyggende og rehabiliterende arbeid. Vi deler alle også i utgangspunktet det synet at vi ønsker å behandle flere mennesker så nær der de bor som overhodet mulig.

En bekymring opposisjonen har, er at en med det som for oss framstår som hastverk, har skadet høringsperioden, og at det med endringer i over 41 lover, bl.a. endringer i pasientrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven – og i tillegg en utstrakt fullmaktsbruk – er nærmest uforsvarlig å behandle dette på så kort tid, ikke minst når man i tillegg forventer at norske kommuner skal være klare til å implementere dette allerede fra kommende år. Dette er i utgangspunktet en vanskelig oppgave.

En samlet komité understreker at det overordnede målet

med lovforslaget er å legge til rette for bedre samhandling, større tverrfaglig samarbeid og helhetlige løsninger i kommunene. Befolkningen skal sikres lik tilgang til gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester, uavhengig av diagnose eller behov, alder, kjønn, personlig økonomi og bosted.

Komiteen ser også at gjeldende rett og den regulering som i dag finnes av samarbeid mellom forvaltningsnivåene, ikke er tilstrekkelig til å ivareta pasientenes behov for helhetlige og koordinerte helse- og omsorgstjenester. Det vises til at når kommuner og foretak skal samarbeide og planlegge behandlingsforløp, skal dette bygge på LEON-prinsippet og den lovfestede ansvarsfordelingen. Hele komiteen er positiv til at avtaleinstituttet benyttes for å fremme samhandling og mener at det er fornuftig å fastsette plikt for kommuner og foretak til å inngå samarbeidsavtaler.

Komiteen ser det også som viktig at det gjennom nasjonal rammeavtale, standardavtale og veiledningsmaterieell tilstrebes en stor grad av likhet i formen på de avtaler som skal inngås, og komiteen slutter seg til at det opprettes en rådgivende tvisteløsningsnemnd etter modell fra barnevernets tvisteløsningsnemnd for å håndtere uenighet mellom partene. Komiteen finner det også naturlig at uenighet eventuelt skal kunne bringes inn for domstolene hvis ikke partene vil følge tvisteløsningsnemndas anbefaling.

Det er i dag inngått samarbeidsavtale mellom de fleste kommuner og deres nærmeste sykehus, bl.a. om utskrivningsklare pasienter, og det er en utstrakt faglig kontakt mellom allmennlegene og sykehusene om de pasienter de har et felles ansvar for. Et stort antall kommuner har etter hvert kommet inn i et samarbeid med sykehus om å tilby desentraliserte spesialisthelsetjenester, bl.a. i de mye omtalte lokalmedisinske sentra. Dette etablerte samarbeidet vil være et godt grunnlag for et mer omfattende og formalisert samarbeid.

Jeg er i tillegg glad for at hele komiteen advarer mot at en som konsekvens av at skillet mellom helsetjenester og omsorgstjenester fjernes kan få en dreining slik at tjenester som det i dag ikke kan kreves egenbetaling for, nå kan bli underlagt egenbetaling, samt at en enstemmig komité ber departementet om å følge denne utviklingen nøye. Undertegnede er også glad for at komiteen ser at finansieringsordningen kan føre til ekstra belastninger i perioder, f.eks. for såkalte feriekommuner og studentkommuner osv.

Når det gjelder selve hovedgrepet for finansieringen, har det ikke vært mulig å komme til enighet. På dette tidspunkt er det vel da naturlig å gå over til å presentere Fremskrittspartiets særmerknader og forslag. Det faktum at vi i dag behandler flere saker under ett, gjør at jeg også kommer til å komme innom noen av disse.

De sakene som komiteen har behandlet, illustrerer den politiske forskjellen mellom den rød-grønne regjeringen og den politikken Fremskrittspartiet ønsker og den politikken som de borgerlige partiene i stor grad står samlet om. Vi skiller ad fra de rød-grønne både når det gjelder pasientsikkerhet, profesjonsnøytralitet og finansieringsmodellen – både uttrekket fra sykehusene og ikke minst den såkalte medfinansieringen. Det faktum at spesialisthelse-

tjenesten skal trekkes ned 5 mrd. kr, er det uenighet om. De borgerlige partiene har det grunnleggende utgangspunkt at saker, og denne reformen, bør bygges nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned. Og ikke minst har de borgerlige partiene en forståelse for – som vi ikke registrerer hos de rød-grønne – at det kommer til å ta tid å bygge opp den kompetansen som kreves av kommunene i denne saken.

Når vi alle sammen vet, som vi bl.a. diskuterte sist fredag, at bakteppet er en situasjon i de regionale helseforetakene med store utfordringer økonomisk og ikke minst faglig, mener jeg at vi går inn i et farlig lende, og det, som jeg også sa på fredag, med en regjering og en statsråd som ikke har full kontroll når det gjelder de regionale helseforetakene. Bakteppet for dette er selvfølgelig også at vi har 280 000 mennesker i kø samtidig som vi skal foreta dette nedtrekket.

Forrige ukes hendelser forsterker nødvendigheten av det som Fremskrittspartiet har sagt mange ganger, samt påpekt i behandlingen av sakene som vi i dag skal votere over. Hendelsene viser etter min oppfatning både at de regionale helseforetakenes tid er over og at dette unødvendige og svært byråkratiske leddet bør fjernes. Etter min oppfatning viser de også at finansieringen må endres. Det er faktisk et paradoks, i hvert fall for undertegnede og for Fremskrittspartiet, at helseministeren lar den økonomiske tappingen av helseforetakene fortsette gjennom store og uforsvarlige kuttkrav, samtidig som vi har 280 000 mennesker i kø. Og nå skal det altså kuttes ytterligere og overføres midler til kommunene ved den saken vi i dag behandler.

Fremskrittspartiets løsning – vi ønsker at sykehustjenestene skal være finansiert av staten, og at pengene følger pasienten – er vel kjent, og den kan ikke gjentas for ofte.

Fremskrittspartiet sier helt klart nei – det gjør også de borgerlige partiene – til en såkalt kommunal medfinansiering på sykehusbehandlinger. Dette vil øke terskelen for sykehusinnleggelse, først og fremst for eldre mennesker, og det vil øke de geografiske helseforskjellene som vi har i dette landet. Og det vil på sikt tappe en allerede sterkt presset spesialisthelsetjeneste for enda mer penger og kanskje også for kompetanse.

I stedet for å trø regjeringens forslag ned over hodet på Kommune- og Helse-Norge gjennom en ovenfra-og-nedholdning, ønsker altså Fremskrittspartiet at samhandlingsarenaene skal skapes nedenfra og opp, gjennom gode lokale forsøksprosjekter rundt omkring i landet. Vi ønsker at slike lokale initiativ skal legge grunnlaget for samhandlingen, slik at vi kan lære av de gode prosjektene der ute og overføre de gode erfaringene videre opp til andre over det ganske land.

Jeg skulle gått inn i mye annet også, men tiden tillater kun nå at jeg fremmer de forslag som Fremskrittspartiet er med på. Det gjelder alle de sakene vi har til behandling som vi nå tar under ett, og jeg anser forslagene for referert.

Presidenten: Representanten Per Arne Olsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [10:29:34]: Mitt spørsmål er knyttet til folkehelse og logikk – en eventuell logikk. En samlet komité vil gjøre helsefremmende valg enklere og billigere, men samtidig sier komiteen, enstemmig, at en også vil gjøre helseskadelige valg mindre attraktive. Men når vi i innstillinga logisk nok videre sier at det i større grad må tas i bruk prisvirkemidler, hopper Fremskrittspartiet av som det eneste partiet. Hvordan vil Fremskrittspartiet gjøre helsefremmende valg enklere og billigere, og helseskadelige valg mindre attraktive, uten å bruke prisvirkemidler?

Per Arne Olsen (FrP) [10:30:17]: Man skal lytte nøye når representanten Hagebakken snakker om logikk. Det har jeg også gjort denne gangen, uten at jeg nødvendigvis har funnet mye av det Hagebakken og hans parti står for, som spesielt logisk. Men det er altså fullt mulig i et folkehelseperspektiv å bruke positive virkemidler – man kan bruke skatteincentiv. Fremskrittspartiet har f.eks. flere ganger tatt til orde for, uten at de rød-grønne partiene vil være med på det, å gi skattelette i form av f.eks. å fjerne arbeidsgiveravgift for treningssentre. Der hvor små og mellomstore bedrifter ikke har råd til å kunne ha et eget opplegg for sine ansatte, men vil kjøpe en plass på et lokalt treningssenter for å bedre folkehelsen, blir det skattlagt av de rød-grønne partiene. Det er et av mange tiltak Fremskrittspartiet har vært tilhenger av å endre på, men dessverre ikke har fått støtte fra de rød-grønne partiene til.

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:31:26]: I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2011 prioriterer partiet skattelette i størrelsesorden 20 mrd. kr framfor satsing på helse. I tillegg er profilen på skatteforslaget slik at den prioriterer dem med høyest inntekt, de får mer – konsekvens: økte forskjeller.

Mitt spørsmål til representanten Olsen er: Hvorfor prioriterer Fremskrittspartiet skattelette høyest, og hvorfor prioriterer Fremskrittspartiet økte forskjeller, når målsetningen i politikken er å utjevne helseforskjellene?

Per Arne Olsen (FrP) [10:32:12]: Nå er både spørsmålet og premissene for spørsmålet feil, og da blir selvfølgelig også hele utgangspunktet feil. Det er altså ikke slik at Fremskrittspartiet har prioritert skattelette fremfor helse i sitt statsbudsjett, vi har klart å prioritere begge deler. Det er faktisk mulig å ha to tanker i hodet samtidig. Fremskrittspartiet har brukt over 2 mrd. kr mer enn de rød-grønne, mer enn representanten Hansen, på helse og på spesialisthelsetjenesten på norske sykehus, som ville ha forhindret mye av det vi ser i kongeriket i dag, med kuttene som bl.a. Oslo universitetssykehus står overfor. Det har vi gjort samtidig som vi foreslår skattelette. Det er heller ikke riktig, som representanten Hansen sier, at profilen på vårt skatteopplegg ville gagne de aller rikeste. Vi har faktisk en profil på vårt skatteopplegg som gir mye skattelette i bunnen til vanlige folk, og som har alminnelige inntekter, og det er vi faktisk veldig stolte av.

Kjersti Toppe (Sp) [10:33:22]: For få år sidan var Framstegspartiet med på å innføre føretaksmodellen. Eg registrerer at Framstegspartiet i dag meiner at det systemet dei var med på å innføre, skapar store forskjellar i helsetilbodet, er byråkratiserande og eit fordyrande mellomledd. Framstegspartiet føreslår no at det i staden skal opprettast eit sjukehusdirektorat. Eg trudde at Framstegspartiet var eit parti som var imot auka byråkratisering. Eg synest det er eit paradoks at dei no er pådrivarar for nok eit direktorat i Helse-Noreg. Eg lurar på om representanten Per Arne Olsen kan forklara meg korleis eit direktorat betre skal kunna sikra dei lokale behova enn eit regionalt styre der folkevalde i dag sit i fleirtal?

Per Arne Olsen (FrP) [10:34:11]: Det er fullt mulig for meg å forklare det. Hvorvidt kunnskapen går inn, får bli opp til representanten selv. Men det er riktig, som representanten Toppe sier, at Fremskrittspartiet var en tilhenger av foretaksmodellen. Mye av det vi har fått til, har vært veldig bra, og vi er fortsatt tilhenger av et statlig eierskap – at vi nå slipper å ha 20 forskjellige eiere av norske sykehus, men har én eier, den norske stat, er veldig bra. At vi ønsker at sykehusene er organisert som foretak, er vi fortsatt tilhenger av. Det er de regionale helseforetakene vi ønsker å fjerne, det unødvendige byråkratiet som jeg trodde at også Senterpartiet gjerne ville fjerne. Jeg mener også at ett direktorat er bedre enn fire helseforetak – det blir mindre byråkrati av ett byråkrati enn av fire. Vi kan godt ta det regnestykket ved en senere anledning.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:35:35] (ordfører for sak nr. 3): Bakgrunnen for at Stortinget i dag vil sette hovedfokus på forebygging og tidlig innsats i helsepolitikken, baserer seg på tre svært viktige analyser av framtidens utfordringer.

Den ene er at vi vet at 70 pst. av alle alvorlige sykdommer som blir behandlet på sykehus, er livsstilsrelaterte. Vi klarer ikke å løse det i framtiden bare ved å øke behandlingsskapasiteten, vi må gjøre noe mer. Vi må prioritere tidlig innsats, vi må prioritere forebygging.

Nummer to: Som følge av vår høye levestandard lever vi lenger, og behovet for helsetjenester og helsepersonell vil øke formidabelt de neste 15–20 årene. Om vi ikke tar grep nå, vil det være behov for all ungdom som går ut av videregående skole, i helsevesenet, og det går ikke.

Jeg vil trekke fram en faktor til: Vi har større helseforskjeller i Norge enn det de har i land det er naturlig å sammenlikne oss med, og vi bruker mindre på forebyggende helse.

Vi kan ikke vente til utfordringen blir akutt, vi må begynne nå. Det er det langsiktige perspektiv som legges til grunn i dag.

Jeg har vært saksordfører for folkehelseloven og skal innlede med å kommentere den. Jeg vil først takke komiteen for godt samarbeid. Det er enighet om det aller meste.

Folkehelseloven er en milepæl. Det er en milepæl at vi

nå skal vedta en lov som har bekjempelse av sosiale helseforskjeller som formål. Det vil kreve stor innsats på tvers av alle sektorene, målbevisst over lang tid. Folkehelseoven understreker at folkehelsen ikke bare er et individuelt ansvar, men et ansvar for fellesskapet. Noe av det viktigste vi gjør med folkehelseoven, er å flytte helseansvaret. Det blir for snevert når kun helsetjenesten skal ha helseansvar. 90 pst. av folkehelsearbeidet skal foregå utenfor helsesektoren. Med denne loven flyttes folkehelseansvaret til et overordnet kommunalt nivå. Et av lovens hovedprinsipper er at det skal være helse i alt vi gjør.

En folkehelse rapport fra 2010 om helsetilstanden i Norge slår fast med nærmest brutal ærlighet hvor hardt sosiale forskjeller virker. En gjør en teoretisk øvelse der en ser hva virkningen ville ha vært av å heve befolkningen til helsenivået til de best stilte gruppene. Da kommer det som svar at hvert år dør 1 000 for mange av hjertesykdommer og 500 for mange av lungekreft. Totalt kunne 4 300 liv vært spart årlig. Det gir oss en pekepinn om betydningen av å bekjempe helseforskjellene i samfunnet. Det er derfor lovens andre prinsipp er at den skal virke utjevne, den skal bekjempe sosiale helseforskjeller.

Frivilligheten er svært viktig for folkehelsen. Idrettslag, kulturorganisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner bidrar med arenaer for tilhørighet, mestring og glede for svært mange av oss. Det er også derfor komiteens flertall foreslår å styrke lovteksten knyttet til kommunenes ansvar for frivilligheten. Med den nye loven skal kommunene legge til rette for frivillighet. Innretningen av dette er selvsagt et spørsmål man må håndtere lokalt og i nært samarbeid med frivilligheten selv. Dette arbeidet er en del av det tredje prinsippet, prinsippet om medvirkning. Medvirkning handler like fullt også om at hver enkelt skal ivareta sin egen helse, samtidig som myndighetene skal legge til rette for å gjøre de gode valg.

Et av våre sterkeste kort for å sikre en god helse for befolkningen er et velregulert arbeidsliv. Da NHO arrangerer sin årskonferanse i januar under vignetten Velferdsfella, tok de mål av seg til å vise at befolkningen jobber mindre. I 1850, sier NHO, ble rundt halvparten av vår våkne tid benyttet til arbeid, i 1950 rundt 35 pst. og i 2000 rundt 25 pst. Men dette er jo framskrittet. Det er traktor heller enn hest. Vi jobbet nok mer i 1850, men hvordan var samfunnet for øvrig? I 1886 var levealderen 51 år, i 1950 var den økt med 20 år, i 2000 var den nesten 76 år, og i år er den enda høyere. Det handler om økt levestandard og om medisinske framskritt. Det å ha et arbeidsliv folk kan leve med, er avgjørende viktig for helse og velferd, for samfunnsutvikling og for hvor lenge vi får leve.

Det manifesterer seg klart: Presten kan vente 81 leveår, servitøren og drosjesjåføren ti færre år. Folkehelseoven er et større arbeid – en styrket arbeidsmiljølov, et sterkt offentlig helsevesen med lave egenandeler, satsing på miljø og kollektivtransport for å gi bedre lokale luftforhold. Folkehelseoven gir kommunene sterke virkemidler for å sikre at helseaspektet blir tatt med i all lokal planlegging og samfunnsutvikling. Mange kommuner og fylkeskommuner har gjort, og gjør, veldig mye bra på dette området. Det er mange gode eksempler å lære av. Vi har også et

kommunenettverk for folkehelse. Men for fremtiden skal ikke dette bare være basert på lokale ildsjeler og entusiastiske medarbeidere i kommunesektoren. De blir svært viktige også i fremtiden, men nå får alle landets kommuner og fylkeskommuner et ansvar, og ikke minst staten også. Regjeringen skal følge opp folkehelseoven med en gjennomføringsplan. Den skal omfatte økonomiske virkemidler, utvikling av et bedre kunnskapsgrunnlag og styrking av kompetansen. Dette arbeidet skal gjennomføres på tvers av departementene og på tvers av alle sektorer. Jeg vil understreke at denne loven og også det som står om folkehelse i Nasjonal helseplan, er et første viktig steg på veien. Ansvaret blir plassert, og utfordringene blir beskrevet. Men oppfølgingen av dette arbeidet som regjeringen skal gjøre, blir svært viktig om folkehelsesatsingen skal få det løftet over hele landet som vi nå forventer.

Til slutt vil jeg bare vise til de to forslagene om endringer av loven, før jeg avslutter som saksordfører og går over på mitt innlegg om de øvrige lovene som SV-representant.

La meg aller først uttrykke glede for det gjennombruddet vi i dag kommer til for folk med funksjonsnedsettelse. Endelig fatter vi et vedtak som pålegger regjeringen å komme tilbake med forslag om rettighetsfesting, og det gjelder BPA, ordningen med brukerstyrt personlig assistent. Jeg vil berømme alle som har vært tålmodige og arbeidet fram mot dette målet. SV har en lang tradisjon for å støtte frigjøringsbevegelser, og den kampen folk med funksjonsnedsettelse kjemper, er en sånn kamp. Vi som politikere har et ansvar for å støtte opp under det. Rettighetsfesting av BPA blir et sånt bidrag. Det er jeg veldig glad for at vi i dag skal fatte vedtak om.

Da Helsetilsynet nylig førte tilsyn med oppfølgingen av lov om sosiale tjenester i Nav, fant tilsynet direkte lovbrudd i 45 av 50 kommuner. Det er svært alvorlig. Det har vært viktig for oss å sikre gode klageordninger, og vi har kommet fram til en god løsning, som sikrer klageadgang og adgang for klageinstansene til å omgjøre vedtak. Regjeringen har tatt inn over seg mye av kritikken som kom gjennom høringsrunden mot det opprinnelige forslaget. For SV vil jeg understreke at det er viktig å styrke rettsikkerheten, særlig for de mest utsatte gruppene. Det mener jeg vi nå har fått til.

Rekrutteringen av leger til kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten i hele landet og alle landets kommuner blir svært viktig i årene som kommer. Derfor er det naturlig at det blir reagert når en så vellykket ordning som turnuslegeordningen skal omlegges. Det blir reagert fordi det loddrekningsssystemet som har vært praktisert, i stor grad har lagt grunnlaget for rekruttering av nyutdannede leger til hele landet. I innstillingen skriver en samlet komité at eventuelle endringer i turnustjenesten for leger ikke må gå på bekostning av rekruttering og legedekning i distriktene. Det er viktig. De kvalitetene som turnuslegeordningen har for både legeutdanningen og ikke minst for rekruttering av leger til hele landet, må følge med i den nye ordningen som regjeringen nå jobber med.

Den nye loven slår sammen den gamle sosialtjenesteloven med kommunehelseoven. Det er uttrykt bekymring for at det sosiale ansvaret i loven er svekket. Jeg forstår

den bekymringen, men er også klar på at det fra lovgivers side ikke er intensjonen at dette skal svekkes. Det er derfor gjort endringer etter høringsrunden. Kommunene har fortsatt et klart ansvar for å fange opp de som vil falle utenfor, og det er en svært viktig del av velferdsstaten vi nå snakker om. Jeg vil understreke lovens formål som bl.a. understreker at den skal «fremme sosial trygghet, bedre levevilkår for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer». Dette er et tungt ansvar, et ansvar jeg forventer at kommunene tar på det største alvor, også i framtiden.

I Nasjonal helseplan har lokalsykehusene fått en spesiell omtale. Det er beskrevet et minimumsnivå for lokalsykehus. Lokalsykehusene skal ha heldøgns spesialisthelsetjeneste, som et minimum ha døgnerberedskap i indremedisin og kompetanse til å utføre enkle kirurgiske prosedyrer på døgnbasis. Det står videre at i områder med lange avstander og vanskelige kommunikasjonsforhold er det et særlig behov for å kunne håndtere akutte tilstander.

Komiteens flertall har også tilføyet at det må være anestesiberedskap ved disse lokalsykehusene. En skulle tro at anestesi var en selvfølge når det gjaldt akuttberedskap, men det er det ikke. Det viser seg at det planlegges, og det har vært planlagt, lokalsykehus med akuttberedskap uten anestesi. Derfor er denne understrekingen tatt med.

Når det gjelder fokuset i spesialisthelsetjenesten for øvrig og i sykehusene spesielt, er pasientsikkerhet og kvalitet hovedfokuset. Til tross for at vi har et helsevesen og en spesialisthelsetjeneste som rangeres helt på topp internasjonalt, så begås det feil. Pasientsikkerheten er ikke alltid god nok, og det er rettet et kritisk søkelys på kvalitetssystemene på våre sykehus. Direktøren i Helsetilsynet sier også klart at sykehusene er for dårlig på å lære av feil som blir gjort. Feil blir gjentatt, og det er et symptom på at kvalitetssystemene ikke er gode nok. Regjeringen har varslet en stortingsmelding om pasientsikkerhet. Jeg imøteser den og håper den vil bli bredt anlagt. Jeg mener at pasientsikkerheten må vurderes i et bredt perspektiv. Vi må se på hvordan styringssystemene virker. Sikkerhet og kvalitet må få høyeste prioritet.

Så til slutt bare noen få ord: Vi når ikke over alt med kort taletid. I helseplanen gir regjeringen startsignalet for det som til sist må bli en tannhelsereform. Tennene skal bli en del av kroppen, som det heter. Nå skal vi utrede hvordan dette skal skje. En gang i framtiden mener jeg at tannhelse må bli en del av folketrygden slik som annen helse er. Det fremstår som en merkverdighet at vi ikke har tannhelse fullt inne i folketrygden. Det er min og SVs målsetting at vi skal komme nærmere målet med den utredningen som nå iverksettes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:48:24]: SV har i årevis snakket om å redusere økonomiske forskjeller, og i seks år har de sammen med regjeringen forsøkt å få dette til. Det har vært mislykket. Antall fattige er ikke blitt redusert i det hele tatt.

I forbindelse med denne folkehelseloven gjentas det

gjentatte ganger at man skal utjevne disse økonomiske forskjellene, men det ligger ingen forslag til hvordan det skal gjøres. Er det slik at SVs oppskrift fortsatt er å skattlegge de aller rikeste og holde de fattigste like fattige, eller er det slik at SV har gitt opp?

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:49:10]: Det er jo feil at vi ikke har bidratt til å redusere forskjellene. I den tiden denne regjeringen har sittet, er forskjellene i Norge redusert, og det er som følge av den skattepolitikken som er ført, bl.a. med eiendomsskatt. Så det er en utvikling som går i motsatt retning av hva Fremskrittspartiets skattepolitikk ville ha bidratt til.

Så sier spørteren at det ikke foreligger konkrete forslag til hvordan vi skal gjennomføre folkehelseloven, hvis jeg oppfattet spørsmålet riktig. – Det var ikke det. Kan du gjenta spørsmålet, da?

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:49:40]: Hvordan skal dere redusere de økonomiske forskjellene?

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:49:42]: Vi har begynt å gjøre det. De er redusert, og hvis vi får fortsette, vil de bli ytterligere redusert. Så utgangspunktet for spørsmålet er helt feil.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:49:59]: Representanten Hansen var inne på at kommunene skal få omfattende ansvar for å ivareta det brede folkehelsearbeidet og tydeliggjør spesielt kommunenes samarbeid med de frivillige, og det er bra.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker i innstillingen på at mange brukere får sine helse- og omsorgstjenester utført av private tjenesteytere etter avtale med kommunene. Vi vil gjennom lov tydeliggjøre kommunenes plikt til å samarbeide med brukerorganisasjonene, frivillige organisasjoner og private tjenesteleverandører. Hvorfor vil ikke SV samarbeide med private? Hva er det i det hele tatt som er så galt med gode private tilbud?

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:50:50]: Nei, det er ikke noe som er galt med gode private tilbydere. Det som står i loven, er en understreking av at man har en plikt til å samarbeide med frivillig sektor. Vi mener at det er riktig at loven utformes slik. Men det er klart at når kommunene skal følge opp folkehelsesatsingen, vil det være helt naturlig at man samarbeider med alle som kan bidra til bedre folkehelse. Da er det klart at også private institusjoner, helseinstitutter osv. kommer til å være med på det laget. Så det er ikke lagt opp til at det er til hinder for å samarbeide med private, slik loven er utformet.

Laila Dāvøy (KrF) [10:51:42]: I innstillingen fra komiteen skriver regjeringspartiene at loven i større grad enn tidligere lov er en fullmaktslov, altså dette at man skal lage en del forskrifter i etterkant som regjeringen skal fastsette.

Så sier også partiene at der det legges opp til større endringer, bør også Stortinget delta i prosessen, f.eks. ved omtale i budsjettene som kommer. Nå er det nærmere 30 for-

skrifter som enten skal lages eller endres før iverksettelsen av disse lovene i 2012.

Mitt spørsmål er egentlig om representanten Hansen mener at Stortingets deltakelse kan ivaretas når så mye skal endres, og når dette må være på plass antakeligvis lenge før statsbudsjettet kommer neste gang.

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:52:47]: Jeg mener det blir lagt til rette for at det kan ivaretas på en god måte. Vi får rapporter om oppfølgingen av folkehelseloven i 2012. Jeg håper vi får det i forbindelse med kommuneproposisjonen i 2012 og i forbindelse med statsbudsjettet for 2013. Det er en lov som vil bidra til en omfattende oppfølging på tvers av sektorer, på tvers av departementer. Jeg er ganske trygg på at Stortinget får anledning til å følge dette opp på en god måte. Det tror jeg også vil være nødvendig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bent Høie (H) [10:53:41] (komiteens leder): De sakene vi har til behandling i dag, er en videre oppfølging av den stortingsmeldingen som Stortinget behandlet i fjor vår.

Jeg vil først benytte anledningen til å takke saksordførerne for sakene for en utmerket jobb og for et godt samarbeid i komiteen, som har gjort det mulig, innenfor en krevende tidsramme, å få gjennom så store saker som innebærer såpass store endringer ikke minst av lovverket.

Det en ser ut fra de innstillingene som ligger på bordet i dag, er at den enigheten som Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre etablerte i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen i fjor vår, er videreført i de sakene som også er knyttet til de lovendringene som disse fire partiene står sammen om.

Det er også verdt å minne om at det var et ønske fra disse partiene i fjor vår at en skulle få til en forhandling med regjeringspartiene om en så pass stor helsereform som dette i utgangspunktet var tenkt som, der en kunne sikre Norge et bredere politisk grunnlag for den reformen enn det en nå ser. Jeg konstaterte i fjor vår at regjeringspartiene ikke ønsket forhandlinger, og vi kan også konstatere at gjennom behandlingen av disse tre store sakene har det ikke vært noen tilnærminger fra regjeringspartiene knyttet til å få et bredt forlik i disse sakene. Men vi ser i hvert fall at den enigheten som er etablert i opposisjonen, fortsatt står ved lag. Det betyr allikevel at her har vi en helsereform der et regjeringsskifte i 2013 også kan få betydning for innholdet i reformen.

Det er et paradoks at vi har en regjering som ber helse-tjenesten om å samhandle, få samhandling i helsetjenesten, men som ikke er i stand til selv å samhandle om helsetjenesten.

I de tre store sakene vi har til behandling i dag, vil en se at det er tre vesentlige hovedforskjeller i tilnærmingen til denne reformen. Opposisjonen og regjeringspartiene er alle enige om at dette er en riktig retning å gå for den norske helsetjenesten, men virkemidlene er en uenige om.

For det første handler det om måten en tenker reform

på. En ser at flertallet legger opp til en ovenfra-og-ned-reform, der en trer en mal utover hele landet for en reform som skal gjennomføres i rekordfart, mens opposisjonen er mer opptatt av at dette kunne blitt en nedenfra-og-opp-reform, der en lot tjenesten utvikle seg lokalt og ikke minst gjennom ulike typer forsøk. Det å prøve ut ulike modeller i ulike deler av landet mener vi ville vært mye klokere enn å gjennomføre en modell for alle på så kort tid.

Dette har vi også bred erfaring med fra andre reformer, ikke minst innenfor helsevesenet, der en ser at gjennomføringen f.eks. av fastlegereformen gikk veldig bra nettopp fordi en valgte en annen type tilnærming, mens en i andre reformer, som i Nav-reformen, har valgt denne tilnærmingen og har sett resultatene av det.

Den tredje hovedforskjellen er også knyttet opp mot finansieringsmodell, der en ser at flertallet gjennomgående er veldig opptatt av at dette skal være et nullsumspill der en overfører penger fra spesialhelsetjenesten til kommunehelsetjenesten og mener at det skal være veien å gå for å bygge opp denne reformen, ikke minst gjennom kompliserte og byråkratiserende finansieringsmodeller.

I de tre store sakene, ny nasjonal helse- og omsorgsplan, kommunal helse- og omsorgstjenestelov og folkehelsevedalternativer. Det vil også være alternativer som vi står sammen med Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om.

Nasjonal helse- og omsorgsplan burde etter vår oppfatning også ha vært en nasjonal, operativ sykehusplan, som inneholdt en beskrivelse av hva som skal være minimumstilbudet i de ulike typene sykehus, og ikke bare en beskrivelse av hva som skal være et minimumstilbud i et lokalsykehus. Det ville flyttet mye av diskusjonen om det vi ser veldig mange er opptatt av, nemlig hvordan sykehusstrukturen i Norge skal se ut: bort fra foretak og inn i folkevalgte organ, inn i Stortinget, der ansvaret hører hjemme.

I siste fase i behandlingen av Nasjonal helse- og omsorgsplan fikk en en diskusjon der regjeringspartiene gikk inn og foretok en endring knyttet til anestesi. Det viser helt åpenbart at den definisjonen av innhold i lokalsykehus regjeringen har kommet fram til, ikke er basert på en god prosess der faglige anbefalinger ender opp med politiske avveininger, men der en i sene nattetimer, som vi har fått illustrert tydelig på tv, sitter og flikker fram og tilbake i politiske beslutningsprosesser for å ivareta politiske mål knyttet opp mot en erklæring som alle ser spriker totalt.

Det er en feil prosess knyttet til hvordan livsviktige funksjoner opp mot sykehusinnhold skal etableres. Her burde en hatt en nasjonal helseplan som bygde på gode faglige råd, gode lokale prosesser og så en politisk avveining til slutt i Stortinget. Nå legger regjeringen opp til at også dette skal forankres i forskrifter. Det er en gjennomgangstone i dette lovverket at mange viktige beslutninger nå flyttes fra Stortinget og inn i forskriftsprosesser.

Opposisjonen viser til at samhandling ikke bare handler om å samhandle om tjenester, men også til at det er store utfordringer knyttet til mangel på tjenester. Spesielt foreslår en i forbindelse med Nasjonal helse- og omsorgs-

plan både en opptrappingsplan innenfor rehabilitering og en opptrappingsplan innenfor rus.

Den nye kommunale helse- og omsorgsloven er jo en sammenslåing av den gamle kommunehelseloven og sosialtjenesteloven. Høyre foreslår her, sammen med Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, at navnet på loven fortsatt bør inneholde begrepet «sosial». Det er vesentlig, for dette ikke bare er en helse- og omsorgslov, det skal også være en sosiallov. Veldig mange mennesker fødes faktisk inn i denne loven og har gjennom hele livet behov for tjenester som er forankret i den – uten at de nødvendigvis er verken pasienter eller har et omsorgsbehov, selv om de har behov for denne type tjenester. Omsorgsbegrepet er i denne sammenheng i altfor stor grad et ovenfra-og-ned-begrep i forhold til sosialbegrepet. Derfor har det stor symbolsk betydning.

Regjeringspartiene foreslår kommunal medfinansiering. Den kommunale medfinansieringen som er foreslått, basert på diagnoser, vil innebære en reell aldersdiskriminering i det norske helsevesenet. Mange var glade da regjeringen gikk ut og sa at den droppet forslaget om å innføre en 80-årsregel i loven. Men det den har kommet tilbake med, er i realiteten akkurat det samme, for de medisinske diagnosene som den kommunale medfinansieringen skal bygge på, er i all hovedsak medisinske diagnoser som rammer eldre. Loven og argumentasjonen rundt dette bygger på den oppfatning at for mange eldre mennesker åpenbart kommer for raskt inn på sykehus. Dette finnes det ikke faglig grunnlag for å hevde. Helsetilsynets fireårige satsing på tilsyn med tjenester for eldre, som en fikk en rapport om i 2010, viser det stikk motsatte, nemlig at innleggelse direkte i sykehjem og ikke via sykehus, hvor den diagnostiske kompetansen finnes, ble nevnt som konkret eksempel på svikt. Helsetilsynets tilsynserfaring fra enkeltsaker viser også at altfor mange eldre ikke får et raskt nok tilbud om sykehusinnleggelse. Regjeringens egen ekspertgruppe knyttet til eldre i helsetjenesten, som ble nedsett i forbindelse med denne reformen, kom til nøyaktig den samme konklusjonen: Det er en utfordring at eldre mennesker kommer for sent inn på sykehus. Det å innføre en kommunal medfinansiering for eldre mennesker som skal inn på sykehus, vil i realiteten bygge opp barrieren for denne pasientgruppe til å komme på sykehus. Det er direkte alderdiskriminering, som nå bygges inn i loven. Det er vi imot.

Representanten Sonja Irene Sjøli vil komme inn på vårt syn på profesjonsnøytralitet, som er et annet område der kommunehelsetjenesten svekkes, som følge av den loven som vedtas i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:03:58]: «Ansiktsløse byråkrater» er et begrep som representanten Høie stadig bruker for å beskrive styremedlemmene i de regionale helseforetakene. En av de antatt ansiktsløse må da være Høies egen partifelle som sitter i styret i Helse Nord, fylkesordføreren i Troms, Terje Olsen – for øvrig et svært så synlig og respektert menneske i sitt heimfylke.

Høyre sier i sine merknader at de vil ha vekk de regionale helseforetakene, men det står ikke noe om hva de vil ha i stedet. Men partiet tar til orde for en bred utrulling av kommersielle tilbud i helsevesenet gjennom private aktører, som ifølge Høyres nye helsestrategi kan etablere seg der de vil, og innenfor det feltet de ønsker, for så å sende regninga for pasientbehandling til fellesskapet – uten at de trenger å avtale med det offentlige, som tilfellet er i dag. Ser ikke representanten Høie at det innebærer at ansiktsløse kapitaleiere med adresse Skatteparadis kan komme til å få en hittil uerfart innflytelse over ressursbruken i norsk helsevesen?

Bent Høie (H) [11:05:00]: Vi velger å bruke begrepet «ansiktsløse byråkrater» når viktige politiske beslutninger om sykehusstruktur og innhold i sykehus fattes av foretak innenfor et system som folk rett og slett ikke kjenner seg igjen i, fordi beslutninger om viktige funksjoner i deres lokalsamfunn ikke lenger fattes av folkevalgte, men av byråkrater og foretaksstyrer. Det er en modell vi mener ikke passer. Vi mener at dette i mye større grad burde vært demokratisk forankret gjennom en nasjonal helse- og omsorgsplan forankret her i Stortinget.

Når det gjelder de private tilbudene, vil disse være avhengige enten av avtaler med det offentlige eller av at pasientene velger tilbudet. Og det er jo ingenting som er mer demokratisk enn at hver enkelt av oss får være med og påvirke tilbudsstrukturen gjennom våre egne valg. Så jeg klarer ikke helt å se den koblingen som representanten Tove Karoline Knutsen her foretar.

Geir-Ketil Hansen (SV) [11:06:16]: Forutsetningen for å kunne videreutvikle et godt helsevesen, som vi har i Norge, er at vi bygger på den offentlige velferdsmodellen vi har i dag. Den bygger på at helsevesenet drives i regi av det offentlige, med et privat supplement. Men i Høyres politikk er det kommet tydelig fram at man mener at det private ikke skal være et supplement, men et alternativ til det offentlige. Da vil jeg vise til følgende: Da spesialisthelsetjenesteloven ble behandlet sist, skrev Høyre i sine merknader i innstillingen:

«Høyre mener samfunnsmessige hensyn ikke bør legges til grunn for godkjenning av helseinstitusjoner (...).»

Da er mitt spørsmål: Er det fortsatt Høyres politikk at man ikke skal legge samfunnsmessige hensyn til grunn når man skal godkjenne private helseinstitusjoner?

Bent Høie (H) [11:07:08]: Høyre mener ikke at private bare skal være et alternativ til den offentlige helsetjenesten, vi mener de skal være en del av den offentlige helsetjenesten. Det er jo der hovedforskjellen mellom oss og de rød-grønne ligger. Når de rød-grønne partiene lar private alternativ vokse opp, men som en ikke er villig til å ta i bruk i offentlig regi, skaper det et todelt helsevesen – i Norge har vi i dag det mest todelt helsevesen vi har hatt etter krigen. Folk som har god økonomi nå, kan kjøpe private tilbud, mens de som har dårligere økonomi, blir satt i en lengre og lengre helsekø.

Når det gjelder dette med «samfunnsmessige forhold», er det bare et begrep som er brukt i loven, nettopp for at vi skal kunne bruke politiske hensyn til å nekte etablering av gode private tilbud. Det må være tilbudets kvalitet som er avgjørende for at en får etablert dette. Så er en avhengig av avtaler eller av at den enkelte av oss faktisk velger tilbud.

Heidi Greni (Sp) [11:08:28]: Høyre har hevdet at dagens kommunestruktur er et hinder for gjennomføringen av Samhandlingsreformen, og at de små kommunene ikke vil være i stand til å ta på seg nye og større oppgaver.

Min bekymring går i motsatt retning. I dag er det de største kommunene som er dårligst på å ta imot utskrivningsklare pasienter. Det er de største kommunene som har høyest innleggingsprosent, dvs. at fastlegene i små distriktskommuner tar et større ansvar for sine pasienter, og unngår i større grad unødige innleggelse.

Brukertilfredsheten – også når det gjelder helsetjenester – er størst i de små kommunene. Gjennomføringen av Nav-reformen skapte størst problemer i Oslo og Bergen, ikke i de små distriktskommunene. Skyldes dette bare dårlig politisk styring i de store kommunene Oslo og Bergen, eller er det slik at viljen til å ta ansvar og evnen til å lykkes faktisk er størst i de mindre og mer oversiktlige kommunene?

Bent Høie (H) [11:09:35]: Det er et ganske komplisert bilde som representanten nå tar opp i sin replikk.

Det er helt åpenbart at en del av de basistilbudene som noen av kommunene i dag skal ha, er oppgaver mange av de små kommunene er flinke til å løse, mens oppgavene er betydelig større og mer krevende for de store kommunene. Men hvis en ser for seg det som ligger som en intensjon i denne reformen – at kommunene skal ta på seg større og mer kompliserte oppgaver, f.eks. det de nå blir pålagt gjennom å ha et døgntilbud innenfor øyeblikkelig hjelp, gjennom å hindre innleggelse i spesialisthelsetjenesten, gjennom en kommunal medfinansiering – kommer ikke minst behovet for en mer og mer spesialisert kompetanse til å bli en hovedutfordring. Innenfor både helseområdet og andre områder ser vi at det er et problem at for mange kommuner er for små. Det er nettopp derfor kommunene selv velger å jobbe interkommunalt, fordi de ser at de ikke makter å løse oppgaven alene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Kjersti Toppe (Sp) [11:11:03] (ordfører for sak nr. 4): Noreg har i dag eit godt utvikla offentleg helsevesen og ei relativt sett frisk befolkning med høg levealder. Men folkehelsa og helse- og omsorgstenestene skal gjerast endå betre med dei sakene Stortinget har til behandling i dag.

Det vi vedtek i dag, er starten på ei viktig omlegging av helsepolitikken i Noreg. Vi skal sikra meir desentralisering av helsetilbodet, meir samhandling mellom kommune og stat og meir fokusering på førebygging og tidleg intervensjon.

Noreg har til no brukt ein vesentleg mindre del av helse-

budsjettet til førebygging og folkehelsearbeid enn mange andre land. I ny folkehelselov slår vi fast at folkehelse og førebygging skal vurderast på alle politikkområde og i alle planar, både statleg, regionalt og lokalt. Vi vil ta i bruk strukturelle grep og befolkningsretta tiltak, slik at vi gjer dei sunne vala lettare. Auka fysisk aktivitet, betre kosthald, mindre rusmiddelmissbruk og mindre uheldige strålingsvanar er blant dei vesentlege faktorane for å betra folkehelsa.

Folkehelsearbeidet må skje i kommunane, der folk bur. Senterpartiet er trygg på at kommunane vil ta ansvar og setja førebygging i sentrum, med eit kunnskapsbasert og målretta folkehelsearbeid.

Senterpartiet er svært glad for at kommunane får ansvar for nye, konkrete lovfesta oppgåver, og for at samarbeidsavtalar mellom kommunar og føretak blir ei plikt. At kommunane skal få plikt til å bidra til forskning, er òg veldig bra. Lovfesting av døgntilbod for straks-hjelp-plassar i kommunal regi er òg fornuftig. Dette kan f.eks. organiserast i eit lokalmedisinsk senter. Poenget er at pasientane får eit kommunalt helsetilbod før, i staden for eller etter sjukehusbehandling, dersom dette vil gi eit like godt eller betre tilbod for pasienten. At kommunane skal få ansvar for utskrivningsklare pasientar frå dag éin, er eigentleg sjølv sagt – og på høg tid. Desse pasientane har ikkje noko på eit sjukehus å gjera og vil få eit betre tilbod i kommunen.

For å lykkast med Samhandlingsreforma er det òg viktig at legevakttenesta blir styrkt. Senterpartiet er glad for dei tiltaka som allereie er varsla, og ser fram til ei ytterlegare styrking av dette viktige prehospitale akutttilbodet.

Senterpartiet støttar fullt ut at det må gjerast ei revidering av fastlegeforskrifta, der ein presiserer listeansvaret og innfører nasjonale funksjons- og kvalitetskrav.

Samhandlingsreforma betyr i realiteten kompetansearbeidsplassar innan helse ute i kommunane. Dette vil heva statusen og rekrutteringa til dei viktige kommunale helsetenestene i lokalsamfunna. Størstedelen av veksten når det gjeld ulike helsearbeidarar, skal skje i kommunane, der folk bur. Utdanningane og spesialiseringane i helsestellet må òg spegla av dette.

Senterpartiet meiner det er nødvendig at dei økonomiske verkemidla understøttar dei ønska endringane i helsepolitikken, og sluttar seg til at den avgrensa forma for kommunal medfinansiering for somatiske behandlingar blir innført frå 2012. Kommunane skal òg få det økonomiske ansvaret for utskrivningsklare pasientar frå dag éin. Straks-hjelp-tilbodet skal fullfinansierast. Spleiselag mellom kommunar og føretak kan som i dag gi grunnlag for samarbeidsprosjekt som lokalmedisinske senter. Veksten i helsebudsjettet skal i åra som kjem, i all hovudsak skje i kommunane.

For sjukehusa sin del har regjeringa i Nasjonal helse- og omsorgsplan for første gong lagd fram ein minimumsdefinisjon på kva eit lokalsjukehus skal innehalda. Det meiner Senterpartiet er positivt. Senterpartiet er glad for at regjeringspartia under stortingsbehandlinga har tydeleggjort at sjukehus med akuttfunksjon også skal ha krav til anestesiberedskap. Helse- og omsorgsplanen gjer det klart at

breiddekompetansen ved lokalsjukehusa må sikrast. Senterpartiet ser fram til den gjennomgangen som skal gjerast av helseforetaksmodellen. Spesielt er det bra at ein skal vurdera styringspraksis og lokal og regional forankring.

Avslutningsvis vil eg peika på at dei ulike rettslege, økonomiske, faglege og organisatoriske ordningane som no blir foreslått i dei sakene vi i dag har til behandling, og som er endra etter høringsrundane, vil gi reforma ein god start. Senterpartiet meiner det er positivt at Samhandlingsreforma skal gjennomførast gradvis, og at det skal gjerast ei følgjeevaluering av dei nye verkemidla.

Til opposisjonen, som kritiserer alle verkemidla utan andre reelle alternativ, men som samtidig bedyrar at dei er einige i intensjonen, vil eg sitera Ibsens Peer Gynt:

«Ja, tænke det; ønske det; ville det med, – men gøre det! Nej; det skjønner jeg ikke!»

Senterpartiet skjønner i alle fall at vi må gjera noko i helsepolitikken. Vi meiner det har vore nok av planar der vi snakkar om førebygging, der vi ønskjer å styrkja folkehelsearbeidet, der vi vil sørgja for å styrkja kommunehelsetenesta. No gjer vi noko med det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Georg Dale (FrP) [11:16:08]: Det har vorte min lodd her i livet å påpeike Senterpartiets dobbeltkommunikasjon, og det ser dessverre ikkje ut til at eg vert arbeidsledig med det første.

Det er jo ein gong slik at helseministeren har stått på denne talarstolen i Stortinget mange gonger og sagt at lokalsjukehusa slit med å rekruttere tilstrekkeleg kompetanse, og derfor må ein samle kompetansen. No skal altså Senterpartiet og regjeringa i denne saka flytte kompetansen ut frå sjukehusa, som altså har titusenvi av pasientar, ut til kommunar med 300 000 og 1 500 innbyggjarar. Og samtidig hevdar ein at helsetenesta vil verte betre. Ein kan jo berre undre seg over kor dei faglege vurderingane vert av.

Men spørsmålet til representanten Toppe er enkelt: Når desse kommunane får ansvaret for komplisert spesialisthelseteneste, ser ein ikkje då at pasientane nødvendigvis må få eit dårlegare tilbod enn dei har i dag?

Kjersti Toppe (Sp) [11:17:08]: Det som eg er heilt overtydd om, er at den desentraliseringa av spesialisthelsetenesta som desse sakene inneber, vil gi eit betre pasienttilbod. Eg er heller ikkje i tvil om at det er sjukdom nok i Noreg til at vi har behov for både lokalsjukehus og at kommunane kan gjera meir av enkelte oppgåver, og at ein kan få f.eks. ambulerande poliklinikkar. Vi må ha tiltru til kommunane, til at folk vil arbeida i kommunane, og til at pasientane skal få helsetilbodet sitt nærmare der dei bur. Enkelte plassar er lokalsjukehuset den staden som vil kunna ta dei lokalmedisinske senter-funksjonane. Det må kommunane sjølve finna ut av, for dette er ei reform som skal byggjast nedanfrå og opp, sjølv om eg høyrer at opposisjonen hevdar det motsette.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:18:16]: Nasjonalt råd for fødselsomsorg har vært tydelig på at den som skal ha ansvar for følgetjenesten for kvinner i fødsel til fødeavdelingen, må ha kompetanse i grunnleggende fødselshjelp, kunne håndtere komplikasjoner som bl.a. blødninger, transportfødsel, og det nyfødte barnet.

Departementet sier at dette i praksis vil være en jordmor, men at også andre yrkesgrupper kan være aktuelle. Hvilke andre yrkesgrupper mener representanten Toppe har den nødvendige kompetansen til å ta dette ansvaret? Er det fastlege, ambulanspersonell, hjemmesykepleier eller drosjesjåfører?

Dette er et eksempel på konsekvensen av profesjonsnøytralitet. Dette er bekymringsfullt, fordi vi ser i dag at det er dårlig jordmordekning ute i kommunene. Følgetjenesten er elendig, og med økt sentralisering vil det bli en ytterligere forringelse av tilbudet. Det er bakgrunnen for at Høyre foreslo å lovfeste kvinnes rett til jordmortjeneste. Er representanten Toppe fornøyd med følgetjenestetilbudet til gravide og fødende kvinner i distriktene?

Kjersti Toppe (Sp) [11:19:23]: Eg meiner at følgjetenesta for gravide ikkje er bra nok i dag, verken i distrikta eller i dei bynære kommunane der det er ei viss reisetid.

Det som no er på gang, er desse avtalane som vi må få på plass, at helseforetaka tek det ansvaret som dei fekk for over eitt år sidan, og at fødande kvinner i alle kommunar der ein har krav på følgjeteneste med tanke på reisetid, får det. Så har vi òg i innstillinga til representantforslaget frå Høgre som vi behandlar i dag, sagt at vi skal få ein gjennomgang av finansieringsordningane for jordmødrer i kommunane, for eg trur det er der først og fremst problemet no ligg – at det ikkje løner seg for kommunane å tilsetja jordmødrer. Dei har faktisk tent på å senda gravide kvinner til fastlegen, sjølv om dei gravide faktisk ønskjer å gå til jordmor. Dette vil eg arbeida for at vi skal få ei ordning på.

Laila Dāvøy (KrF) [11:20:37]: Representanten Toppe og Senterpartiet har vært sterkt opptatt av lokalsykehusene.

Mitt spørsmål er: Er representanten Toppe fornøyd med de foreslåtte minimumskravene til lokalsykehus som er definert i Nasjonal helseplan, og nå også i det tillegget som komiteen har fått fra regjeringspartiene? Eller gjenstår det mer arbeid knyttet til standarden på lokalsykehusene?

Kjersti Toppe (Sp) [11:21:14]: Først vil eg seia at det har skjedd veldig mykje positivt når det gjeld lokalsjukehusa, sidan den gongen vi tok over regjeringskontora i 2005. Det var jo masse protestar mot lokalsjukehusa og det som skjedde med dei då. Det var derfor vi fekk inn den setninga om at ingen lokalsjukehus skal leggjast ned.

Slik eg ser på det som står i denne planen i dag, er det ein minimumsdefinisjon. Det er ikkje den gylne regelen, men den absolutte minimumsdefinisjonen, og det er på grunn av at det faktisk er ein del sjukehus i dag som har f.eks. akutfunksjon med avgrensa akuttberedskap, men som ikkje har kirurgi. Derfor er det naturleg – det har eg

vore oppteken av, og det har vi vore opptekne av – at når vi snakkar om akuttfunksjonen på eit sjukehus, har vi meint at då må det vera anestesiberedskap til stades for at det skal vera eit fagleg godt nok tilbod.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Laila Dāvøy (KrF) [11:22:28]: Kristelig Folkeparti støtter de viktige og gode målene for Samhandlingsreformen. La meg oppsummere dem i tre hovedpunkter:

- å styrke det forebyggende helsearbeidet
- å gi pasientene bedre helsehjelp der de bor
- å sikre et mer helhetlig tilbud til pasientene

Men jeg må få påpeke at vi mener reformens lover er for dårlig forberedt. De bærer preg av hastverksarbeid, og det regjeringen ikke har rukket, skal man ordne selv ved å lage forskrifter. Det er minst 28 punkter der innholdet i loven kan eller skal avklares i forskrift etter at den er vedtatt, og i praksis er Stortinget som lovgivende forsamling ekskludert fra å påvirke mye av innholdet. Dette gjelder bl.a.:

- hvilke oppgaver som skal utføres av de enkelte nivåene
- hvilken kompetanse kommunene trenger for å utøve de ulike tjenestene
- utformingen av den kommunale medfinansieringen for inneliggende pasienter

Arbeidsdelingen mellom nivåene – hvem som skal gjøre hva – burde vært avklart, ettersom ny arbeidsdeling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten jo er fundamentet i loven. Gjennom avtaler skal kommuner og helseforetak avklare oppgavedeling. Dette vil kunne skape mer ulikhet, og ikke mindre, i landet vårt.

I tillegg til de to lovene og Nasjonal helseplan, som vi behandler i dag, er det behov for en nasjonal sykehusplan, og også en gjennomgang av spesialisthelsetjenesten. Nasjonal sykehusplan har flere enn opposisjonspartiene etterlyst. Allerede i dag ser vi at sykehusfunksjoner utvikles, uten at kommunene vet hva de får i stedet. Nordfjord sjukehus er et godt eksempel. Senest i helgen fikk jeg en fortvilet henvendelse fra Nordfjord. Før helgen kom prosjektutkast fra Helse Vest for det de kaller Fremtidens lokalsykehus – med høringsfrist 17. juni kl. 12. Dersom utkastet til mandat blir endelig slik det står nå, vil alle lokalsykehus i fremtiden bli lokalmedisinske sentre, ifølge den henvendelsen jeg fikk. Prosjektet skal nemlig være en pilot for innhold i og organisering av andre lokalsykehus. I mandatets første strekpunkt står det at de skal utvikle et lokalmedisinsk senter ved Nordfjord sjukehus. Jeg tar det for gitt at dette er avklart med helseministeren.

Noe av hovedpoenget i Samhandlingsreformen er at kommunene skal få et større ansvar, og det er lagt opp til at de skal bygge opp egne institusjoner eller døgnplasser for øyeblikkelig hjelp. Kristelig Folkeparti mener det er for tidlig å lovfeste denne nye oppgaven nå. Vi mener dette bør prøves ut gjennom ulike forsøk i forkant. Kommunene er langt fra å ha den nødvendige kompetanse eller infrastruktur per i dag, spesielt gjelder det de minste kommunene.

Kristelig Folkeparti sier også, sammen med de andre

opposisjonspartiene, nei til kommunal medfinansiering for sykehusopphold nå – dette ved å pålegge kommunene å betale en egenandel tilsvarende 20 pst. av kostnadene for sykehusbehandling av pasienter med medisinske diagnoser. Det kan føre til at kommuner med trang økonomi kan forsinke sykehusinnleggelse for å spare penger, uten at de har forsvarlig tilbud til pasientene. Jeg mistenker ikke kommunene for ikke å ville, men jeg tror rett og slett at ikke de er i den situasjonen at de har nok kompetanse. Vi kjenner i alle fall ikke konsekvensene av dette, og flere høringsinstanser har advart mot en for rask innføring. Dette bør etter min mening også utprøves over tid. Selv om noen kommuner kan vise til veldig godt samarbeid med helseforetak, er det ingen som har prøvd ut alle tiltak som nå foreslås, i sammenheng. Vi vil lett kunne få et svarteperspill om økonomi mellom sykehus og kommuner.

Kommuner som har mye ressurser, kan ha en fordel, men regjeringen mangler en helhetstenkning og en oversikt som viser hvilke kommuner som har økonomi og kompetanse til å klare de nye pålagte oppgavene, og hvilke som vil få store utfordringer. Det mangler rett og slett en nasjonal styring som sikrer likeverdige og gode helsetilbud over hele landet.

Kristelig Folkeparti mener, i likhet med mange høringsinstanser og partier i Stortinget, at reformen burde vært utprøvd gjennom flere prøveprosjekter før den innføres i hele landet. Store og små prosjekter, også noen med kommunal overtakelse av bestilleransvaret, ville vi ønsket.

Forskrift om en verdig eldreomsorg – verdighetsgarantien – dreier seg om hva som er et grunnleggende tjenestetilbud for å sikre en verdig, trygg og meningsfull alderdom. Den gir en kortfattet og klar veiledning til ansatte samtidig som den gir en oversikt over hva eldre og pårørende kan forvente av den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Verdighetsgarantien sikrer i tillegg et minimumskrav av kvalitet. Dersom garantien reelt skal fungere som en garanti, kreves god kompetanse og riktig bemanning.

Mange opplever dessverre i dag at garantien blir brutt. Det er alvorlig når Statens helsetilsyn melder at rundt 50 pst. av dem som retter klager mot kommunen for brudd på rett til nødvendig helsehjelp, får helt eller delvis medhold i klagen. Det er særdeles leit at ikke regjeringspartiene i Stortinget støttet Kristelig Folkepartis merknad om at verdighetsgarantien øker rettstilstanden for de syke eldre, slik det så klart var nedfelt i høringsnotatet. Dette er et brudd på den verdighetsgarantien vi ble enige om, sammen med Venstre og regjeringspartiene.

Kristelig Folkeparti mener det er nødvendig å kartlegge behovet for sykehjemsplasser for å kunne oppnå full sykehjemsdekning i 2015. Dagens satsing tar utgangspunkt i at tjenesteapparatet dekker behovene i eldrebefolkningen, men rapporter viser at det per i dag allerede er et udekket behov blant de sykeste eldre. Det fører til at andre deler av tiltakskjeden får økt belastning, og at kvaliteten reduseres. Dessuten er det ikke mange sykehjem som er tilgodesett med nye stillinger de siste årene – dette til tross for at de aller sykeste eldre bor her. De fleste nye stillingene i helse- og omsorgssektoren har gått til yngre under 67 år og til hjemmetjenestene, som også trengte det.

Forekomsten av demenssykdommer er stigende med økende alder, men yngre personer helt ned i 30–40-årsalderen kan også få en demenssykdom. En demensdiagnose berører hele familien på en krevende måte. Derfor er gode, helhetlige tilbud i alle faser av sykdommen avgjørende for helse og livskvalitet, også hos pårørende.

Kristelig Folkeparti vil påpeke spesielt behovet for å lovfeste dagaktivitetstilbudet for hjemmeboende demente nå, og ikke vente til 2015 slik regjeringen legger opp til. Vi vil også påpeke behovet for å tilrettelegge botilbud med aktiviteter som gir gjenkjenning, trygghet, og som får frem «de gylne øyeblikk», og også å sikre kvalitet og kompetanse i demensomsorgen, og at arbeidsmetoder som gir trygghet, trivsel, mestring og verdighet for den enkelte, tas i bruk.

Faste møteplasser for eldre er så viktig at Kristelig Folkeparti vil lovfeste tilbud om eldresenter i helse- og omsorgstjenesteloven. Organiseringen kan være forskjellig, enten i regi av frivillige organisasjoner eller i samarbeid med kommunene.

Kristelig Folkeparti er meget skuffet over at regjeringen trener saken om brukerstyrt personlig assistent og ikke benytter anledningen til å lovfeste dette tilbudet nå. Utsettelse av lovfesting begrunnes med en rapport om kostnadsberegninger for kommunene, noe som må oppfattes som et vikarierende argument, og som regjeringen har hatt snart seks år på å finne ut av. Allerede i 2005 lovet daværende helseminister Sylvia Brustad å følge opp Stortingets vedtak om rett til BPA.

Det handler om hjelp til å få den praktiske delen av hverdagen til å fungere – ting vi som går gjennom livet i turbofart, tar som en selvfølge. Det handler også om verdighet, respekt og deltakelse. En ung BPA-bruker sa det så treffende: Brukerstyrt personlig assistent er for meg mine armer og føtter.

Til sist litt om et annet stort og kontroversielt forhold, nemlig forslaget om profesjonsnøytralitet. Kristelig Folkeparti opplever det på grensen til selvmotsigende når det stilles krav til kommunene om å ta mer ansvar for pasientbehandling – noe som krever mer kompetanse og mer fagfolk – samtidig som det innføres en profesjonsnøytral lov som nettopp vil svekke kravene til kompetanse. Vi mener det må stilles strengere krav til kompetanse i kommunene for å sikre god helsehjelp. I tillegg til leger må det være bl.a. sykepleiere, jordmødre, fysioterapeuter, psykologtjeneste og annet helsepersonell. Etter massive protester har regjeringen foreslått en lovhjemmel der de kan, ikke skal, gi forskrifter, men det er ingenting i innstillingen fra regjeringens partiene som tyder på at dette er raskt forestående.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Wenche Olsen (A) [11:32:53]: Kristelig Folkeparti har jo tidligere vært tydelig på å skille mellom ideelle aktører og private kommersielle aktører innenfor helsesektoren. Kristelig Folkeparti har til og med frontet at det skal være egne ordninger for ideelle aktører som leverer tjenester til det offentlige.

I det lovverket som vi behandler her i dag, og i planen som er lagt fram, er Kristelig Folkeparti med på flere merknader hvor man likestiller ideelle og kommersielle aktører. Da vil jeg gjerne spørre representanten Dávøy om det er en ny politikk fra Kristelig Folkeparti, og om man nå helt likestiller ideelle og kommersielle aktører.

Laila Dávøy (KrF) [11:33:33]: Takk for spørsmålet.

Det er helt riktig at Kristelig Folkeparti har ønsket egne ordninger for ideelle aktører. Det står fast. Jeg antar at i dette tilfellet viser representanten til det som står om brukermedvirkning i loven, der det nevnes både ideelle institusjoner og private institusjoner. Når man har avtale fra kommunene eller staten med ideelle eller private institusjoner, skulle det bare mangle at det ikke også skulle være brukermedvirkning i forhold til disse som faktisk brukes.

Geir-Ketil Hansen (SV) [11:34:21]: Jeg skal spørre om noe som vi har diskutert før i denne salen, nemlig helseregionene. Vi bygger jo vår spesialisthelsetjeneste på det regionale prinsipp, nemlig gjennom helseregionene. Bakgrunnen for det er at Norge er et stort og langstrakt land med ulik befolkningssammensetning og ulik bosetningsstruktur, og det regionale prinsippet bidrar til at vi kan bygge ut spesialisthelsetjenesten best mulig i forhold til disse forskjellene. I tillegg bidrar jo også den regionale organiseringen til at vi får en rettferdig og riktig fordeling av ressursene, pengene. Magnussen-utvalget har bidratt til det, og det ligger til grunn.

Kristelig Folkeparti ønsker å avvikle denne ordningen, sammen med Fremskrittspartiet og Høyre, og sentralisere styringen til et sykehusdirektorat. Ser ikke representanten Dávøy at man da kan slå beina under nettopp det å kunne utvikle en spesialisthelsetjeneste i hele landet på en god måte?

Laila Dávøy (KrF) [11:35:23]: Nei, vi ser det ikke slik. I evalueringen av de regionale helseforetakene kom det frem at likeverdige helsetjenester var blitt bedre internt i de fire regionene, men det var ikke i særlig grad blitt bedre når det gjaldt mellom de regionale helseforetakene.

Grunnen til at vi vil avvikle de regionale helseforetakene, er at de har gjort en god jobb med strukturendringer, men tiden er nå moden for å desentralisere flere oppgaver til helseforetakene der ute. Men vi ønsker en sterkere nasjonal politisk styring, og den mener vi skal foregå i departementet, gjerne i eieravdelingen. Det må selvsagt utredes hvordan dette skal gjøres på en best mulig måte. Men til forskjell fra Fremskrittspartiet ønsker ikke vi å bygge opp et helsedirektorat. Vi tror det kan bli bedre likeverdige tjenester over hele landet dersom vi får en sterkere nasjonal politisk styring fra det sted, fra det departement, som helsestasjonsråden styrer.

Kjersti Toppe (Sp) [11:36:35]: Eg har eit spørsmål som gjeld folkehelselova. Eg ser det er ein merknad i innstillinga frå komiteen, der Kristelig Folkeparti er saman med Framstegspartiet og Høyre om å

«understreke at folkehelsearbeidets politiske virkemid-

ler er, og må være, begrenset av en del sentrale prinsipper om hva som er politikken legitime domene. Disse medlemmer mener det er viktig å presisere at individers rett til å ta frie valg og plikt og rett til å kunne ta ansvar for eget liv, gjør at folkehelsemessig gevinst ikke alene og i seg selv kan legitimere et politisk tiltak.»

Spørsmålet mitt er: Kva er det Kristeleg Folkeparti tenker på? Eg må spørja når det gjeld alkoholpolitikken: Er det slik at «folkehelsemessig gevinst ikke alene og i seg selv kan legitimere et politisk tiltak» når det gjeld alkoholpolitikk og den linja regjeringspartia står for i den saka, f.eks.?

Laila Dāvøy (KrF) [11:37:31]: Jeg tror det er veldig viktig med lovreguleringer, og i en del tilfeller innenfor alkohollovgevingen er representanten godt kjent med hva Kristelig Folkeparti mener. I seg selv kan ikke alle politiske vedtak legitimere folkehelseiltak. Så er det slik at selv om vi beslutter en lov, er det ikke sikkert at dette blir fulgt opp på en god nok måte der ute. Dermed er poenget i folkehelsearbeidet at det er heller ikke bare helsesektoren som gjennom denne loven kan vedta folkehelse. Vi trenger at både samferdselssektoren og miljøsektoren engasjerer seg på ulike måter. Det sies at det bare er 10 pst. som kan reguleres av folkehelsearbeidet gjennom helselovene. Det betyr at vi kan faktisk ikke bare gjennom helselovene få nok folkehelsearbeid. Det må skje over hele linjen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Borghild Tenden (V) [11:38:50]: Samhandlingsreformen er et viktig grep med styrking av kommunehelsetjenesten, og det er bra at det er bred enighet om hovedinnholdet. Jeg vil imidlertid starte med å si litt om Nasjonal helse- og omsorgsplan.

Det er ingen hemmelighet at vi i Venstre er lite fornøyd med denne planen. Den er vag når det gjelder sykehus tilbudet. Den inneholder fortsatt kommunal medfinansiering, og den svikter når det gjelder kommunereform. Venstre mener dette fører til at reformen blir gjennomført ovenfra og ikke nedenfra, som flere har vært inne på.

Jeg tar det siste først: Reformen plasserer en rekke omfattende arbeidsoppgaver på kommunene. Skal kommunene klare å ta ansvaret for omsorgen til sine innbyggere, må mange kommuner bli større og sterkere.

Venstre har vanskelig for å tro at 431 kommuner er svaret på utfordringen om bedre kvalitet i fremtidens omsorgstilbud. Venstre frykter at reformen blir mislykket dersom små kommuner med liten kompetanse blir pålagt oppgaver de ikke er i stand til å overta. Da kan vi risikere at vi får et dårligere helsetilbud enn i dag. Derfor har Venstre fremmet forslag, som snart er omdelt i salen, håper jeg, om at regjeringen legger fram en plan med sikte på å redusere antallet kommuner i Norge for å sette kommunene i stand til å kunne møte de økte oppgavene som følge av Samhandlingsreformen.

Når det gjelder nasjonal helse- og omsorgslov, mener vi det er behov for en nasjonal sykehusplan som definerer hva et sykehus må inneholde, og som omhandler prioriteringer

i helse- og omsorgstjenestene. Venstre ønsker i likhet med de andre opposisjonspartiene en mer operativ plan, som Stortinget kan være med på å påvirke. Venstre er ikke imot en omstillingsprosess i sykehusstrukturen, men vektlegger åpenhet, ærlighet og politisk styring. Vi reagerer på at regjeringen sier at dagens desentraliserte sykehus tilbud skal opprettholdes, samtidig som de lokalt tømmes for viktige funksjoner. Venstre mener derfor regjeringen med jevne mellomrom bør komme med en stortingsmelding som tydeliggjør regjeringens politikk for omstillingsprosesser i helseforetakene.

Når det gjelder kommunal medfinansiering, mener Venstre at det er store uklarheter. Den er detaljert nok når det gjelder medfinansiering ved innleggelser og øyeblikkelig hjelp, men klar drifts- og investeringsmessig. I et svar på et skriftlig spørsmål fra undertegnede svarte statsråden i mars:

«Kommunene vil få tilført friske midler gjennom den generelle veksten i frie inntekter, spesifikke oppgaveoverføringer fra spesialisthelsetjenesten i tillegg til midlene knyttet til de finansielle virkemidlene i reformen.»

Dette er verken tydelig eller betryggende for de kommunene som nå forbereder seg på å ta mer ansvar for helse- og omsorgsbehovet for sine innbyggere.

Venstre mener effekt av reformen avhenger av finansieringen. For 2012 får kommunene et beløp som skal gå til å dekke økte kostnader med overtakelse av utskrivningsklare pasienter. Men det stimuleres ikke til oppbygging av kommunale tilbud som kan erstatte opphold i sykehus. Da blir faren stor for at pasientene blir værende i spesialisthelsetjenesten. Eneste forskjell er da at helseforetaket fakturerer kommunene i stedet for staten.

Det er først og fremst usikkerhet knyttet til Samhandlingsreformen som bekymrer Venstre, og det gjelder også tid og omfang. Jeg tror vi også må begynne å se reformen fra kommunenes ståsted. For å illustrere poenget mitt vil jeg trekke fram et sitat fra rådmannen i min egen kommune, Bærum, som sier:

«Jeg er bekymret. Det meste er fortsatt uklart. Det eneste som er sikkert er at dette vil koste skjorta.»

For det er slik at den konkrete finansieringen til kommunene ikke blir endelig vedtatt før statsbudsjettet for 2012 blir vedtatt i denne sal i begynnelsen av desember. Det gir Oslo kommune knapt én måned fra vedtaket i Stortinget er gjennomført. Én måned er, for å si det forsiktig, svært kort tid. Bedre blir det ikke av at det er svært uklart hvilket omfang de nye oppgavene som blir gitt til kommunene, vil få, og det er vanskelig å se omfanget av de ulike behandlingsformene norske kommuner nå skal sette seg i stand til å tilby. Jeg vet det er svært vanskelig for norske kommuner også i dag å begynne å forberede seg, nettopp fordi usikkerheten er stor rundt det faktiske omfanget av reformen.

Regjeringen har foreslått at kommunene får betalingsansvar for utskrivningsklare pasienter fra første dag. Det er vel og bra, men problemet er at grunnlaget for antall pasienter som staten kompenserer for, er preget av stor usikkerhet. For å bruke Oslo kommune som eksem-

pel så varierer anslaget gitt fra ulike fagorganer fra 15 000 nye liggedøgn til 60 000 nye liggedøgn. Kommunens egne registreringer i perioden 2007–2010 tyder på at antall liggedøgn etter utskrivningsklar-meldingen er vesentlig høyere enn det tallet departementet så langt opererer med. Det sier seg selv at dette kan få store økonomiske konsekvenser for kommunene.

Økonomien er en ting, men det skal også en mengde nye fagfolk på plass i norske kommuner fram mot 2012. Men antall ulike diagnoser som må behandles, er helt uvisst. Størrelsen på de ulike behandlingstilbudene er helt i det blå, noe som tilsier at det vil være utrolig om man klarer å få på plass et kvalitetsmessig godt og tilpasset tilbud før 1. januar 2012 – spesielt med tanke på at de økonomiske rammene ikke er på plass før i desember, altså bare én måned før. Hvor alle disse nye pasientene skal plasseres, er et problem, men det er klart at hvis Oslo kommune blir nødt til å ta over lokalene til Aker sykehus for å få dette til, får jeg opplyst at det vil være det samme som å slå Oslo kommune konkurs. Jeg vil understreke at dette er en situasjon for Norges største by, med et godt faglig byråkrati og en stor og fleksibel helse- og omsorgssektor. Hvordan alle de små kommunene med under 2 000 innbyggere skal få dette til, må nesten statsråden gi oss et godt svar på.

For å ta frem noen andre oppgaver som i dag har usikker finansiering og usikkert omfang, kan jeg nevne at kommunene får 20 pst. medfinansieringsansvar for medisinsk behandling i sykehusene, økt sektorovergripende ansvar, oversikt over lokale helseutfordringer, iverksettelse av nødvendige tiltak for å møte disse og en ny plikt for kommunene til å tilby døgnopphold for personer med behov for øyeblikkelig hjelp. At dagens kommunestruktur og kommuneøkonomi skal være i stand til å bære dette, er jeg meget usikker på.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester skal tydeliggjøre kommunenes plikt og ansvar når Samhandlingsreformen settes ut i livet. Av ansvar oppsummeres i innstillingen: samarbeid, kompetanse, forebygging, egenmestring, behandling, omsorg og rehabilitering.

Nå sitter ikke Venstre i helse- og omsorgskomiteen, og vi fikk tilgang til innstillingen først fredag morgen, så jeg må ta forbehold om at det er noe jeg ikke har fått med meg, men i mitt hode fremstår det uklart. Jeg synes loven er uklar på mange områder, og at mye overlates til forskrifter, men det har flere representanter vært inne på, bl.a. Dāvøy og Høie, så jeg skal ikke bruke tid på det.

Jeg vil gjerne understreke at Venstre er positiv til de store grepene i Samhandlingsreformen, at vi mener at store oppgaver burde flyttes til kommunesektoren, og at en langt større del av helsetjenestetilbudet bør ligge på et så lavt forvaltningsnivå som mulig. Men jeg vil nevne hvor viktige samarbeidsavtalene som norske kommuner skal ha med helseforetakene, blir, for å sørge for at det hele tiden vil være pasientens beste som ligger til grunn for vedtak, og ikke økonomi eller interessekonflikter. Pasienter skal ikke være lenger enn absolutt nødvendig på sykehus, men å skrive ut pasienter for tidlig uten at tilbudet til de utskrevne pasientene er godt nok, vil også komme til å bli svært kostbart – både økonomisk og menneskelig.

Avslutningsvis: Jeg vil avslutte der jeg begynte. Samhandlingsreformen er et viktig grep med styrking av kommunehelsetjenesten, og det er bra at det er bred enighet om hovedinnholdet i Samhandlingsreformen. Helsetjenestene skal skje nærmere der folk bor, kommunene får en større rolle, og vi kan håpe på at kvaliteten i det norske helsetilbudet blir bedre. Alt dette er bra. Den store oppgaven er for det første å gjøre kommunene i stand til å møte denne oppgaven. Den andre store utfordringen er om statsråden raskt klarer og konkretiserer innholdet i reformen gjennom alle sine kommende forskrifter, slik at helsevesenet blir mer sømløst, men ikke så sømløst at det ikke lenger henger sammen eller i verste fall rakner.

Presidenten: Presidenten antar at representanten skal ta opp de forslagene som er fremmet?

Borghild Tenden (V) [11:48:21]: Jeg tar opp de forslagene Venstre har fremmet.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sonja Mandt (A) [11:48:41]: Representanten Tenden startet med å si at Venstre var litt misfornøyd med planen, men det mantraet som jeg syntes gjennomsyret innlegget, var at svaret er større kommuner.

Når vi ser på det samarbeidet som skjer i dag rundt omkring i hele Norges land, ser vi at det skjer mye på tross av at vi har mange kommuner og mange kommuner med forskjellig størrelse. Så det må vel være noe annet som kan være et incitament for å få den planen, enn å slå sammen. 12 LMS-er, altså lokalmedisinske sentre, er jo bevis på det motsatte.

Hvor er Venstres tro på kommunenes engasjement og muligheter?

Borghild Tenden (V) [11:49:23]: Som jeg sa i mitt innlegg, mener vi i Venstre at det er svært viktig med en kommunesammenslåing. Vi vil ikke tvangssammenslå kommunene, men vi mener at vi før eller senere må sette et tak på hvor mange kommuner vi vil ha i dette landet, og så må man legge inn incitamenter for at kommunene slår seg sammen frivillig. Det har vært Venstres holdning lenge, og vi er faktisk veldig skuffet over at det ikke blir tatt på alvor i denne innstillingen, for vi er helt sikre på at større og sterkere kommuner er viktig for å få gjennomført nettopp denne reformen. Vi må ha stor kompetanse ute i Kommune-Norge. Det har vi ikke per i dag. Det vet vi at vi ikke har, og derfor er det viktig at vi får attraktive fagmiljøer i større kommuner.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:50:45]: I vår levetid har det skjedd dramatiske endringer i behandling av en rekke sykdommer. Dette betyr at helsevesenet må tilpasse seg, slik at vi alltid kan tilby best mulig be-

handling. For noen få tiår siden var det lite å stille opp med hvis man fikk hjerteinfarkt. Nå kan diagnosen stilles i ambulans eller helikopter, og om nødvendig kan blodproppen fjernes på et av sykehusene som har den type behandling. Samtidig har kunnskapen om forebygging økt, og dødeligheten på grunn av hjerte- og karsykdommer går endelig nedover.

Med økt levealder er det flere som blir rammet av kreft, men det er også flere som overlever sykdommen. Vi vet at flere blir rammet av sykdommer som KOLS, diabetes 2 og muskel- og skjelettlidelser, og at vi blir flere eldre. Vi må derfor bli bedre til å behandle pasienter med slike kroniske lidelser og som trenger oppfølging over tid, og ofte fra flere instanser – ikke bare å behandle først når akutt sykdom oppstår.

Endringer i sykdomsbildet og i den demografiske utviklingen gjør det nødvendig med endringer i helse- og omsorgstjenesten. Vi må fortsatt forandre for å forbedre.

Det er to år siden vi la frem St.meld. nr. 47 for 2008–2009, Samhandlingsreformen, som beskrev retningen og innholdet i reformen. I april la vi frem to lovforslag og en nasjonal helse- og omsorgsplan, og nå skal vi sette Samhandlingsreformen ut i livet.

Alle er enige om at det er bedre å hindre at sykdom oppstår enn å reparere – først og fremst for den enkelte, men en friskere befolkning er også bra for samfunnet. Derfor skal vi satse på å fremme helse, god forebygging og tett oppfølging av dem som blir syke.

Samhandlingsreformen er både en retningsreform og et langsiktig utviklingsprogram for å sikre kvalitet og bærekraft. Reformen er allerede i gang. Nå kommer vi med virkemidlene: økonomiske, rettslige, organisatoriske og faglige. Det er summen av virkemidlene som endrer kursen, og vi går gradvis og forsvarlig frem. En større del av veksten i helsebudsjettene skal komme i kommunene de neste årene. Vi vil følge gjennomføringen tett fremover.

Det skal lønne seg for kommunene å satse på folkehelse. Det skal lønne seg å forebygge sykdom og bygge opp egne tilbud. Gjennom kommunal medfinansiering vil kommunene få større ansvar for innbyggernes helse. De skal betale en del av regningen når innbyggerne legges inn på sykehus, slik at kommunene blir seg bevisst kostnadene ved behandling, og at alternativ bruk av pengene kan fremme helse, forebygge sykdom og gi like god eller bedre behandling nærmere der folk bor. Kommunene vil få overført mer en 4 mrd. kr fra sykehusene til å betale sin del av disse kostnadene.

Mange utskrivningsklare pasienter blir liggende i sykehus for lenge. Det er ikke bra for pasienten, og det er kostbart for fellesskapet. Derfor skal kommunene overta finansieringsansvaret for utskrivningsklare pasienter fra første dag. 560 mill. kr skal overføres til kommunene. Pengene vil være et incentiv til å lage gode tilbud til disse pasientene.

La meg gjøre det helt klart: Samhandlingsreformen skal gi bedre behandling til alle pasienter. Alle som trenger spesialisthelsetjenester, skal selvfølgelig fortsatt få det. Det er verken rådmannen eller økonomisjefen eller ordføreren i en kommune som bestemmer når pasienter skal

på sykehus. Det er som før legens beslutning som gjelder. Mange som legges inn på sykehus i dag, kan få like gode eller bedre alternativ gjennom kommunene. Samtidig vil det å bygge opp kompetansen i kommunene være viktig for at de som trenger å komme på sykehus, faktisk får det.

For en del pasientgrupper er det særlig viktig å komme raskt til spesialist. Det gjelder særlig f.eks. ved mistanke om alvorlig kreftsykdom. For å sikre disse pasientene rask diagnose og behandling innføres det nå veiledende tidsfrister for de ulike delene av behandlingsforløpet.

Fra 2016 vil alle kommuner få plikt til å etablere tilbud om øyeblikkelig hjelp som døgnopphold for pasienter som har behov for behandling eller observasjon. Noen kommuner har allerede opprettet slike tilbud, f.eks. ved Fosen Distriktsmedisinske Senter. KOLS-pasienter er blant dem som får et trygt og godt tilbud der, og som gjør at de oftere kan slippe sykehusinnleggelse.

Ny helse- og omsorgstjenestelov presiserer et felles verdigrunnlag for hele den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Vi får et samordnet lovverk, og loven skal sikre at samhandling blir en realitet. I tillegg foreslås det endringer i en rekke andre lover for å legge til rette for samhandling.

Kommuner og sykehus får plikt til å inngå avtale om samhandling og oppgaveløsning på flere områder. Et mål vil være å unngå innleggelser hvis pasienten kan få et like godt eller bedre tilbud i kommunen. Hvem har ikke hørt om den nyresyke pasienten som må reise milevis til sykehuset? Samarbeidsavtalene mellom sykehus og kommuner skal ta tak i dette. Pasientene skal slippe å reise til sykehus for behandling som de kan få alternativt i nærmiljøet sitt.

Loven styrker pasientenes og brukernes posisjon. Den skal sikre at de får delta i utforming av tjenestetilbudet i mye større grad enn i dag. Alle vil tjene på det. De som er brukere av helse- og omsorgstjenester, har erfaring, kunnskap og meninger som er helt nødvendig for å utvikle dem videre. Loven er utformet på en overordnet og profesjonsnøytral måte. Dette er gjort nettopp fordi kommune skal ha frihet til å utvikle tjenestene sine i tråd med lokale forhold og behov. Kommunene er forskjellige, behovet for kompetanse og kapasitet varierer. Det har vi tatt hensyn til. Men vi stiller tydelige krav til kvalitet i lovverket, og sørge-for-ansvaret er tydeliggjort.

Folkehelseloven handler om at vi skal tenke helse i alt vi gjør, lokalt, fylkeskommunalt og nasjonalt. Folkehelsearbeidet skal forankres i kommune- og fylkesplaner for å sikre langsiktig og systematisk arbeid. Kommunene skal bruke alle sektorer og virkemidler for å fremme innbyggernes helse. Kommunen skal selv ha oversikt over egne folkehelseutfordringer, mens staten får ansvar for å fremskaffe data og gjøre dem tilgjengelige for kommunene. Når vi kjenner utfordringene og årsakene, kan vi iverksette tiltak som fremmer helse og utjevner sosiale helseforskjeller.

For å nå målet om trygghet for alle må fremtidens helse- og omsorgstjenester ha god kvalitet. Skal vi lykkes, må vi utdanne, rekruttere, utvikle og beholde kompetent personell. Regjeringen har tydelig vist at vi følger opp satsingen på flere årsverk i kommunene. Antall ansatte innenfor omsorgssektoren øker, og målet om

12 000 nye årsverk innen 2015 er derfor innen rekkevidde.

Vi lovfester i dag at alle virksomheter i kommune- og spesialisthelsetjenesten skal drive systematisk arbeid for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet. Jeg vil følge opp disse temaene i egen stortingsmelding, som regjeringen skal fremme i løpet av 2012.

Så til påstanden om hastverk. Jeg tør minne om at arbeidet med Samhandlingsreformen har pågått i over tre år – ja, enda lenger hvis vi ser på alle de utvalg som faktisk har jobbet med forarbeidet til dette. Vi har hatt en åpen og inkluderende prosess underveis, med høringer, folkemøter og møter med kommuner og organisasjoner. Vi har hatt et tett samarbeid med KS. Vi har mottatt mange innspill, og vi har utviklet virkemidlene i dialog med sentrale aktører.

I politiske debatter er vi ofte mer opptatt av uenighet enn av enighet. Slik har det vel også kanskje vært i denne saken. Det er full oppslutning om Samhandlingsreformen som idé, og det er også bred enighet om hovedgrepene. Det høres også her i dag. Så er det noe uenighet om enkelte av virkemidlene.

Denne regjeringen har ikke bare ideene til Samhandlingsreformen. Vi gjennomfører dem også. Mens høyresiden her vil gå langsomt frem, er regjeringen heller utålmodig på vegne av pasientene. Jeg vil lage systemer, slik at helsetjenesten samhandler bedre, og at pasientene dermed får bedre oppfølging. Det haster. Men vi har ikke hatt hastverk med virkemidlene. De er grundig og godt gjennomtenkt, og vi vet av erfaring at sykehus og kommuner kan samhandle. Samhandlingsreformen handler om å vri innsatsen mer mot forebygging og om å tenke litt annerledes. Vi kommer langt med vilje og engasjement, men vi må også ha systemer som understøtter en annen tenkemåte. Det er det virkemidlene i reformen er til for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Arne Olsen (FrP) [12:00:06]: Til statsrådens avslutning i forhold til tempo skal det bemerkes at det i høringsssvarene advares nettopp mot at det har gått for fort. Jeg vil også minne statsråden om at til tross for at arbeidet har pågått i tre år, ble saken lagt fram for Stortinget rett før påske i år, og dette har vært en svært rask prosess. Jeg er redd for at tempoet i denne saken og ovenfra-og-nedholdningen kan resultere i at Nav-reformen fremstår som en mønsterreform i forhold til det vi skal vedta her i dag.

Statsråden brakte selv på banen eldreomsorgen, og det er et viktig element i det hele. Vi er også redd for at dette kan bety at eldre ikke kommer så raskt til sykehus som de burde. Mitt spørsmål blir: Hvordan skal statsråden sikre full sykehjemsdekning innen 2015 når man ikke har oversikt over behovet i dag og kommunene heller ikke får lov til å operere med ventelister?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:01:10]: Representanten Per Arne Olsen var innom mange tema som det kunne være interessant å ta fatt i, bl.a. dette med å advare mot å gå for fort frem. Kanskje jeg skal begynne med det, for det vil jeg faktisk avvise. Vi har jobbet

med Samhandlingsreformen i flere år. Stortinget har hatt St.meld. nr. 47 for 2008–2009 til behandling, og den lå i Stortinget lenge. Det var forarbeidet, som konkret kom i Stortinget. Så har flere andre utvalg før det jobbet med forarbeidene til Samhandlingsreformen, og det har vært høringsutkast ute. Det var ikke veldig spennende i april hva vi kom med, bortsett fra at vi selvfølgelig også har lyttet til høringsinnspillene, folkemøtene vi har hatt, den dialogen som har vært, og alle de innspillene som vi har fått på nettet gjennom den netthøringen vi har hatt. Så vi har hatt en lang og bred prosess.

Når det gjelder eldreomsorg, følger vi jevnt og trutt Omsorgsplan 2015 og bygger opp i henhold til det både på kapasitet og på kompetanse.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Bent Høie (H) [12:02:22]: Denne regjeringen har i seks år trenert innføringen av en rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse. Selv den siste saken, som ble lagt fram av denne statsråden, argumenterte mot en sånn rettighetsfesting. Nå har stortingsflertallet bedt om at regjeringen kommer tilbake med en rettighetsfesting, mens opposisjonen i dag foreslår den konkrete lovparagrafen. Det er skapt store forventninger om at rettighetsfestingen av brukerstyrt personlig assistanse nå blir raskt innført. Kan statsråden garantere for at regjeringen vil legge fram en lov som rettighetsfester personlig assistanse for brukere med store behov, og at loven blir gjeldende i løpet av 2012?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:03:14]: Jeg vil minne om at i løpet av disse årene hvor denne regjeringen har sittet, har langt flere fått ta del i brukerstyrt personlig assistanse, som er en særdeles god ordning for veldig mange funksjonshemmede som trenger den ekstra hjelpen i hverdagen. Så er det et anmodningsvedtak, som regjeringen selvfølgelig vil følge opp. Det innebærer også at det må gjøres en del videre beregninger. Det skal vi gjøre. Vi har gjort noe arbeid allerede – det er kjent – men vi skal også jobbe videre for å få dette på plass.

Laila Dāvøy (KrF) [12:04:04]: Jeg vil ta opp en litt annen sak. Det går på hvilke oppgaver som skal utføres på de enkelte nivå, og hvilken kompetanse kommunene trenger for å utøve ulike tjenester. Det kan gis i forskrift senere. Det står i loven, og det er også bekreftet av regjeringspartiene i innstillingen. Jeg vil spørre statsråden hva som skal til for at man vil kunne få utarbeidet disse forskriftene når man har lagt det til en kan-bestemmelse, for etter min mening burde vi hatt forskrifter i og med at man har lagt opp til en profesjonsnøytral lov. Så hva skal til, og hvordan vil regjeringen håndtere dette fremover?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:04:49]: Det har i debatten vært mye snakk om dette med forskrifter, og at man reagerer på bruken av forskrift. Jeg vil minne om at det allerede eksisterer mange forskrifter som gjel-

der. Og mange av de nye forskriftene er til avløsning for gamle forskrifter. Så er det én som går på nettopp dette med oppgavedelingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, som vi vil jobbe med nå. Det er også en ganske sterk revidering av fastlegeforskriften. Det er en rekke forskrifter det skal jobbes med, og det vil vi gjøre nå – det arbeidet er allerede i gang.

Når det gjelder oppgavefordelingen mellom de ulike nivåene, er det en ny forskrift som selvfølgelig er viktig i arbeidet fremover. Men dette er også noe som vil ivaretas gjennom avtalene som vil være inngått mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten, og som vil være veldig viktig for hva som konkret utføres på det enkelte nivå.

Borghild Tenden (V) [12:06:03]: Jeg brukte en del av mitt innlegg til å snakke om kommunesammenslåing. Undersøkelser viser at det er mange der ute som mener at det er viktig, eller kanskje avgjørende, for at dette skal lykkes. Mener statsråden at det er like enkelt for en liten kommune å overta ansvaret som følger av den nye helse- og omsorgsloven, eller er statsråden enig med Venstre i at det kan bli en utfordring for de minste kommunene?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:06:32]: Kommunene i Norge er veldig ulike, og det er ikke slik at de aller minste kommunene nødvendigvis kan klare å gjøre det som de største kommunene gjør. Det dreier seg også om å ha tilstrekkelig kompetanse. Derfor er vi veldig tydelige på at kommunene bør samarbeide. Og vi har gode eksempler, for vi har tross alt hatt mange års erfaring med samhandling i Norge. Vi kan gå til Hallingdal Sjukestugu på Ål, eller Alta eller andre steder i landet. De er også gode der hvor kommunene inngår samarbeid. Men hvis vi skal vente på at kommunene selv ønsker å slå seg sammen, tror jeg vi må vente lenge. Derfor er det viktig at kommunene samarbeider, og at de får til gode ordninger. Og jeg har vært så pass mye rundt og sett på omsorgstjenestene f.eks. i kommunene at jeg kan si at det er slett ikke alltid at de store har det beste tilbudet.

Per Arne Olsen (FrP) [12:07:42]: Jeg ser meg nødt til å stille spørsmålet fra representanten Høie én gang til. Spørsmålet hans var faktisk om statsråden kommer tilbake til Stortinget i 2012 med rettighetsfestingen, og det bør det kunne svares på med et ja eller et nei – og ingen utredning. Kommer statsråden tilbake når det gjelder BPA, til Stortinget i 2012?

Det neste spørsmålet gjelder en sak som er litt glemt i alt det vi holder på med i dag, at oppholdskommuner i større grad enn før skal måtte betale for tilbud til tjenestemottakere. Det er noe som vil ramme f.eks. voksne døve og døvblinde, og de institusjonene vi har på det både her i byen, i Vestfold og andre steder. Hvis man gjør om på dette, betyr det at en del oppholdskommuner som i dag har hatt et tilbud, også til mange andre som kommer fra det ganske land, i større grad må ta kostnadene selv, og sånn sett også kanskje må kutte i dem. Jeg ønsker statsrådets svar på om det er hensiktsmessig.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:08:41]: Siste delen av spørsmålet var noe uklart for meg. Men det er vel vanskelig å be representanten Per Arne Olsen om å gjenta det – det dreide seg om vertskommuner for døve og døvblinde?

Per Arne Olsen (FrP) [12:09:06]: Blant annet. Hvis jeg får lov, president?

Presidenten: Ja, hvis det kan bidra til en avklaring i debatten, er presidenten liberal på det.

Per Arne Olsen (FrP) [12:09:11]: Det gjøres en endring i tilskuddsordningen, hvor oppholdskommune, f.eks. Oslo, som i dag har et senter for døve og døvblinde, skal betale en større andel av kostnadene også for dem som går på skolen som kommer fra andre kommuner, i motsetning til tidligere, da kommunen man kom fra skulle betale en del av kostnadene.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:09:34]: Akkurat det spørsmålet vil jeg gjerne få komme tilbake til. Representanten skal gjerne få et skriftlig svar på endringen og hvordan det nå er tenkt finansiert.

Når det gjelder spørsmålet om brukerstyrt personlig assistent, er det – som jeg har sagt – et veldig klart anmodningsvedtak som ligger her i forbindelse med arbeidet i Stortinget. Det skal selvfølgelig regjeringen komme tilbake til Stortinget med på egnet måte så snart som mulig. Men det er også slik at noen utredninger må gjøres, for det er noen forutsetninger i det vedtaket. Vi har gjort utredninger allerede, men det må gjøres noe mer. Så skal vi komme tilbake så fort som mulig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tore Hagebakken (A) [12:10:40]: Om vi i komiteen ikke har blitt enige om alt – det framgår for så vidt av debatten så langt – har det vært god samhandling i komiteen. Det vil jeg understreke. Det arbeidet som slutføres i dag, har gått effektivt og fint for seg – og honnør også til saksordførerne som har gjort en solid innsats.

Som Sonja Mandt sa, er Samhandlingsreformen en stor tillitserklæring til kommunene og – jeg vil legge til – lokalpolitikkerne. Jeg tror de vil løse oppgavene godt, men det trengs mye og fruktbart samarbeid for at vi skal få ut størst mulig helsemessig og samfunnsmessig gevinst av reformen. Det er derfor positivt å se alt kommunesamarbeid som nå etableres – og mye har jo vært etablert fra før – innenfor helse- og omsorgstjenestene. Slik blir kommunene også sterkere og bedre samarbeidspartnere overfor spesialisthelsetjenesten, og aller viktigst: Slik kan befolkningen få et enda bedre helse- og omsorgstilbud – ja, rett og slett, får vi håpe, bedre helse.

For også i forebyggingsøyemed kan samarbeid mellom kommuner gi større og nye muligheter. Fylkeskommunene har også en viktig rolle i denne sammenhengen, som det er grunn til å minne om, og sjølsagt vil de frivillige organisasjonene og andre bidragsytere, som vil stil-

le opp og skal være samarbeidspartnere, være viktige. Og kommunene må sørge for at de trekkes aktivt med.

Kort sagt: Alle gode krefter skal gå sammen og legge best mulig til rette for at flest mulig skal kunne leve et lengst mulig og godt liv. Så har vi sjølsagt hver og en det aller største ansvaret for å ta best mulig vare på egen helse, så lenge vi har mulighet for det.

Det er et stort engasjement knyttet til Samhandlingsreformen i svært mange av landets kommuner. Det er kommet inn 301 søknader – mange fra samarbeidende kommuner – om å få ta del i de 131 mill. kr som i år er satt av til prosjektmidler i forbindelse med reformen. Det viser tydelig at tida er inne for å iverksette reformen over hele landet fra 1. januar 2012, med de økonomiske virkemidler regjeringa har foreslått.

Jeg mener at kommunalt medfinansieringsansvar med den innretningen og i det omfanget som er foreslått, balanserer bra med de ulike hensyn som må tas for å sikre en trygg gjennomføring, uten å eksponere kommunene og spesialisthelsetjenesten for uheldig risiko. Det samme gjelder ordningen med at kommunene skal betale for utskrivningsklare pasienter som blir liggende på sykehus.

Jeg mener også at flyttingen av midler mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene og fordelingen av pengene kommunene imellom vil bli gjennomført på en så rettferdig måte som mulig, slik det er lagt opp. Det var for øvrig betryggende å høre direktørene i de regionale helseforetakene under komitéhøringen forsikre at uttrekket av penger fra deres virksomhet er i en slik størrelsesorden at det absolutt er til å håndtere. Så får tida vise hvor mye av disse pengene som kommer tilbake til spesialisthelsetjenesten.

Jeg vil understreke viktigheten av godt samarbeid mellom helseforetakene og kommunene, ikke minst i månedene fram til 1. januar, for å sikre en best mulig start på reformen og minst mulig overgangsproblematikk. Eventuelle endringer i spesialisthelsetjenestens tilbud som følge av reformen må harmoniseres godt med hva kommunene har fått bygd opp og kan tilby. Det lovpålagte avtaleverket blir sjølsagt viktig, men det er også særlig viktig med god samarbeidsånd.

Helseforetakene og kommunene må også støtte opp under hverandre med hensyn til å sikre velkvalifisert personell og etablere spleiselag der det er naturlig. Særlig aktuelt er spleiselag knyttet til etablering og drift av lokalmedisinske sentra.

I dag har vi tolv slike sentre. To av disse befinner seg i mitt hjemfylke, Oppland: på Otta i Sel kommune og på Fagernes i Nord-Aurdal. På Otta har for øvrig kommunen, med noen millioner også fra fylkeskommunen, bygget et senter til nesten 100 mill. kr. Sykehuset Innlandet, gjennom sykehuset på Lillehammer, er en meget god og aktiv samarbeidspartner. Sel har også fått nasjonale prosjektmidler.

Gjennom denne satsingen legger Sel kommune og samarbeidende kommuner i regionen til rette for at spesialisthelsetjenester kommer nærmere lokalbefolkningen, og slik blir de kommunale tjenestene enda bedre.

Jeg synes det er så fint å se dialysepasienter slippe å

reise timevis flere dager i uka for behandling, slik de før gjorde til Lillehammer. Nå er det seks slike behandlingsplasser på Otta, og det har vært dialysetilbud der i mange år. Den i disse dager flomrammede kommunen fortjener honnør for hvordan de satser på å bygge ut gode helse- og omsorgstjenester. Og de er ikke alene. En hel del norske kommuner har i flere år vist vei for Samhandlingsreformen. Dette er ingen ovenfra-og-ned-reform, slik høyrepartiene hevder når de skal bortforklare mangel på egne alternativer.

Samarbeid handler ofte om å gå sammen både faglig og økonomisk. De foreslåtte økonomiske virkemidlene er på ingen måte ment å skulle erstatte de gode spleiselagene; jeg vil understreke det sterkt. Jeg synes Steinkjer er et godt eksempel. Der finansieres det lokalmedisinske senteret ved at de samarbeidende kommunene, det lokale helseforetaket og det regionale helseforetaket dekker en tredjedel hver. Hvordan finansieringen av de lokalmedisinske sentrene skal innrettes rundt omkring i Norge, vil jo sjølsagt avhenge av hva sentrene inneholder, og graden av spesialisthelsetjeneste.

Den nye kommunale helse- og omsorgsloven danner sammen med folkehelseloven og Nasjonal helse- og omsorgsplan rammene for Samhandlingsreformen. Men det nye lovverket er ikke utløst alene av reformen. Det har lenge vært behov for å samordne og rydde opp i lovverket, slik det nå gjøres.

Jeg er for øvrig glad for de endringer som ble gjort i lovforslaget etter høringsrunden med hensyn til fylkesmannens muligheter til å kunne fatte nytt vedtak i forbindelse med klagebehandling, i tillegg til å kunne oppheve vedtak og sende saken tilbake til ny behandling i kommunen. Dette er viktig for brukernes rettssikkerhet.

Med den nye helse- og omsorgsloven får kommunene et sørge-for-ansvar uten å pålegges bestemte måter å organisere tjenestene på. Pliktene kommunene har, er utformet mer overordnet og profesjonsnøytralt enn tidligere. Vi mener at en detaljert opplisting av enkelte profesjonsgrupper i loven vil kunne gi inntrykk av en prioritering som kunne være uheldig, eksempelvis for pasienter eller brukergrupper med behov for tjenester fra profesjoner som ikke er listet opp i loven. I det gamle lovverket står f.eks. fysioterapeuten nevnt, men ikke ergoterapeuten. Nå vil de bli likestilt.

Kommunale helse- og omsorgstjenester vil kreve tilgang på et vidt spekter av personell med ulik kompetanse. Om ny lov gir kommunene større frihetsgrad til å velge organisering av tjenestene, og om loven er profesjonsnøytral, er det lagt klare føringer på kommunene med hensyn til faglig forsvarlighet i tjenesten som sikrer at tjenesten bemannes med kvalifisert personell. Departementet gis også hjemmel til å kunne gi forskrift om krav til innhold i tjenestene, herunder bestemmelser om kompetansekrav for ulike typer tjenester.

Vi har fått høre her i dag at loven er utformet for overordnet, og at det er for mange hjemler for departementet til å kunne gi forskrift. Jeg synes det er fornuftig å gå fram på denne måten, særlig sett i lys av at en her skal innfase en stor reform. Da kan det være behov for tilpas-

ninger underveis. For Norge er variert, og det trengs variasjon – skreddersøm ut fra lokale forhold og behov – men alle skal sikres et kvalitativt godt tilbud.

Eksempelvis kan et detaljert lovverk med klare grensedragninger mellom spesialisthelsetjenesten og kommunens ansvarsområde virke hemmende på å finne gode samhandlingsløsninger. En samlet komité sier at det vil være noen overlappinger og gråsoner, og understreker viktigheten av at disse avklares gjennom å finne hensiktsmessige løsninger som tar hensyn til forutsetninger og behov. Nettopp derfor er det åpnet for at departementet i forskrift kan gi nærmere bestemmelser om hva som er helse- og omsorgstjenester etter loven, og likeledes gi forskrift etter spesialisthelsetjenesteloven om hva som skal anses for å være spesialisthelsetjenester – hvis det viser seg å være behov for en slik mer detaljert beskrivelse og avklaring.

I dag kommer Stortinget til å slå fast at brukerstyrt personlig assistanse skal rettighetsfestes for brukere med stort behov. Riktignok ber vi regjeringa utrede videre de økonomiske og administrative konsekvenser. For alle er tjent med å ha flest mulig fakta på bordet, og at vi kvalitetssikrer innretningen. Men vi understreker at regjeringa raskt skal komme tilbake til Stortinget med et slikt forslag.

Rettigheten skal etableres innenfor de økonomiske rammer som gjelder i dag, og innebærer at disse brukerne sjøl kan velge om de ønsker tildelt bistand utført som BPA eller som ordinære tjenester.

Samhandlingsreformen har stor oppslutning. Nå gjelder det å komme i gang. Om vi ikke vet hundre prosent hvordan alt vil gå, er det viktig at vi kommer i gang, og at alle er med – vi sier det gjerne slik – og det fra start. Vi trenger ikke å gå veien om piloter over hele landet. Vi har piloter allerede, og kommunene er utålmodige etter å få greie på de statlige betingelsene som vi nå vedtar i dag.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [12:21:03]: Samhandling er den røde tråden i sakene vi skal behandle i dag, og det betyr at dette burde være en god dag for folk flest.

Vi skal snu utviklingen fra å reparere folk til i større grad å forebygge. Vi ønsker at hjelpen skal gis på riktig nivå, og vi ønsker at nivåene skal samhandle. Om vi lykkes, vil vi få et bedre og sammenhengende helsevesen, et friskere samfunn og bedre utnyttelse av ressursene.

Det er et samlet storting bak disse hovedtankene. Veien dit er vi imidlertid ikke like enige om.

Det er en samlet komité som står bak en rekke merknader til loven, men samtidig er det ingen tvil om at innstillingen også flere steder inneholder ett syn fra regjeringspartiene og et annet syn fra en samlet opposisjon.

De siste seks ukene har jeg vært tettere på det norske helsevesen enn jeg kunne ønske meg. Jeg har sett et helsevesen fjernt fra det som helseministeren snakker om. Jeg vil derfor på det sterkeste benytte anledningen til å anbefale helseministeren når hun «følger utviklingen nøye», at hun følger den nøye der ute hvor det skjer, og ikke fra sitt kontor.

Jeg har sett et helsevesen med fantastiske ansatte som gjør det beste ut av situasjonen, ansatte som er vennlige og medfølende, men som hele tiden må si: Det vet jeg ikke,

det kan jeg ikke svare på, beklager at du må vente så mye, beklager at vi glemte deg.

Jeg har møtt et helsevesen som står langt fra å samhandle, og det er slett ikke vanskelig å se at vi bruker helsekronene på en lite effektiv måte.

Min datter hadde i løpet av 14 dager og tre legebesøk kun fått utdelt smertestillende. Da man endelig oppfattet hvor alvorlig hennes tilstand faktisk var, ble hun umiddelbart innlagt. Hun ringte meg, og gråtende fortalte hun at hun var innlagt på Ahus. Jeg ble litt overrasket over denne voldsomme reaksjonen hennes og prøvde å forklare at det var flott at det endelig skjedde noe, at hun var i gode hender, og at de nå ville finne ut hva som var galt. Gråtende forteller hun meg at det jo er 270 000 syke mennesker i Norge som venter på å komme inn på sykehus, og når de legger inn meg, må jo det bety at jeg er fryktelig syk. Tror du det betyr at jeg skal dø? spør hun.

Jeg har aldri tenkt på at lange ventetider kan virke så skremmende på folk som ikke er vant med å være syke. Dette, sammen med flere andre ting vi har opplevd disse seks ukene, har gitt meg nye perspektiver på vårt helsevesen. Min datters sykdom har også vist meg at det ikke er alt som kan forebygges. Hennes sykdom er ikke forårsaket av noe hun har gjort eller ikke gjort. Dette må vi aldri glemme.

Når vi nå skal vedta en ny lov om folkehelse, hvor lovens intensjon er å styrke folkehelsen og utjevne sosiale forskjeller i helse og levekår, må vi aldri glemme at det finnes mye som kan skje i folks liv som er utenfor vår og deres rekkevidde, og som verken handler om dårlige valg eller dårlige levekår. Spesialisthelsetjenesten kan vi aldri bygge ned.

Folkehelseloven vil nå pålegge kommunene å tenke helse i alt de gjør og foretar seg. Dette er sider jeg har vært spesielt opptatt av. Helse handler nemlig ikke bare om hva man putter i seg. Trivsel og mulighet for å skape seg sine egne gode liv er helt avgjørende for å ha god helse. Da handler det om å gi folk mulighet til å ta sine egne gode valg, fordi de har kunnskapen de trenger, og fordi samfunnet gir dem denne muligheten. Vi kan aldri vedta god helse. Folk må ønske det og forstå det. Dette tror Fremskrittspartiet på i mye større grad enn det å tvinge folk via høye avgifter og forbud.

Fremskrittspartiet er også opptatt av å ta fokuset vekk fra begrepet «å utjevne forskjellene» når det gjelder hvor mye penger den enkelte har å rutte med. Den rød-grønne regjeringen har vært opptatt av dette i seks år, uten å lykkes. Flere statistikker viser dette.

Å endre forskjeller betyr nødvendigvis ikke at de som har aller minst, får det bedre. Dersom du lever i en økonomisk situasjon som gjør at hver dag er en kamp for å overleve, hjelper det deg overhodet ingen ting om naboens bankbok f.eks. halveres fra 20 mill. kr til 10 mill. kr. Det eneste som hjelper, er at du selv får mer å rutte med, slik at du selv igjen får sove om natten og kan gjøre fornuftige valg framfor å ta billige og dårlige valg som du vet ikke er godt for din helse.

Samtidig er det viktig å gi barn gode oppvekstvilkår. Å gi barnehageansatte og lærere kunnskap om å avdekke

omsorgssvikt og gi dem mot til å melde fra om det, vil gi flere barn en bedre start på livet. Men da forutsetter det et barnevern som har tid til å sette inn riktige tiltak i hjemmet umiddelbart. Gir vi barna en god barndom, gir vi dem større mulighet for god helse i voksen alder.

For Fremskrittspartiet har det også vært viktig å legge til rette for varmtvannsbasseng, fysioterapi og behandlingsreiser til varmere strøk. Videre er pleiepenger, omsorgslønn, støttekontakt og brukerstyrt personlig assistent svært viktige tiltak for å gi funksjonshemmede barn og voksne, og deres nærmeste, gode liv. Gode liv, hvor man er en del av samfunnet, gir god helse.

At regjeringen har trenert en rettighetsfesting av BPA i seks år, er rett og slett helt utrolig. Spørsmålet må være hvilket menneskesyn og livskvalitet vi bør legge til grunn. Er det akseptabelt at man er avhengig av snille slektninger og venner for å kunne oppleve noe hyggelig? Er det akseptabelt at man aldri kan gå på kino fordi det ikke er innvilget nok enkelttimer til vedkommende?

BPA-brukere trenger støtte til samfunnsdeltagelse. Et ensidig fokus på helse- og omsorgstjenester blir feil. BPA gir funksjonshemmede frihet, likestilling og et livsløp der de selv legger premissene. Tekniske hjelpemidler og en selvstyrt personlig assistent åpner livet. Noen har fått muligheten allerede, andre får den ikke.

At man har valgt å delegerer retten til frihet og likestilling for funksjonshemmede til kommunale saksbehandlere som skal porsjonere ut godene etter hva man finner dekning for i kommunebudsjettene, står i grell kontrast til Arbeiderpartiets slagord om at «alle skal med». Helseministerens svar her i dag bekrefter at en rettighetsfesting ikke vil være på plass i 2012 heller.

Fremskrittspartiet konstaterer at lokalpolitikere i kommunene ofte har oppe til debatt forskjellige sider som har innvirkning på lokalbefolkningens helse. Mangel på engasjement er ikke hovedutfordringen, men de prioriteringer som må gjøres. Å øke fokuset og øke innsatsen for en bedre helse for innbyggerne vil ikke kunne gjennomføres dersom de midler som stilles til disposisjon, innskrenker muligheten for å gjøre gode og riktige vedtak.

Fremskrittspartiet støtter Legeforeningens anmerkninger om at de største besparelsene ved at befolkningen generelt får bedre helse, vil komme staten til gode, og at de største helsegevinstene ligger flere tiår fram i tid. Det er derfor vanskelig å se at regjeringens optimisme rundt det nye lovverket står i stil med de ressursene som kommunene blir gitt. Fremskrittspartiet etterlyser derfor øremerkede midler for at loven skal kunne følges opp optimalt.

Fremskrittspartiet konstaterer at en samlet komité står bak merknaden om å lage et samfunn med like muligheter for alle. Det er derfor med undring jeg samtidig konstaterer at man har egne merknader for enkelte grupperinger i samfunnet.

For Fremskrittspartiet er det ingen tvil: Alle, uavhengig av alder, kjønn, bosted og bakgrunn, skal gis akkurat samme mulighet til å være en del av samfunnet og skal gis de samme muligheter til å ta gode valg og skape sitt liv til beste for seg selv og for samfunnet. Diskriminering, kvotering og særordninger, enten de er po-

sitive eller negative, er ikke en ønsket innretning for oss.

Det er også med undring jeg leser at enkelte partier synes å ha dårlig kunnskap om boligpriser og valg av bosted. Her påstås det at personer og familier med dårlig råd står i fare for å måtte bosette seg i områder med støy og forurensning, mens faktum er at midt i sentrum av de største byene, hvor støyen og forurensningen er på det høyeste, er boligprisene høyest. Prisene faller ofte proporsjonalt med reduksjon av støy og forurensning – ved at man flytter lenger unna bykjernen.

Videre vises det til at de med dårlig råd må bosette seg steder hvor tilbudet om fritidsaktiviteter er dårligst. Mange ute i distriktene har langt færre fritidsaktiviteter å velge mellom enn folk som bor i byen. Men de har ikke blitt tvunget til å bosette seg der på grunn av dårlig økonomi. Snarere tvert imot vil nok de fleste hevde at de bor slik fordi de ønsker det, og fordi de trives der.

Men det som faktisk er et problem for dem med dårligst råd, er at til tross for at regjeringen mener at frukt og grønt i skolen er veldig viktig, har regjeringen ikke vært i stand til å innføre dette for alle, og til tross for at det å holde egenandelene lave er viktig for dem som har aller minst fra før, har egenandelene økt hvert eneste år med denne regjeringen. (Presidenten klubber.) Da kommer vi tilbake ...

Presidenten: Tiden er ute.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:31:16]: Forslaget til ny kommunal helse- og omsorgstjenestelov tydeliggjør kommunenes overordnede ansvar for å sørge for helse- og omsorgstjenester til befolkningen. Kommunenes plikt videreføres, men foreslås utformet mer overordnet og profesjonsnøytralt.

Regjeringen ønsker ikke å binde opp kommunene med særskilte organisatoriske eller personellmessige løsninger. Det er derfor heller ikke lagt føringer for hva som kreves av kompetanse for å utføre de ulike tjenestene, eller hvem som skal vurdere hvilken kompetanse som kreves. Regjeringen mener flere yrkesgrupper kan utføre mange av de samme tjenestene.

For Høyre er det avgjørende at tjenestene som tilbys, er av høy kvalitet, og at de gis etter behov og til rett tid. Vi er imidlertid i likhet med Statens helsetilsyn, Norsk Sykepleierforbund, Den norske jordmorforening, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og mange andre høringsinstanser sterkt bekymret for at profesjonsnøytralitet kan skape usikkerhet om hva som er tilstrekkelig kompetanse når det gjelder utførelsen av enkelte tjenester.

Kommunene har allerede i dag krevende faglige oppgaver, kommunene er svært ulike, og Samhandlingsreformen vil øke oppgavene både i omfang og kompleksitet. Derfor er det helt avgjørende at kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene sikres.

Høyre mener at hensynet til rettssikkerhet og likeverd tilsier en viss statlig styring, og at forsvarlighetskravet alene ikke vil være tilstrekkelig til å holde kvaliteten på kommunenes tilbud på et forsvarlig og ønskelig nivå. Lov-

forslaget med sin profesjonsnøytrale form kan føre til at kommuner ansetter personell uten nødvendig fagkompetanse i helse- og omsorgstjenestene. Dette er en utvikling Høyre ikke kan akseptere.

Det er visse yrkesgrupper den kommunale helse- og omsorgstjenesten er avhengig av for å kunne gi et faglig forsvarlig tilbud. Høyre foreslår, sammen med Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, å ta inn flere yrkesgrupper, og at lovteksten § 3-2 første ledd nr. 4 skal lyde:

«Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning, psykologtjenesten, sykepleietjeneste, fysioterapitjeneste og jordmortjeneste.»

At disse gruppene er nevnt, innebærer selvsagt ikke noen begrensning for kommunene til å benytte andre yrkesgrupper for å løse oppgavene innen helse- og omsorgssektoren. Kommunene har ikke lovfestet plikt i dag til å sørge for psykologtjeneste, men vi mener det er en nødvendig presisering både som en konsekvens av opptrappingsplanen for psykisk helse og av hensyn til de oppgavene kommunene nå vil få ansvar for når det gjelder gjennomføringen av Samhandlingsreformen. Vi mener det må utarbeides en plan for å sikre psykologkompetanse i kommunene. Kommunene trenger nødvendig fagkompetanse både til tjenestene som skal ytes, og til å vurdere hva som mangler av kompetanse for å løse helse- og omsorgsoppgavene.

Regjeringen og regjeringspartiene mener profesjonsnøytralitet er gunstig for å fremme sammensetningen av fagkompetanse på tvers av profesjoner og deltjenester, og at profesjonsnøytralitet vil motvirke at noen fremstår som viktigere enn andre. Hvis ideologien er at det ikke er viktig hvem som skal gjøre det, bare jobben blir gjort, mener Høyre det er en farlig vei å gå. Det kan bety en nedtoning av behovet for høy kompetanse innen sykepleie og andre helsefag og dårligere kvalitet på helse- og omsorgstjenestene til innbyggerne. Allerede i dag vet vi at over 30 pst. av dem som jobber i omsorgssektoren i kommunene, er ufaglærte.

Noen faggrupper er viktigere enn andre i en konkret situasjon, avhengig av kompetanse, rolle, funksjon og ikke minst pasientenes behov. Høyre mener bestemt at god samhandling krever at den enkelte kjenner sitt eget fag, er tydelig på sin egen faglige styrke og har oppmerksomhet på fagets begrensninger.

Nøkkelen til faglig og tverrfaglig profesjonelt arbeid er kunnskap, respekt og fleksibilitet i samhandlingen. Høyre er imot profesjonsnøytralitet, fordi vi mener at profesjonsnøytralitet er umulig. Fagfolks handlinger er alltid basert på et verdigrunnlag, selv om verdiene varierer fra person til person.

La meg bruke sykepleien som et eksempel. Alle mennesker utøver ulike former for omsorg, men sykepleierne har ansvar for faglig profesjonell utøvelse av helsefremmende og rehabiliterende pleie- og omsorgsfunksjoner. Vi vet jo også at mangelfull sykepleiefaglig kompetanse er en utfordring nå i de kommunale helsetjenestene. Vi mener at profesjonsnøytralitet vil utvanne en helt nødvendig samhandling i helse- og omsorgstjenestene i kommunene. Hvis

alt skal være nøytralt, blir det ingen spesifikk kunnskap å tilføre og ingen å samhandle med. Når profesjonsnøytralitet vektlegges, vil strukturene få styre enda sterkere. Det er kanskje det regjeringen ønsker.

Det er jo sammenhengen mellom profesjonskunnskap og forsvarlighet som er avgjørende for kvaliteten på de tjenestene som gis til brukerne. Profesjonsnøytralitet vil først og fremst kunne ramme de pasientgruppene som det er stort fokus på i Samhandlingsreformen, nemlig de som har sammensatte og komplekse hjelpebehov og stort behov for koordinerte tjenester, og i tillegg de som vil kunne profitere på økt forebygging og helsefremmende innsats.

Gode individuelle helsetjenester, god samhandling mellom tjenestenivåene og rundt den enkelte pasient sikres ved faglig kompetanse innen profesjoner. Hensiktsmessig og økonomisk organisering må ikke gå på bekostning av forsvarlighet. En tydelig faglig identitet og integritet er en forutsetning for gode tjenester i kommunene. Summen av trygg profesjonsidentitet gir et tverrfaglig samarbeid til det beste for brukerne.

Høyres Dokument 8-forslag om tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten inngår som en del av denne debatten, selv om saksordføreren ikke prioriterte å nevne dette med ett ord – og det er jo også et signal. Bakgrunnen for at Høyre fremmet dette forslaget tidlig i vår, var at det i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 12 for 2008–2009 En gledelig begivenhet ble fattet et anmodningsvedtak om at regjeringen skulle fremme forslag om å styrke jordmortjenesten med hensyn til både kapasitet og kvalitet, og at dette skulle legges fram for Stortinget i egnet form.

Helsedirektoratet fikk på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet i hasteoppdrag, ifølge Helsedirektoratet, å utrede forslag til tiltak for å styrke jordmortjenesten. Rapporten «Utviklingsstrategi for jordmortjenesten. Tjenestekvalitet og kapasitet» forelå i mai 2010.

Vi hadde derfor forventet at regjeringen hadde lagt fram konkrete forslag i budsjettet for 2011. Det skjedde ikke, og det oppsto et vakuum i oppfølgingen av fødselsmeldingen i den kommunale jordmortjenesten. Følgetjenesten for fødende, som ble helseforetakenes ansvar fra 1. januar 2010, fungerer overhodet ikke etter intensjonen, og mange kommuner har mistet tjenesten, også ved beredskap. Tilbudet til gravide og fødende er rett og slett blitt dårligere.

Høyre er tilfreds med at en samlet komité er enig med Høyre når det gjelder de utfordringer som er omtalt i vårt forslag og de løsninger som er foreslått, unntatt på et punkt som jeg vil komme tilbake til.

Gravide følges opp i kommunehelsetjenesten. De føder i spesialisthelsetjenesten og har størsteparten av barseltiden i kommunehelsetjenesten – og den lokale jordmortjenesten skal derfor ha en sentral rolle i oppfølgingen også i barseltiden. Dette krever samhandling. Vi forventer nå at statsråden følger opp Stortingets vedtak både overfor helseforetakene og utdanningsinstitusjonene for å sikre en trygg og forsvarlig jordmortjeneste.

Den norske jordmorforening mfl. har uttrykt sterk be-

kymring for forslaget om profesjonsnøytralitet, og det med rette.

I stortingsmeldingen En gledelig begivenhet uttalte Nasjonalt råd for fødselsomsorg at følgetjenesten må ha kompetanse i grunnleggende fødselshjelp, komplikasjoner osv. samt kunne ta seg av nyfødte i tilfelle transportfødsel. Og departementet sier i samme melding at det i praksis vil være jordmor, men – merk dette, president – at også andre yrkesgrupper kan være aktuelle.

Og jeg spør nå igjen statsråden hvilke andre yrkesgrupper hun mener har denne kompetansen for å ivareta dette ansvaret. Er det fastleger, ambulanspersonell, hjemmesykepleiere eller drosjesjåfører? Jeg stilte statsråden et spørsmål tidligere i vår om hvem som skulle avgjøre den faglige vurderingen, og da svarte hun at det må gjøres i hvert enkelt tilfelle. Det er ikke spesielt betryggende. Jeg snakker av erfaring som distriktsjordmor og jordmor ved fødeavdeling i 15 år med beredskap og følgetjeneste. Slik tjenesten fungerer i dag er det rett og slett ikke godt nok, og mange steder er det uforsvarlig.

Det er bakgrunnen for at Høyre har fremmet forslag om å gi kvinnene rett til jordmortjeneste i kommunene. Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet støtter forslaget, men regjeringspartiene stemmer imot og begrunner det med viktigheten av profesjonsnøytralitet i kommunehelsetjenesten. Det er som sagt ikke betryggende. Med en større sentralisering av fødslene vil flere få lenger vei til fødeavdelingene, og det er større behov for en forsvarlig jordmorberedskap og følgetjeneste i distriktene. Det er nå to år siden Stortinget behandlet fødselsmeldingen. Når det gjelder jordmortjenesten i kommunene, blir det, som jeg sa, bare verre og verre.

Høyre har som sagt fremmet dette forslaget, og det gjør vi for å sikre at kvinnene – de gravide, fødende og barselkvinnene – får en lovfestet rett til jordmortjenester, og at det ikke kan bortforklares med dårlige kommunale budsjetter.

Jorodd Asphjell (A) [12:41:51]: Helt siden arbeidet med St.meld. nr. 47 for 2008–2009 ble påbegynt av tidligere statsråd Bjarne Håkon Hanssen, har debatten om arbeidet med å skape et enda bedre helsevesen i Norge gått land og strand rundt i over tre år.

Samhandlingsreformens intensjon med rett behandling på rett sted til rett tid har vært et overordnet mål for hele reformen og arbeidet som har vært nedlagt. Norge er av FN kåret til verdens beste land å bo i, og dette skyldes i stor grad vårt helsevesen og alle dyktige helsearbeidere som har høy kompetanse.

Norge bruker i dag stadig mer penger på å utvikle et stadig bedre helsevesen, som skal gi trygghet til befolkningen når man blir rammet av sykdom. En av våre aller største utfordringer er hvordan vi skal dreie innsatsen mer over fra reparasjon til forebygging.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen overtok den viktige stafettpinnen da Samhandlingsreformen ble vedtatt av Stortinget i juni 2009. I dag behandler vi tre viktige saker: Nasjonal helse- og omsorgsplan, ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og ny folkehelseov.

Siden 2009 har statsråden og den rød-grønne regjeringen hatt stort fokus på utviklingen av ny helsepolitikk til pasientens beste. Organisasjoner, institusjoner, helseforetak og kommuner har deltatt i utviklingen av de sakene som i dag behandles i Stortinget.

Ingen har vel tidligere invitert så bredt i utviklingen av viktige helsepolitiske saker som denne regjeringen. Deltakelsen har vært meget bra. Det har kommet inn ca. 900 hørings svar på de to ulike lovene, over 1 600 hørings svar i forbindelse med Nasjonal helse- og omsorgsplan, og 697 høringsinstanser har uttalt seg i denne utviklingen.

I løpet av disse årene har statsråden i samarbeid med kommuner, helseforetak og frivillige organisasjoner etablert flere pilotprosjekter om hvordan god samhandling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten – samhandling som skal bidra til at flere får tilgang til bedre helsetjenester i sitt nærrområde, og samtidig bidra til at høyt spesialiserte tjenester blir samlet og utviklet i gode og brede fagmiljø.

Folkehelseoven skal bidra til en samfunnsutvikling som styrker folkehelsen og utjevner sosiale forskjeller i helse og levekår. Folkehelsearbeid krever systematisk og langsiktig innsats. Grunnlaget for god helse legges først og fremst utenfor helsetjenesten. Dette utfordrer alle samfunnssektorer til å tenke helse i alt vi gjør, samtidig som det utfordrer helsesektorens evne til å samarbeide med andre sektorer.

På tross av at befolkningens helse er bedre enn noen gang, er det fortsatt et stort potensial i å fremme helse og forebygge sykdom og for tidlig død. Alkoholproblemer, bruk av tobakk og sukker, kosthold og inaktivitet er de største områdene vi bør ta tak i. Da hjelper det ikke å sette ned priser og ha flere utsalgsteder osv. Det bidrar ikke til bedre folkehelse, men frukt og grønt i barnehager, frukt og grønt i skoler, bidrar til å styrke folkehelsen.

Mye av dette grunnlaget for god folkehelse legges i barne- og ungdomsårene. Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge, forebygge skader og sykdom, utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner, som beskytter mot helsetrusler og fremmer fellesskap, trygghet, inkludering og deltakelse. Dette arbeidet må gjøres i kommunene. Kommunene har ansvar for egne innbyggere, men også for å utvikle tilbud som er i samsvar med de utfordringene kommunene har. Som en start er det bevilget 230 mill. kr til lokalt folkehelsearbeid.

Norge har en stor frivillig sektor som hver dag bidrar med aktivitet, kompetanse og motivasjon for å fremme bedre folkehelse. Det er viktig at det offentlige understøtter dette arbeidet, slik at denne sektoren kan fortsette sitt viktige arbeid.

En kan nevne mange organisasjoner både innenfor friluftsliv og annet – bl.a. Norges Idrettsforbund – som har stor aktivitet i alle landets kommuner, og som hver dag bidrar til fysisk aktivitet i hverdagen for barn, unge og voksne. Disse organisasjonene har mange lavterskeltilbud til alle aldersgrupper, som er viktige og som vi må understøtte for å nå våre mål om en bedre folkehelse for alle.

Den rød-grønne regjeringen har også merket seg inn-

spillene fra Sametinget angående samiske pasienters og brukeres behov for tilrettelagte tjenester. Dette må også bli vektlagt ved utformingen av helsetjenesten i fremtiden – spesielt i de kommunene som er innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, men også i andre kommuner i landet.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:47:03]: I dag er ein merkedag for helsetenesta i kommunane i Noreg: Nasjonal helse- og omsorgsplan, ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, og ny folkehelselov vil vere grunnsteinane for gjennomføringa av Samhandlingsreforma. Saman med dei økonomiske verkemidla som Stortinget seinare skal handsame som ein del av kommuneopplegget, gir dei rammeverket for reforma.

Demografiske endringar og framveksten av livsstilsjukdommar tvingar fram ei endring i måten helsetenestene vert utforma på. Samhandlingsreforma er det største grepet som er teke for å kome desse utfordringane i møte.

Kommunane får no betydelege økonomiske incentiv for å arbeide for betre helse blant innbyggjarane sine – ja, ein kan attpåtil seie at no vil det løne seg å halde folk friske. Dei skal samarbeide med føretaka, men òg med frivillig sektor. Alle gode krefter skal dra i lag.

Gjennom betre samhandling skal reforma sikre fleire, betre og tidlegare helsetenester der folk bur, altså desentralisering og førebygging. At innbyggjarane kan få meir helsehjelp i – eller i nærleiken av – heimkommunen, at fleire får hjelp tidleg, og at sjukdommar vert førebygde, er framtidsretta, men ambisiøse mål. Dette vil gi eit betre tilbod til enkeltmenneske, men vil òg gi betre berekraft samfunnsøkonomisk.

Makt, midlar og oppgåver skal flyttast til kommunane. Det vil stille store krav til organisering og samhandling. Tilsette på alle tenestnivå i helsetenesta må samarbeide til beste for pasient og innbyggjar. Spesialisthelsetenesta må samarbeide betre med kommunehelsetenesta. Alt me gjer, skal ha innbyggjarane i sentrum.

Eg har stor tillit til kommunane si evne til å få nytt ansvar og til å løyse fleire oppgåver. Kommunar over heile landet har allereie vore i gang med denne tenkinga lenge. Eg har besøkt kommunar over heile landet der ein har satsa stort – på lokalmedisinske senter saman med helseføretaket, på frisklivstilbod i samarbeid med frivillige organisasjonar, eller på rehabiliteringstilbod som kan ta imot pasientar tidleg frå sjukehuset.

Noreg har fleire hundre kommunar som fortener skryt for å vere i forkant og for å tenkje langsiktig og til det beste for sine innbyggjarar. Eg er ikkje i tvil om at dei norske kommunane fint kan handtere dei utfordringane dei får gjennom Samhandlingsreforma.

Regjeringa ynskjer med Samhandlingsreforma å støtte opp under det gode arbeidet som skjer lokalt, og vidareføre dette. Det er dette arbeidet som attpåtil har vore modell for Samhandlingsreforma, nemleg framsynte kommunar som greier å samarbeide og byggje opp gode tenester lokalt til beste for sine innbyggjarar.

Det er eit overordna mål at helsetilbodet skal vere likeverdig i heile landet. Lokalsjukehusa vil òg i framtida

spele ei viktig rolle for å nå dette målet. Nasjonal helse- og omsorgsplan, som no er til behandling i Stortinget, slår fast dette. Nasjonal helse- og omsorgsplan legg dei politiske føringane som dei regionale føretaka skal styre etter. Innbyggjarane i Noreg skal ha likeverdige helsetenester, uavhengig av kvar dei bur.

I dag utgjør lokalsjukehuspasientane 60–75 pst. av pasientane i alle norske sjukehus, og ca. 60 pst. av pasientane som vert lagde inn, har akutt hjelpebehov innan 24 timar. Lokalsjukehusa må difor ha ein tydeleg plass i behandlingsskjeder der dei bidreg til god og heilskapleg behandling.

Eg er glad for at Nasjonal helse- og omsorgsplan legg klare føringar for at lokalsjukehus der det er lange avstandar og/eller kommunikasjonane er vanskelege, skal ha breie akuttfunksjonar, inkludert anestesi. Dette gjer at innbyggjarane kan føle tryggleik for at dei får nødvendig helsehjelp når det skjer noko. Dei fleste av oss kan reise langt når det er ei planlagt innlegging i eit sjukehus. Då vil vi alle ha det beste tilbodet, uavhengig av kvar tilbodet vert gitt. Men når ulukka rammar – på vegen eller i arbeid, eller når nokon av våre næraste plutsleg vert akutt sjuk, til dømes får hjerneslag – då tel minutta. Då må det vere akuttkompetanse på lokalsjukehuset, og ambulanse, slik at dei kan gjere dei livsnødvendige vurderingane og setje i gang behandling eller stabilisering for vidare transport så raskt råd er.

Helse er eit av dei viktigaste områda i livet vårt, iallfall når sjukdom rammar, eller når ulukker inntreffer. Langsiktig arbeid for å betre folkehelsa vil vere ein viktig grunnpilar i det arbeidet som kommunane no skal overta. Det å halde oss lenger friske når me vert – fleire – eldre, vil òg ha ein gevinst for samfunnet, men aller, aller mest for den enkelte innbyggjar, som slik får betre livskvalitet og eit betre liv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Georg Dale (FrP) [12:52:20]: Den noverande sosialtenestelova vert i dag skifta ut. Eg har derfor lyst til å vise litt til alle dei lovbrota overfor folk med utviklingshemming som er avdekte – 34 av 35 tilsyn viser lovbrøt. Norsk Forbund for Utviklingshemmede skriv følgjande på sine nettsider:

«I dag vedtar Stortinget en ny helse- og omsorgslov. NFU har argumentert for å styrke den statlige styringen på feltet. Vi har fått god respons både fra Sv og Ap. Når loven representerer en svekkelse av rettsikkerheten for mennesker med utviklingshemming, kan dette vanskelig forstås som annet enn at Senterpartiet med Liv Signe Navarsete, er proppen i systemet. Kommunalminister Liv Signe Navarsete ofrer rettsikkerheten til mennesker med utviklingshemming av frykt for å pålegge kommunene flere plikter.

En bør absolutt stille spørsmålet med det etiske grunnlaget i det å prioritere distriktspolitikk på bekostning av menneskerettigheter.»

Korleis føler statsråden det er å måtte bere børa – at vi skal fortsetje med lovbrøt overfor utviklingshemma?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:53:24]: Som kommunalminister, og som partileiar, kan eg sjølv sagt ikkje akseptere lovbroten overfor verken psykisk utviklingshemma eller andre grupper i samfunnet vårt. Fleire grupper i samfunnet har fått rettsleg vern, og det er eit press frå endå fleire grupper om å få det. Det som er viktig, er at me set kommunane i stand til å yte dei tenestene dei skal ha, til alle, uavhengig av kva gruppe ein måtte dele innbyggjarane inn i. Alle innbyggjarane skal ha rett til å få dei tenestene dei har krav på. Dersom mange nok får rettar, vil rettane til slutt ikkje bety noko for dei som har dei, då har etter kvart alle dei same rettane – den såkalla tribuneeffekten.

Det som denne regjeringa har gjort, er å styrkje kommuneøkonomien, styrkje kommunane – 48 000 fleire tilsette gjer dagleg ein kjempeinnsats for at alle skal få betre tenester i dette landet, ikkje minst dei som treng det mest.

Bent Høie (H) [12:54:32]: I forbindelse med at det innføres kommunal medfinansiering for spesialisthelsetjenesten er dette nå avgrenset til medisinske diagnoser. Disse medisinske diagnosene har det til felles at de stort sett rammer eldre mennesker. Derfor har kommunalministeren i kommuneproposisjonen fordelt disse pengene etter alderskriterier, noe som er en klar bekræftelse på dette.

Statens helsetilsyn, som har hatt en fireårig satsing på tilsyn med tjenester til eldre, la i 2010 fram en rapport som viser at direkte innleggelse i sykehjem, og ikke via sykehus, hvor man har den diagnostiske kompetansen, veldig ofte ble nevnt som eksempler på svikt i tjenesten. Ikke minst viser denne rapporten også at mange eldre mennesker kommer for sent til sykehus. Regjeringens eget ekspertutvalg på eldremedisin har kommet til den samme konklusjonen: Eldre mennesker kommer for sent på sykehus.

Hvordan vil kommunal medfinansiering for pasienter som stort sett er eldre mennesker, bedre deres tilgang til sykehus?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:55:45]: Reforma som i dag vert innført via vedtak her i Stortinget, vil gi fleire menneske betre tenester nærare seg. Eg har i mitt liv sett på nært hald kva det betyr at avstanden ikkje er for lang til sjukehuset når ein har eldre menneske med samansette lidningar, for det vert mange innleggingar. Nykelordet her er at ein skal få desentralisert kompetanse. Dei som treng sjukehusinnlegging, skal få sjukehusinnlegging òg i framtida. Det er ikkje slik at ein skal sile blant eldre menneske og seie at når ein er over 80 år, skal ein ikkje få sjukehusplass. Dei som treng det, skal få det, men ein skal få endå betre kompetanse nærare, og ein skal kunne behandle fleire, både yngre og eldre, nærare der dei bur. Det gir betre livskvalitet. Men stikkordet er kompetanse. Det vert eit viktig arbeid i tida framover å sikre kommunar og helseføretak den nødvendige kompetansen som dei treng for å vareta det på ein god måte.

Laila Dávøy (KrF) [12:56:56]: Kommunene har til nå kunnet søke prosjektmidler knyttet til Samhandlingsrefor-

men, som vi har vært inne på tidligere i dag. Den ordningen skal nå fases ut, i takt med at det kommer nye finansieringskilder som skal gjelde fra 2012. Det er vanskelig, når vi leser proposisjonen, å finne ut av hvordan dette skal skje, og hvor fort den skal fases ut. Mange kommuner spør om de prosjektene som de nå har satt i gang, ikke lenger vil bli videreført, ved at f.eks. helseføretakene trekker seg ut av dem. Det er bekymringen. Samtidig skal det også gis tilskudd til nye samhandlingsprosjekter, der kravet er at det skal være inngått avtale før tildeling av tilskudd gis til kommunene.

Mitt spørsmål gjelder egentlig forholdet mellom det som skal fases ut og de nye som kommer inn, hvor lenge de skal vare før de også fases ut. Jeg synes rett og slett det er litt vanskelig å finne ut av det i proposisjonen. Jeg antar at kommunalministeren har sett litt nærmere på dette.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:57:58]: No står det òg i kommuneproposisjonen at Helse- og omsorgsdepartementet jobbar vidare, og at me òg kjem tilbake i budsjettet med konkretisering på nokre punkt som kan oppfattast som ikkje heilt avklarte i proposisjonen. Det er sagt veldig tydeleg, for arbeidet går føre seg framleis.

Når det gjeld samhandlingsmidlar og dei prosjekta som er sette i gang, skal dei sjølv sagt finansierast vidare. Det er jo naturleg når det har vore forsøkt over år å få dette innført som ei varig ordning. Det skal skrivast avtale med helseføretaka om at dei prosjekta som skal opp, har si forankring i ein avtale med helseføretaket. Eg tenkjer at det er naturleg. Så vert det viktig for oss og for meg som kommunalminister og for helse- og omsorgsministeren, å sikre at kriteria frå dei avtalane er så gode at ein får både likeverdige partar i avtalen og ein avtale som tek høgd for dei prosjekta som skal opp å stå inn i framtida.

Jon Georg Dale (FrP) [12:59:11]: I sitt første svar på min replikk seier statsråden at det viktigaste er å setje kommunane i stand til å betale for det tilbodet ein skal ha. Så er paradokset at òg denne reforma er underfinansiert. Når det gjeld utskrivingsklare pasientar, er det estimert at t.d. Oslo skal få dekt 15 000 liggedøgn, mens dei i realiteten har 32 000 liggedøgn. Det betyr at etterslepet på det aleine utgjer mellom 60 og 120 mill. kr. Likevel er ei av dei andre hovudutfordringane at kommunane ikkje har hatt økonomisk moglegheit til å byggje opp kompetansen, som no når dei skal overta tilbodet frå spesialisthelsetenesta.

Spørsmålet er derfor: Er statsråden komfortabel med dei økonomiske verkemidla som ligg i denne reforma, og dei som kommunane allereie har motteke, og er det tilstrekkeleg for å sikre kompetanseutvikling i kommunane?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:00:08]: Reforma som skal innførast no, er kostnadsrekna på same vis som me kostnadsreknar andre reformer, nemleg ved at me òg dreg inn KS og partane som er med, saman med departementa, og reknar. Eg har tillit til dei reknestykka som er lagde fram, sjølv sagt har eg det, for dei er stipulerte ut frå dagens situasjon.

Når det gjeld utskrivingsklare pasienter, har me sagt at det er nokre kommunar, deriblant Oslo, som ikkje får dette fullt ut dekt opp i dag, for me har veldig mange pasientar liggjande som kommunen eigentleg skulle ha teke imot. Allereie i 2003 innførte høgeregjeringa eit system der kommunane skulle overta desse pasientane utan fem øre i kompensasjon. No får ein midlar til å gjere det – inkludert Oslo, som då ikkje får dekt dette heilt opp no, dei har me sagt skal få ein kompensasjon i ein overgangsfase – så dei kan byggje opp dei tenestene lokalt. Det er eit viktig poeng, som òg er teke med i kommuneproposisjonen.

Bent Høie (H) [13:01:14]: Landets eldre, som vil oppleve at det blir vanskeligere å komme på sykehus med denne reformen, har ingen grunn til å bli beroliget av statsrådets forrige svar. For det første har jeg ikke sett noen som har tatt til orde for at den type spesialistkompetanse som finnes på sykehus, skal desentraliseres til kommunene. For det andre vil den loven som nå legges fram, være såkalt profesjonsnøytral. Det betyr i realiteten at det som vedtas i dag, er en svekkelse av kravet til kommunene om å ha helsekompetanse.

Opposisjonen har i likhet med både Statens helsetilsyn, Norsk Sykepleierforbund, Den norske jordmorforening, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og mange andre høringsinstanser påpekt nettopp dette at kommunene gjennom denne reformen får et svekket krav til å ha helsekompetanse, samtidig som de blir presset til å ta store nye oppgaver, ikke minst overfor syke eldre med sammensatte lidelser. Hvordan skal en profesjonsnøytral lov innebære at en får bedre kompetanse i kommunene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:02:24]: Det er viktig, når då helse- og omsorgsministeren sit her, at ho svarar på dei helsefaglege spørsmåla. For meg som kommunalminister tenkjer eg om kompetanse følgjande:

Den desentraliseringa av kompetanse som ligg i reforma, handlar om å byggje opp lokalmedisinske senter, både i byar og i distrikt. Det har ein alt gjort mange plassar. Det er faktisk modellen, delvis, for reforma. Det kjem spesialistar ut – til Valdres, til Hallingdal, til Jæren, til Ørlandet – og er der nokre dagar i veka og utfører veldig mange oppgaver. Dialyse kan ein ta lokalt i staden for å reise lange avstandar med dei kostnadene det har for den enkelte si helse. Det er ikkje slik at alle pasientar må reise lange vegar inn, det går i staden spesialistar ut frå sjukehusa til dei lokalmedisinske sentra. Det er noko av clouet her. Då får ein kompetanse ut, og dei specialistane kan òg vere med og byggje kompetanse for dei som jobbar der fast.

Så her er mange columbi egg, og det er mykje bra i denne reforma som vil kome folk i dette landet til gode.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:03:53] (ordfører for sak nr. 5): Debatten i dag inkluderer representantforslaget i Dokument 8:130 S for 2010–2011, som tar til orde for at det må innføres et såkalt pakkeforløp i kreftbehandlinga

i Norge, etter modell fra Danmark. Som ordfører for den saken skal jeg starte med den i mitt innlegg.

Den danske 48-timersmodellen for behandling av kreft opererer med en frist som omfatter at man skal være i gang med en utredning innen 48 timer, og at man skal ha fått en plan for hvordan denne skal gjennomføres. Sjølv utredningstida vil naturlig nok variere, fordi ulike diagnoser krever tester av forskjellig tidslengde. Derfor er det viktig at man tar for seg hele pasientforløpet, fra henvisning fra fastlege til oppstart av behandling og med klare mål for tidsbruk knyttet til de enkelte krefttypene.

I Danmark ble modellen med «pakkeforløp» innført etter flere års kritikk av lange ventetider i kreftbehandlinga. Tallene for i fjor var faktisk dårligere i Danmark enn i Norge for flere alvorlige krefttyper når man måler median ventetid fra mottatt henvisning til start av behandling. Danmark har fremdeles lavere overlevelseseffekt etter kreft enn andre nordiske land.

Statens helsetilsyn påpekte i 2010 at risikonivået i norsk kreftbehandling er for høyt. Dette har med flere forhold å gjøre – som sein diagnostikk, for dårlig informasjonsoverføring og at de ulike aktørene er for lite koordinerte. Derfor er det svært viktig at helse- og omsorgsministeren tidligere i vår ga Helsedirektoratet beskjed om at det skal foretas revisjon av de nasjonale retningslinjene for diagnostisering, behandling og oppfølging av kreftpasienter. Målet er å innføre maksimale tidsfrister for hvert av de ulike leddene i utrednings- og behandlingsforløpet for kreftpasienter i alle helseforetakene. Mer penger til pasientbehandling, flere kvalitetsindikatorer og klare frister for de ulike delene av pasientforløpet er viktige stolper i regjeringas politikk. God informasjon om faktiske ventetider, der tallene fra de regionale helseforetakene blir oppdatert jevnlig, er et annet viktig element i de kravene som Helse- og omsorgsdepartementet nå stiller overfor helseforetakene.

Flere regionale helseforetak har påbegynt et arbeid for å lage gode og effektive pasientforløp, slik at unødige venting kan elimineres. Ved Universitetssykehuset Nord-Norge har man satt i gang en effektivisering av pasientforløpene for flere kreftformer, herunder lungekreft og kreft i mage og tarm. Sammenlignet tidsbruk før og etter innføring av helhetlig pasientforløp viser betydelige forbedringer og mindre variasjoner når det gjelder ventetid for pasientene – dette til tross for at Universitetssykehuset Nord-Norge etter funksjonsfordelinga i Helse Nord i 2010 fikk flere av kreftpasientene som hører innunder det regionale helseforetaket, enn man hadde tidligere. Det viser at mye kan oppnås ved å gå inn i og forbedre sjølve organiseringa av pasientforløpene, uten at dette nødvendigvis krever økte økonomiske rammer.

Det har i det siste vært et sterkt offentlig søkelys på pasientskader og pasientsikkerhet. Det er viktig. Den første pasientskaderapporten fra norsk helsevesen kom i 2004 og ble utført av professor Peter F. Hjort, som da anslo at ca. 15 000 personer årlig ble skadet i helsevesenet, og at så mange som 2 000 antakelig døde. Det er uakseptable tall. Derfor er det bredt anlagte arbeidet denne regjeringa nå gjør, så viktig. I dette arbeidet inngår de nye retningslinje-

ne for ventetider i kreftbehandlinga og tilhørende nye kvalitetsindikatorer. Den store pasientsikkerhetskampanjen I trygge hender ble lansert av helseministeren i januar i år og involverer alle helseforetakene. Det skal jobbes målrettet både på individ- og systemnivå for å øke sikkerheten, og for at helsesektoren i større grad blir en lærende organisasjon. Vi skal ha gode meldingssystemer og tilsynsmessig god oppfølging av uønskede og alvorlige hendelser. Ei utrykningsgruppe i regi av Statens helsetilsyn for øyeblikkelig aksjon ved alvorlige hendelser eller dødsfall i helsevesenet ble opprettet i fjor og skal evalueres etter to år. Ut av den nasjonale pasientsikkerhetskampanjen skal det utvikles et nasjonalt sett av indikatorer for pasientsikkerhet, som skal gjøre det mulig med en løpende evaluering.

Jeg er glad for at denne regjeringa om ikke lenge vil legge fram den første stortingsmeldinga om pasientsikkerhet noensinne. Det tror jeg vil gi et godt grunnlag for det viktige arbeidet vi har å gjøre på dette feltet i årene framover.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Erlend Wiborg (FrP) [13:09:04]: De sakene vi nå behandler, berører folk flest sine liv på mange områder. Jeg kommer til å fokusere mest på helse- og omsorgsplanen, men kommer også innom de andre sakene.

Selv om det er mye og bra innen helse og omsorg i Norge, gjenstår det mye. Det er et paradoks at det er på de områdene politikerne har tilnærmet monopol, at det fortsatt er flest mangler og ikke minst mye usikkerhet i befolkningen. I Nasjonal helse- og omsorgsplan legger regjeringen til grunn at det er et offentlig ansvar å fremme god helse og ikke minst å forebygge sykdom. Fremskrittspartiet er noe skeptisk til en så kategorisk påstand, da vi er klare på at hvert enkelt individ er hovedansvarlig for sin egen helse.

Vi mener at det offentliges oppgave er å finansiere, tilrettelegge og veilede befolkningen sånn at hver enkelt innbygger kan ta de valg som de mener er best for seg og sin helse. Derfor går vi imot flere av de formynderske grepene de øvrige partiene går inn for. Vi er imot prinsippet om å bruke pisk for å få befolkningen til å gjøre som denne sal ønsker. Mange års erfaring har vist oss at denne politikken ikke virker.

Uavhengig av hvor mye vi styrker det forebyggende arbeidet, vil vi også i fremtiden ha behov for gode helse-tjenester til befolkningen. Skal vi ha gode og forutsigbare helsetjenester, må vi sørge for å benytte alle de gode kreftene i samfunnet, også de private. Da er det synd at det er en gjennomgangsmelodi i de sakene vi nå behandler, at man i stor grad ønsker å utelate de private kreftene innenfor forebygging og ikke minst ved behandling. For det virker underlig at vi ikke velger å benytte oss av all den kompetansen, erfaringen og arbeidskraften de private kan bidra med. Enda mer underlig blir det når regjeringen selv innrømmer at økt bruk av private aktører kan være med på å redusere helsekostene. Men denne innrømmelsen har veldig liten verdi så lenge man ikke legger frem noen

konkrete forslag på hvordan vi kan benytte oss av denne ressursen.

En viktig del av folks helse handler ikke minst også om trygghet – trygghet for å vite at helsetjenestene er der når behovet er der. Vi ser samtidig at vi gjennom lang tid har hatt mye usikkerhet ute i befolkningen rundt lokalsykehusene. Denne usikkerheten må vi ta på alvor. Da hadde det vært ønskelig med en tydeligere og klarere regjering, som var klar på hva den ønsket, og ikke minst tok folks bekymring på alvor. Dette er noen av grunnene til at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker en operativ sykehusplan integrert i helse- og omsorgsplanen. Dette ville medført langt større forutsigbarhet for de ansatte, men ikke minst for nåværende og fremtidige pasienter. Hvis vi samtidig som vi innfører en sykehusplan, avvikler de regionale helseforetakene, får vi muligheten til å tenke helhetlig og forutsigbart, noe som vil være til det beste for alle.

Så vil jeg kort innom tannhelse: Jeg synes det er et paradoks at vi fortsatt ikke har likestilt tennene med øvrig helse. Her har det vært mange lovnader fra mange partier uten at det har blitt fulgt opp i praktisk politikk. Men når alle har en felles målsetting, er det jo underlig at det kun er Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti som står bak forslaget om å legge til rette for gratis tannbehandling til alle eldre med funksjonstap.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det fortsatt gjenstår mye innen omsorgsfeltet på lik linje med helseområdet. Også på dette området har man en politikk som ikke har klart å løse mange av de utfordringene vi står overfor. Det er kanskje på tide å endre medisin og begynne med full statlig finansiering og en likebehandling av alle aktører i samfunnet. Først da vil vi kunne løse utfordringene og gi folk flest den omsorgen og det pleiebehovet de har, når behovet er der, og ikke som i dag, når kommuneøkonomien og lokalpolitikkerne ønsker det.

Wenche Olsen (A) [13:14:00]: Samhandlingsreformen har fokus på å forebygge sykdom og skader istedenfor å reparere i ettertid. Man har fokus på å utjevne helseforskjeller og gi rett behandling til rett tid og på rett sted. Den retningen tror jeg alle sammen er enig i, men det er veien fram dit hvor synet deler seg.

Noen ganger når helsedebatten går, kan man få inntrykk av at det meste er galt i helsevesenet. Derfor synes jeg det er viktig å ha med seg at Norge flere ganger av FN har blitt kåret til verdens beste land å bo i, og mye av grunnen til det er nettopp helsevesenet vårt. Men selv om vi er blant dem som har verdens beste helsevesen, har vi fortsatt utfordringer. Vi blir stadig flere eldre, og vi lever lenger. Det er et positivt tegn på at vi lever i et godt velferdssamfunn, men det gir oss også økende behov for helsetjenester. Derfor skal vi hele tiden jobbe for å bli bedre. De to lovene og planen vi behandler her i dag, vil legge til rette for det.

Vi har i Norge god helse generelt, men vi ser store forskjeller i befolkningen. Det er en utfordring vi må ta på alvor. Alle har selvfølgelig ansvar for sin egen helse, men det er viktig å bidra til at folk kan ta gode valg på vegne

av sin egen helse. Skal vi få til det, kan vi ikke fokusere bare på helsevesenet. Det må være fokus på kosthold, fysisk inaktivitet, røyking, alkohol og rusmiddelbruk. Andre faktorer som påvirker helseforskjellene, er frafall i skolen, utdanningsnivå, inntekt, sosiale nettverk, tilknytning til arbeidslivet og dårlig arbeidsmiljø. Det betyr at vi må ta i bruk alle sektorer.

Når representanten Wiborg påstår at pålegg og økte skatter ikke virker, er det helt feil. Røykeloven og skattleggingen av tobakken viser jo en reduksjon av røykere, spesielt blant de yngre.

Samhandlingsreformen legger opp til at kommunene skal få et større ansvar både for forebygging og for oppgaver som spesialisthelsetjenesten gjør i dag. Derfor er det positivt når vi ser i en undersøkelse gjennomført av bladet Kommunal Rapport at åtte av ti ordførere sier de er positive til reformen.

Interessen for reformen kommer også tydelig fram når vi ser at det var 301 søknader på årets samhandlingsmidler. Rundt omkring i hele Norges land er det i gang gode samhandlingstiltak. Det er åpnet flere lokalmedisinske sentre, og flere er under planlegging. Derfor er jeg litt overrasket over hvor bekymret opposisjonen er når vi ser alle de gode prosjektene som er i gang.

Da vi behandlet samhandlingsmeldingen, var opposisjonen der og sa at den kommer altfor sent, og det er altfor lite igjen av innholdet. Nå behandler vi loven og planen, og tonen her i dag er at det er altfor mye, og det skjer altfor fort. Derfor er det godt at vi har den positive holdningen til reformen ute i kommunene. Det vil bidra til at vi lykkes med den.

Representanten Høie sa at han ønsket seg en nedendra- og-opp-reform. Da kan jeg fortelle ham at det er nettopp det denne reformen er. Lokalmedisinske sentre, sykestuer m.m. er ikke noe tidligere helseminister Hanssen fant opp. Dette er ideer og tiltak som de kommunale arbeiderne og de lokale helseforetakene har drevet fram. Jeg anbefaler virkelig å ta en tur rundt i landet og se all den positive samhandlingen som finnes der ute.

Kommunene får med den nye loven et sørge-for-ansvar for helsetjenestene de har ansvar for, på lik linje med helseforetakene. For å lykkes med reformen er det viktig at spesialisthelsetjenesten og kommunene jobber godt sammen, og at det utarbeides forpliktende avtaler dem imellom. Helseforetakene har ansvar både for å bidra med kompetanse, men også med midler inn i de lokalmedisinske sentrene. Kommunene har en stor grad av frihet i hvordan de vil organisere helsetjenestene, men det stilles også store krav til kvaliteten.

Jeg er glad for at departementet har tatt inn psykisk helse tydelig i lovteksten for å understreke at psykisk helse og omsorgstjeneste inngår i kommunenes sørge-for-ansvar. Vi har hatt en opptrappingsplan, og det har vært fokusert mye på psykisk helse, men fortsatt ser vi at det kan bli nedprioritert i forhold til somatisk helse. Derfor er jeg glad for at avtalene mellom helseforetakene og kommunene også er tydelige på samarbeidet om hvordan det psykiske helseområdet skal komme tydelig fram.

Jeg er glad for at vi endelig er der at brukere med

stort behov nå skal få rett til en brukerstyrt personlig assistent. Anmodningsvedtaket om at regjeringen raskt skal komme til Stortinget med et rettighetsforslag, er svært positivt, og det er en milepæl. Det er viktig at vi får en god gjennomgang av kostnadsvurderingene for kommunen, og ikke minst at den gjennomgangen tar med seg de positive samfunnsøkonomiske konsekvensene av en rettighetsfesting.

Jon Georg Dale (FrP) [13:19:26]: Opposisjonen har hevdet hardnakka i heile dag at denne reforma er bygd ovanfrå og ned og ikkje nedanfrå og opp. Det er mange gode grunnar for å hevde det.

Hovudutfordringa i denne reforma, som i alle andre reformer, er at ein først og fremst har systemfokus. Kommunane må handterast slik og slik og systema må fungere slik og slik, og så gløymer ein pasientane oppi det heile. Det er den største utfordringa i denne reforma.

Ein vedtek no at fram til 2016 skal helseføretaka sine rammer verte reduserte med 5 mrd. kr, trass i at behovet for vekst innafor helseføretaka har vore formidabel dei siste 10–15 åra. No skal ein altså snu på flisa og begynne å kutte rammene til helseføretaka, utan at ein har brukt ei einaste krone på å bygge opp den kompetansen som trengst rundt om i alle landets 430 kommunar. Det gir dårlegare pasienttilbod. Derfor er desse forslaga som regjeringspartia i dag stemmer for, langt frå tilstrekkelege for å lage ei reform for framtida.

Eg snakka seinast førre helg med ein kommuneoverlege som var heilt overbevist om at kommunane fekk 4,2 mrd. kr meir i 2012 for å starte med Samhandlingsreforma. Det viser litt av utfordringa når dei ansvarlege i kommunane faktisk ikkje har betre oversikt over kva denne reforma fører med seg. Det er ikkje rart at dei slit i kommunane med å forstå det, når stortingsfleirtalet ikkje forstår kva dette vil gi av utfordringar for kommunane.

Kompetanse vert bygd nedanfrå. Når ein reduserer rammene til helseføretaka utan å ha bygd opp kompetansen, er det omtrent som å sjå sjukepleiaren som i dag jobbar på sjukehuset, gå frå ein 98 pst. stillingsbrøk til 97 pst., til 96 pst. osv. Det skal trappast ned trass i at 280 000 pasientar framleis ventar på behandling. Så skal ein bygge det opp i kommunane i etterkant av kutta i helseføretaka, men då vert kommunehelsetenesta på etterskot heile vegen. Dette ansvaret og denne utfordringa burde regjeringa sjå.

Det er ikkje rom for prosessar knytte til omstilling. Det er ikkje tid og det er ikkje økonomiske incentiv som demmer opp for den utfordringa kommunane får. Kommunane kjem til å overleve det. Dei som vert hardast ramma, er dei som får redusert helsetilbod. Viss ein skal endre og innføre kommunal medfinansiering, burde ein begynt der Framstegspartiet har sagt, gjennom å tilføre omstillingsmidlar både i helseføretaka og i kommunane, slik at kommunane gradvis kan bygge opp den kompetansen dei har behov for. Då må fleire kommunar samarbeide, fordi kommunestrukturen er uhensiktsmessig. Det er det eine. Det andre er at berre då vil pasientane sleppe ulempa med å verte flytta frå spesialisthelsetenesta til primærhelsetenesta.

Vidare seier regjeringspartia seg i dag fornøgd med

at ein no også skal ha anestesiberedskap på lokalsjukehusa. Det er vel og bra, det er eit steg i rett retning. Men det hjelper jo lite å ha folk på sjukehusa som kan bedøve pasientane, når dei som skal vidareføre operasjonen, faktisk ikkje er der lenger. Det er jo eit par paradoks at ein har anestesiberedskap på lokalsjukehusa, mens ein f.eks. fjernar ortopeditilbodet i Nordfjordeid, som regjeringa har bestemt seg for.

Slaget om lokalsjukehusa stod i denne salen for eit par månader sidan, då Framstegspartiet tok til orde for å stoppe omorganiseringssprosessen knytt til lokalsjukehus. Då var Senterpartiet fråverande. Det er dei også i dag.

Are Helseth (A) [13:24:17]: Det er en merkedag for Helse-Norge når Stortinget i dag vedtar de overordnede virkemidlene for Samhandlingsreformen. Lovene og helsetjenestene operasjonaliserer tanker og visjoner om fremtidens helsetjeneste fra stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen og fra flertallsmerknadene.

Stortingsmeldingen kom i juni 2009. Stortinget behandlet meldingen i april 2010, etter brede høringer, og i dag behandles lover og plan. Etter to år med politisk debatt og solid belysning av problemer og muligheter er det likevel enkelte som vil at vi skal gå langsommere. Det er bred politisk enighet om hvor vi er, og hvor vi skal: Vi skal forebygge mer og gi flere tilbud nærmere der folk bor. Likevel vil opposisjonen forsinke disse forbedringene for det norske folk. Vi vil ha en trygg gjennomføring av både den nye kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Samhandlingsreformen skal gjennomføres gradvis. Samhandlingsreformen er et utviklingsprogram. Mange kommuner og sykehus er allerede kommet langt.

Regjeringen vil systematisere og forbedre arbeidet for kvalitet og pasientsikkerhet gjennom egen stortingsmelding og gjennom endringer i helse- og omsorgsloven. Lovforslaget går bl.a. inn for å flytte meldeordningen etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 fra Helsetilsynet til Nasjonalt kunnskapssenter, i tråd med internasjonale anbefalinger. Ved å holde meldesystemet atskilt fra sanksjonssystemet mener internasjonale autoriteter at meldefrekvensen vil øke, og det vil bidra til raskere læring fra uheldige hendelser og økt pasientsikkerhet. Men det er viktig å understreke at Helsetilsynet fortsatt skal motta meldinger om alvorlige hendelser og alvorlig systemsvikt. Lovforslaget går derfor ut på at kunnskapssenteret skal varsle Statens helsetilsyn når det er noe i meldingene som tyder på alvorlig systemsvikt.

De fleste av oss vil trenge hjelp fra helsetjenestene i kortere eller lengre tid når vi blir eldre. Samhandlingsreformen vil styrke helsetjenestene for eldre. Mange eldre har flere diagnoser og sammensatte lidelser. Derfor vil mange ha glede av mer utbygde helsetjenester der de bor. I store deler av Norge er det lang reisevei til poliklinikker, laboratorieundersøkelser, cellegiftbehandling og dialyse. Dette er allerede annerledes for alle som i dag får hjelp ved de tolv lokalmedisinske sentrene som er bygget opp.

Gjennom Samhandlingsreformen skal vi styrke kompetansen i omsorgssektoren. Det er viktig at universitets- og

høyskolesektoren tar inn i utdanningsprogrammene de nye oppgavene som vil møte mange av de nyutdannede.

Jeg har hatt mulighet til å reise over hele landet og har deltatt på kanskje hundre møter med innledning og debatt om Samhandlingsreformen. Det er mange fellestrekk ved disse møtene. Ett fellestrekk er interessen for forebyggende helsearbeid. Det er en klar tilbakemelding fra alle disse debattene: Folk er klare til å ta opp kampen mot de nye bakteriene i livet sitt. De heter tobakk, alkohol, sukker og at vi beveger oss for lite. Vi har heldigvis den kunnskapen som trengs for å bekjempe diabetes type 2, kols og mange kreftformer.

Et annet fellestrekk fra møtene er hvor mange kommuner som allerede har gjort mye, ofte uten å være klar over at det er kjernen i Samhandlingsreformen. Jeg besøkte sist uke kommunestyret og -administrasjonen i Søgne. De har kommet langt! De har allerede på plass folkehelseplan, omsorgsplan, korttidsplasser, demenskoordinator, avtale med sykehuset, avtaler med nabokommuner, mange sykkelveier og en flott kyststi. Og på toppen av det hele: Søgne kommune får neste år 1,1 mill. kr for å ta ansvar for utskrivingsklare pasienter. I fjor hadde man i Søgne bare to liggedøgn for mye på sykehuset.

Avslutningsvis: Gjennom debatten i dag skaper opposisjonen usikkerhet om helsetilbudet til eldre i fremtiden. Opposisjonen gir i realiteten uttrykk for total mistillit til alle landets fastleger, alle landets sykehjemsleger og alle landets legevaksleger. For det er slik hos oss, og skal være slik i alle kommende år, at legen, og bare legen, skal bestemme når vi skal inn på sykehus, uansett alder. Og legen skal fatte avgjørelsen på faglig grunnlag – utelukkende på faglig grunnlag.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:29:39]: Sjelden har vel en sak blitt møtt med mer tro på å få til forandring enn saken om denne såkalte reformen.

Da tidligere helseminister Bjarne Håkon Hanssen la fram denne saken i juni 2009, kunne man lese følgende fra NTB:

«Bevilgningene til sykehus skal ikke kuttes, og legestillinger ved sykehusene skal ikke avvikles.»

I dag går man i retning av på sikt å inndra midler fra sykehusene, og vi vet ikke hvordan veksten vil bli.

Daværende helseminister Bjarne Håkon Hanssen uttalte følgende under et intervju med VG Nett:

«Jeg mener helt klart at logistikken må bedres, og nå er jeg inspirert av blant annet bilprodusenten Toyota.»

Jeg er litt usikker på hva daværende Bjarne Håkon Hanssen lærte av Toyota, for etterpå har i hvert fall Toyota måttet kalle inn en rekke biler på grunn av betydelige feil og mangler.

Det kan faktisk hende at dette eksemplet var bedre enn det Bjarne Håkon Hanssen så for seg den gangen, for det er dessverre grunn til å tro at en del av den reformen som vi nå er i ferd med å vedta, kan få som konsekvens at vi kan få flere svingdørspasienter, nettopp fordi man stadig vekk vil forsøke å få pasienten raskere ut i kommunen. Vi kommer muligens til å få betydelig større kommunale forskjeller, fordi man ikke har fått på plass den kom-

munestrukturen som bl.a. Bjarne Håkon Hanssen snakket så ivrig om til å begynne med, før han måtte inn og skaffe flertall i den rød-grønne regjeringen før framleggelsen. Det var helt åpenbart at i den tiden diskuterte man hvilken størrelse som måtte ligge til grunn for at man skulle klare å oppfylle de målsettingene som denne reformen var ment å oppfylle. Man snakker om et sted mellom 20 000 og 40 000 innbyggere i et slikt samarbeid. Dette samarbeidet er ikke på plass. Vi er i ferd med å innføre selve reformen, lovene og reglene uten at rammeverket ligger til grunn. Dette er svært betenkelig.

Videre var representanten Toppe i sitt innlegg inne på det, da hun karakteriserte den skepsisen som opposisjonen hadde i denne saken. Hun viste til Ibsen:

«Ja, tænke det; ønske det, ville det med, men gøre det!»

Det er noe annet. Det som er det spesielle, er at hvis representanten Toppe også hadde gått videre i Ibsens sitat, hadde hun faktisk kunnet finne et enda bedre sitat, som passer bedre på denne saken som foreligger til behandling i dag – det står faktisk på fortauet rett utenfor huset her – og lyder som følger:

«Og livet har lært mig, ikke at tro på talemåder.»

Det er det faktisk grunn til å minne om i denne saken, fordi ut fra de forventningene som er stilt til selve saken, er dette en sak som på langt nær klarer å oppfylle det som befolkningen hadde trodd man skulle få til.

Det som svært mange nå uttaler frykt for, er at dette vil kunne medføre rasjonering av helsetjenester for dem som har mest behov for det. Det er et alvorlig varsku som vi bør se på. Vi har også innenfor omsorgssektoren sett at det vi har stor mangel på, er nettopp personell. Da stiller jeg det store spørsmålet til statsråden som jeg forventer at statsråden svarer på i løpet av debatten. Hvis man ikke skal hente leger bl.a. fra sykehusene, som statsråd Hansen i sin tid sa man ikke skulle gjøre, må jeg spørre: Hvor skal disse personene hentes fra?

Alle i denne salen er opptatt av forebygging, og alle i denne salen ønsker en forbedring med hensyn både til livskvalitet og tilbud. Men en av de viktigste faktorene som vi i dag faktisk må klare å få på plass, er lokalsykehusene, ikke minst lokalsykehusenes innhold og funksjon. Selv om man har sagt at lokalsykehus skal ha anestesi, hva da med de andre viktige faktorene som må være til stede på et lokalsykehus? Vi må slutte å snakke om lokalsykehus bare som en bygning og begynne å snakke om innholdet i lokalsykehus. Det er det som er viktig, og dessverre – denne reformen har floppet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Henriksen (A) [13:35:07]: Til forskjell fra foregående taler er jeg veldig glad for at regjeringen har svar og ikke bare spørsmål.

Jeg blir litt filosofisk når jeg hører slike debatter. En kan stille seg spørsmålet: Hører sykdom med til det å leve? Og hvor skal det ende?

Mange fra andre land ser på Norge som tilnærmet himmerike, det er en viktig påminning. Vi er i elitedivisjo-

nen. Vi er på topp i verden. Regjeringen styrer med politisk kløkt og klokskap, og nå tas det et sjumilssteg for å forankre en samhandlingsideologi.

Utjevning av sosiale forskjeller i helse er derfor en av de viktigste utfordringene vi har i gjennomføringen av de vedtak som fattes her i dag. Jeg vil si som representanten Sonja Mandt sa, at disse lovene og den planen som vedtas i dag, innebærer ikke bare praktiske ting, men det er faktisk en helt ny måte å tenke på. Da er det viktig å henvende oppmerksomheten på formålsparagrafene, for det er de som viser vei.

Jeg vil signalisere noe som jeg mener bør komme inn i forskriftene som det skal jobbes videre med. Et av disse momentene er fokuseringen på barn og unge. Folkehelse-
loven har ikke eksplisitt pekt på barn og unge som et spesielt satsingsområde, men i de fleste andre lovverk i helse- og sosialsektoren er barn og unge inne som et eget område. Det er også på gang å få disse barn og unge inn i straffeloven og kriminalomsorgsloven. Men skal ulikheter i helse utjevnes, er vi helt avhengige av å starte med barn og unge.

Brukerperspektivet skal styrkes, og det er veldig bra. En bør ha en tydelig fokusering på de barn som lider under foreldres eller omsorgspersoners manglende ansvar når det gjelder omsorgsevne, når brukermedvirkning skal diskuteres. Brukermedvirkning for barn og unge som lever under slike forhold, går gjennom foreldre som ikke makter den oppgaven.

Når det gjelder teknologi, er det veldig bra at det blir pekt på sentrale områder for bruk av ny teknologi. Det er veldig bra at det tas helhetlig grep, slik at en får en enhetlig praksis ute i helseforetakene på dette.

Teknologi vil være viktig for all samhandling og kommunikasjon, men også for kvalitet, for hverdager og livsvilkår for den enkelte. Teknologien skal ikke bare gi liv, men skal hjelpe folk til å leve, og den skal brukes aktivt for å utjevne ulikheter på helseområdet, slik at en må tenke på teknologi innenfor rusfeltet, psykisk helsevern og kroniske og sammensatte lidelser.

Helt til slutt skal jeg bare kommentere litt av det som har kommet fram fra høyresiden om ovenfra-og-nedadholdning. De vil få mer ovenfra-og-nedadholdning med et eget direktorat.

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:38:27]: Jeg har et spørsmål til helseministeren i forbindelse med denne saken, fordi behandlingen av den – både proposisjonen og regjeringspartienes opptreden i innstillingen – sår tvil om et veldig viktig forhold for Kristelig Folkeparti, nemlig: Er regjeringen til å stole på når man inngår avtaler?

I forbindelse med verdighetsgarantien ble følgende formulering forhandlet mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene:

«Med dette» – altså verdighetsgarantien – «vil eldres rettstilstand styrkes og dermed medføre et forsterket tjenestetilbud til denne brukergruppen. Dette fører til at kommunenes mulighet til å avslå tjenestetilbud med begrunnelse i ressursituasjon og tilgang på personell innskrenkes.»

Jeg ønsker å vite hvorfor denne framforhandlede formuleringen ikke er videreført inn i proposisjon og innstilling i det lovverket om verdighetsgarantien som Stortinget behandler i dag. Er det en glipp? Eller er det slik at regjeringen ikke lenger står fast ved disse formuleringene, som ble avtalt mellom daværende statsråd Bjarne Håkon Hanssen og ledelsen i Kristelig Folkeparti og Venstre på den tiden?

Så vil jeg benytte resten av min taletid til å si at dette er en merkedag for den norske helsetjenesten. Det ble stilt en helt riktig diagnose av Wisløff-utvalget, som ble nedsett av Bondevik II-regjeringen allerede i 2003, og som avga sin innstilling til daværende statsråd i 2005. Så har det gått seks år. Nå har vi endelig fått på bordet en skisse til en reform som nå skal gjennomføres. Det er en skisse, fordi det mangler vesentlige deler av den som skal komme i forskriftsverket, og det mangler en troverdig gjennomføringsplan. Jeg er av dem som tror at denne saken hadde vært tjent med å ha kommet fram til Stortinget tidligere, men den hadde vært tjent med at man hadde gått mer skrittvis fram, slik man gjorde med fastlegereformen, som er den mest vellykkede helsereformen de siste 15 år. Det kan jeg si fordi den hadde sin bakgrunn i flere regjeringer og skiftende flertall og ble gjennomført ut fra hensynet til at kommunene er forskjellige, ut fra hensynet til at mange parter må samarbeide om man skal få til et godt samspill i helsevesenet, og ut fra hensynet til at det er forskjell på små og store kommuner.

Jeg vil våge den påstand at det er et dristig løp man legger ut på her, i lys av de erfaringer jeg har med både vellykkede og mindre vellykkede store sosiale reformer. Jeg tror at jeg også vil slå fast at det er en reform for de store kommunene. Det er ikke en reform for den kommunestrukturen Norge har, og som Stortingets flertall ikke er villig til å gjøre noe med.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:41:50]: Det er en stor dag i Stortinget i dag når rammeverket for Samhandlingsreformen kommer på plass. Jeg har stor tro på at den systematikken og kvaliteten som nå legges til grunn for utøvelsen av tjenester i hele helse- og omsorgssektoren, vil føre til et bedre og mer tilpasset opplegg for pasienter og brukere. Et område jeg er spesielt opptatt av i denne sammenhengen, er utvikling av utdanningene i sektoren, og hvordan vi kan sørge for økt forskning og utvikling innenfor omsorg.

Regjeringen har varslet en melding til Stortinget om velferdsutdanningene, og det er bra. Dagens utdanninger er hver for seg gode utdanninger, men samhandlingsperspektivet i helse-, omsorgs- og velferdssektoren er altfor lite vektlagt. Til tider har det istedenfor samhandling vært uheldige kompetanse- og profesjonsstridigheter i sektoren. Det har vi mindre av i dag, men det er uten tvil helt nødvendig med sterkere vektlegging av samhandling og respekt for hverandres kompetanse – kompetanse som utfyller hverandre, og som gir et helhetlig tilbud for brukere og pasienter.

Forskningen innenfor omsorgssektoren har kommet altfor kort i Norge. Jeg er derfor glad for at dette har stor

oppmerksomhet nå. Det er et område som har hatt liten prioritet innenfor omsorgen selv og i universitets- og høyskolesektoren. I forrige stortingsperiode opplevde vi at sykepleierutdanningene ikke ble godkjent av NOKUT på grunn av manglende førstekompetanse i utdanningene. Nå fikk det sin løsning ganske raskt, men er et klart signal til oss i Stortinget om hvilken prioritet forskning innenfor omsorgssektoren har.

Om vi skal kunne utvikle omsorgssektoren slik at kvaliteten i tjenesten blir slik vi ønsker, må vi legge enda bedre til rette for den type forskning. Altfor mye kunnskap innenfor omsorg er en taus kunnskap. Slik kan det ikke være. Vi har gjennomført store reformer tidligere, bl.a. innenfor psykisk helsevern, hvor jeg tror mange feil kunne ha vært unngått om praksisnær forskning og evaluering hadde vært en mer systematisk del av gjennomføringen av reformen, slik som det nå legges opp til i Samhandlingsreformen. Vi er i dag mye bedre rustet til å gjennomføre forskningsprosjekter innenfor omsorgssektoren enn tidligere. De treårige høyskoleutdanningene skal være forskningsbaserte, og vi har etablert mange utdanninger på mastergradsnivå. I tillegg har vi etablert nasjonale sentre for omsorgsforskning rundt om i landet. Disse sentrene har god forankring ved høyskolene og i kommunene gjennom deltakelse i ulike forskningsprosjekt. Men jeg mener at aktiviteten ved sentrene skulle ha vært større. Vi har behov for mye mer kunnskap enn det vi har i dag, for å møte de utfordringene vi står overfor i omsorgssektoren, og for å kunne motivere til å tenke helse i alt det vi gjør.

Bente Thorsen (FrP) [13:45:04]: I denne saken om ny kommunehelseslov – der kommunene blir tillagt enda større ansvar for innbyggernes helse, og ministeren selv har gått høyt på banen for å sette fysisk aktivitet i fokus – forundrer det meg virkelig at forebygging som fysisk aktivitet har fått så liten oppmerksomhet. Jeg registrerer også at flere av høringsinstansene reagerer på dette.

Det er ikke tvil om at vi har store utfordringer i forhold til å få flere til å være i fysisk aktivitet. Derfor er det viktig å fokusere på og legge forholdene til rette for fysisk aktivitet for alle aldersgrupper, også i skolen. For at kroppen skal fungere, er det viktig at vi bruker den aktivt.

Sunne livsstilsvaner i ung alder er en viktig bærebjelke for framtidig god helse. Spesielt viktig er det når vi setter aktivitet i sammenheng med at flere av oss blir uføretrygdet før vi når pensjonsalder.

Utviklingen skyter fart. Det kan komme til å bli langt verre. Ungdommer blir tyngre og tregere for hvert tiår. Undersøkelser viser at langt færre elever går eller sykler til skolen, de blir kjørt – i det hele tatt er det mindre fysisk aktivitet blant barn og unge.

Ifølge en undersøkelse sitter tenåringsgutter i snitt 44 timer framfor skjermen per uke, og det etter skoletid. Da kan en lett se for seg at fysisk aktivitet ikke er det de bruker aller mest tid på. Fysisk aktivitet er noe av det viktigste i forhold til forebygging av muskel- og skjelettlidelser, diabetes og andre livsstilssykdommer.

Kommunene har ansvar for både helse, forebygging og skole. Denne muligheten til å ivareta forebygging i skolen

blir ikke ivaretatt av regjeringen. Fremskrittspartiet mener det er behov for mye mer fysisk aktivitet i skolen. Dette er nødvendig dersom de politiske målsettingene om en bedre folkehelse skal nås. Økt fysisk aktivitet kan gi langvarige resultater, sett i et folkehelseperspektiv. Undersøkelser viser også at fysisk aktive barn og ungdommer blir mer aktive som voksne. Elever som har mest fysisk aktivitet i skoletiden, har de mest positive holdningene til fysisk aktivitet.

Vi vet også at fysisk aktivitet påvirker læring positivt. Derfor mener vi at det må vektlegges mer enn i dagens skole.

Fremskrittspartiet mener at innsatsen i planen ikke står i stil med det regjeringen ønsker. På nyåret får Stortinget til behandling Meld. St. 22 for 2010–2011 Motivasjon – Mestring – Muligheter. Denne vil gi muligheter for å ivareta fysisk aktivitet i skolen. Fremskrittspartiet vil komme med tiltak i forbindelse med meldingen, og vi forventer at flertallet vil komme med konkrete tiltak for å legge til rette for mer fysisk aktivitet, ved at en tar et nasjonalt løft innenfor skolen for å fremme folkehelsen, slik at intensjonene i planen blir oppfylt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:48:18]: Samhandlingsreformen er en reform som kan betegnes som en omveltning av helsetilbudet i Norge. Den aller største endringen går på hvordan helsetilbudet skal organiseres, der mer ansvar og flere oppgaver flyttes fra de regionale helseforetakene ned til kommunene.

Jeg er enig i prinsippet i Samhandlingsreformen, men det er en rekke spørsmål som fremdeles står ubesvart. For å løse de nye oppgavene i Samhandlingsreformen må kommunene bygge opp både fasiliteter og kompetanse, og dette vil medføre store utgifter. Allerede i dag må mange kommuner la økonomiske hensyn veie tyngre enn kvalitet og faglig standard på tjenestene, på grunn av presset kommuneøkonomi.

Blant annet vil Samhandlingsreformen forplikte kommunene til å sørge for tilbud om døgnopphold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp. Dette vil gi store kostnader for kommunene, og det er derfor viktig – som flere har vært inne på – at denne ordningen fullfinansieres. I tillegg må det dokumenteres at kommunene har nødvendig fagkompetanse og kapasitet til å håndtere øyeblikkelig hjelp, døgnopphold, på en god måte.

Samhandlingsreformen legger også opp til profesjonsnøytralitet. Jeg er skeptisk til en slik tilnærming. I verste fall kan lovforslaget, på grunn av sin profesjonsnøytrale form, føre til at kommuner ansetter personell uten nødvendig fagkompetanse i helse- og omsorgstjenesten. Derfor er det viktig å videreføre et lovkrav om visse nøkkelf profesjoner, i tillegg til fastlegene, innenfor den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Det er trist å se at rettighetsfestingen av brukerstyrt personlig assistanse nok en gang blir trenert av regjeringen. Denne gangen begrunnes det med en rapport fra Helse- og omsorgsdepartementet om kostnadsberegninger for kommunene. Rapporten er laget av et utvalg der alle medlem-

mene har interesse av å drive kostnadsberegningene opp. I rapporten er det ensidig sett på kommunenes kostnader, og ikke på samfunnsgevinsten.

I Sverige delfinansierer staten kostnadene ved BPA på en slik måte at kommunene har interesse av at flest mulig med assistansebehov søker denne ordningen. Det ville trolig vært en god løsning i Norge også.

Til slutt er det betimelig å stille følgende spørsmål: Hvor mange kommuner er egentlig helt klare når reformen trer i kraft om under et halvt år? Hva skjer med de kommunene som henger etter? Det er viktig nok en gang å påpeke at dette er en reform som innebærer endringer i alle kommuner i hele landet – små og store. En slik reform må implementeres i et tempo som passer. Mange kommuner føler at dette blir dratt nedover hodet på dem nå, og det tjener verken kommunene, pasientene eller reformen som sådan.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:51:38]: Denne regjeringa har gjort et betydelig arbeid for å understøtte innføring og bruk av IKT i helse- og omsorgstjenestene. Det er bra, for aktørene i helsevesenet har så langt ikke snakket godt nok sammen gjennom de IKT-systemene man har til rådighet. Delvis skyldes dette at lovverket ikke er godt nok for slik kommunikasjon, delvis at systemene ikke er samsnakkende.

Regjeringas IKT-strategi skal understøtte bedre samordning og samhandling gjennom bruk av IKT i helse-sektoren. Norsk Helsenet skal gi aktørene i sektoren et redskap for trygg, felles kommunikasjon, og Nasjonal Helseportal skal ha oppstart i sommer. Andre viktige IKT-satsinger er også underveis, som e-resepter, nasjonal kjernejournal, flere databaserte helseregistre og større bruk av elektronisk meldingsutveksling.

Kommunikasjons- og velferdsteknologi er utrolig viktig for at hverdagen skal bli bedre for pasienter og brukere. Derfor er det bra at det regjeringsoppnevnte Hagen-utvalget har som mandat å se på nettopp dette, og at regjeringa også kommer med en stortingsmelding om e-helseteknologi og IKT i 2012.

Så vil jeg komme inn på svaret som representanten Bent Høie ga meg i replikkordskiftet. Jeg synes representanten Høie gjør det veldig lett for seg sjøl. Mantraet om at pengene skal følge pasienten, kan fort bli det motsatte, nemlig at pasienten må følge etter pengene, dvs. der de kommersielle aktørene finner det lønnsomt å etablere seg. Det er som kjent verken på Fosenhalvøya eller i Finnmark, men i befolkningstette strøk og innenfor medisinske områder som gir god avkastning på hver investerte krone. Denne typen etablering av klynger – eller skal vi si overetablering, som det lett kan bli – har det ved seg at de skaper stor etterspørsel, særlig i de befolkningsnære områdene. Disse miljøene har også det ved seg at de suger ressurser, både økonomiske og personellmessige.

Jeg har lett med lys og lykte i Høyres strategi for å se om det finnes formuleringer om hva slags redskaper partiet mener man skal ha for nasjonal styring av helsevesenet under et slikt regime som Høyre foreskriver, f.eks. når det gjelder fordeling av ressurser geografisk, mellom

ulike pasientgrupper, eller når det gjelder ivaretagelse av de pasientene som i utgangspunktet ikke er så bedriftsøkonomisk interessante for kommersielle aktører. Men jeg finner ingenting. Jeg tolker det dit hen at Høyre med sin nye helsestrategi faktisk gir opp å ha nasjonal styring, til fordel for private løsninger. Det er dårlig nytt for mange av oss rundt om i landet. Jeg vil nesten si det sånn at i et sånt lys blir til og med ansiktslause byråkrater det inkarnerte bildet på den pure, reine godhet og rettferdighet, intet mindre.

Kjersti Toppe (Sp) [13:54:44]: I dag har vi til behandling eit representantforslag om tiltak for å styrkja kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortenesta. Eg er saksordførar for den saka, og eg beklagar at eg ikkje følte at eg hadde tid til å koma inn på denne i mitt første femminuttsinnlegg. Det betyr ikkje at saka ikkje er viktig, tvert imot er det heilt sentrale utfordringar som representantforslaget tek opp, og det er eit saksområde som eg sjølv er veldig oppteken av.

Eg vil understreka at Stortinget tidlegare har vore – og er framleis – heilt samstemte på at jordmortenesta skal styrkjast med omsyn til både kapasitet og kvalitet. Helsedepartementet har òg på oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet greidd ut forslag til ulike tiltak for å styrkja jordmortenesta. Eg vil òg visa til statsrådens brev av 4. mai til komiteen, der det er gjort greie for regjeringa sitt pågåande arbeid for å styrkja jordmortenesta. Heile komiteen har slutta seg til statsrådens avgjerd om å gjennomgå takstsystemet for jordmødrer og vurdere dette ut frå formålet, og eventuelt i samanheng med tilsvarende system for andre yrkesgrupper.

Faktum er at dagens takstsystem kan verka avgrensande på jordmødrenes yrkesgjennomføring, og kan verka mot si hensikt som økonomisk incitament. Komiteen har òg tverrpolitisk trekt fram at tilbod som gir grupperettleing og livsstilsrettleing tidleg i graviditeten, er viktig førebyggjande tiltak som må utviklast. Komiteen peikar òg på at samarbeidet mellom fastlege og jordmødrer i kommunane må styrkjast, at det er viktig at utdanningskapasiteten for jordmødrer blir vurdert, og ser det som positivt at statsråden forsikrar om at ho vil følgja nøye med på utviklinga.

Mange jordmødrer jobbar i dag i små deltidstillingar, og nyutdanna jordmødrer slit med å få arbeid. Dette er uakseptabelt. Derfor er det positivt at Helse- og omsorgsdepartementet i år har stilt krav til dei regionale helseføretaka om å sørgja for at dei som hovudregel brukar faste stillingar og avgrensar bruken av mellombelse stillingar til eit minimum. Også i kommunane har KS gjennom kvalitetsavtalen forplikta seg til å leggja forholda til rette for å redusera ufordelaktig bruk av deltidstillingar.

I ny kommunal helse- og omsorgslov er det føreslege ei lovendring om profesjonsnøytralitet. Opposisjonen meiner at dette fører til at jordmødrer ikkje blir tilsette, og vil bøta på dette med å lovfesta retten til jordmorteneste. Regjeringspartia meiner at jordmortenesta skal kunna byggjast opp med andre verkemiddel. Det viktigaste er at lovvedtakets krav om fagleg forsvarlegheit i tenesta legg

føringar på kommunane og set krav om at tenesta blir be-
manna med kvalifisert personell. I tillegg vil ei forskrift
kunna setja krav til innhald i tenesta, herunder føresegner
om kompetansekrav for dei ulike typar tenester.

Heilt til slutt om følgjetenesta. Vi er like opptekne av at
ho skal fungera betre enn i dag som representanten Sonja
Sjøli og Høgre er. Det er dei regionale helseføretaka som
har ansvaret, og vi må få på plass avtalar om korleis ord-
ninga skal praktiserast. Det har vi òg merknadar om – og
helseministeren skal følgja opp dette nøye.

Geir-Ketil Hansen (SV) [13:58:08]: Etter å ha hørt på
debatten har jeg merket meg, kanskje ikke overraskende,
at de mest markante kritikerne av de sakene vi har til be-
handling i dag, har vært representantene fra Fremskrittss-
partiet. Da føler jeg meg fristet og utfordret til å gjenta det
jeg sa i replikkordskiftet til representanten Per Arne Olsen
tidligere i dag, nemlig at Fremskrittspartiet har prioritert
skattelette foran helse i sin politikk.

Partienes politikk kommer jo til uttrykk når man be-
handler statsbudsjettet – hvordan man prioriterer økono-
misk. Fremskrittspartiet prioriterte i årets budsjett
20 mrd. kr i skattelette, og i de tabellene som er kommet
fram i deres alternative forslag, er det skattelette til dem
som har høyest inntekt, altså 4 000 kr for dem som tjener
mellom 300 000 kr og 350 000 kr, og over 100 000 kr for
dem som tjener millionbeløp, 2–3 mill. kr. Det er altså en
skattelette til dem som tjener mest og har mest. Hvis man
i tillegg tar med avgiftsletter, blir forskjellene enda større.

Med de formidable utfordringene det norske samfunn
kommer til å få i de nærmeste 20–30 årene innenfor helse,
innenfor kommunehelsetjenesten, innenfor omsorgssekto-
ren, og jeg tar gjerne med utdanningssektoren, med be-
tydelige ressursøkninger innenfor disse sektorene, vil det
ikke være rom for skattelette på den måten som Frem-
skrittspartiet foreslår. Det er definitivt, og da må man gjøre
valg. Og Fremskrittspartiet har gjort valg, de prioriterer
stor skattelette. På siste landsmøte ble det skjerpet at det
skulle hete at Fremskrittspartiet er et parti for sterk nedset-
ting av skatter og avgifter. Da er det det som er realiteten.
Da nytter det ikke å være høy og mørk, som det heter, når
man har sektordebatter, enten det er på helsesektoren eller
på samferdselssektoren. Man har gjort et valg, og man har
prioritert skattelette; man har prioritert økte forskjeller i
samfunnet.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:00:35]:
Det er en interessant debatt å lytte til. Jeg må si innled-
ningsvis at det er litt rart at ikke begeistring er større og
de konkrete alternativene sterkere, for alle har uttrykt
at de er enige om veivalget. Men det må være doseringen
på kurvene som er noe ulik. Det er vel egentlig sånn det
er.

Jeg skal bare kommentere noen av påstandene som har
kommet. Den første er at denne reformen vil øke terske-
len for sykehusinnleggelse. Man kan like gjerne se det på
motsatt måte – at den ikke vil gjøre det nettopp fordi det
at vi bygger opp tilbudet i kommunene, vil også føre til
økt kompetanse i kommunene. Representanten Bent Høie

vet veldig godt at vi tok to alternative forslag ut på høring når det gjaldt hvilke diagnosegrupper dette skulle gjelde – det var personer over 80 år eller medisinske diagnoser. Vi valgte medisinske diagnoser på bakgrunn av høringerne. Det har ingenting å gjøre med at vi skal diskriminere eldre. Det er en veldig alvorlig påstand, og det ønsker vi absolutt ikke. Vi ønsker med Samhandlingsreformen å gi et langt bedre tilbud til eldre.

Litt i forlengelsen av dette med å utsette sykehusinnleggelse på grunn av økonomi: Det er helt u hørt om en lege skulle spørre en økonomisjef om de hadde penger til å legge folk inn på sykehus. Det er ikke det det dreier seg om. Denne dreiningen av penger – at kommunene skal være med og medfinansiere 20 pst. av innleggelse – kommer til å gå over tid. Det er ikke sånn at alle kommuner står klare med et øyeblikkelig-hjelp-tilbud 1. januar. Da har man inngått avtaler med sykehusene, og så vil de tjenestene som ikke kan utføres i kommunene, utføres i sykehusene. Men kommunene har et veldig klart ansvar, både for å inngå disse avtalene og for pasientene. Når jeg sier at vi skal følge nøye, er det selvfølgelig mange som kommenterer det. Men akkurat i denne saken er det viktig med en følgeevaluering både når det gjelder hvilken innvirkning dette har på kommunenes økonomi, og hvilken innvirkning det har på sykehusenes økonomi.

Så må jeg bare si at når det gjelder ventetider, har jeg vært enig i at mange ganger opplever vi at ventetiden har vært for lang. Men ikke glem at 70 pst. av alle innleggelser er øyeblikkelig hjelp. Det må altså ikke skapes et inntrykk av at man ikke kommer seg på sykehus i dette landet, for det gjør man faktisk. Men ventetidene går nå ned. Det er bra, og vi arbeider aktivt for at de skal fortsette å gå ned.

Nå fikk jeg ikke svart Høybråten. Det får jeg ta etterpå.

Presidenten: Statsråden har anledning til å be om ordet flere ganger, men i denne omgang var taletiden ute.

Bente Thorsen (FrP) [14:03:57]: Representanten Hansen viste til at Fremskrittspartiet prioriterer skattelette. Men vi snakker faktisk om Arbeiderpartiets helsepolitikk, Samhandlingsreformen, som på mange områder er uferdig. Det var kanskje bedre om han brukte tid på å snakke om den saken.

Samhandlingsreformen skal tre i kraft allerede fra 1. januar neste år. I den forbindelse har vi stort behov for godt utdannet helsepersonell med både ulik og tverrprofesjonell kompetanse. For å ha tilgang til nok helsepersonell som også har god faglig utdanning i tråd med nye oppgaver, er det stort behov for å ta i bruk mer forskningsbasert utdanning i sektoren. Høgskolen Stord/Haugesunds samarbeidsprosjekt med kommunene om forskning og utvikling i primærhelsetjenesten er en modell som med fordel kan brukes nasjonalt. Dette prosjektet har fokus på tverrprofesjonell samarbeidslæring i sykehjemspraksis. Siktemålet er å lære av, om og sammen med hverandre. Studenter fra sykepleierutdanningen, ergoterapeut- og fysioterapeutstudenter arbeider på samme sted i sammenfallende periode.

En undersøkelse i Helse Stavangers dekningsområde,

gjennomført av Iris, viser at det vil være en mangel på hele 1 300 helsefagarbeidere i 2030, med utgangspunkt i en middels befolkningsvekst. I tillegg vil regionen ha 700 sykepleiere i manko og rundt 200 spesialsykepleiere for lite. Det er ingen grunn til å tro at forholdene er stort bedre i andre kommuner og fylker. Samtidig meldes det om at mange som går på helsefagarbeider, ikke fullfører studiet. Statistisk sentralbyrås framskrivning, datert den 28. januar 2011, viser at selv med optimistiske anslag utdannes det ikke flere helsefagarbeidere enn de som går av med pensjon. Dette må bli tatt på alvor, da vi vet at denne arbeidsgruppen er av vital betydning for at innbyggerne skal få et godt tjenestetilbud.

En av grunnene til at mange velger å slutte, oppgis å være lav lønn i yrket. Ifølge SSB er det i 1. kvartal 2011 8 500 ledige stillinger i omsorgstjenesten i institusjoner i Norge. Så det spørs om en ikke også må være villige til å se på om man kan heve lønnen for å få nok fagarbeidere.

Søkertall til helsefag, sykepleierutdanning, viser at det er over dobbelt så mange søkere som det er plasser per april 2011. Dette viser at regjeringen må vise politisk vilje til å satse atskillig mer på at flere får ta helsefagutdanning.

Det lover ikke godt at en i dagens Kommune-Norge må ty til ekstrasvakter, vikarbyråer og midlertidig arbeidskraft, til dels fra utlandet, for å erstatte for få hender og mangelen på kvalifisert arbeidskraft. Det er faktisk bare et halvt år før reformen trer i kraft.

Fremskrittspartiet er skeptiske til om pasientene vil få et virkelig godt tilbud allerede fra nyttår når det er så store utfordringer i saken alt nå. Fremskrittspartiet har mange gode forslag i saken, som setter pasientene i fokus. Disse må iverksettes dersom Samhandlingsreformen skal fungere.

Bent Høie (H) [14:07:15]: Helseministeren etterlyste mer begeistring i Stortinget for denne reformen. Jeg vil si at helseministeren har et stort ansvar for den manglende begeistringen selv, for hvis helseministeren hadde evnet det som hun ber helsetjenesten gjøre, nemlig samhandle med opposisjonen om denne reformen, hadde vi kanskje opplevd en tverrpolitisk begeistring her i dag.

Så var helseministeren også inne på dette med at en har droppet 80-årsgrensen og innført medisinske diagnoser istedenfor. Vel, medisinske diagnoser rammer i all hovedsak eldre mennesker, noe som ikke minst kommuneproposisjonen beviser når regjeringen fordeler disse 4,2 mrd. kr etter alderskriteriet. Dette er ikke noe som opposisjonen har funnet på på egen hånd. Regjeringen nedsatte en ekspertgruppe med noen av våre fremste innen eldremedisin – fra både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten – som konkluderte med å advare mot denne modellen. De hadde nøyaktig den samme begrunnelsen som opposisjonen, nemlig at det er en økt fare for at eldre mennesker blir holdt tilbake for lenge i kommunehelsetjenesten, noe som allerede er et problem i dag.

Jeg prøvde, i likhet med representanten Per Arne Olsen, å få helseministeren til å bekrefte tidspunktet for når rettighetsfestingen av brukerstyrt personlig assistanse kommer.

Det lyktes vi ikke i, så jeg vil nå utfordre dem som står bak forslaget – helseministeren var veldig nøye på at hun skulle følge opp forslaget – til å anslå om det vil være mulig å få rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse i løpet av 2012. Grunnen til at jeg er opptatt av dette, er at Stortinget hadde et tilsvarende anmodningsvedtak i 2004, som ble fulgt opp av Bondevik-regjeringen. Jeg stilte etter regjeringsskiftet spørsmål til helseminister Brustad om når regjeringen ville komme tilbake med rettighetsfesting. I oktober 2005 sa den daværende helseministeren:

«Jeg er tilfreds med hovedinnholdet i forslaget som er skissert i St.prp. nr. 1 (...) fra den avgåtte regjeringen Bondevik, og tar sikte på å følge opp dette i et høringsnotat med det første.»

Det er seks år siden en tidligere helseminister sa dette, og den nåværende helseministeren sa i realiteten akkurat det samme i dag. Jeg ønsker ikke at det skal gå seks nye år før en får en rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse. Så det vil være en stor fordel om de som står bak dette anmodningsvedtaket, fra Stortingets talerstol i dag kan garantere at det blir en lovfesting av brukerstyrt personlig assistanse i løpet av 2012. Hvis ikke kan ikke dette forslaget som vedtas i dag, oppleves som noe annet enn en ny trenering av en sak der det fort kan gå nye år før dette blir vedtatt.

Sonja Irene Sjøli (H) [14:10:31]: Et hovedpoeng med Samhandlingsreformen er å forebygge mer for å reparere mindre. En satsing på habilitering og rehabilitering vil være helt i tråd med en slik målsetting. Vi er gode på akuttmedisin i Norge, og vi redder heldigvis stadig flere fra hjerteinfarkt, slag og trafikkulykker. De fleste får god hjelp til å overleve, men når blålysene er slått av, får mange for dårlig hjelp til å leve videre. Det er godt dokumentert både av SINTEF og Helsetilsynet at opptreningsstilbudet svikter i mange ledd. Dette betyr tapte muligheter for mange mennesker som helt unødvendig blir avhengig av helsetjenester og trygdeytelser. En satsing på habilitering og rehabilitering vil gi pasientene bedre hjelp til å mestre hverdag og jobb. Det er en god investering i livskvalitet for mange mennesker, samtidig som det er en god samfunnsmessig investering å redusere behovet for trygdeytelser og helsetjenester.

Høyre påpekte under behandlingen av Samhandlingsreformen i fjor at vektleggingen og satsingen på habilitering og rehabilitering var altfor dårlig, ja bortimot fraværende.

Høyre er tilfreds med at lovforslaget synliggjør at habilitering og rehabilitering er noe langt mer enn medisinsk habilitering og rehabilitering. Det må ha et livsløpsperspektiv. Brukermedvirkning må være grunnleggende, og den enkeltes mål må være styrende for innholdet i prosessen.

Innholdet i denne tjenesten kan reguleres gjennom forskrift, og Høyre forventer at bl.a. arbeidsrehabilitering defineres der.

Rehabilitering prioriteres i altfor liten grad i kommunene i dag. Høyre mener at det profesjonsnøytrale lovforslaget fra regjeringen ikke er like sterkt som gjeldende lov,

og vi frykter i likhet med sentrale og tunge høringsinstanser at dette kan føre til en ytterligere nedprioritering av rehabiliteringsfeltet.

En god rehabilitering krever tverrfaglighet, og både fysioterapeuter og ergoterapeuter er viktige fagpersoner. Brukermedvirkning og individuelt tilpassede pasientforløp er svært viktig for pasienter med langvarige rehabiliteringsbehov.

Så vi håper at statsråden følger opp dette og legger spesielt vekt på de yrkesgruppene som skal bidra til en god habilitering og rehabilitering.

Per Arne Olsen (FrP) [14:13:10]: Nok en gang er jeg da nødt til å avlegge representanten Geir-Ketil Hansen et besøk etter at han, nok en gang, har forsøkt å komme med feilaktig informasjon i denne salen om at Fremskrittspartiet prioriterer skattelette fremfor helse. Jeg har forklart ham dette tidligere. Når vi bruker mange milliarder kroner mer på helsevesenet enn det hans egen regjering er villig til, handler det altså om å prioritere. At Fremskrittspartiet i tillegg har en god skattepolitikk og ønsker å redusere skatter for å skape flere arbeidsplasser og et nytt engasjement i næringslivet, er også god politikk.

Når representanten Hansen også refererte til Fremskrittspartiets landsmøte hvor han mente vi hadde endret partiets politikk til nå å være for sterk nedsettelse av skatter og avgifter og offentlige inngrep, finner jeg det nødvendig å gjøre representanten oppmerksom på at det kommer mye rart innom våre landsmøter, deriblant journalister, men jeg har altså ikke sett Geir-Ketil Hansen der. Og sitatet han refererer, har vært en del av Fremskrittspartiets politikk siden Anders Lange innførte det i 1973, så det må eventuelt være det landsmøtet han har vært på.

Jeg har videre lyst til å avlegge BPA-ordningen et besøk. Den borgerlige opposisjonen står samlet om å rettighetsfeste brukerstyrt personlig assistanse, altså BPA. Med de utfordringer som velferdsstaten Norge står overfor i fremtiden, er BPA en vinn-vinn-ordning for alle parter. Brukerne får en mulighet til selv å organisere hjelpen de trenger, med den de vil, til de tider de vil. Det er brukerstyrt. Med BPA får mange funksjonshemmede muligheten til et mer aktivt og uavhengig liv, og for staten er dette en avlastning i forhold til all annen tjenesteytelse og organisering av omsorgstjenester. Når vi da opplever den motstand som vi gjør fra de rød-grønne partiene, må det i dag være litt flaut å måtte sitte i denne salen og stemme imot en rettighetsfesting og et forslag som altså er helt i tråd med eget landsmøtevedtak. Nettopp derfor vil jeg gjerne få lov til også her å utfordre representanten Geir-Ketil Hansen, som har vært ute i en del medier og sagt at dette nå er i orden. Det er ikke i orden når man i denne sal i dag har tenkt å stemme ned forslaget om rettighetsfesting og derimot «anmode» nok en gang. Derfor har jeg lyst til å følge opp det representanten Høie her sa. Når statsråden ikke vil bekrefte om hun kommer tilbake med dette til denne sal innen 2012, vil jeg spørre representanten Geir-Ketil Hansen og de rød-grønne representantene: Forventer *de* at statsråden skal komme tilbake innen 2012? Eller: Når forventer de at dette skal være vedtatt?

Laila Dávøy (KrF) [14:16:24]: Jeg vil veldig gjerne ta opp igjen verdighetsgarantien, i og med at statsråden ikke svarte på representanten Høybråtens spørsmål.

Som jeg sa i mitt innlegg tidligere i dag, opplever veldig mange i dag at garantien blir brutt. Det er ganske alvorlig at det er så mange som klager på brudd på retten til nødvendig helsehjelp. Det er bakteppet.

Jeg er nødt til å lese opp igjen noe av det som sto i høringsutkastet som vi – Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene, les Bjarne Håkon Hanssen og departementet – var 100 pst. enige om. Der slås retten til et verdig tjenestetilbud fast. Så står det:

«På denne måten blir kommunehelsetjenesteloven § 2-1 annet ledd en tydelig presisering av det som følger av bestemmelsens første ledd. Denne utdypingen og klargjøringen, sett i sammenheng med forslagene i en ny forskrift om en verdig eldreomsorg (verdighetsgarantien) presiserer innholdet i rettigheten til tjenestetilbudet for eldre. Med dette vil eldres rettstilstand styrkes og dermed medføre et forsterket tjenestetilbud til denne brukergruppen. Dette fører til at kommunens mulighet til å avslå tjenestetilbud med begrunnelse i ressursituasjon og tilgang på personell innskrenkes.»

I forbindelse med innstillingen har jeg på vegne av Kristelig Folkeparti lagt inn følgende, for nettopp å få vite – være helt sikker på – at regjeringspartiene bekrefter det som står i høringsnotatet:

«Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti» – jeg sto dessverre alene igjen med dette – «mener eldre menneskers rettsstilling styrkes gjennom denne lovendringen. Kommunenes frihet på dette punktet innskrenkes, og pliktene til kommunene øker.»

Dermed endres dagens rettstilstand når begrepet «verdighet» fremheves i pasientrettighetsloven i samsvar med forslaget til forsvarlighetsbestemmelser i helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1. Litt jus, men helt identisk med det som vi var enige med regjeringen om da Bjarne Håkon Hanssen var statsråd. Det er utrolig viktig for oss å få vite hvorfor ikke regjeringspartiene fikk lov til å gå inn på dette. Det var jo dette vi var enige om.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:19:33]: Vi står overfor en svært viktig utfordring som kan bedre samspillet mellom kommunenes primærhelsetjeneste og statens spesialisthelsetjeneste. Soria Moria II-erklæringa slår fast at ingen lokalsjukehus skal nedlegges, og vi vet at lokalsjukehuspasienter utgjør 60 pst.–75 pst. av pasientene i norske sjukehus.

Lokalsjukehusene må ha en tydelig plass i behandlingsskjeden – og jeg vil understreke behandlingsskjeden – der de bidrar til god og helhetlig behandling. Og jeg vil understreke kvalitet, som gir trygghet. Kvalitet skal sikres, og derved kan to av tre pasienter som behandles ved spesialisthelsetjenestens lokalsjukehus, best ivaretas her.

På ethvert samfunnsområde er det en dynamisk utvikling. Krav og tilbud endres, og folks oppfatning av trygghet endres også. Vår oppgave som folkevalgte er å dyrke fram den samfunnsutvikling som vi ønsker på de ulike områdene. I innstillinga om framtidens spesialisthelsetjeneste

viser regjeringspartienes medlemmer i komiteen til helse- og omsorgsplanens definisjon av lokalsjukehus med akuttfunksjon. Lokalsjukehus med akuttfunksjon må ha som et minimum – og jeg understreker minimum – indremedisinsk akuttberedskap samt enklere kirurgiske prosedyrer på døgnbasis. Dette er altså ikke den gylne regel, men minimum kompetanse for statlige institusjoner som kan kalles sjukehus.

For Senterpartiet er det svært avgjørende å sikre en dynamisk kvalitativ utvikling av våre lokalsjukehus, hvor breddekompetanse på akuttberedskap i indremedisin, kirurgi, eksempelvis blindtarm og beinbrudd, anestesi, røntgendiagnostikk, eksempelvis MR og CT, og laboratorietjenester inngår. Dette innholdet er også svært sentralt i utdanning av fagfolk ved lokalsjukehusene gjennom turnus og assistentlegestillingene. Lokalsjukehusene er en viktig utdanningsinstitusjon.

I Vestre Viken HF er det fire sjukehus. Ringerike sykehus og Kongsberg Sykehus er viktige lokalsjukehus, med funksjoner i dag som jeg har referert til. Statsråden må som eier merke seg at det er en samlet Buskerud-benk som har uttalt seg slik at Kongsberg og Ringerike skal være kvalitativt trygge lokalsjukehus med dagens breddekompetanse i framtida. Det var svært sentralt da sjukehusene ble overført fra fylkeskommunen til staten at staten som eier skulle følge opp den folkevalgte meningen representert her på Stortinget. Jeg vil også påpeke at skal det være mulig å sikre det, må en endre ledelsesmodell ved sjukehusene, slik at ethvert sjukehus får en stedlig ledelse. Det er ikke mulig å ivareta sjukehus på en god og kvalitativ dynamisk måte uten at en har en stedlig ledelse. Slik er det i alle slike viktige institusjoner.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:22:49]: I denne debatten er det blitt sagt mange flotte ord, og det er ingen tvil om at det òg ligg gode intensjonar bak dei flotte orda. Då vi behandla Nav-reforma i denne salen for ei stund tilbake, blei det òg sagt mange flotte ord, og det var heller ingen tvil om at det i samband med den reforma òg låg gode intensjonar bak. Men likevel er det ingen, eller veldig få, som meiner at Nav-reforma er ei vellykka reform. Det betyr sjølv sagt at det skal meir til enn flotte ord og gode intensjonar for at ei reform skal lykkast.

Når det gjeld Samhandlingsreforma, inneber ho at kommunane skal få nye oppgåver og eit større ansvar. Då er sjølv sagt eit viktig spørsmål om dei 430 kommunane som vi har i Noreg i dag, er klare til å ta på seg desse nye oppgåvene og dette nye ansvaret.

Representanten Sonja Mandt sa følgjande: «Kommunene er mer enn klare.» Eg veit ikkje kva kommunar representanten Sonja Mandt har vore i kontakt med. Det er mogleg at Oslo er klar, at Bergen er klar, at dei store kommunane er klare, men dei tilbakemeldingane som eg har fått når eg har vore rundt i Kommune-Noreg, er at dei ikkje er klare. Vi har i dag, som sagt, 430 kommunar, der Oslo er den største med nesten 600 000 innbyggjarar, og Utsira den minste med 218 innbyggjarar. Det er vanskeleg å sjå at Utsira med 218 innbyggjarar og f.eks. Modalen med ca. 350 innbyggjarar skal kunne ta på seg mange nye,

store oppgaver. Dei tilbakemeldingane eg har fått når eg har vore rundt i Kommune-Noreg, er uvisse og frustrasjon.

For eit par veker sidan var eg i Møre og Romsdal. Der var det ein kommunepolitkar som uttalte følgjande: Samhandlingsreforma kjem til å bli så kaotisk at til samanlikning kjem Nav-reforma til å framstå som ei solskinshistorie. Vonleg tok han lite grann i, vonleg blir det ikkje så ille som han framstilte det, men eg fryktar dessverre at det kan gå ganske gale. Eg oppfattar Samhandlingsreforma framfor alt som ei reform som er til for å skape inntrykk av at det skjer noko positivt, og eg oppfattar òg Samhandlingsreforma som ei reform som skal bidra til å flytte fokus vekk frå dei 280 000 enkeltskjebnane som i dag står i helsekø. Kanskje burde ein i større grad fokusert på å få redusert køane og i mindre grad på nye reformer.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:26:00]: De store linjene diskuteres mye, men reformen skal jo settes ut i kommunene. Norges minste regionråd ligger i Setesdal, og kommunene Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle samarbeider i regionen interkommunalt, bl.a. innenfor helsefeltet. Samhandlingsreformen har stått på agendaen i setesdalsregionen i hele to år. Flere prosjekter er igangsatt, bl.a. innen psykisk helse og rus. Et lokalmedisinsk senter planlegges lokalisert til Evje, og det jobbes med dette i tett samarbeid med Sørlandet sykehus. Det fortjener de ros for. Jeg har tro på at det skal bli et godt prosjekt, men langt fra alle kommuner er kommet like langt.

For å lykkes med Samhandlingsreformen er man avhengig av at kommunene får tid til å bygge opp den nødvendige kompetansen når de skal påta seg nye og utvidede oppgaver. Endringene som følger av reformen, vil få store administrative og økonomiske konsekvenser for kommunene og burde derfor fått en mer gradvis innføring, slik at kommunene fikk tilpasset sin organisasjon og drift til de nye oppgavene.

Når det gjelder Samhandlingsreformens intensjon om at folk skal få hjelp der de bor, vil reformen for innbyggerne i Distrikts-Norge bety at enkelte tjenester vil ytes geografisk langt unna der de er bosatt. Det å utvikle kvalitativt gode tjenester med denne reformen vil være ressurskrevende og ta tid. Det er også krevende å finne de gode administrative samarbeidsformene som gjør det juridisk mulig å samarbeide på tvers av kommunegrensene. Å sikre tilstrekkelig kompetanse til å utføre de nye oppgavene stiller også store krav til kommunene i forhold til både rekruttering og oppbygging av sterke fagmiljø i samarbeid med andre kommuner. Jeg beklager derfor regjeringens hastverk med å innføre reformen så lenge virkemidlene er så uklare.

Jeg stiller meg kritisk til om de økonomiske incentive, slik de er beskrevet til nå, er tilstrekkelige til å oppnå intensjonene i Samhandlingsreformen. Det er store byråkratiske kostnader knyttet til samhandling, både interkommunalt og i samhandlingen med sykehuset. Det er viktig at det er ressurser både i kommunene og i helseforetaket til å samhandle reelt. Nye måter å organisere helsetjenesten på, f.eks. i lokalmedisinske sentra, medfører også investeringskostnader. Det hjelper ikke med statlig prosjektstøt-

te dersom det ikke finnes midler til å føre gode prosjekter over i en driftsfase. Når en kommune som f.eks. Bykle får ca. 800 000 kr i 2012 til å møte Samhandlingsreformen, og deler av dette beløpet skal brukes til å medfinansiere sykehusopphold, sier det seg selv at det ikke er mye igjen til investeringer og oppbygging av nye kommunale tilbud. Det er bekymringsfullt.

Sonja Mandt (A) [14:29:16]: Jeg vil bare kommentere noe av det som har vært tatt opp under debatten her.

Opposisjonen har kritisert bruken av forskrifter. Jeg synes det er litt snodig. Vi vedtar i dag lovene, og forskriftene skal følge opp både det vi vedtar her, og det vi har jobbet med. Vi må jo ta høyde for å revidere en stor andel av lovverket når vi gjør så mange endringer. Vi må endre, vi må revidere, vi må fastsette nye, og vi må ta de tekniske endringene. Jeg er sikker på at en klaggjøring av det som har vært etterlyst her i forhold til profesjonsnøytralitet, er veldig godt å ha i en forskrift. Det bør vel være i alles interesse.

Opposisjonen ønsker flere prøveprosjekter. Vi mener at det ikke er nødvendig, for her har det vært mange prosjekter rundt omkring. Tolv lokalmedisinske sentre er beviset. Søbstad, Fosen og Ål – og flere gode eksempler som er nevnt – er lokalt initiert. De er kommet etter lokale initiativ, og de dekker de lokale behovene.

Kristelig Folkeparti etterlyser lovfestet rett til dagtilbud nå, med én gang, mens vi ønsker å vente til ting er på plass. Vi legger til rette for det store antall demente som er ventet i framtiden, ved å bygge tilrettelagte boliger. Vi gjennomfører «Den gode dag», og vi gir kompetanse til ansatte gjennom Demensomsorgens ABC, der over 9 000 nå har deltatt. I motsetning til det reformen legger opp til, vil altså Kristelig Folkeparti ha en lovfesting nå – mens reformen skal knas og eltes, og det skal ventes med hensyn til nye prosjekter. Noen ganger er det ikke helt sammenheng. Noen ganger er det for lite og for sent, og noen ganger er det for fort og for mye. Til lags åt alle kan ingen gjera.

Vi bygger reformen fra kommunene, ikke som Fremskrittspartiet påstår at vi gjør, ovenfra og ned. Fokuset Fremskrittspartiet har, er at vi tar pengene fra spesialisthelsetjenesten. Ja, vi omfordeler og behandler på rett sted. 4,2 mrd. kr er det vi snakker om – det er 5 pst. av basisbevilgningene til sykehusene – og veldig mye av det skal tilbakebetales om ikke kommunene lykkes. Eksemplet representanten Helseth viste til fra denne talerstolen, er typisk når det gjelder tilbakebetaling og utskrivningsklare pasienter. De hadde 8 000 kr å betale inn.

Den sammenligningen som ble gjort med Nav, er heller ikke reell. Vi etablerer ingen nye institusjoner. Reformen skal innføres gradvis, og vi har ingen sammenslåing av kommunale og statlige institusjoner. Vi har tro på at det er det beste for kommunene, vi har tro på at det er det beste for pasientene. Og ja: Jeg har vært i kontakt med mange kommuner og har besøkt mange kommuner som er absolutt klare. Og de er i gang. Jeg stoler på det jeg både hører og ser, og det er ikke bare Oslo vi har sett. Rett behandling på rett sted til rett tid, det er det vi egentlig snakker om her.

Jon Georg Dale (FrP) [14:32:35]: Til liks med representanten Geir-Ketil Hansen skal eg også snakke om Framstegspartiet sin utmerkede helsepolitikk. Det er jo litt spesielt å høyre representanten Hansen etterlyse budsjettmidlar til helseføretaka gjennom statsbudsjettbehandlinga når ein samstundes veit at Geir-Ketil Hansen og alle hans partikolleger i SV – og elles i regjeringa – stemmer imot kvar gong vi kjem med nye forslag. Geir-Ketil Hansen skal få rikeleg anledning allereie førstkommande fredag til å stemme for auka løyvingar til helseføretaka. Eg tippar at vi ikkje ser den same høge sigarføringa frå SV då.

Det er jo slik at Framstegspartiet brukar pengar på skattelette, det er vi veldig stolte av. Men samtidig har vi løyvd fleire milliardar kroner meir til helseføretaka i det opphavlege statsbudsjettet for 2011. Men det er ikkje nok, for helseføretaka har også store organisatoriske utfordringar, som vi har vore inne på tidlegare. Det vert stadig fleire byråkratar – 17 000 byråkratar i helseføretaka, 14 000 pasientsenger og 8 500 legar. I helseføretaka er det dobbelt så høg byråkratfaktor som legefaktor. Då kan gjerne Geir-Ketil Hansen vere svært fornøgd med helsetenestene, men eit eller anna er på ville vegar.

Når ein då veit at også fleire av desse byråkratane – fleire enn 10 000 – jobbar med heilt andre ting enn pasientbehandling, berre understrekar det poenget. Her er det enorme organisatoriske utfordringar, som SV og regjeringspartia glatt hoppar bukk over, og ein fortset med å marne på det same dei har gjort heile tida, nemleg at det er kontroll på helsetenestene. Men kvifor ser vi då unntakstilstanden ved OUS? Kvifor ser vi at legar på anestesien i Bergen átvarar? Kvifor ser vi kampen om lokalsjukehusa? Kvifor ser vi oppslag etter oppslag om feilbehandling av pasientar, om det faktisk var kontroll der ute? Ja, Geir-Ketil Hansen veit betre enn det han gir uttrykk for på talarstolen her om tilstanden i norsk helsevesen. Det er ingen grunn til å rose måle meir enn det regjeringspartia allereie har gjort.

Så er det fornøyeleg å høyre Per Olaf Lundteigen snakke om definisjonen av lokalsjukehus. Han legg seg jo på ein heilt annan definisjon enn det Senterpartiet kjem til å stemme for i dag, for han legg seg på Framstegspartiet og Legeforeningen sin definisjon av innhaldet i lokalsjukehusa. Per Olaf Lundteigen var ikkje i salen då vi foreslo å stoppe omstillingsprosessane, trass i at han var etterlyst frå talarstolen. Då stod slaget – det står igjen i dag, om definisjonen av minstekrav til eit lokalsjukehus. Då kan gjerne Per Olaf Lundteigen og Senterpartiet late som dei er einige med Framstegspartiet og Legeforeningen i definisjonen, men når ein kjem til votering seinare i dag, viser dei den haldninga dei eigentleg står for.

Gunvor Eldegard (A) [14:35:47]: Dette er ein viktig dag for folk i landet vårt. Om du er sjuk, skal du få rett behandling på rett stad til rett tid. Det er det Samhandlingsreforma dreiar seg om. Me veit at mange pasientar opplever at tenestene ikkje samhandlar godt nok. Det gjeld både innan sjukehus og mellom sjukehus og kommunehelseteneste. Enkelte pasientar som i dag får behandling eller er utskrivingsklare frå sjukehus, kan faktisk få like god eller

betre behandling og omsorg i eigen kommune. Da bør dei få det.

Det siste året har me satsa mykje på å behandla sjukdom. Det er bra. Men me må verta flinkare til å førebyggja. Ifølgje WHO kan 80 pst. av hjartefarkt, 90 pst. av diabetes og 30 pst. av tilfella av kreft førebyggjast eller utsetjast med endringar i kosthald, fysisk aktivitet og røykjevane. Det skal løna seg å førebyggja sjukdom i forkant i staden for å reparera i etterkant. Derfor skal me satsa meir på å unngå at folk vert sjuke, og sørgja for at det løner seg for kommunar og sjukehus å samarbeida.

I mange år har eg jobba for noko som er kalla helsestasjon for eldre i Ski. Det har resultert i ein seniorkontakt, som eg personleg ønskjer å utvida enda meir. Der skal dei eldre få tilbod om heimebesøk det året dei fyller 75 år, med formål om bl.a. praktiske tilretteleggingar – kanskje små ting som gjer kvardagen enklare for dei. I tillegg kunne me kanskje avdekkja einsemd. For me veit at veldig mange eldre sit mykje aleine. Det er god førebygging å sørgja for å få desse ut av huset og i saman med andre. Andre ting kan vera f.eks. matlagingskurs for eldre menn, for me veit at rett kosthald er utruleg bra for førebygging. Det er det det handlar om: Me må hindra at folk vert sjuke av sjukdommar som faktisk kan førebyggjast. No er det faktisk eit incitament for kommunane å førebyggja, og det er noko av det viktigaste med vedtaket i dag.

For å få til denne reforma treng me lokalmedisinske senter. Førebels er det berre tolv i landet, men sju er under planlegging. Kommunane er òg nøydd til å samarbeida for å få til samhandlinga.

I Follo meiner eg at me må utvikla eit felles lokalt medisinsk senter. Ski sjukehus er ei naturleg plassering av eit sånt senter. Der har me plass, og frå før har me legevakt, poliklinikk og palliativ avdeling der, så moglegheitene for å få eit veldig godt lokalt medisinsk senter er verkeleg til stades.

Heilt til slutt: Eg er òg glad for den gode løysinga som me har funne for Lærdal sjukehus.

Robert Eriksson (FrP) [14:38:55]: Det har vært interessant å følge dagens debatt. Mye har vært sagt, men la meg aller først få lov til å uttrykke min bekymring for det vedtaket stortingsflertallet er i ferd med å gjennomføre.

Vi har et helsevesen som etter mitt skjønn i dag er ute av kontroll, og som er preget av kaos. Senere dagers medieoppslag, ikke bare de siste dagene, men faktisk det siste året, har vist den ene saken etter den andre som har indikert hvilken krise som er i helsevesenet. Mye av den krisen skyldes faktisk pengespørsmål. Da er svaret fra regjeringen at man nok engang skal starte en stor reform med å begynne i feil ende ved å skru ned enda mer penger, som gjør at man øker kaoset og usikkerheten enda mer. Hvem blir da de store taperne? Jo, det er helt klart pasientene. Det vil føre til store utfordringer og problemer.

Ta f.eks. mitt eget fylke, Nord-Trøndelag. Det er jo fristende å spørre statsråden og flertallet i denne salen hvordan man har tenkt at Namsskogan kommune, med 920 innbyggere, skal kunne bygge opp et fullverdig og godt helsetilbud fra 1. januar 2012, og hvordan man har tenkt at Lier-

ne kommune, med sine 1 400 innbyggere, skal klare det samme, når man ikke har klart å begynne nedenfra, nemlig med å bygge opp kompetansen og ressursene i kommunene. Det bare beviser at man har startet i feil ende, og at problemene vil eskalere.

Hvordan har utviklingen vært siden denne regjeringen overtok? Jo, vi har fått 70 000 flere som står i kø. Det er det resultatet helseministeren kan slå i bordet med: 70 000 mennesker som ikke får den behandlingen de skulle hatt, kjapt nok. Vi har også registrert i senere tid at folk som er syke, som har blitt tatt prøver av, og prøvene er blitt sendt ut til sykehusene, selv må purre på for å få svar på dem, fordi man har mistet dem på sykehusene, ikke har kontroll over hvor de er, fordi man ikke har kapasitet. Den kapasiteten ønsker den sittende regjeringen å bygge ned enda mer, så man skal få enda større kaos.

Jeg bare registrerer at man må være ressurssterk og frisk hvis man skal være syk i de rød-grønnes helsevesen.

Så har jeg helt avslutningsvis lyst til å vie representanten Geir-Ketil Hansen noen få ord. Han snakker om at Fremskrittspartiet har valgt skattelette. Nei, Fremskrittspartiet har valgt en bedre helsepolitikk. Jeg registrerer at de rød-grønne og SV har valgt en helsepolitikk som bygger på forskjellsbehandling, der direktøren med høy lønn skal få muligheten til å kjøpe seg private helsetjenester, mens den vanlige arbeideren blir stående igjen i den rød-grønne helsepolitiske køen.

Tore Hagebakken (A) [14:42:11]: Først skal jeg prøve å svare på spørsmålet fra Bent Høie om gjennomføring av rettighetsfesting av BPA for brukere med særlig store behov. Det står jo i anmodningsforslaget at regjeringa skal komme raskt tilbake til Stortinget med et forslag. Med «raskt» ønsker vi jo det raskest mulig, men i hvert fall i løpet av vårhalvåret 2012. Hvis vi da ser for oss normal tid, for å bruke det uttrykket, fra Stortinget fatter vedtaket til rettigheten iverksettes, så er jeg vel veldig nær ved å svare ja på spørsmålet fra Bent Høie, som bruker uttrykket «i løpet av 2012». Jeg tror jeg vil ordlegge meg slik.

Så må jeg si at det er en svartmaling, jeg vil nærmest si uten like, fra Fremskrittspartiet. Skal vi klare å få dette til på en god måte, er det viktig at vi også evner å inspirere herfra. Dessuten: I folkehelsesammenheng er svartmaling rett og slett halvfarlig. En må ta med seg det også. Når Nesvik her framme framfører det jeg nærmest vil kalle en arie av svartmaling, synes jeg det går over alle grenser. Men det jeg faktisk er mest indignert over, er denne mistilliten overfor kommunesektoren, for det er faktisk det mye handler om. Når en ser hvor dyktige kommunene er, ser alle de flotte prosjektene rundt omkring og hører hva som blir sagt her inne, står det i grell kontrast til hverandre. Det står i grell kontrast til hverandre – så mye godt arbeid som skjer der ute.

Jeg synes også jeg hører mistillit knyttet til legestanden som nå skal begynne å ta helt andre hensyn og bruke faget sitt i forhold til når en skal legges inn på sykehuset. Jeg tror dere kan ta det litt med ro. – Ikke du da, president, men de jeg nå egentlig omtaler. – Så det var det.

Så vil jeg også legge til at jeg ennå ikke har hørt en

eneste kommune som klager på at en føler seg overkjørt av staten i forbindelse med denne reformen. En prater om at det er ovenfra og ned, ovenfra og ned. Det har blitt et mantra i dag. Men det er jo sagt fra flere av oss at det er mange gode prosjekter rundt omkring i landet som har inspirert fram denne Samhandlingsreformen, og slik er det faktisk. Det kommunene nå venter på, er å få klarhet i hva slags virkemidler staten stiller opp med osv., og hvordan lovverket blir, og det vedtar vi i dag. Så nå er vi i gang. Og sjøl om vi da har forskriftshjemler, er det i dag politikken vedtas.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:45:27]: Jeg skal svare representanten Høybråten på spørsmålet om verdighetsgarantien. Som veldig godt kjent er også retten til et verdig tjenestetilbud tatt inn i pasientrettighetsloven. Plikten for kommunene til å tilby dette er tatt inn i den nye kommunale helse- og omsorgsloven. Forskriften er meget detaljert, noe som er vel kjent – også for Høybråten – og presiserer rettighetene som eldre har. Det gir også en prioritering av innsatsen i forhold til eldre. Jeg går ikke igjennom alle detaljene som ligger i forskriften, for det er vel kjent. Men det gir en enklere klagebehandling for eldre hvis de ikke får det tilbudet de skal ha, og det skal ikke være noen tvil om at regjeringen jobber hardt for å skape et bedre tjenestetilbud til eldre.

Så til den store bekymringen for landets kommuner: Da må jeg bare si at i april hadde Kommunal Rapport en undersøkelse i norske kommuner. Det viste seg der at åtte av ti ordførere var for reformen, og et flertall støttet også at kommunene skulle ha et større ansvar for innbyggernes helse. Jeg må si at når jeg hører på Fremskrittspartiet, er jeg glad for at Fremskrittspartiet ikke har ansvar for helsepolitikken i Norge, for da hadde vi ikke hatt evne til forandring og fornying av helsetilbudet, enten det gjelder sykehusene og deres oppgaver – hva de kan gjøre – eller andre ting.

Norge er et av de landene som bruker mest penger på helse. Vi har flest leger per innbygger. Hadde f.eks. representanten Eriksson hørt etter, så hadde han fått med seg mange ting som han stusset på i innlegget sitt.

Folk står kortere tid i kø nå. Jeg er enig i at mange står i kø, men spørsmålet er jo ikke hvor mange som står i kø. Det er hvor lenge de står i kø, som er det alvorlige. Hvis folk venter for lenge, er det helt klart at det går ut over livskvalitet. Det kan gå ut over helse, og det kan gå ut over evnen til å arbeide. Derfor er det viktig å få ventetiden ned.

Så er det jeg sier, ikke en unnskyldning for de tilfellene av feilbehandling som vi har sett i det siste. De er tvert imot en påminning om hvor viktig det har vært – som jeg har vært veldig opptatt av – å ta et krafttak for pasientsikkerhet og kvalitet i helsetjenesten.

Så har jeg bare lyst til å si til Sonja Sjøli at jeg er veldig opptatt av at vi skal ha en trygg og forsvarlig jordmortjeneste. Særlig er kortere liggetid på sykehusene viktig i denne forbindelse. Det følger vi opp, både med retningslinjer og annet.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:48:52]: Jeg takker for at statsråden kommenterte mitt spørsmål. Men det var det hun gjorde, hun svarte ikke på det. Mitt spørsmål var hvorfor regjeringen i proposisjonen og regjeringspartiene i innstillingen ikke kunne ta inn en formulering vi var enige om i forhandlingene om verdighetsgarantien, nemlig at eldres rettstilstand styrkes.

Jeg er nødt til å gjøre noe uvanlig, og det er å avsløre hva som har foregått i forhandlingene. Denne saken ser jeg så alvorlig at jeg ønsker å gjøre det. Vi forhandlet om verdighetsgarantien, og regjeringen ønsket å føre inn i avtalen den formuleringen de har brukt i proposisjonen, nemlig at verdighetsgarantien kan allerede innfortolkes i gjeldende rett. Det ble avvist i forhandlingene. Likevel tar man det inn i høringsutkastet, og man tar det inn i lovproposisjonen – i stedet for den formuleringen man var enige om.

Dette er jo ikke noe vi tar opp bare fordi vi vil krangle. Vi er opptatt av at verdighetsgarantien reelt sett skal være en brekkstang for å styrke eldres rettigheter i dette landet, slik Det norske Arbeiderparti lovet velgerne i 2009 med et skriftlig brev fra statsministeren til alle landets pensjonister. I stedet opplever vi at regjeringen går rundt og tilbake igjen til en formulering som var forkastet i forhandlingene.

Jeg sier dette til skrekk og advarsel for alle som i framtiden vil forhandle med denne regjeringen. Slik er vi blitt behandlet!

Presidenten: Da er neste taler representanten Kjersti Toppe, som er en av fem saksordførere.

I og med at vi behandler fem saker samtidig, er det sånn etter Stortingets forretningsorden at saksordførere og statsråd ikke har den begrensning som gjør at en ikke kan få ordet mer enn to ganger pluss en gang til et kort innlegg.

Jeg minner da om at representanten Toppe er saksordfører for spørsmål knyttet til tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten.

Toppe, vær så god.

Kjersti Toppe (Sp) [14:51:19]: I debatten har flere teke opp at Samhandlingsreforma blir hasteinnført. Eg ønskjer å presisera at det ikkje stemmer. Det vi planlegg for, finst det mange gode erfaringar med allereie. I mange år har vi eigentleg hatt pilotprosjekt. Det er nettopp desse eksempla som legg grunnlaget for dei endringane som skal skje på sikt, i samband med Samhandlingsreforma.

Samanlikninga med fastlegereforma meiner eg heller ikkje er heilt reell. Dette galdt ei yrkesgruppe, ikkje ei heil helseteneste. Samhandlingsreforma blir gradvis innført, slik saka ligg i dag. For eksempel er det krav om at hjelp straks skal bli innført i løpet av ein treårsperiode, dvs. at vi skal hauste erfaringar undervegs.

Kommunal medfinansiering er òg betydeleg avgrensa i forhold til det som opphavgleg låg i planen, og først seinare skal denne eventuelt utvidast til andre medisinske område.

Opposisjonen hevdar at kommunal medfinansiering av medisinsk innlegging er aldersdiskriminering. Eg vil ta avstand frå ein sånn påstand. Eg vil på ein måte retta det tilbake igjen til at det er å spela på folk sin red-

sel for ikkje å få best mogleg behandling når ein treng det.

For kva er det verste som kan skje dersom innleggingspraksisen ikkje blir endra? Kva er det verste som kan skje for kommunen? Jo, det er jo at innleggingsfrekvensen blir den same. Det betyr at kommunen ikkje sparer pengar. Men ei ekstra økonomisk belastning skal det jo ikkje bli.

Poenget er nettopp det som representanten Are Helseth tok opp i eit tidlegare innlegg: Det er ikkje rådmennene som legg inn på sjukehus. Det er det legane som framleis skal gjera, og då er det faglege vurderingar som skal leggjast til grunn.

I dag er det sånn at legar ikkje har eit kommunalt tilbod å leggja inn i. Det er det vi skal oppretta, og det skal vera kjende problemstillingar, kjende behandlingsrutinar og ikkje berre uerfarte tilstandar. Vi har særleg gode erfaringar med kommunale tilbod òg i dag, der pasientar kan koma etter innlegging, f.eks. ved Søbstad sykehjem i Trondheim, som har fantastiske resultat, og der vi ser raskare rehabilitering. Endåtil har det vist seg at det blir færre dødsfall når pasientane får eit sånt tilbod etter ei innlegging. På Stjørdal lokalmedisinske senter, som vi var på besøk hos, fortalte dei at pasientar prøvde å bestilla plass på det senteret etter at dei hadde vore innlagde i sjukehus, fordi det hadde så godt ry på seg.

Heilt til slutt: Det er jo ikkje sånn at eldre pasientar har godt av å bli innlagde på sjukehus. Det er ei stor feiloppfatning. Eldre pasientar har veldig godt av å bli behandla mest mogleg i nærleiken av der dei bur.

Presidenten: Neste taler er representanten Geir-Ketil Hansen, som til tross for at han har hatt ordet to ganger tidligere i debatten, får 3 minutters taletid, fordi han er ordfører for sak nr. 3, om folkehelseloven.

Geir-Ketil Hansen (SV) [14:54:33]: Jeg ble stilt et direkte spørsmål tidligere i debatten av representanten Per Arne Olsen om BPA, om når vi forutsatte at dette kom tilbake til Stortinget.

Når det gjelder BPA, er det jo formulert veldig tydelig i det som blir vedtatt i dag, at man skal komme raskt tilbake til Stortinget med lovforslaget om BPA. Da forutsetter vi at det skjer raskt, og 2012 er naturlig å forvente det tilbake, til kommuneproposisjonen om nødvendig.

Så har jeg fått noen kommentarer tilbake fra Fremskrittspartiet i forhold til min påstand om at Fremskrittspartiet prioriterer skattelette foran helse. De kommentarene tilbake har jo vært som forventet: Ja takk, begge deler. Men med prioritering går ikke det; noen ting må komme først. Min påstand er, hvis man leser budsjettforslaget fra Fremskrittspartiet, at de har satt skattelette først.

Så helt til slutt: Som saksordfører var det ett område jeg ikke omtalte i mitt innlegg – bare noen få ord om det. Det er forholdet til den samiske befolkningen. Det ble jo omtalt i forbindelse med loven, og det har også vært ført drøftinger mellom Sametinget og Helse- og omsorgsdepartementet i forkant om disse formuleringene. Helse- og omsorgskomiteen understreket da også i forslaget til lov om folkehelse at Norge har en særlig forpliktelse til å sikre helsetjenester

tilpasset den samiske befolknings behov – det er ikke en enstemmig komité, Fremskrittspartiet er ikke med på den komitémerknaden – og videre at kommuner med samisk befolkning også i sine oversikter over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer – som alle kommunene får – vil «vurdere om det er spesielle utfordringer både når det gjelder å forbedre helse og påvirkningsfaktorer for den samiske befolkningen». Det kom også fram under høringen at man per nå ikke gjennom forskning kan konstatere om det er forskjeller i helsetilstanden mellom norsk og samisk befolkning. Det synes undertegnede var spesielt interessant, og jeg forutsetter at departementet vil og oppfordrer departementet til å gå videre nettopp på det området. For det er viktig for oss når vi skal utforme politikk i forhold til samisk befolkning, om man kan få synliggjort om det er forskjeller, om det er ekstra tiltak man bør sette inn.

Presidenten: Representanten Laila Dávøy har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Laila Dávøy (KrF) [14:57:32]: Jeg skal avslutte med å være litt glad i dag, jeg. Det går på BPA-ordningen, som vi har kjempet for i mange år. FFO la frem et nyhetsbrev for bare få dager siden, hvor de også var svært glad fordi regjeringen nå var blitt pålagt, som de sa, å utarbeide et forslag om å lovfeste retten til å velge BPA.

Jeg vil jo si at det påhviler statsråden og regjeringen et sterkt ansvar nå å gjennomføre det som Stortinget én gang vedtok for lenge siden, i 2005, og som nå er blitt bekreftet i Stortinget. Jeg er veldig glad for de helt klare uttalelsene både fra Arbeiderpartiet og SV her om at BPA-ordningen kommer, og jeg oppfattet jo også statsråden slik, selv om ikke tidsaspektet er vedtatt.

Jeg vil be statsråden: Vi skulle hatt det på plass i 2012, men jeg merker meg at det kommer i alle fall i 2012.

Erlend Wiborg (FrP) [14:58:44]: Jeg vil også takke for en god debatt, men det er et par ting jeg ønsker å kommentere.

Representanten Tore Hagebakken la mye vekt på at han mener at Fremskrittspartiet har mistro til kommunene, og at vi svartmaler situasjonen. Men det Fremskrittspartiet har gjort i denne debatten, er jo faktisk å poengtere de harde fakta, som at sykehuskøene har økt med 20 000 hvert eneste år under denne regjeringen, til totalt nesten 280 000. Vi har poengtert flere av manglene og utfordringene vi står overfor, da vi ønsker å løse dem. Vi har poengtert at det har vært en stor usikkerhet ute i befolkningen rundt lokalsykehusene. Dette er jo ikke å svartmale situasjonen. Dette er å konstatere fakta, og det er da viktig at vi må kunne ta tak i de utfordringene vi fortsatt har innenfor Helse-Norge, for å få løst dem.

Som jeg sa tidligere i dag, ser vi at den medisinen som har blitt gitt gjennom mange år, ikke virker. Vi registrerer at den medisinen dagens regjering har tatt i bruk, ikke virker. Da er det jo underlig at mens sykehuskøene øker, benytter vi oss ikke av alle de gode kreftene, også de private. Det er også underlig at man ofte skyver ansvaret over

på kommunene. Jeg har stor tiltro til at kommunene ønsker det beste for sine innbyggere. Det handler også om at vi må kunne gi lokalpolitikkerne muligheten og ikke minst økonomien for å få dette til.

Så må jeg også si at det er et paradoks når man på nyhetene kan høre at i Polen holder det med 8 mil til nærmeste sykehus, mens i Norge skal det være 15. Det er et paradoks.

Avslutningsvis: Representanten Geir-Ketil Hansen var på nytt opptatt av Fremskrittspartiets politikk og skattelette. Han satte også skattelette opp mot en god helsepolitikk, som om de to områdene var de eneste i statsbudsjettet. Det hadde vært fristende å stille et spørsmål til Sosialistisk Venstreparti, om all skattelette betyr dårligere helse. For jeg registrerer også at regjeringen, som Geir-Ketil Hansens parti er en del av, gladelig gir skattelette til sine støttespillere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–5.

(Votering, se sidene 4745, 4777 og 4782)

Sak nr. 6 [15:01:17]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i legemiddelloven (Innst. 366 L (2010–2011), jf. Prop. 107 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4783)

Sak nr. 7 [15:01:32]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av takstoppgjera for legar, psykologar og fysioterapeutar) (Innst. 421 S (2010–2011), jf. Prop. 129 S (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4784)

Sak nr. 8 [15:01:49]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønnaas Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om opprettelse av en hjertebro til Danmark for ablasjonspasienter (Innst. 419 S (2010–2011), jf. Dokument 8:131 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Wenche Olsen (A) [15:02:58] (ordfører for saken): Saken vi behandler i dag, gjelder et forslag fra Fremskrittspartiet om å opprette en hjertebro til Danmark for ablasjonspasienter, og at arbeidet med å bygge opp kapasiteten ved Feiringklinikken intensiveres.

Forslagsstillerne begrunner sine forslag med lange ventetider på behandling av pasienter med hjerteflimmer. Forslagsstillerne hevder at det vil ta lang tid å bygge opp tilbudet i Norge, og at man på bakgrunn av det må opprette en hjertebro til Danmark.

Hjerteflimmer gir redusert livskvalitet for dem som er plaget med det, og kan medføre hjerneslag. Derfor er det viktig at vi har gode tiltak til denne økende pasientgruppen. Helsedirektoratet anslår at 4 pst. av dem som har hjerteflimmer, bør ha ablasjonsbehandling som hovedtiltak.

Helseministeren har i lengre tid hatt fokus på denne saken, og har i brev til de regionale helseforetakene i juni 2010 pålagt dem å utvide tilbudet til denne pasientgruppen.

Helsedirektoratet har anbefalt en frist på seks måneder for de pasienter som er vurdert til å ha behov for behandling. Det er en anbefaling, og det skal selvsagt gjøres en individuell vurdering som kan medføre at pasienten ut fra forsvarlighets hensyn skal behandles raskere. Departementet har vurdert at selv om de regionale helseforetakene har utarbeidet planer for å øke kapasiteten, vil det i en mellomperiode være for dårlig kapasitet i det offentlige helsevesenet.

Helseministeren har derfor i brev til de regionale helseforetakene, høsten 2010, vært tydelig på at om helseforetakene ikke har kapasitet til å tilby behandling i eget helseforetak, skal de sørge for at pasienten gjennom avtaler med andre tjenesteleverandører får tilbud om behandling, slik at forsvarlighetskravet ivaretas.

Helseministeren har også vært tydelig på at alle pasienter med behov for ablasjon skal vurderes i forhold til prioriteringsforskriften og forsvarlighetskravet. Helseforetakene har i oppdragsdokumentet blitt pålagt å rapportere på dette arbeidet, og rapportene vil bli gjennomgått og fulgt opp i rapporteringsmøtene med de regionale helseforetakene nå i juni.

Vi vet at flere av helseforetakene har økt sin kapasitet på ablasjonsbehandling. Helse Sør-Øst har inngått en avtale med Feiringklinikken, og vi vet at andre helseregioner vurderer å gjøre det samme.

Det er alvorlig når pasienter med store plager og risiko må vente utover anbefalt frist. Derfor er jeg fornøyd med at helseministeren i sitt brev til komiteen understreker at om helseforetakene ikke sørger for et tilfredsstillende tilbud til de pasienter som trenger ablasjonsbehandling, vil ministeren følge det opp særskilt overfor det enkelte foretak.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Per Arne Olsen (FrP) [15:06:05]: Det er lange ventetider knyttet til behandling av pasienter med hjerteflimmer i Norge.

Det er faktisk slik at 70 000 nordmenn har hjerteflimmer. Dette hevdes å være den største årsaken til akutte sykehusinnleggelse, og det kan være skyld i så mye som opptil 3 000 hjerneslag i året. Det er estimert at antallet vil vokse med ca. 10 000 årlig.

Pasienter med hjerteflimmer opplever i dag opptil 2–3 års ventetid for såkalt ablasjonsbehandling i alle helseregionene, dog med visse forskjeller regionalt. Selv om det er svært viktig å bygge opp tilstrekkelig kapasitet i Norge knyttet til denne pasientgruppen, har dette tatt veldig lang tid, og det vil fortsatt ta en del tid.

Feiringklinikken må i den anledning berømmes for deres nitide kamp for å etablere og utvikle et ablasjonsmiljø i Norge, noe vi nå ser fruktene av. Dagens helseminister skal også ha ros for å ha forsøkt å rydde opp etter tidligere helseminister Bjarne Håkon Hanssens lovnader i så måte.

Men fordi det tar tid å bygge opp kompetanse og kapasitet i Norge, har altså helseministeren og de rød-grønne i dag en unik mulighet. De har valget mellom å si ja til en hjertebro og å la syke mennesker betale prisen for en sen oppbygging i Norge og dermed la dem fortsatt vente årevis i kø, ofte med plager og ikke minst med sykmeldingsperioder.

Det er nettopp derfor det bør etableres en hjertebro til Danmark som sørger for at de pasientene som lider av hjerteflimmer, og som kan opereres – altså hvor ablasjonsbehandlingen har effekt – får behandling så raskt som mulig og kommer tilbake til et normalt virke.

Det er altså prisverdig nok innført en såkalt ventetidsgaranti på seks måneder for denne pasientgruppen, men det er stor grunn til bekymring om hvorvidt denne tidsfristen overholdes, sett i lys av den manglende kapasiteten og det etterslepet vi har i helsevesenet. Det skal i den anledning fremholdes at fra medisinsk hold pekes det på at tilfanget forventes å øke; omfanget kan kanskje til og med fordobles i løpet av de neste ti år når det gjelder hjerteflimmerproblematikk.

Det er påvist en rekke ventelistebrudd, og det er slått ettertrykkelig fast at de regionale helseforetakene ikke oppfyller sitt sørge-for-ansvar. I den anledning vil jeg også få lov å fremheve at jeg har spurt statsråden to ganger – uten å ha fått noe fullgodt svar – om fristbruddet oppstår når man passerer seksmånedersgrensen, eller når helseforetaket ser at de ikke vil klare det innen seksmånedersfristen.

Dette spørsmålet er, slik jeg ser det, også av moralsk karakter. Når man ser at det er svært sannsynlig at fristene er brutt, eller vil bli brutt, og behandlingen er langt fram i tid før vi konstaterer at enkeltpasienter trenger et annet tilbud, og når vi vet hva dette kan bety av helsekonsekvenser for den enkelte, er det på det tidspunktet man vet at man ikke vil klare fristen, at det er naturlig å gi et annet tilbud.

Skal vi ta et ansvar allerede nå og etablere et tilbud

som gjør at pasientene får et raskt tilbud, siden vi allerede nå vet at fristen ikke kan overholdes for alle dem som allerede har stått i kø?

HjerteCenter Varde i Danmark hadde et betydelig antall norske pasienter i 2010. Finansieringen knyttet til disse pasientene har i all hovedsak skjedd gjennom helseforsikringer og privat betaling fra pasientenes side. Faktisk er det bare én eller to av de flere hundre som har latt seg operere der, som har fått dekket kostnaden av det offentlige. Og det er skammelig. Dette er med på å underbygge et klasseskille i det norske helsevesenet som Fremskrittspartiet ikke ønsker. Vi mener det derfor må vurderes en refusjonsordning for de fristbruddpasienter som allerede har betalt av egen lomme eller med helseforsikring for å få operasjonen innen den fristen de burde hatt den.

Jeg var selv til stede på en slik operasjon i Danmark for ikke så lenge siden. Det var imponerende å se. Jeg har selv deltatt på opptil flere hjerteoperasjoner, men på de fleste av dem har jeg vært pasienten selv. Denne gangen fikk jeg lov til å se på og fikk med meg mer, og jeg var som sagt dypt imponert.

Jeg rekker ikke å gå noe dypere inn i dette, annet enn å fremme de forslag som er referert i saken, og anser dem som fremmet.

Presidenten: Representanten Per Arne Olsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sonja Irene Sjøli (H) [15:11:27]: Det er iallfall enighet om at kapasiteten for ablasjonsbehandling i Norge er for lav, og at dette tilbudet må bygges opp. Og som helseministeren sa fra denne talerstolen i vår, tar det tid å bygge opp dette tilbudet, og det må investeres i dyrt medisinsk utstyr, samtidig som det tar tid – opptil tre år, mener jeg hun sa – å trene opp hjertespesialister i ablasjonsmetoden. Helseministeren har vært tydelig på at pasienten ikke skal vente mer enn seks måneder, men det er jo svært mange som gjør det.

Feiringklinikken har større kapasitet enn det de kan utnytte i dag. De sier at de kan doble sin kapasitet i løpet av noen få måneder – altså til over 400 – uten å benytte norske leger, fordi de har avtale med utenlandske hjertespesialister. Og de har også det beste medisinske utstyret som er å oppdrive på dette området. Da er det helt ubegripelig for meg at kapasiteten ved Feiringklinikken ikke blir benyttet fullt ut.

Statsråden sa også i et svar til meg i Stortinget tidligere i år at alle de regionale helseforetakene nå holder på med å bygge opp sin kapasitet. Hun sa videre at Feiringklinikken er et veldig godt supplement som Helse Sør-Øst nå benytter seg av fordi de har for lav kapasitet, som det tar tid å bygge opp, og at de andre regionale helseforetakene også ville vurdere dette.

Feiringklinikken har bidratt til å utvikle det norske helsetilbudet innen hjertebehandling i over 20 år, og det gjorde de for over 20 år siden fordi det ikke var noe godt tilbud i det offentlige. Det er et paradoks for meg at fristbruddpasienter innen ablasjonsbehandling nå blir sendt til et kommersielt sykehus i Danmark fremfor at man

kan utnytte den kapasiteten som er ved den pasienteide Feiringklinikken. Jeg forstår det rett og slett ikke.

Høyre mener at tilbudet ved Feiringklinikken ikke bare skal være et supplement når det passer det offentlige, men at det skal regnes med og være en del av det totale tilbudet innen hjertebehandling i Norge, f.eks. ablasjon. Det har helseministeren mulighet til å gjøre noe med. Jeg må jo spørre: Hvorfor skal Helse Sør-Øst på Rikshospitalet utvide kapasiteten for ablasjonsbehandling og samtidig skvise ut Feiringklinikken? For det er det som kommer til å skje når de har bygd ut det – og jeg vil tro at Rikshospitalet har nok av utfordringer å stille med for tiden. Iallfall sier de ansatte og tidligere direktør at tilbudet slik det er i dag, og de innstrammingerne det er lagt opp til, vil gå ut over pasientbehandlingen. Men samtidig skal de da bygge opp et tilbud som faktisk finnes et annet sted i regionen.

Så jeg har et konkret spørsmål til statsråden: Skal Rikshospitalet fortsette å bygge ut kapasiteten for ablasjonsbehandling på bekostning av Feiringklinikken? Eller vil statsråden sørge for at tilbudet ved Feiringklinikken blir en del av det totale helsetilbudet og ikke bare som et supplement, som sagt, når det passer staten? Hvis dette svaret ikke er positivt, vil regjeringspartienes, og spesielt Arbeiderpartiets, valfarting til Feiringklinikken og alle lovnader om gull og grønne skoger – det er ikke måte på hvordan de skal utnytte Feiringklinikken, og hvor bra det tilbudet skal bli – bli, som Ibsen sa, bare talemåter.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:15:44]: Det er bra at vi får stadig nye behandlingsformer. Jeg er opptatt av at Norge skal være langt fremme når det gjelder å benytte ny kunnskap for å gi folk i landet vårt best mulig medisinsk behandling. Når det blir innført en ny type behandling, er det ofte krevende å ha nok kapasitet. Dette skal ikke hindre at pasienter med behov for denne behandlingen skal sikre seg tilbud i tråd med pasientrettigheter og faglige anbefalinger.

Det er ca. 65 000 mennesker med hjerteflimmer i Norge. Abblasjonsbehandling vil være til hjelp for om lag 4 pst. av disse. Helsedirektoratet tilrådte, med bakgrunn i dette, tidsfrister for når pasienter bør få ablasjonsbehandling – seks måneder fra behandlingsindikasjon blir fastsatt.

Det blir derfor et åpenbart behov for å øke kapasiteten i Norge betydelig. Jeg har fulgt dette opp ved å pålegge de regionale helseforetakene å øke kapasiteten i brev av 29. juni 2010.

Helseforetakene er godt i gang med å bygge opp denne kapasiteten, men det tar selvsagt tid. Kapasitetsøkningen avhenger av større investeringer i utstyr, og ikke minst opplæring av personell, som også representanten Sjøli var inne på. Uansett må pasienten sikres i overgangsperioden frem til tilstrekkelig kapasitet er på plass. Jeg har presisert overfor de regionale helseforetakene at de uansett skal sørge for at pasienter som har behov for slik behandling, tilbys dette. Det kan skje i eget helseforetak eller gjennom avtaler med andre tjenesteleverandører i Norge eller utlandet, slik at forsvarlighetskravet ivaretas. Jeg viser her til brev av 27. oktober i fjor.

La meg være helt klar på at de regionale helseforetakene skal sørge for at pasienten tilbys ablasjonsbehandling når dette anses som nødvendig helsehjelp. Slik behandling skal tilbys innen et tidsrom som anses forsvarlig ut fra en individuell helsefaglig vurdering, og i tråd med anbefalinger fra Helsedirektoratet. Alle pasienter med behov for ablasjon skal vurderes etter prioriteringsforskriften og forsvarlighetskravet. Det betyr at de regionale helseforetakene må gå gjennom ventelistene sine. I årets oppdragsdokument ba jeg om rapport innen første tertial 2011. Dette rapporteringsmøtet avholdes i dag, 14. juni. Her skal status for ablasjonsbehandlingen gjennomgås.

Så til forslaget om hjertebro til Danmark.

Stortinget har delegert ansvaret for å sørge for spesialisthelsetjenester til de regionale helseforetakene. Det er mitt ansvar at dette blir fulgt opp. Regionale helseforetak skal prioritere økt behandlingsskapasitet for denne pasientgruppen. Samtidig legger jeg til grunn at de løpende vurderer behovet for å kjøpe tilleggskapasitet fra andre tjenesteytere. Fristbruddavtalen mellom HELFO Pasientformidling og HjerteCenter Varde i Danmark gir god sikkerhet for norske pasienter dersom det skulle oppstå fristbrudd fremover. Jeg er kjent med at avtalen er lite benyttet. Både HELFO og helseforetakene arbeider for å gjøre tilbudet bedre kjent for pasienter og fagfolk. Det er etter min vurdering ikke behov for ytterligere tiltak i form av noen hjertebro til Danmark eller andre land.

Forslagsstillerne ønsker min medvirkning til å øke kapasiteten ved Feiringklinikken. Som jeg redegjorde for i Stortingets spørretime 6. april i år, har Helse Sør-Øst inngått avtale med Feiringklinikken om ablasjonsbehandling. Avtalen er begrenset til 200 behandlinger i 2011. Disse behandlingene vil, ifølge Helse Sør-Øst, bidra til at tilbudet blir tilstrekkelig i foretakets opptaksområde. Jeg legger til grunn at de andre regionale helseforetakene gjør en tilsvarende vurdering av behovet for ablasjonsbehandling og sørger for tilstrekkelig kapasitet.

Som nevnt går vi gjennom status med de regionale helseforetakene i dag. Dersom det skulle vise seg at de regionale helseforetakene ikke sørger for et tilfredsstillende tilbud til de pasienter som har behov for ablasjonsbehandling, vil dette bli fulgt opp særskilt overfor det aktuelle foretaket.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Per Arne Olsen (FrP) [15:20:17]: Avslutningen på statsrådets innlegg var ikke spesielt oppløftende, synes jeg. Dessverre var det kanskje heller ikke overraskende. Det er riktig som statsråden sier, at det er «bare» for 4 pst. av dem som lider av hjerteflimmer, at ablasjon er en egnet behandlingsform. Når statsråden selv sier at det er 65 000, og vi vet at det kanskje vil dobles i løpet av de nærmeste ti årene, blir det likevel på ti års sikt et sted mellom 2 500 og 5 000 mennesker i året. Dette er pasienter av kjøtt og blod.

Når vi også vet at HjerteCenter Varde og Feiringklinikken ikke blir benyttet, må mitt spørsmål bli: Hvorfor ønsker ikke helseforetakene og statsråden å benytte den ka-

pasiteten som er tilgjengelig både på Feiringklinikken og HjerteCenter Varde, som kunne tatt imot to pasienter fra HELFO?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:21:18]: Jeg er litt overrasket over at ikke representanten Olsen var fornøyd med slutten av mitt innlegg, for det var jo tvert imot veldig oppløftende.

I dag går vi sammen med de regionale helseforetakene gjennom rapporten på hvor mange de kan behandle, hvor mange de har behandlet, og hvor mange de har i kø. Det skal være helt klart at jeg mener alvor med å få gjennomført den ventetidsgarantien som Helsedirektoratet har anbefalt, ikke lenger enn seks måneder, og kortere dersom det er gitt en individuell vurdering av at det skal være slik.

Så er det mulig at man skal utvide kapasiteten, f.eks. ved Feiringklinikken, hvis det er mulig. Men jeg oppfatter at Feiringklinikken blir brukt i større grad enn det tilbudet i Danmark blir brukt. Det er ikke noe mål i seg selv å opprette en hjertebro til Danmark, men det er et mål i seg selv at alle som kan ha nytte av ablasjonsbehandling, skal få det innenfor den fristen som de har krav på.

Så vil jeg bare svare på en annen ting (presidenten klubber). – Men det fikk jeg da ikke.

Sonja Irene Sjøli (H) [15:22:22]: Det er noe som ikke stemmer her. Nå sier statsråden at Helse Sør-Øst har inngått en avtale om 200 pasienter ved Feiringklinikken, og sier at det da er tilstrekkelig. Men for noen måneder siden sa statsråden at de måtte bygge ut fire nye operasjonsstuer ved Rikshospitalet for å ta unna. Så her er det noe som ikke stemmer. Jeg spør statsråden enda en gang: Vil de fortsette å bygge ut kapasiteten ved Rikshospitalet, på bekostning av Feiringklinikken, eller vil statsråden sørge for at tilbudet ved Feiringklinikken blir en del av planen for det totale tilbudet om hjertebehandling i Norge?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:23:15]: Jeg har ikke sagt at det nødvendigvis er tilstrekkelig, det som er. Det vet jeg ikke før jeg kommer tilbake til kontoret i dag og får høre hvordan rapportene fra de ulike helseforetakene er, og hvordan de er i mål med sin behandling.

For meg er det viktig at de pasientene som har behov for ablasjonsbehandling, får det innenfor den fristen som er satt for dem. Så mener jeg faktisk at det er ganske vesentlig at de regionale helseforetakene bygger opp denne kapasiteten. Vi trenger 1 400 behandlinger per i dag per år. Mange kan komme til å måtte ta disse behandlingene og gjenta dem, så det kommer til å være et stort behov.

Jeg mener at når det gjelder Feiringklinikken og den avtalen som Helse Sør-Øst har vurdert at de har behov for å inngå med Feiringklinikken, må det også være opp til dem å vurdere om den avtalen skal utvides.

Det skal understrekes at Feiringklinikken har gjort en kjempejobb når det gjelder hjertebehandling, i mange, mange år. De gjør det fremdeles, og de kommer til å gjøre det fortsatt.

Per Arne Olsen (FrP) [15:24:26]: Det var en ubenyttet replikk, og siden statsråden ikke rakk å gi hele svaret til meg, tenkte jeg at jeg fikk trykke på knappen og gi henne den anledningen. Samtidig gir det også meg en anledning til å understreke at jeg er selvfølgelig fornøyd med den delen av statsrådets innlegg hvor hun sier at hun tar dette på alvor og er på saken.

Det jeg ikke er fornøyd med, er at hun ikke ser behovet for å utnytte den kapasiteten som er på Feiring, ytterligere, og den kapasiteten som allerede er ved HjerterCenter Varde, som er godkjent av HELFO-instituttet, når vi vet at det er så mange pasienter som står og venter.

I tillegg til det statsråden hadde på hjertet i forrige sak, kunne jeg godt tenke meg å få svar på én ting, og det er følgende spørsmål: Den garantien på seks måneder, når inntreffer den? Inntreffer den når man passerer seks måneder, eller inntreffer den når helseforetaket ser at de ikke vil klare det innen seks måneder?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:25:30]: I brev av 27. oktober i fjor presiserte vi at alle helseforetakene måtte gå igjennom sine ventelister, gjøre nye vurderinger på pasientene og gi en behandlingsgaranti. Når datoen utløper, er fristen ute.

Jeg har også vært veldig opptatt av at sykehusene må være flinke til å varsle pasientene hvis de ikke klarer det innen fristen for behandling, og gi veiledning om et alternativt tilbud. Da kan det gjerne være Feiring eller Varde i Danmark, bare de får behandling innen den fristen som er satt. Jeg opplever nå at Fremskrittspartiet vil sende noen til Danmark. Høyre vil bruke Feiring. For meg er det aller viktigste at pasientene får den behandlingen de skal ha, og at vi har tilstrekkelig kapasitet rundt om i landet innen den fristen pasientene skal ha den.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.
(Votering, se side 4784)

Sak nr. 9 [15:26:38]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. (Innst. 430 L (2010–2011), jf. Prop. 116 LS (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Thomas Breen (A) [15:27:27] (ordfører for saken): Siden Stortinget skal behandle revidert nasjonalbudsjett i sin helhet på fredag, har jeg tenkt å holde dagens debatt på et saklig minimum.

Når komiteen jobber med budsjettene, er det til tider hektisk, og det er mange elementer som skal holdes styr på, så jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid. Den takken må også deles med de ansatte på Stortinget og i partigruppene.

Jeg vil begynne med å si at det er en bred oppslutning om de forslag regjeringen har fremmet i revidert nasjonalbudsjett på lovendringene. Jeg skal derfor i mitt innlegg kun si litt om tre av de sakene som det har vært mest oppmerksomhet rundt.

Den første saken er nok den som har fått mest plass i media, og som har vært diskutert flere ganger i denne salen. Det handler om hvordan man skal offentliggjøre skattelistene. Regjeringen legger opp til en innstramning av praksisen man har hatt. Det nye systemet legger opp til at alle nå kan søke i skattelistene ved å logge seg på ID-porten minID. Når man kommer inn, kan man kun søke på ett og ett enkeltnavn i skattelisten. Videre legger man opp til at media kan få en elektronisk kopi av hele skattelisten, såfremt de skriver under en avtale om at de ikke vil offentliggjøre hele eller deler av listen, og at de heller ikke kan videreformidle den helt eller delvis på annen måte.

Med dette søker man å ivareta den viktige funksjonen media har som samfunnskritisk aktør overfor både myndighetene og samfunnsutviklingen. Forslaget legger ikke opp til å begrense journalistikken i seg selv, men altså måten man sprer informasjonen på. Forslaget vil med dette også hindre en utvikling av kommersialiseringen av skattelistene som man har sett de siste årene. Det har vært en utvikling som i stor grad har bidratt til et økt press på personvernet, som alle partier har sagt seg skeptiske til.

Regjeringens forslag støttes av et flertall i komiteen, mens et varierende mindretall har forskjellige forslag som vil stramme ytterligere inn på dagens praksis.

Den andre saken jeg vil knytte noen kommentarer til, er avskrivningsreglene for driftsmidler i industrianlegg. Dette var også noe som Norsk Industri vektla spesielt under høringen komiteen har gjennomført. Det har gjennom tid vært en utvikling på dette området, både fordi man har fått nye saldogrupper, slik at det i dag er ti forskjellige grupper man kan klassifisere avskrivningene i, og fordi man gjennom nye måter å oppføre bygg og anlegg på stadig kommer borti utfordringer med hva som skal defineres som hva. Konsekvensen av dette har vært at man også i rettssystemet har problemer med å skille mellom hva som skal regnes som maskiner, og hva som skal regnes som anlegg.

Dette er en problematikk som flertallet er godt kjent med, og man har også i budsjettet for inneværende år en flertallsmerknad om dette. Flertallet ser derfor fram til det regjeringen har varslet, at det skal være en gjennomgang i neste års budsjett på dette området.

Den tredje saken jeg vil si litt om, er de endringene man legger opp til i arveavgiftsloven. Det har gjennom tid vært flere endringer i denne loven for å få likestilt ektefeller

og samboere. Dette har vært viktige og riktige endringer med støtte fra et bredt flertall i Stortinget. De endringene man nå legger opp til, har også bred støtte. Kort fortalt har det i dagens regelverk vært en ulikhet på grunn av at ektefeller har kunnet sitte i uskiftet bo med sine arvinger uten at arveavgiftsplikten har slått inn før man enten har utdelinger fra boet eller at uskiftet opphører. Denne muligheten har ikke samboere kunnet nyttiggjøre seg på samme måte. Forslaget fra regjeringen endrer nå på dette, slik at man også på dette området får en likebehandling mellom ektefeller og samboere. Det foreslås også en endring i fribeløpene ved utdeling fra uskiftebo, slik at man nå kan regne utdeling fra boet som at det kommer fra begge ektemakene, eller samboerne. Det betyr i praksis at man nå kan regne inn to fribeløp og ikke ett som i dagens system. Dette er et grep som gjør det enklere for familier å overføre verdier til barnebarn.

Jeg vil til slutt få komme med en muntlig rettelse. I komiteens tilråding har det kommet med en bokstav for mye under vedtak A og vedtak B. Under romertall I og «Lovens tittel skal lyde:» står det henholdsvis «I lov 19. juni 1964 nr. 14 ...» og «I lov 12. desember 1975 nr. 59 ...». Det skal i stedet stå «Lov ...» uten «I» foran begge steder. Jeg ber derfor om at tilrådingen rettes i tråd med dette.

Med dette anbefaler jeg Stortinget å støtte flertallsinnstillingen.

Presidenten: Stortinget har registrert denne korrigeringen.

Kenneth Svendsen (FrP) [15:32:03]: Det er mye ved det norske skatte- og avgiftssystemet som er unikt. Som eneste land i Europa velger vi å straffe eiere av bedrifter som skaper arbeidsplasser i privat sektor. Dette gjør vi på svært uelegant vis ved hvert år å beslaglegge bedrifters arbeidende kapital – kapital som bedrifter i våre konkurrentland bruker til å skape nye og konkurransedyktige arbeidsplasser.

Vi gjør ikke dette fordi vi som nasjon trenger disse pengene til velferdstjenester. Nei, disse pengene samler staten inn slik at vårt overskudd på statsbudsjettet kan øke tilsvarende. En sånn politikk kalles ansvarlig.

Og enda mer ansvarlig blir det når dette overskuddet blir investert i våre konkurrentlands bedrifter gjennom Statens pensjonsfond utland. Selvfølgelig investerte disse bedriftene under forutsetning av at vi ikke skal utøve innflytelse over driften av disse bedriftene.

Et annet unikt skattefenomen i Norge er at vi som eneste land publiserer og lager underholdning av folks inntekter og hva folk betaler i skatt. Det er visstnok ansvarlighet satt i system, for på denne måten kan vi alle være hverandres overvåkere. Det er helt åpenbart at dersom du ser at naboen kjører Mercedes samtidig som han ifølge skattelistedene har lav inntekt og ingen formue, bør dette kunne rapporteres inn som mistenkelig adferd, gjerne til et offentlig kontor som tar seg av sånne saker. På denne måten får vi åpenbart et mer rettferdig samfunn. Husk at alle skal med, og da kan ikke noen slippe unna.

På samme måte kan man tenke seg en oversikt over alle

som mottar uføretrygd. Dersom man oppdager at naboen står på en sånn uføretrygdliste samtidig som man oppdager at vedkommende løfter tungt, kan man på samme måte rapportere inn slik mistenkelige adferd – gjerne til samme kontor. På denne måten får vi åpenbart et mer rettferdig samfunn. Og husk igjen: Alle skal med, og da kan ikke noen slippe unna. Det er i realiteten ingen grenser for hvor rettferdig vi kan få det, bare vi er kreative nok.

Regjeringen ønsker nå å endre hvordan folks inntekt, formue og betaling av skatt offentliggjøres. Prinsippet om at slik offentliggjøring har god underholdnings- og informasjonsverdi skal videreføres. Det skulle jo tatt seg ut om naboen ikke skulle få vite hvor mye jeg får utbetalt i lønn og det jeg betaler i skatt. Nei, et sånt samfunn fullt av hemmelighetskremmerier vil vi ikke ha. Nei, dagens ordning er så strålende og ikke minst så rettferdig at den må videreføres. Men det blir visstnok noen endringer, for hør bare når jeg siterer fra innstillingen i saken:

«Likningsstyresmaktene vil etter forslaget framleis kunne gi pressa ein elektronisk kopi av skattelista, men berre såfram den aktuelle redaksjonen skriv under på ei avtale om ikkje å offentliggjøre heile eller delar av skattelista for personlege skattyttarar på internet».

Dette blir fine greier.

Her skal det altså inngås skriftlige avtaler mellom den angivelig frie, kritiske og politisk uavhengige pressen om at bruken av oversendt informasjon kun kan benyttes i tråd med myndighetenes ønsker. Hm!

Ifølge innstillingen skal redaksjonene få lov til å fortsette sin lek med folks ligningstall, og de kan offentliggjøre det de finner i avisenes papirutgaver. Enkelpersoner skal fortsatt kunne henges ut, alt til det beste for samfunnet, må vite. I tråd med forslaget skal skattejurister og skatteeksperter i intellektuelle og meningsbærende aviser som f.eks. VG og Dagbladet stille seg på myndighetenes side og avsløre mangler i skattesystemet. På denne måten blir avisene maktens forlengede arm, men i rettferdighetens navn, selvfølgelig. Alt annet vil være uansvarlig.

Jeg tar herved opp de forslagene vi er med på.

Presidenten: Da har representanten Kenneth Svendsen tatt opp de forslagene han refererte til.

Arve Kambe (H) [15:36:05]: Høyre har i forbindelse med disse sakene lagt vekt på at vi oppfordrer folk til å spare mer. Vi har også sagt at vi ønsker å stimulere dagens fremtidige boligkjøpere, nemlig ungdommen, til å bli enda flinkere til å spare. Vi har foreslått å øke det årlige sparebeløpet i BSU fra 15 000 til 25 000 kr. Samtidig har vi foreslått noe som finansministeren selv bør vurdere å gjøre i neste budsjett, nemlig å korrigere misforholdet mellom at vi betaler 28 pst. skatt på avkastningen, mens man får 20 pst. fradrag. Det bør korrigeres.

Vi har også fra Høyres side en reversering i forbindelse med at vi ønsker at folk skal bli flinkere til å betale til pensjonen sin, nemlig den individuelle pensjonsspareordningen, hvor opposisjonen samler seg om å øke det årlige sparebeløpet til 40 000 kr.

Thomas Breen hadde et forslag når det gjaldt arveav-

giftsloven. Høyre fremmer et forslag sammen med Venstre i dag, der vi altså ønsker å fjerne hele arveavgiften fra 1. juli 2011. Det er skatt på penger som det allerede er betalt skatt av gjennom flere generasjoner, og for Høyres del synes vi det er en unødvendig avgift.

Vi har også funnet rom i denne saken til å gjøre noe med skatteFUNN-ordningen, som er en god ordning for næringslivet – så god at det har kommet noen ymt fra regjeringen om at man skal gjøre den mer byråkratisk, mindre effektiv enn den har vært. Så Høyre har et forslag om å øke den egenutførte FoU-delen til 8 mill. kr og den eksterne delen til 12 mill. kr for å bidra til at privat næringsliv faktisk driver enda mer med forskning og utvikling og kan få fradrag for det. I tillegg har et samlet næringsliv gjennom en god stund nå bedt om at man fjerner den maksimale timesatsen som begrenser dette, men som også gjør det mindre lønnsomt, samtidig som man har en byråkratisk, gammeldags modell med et tak på 1 850 timer.

Den store saken, som saksordføreren også sier, i forbindelse med dette har egentlig vært diskusjonen om skattelistedene. Fra Høyres side gir vi ros til regjeringen for å ha kommet betydelig lenger nå enn for 1 år eller 1 ½ år siden. Nå blir det innstramminger for offentliggjøring i skattelistedene, og det har Høyres støtte fullt ut. Det vi ikke er fornøyd med, er at vi har strengere vern når et firma i dag ber om innsyn i din kredittverdighet. Da får du noen dager etterpå et brev om hva slags firma som har bedt om informasjon om deg. Derfor har Høyre foreslått i dag at man kan gjøre det enkelt med MinID – skal man sjekke ut noen i dag, hvem som har betalt hva i skatt eller hva de måtte ha i inntekt, får man altså et meldesystem. Der har vi et forslag.

I tillegg til det har vi et forslag som skal gjøre det enda vanskeligere for allmennheten, aviser, naboer, hvem det måtte være av nysgjerrigper-er å ha søkemuligheter via skatteetatens nettsider ved at vi setter en treukers frist.

Som saksordføreren er inne på, får vi nok en større runde om det på fredag når finanskomiteen behandler revidert nasjonalbudsjett i Stortinget, så jeg nøyer meg med disse kommentarene, og tar med dette opp forslagene fra Høyre.

Presidenten: Representanten Arve Kambe har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:40:09]: Jeg skal nøye meg med noen korte kommentarer.

For det første har jeg lyst til å understreke det viktige i at vi nå likestiller samboere og ektefeller i arveavgiftsloven. Det er et klart framskritt.

Så har jeg lyst til å knytte noen kommentarer til en gjenganger av en debatt her i salen, nemlig spørsmålet om offentliggjøring av skattelistedene. Vi fra SVs side mener at vi har funnet en løsning nå som ivaretar flere viktige hensyn. For oss er det aller viktigste at vi fortsatt sikrer at vi skal kunne ha en offentlig og opplyst debatt om det som er grunnlaget for at vi kan ha et sterkt fellesskap i Norge, en skattefinansiert, universell velferdsstat, nemlig skattesystemet.

Jeg har lyst til å gi ros til Norsk Presseforbund og til Norsk Redaktørforening som har bidratt med et kompendium i forbindelse med høringa vi har hatt om denne saken, og hvor de gir oss gode eksempler på hvorfor offentliggjøring av skattelistedene er viktig og hvorfor dette handler om demokrati og ikke om snoking, misunnelse eller et ønske om å være ekkel og fæl mot andre mennesker.

Det dreier seg om grunnlaget for fellesskapet vårt. Det dreier seg om å få innsikt i hvem som sitter med makt og innflytelse i samfunnet. Det dreier seg om muligheten til å kunne diskutere fordeling av goder og byrder – om den er rettferdig mellom kjønn, mellom ulike samfunnsgrupper, mellom by og land osv.

For eksempel fikk vi der se artikler som har vært skrevet de siste årene, om hvordan det er store penger å tjene på barnehagedrift, særlig for dem som er spesielt kreative når det gjelder skatt og selskapsorganisering. Dette er et eksempel på hvorfor det er et viktig anliggende for regjeringa å få slutt på at offentlige skatte kroner, penger fra fellesskapet – i disse tilfellene i hvert fall – går til å berike enkeltpersoner i stedet for at de går til å få mest mulig god barnehagedrift for pengene.

I tillegg fikk vi artikler som viste at de rike er blitt rikere i Larvik og Lardal i 2003 – det kunne sikkert vært et annet årstall også. Men det var i hvert fall et årstall da den rikeste tiendedelen kontrollerte nesten ¾ av all formue. Det er også et eksempel på hvorfor det har vært et overordna mål for oss som tilhører de rød-grønne partiene å få snudd utviklinga – noe vi da også har klart. Fra 2006 har pila beveget seg svakt nedover når det gjelder forskjellsutviklinga, og vi kan gå inn i den såkalte Gini-indeksen og se på hvordan fordelinga mellom dem som har mest og dem som har minst i vårt samfunn, er. For første gang på 20 år har vi faktisk klart å snu den trenden som har vedvart fra 1980-tallet, at de rike er blitt betraktelig mye rikere og har fått større deler av samfunnskaka på bekostning av det store flertallet.

Så er det også en artikkel som viser at det er færre kvinner på formuestoppen i Bergen det siste tiåret. Det var også en artikkel fra dette kompendiet. Det er også et av mange eksempler på hvorfor en fjerning av formuesskatten vil gi økende forskjeller mellom kvinner og menn. Det er også et argument for ikke å gå inn for å avskaffe formuesskatten.

Jeg synes dette er gode eksempler på hvorfor det nettopp er viktig å sikre innsyn og åpenhet og at journalistene skal ha tilgang til disse skattelistedene og kunne lage lister over f.eks. de ti rikeste, gå inn og se hva de folkevalgte egentlig tjener, eller se på hva slags økonomiske interesser som knytter seg til viktige enkeltpersoner.

Jeg mener at vi som finanskomité må ta inn over oss at penger og makt går hånd i hånd. Det skulle da bare mangle om vi ikke behandlet økonomiske ressurser også som et potensielt maktmiddel som det er viktig å få åpenhet rundt. Å hemmeligholde hvilke inntekter og hvilke formuer folk har, er samtidig å hemmeligholde hvem som har makt. Og jeg kan ikke forstå hvorfor det skulle være viktig for Norges folkevalgte å sørge for den slags hemmelighold.

Vi som tilhører de rød-grønne partiene, har den motsat-

te tilnærminga. Vi ønsker utjamning, likestilling og demokrati. Det betyr også at vi hilser velkommen diskusjoner om både bidragene gjennom skatteseddelen og hva slags inntekter og formuer folk sitter på.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:46:09]: Senterpartiet er glad for den endring som regjeringa har gjort når det gjelder skattelister. Det er en kombinasjon av at vi holder på det gamle og ærverdige prinsippet om åpenhet, samtidig som vi innskrenker mulighetene for å kommersialisere bruken av skattelister. Og som Presseforbundet og Redaktørforeningen sier, vil en fortsatt få mulighet til å drive en kritisk journalistikk omkring disse temaene. Det er svært viktig.

Når en hører debatten og hvordan Fremskrittspartiet og Høyre ordlegger seg, er Fremskrittspartiet tydelig på at de ønsker å forby dette, og Høyre bruker begrepet «snoking». Jeg har lyst til å gå litt videre på de tingene. Det ser her ut til at Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å ta vekk fra offentligheten det økonomiske samspill som er på en rekke områder mellom staten og den enkelte borger. Det skulle vært interessant om de to partiene ønsker å gjøre alvor av det. Eksempelvis er det slik at innenfor min næring, jordbruket, er den enkelte gårdbrukers økonomiske mellomværende med staten, de såkalte subsidiene, noe som brettes ut hver eneste gang det blir utbetalinger. Det ser ut som om Fremskrittspartiet og Høyre er svært tilfreds med i detalj å få oversikt over hva den enkelte gårdbruker får i sitt mellomværende med staten, det offentlige. Det er ingen kommentarer om dette. Hvis ikke alle er klar over det, står det nå på Stortingets talerstol en som Dagbladet har utpekt som subsidiekongen på Stortinget. Jeg har ikke hørt at noen av Høyres eller Fremskrittspartiets representanter har uttrykt at det ikke er særlig hensiktsmessig – i deres forståelse av samfunnet – å fortsette med det, det har jeg ennå ikke opplevd. Jeg må si at jeg er ganske lite fornøyd med forsøket på prinsipiell argumentasjon fra Fremskrittspartiet og Høyre på det området som gjelder samspillet mellom det offentlige og den enkelte borger.

Senterpartiet er vel fornøyd med den offentliggjøring som er, enten det er av skattemønstre eller av jordbrukets inntekter. Og vi kan gjerne gå videre og se på alle andres økonomiske mellomværende med staten. Da vil vi oppleve at vi får fram ganske interessante tall både i konsulentbransjen, blant en rekke sjølstendige næringsdrivende og innenfor en del trykdeordninger og andre ordninger som gjelder dem som har høye pensjoner.

Det andre punktet som jeg har lyst til å si bare lite grann om, er avskrivningssatser. Det finansministeren tidligere har redegjort for her, er at dette er et tema som han vil gå grundig inn i. Det som det bl.a. står om i denne innstillinga, nemlig «Avskrivning av visse driftsmidler i industrilegg», er noe som skal ses i en større og breiere sammenheng. Regjeringspartiene er veldig tydelige på at det skal være et samsvar mellom de skattemessige avskrivningene og det økonomiske verdifallet. Spesielt er det i dag behov for å se dette i forhold til en del bygningsmessige investeringer, hvor saldoprinsippet fører til at avskrivningssatsene lett blir mindre enn det som er det faktiske verdifallet.

Når partiet Høyre sier at et premiss for avskrivninger også skal være produktivitet og stimulans til investeringer, går en vekk fra prinsippet om samsvar mellom skattemessige avskrivninger og verdifallet. Jeg vil advare mot det, for det er jo i Høyre-sammenheng å betegne det som en subsidie, dersom de hadde brukt den språkdrakten og den tematikken. Men det er vel ikke hensiktsmessig for Høyre i denne sammenheng.

Laila Dāvøy (KrF) [15:50:08]: Når det gjelder denne sakens innhold, vil Kristelig Folkeparti komme tilbake til det i debatten på fredag.

I dag vil jeg bare fremme Kristelig Folkepartis forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Laila Dāvøy har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Borghild Tenden (V) [15:50:45]: Jeg hørte hva saksordføreren oppfordret til, men Venstre har lagt mye arbeid i merknader og i forslag. Derfor ber jeg om å få redegjøre for dette.

Utgangspunktet for Venstres skattepolitikk er at det skal være lønnsomt å arbeide, å spare og å investere i norske bedrifter og arbeidsplasser, og ikke minst bidra til en miljø- og klimavennlig samfunnsutvikling. Derfor er kjernen i Venstres skatte- og avgiftspolitikk et skifte fra rød til grønn skatt. Det skal rett og slett lønne seg å legge om fra forbruk til sparing, fra miljøfiendtlighet til miljøvennlighet.

I vårt forslag til revidert nasjonalbudsjett foreslår vi en rekke konkrete tiltak for en vridning fra rød til grønn skatt. Med Venstres skattepolitikk vil det bli mer lønnsomt å arbeide og å skape verdier, mens det vil bli mindre lønnsomt å forurense.

Venstre ønsker å legge til rette for et nyskapende næringsliv, hvor flere starter sin egen bedrift. For oss er det faktisk et selvstendig politisk mål at flere gjør nettopp det: starter egen bedrift. Skal vi lykkes med det, må vi legge forholdene bedre til rette for enkeltpersonforetak. Ikke minst gjelder det bedre og likestilte sosiale rettigheter. Ulike statsråder har gjentatte ganger på oppfordring fra Venstre sagt at de vil vurdere å styrke de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende. Det har imidlertid ikke skjedd, til tross for at regjeringen i Soria Moria II lovet at både privat tjenestepensjon og skatterefor skulde gjennomgås med sikte på å bedre forholdene for de selvstendig næringsdrivende.

Derfor har Venstre en rekke forslag i denne innstillingen som vil bedre vilkårene for de selvstendig næringsdrivende – fra bedre sosiale rettigheter, inkludert sykelønn, rett til minstefradrag, redusert trykdeavgift, økt maksimalt sparebeløp i tjenestepensjonsordningen til bedre og mer fornuftige regler når det gjelder innbetaling av skatt og merverdiavgift.

Representanten Lundteigen hadde et prisverdig initiativ når det gjelder å endre skatteloven § 12-11 for å styrke de selvstendig næringsdrivendes rettigheter da Stortinget diskuterte evalueringen av skattereforment for kort

tid siden. Jeg håper at dette har litt bedre grobunn hos regjeringen enn Venstres mange forslag tilsynelatende har.

I høst og vinter gjennomførte Venstre nær tusen bedriftsbesøk. Blant de mange tilbakemeldingene vi fikk, var det noen gjengangere. Det ene var å få ned skjemaveldet. Det andre var å gjøre det enklere å ansette en eller to til i en liten bedrift. Da er selvfølgelig et komplisert regelverk én ting, men det mange også pekte på, var at det er kostnads-krevende å ansette flere, særlig i en usikker oppstartsfase. Venstre foreslår derfor å innføre en ordning der det betales halv arbeidsgiveravgift for ansatte i nystartede bedrifter med inntil fem ansatte de tre første årene virksomheten er i drift. Dette vil gjøre det enklere for nye bedrifter å vokse, i tillegg til at det vil skape flere arbeidsplasser over hele landet.

For fremtidens arbeidsplasser er det også avgjørende at det blir flere lærlingplasser. Derfor foreslår Venstre at arbeidsgiveravgiften for lærlinger fjernes fra og med 1. juli d.å. Bedrifter som tar den samfunnsoppgaven det er å drive yrkesopplæring, skal belønnes.

Samtidig som Venstre vil gjøre vilkårene for næringslivet bedre, vil vi stimulere til at næringslivet blir mer klima- og miljøvennlig. Gjennom skattesystemet kan det gjøres på to måter – enten ved å øke miljøavgiftene eller ved å innføre differensierte satser som premierer ønsket miljø- og klimavennlig atferd. Venstre foreslår derfor at det innføres en egen «miljøavskrivningssats» i saldogrupper d, slik at det er mulig med en ytterligere avskrivning på 5 pst. dersom investeringen åpenbart gir en miljø- eller klimagevinst. Samme tankegang følger Venstre i SkatteFUNN-ordningen. I dag er det kun 10 pst. av forskningsaktiviteten innenfor SkatteFUNN som kan relateres til klima-/miljø-/energieffektivisering. Dette vil Venstre øke og foreslår derfor at det innføres en egen beløpsgrense i tillegg til slik FoU-aktivitet med henholdsvis 2 mill. kr og 4 mill. kr, avhengig av om forskningen er internt i bedriften eller eksternt utført.

Til slutt tar jeg opp Venstres forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.
(Votering, se side 4784)

Sak nr. 10 [15:55:01]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i merverdiavgiftsloven mv. (ny og enkel registrerings- og rapporteringsordning for tilbydere som leverer elektroniske tjenester fra utlandet (Innst. 431 L (2010–2011), jf. Prop. 117 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til re-

plikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Dag Ole Teigen (A) [15:56:18] (ordfører for saken): Merverdiavgiften er utformet som en generell forbruksavgift, som ideelt bør ha brede grunnlag, slik at ulike typer forbruk blir behandlet mest mulig likt. Slik kan vi sikre like konkurransevilkår og hindre økt omfang av vridninger, tilpasninger og administrative kostnader.

Både ny teknologi og økt handel mellom land er en utvikling vi ønsker. Vi kan laste ned stadig flere elektroniske produkter, f.eks. musikk, bøker og filmer, via Internett. Det er gledelig og gir oss som forbrukere nye muligheter.

Momsgrunnlaget i Norge er smalere enn blant våre viktigste handelspartnere. Gjennom Stortingets vedtak om skatte- og avgiftsopplegget for 2011 ble det klart at vi innfører moms på elektroniske tjenester som kjøpes fra utlandet av privatpersoner i Norge, på samme måte som i EU, slik at handel med elektroniske tjenester blir likebehandlet uavhengig av om selgeren befinner seg i Norge eller i utlandet. Det er viktig både for å sikre prinsippet om likebehandling mellom norske og utenlandske tilbydere og for å hindre at momshullet blir for stort når antallet produkter med avgiftsfritak er i vekst. Vedtaket innebærer ikke avgiftslegging av en ny type tjenester, men at det skal betales merverdiavgift ved kjøp av slike tjenester uavhengig av om tilbyderen er etablert utenfor eller innenfor det norske merverdiavgiftsområdet.

Den innstillingen vi har til behandling i dag, er en oppfølging av dette vedtaket. Regjeringen varslet den gang at det ville bli behov for å etablere en forenklet registreringsordning for tilbydere fra utlandet, slik at tilbyderne f.eks. ikke vil behøve en representant i Norge for å kunne registrere seg. Dette er på linje med ordningen i EU-landene.

Jeg er glad for at et bredt flertall i komiteen, regjeringspartiene, Høyre og Kristelig Folkeparti, støtter forslaget om en forenklet registrerings- og rapporteringsordning, og at ordningen skal være på plass når avgiftsplikten trer i kraft 1. juli. Den nye ordningen vil sikre at det gis et regelverk som er enkelt å etterleve, samtidig som en skjevhet i momssystemet fjernes.

Den forenklete ordningen innebærer bl.a. et frivillig alternativ til registrering i Merverdiavgiftsregisteret, elektronisk kommunikasjon via Altinn mellom tilbyderne og avgiftsmyndighetene, elektronisk kommunikasjon med ett skattekontor, forenklete registreringsprosedyrer, forenklet rapportering og forenklete dokumentasjonskrav. Registreringsgrensen blir på vanlig måte 50 000 kr. I og med at forslaget har store likheter med reglene som medlemslandene i EU har hatt siden 2003, vil flere av dem som berøres av forslaget, allerede være kjent med innholdet.

Komiteens mindretall, Fremskrittspartiet og Venstre, går imot forslaget om enkel rapporteringsordning og begrunner det bl.a. med sin motstand mot selve momsplik-

ten for disse produktene. Denne plikten ble altså vedtatt tidligere, i forbindelse med skatte- og avgiftsopplegget for 2011, og da den debatten ble avgjort, ville det vært fint om vi kunne ha enes om å få på plass en enkel registreringsordning. Gitt at momsvedtaket blir stående – og det er ikke varslet omkamp om det – er konsekvensen av å gå imot den nye ordningen at de gamle, mindre lettvinne reglene blir stående. Med den bakgrunnen synes jeg det er en relativt enkel beslutning å stemme for forslaget, som gir en enklere ordning. Men jeg er glad for at et bredt flertall står bak innstillingen. Og vi vil nok få høre mer om begrunnelsen for mindretallets syn i innleggene som kommer.

Kenneth Svendsen (FrP) [15:59:43]: I Innst. 3 S for 2010–2011 gikk Fremskrittspartiet imot å innføre merverdiavgift på elektroniske tjenester fra utlandet. Fremskrittspartiet frykter at en slik regelendring kan medføre at norske kunder utestenges fra en rekke leverandører i utlandet, fordi disse ikke ønsker å registrere seg i det norske merverdiavgiftssystemet. Dersom de ikke gjør det, men likevel selger til norske kunder, vil en rekke tidligere lovlig vareselgere og tjenestekjøper nå være avgiftsunndragelse.

Det framstår for Fremskrittspartiet fortsatt som svært uklart hvordan dette skal implementeres, følges opp og etterprøves. Alle relevante innvendinger og spørsmål som har kommet i løpet av høringsrunden om forslaget til endring i merverdiavgiftsloven, avfeies enten med at det ikke nødvendigvis omfattes av lovforslaget, at det må utredes nærmere, og/eller at departementet skal komme tilbake til spørsmålet i forskrifts form. Fremskrittspartiet har derfor liten tro på at norske myndigheter vil makte å følge opp alle disse tilfellene.

For øvrig viser jeg til bevilgningsforslag i innstillingen til Prop. 120 S for 2010–2011 i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011 og går imot regjeringens forslag.

Arve Kambe (H) [16:01:03]: I denne saken tar jeg ordet av én årsak, nemlig at Høyre har snudd. Det ber jeg regjeringspartiene følge litt med på – det er et eksempel til etterfølgelse.

Stortinget har jo vedtatt i forbindelse med budsjettet at det fra 1. juli – altså om bare noen uker – skal bli moms på 25 pst. når privatpersoner kjøper elektroniske tjenester fra utlandet. Høyre stemte imot dette i forbindelse med budsjettet for 2011, men ønsker denne gangen å følge lovforslaget.

I dag må nordmenn betale moms på spill, bøker, musikk – på alt som lastes ned fra norske leverandører, og slik har det vært siden 2001. Høyre har med rette kritisert at dette har vært i norske leverandørers disfavør, og ser altså nå at man med dette forslaget likestiller dette fra 1. juli 2011. Regjeringens ordning er enkel, og man har lagt seg noe i selen for å unngå økt byråkrati. Plikten for virksomheter til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret skal først inntre når omsetningen overstiger 50 000 kr. På den måten ivaretar man at man ved enkelte smånedlastninger som norske forbrukere gjør på enkelte småfirmaer i utlandet, slipper den tunge registreringsprosessen.

Ved levering til næringsdrivende og til det offentlige er det mottaker som skal beregne og betale momsen. Det blir ett register, og kommunikasjonen skal være elektronisk, og det skal kun være ett skattekontor. Det finner Høyre grunn til å rose regjeringen for. Det er en relativt smidig gjennomføring av et lovforslag. Vi registrerer også at de fleste høringsuttalelsene i utgangspunktet er positive. Selvfølgelig er det noen som mener det kommer litt for hastig. Noen hevder også at det er brudd på saksbehandlingsprosedyrer, kort varslingstid o.l.

Høyre lar være å gå inn på kritiske merknader i og med at vi går inn på selve virkningen, og da ser vi at det har vært rimelig travelt å få det til. Noe av det som gjør at vi velger å gå for dette, er at EU siden 2003 har hatt noe av det samme.

Det som har gjort at Høyre denne gangen stemmer for, er at vi ikke lenger kan begrunne hvorfor utenlandske tjenester skal være unntatt moms i Norge. Vi kan heller ikke begrunne hvorfor store deler av denne næringen ikke skal betale moms, slik som alle andre næringer gjør, selv om dette vil øke prisen for forbrukerne. Høyre forholder seg også til at loven blir iverksatt, og at saken er lagt inn i statsbudsjettet. Dersom vi stemmer imot en lov, skaper vi også en forventning om å fjerne den når vi snart kommer i regjering. Men jeg tror ikke vi kommer til å fjerne denne loven, rett og slett fordi den likestiller norske bedrifter med utenlandske bedrifter og vice versa. Og hvorfor skulle man bruke hundrevis av millioner kroner for at utenlandske bedrifter skal få avgiftsfritak sammenlignet med det systemet som norske bedrifter i dag har overfor norske forbrukere? Det er ingen logikk i det. Dermed går altså Høyre inn på denne ordningen allikevel. Men jeg understreker at dette ikke har noe å gjøre med moms på e-bøker, det har heller ikke noe å gjøre med moms på aviser, og det har heller ingenting å gjøre med den debatten man har om tollfri import – om den skal være 200 kr eller inflasjonsjusteres. Det er parallelle saker som går hver for seg, der Høyre har hatt andre standpunkter enn regjeringen, og det ser ut til at vi kommer til å ha det i andre saker enn dette. Men i denne saken er det noe annet. Det gjelder altså at norske forbrukere skal betale avgift når de betaler en vare eller en tjeneste, uavhengig av om den er norsk eller utenlandsk. I dag er norske bedrifter i disfavør, og det ser vi ikke noen logikk i å bevare.

Borghild Tenden (V) [16:05:27]: Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2011, der prinsippvedtaket om å innføre avgiftsplikt på elektroniske tjenester som leveres fra utlandet til privatpersoner, ble gjort, hevdet vi i Venstre at det var svært uklart hvordan dette skulle implementeres, følges opp og etterprøves. Venstre stilte også en rekke spørsmål til departementet knyttet til innføringen av en slik ordning og fikk, slik vi i Venstre ser det, mangelfulle svar.

Jeg konstaterer at alt Venstre sa i november, dessverre står seg like godt i dag. Det er fortsatt like uklart hvordan en rekke ting skal etterprøves og følges opp. Alle relevante innvendinger og spørsmål som har kommet i løpet av høringsrunden om forslaget til endring i merverdiavgifts-

loven som vi nå behandler, avfeies enten med at det ikke nødvendigvis omfattes av lovforslaget, at det må utredes nærmere, og/eller at departementet skal komme tilbake til spørsmålet i forskrifts form.

Høringen bærer også preg av, som representanten Kambe sa, at lovendringene har skjedd under sterkt tidspress, og flere høringsinstanser peker nettopp på at det har vært en svært kort høringsfrist, og at høringen er gjennomført i strid med utredningsinstruksen, all den tid fristen kun har vært på fire uker, mens utredningsinstruksen sier minimum seks ukers høringsfrist. Dette kommer i tillegg til at forslaget om å innføre avgiftsplikt ikke var sendt på høring i forkant av vedtaket som ble fattet i forbindelse med statsbudsjettbehandlingen for 2011. Og skal man innføre et e-momssystem, burde man ha tatt seg god tid, sett på hva som fungerer og ikke fungerer i andre land, og ventet på at EU gjorde sine endringer i sitt system – endringer som først skal gjelde fra 1. januar 2015.

Mange spørsmål står fortsatt ubesvart, ikke minst hvordan regjeringen skal håndtere kjøp og salg mellom norske borgere og utenlandske tilbydere som ikke registrerer seg i det frivillige registeret til Finansdepartementet.

Også definisjonen på hva som er en elektronisk tjeneste, framstår som uklart. I det store og hele framstår det som uklart hva regjeringen og stortingsflertallet vil med ordningen.

Jeg leste med interesse portrettintervjuet med Charlo Halvorsen i Dagens Næringsliv sist lørdag, hvor Halvorsen gjenga en samtale mellom seg selv, finansministeren, Russlands president Medvedev og kong Harald om det engelske rockebandet Deep Purple – fornøydig lesing. Om man kjøper en cd eller en lp av Deep Purple fra Amazon eller andre utenlandske nettsteder, slipper man å betale moms på innkjøpet, men dersom man kjøper den samme musikken på MP3 eller i andre elektroniske format, må man betale moms.

Vel opplever lp-platene en renessanse om dagen, men dette illustrerer nettopp problemet i det systemet som nå innføres: Ny og miljøvennlig produksjon straffes i skatte- og avgiftssystemet. Det er helt det motsatte av hva Venstre står for. Vi vil legge om skatte- og avgiftssystemet, slik at miljøvennlig adferd og miljøvennlig produksjon belønnes.

Vi får altså en situasjon der hvem som helst kan dra til London, kjøpe 20 cd-plater av Deep Purple og reise hjem med dem uten å betale moms, eller få moms refundert på flyplassen. Kjøper man for mindre enn 200 kr, slipper man også moms om man bestiller på nett, men kjøper man en enkelt låt i elektronisk format til 9 kr, må man altså betale moms. Den minst miljøvennlige metoden er den med null moms, den mest miljøvennlige og fremtidsrettede har moms på alt. Logikken er egentlig helt enkel: Enten må det være moms, toll og avgifter på både digitale og fysiske produkter, eller på ingen av dem.

Jeg håper finansministeren – dersom han tar ordet – forklarer logikken i et innlegg som kanskje kommer etter mitt. Slik Venstre ser det, vil dette systemet ikke være noe annet enn en konkurransefordel for dem som ikke er lovlydige og registrerer seg, eller for dem som driver aktiv tilpasning for å unngå å måtte registrere seg.

Og hva med tjenester man bruker når man er ute på reise? Hva skjer med en norsk borger som laster ned et program eller en sang når vedkommende er i utlandet, eller om man med enkle grep oppretter en britisk eller amerikansk konto hos iTunes? Skal tollerne sjekke iPod-en på innreise og utreise?

Som det fremgår av innlegget mitt og av innstillingen, stemmer Venstre mot det forslaget vi i dag har til behandling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10. (Votering, se side 4794)

Sak nr. 11 [16:09:48]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i pengespilloven (ny revisorordning for Norsk Tipping AS og fordeling av overskudd fra bingoterminaler) (Innst. 428 L (2010–2011), jf. Prop. 98 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kåre Simensen (A) [16:11:03] (ordfører for saken): Stortinget er i dag invitert til å foreta to endringer i pengespilloven.

Den første endringen er et lovforslag som innebærer en oppdeling av kontrolloppgavene til Norsk Tipping, der spørsmålet er om revidering av Norsk Tipping kan gjøres av en eksternt valgt revisor.

I dag revideres Norsk Tipping AS av Riksrevisjonen. Riksrevisjonen har tidligere revidert en rekke statselskaper, men i dag utfører de dette arbeidet kun for Norsk Tipping. I tillegg til revisjonsoppdraget foretar Riksrevisjonen selskaps- og forvaltningskontroll av selskapet.

I perioden rundt 2007 var det en del støy rundt Norsk Tipping. At det var behov for en opprydding på flere områder, viser innstillingen tydelig, og sentralt i dette sto Riksrevisjonen – ved at de både var revisor for selskapet, og ikke minst at det var dem som foretok en nødvendig selskaps- og forvaltningskontroll av selskapet.

Komiteen er enig i at kontrollarbeidet overfor et selskap som Norsk Tipping er viktig, og da spesielt ved at man finner fram til hensiktsmessig balanse mellom det forretningsmessige og regnskapstekniske på den ene siden, og kontroll av spillformidlingen og departementets forvaltning av selskapet på den andre siden.

Regjeringen foreslår derfor at det framtidige kontroll-

arbeidet mot Norsk Tipping blir delt ved at pengespilloven endres slik at Norsk Tipping AS i framtiden skal revideres av en revisor som velges av departementet. Riksrevisjonen skal i framtiden foreta selskaps- og forvaltningskontrollen med Norsk Tipping AS. Komiteens flertall, alle utenom medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter regjeringen på dette området.

Den andre endringen av pengespilloven som Stortinget inviteres til å gjøre i dag, er at loven også skal si noe om hvordan overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler skal fordeles.

I forbindelse med forbudet mot at andre enn Norsk Tipping skal kunne oppstille gevinstautomater trådte i kraft 1. juli 2007, ble det gjort et unntak fra dette forbudet ved at man fortsatt kunne ha bingoautomater plassert i privat regi i bingoaller.

Vi registrerte en betydelig omsetningsøkning på bingoautomater i perioden 2006–2009. Det ble parallelt med dette registrert en stor økning i antall henvendelser til Hjelpelinjen for spilleavhengige. Det ble derfor besluttet at også bingoautomater ble forbudt fra 1. april 2010, og at disse bingoautomatene kunne bli erstattet av egne bingoautomater fra Norsk Tipping AS.

Det forventes etter hvert et overskudd på driften av Norsk Tippings bingoterminaler. Spørsmålet vi må ta stilling til, er hvordan dette overskuddet skal fordeles etter at Norsk Tipping og bingoentreprenørene har fått sine godtgjørelser. Med forslaget fra regjeringen vil overskuddet etter fordelingen inngå i tippennøkkelen. Norsk Tipping anslår at dette vil utgjøre vel 50 mill. kr i oppstartsårene. Flertallet støtter regjeringen i dette.

Utfordringen har vært å finne ut hvilket omsetningsnivå som skal være grunnlaget når overskuddet skal fordeles. Regjeringens forslag om å ta utgangspunkt i omsetningstallene for 2006 støttes av flertallet i komiteen. Det betyr at når det totale bingospillet i hele landet overstiger 127 mill. kr, skal overskuddet av Norsk Tippings gevinstterminaler inngå i tippennøkkelen.

Flertallet er også enig med regjeringen i at fordelingsnøkkelen de første årene skal fordeles slik at Norsk Tipping sitter igjen med 40 pst., mens det resterende fordeles mellom bingoentreprenørene med 35 pst. og lag og foreninger med 25 pst.

Jeg tror det kan være greit å presisere at når denne fordelingen trer i kraft, er det omsetningen i hvert bingolokale som skal legges til grunn, slik at alle får den delen av omsetningen de rettmessig skal ha. Det er også viktig å presisere at en slik fordelingsnøkkel bør justeres gjennom en egen forskrift i årene etter innføringen av denne lovendringen.

Spillpolitikk er utfordrende på mange måter. En side er at den gir gode inntekter for lag og organisasjoner, men den har også sosiale utfordringer som f.eks. faren for spilleavhengighet. Og til det siste: Komiteens flertall er enig i at det var viktig å begrense den store økningen vi har sett på elektroniske spill i bingoaller de siste årene.

Å finne balansepunktet mellom disse to hensynene er vanskelig, men gjennom det som legges fram i dag, mener vi å ha kommet fram til løsninger som ivaretar

begge disse hensynene på en god måte ved å tilby Belago-automatene fra Norsk Tipping samt visse restriksjoner på databingoterminale.

Til slutt: Denne saken har engasjert, og det skulle bare mangle. Men jeg tror det er viktig å presisere at frivilligheten også i framtiden vil ha gode inntektsmuligheter gjennom sin bingovirksomhet. All omsetning på tradisjonell bingo og databingospill vil tilfalle arrangører og lag/organisasjoner som i dag. I tillegg vil de som velger det, også få sine inntekter fra Norsk Tippings bingoautomater.

At potten for spillemidler styrkes gjennom denne lovendringen, bidrar ytterligere til å legge til rette for bedre rammevilkår for frivilligheten i Norge.

Ib Thomsen (FrP) [16:16:34]: Riksrevisjonens argumenter mot den foreslåtte endringen er at dette vil «svেকে den offentlige kontroll av forvaltningen av fellesskapets midler». Norsk Tippings særlige og spesielle samfunnsmessige stilling er begrunnelsen til Riksrevisjonen, antakelig også den monopolsituasjonen som Norsk Tipping har.

At Riksrevisjonen fortsatt bør ha en rolle som revisor av Norsk Tipping, er uten tvil også mitt syn. Ser vi en privatisering her fra de rød-grønne? Når Kosmo blir brysom og kritisk, spiser man privatiseringskameler og finner nye løsninger. Riksrevisjonen har svært god kompetanse til å foreta akkurat denne type revisjon av Norsk Tipping. Jeg har tillit til Riksrevisjonen, og det tror jeg regjeringen også har på andre områder, men ikke på dette feltet.

Dersom Norsk Tipping AS har behov for å skaffe seg mer regnskapsfaglig kompetanse, kan det enkelt kjøpes inn fra de store private revisjonsselskapene som et supplement til nettopp Riksrevisjonens kontroll.

Dette forslaget vil innebære en betydelig svekkelse av den demokratiske kontrollen av tippemidlene hos Norsk Tipping. De er satt til å forvalte midler på vegne av fellesskapet, som vi bør ta hensyn til. Det er beklagelig at dette synet ikke deles av den rød-grønne regjeringen. Nå har de vingeklippet Kosmo og Riksrevisjonen ved Norsk Tipping. Hva er det neste?

Jeg er redd for at konsekvensen av de rød-grønnes politikk er at 1 200 kvinner rundt omkring i landet kan miste jobben – 1 200 – og det er de som jobber innenfor bingo-bransjen. Regjeringen skal ha at den ikke er populistisk på alle områder, i hvert fall ikke på dette området, når man ser hvor mange stillinger dette dreier seg om.

Regjeringens forslag er at de samlede inntekter til foreninger fra samtlige bingospill skal tilbakeføres til 2006-nivå, altså fem år tilbake, noe som innebærer en reduksjon i inntektene med hele 64 pst., fra 351 mill. kr til 127 mill. kr. Ja, regjeringen er ikke populistisk i denne saken: Lag og foreninger led store tap da de private gevinstautomatene ble forbudt, og nå risikerer de å tape enda mer. Det var i 2009 i alt 2 466 lag og foreninger som mottok til sammen 351 mill. kr fra bingoene. Det er gjennomsnittlig 146 000 kr per år per forening. Det er ikke lite penger for et lite lag eller en liten forening.

Vi har fått brev fra mange av disse, som forteller om de store konsekvensene det vil få for dem. Det kan man

vel tenke seg, når en liten forening mister så store beløp. Denne regjeringen driver ikke med populisme! En betydelig reduksjon av inntektene vil representere et hardt slag særlig for de minste lagene og foreningene i distriktene. Inntektene fra bingoene er svært verdifulle, og til dels helt nødvendige for mange lag og foreninger.

Jeg mener at bingo er en spillform som i stor grad har vært sett på mer som underholdning enn noe annet rundt omkring i landet, og utbredelsen har vært spesielt stor i små lokalsamfunn. Det har også fungert som en sosial sammenkomst. Bingoinntektene betyr viktige bidrag til det lokale foreningslivet, og en god del organisasjoner har ikke tilgang til spillemidler over tippenøkkelen. Fremskrittspartiet mener at det gir en bedre fordelingsprofil hvis bingoinntektene i hovedsak tilbakeføres, og tilføres lokale lag uavhengig av fordelingen over tippenøkkelen. Jeg registrerer også med glede at det i liten grad er spørsmål om spilleavhengighet i forbindelse med bingospill.

Derfor fremmer ikke Fremskrittspartiet noe forslag i denne saken, men vi vil stemme imot regjeringens.

Olemic Thommessen (H) [16:21:26]: Dette er en sak med to hovedproblemstillinger. Den ene dreier seg om Norsk Tippings revisjon, og der har ikke vi noen problemer med å støtte regjeringens forslag. Vi mener at det er et greit grep som er foreslått. Det er naturlig også – hadde jeg nær sagt – i forhold til hovedprofilen og de oppgavene Riksrevisjonen skal jobbe med, og det er i og for seg også et greit utgangspunkt for Norsk Tipping. Så Høyre støtter det fremlagte forslaget på det punkt.

Når det gjelder Norsk Tippings overtakelse av bingoautomatene, ser vi det som en naturlig oppfølging av spilleautomatpolitikken som har vært. Slik sett mener vi at det er et riktig grep i lys av de sosialpolitiske forhold som begrunnet overtakelsen av spilleautomatene. Men om det er riktig at Norsk Tipping skal overta automatene, så mener vi ikke at det er noen nødvendig følge av det at overskuddet av denne virksomheten skal tilføres tippenøkkelen. Det er egentlig to forskjellige saker.

I dag kan vi konstatere, i hvert fall når det gjelder proposisjonen, at det er ca. 1 200 lag og organisasjoner som ikke har tilgang til midler gjennom tippenøkkelen. Det er klart, som det også er sagt her, at de vil lide et ganske stort tap gjennom den omleggingen som er foreslått.

Vi mener at det er en fordel at frivilligheten tilføres midler på et bredt grunnlag. Vi synes også det er en fordel at det er en sammenheng mellom den lokale virksomheten som bingovirksomheten er, og de lokale lag som får støtte.

I utgangspunktet mener Høyre at de midlene som skal tilføres de lokale lag og foreninger, bør være dem som bingovirksomheten avfører. Regjeringen har som kjent foreslått at det er 2006-nivået for omsetningen som skal ligge til grunn for hva de lokale foreningene skal få. Regjeringen ønsker å fryse dette som skjæringsstidspunkt beløpsmessig. Høyre mener at det er et urimelig grep, og at det ikke er spesielt godt begrunnet.

Jeg antar, uten at det er så tydelig sagt, men det kan

kanskje statsråden svare på i sitt innlegg, at en viktig del av denne begrunnelsen er at man gjorde tilsvarende grep da man innførte spilleautomatmonopolet – at man daterte tilbake hvilket overskudd man skulle få garanti for. Jeg mener at de beløpene vi snakker om, er det så vanvittig stor forskjell på. Den gang snakket vi om en økning i spilleautomatinntekter fra 4–5 mrd. kr opp til flere og tjue milliarder kroner, mens vi her snakker om et par hundre millioner kroner i forskjell. Det som må være viktig her, er kanskje ikke prinsippet for likebehandlingen, det viktige må være at man gjør et grep som de frivillige organisasjonene godt kan leve med. Da mener vi at det ikke er noen grunn til å overføre en så stor andel som det her ligger an til, til tippenøkkelen fra 2006 og, nær sagt, til evig tid. Derimot er det slik at når man er med og har spillfinansiert virksomhet, må man ta høyde for at det går litt opp og ned – at spill også endrer seg. Ut fra det synes vi det er mye riktigere å legge an en prosentandel. Vi har foreslått at man skal ha en beskjeden prosentandel. Vi har foreslått den til 15 pst. Hvis vi hadde fått litt medhold fra regjeringspartiene, kunne vi diskutert den prosentandelen. Men vi mener at den i utgangspunktet bør være lav. Utgangspunktet for dette er at det skal være et incitament for Norsk Tipping til også å utvikle bingospillene slik at ikke de blir marginalisert. Det har også bingoooperatørene gitt uttrykk for.

Dette betyr at Høyre støtter de foreslåtte lovendringene, fordi den forskjellen som vi har, ligger på forskriftsplan. Jeg tar da opp Høyres forslag, men vi vil altså stemme for lovendringsforslagene.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Laila Dāvøy (KrF) [16:26:42]: Denne saken omhandler ny revisorordning for Norsk Tipping AS og fordelingen av overskudd fra bingoterminaler.

Kort om det første, ny revisorordning: Lovforslaget innebærer en oppdeling av kontrolloppgavene, slik at Riksrevisjonen forestår selskaps- og forvaltningskontrollen med Norsk Tipping AS, mens en valgt ekstern revisor forestår den løpende revisjonen av selskapets regnskaper. Kristelig Folkeparti anser dette som en styrking av kontrollen med Norsk Tipping.

Så til saken som gjelder fordeling av overskudd fra bingoterminalene: Bingodriften i Norge består i dag både av tradisjonelt papirbasert bingospill og elektroniske automater. I den senere tid har det vært en betydelig økning i bruken av de elektroniske terminalene på bekostning av papirproduktet. Vi ser også at alderssammensetningen i bingolokalene har endret seg, og de elektroniske automatene tiltrekker seg yngre aldersgrupper. Det er viktig å dempe veksten på de elektroniske tjenestene, som kan medføre spilleproblemer for enkelte. Samtidig er Kristelig Folkeparti, i likhet med regjeringen, opptatt av at bingo kan opprettholdes som konsept. Tradisjonell papirbingo har ikke den samme avhengighetsproblematikken ved seg, men kan tvert imot være gode sosiale møteplasser. Kristelig Folkeparti støtter derfor det som er formålet med lov-

endringen, nemlig å styrke den tradisjonelle bingodriften på bekostning av de mer aggressive elektroniske tilbudene.

Dagens terminaler skal erstattes med terminaler fra Norsk Tipping. Dette er automater som er lettere å kontrollere, og som er mindre aggressive. Samtidig vil disse automatene gi et visst inntektsgrunnlag både for bingoentreprenørene og lokale lag og foreninger. Det er vel ingen tvil om at denne saken også handler om å kompensere bingoentreprenørene til en viss grad. Men kjernen i denne saken handler om å sikre seg kontroll over en del av det spillmarkedet som hittil ikke har vært regulert godt nok, og det støtter Kristelig Folkeparti.

Så har det kommet frem en del bekymringsmeldinger fra frivillige lag og foreninger knyttet til prosentsatser og fordelingsprinsipper, som flere har vært inne på allerede. Enkelte er bekymret for at ikke alle inntektene fra Norsk Tippings automater skal inngå i inntektsgrunnlaget for tippennøkkelfordelingen. Men det er også mange som har et annet syn.

Det viktigste for Kristelig Folkeparti er at vi ivaretar to viktige hensyn: inntekter til frivilligheten, lag og foreninger, og at vi begrenser spilleavhengigheten. Vi mener at grepene som nå tas, ivaretar disse hensynene, og vi støtter derfor forslagene.

Når det gjelder fordelingsnøkkelen med 40 pst. til Norsk Tipping, 35 pst. til bingoentreprenørene og 25 pst. til lag og foreninger, blir det viktig å følge utviklingen nøye. Her må vi vurdere hvordan dette slår ut etter en viss tid, og flertallet i komiteen presiserer også at fordelingsnøkkelen bør justeres gjennom en egen forskrift i årene etter innføringen av denne lovendringen.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:30:14]: I juni i fjor behandlet Stortinget Riksrevisjonens rapport om utvidet revisjon av Norsk Tipping. Flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, sa i kontroll- og konstitusjonskomiteen at de ba departementet om å «vurdere om regnskapsrevisjonen av Norsk Tipping i fremtiden kan foretas av ekstern revisor» istedenfor av Riksrevisjonen, slik ordningen er i dag.

Norsk Tipping er det siste statlige aksjeselskapet som har Riksrevisjonen som regnskapsrevisor, og det ber jeg Fremskrittspartiet om å merke seg ettersom de mener at dette er et brudd med gjeldende praksis. Dette er å gjennomføre revisjon på linje med det vi gjør på andre områder, bl.a. av NRK. Revisor kan da bli valgte private revisjonsselskap som har løpende erfaring fra revisjon av en rekke ulike typer aksjeselskaper. Etter min mening gir det bedre sikkerhet for at dette selskapet revideres på en god måte.

Men Riksrevisjonen, som Stortingets kontrollorgan etter riksrevisjonsloven, vil fortsatt ha en viktig rolle i forhold til Norsk Tipping AS. Det at Riksrevisjonen nå vil få en revisjonsrapport fra en ekstern revisor til bruk i sitt kontrollarbeid, vil etter min mening styrke dette arbeidet. En slik vurdering er også lagt til grunn i forhold til revisjon av Norges Bank, og til andre selvstendige statseide institusjoner.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen har sluttet seg

til forslaget om endring i pengespilloven. Det har vært god tradisjon de siste ti årene for å si at Stortinget stort sett har stilt seg bak hovedlinjene i pengespillpolitikken. Jeg synes også det er viktig at denne tradisjonen fortsetter. Det gir den beste sikkerheten for at vi kan forebygge samfunnsproblemer knyttet til pengespill. Samtidig gir den norske reguleringen med enerett til enkeltaktører for de største pengespillene en effektiv drift og en begrenset mulighet for privat profitt fra pengespillmarkedet. Det sikrer altså størst mulig overskudd til idrett, kultur og til frivillige organisasjoner.

Omsetningen i bingohallene har økt fra 1,9 mrd. kr i 2006 til ca. 5,5 mrd. kr i 2010. Den kraftige økningen skyldes jo økt omsetning av de raske elektroniske spillene i bingohallene. Det har også bidratt til økte inntekter for de lag og foreninger som mottar overskudd fra bingodriften. Økningen faller jo helt parallelt sammen med forbudet mot gevinstautomater som trådte i kraft 1. juli 2007.

Økt omsetning til bingohaller er positivt, men det er mye som tyder på at bingolokalene har overtatt en del av den problematiske spilleaktiviteten som vi så tidligere på gevinstautomatene. Departementet besluttet derfor forbud mot bingoautomater fra 1. april 2010, og har vedtatt innstramminger i reglene for raske dataspill. Norsk Tipping skal utplassere nye spill i bingohaller. Dette vil også være raske spill, men disse spillene vil være underlagt strengere begrensninger og kontroll. Vi vet at det er de raske spillene som kan skape avhengighet, og derfor må vi ha en bedre kontroll med disse. Norsk Tipping har altså overtatt ansvaret for de raskeste pengespillene i bingohallene, og vi får derved sterkere statlig kontroll av disse. Uten de tiltak vi nå har vedtatt, vil vi kunne få økende problemer med spilleavhengighet i bingolokaler. Dette har vi også registrert ved spilltelefon for dem som er spilleavhengige. Det kan synes som om mange av dem som tidligere var avhengige på gevinstautomater, har flyttet over til andre typer spill, og de har i økende grad kontaktet hjelpeapparatet.

På bakgrunn av Stortingets behandling av forslaget om fordeling av overskudd fra bingoterminaler vil departementet vedta en forskrift som regulerer fordeling av overskuddet fra disse terminalene. Jeg legger opp til at fordelingen blir 40 pst. til Norsk Tipping til dekning av investerings- og driftskostnader, 35 pst. til bingoentreprenørene og 25 pst. til de lag og foreninger som mottar overskudd fra bingodriften. Denne fordelingen har vært drøftet med de berørte aktører i forbindelse med Stortingets behandling av lovforslaget.

Hovedregelen om at overskuddet av Norsk Tippings spill skal fordeles gjennom tippennøkkelen, står fast. I en overgangsfase bør imidlertid overskuddet fra Norsk Tippings terminaler i bingohaller i det vesentlige tilbakeføres til bingolokalene. Bingoinntektene vil antakelig gå ned de kommende årene, fordi bingoautomater ble forbudt i 2010, og fordi reglene for databingo blir strengere fra 2012. Med overgangsordninger kan vi forhindre at bingolokaler faller bort, og at nedgangen i inntekter til lag og foreninger blir for stor.

Dersom det på sikt vil være aktuelt å endre fordelingen, vil forskriftsendringer skje etter ordinær høring.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [16:35:20]: Jeg skal ikke spørre om vingeklippingen av Riksrevisjonen, Kosmo, i denne saken, eller kjøp av private tjenester fra de store amerikanske revisjonsfirmaene. Men jeg skal spørre statsråden om de hundre brevene som vi har fått fra lokale lag og foreninger, hvor de påstår at de kommer til å miste en del av inntekten sin, faktisk 127 mill. kr. Hva skal de gjøre fremover?

Så vil jeg også spørre statsråden om tilbakemeldinger vi har fått fra bingobransjen om at 1 200 kvinnelige stillinger rundt omkring i distriktene står i fare for å bli nedlagt. Hva skal man si til de kvinnene? Tror ikke statsråden på det heller, når man ikke tror på at lokale lag og foreninger vil miste så store beløp som de har antydnet i brev til komiteen?

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:36:17]: Det var jo en avveining da vi innførte forbud mot gevinstautomater, at det kunne føre til at en del frivillige organisasjoner mistet viktige inntektsgrunnlag. Men hensynet til spilleavhengighet veide for oss den gangen tyngre, så selv om formålet med spillvirksomheten kan være godt, og at inntektene går til gode formål, heller ikke alltid middelet målet. Derfor må vi ha en spillpolitikk i Norge som tar hensyn til at folk ikke skal bli spilleavhengige, og som tar hensyn til at vi skal gi mer penger til lokale organisasjoner. Og derfor har vi lagt grunnlag for den største endringen i økning av inntekter til frivillige lag og organisasjoner gjennom momskompensasjonsordningen.

Nå har det seg også slik at veldig mange av dem som var spilleavhengige, flyttet over til andre typer automater, bl.a. databingo og bingoautomater, slik at økningen fra 2006 og til i dag har omtrent vært en femdobling.

Olemic Thommessen (H) [16:37:29]: Jeg vil ta opp det som Ib Thomsen startet med.

Vi er jo for at bingoautomatene skal overtas av Norsk Tipping. Det handler om at man skal ha hånden på rattet og den kjappheten som var viktig også i spilleautomatsaken. Men når det er gjort, er jo det sosialpolitiske aspektet ivaretatt. Da har vi den kontrollen. Jeg kan ikke helt se at det er noen nødvendig sammenheng mellom det og det å skulle ta en så stor del av overskuddet å tilføre tippenekkelen. Man kunne godt tenke seg at Norsk Tipping holdt kontrollen, styrte og stelte med dette og fikk betalt for det, men at de pengene man faktisk tjente på bingo, gikk tilbake til de formålene. Da ville man nå de 1 200 lag og organisasjoner. Da ville f.eks. ikke avholdsbevegelsen i Oslo tape millionbeløp, som de antakelig kommer til å gjøre nå. Hvis man hadde en prosentandel, ville man ta høyde for de endringene i spillvolumet som statsråden var inne på.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:38:35]: Det er verdt å merke seg at grunnen til at inntektene og overskuddet fra databingo og bingoautomatene har økt så formidabelt de siste årene, er at vi innførte forbud mot gevinstauto-

mater. Nå har jo inntektene fra disse automatene blitt veldig, veldig store. Som jeg forsøkte å si til den forrige replikanten, økte disse fra 53 mill. kr i 2006 til 250 mill. i 2009. Etter min mening vil det ikke være hensiktsmessig at de som har fått penger i denne overgangsperioden, skal være sikret disse inntektene uansett. Da synes jeg det er riktig at vi skal gi tilgang til flere lag og organisasjoner, slik at alle kan få del i dette gjennom bl.a. momskompensasjonsordningen, som gir penger til alle frivillige lag og organisasjoner, og gjennom tippenekkelen.

Det er kun overskudd fra bingoterminaler som på sikt vil gå direkte inn i tippenekkelen. Det er verdt å merke seg. Det vil imidlertid bli lagt opp til at dette ikke skal skje før overskudd fra hovedspill og databingospill ligger på et nivå som tilsvarer det samlede bingooverskuddet.

Olemic Thommessen (H) [16:39:45]: Men det er jo ikke slik at flere får med regjeringens opplegg. Det er jo slik at færre får, fordi de 1 200 lagene som er nevnt i proposisjonen, ikke har tilgang til tippenekkelens system. Så det som blir resultatet nå, er at man gir til dem som får fra før. Oppriktig talt så har vel heller ikke dette noen sammenheng med momskompensasjonsordningen. Dette er jo ikke penger som gjør at regjeringens tak for momskompensasjon blir høyere av den årsak. Resultatet er jo faktisk at 1 200 organisasjoner ikke får midler, iallfall kommer til å få mindre enn det de fikk før, og det uten at jeg kan se at statsråden har redegjort for at det er noen nødvendig sammenheng mellom det å få sosialpolitisk kontroll, altså kontroll over spilleavhengigheten gjennom Norsk Tipping, og hvor pengene faktisk ender. Den logikken har jeg ikke sett. Det vil jeg gjerne høre om statsråden kan utfylle, om hun har noen tanker om den type organisasjoner som nå ikke vil komme til å få midler.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:40:52]: Noen har hevdet at det er et samlet overskudd fra bingodriften, dvs. hovedspill og dataspill, som skal inngå i tippenekkelen. Det er det som ikke er riktig. Det er kun overskuddet fra bingoterminalene som på sikt skal gå inn i tippenekkelen.

Det er imidlertid lagt opp til at dette ikke skal skje før overskuddet fra hovedspill og databingospill ligger på et nivå som tilsvarer det samlede bingooverskuddet til frivillige lag og foreninger i 2006, altså på 127 mill. kr. Det vil imidlertid ikke være riktig, fordi man har fått et veldig høyt nivå gjennom disse spillene de siste årene etter at vi fjernet gevinstautomatene, at det automatisk skal være inntekter som skal tilfalle disse lagene og organisasjonene.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kåre Simensen (A) [16:41:59]: Representanten Ib Thomsen la på sedvanlig måte fram et populistisk utspill om konsekvensene av dagens bingovedtak, og at det er dramatisk at man sender 1 200 damer ut på gaten.

Jeg må ærlig talt innrømme at det er vanskelig å forstå hvordan Fremskrittspartiet har klart å komme fram til

dette tallet på bakgrunn av den innstillingen vi i dag behandler. Saken vi behandler i dag, handler, som de fleste har forstått, om hvordan overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler skal fordeles samt om hensyn til den sosiale delen av spillpolitikken vår. For å gjenta både meg selv og andre: Enhver bingoarrangør kan i framtiden selv velge om de vil ha Norsk Tippings terminaler i sine lokaler. Gjør de det, vil de også sitte igjen med penger fra dette spillet. I tillegg kan de spille bingo med papir og tusj samt datobingoer så mye de vil, og hver krone vil tilfalle lag og organisasjoner, slik de gjør i dag. Så konsekvensene av det vi gjør i dag, er på langt nær det Fremskrittspartiet prøver å beskrive som en virkelighet.

Olemic Thommessen (H) [16:43:32]: I replikkordskiftet kan jeg ikke si at jeg fikk noe tilfredsstillende svar fra statsråden på sammenhengen mellom det at Norsk Tipping skal overta automatene, og at pengene dermed nødvendigvis skal gå til tippenøkkelen. Det argumentet som hang igjen, var at det var urimelig at organisasjonene nå skulle få et beløp basert på et nivå som kom som følge av at inntektene fra spilleautomatene gikk ned. Det er vanskelig å skjønne at det er tilfellet.

Nå kommer disse nye automatene til å bidra til at det totalt sett kommer til å bli mindre inntekter. Vi snakker nok ikke om et beløp i den størrelsesorden som tallene av i dag kan se ut som. I tillegg snakker vi om differensen mellom 127 mill. kr, som er 2006-nivået, og jeg tror det er 357 mill. kr som er nevnt i proposisjonen, kanskje et høyere beløp. Men uansett dreier det seg om noen få hundre millioner kroner. Oppriktig talt, jeg synes kanskje det er litt kjipt å være så nøyeregnende for kanskje halvannet tusen organisasjoner som alle har et godt utgangspunkt. Avholdsbevegelsen i Oslo kommer til å bli loppet for millionbeløp som følge av dette, og jeg kan ikke se at det er noe ønsket mål med spillpolitikken. Tvert imot synes jeg det skaper et veldig kunstig skille når man legger 2006-nivået til grunn.

Den gangen vi jobbet med overtakelse av spilleautomatene, dreide den økonomiske nedgangen som vi skulle håndtere, seg om forskjeller på titalls milliarder av kroner, og det var en selvfølge at vi måtte finne et håndterlig nivå for hvilke inntekter som skulle garanteres. Det kan umulig være tilfellet i denne saken. Her dreier det seg om relativt få penger, i hvert fall i forhold til spill, og tippenøkkelen tilføres store midler. Jeg tror ikke det betyr så veldig mye i den sammenhengen heller.

Jeg synes det er synd at man velger å legge mer enn prinsipielle tilnærminger til grunn, at når de som var omfattet av spilleautomatene ikke fikk, nei da skal sannelig ikke disse få heller. Det synes jeg virker litt smått og unødvendig i forhold til mange, veldig gode tiltak landet over, som får penger i sine lokale miljøer for å gjøre en lokal jobb.

Ib Thomsen (FrP) [16:46:43]: Representanten Simensen fra Arbeiderpartiet lurte på hvor Fremskrittspartiet får tallene sine fra. Ja, da bør han åpne mailboksen sin, han bør åpne alle brevene vi fikk fra hundrevis av forenin-

ger rundt omkring i hele landet. Der står de tallene som Fremskrittspartiet refererer til.

Nå har jeg hørt at det har kommet nye argumenter i saken, nemlig spilleavhengighet, for å fjerne disse 127 mill. kr fra lokale lag og foreninger, som har fått det i samarbeid med sine bingooperatører. Disse argumentene har ikke nådd komiteen. Komiteen har hatt høring om saken. Det ble ikke nevnt en tøddel om spilleavhengighet. Tvert imot mener man at bingo ikke er innunder den kategorien som det argumentet som har kommet fram nå, er innunder.

Derimot hørte vi at lag og foreninger i hele landet ville miste store inntekter, at det ville få store konsekvenser. Det hørte vi, og vi hørte også at 1 200 kvinnestillinger rundt om i landet står i fare for å bli nedlagt. Hva sier vi til disse kvinnene? Eller er en kvinne mindre verdt i distriktene? Er en bingovertinne mindre verdt enn akademikeren i Oslo? Det var det vi hørte i høringen.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:48:22]: Jeg synes representanten Ib Thomsen bør merke seg at det har vært en økning i antall spilleavhengige på denne typen terminaler, altså databingo og bingoautomater. Tidligere var det veldig mange spilleavhengige på de gamle gevinstautomatene, og vi kan se at en del av dem som var problemspillere, flyttet over til de nye automatene. Så i den grad vi skal snakke om hvilke mennesker som er noe verdt, må jeg si at de ungene som har foreldre som tidligere var avhengige av gevinstautomater, de ungene som har foreldre som er avhengige av databingo og bingoautomater, er like mye verdt.

Vi har registrert – og det kan vi ikke se bort fra – at det har vært en økning av dem som søker hjelp på grunn av disse automatene. I 2007 så vi at av dem som henvendte seg til Hjelpelinjen for spilleavhengige, var det 9 pst. som hadde problemer med bingoautomater. Vi så at det tallet doblet seg i 2009. Det var fordi de gamle gevinstautomatene var forbudt, og da så vi at disse spillerne gikk over på disse automatene. Og vi kan ikke se bort fra de sosiale problemene disse spillene skaper.

Vi vet at automatinntektene går til mange gode formål, men jeg mener at målet ikke helliger middelet her. Vi kan ikke la frivillige lag og organisasjoner, som har aldri så gode hensikter, motta penger på den måten. Derfor mener jeg det er riktig med regulering på dette området, og jeg er sterkt uenig i Fremskrittspartiets politikk her.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 4797)

Sak nr. 12 [16:50:11]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i petroleumsloven (Innst. 417 L (2010–2011), jf. Prop. 102 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 mi-

nutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirin Sund (A) [16:51:18] (ordfører for saken): I forrige uke behandlet vi plan for utbygging og drift av Ekofisk sør. Det ble for veldig mange av oss en anledning til å reflektere rundt de store ringvirkningene Norge har fått fra petroleumsvirksomheten – og ikke minst effekten av de lokale ringvirkningene for byer og regioner i landet vårt. Som rogalending er det vanskelig for meg å overdrive effekten av at Stavanger ble landbase for Ekofisk for 40 år siden. Ikke bare for oss i Rogaland, men for mange i hele landet, har det gitt tak over hodet og mat på bordet.

Petroleumsvirksomheten i Norge er langt fra over. For Arbeiderpartiet er det viktig at olje- og gassvirksomhet i Norge gir ringvirkninger både nasjonalt og regionalt. For oss er dette særlig viktig nå som petroleumsvirksomheten beveger seg nordover. Hele landet skal ta del i den rikdommen og de muligheter næringen fører med seg.

Det skal ikke mer til enn et kort blikk på byer som Kristiansund og Hammerfest for å forstå hvor mye olje- og gassvirksomhet kan bety for lokalsamfunnet. Det store funnet i Skrugard-feltet gir grunn til optimisme for nye, stor funn i Nord-Norge. I morgen behandler vi her i Stortinget forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten, som åpner for mer letevirksomhet i nordområdene. For meg er det viktig å understreke at lokale ringvirkninger er en forutsetning for en vellykket satsing på olje og gass i nord.

I Norge har vi en aktiv forvaltning av petroleumsressursene, med det utgangspunkt at ressursene tilhører hele landet, og at overskuddet av virksomheten skal tilfalle folket i dette landet. Det innebærer også at vi skal bygge kompetanse i hele landet, sånn at norske aktører skal få en stor del av kontraktene som underleverandører og tjenesteleverandører. Det har vi fått til. Norge har i dag en verdensledende underleverandørsektor både for olje og for gass.

Prop. 102 L for 2010–2011 innebærer en endring i petroleumsloven § 10-2. Etter en gjennomgang av petroleumsloven har EFTAs overvåkingsorgan, ESA, kommet til at ordlyden i § 10-2 ikke er i samsvar med våre forpliktelser i EØS-avtalen. I drøftinger med ESA har det derimot framkommet at praktiseringen av loven, altså den praksis som har gitt oss de ringvirkningene vi ser i dag, ikke er i strid med EØS-avtalen. Derfor har Olje- og energidepartementet, med ESAs samtykke, utarbeidet et forslag til ny lovtekst som ivaretar dagens praksis, og som er i tråd med våre europeiske forpliktelser. Det som er viktig for den rød-grønne regjeringen – og for det store flertallet – er at det blir stadfestet. Den nye formuleringen vil ivareta

dagens praksis bedre enn det den forrige formuleringen gjorde.

Jeg vil understreke at det har vært, og er, bred politisk enighet om dagens praksis, og at det derfor er bred enighet om denne endringen i petroleumsloven.

Mindretallet får argumentere for sitt syn. Men jeg anbefaler dermed denne innstillingen.

Erling Sande (Sp) [16:54:59] (leiar i komiteen): Bakgrunnen for lovendringa som vi handsamar, er, som nemnt her før, at EFTA sitt overvåkingsorgan, ESA, har vurdert petroleumslova i høve til Noreg sine EØS-forpliktingar og kome fram til at den norske lovteksten ikkje fullt ut er i samsvar med EØS-avtalen. På den andre sida blir det i proposisjonen vist til at den norske praktiseringa av lovteksten, altså den norske forvaltninga knytt til petroleumsverksemda, ikkje strir mot EØS-avtalen.

Etter dialog med ESA har regjeringa fremma forslag til endringar i lovteksten som, ifølgje departementet, gjer at han er i samsvar med dagens praksis og med forpliktingane vi har gjennom EØS-avtalen.

I proposisjonen seier regjeringa at rettshavarane må sørge for at dei er representerte, slik at dei til kvar tid kan ta informerte avgjerder om si petroleumsverksemd i Noreg, og at det vil avhenge av storleiken, omfanget og kompleksiteten på aktiviteten den enkelte rettshavar har, medrekna om han er operatør eller ikkje. Dette, i lag med den forsikringa regjeringa gir om at dette ikkje vil endre det som er norsk praksis i dag, er viktige premisser for Senterpartiet i denne saka.

Komiteen har arrangert høyring i saka og fått synspunkt frå ei rekkje deltakarar. Blant anna peiker professor i europarett ved Universitetet i Oslo, Finn Arnesen, på at lovformuleringane i gjeldande lov var så openbert i strid med EØS-avtalen at det burde vere klart for politikarane ved inngåing av avtalen at loven ikkje ville kunne handhevast utan at han kom i konflikt med forpliktingane i EØS-avtalen. Heller ikkje frå anna hald kom det fram noko som gir haldepunkt for at ein kan halde på dagens lovtekst utan at han er i konflikt med EØS-avtalen.

Senterpartiet er imot EØS-avtalen, og vårt alternativ er tilknytning til Den europeiske unionen gjennom ein frihandelsavtale. Det er noko vi har lyfta fram tidlegare, så det er alle i denne salen kjende med. Vi peika den gongen EØS-avtalen blei inngått, på nettopp det omfanget avtalen hadde, og den dynamikken som ligg i EØS-avtalen, og som vi ser – gong på gong – i form av at avtalen blir stadig meir omfattande.

Dei politiske målsetjingane om at petroleumsverksemda skal gi ringverknader i form av næringsaktivitet og selssetjing, står fast. Det er ingen tvil om at EØS-avtalen avgrensar norske styresmakter si makt òg på dette området. Vi legg til grunn at det vedtaket vi gjer i dag, ikkje endrar den praksisen som vi har innarbeidd i norsk forvaltning. Det er mange grunnar til at ein desentralisert base- og driftsstruktur og representasjonen i selskapa i Noreg blir oppretthaldne, ikkje minst gjer omsynet til helse, miljø og sikkerheit at ein bør ha nærleik til desse aktivitetane.

Likevel vil eg minne om at distriktspolitiske omsyn,

eller andre omsyn ein måtte ha ut frå politikk og ideologi, har ein på dette området – som på mange andre område etter at EØS-avtalen blei innført – ikkje den same myndigheita over.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [16:58:31]: Først til det overordnede: Petroleumsbransjen er viktig for Norge. Den er viktig fordi den skaper mange arbeidsplasser – mange godt betalte arbeidsplasser – den generer velstand, den genererer teknologiutvikling og er drivkraft for utvikling av annet næringsliv i Norge. Alt dette er bra.

Dette er jo verdier som skapes utover selve energiinnholdet i oljen. Derfor er det bra at denne næringen sørger for at dette skjer i Norge, framfor at vi bare importerer utenlandske selskaper som gjør jobben for oss, og som også stikker av med hele kunnskapen og næringsutviklingen på egen hånd. Det er viktig at vi fortsetter å utvikle oljenæringen, og bruker den til å utvikle norsk næringsliv.

Det er også viktig med tanke på lokal aktivitet at en sikrer lokale ringvirkninger, dette for å sikre lokal aksept for næringen. Spesielt har vi sett det i debatten rundt oljeutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja, der lokale krefter – nærmest uansett om man er for eller imot utvinning av olje og gass – krever lokale ringvirkninger for å kunne akseptere oljeaktivitet utenfor kysten.

Jeg registrerer at ESA sier at den praksisen som Norge har hatt de siste årene, er grei, men at lovverket ikke er i tråd med praksisen. Da er det jo naturlig at man endrer på lovverket. For når praksisen har vært som den er, må vi jo tolke det som at folk faktisk mener at det er sånn det bør gjøres. Da er det ikke unaturlig at en korrigerer loven. Men det er måten dette skjer på, som er så fullstendig horribel, og som jeg ikke klarer å forstå at regjeringen kan stå bak og bare si at man skulle formulert det litt annerledes. For det er en ærlighet i det brevet som ble sendt til sivilombudsmannen, som savner sidestykke. Men regjeringen har ikke beklaget at innholdet var som det var, bare ordlyden, og det går på at regjeringen mener at det var sensitivt å diskutere dette. Stortinget burde ikke få vite om det fordi det kunne skape en uheldig politisk situasjon. Det hadde altså ingenting med nasjonal sikkerhet og sånne ting å gjøre, med det hadde å gjøre med hva som var hensiktsmessig for regjeringen i forhold til en politisk debatt. Det er mulig at Senterpartiet syntes det var litt sensitivt å vise at ESA overkjører dem på et område der de selv liker å markere at de skal ha kontroll, det er mulig det er sensitivt fordi det avslører at regjeringen ofte skryter på seg en handlekraft som den åpenbart ikke har, og som den heller ikke har praktisert. For lovverket har jo åpnet for en praksis med betydelig lokal styring, men slik praksis har en altså valgt ikke å følge. Det er gjerne sensitivt når det kommer tydelig fram.

Men det som bekymrer meg, er at dette ikke er første gangen jeg opplever at det skjer. I fjor hadde vi en særdeles tung runde cirka på samme tid av året med Mongstad-saken, der det også viste seg at det hadde vært litt kokkelimonke – om vi kan si det sånn – i informasjonsflyten til Stortinget. Gassnova hadde i tre år anbefalt at en bare burde ha ett fullskala CO₂-renseprosjekt, ikke to, men

Stortinget var aldri informert om det. Det var kommet en rekke rapporter fra Gassnova til regjeringen som anbefalte og antydte utsettelse av renseprosjektet. Stortinget ble aldri informert om det, sannsynligvis fordi det også var ganske sensitivt i forhold til en annen debatt. Men det er altså ikke regjeringens privilegium å holde slike ting tilbake for Stortinget bare fordi det er sensitivt og ubehagelig å diskutere. Det er faktisk en plikt å informere Stortinget på skikkelig måte. Vi skal ikke måtte lese om dette gjennom Aftenposten, og få tilgang til brevet gjennom Aftenposten. Det finner jeg fullstendig uakseptabelt.

Så har statsråden gjort det som han burde gjøre, nemlig å unnskyldte ordbruken og slike ting, men jeg forventer en litt sterkere unnskyldning. Jeg forventer at det blir tatt et oppgjør med den kulturen som er i OED i forhold til ikke å fremme hele sannheten når det er behagelig for en regjering og for et departement. Og vi må vite at vi får tilgang til den informasjonen. Denne saken kunne i utgangspunktet sannsynligvis gått gjennom Stortinget uten stor debatt hvis den hadde blitt fremlagt og drøftet på vanlig måte. Men fordi dette hemmeligholdet skjer, blir jeg ekstra mistenksom.

Nå har vi hatt høring i komiteen, og det var nyttig og nødvendig. Men det må ikke være sånn at vi ved enhver anledning fremover nå skal sitte og lure på om vi har fått hele den informasjonspakken som vi burde. Hvor mange aktører utenfor systemet skal vi ta kontakt med for å forsikre oss om det? Det er svært arbeidskrevende for oss, og det er også en dårlig måte å jobbe på med hensyn til tilliten mellom storting og regjering.

Jeg håper statsråden tar signalene og sørger for at dette ikke skjer igjen. Jeg trodde ikke dette skulle skje igjen etter Mongstad-saken, men nå har det altså skjedd også i denne saken. Jeg håper på ny statsråd med nye muligheter.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [17:03:53]: Mange land som selv har olje- og gassforekomster, ønsker å lære av Norge. Det gjelder måten vi forvalter ressursene våre på, og det dreier seg om hvordan Norge i løpet av sin førtiårige petroleumshistorie har klart å bygge opp sterke klynger av underleverandører til denne industrien.

En viktig målsetting med petroleumsaktiviteten vår har vært at den skal komme hele Norge til gode. Det gjør inntektene fra denne virksomheten. Det gjør industri rundt omkring i landet, og vi kan telle på én hånd de kommuner i Norge som ikke har innbyggere som er ansatt innenfor denne næringen.

Norsk sokkel er det største offshoremarkedet i verden, og dette betyr mye for fremveksten av leverandørindustri. Videre har norsk sokkel gitt denne industrien et viktig springbrett for å ta markedsandeler andre steder i verden. Faktisk er leverandørindustrien til olje- og gassvirksomheten nå blitt Norges nest største eksportnæring målt i verdi, altså større en prosessnæringen, større enn sjømat og større enn reiseliv.

De foreslåtte endringene i petroleumsloven som be-

handles i denne saken, har skapt debatt. Mange frykter at myndighetenes ønske om lokale og regionale ringvirkninger skal svekkes.

ESAs krav om at ordlyden i vår petroleumslov må endres med hensyn til krav til organisasjon og ledelse av petroleumsvirksomheten, baser mv., er blitt imøtekommet gjennom denne foreslåtte lovendringen, som også Høyre støtter. Endringene vil gjøre lovverket mer i tråd med det som er etablert praksis i Norge, og som et bredt politisk flertall stiller seg bak, samtidig som vi overholder våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

På høringen, som ble arrangert av energi- og miljøkomiteen 7. juni i år, var det stort sett enighet om at kravene fra ESA var forståelige i lys av EØS-avtalen, og at endringene ville ha liten betydning for det som er praksis i Norge.

Fokuset på helse, miljø og sikkerhet på sokkelen tilsier i mange tilfeller en lokal tilstedeværelse. Videre har ofte selskapene selv en egeninteresse og økonomisk interesse av nettopp lokal tilstedeværelse; det vil i de fleste tilfeller handle om effektivitet.

Det kan stilles krav til organisasjon og baselokaliserings med bakgrunn i helse, miljø og sikkerhet, og til at aktørene skal kunne fatte såkalte informerte beslutninger. Dette har også vært gjort gjennom vår førtiårige petroleumshistorie i dialog mellom myndigheter, selskaper og operatører. Bestemmelsene i loven har etter det som kom fram på høringen i denne saken, knapt noensinne vært i bruk. Det viser en konstruktiv holdning fra de ulike partene, og den må vi forvente vil fortsette uavhengig av om ordlyden i petroleumsloven endres noe.

Denne saken har ikke vært på høring, og Høyre er blant de partier som stiller seg skeptisk til dette. Det er viktig å skaffe seg alternative synspunkter som en høring ville ha invitert til. Dessverre har dette, og det at ESAs åpningsbrev ble unntatt offentligheten, vært en pinlig saksbehandling fra statsråden og hans departement. Jeg stiller meg bak den kritikken som også ble fremført av representanten Ketil Solvik-Olsen i forhold til skadevirkningene ved en slikt prosess. Ved å unnta åpningsbrevet fra offentlighetens lys innfører en helt spesiell form for saksbehandling som jeg håper at vi ikke får se igjen.

Høyre er opptatt av at flere deler av landet skal få videreutvikle sine industriklynger og skape spennende jobber lokalt. Derfor har vi bl.a. vært tydelige på at vi ønsker en konsekvensutredning og åpning av områdene ved Lofoten og Vesterålen. Dette er et godt eksempel på hvordan vi kan skape aktivitet i et område av landet som er preget av befolkningsnedgang. Derfor har Høyre foreslått bl.a. et infrastrukturfond på 5 mrd. kr til områder ved Lofoten og Vesterålen dersom det åpnes for olje- og gassvirksomhet her, og videre i inneværende års statsbudsjett en bevilgning på 200 mill. kr for å stimulere til kompetanse- og leverandørutvikling, nettopp for å sikre at en petroleumsaktivitet skal få gode regionale og lokale ringvirkninger.

Snorre Serigstad Valen (SV) [17:08:23]: Det å beskytte eget lands interesser økonomisk – og når det gjelder næringspolitikken – har vært av moten lenge i europeisk

sammenheng, og etter at bl.a. Irland og Island møtte veggen som deregulerte paradiser, blir fortsatt det å beskytte egne interesser av mange stemplet som smålig nasjonalisme eller sjåvinistisk tankegang som står i veien for et fritt og åpent Europa. Men i mange tilfeller handler jo selvrådretten nettopp om åpenhet og frihet. Det er f.eks. helt innlysende at Norges stramme grep om petroleumpolitikken fra dag én har vært en av de mest avgjørende faktorene for at Norge har klart å forvalte sine store oljeforekomster med så stor suksess, med den teknologiutviklingen og alle de titusener av arbeidsplasser som næringen har gitt innenlands.

Det handler jo ikke om proteksjonisme i negativ forstand, men om det faktum at når en høster av en ikke-fornybar ressurs, bør det være under streng kontroll, og det bør være noe som kommer befolkningen lokalt til gode. Det er – som jeg også snakket om i debatten i forrige uke – ikke en selvfølge internasjonalt. Det finnes mange eksempler på at det motsatte har skjedd. Dette har det vært bred politisk enighet om i Norge, og det har skapt en petroleumssektor som, med rette, på mange områder er et forbilde for andre land.

En forutsetning for å greie dette har, som sagt, vært å holde nasjonal kontroll med disse ressursene. Derfor tror jeg det var veldig klokt å gjennomføre en høring om denne saken i forrige uke. Komiteen fikk være vitne til et veldig sterkt engasjement fra mange parter, og en utbredt skepsis, selv i de deler av oljebransjen jeg sjelden kan sies å stå så nært saklig sett. Samtidig sa mange aktører, spesielt fagforeningen Industri Energi, at de valgte å ta Oljeindustriens Landsforening, OLF, på ordet når de sa at denne foreslåtte lovendringen ikke ville få konsekvenser for arbeidskår og betingelser på norsk sokkel – og huske disse løftene godt. Det slutter jeg meg helt til.

Prosser der Norge i markedets navn må tilpasse sitt lovverk, er ikke noe som i utgangspunktet vekker min begeistring. Det er et standpunkt jeg deler med det overveldende flertallet av landets befolkning som er – og i lang tid har vært – EU-motstandere. I diskusjonen om petroleumsloven er det slett ikke rart at mange blir svært engasjert. Så for å være helt ærlig er det ikke med den største begeistring jeg stemmer for denne lovendringen i dag. De færreste tror vel at regjeringen ville tatt seg bryet med å foreslå en slik endring selv, og mange har – med rette – stilt spørsmål om hvorfor ESA ikke tok affære mot den gamle lovformuleringen før nå.

Men regjeringen har tatt denne prosessen så langt den kan for å finne en minnelig løsning uten å få anlagt sak mot Norge, og regjeringen påpeker i tillegg at denne lovendringen i første rekke er en tekstlig endring. Den endrer ikke praksisen. Det understrekes i den nye lovteksten at regjeringen kan stille særskilte krav til rettighetshavers organisasjon i Norge. Og departementet kan pålegge bruk av bestemte baser av hensyn til både ressursforvaltning og helse, miljø og sikkerhet. Det er veldig viktig at disse presiseringene gjøres.

Så velger jeg i dag å ta regjeringen på ordet når den sier at dette er en endring i tråd med gjeldende praksis, og jeg velger å ta Oljeindustriens Landsforening på ordet når de

sier at dette ikke vil medføre at de tvinger fram endringer i norsk oljeindustri til ulempe for arbeidere, arbeidsforhold og helse, miljø og sikkerhet. Det må vi følge med på.

Så vil jeg til slutt legge til at en del av denne debatten hører hjemme tidlig på 1990-tallet, da de ulike partiene tok stilling til EØS-medlemskap. Det er noe av det som enkelte av partiene som i dag stemmer mot denne foreslåtte lovendringen, bør merke seg. Dette var det noen som advarte mot hele veien, og det ligger også til grunn for mitt syn på EØS-avtalen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [17:12:46]: Dette er en sak som hadde fortjent langt større oppmerksomhet langt tidligere enn det den har fått. Sjelden har man sett et mer iherdig forsøk fra en regjering på å forminske, usynliggjøre og skjule en politisk sensitiv sak enn det vi har vært vitne til i denne saken.

17. september 2008 innledet regjeringen en dialog med ESA om formuleringene i § 10-2 i petroleumsloven. Uenigheten sto om hvorvidt Norge har anledning til å stille krav til rettighetshaveres organisasjon og bruk av baser i Norge. Dagens lovttekst sier at rettighetshaverne skal ha en organisasjon som er i stand til å lede petroleumsvirksomheten selvstendig fra Norge samt at petroleumsvirksomheten skal drives fra base i Norge.

Dialogen med ESA pågikk i et og et halvt år uten resultat, og endte med et åpningsbrev fra ESA i januar 2010 hvor det ble konkludert med at petroleumsloven § 10-2 er et brudd mot artikkel 31 og artikkel 36 i EØS-avtalen.

Siden januar 2010 har regjeringen i all stillhet forhandlet fram en løsning med ESA som innebærer at så godt som alle krav til rettighetshaveres organisasjon og bruk av baser i Norge fjernes. Regjeringen har ikke tatt seg bryet med å informere Stortinget om ESAs åpningsbrev, slik det er etablert praksis for siden 1990-tallet. Etter at forhandlingene var avsluttet, har regjeringen unnlatt å sende saken på høring slik forvaltningsloven og utredningsinstruksen krever. Hvorfor?

Statsråden har i brev til Stortinget forklart at årsaken til at Stortinget ikke ble informert om åpningsbrevet, er at regjeringen hadde intensjon om å beholde dagens lovttekst. Forklaringen på at saken ikke ble sendt på høring i etterkant, er at en var kommet til enighet med ESA om en ordlyd som det ikke var mulig å endre gjennom en høringsrunde.

Departementets brevveksling med sivilombudsmannen, som pågikk samtidig som saken lå til behandling her i Stortinget, viser en annen virkelighet. I departementets brev av 11. mai 2011 gis det følgende begrunnelse for å nekte innsyn:

«Et innsyn i nevnte brev fra ESA vil kunne medføre presseomtale av saken eller omtale av den fra andre, og dette var det politisk viktig for regjeringen å forhindre. Dette var ikke minst viktig av hensyn til parti-gruppene på Stortinget, som lett ville kun få forfeilede inntrykk av saken dersom den ble galt eller ukritisk omtalt offentlig før det var oppnådd enighet mellom departementet og ESA om en løsning.»

Kristelig Folkeparti reagerte på denne saken i god tid

før det ble en sak i media. Vårt forslag da var at saken måtte sendes på alminnelig høring, og dette ble lagt inn som merknad i komiteen én uke før Aftenposten publiserte departementets brevveksling med sivilombudsmannen. På det tidspunktet hadde vi en mistanke om at saken var viktigere enn den ble framstilt som fra regjeringens side, noe vi med tydelighet har merket i ettertid.

Hvis det virkelig er slik at de foreslåtte lovendringene bare er en tilpasning til gjeldende praksis, og at de er så ubetydelige at Stortinget og offentligheten ikke trengte å involveres i prosessen, hvorfor har regjeringen da forhandlet med ESA i to og et halvt år om saken? Hvorfor var det da regjeringens intensjon å beholde dagens ordlyd etter at åpningsbrevet fra ESA var mottatt i januar 2010, et og et halvt år etter at dialogen med ESA startet? Og hvorfor argumenterte da departementet som de gjorde overfor sivilombudsmannen, hvis dette ikke var så viktig?

Saken taler for seg selv. Jeg har sjelden opplevd lignende pinlige bortforklaring i en sak som er fremmet til behandling i Stortinget. Kristelig Folkeparti ser alvorlig på dette. Kristelig Folkeparti mener at de foreslåtte endringene kan føre til vesentlig mindre lokale ringvirkninger av framtidig økt petroleumsaktivitet i Nord-Norge. Norge står nå overfor en ny epoke innen olje- og gassutvinning. Tyngdepunktet flyttes nordover. Vi skal ha olje- og gassutvinning i Nord-Norge. Befolkningen i nord har store forventninger til aktivitetene og til arbeidsplasser på land. Regjeringens vidtrekkende forslag kan sette en stopper for dette.

Jeg tar herved opp Kristelig Folkepartis forslag, referert i innstillingen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Ola Borten Moe [17:17:55]: I april la regjeringen fram forslag til endringer av petroleumsloven etter at ESA påpekte at ordlyden i loven ikke var i samsvar med reglene i EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og om rett til å yte tjenester i Norge, samt prinsippet om ikke-diskriminering på grunnlag av nasjonalitet.

Det har i det siste pågått en debatt om dette forslaget, som ikke har vært på alminnelig høring. Årsaken til at forslaget ikke har vært på høring, er at forslaget er begrunnet i ESAs innsigelse, og er et resultat av en forhandling. Vår vurdering var derfor at det av den grunn ikke var rom for endringer i forslaget til lovendring gjennom en høringsrunde, og en offentlig høring ble av departementet vurdert som «åpenbart unødvendig», som utredningsinstruksen krever.

Som det framgår av proposisjonens punkt 5, reflekterer forslaget til nye bestemmelser i petroleumsloven § 10-2 første og annet ledd den praksis som følges i dag. Dette er det viktig for meg å understreke. Jeg vil også tilføye at ESA ikke har hatt innsigelser til måten bestemmelser praktiseres på. Lovendringen skal sikre bedre samsvar mellom lovens ordlyd, prinsippene i EØS-avtalen og vår praksis. Med endringene vil vi ha akkurat de samme mulighetene for å legge til rette for aktivitet og arbeidsplasser på land som vi har hatt hittil, også i våre nordligste landsde-

ler. Lovendringen vil på en bedre måte reflektere praksisen som er etablert, en praksis det er bred politisk enighet om.

Olje- og gassindustrien har siden begynnelsen for mer enn 40 år siden skapt verdier for rundt 8 000 mrd. kr. I denne forbindelse er det like viktig at det skapes arbeidsplasser og ringvirkninger på land som inntekter i kroner og øre. I Norge har om lag 43 000 personer et arbeid direkte knyttet til olje- og gassnæringen. Over 200 000 personer er direkte eller indirekte sysselsatt i tilknytning til aktivitet på sokkelen. Leting, utbygging av funn, drift og produksjon har ført til etablering av arbeidsplasser over hele landet. Her har industrien og myndigheter sentralt og lokalt spilt en viktig rolle. Det er svært viktig at det ikke kan sås tvil om hvorvidt vår lovgivning om organisasjon og bruk av baser er i tråd med våre forpliktelser etter EØS-avtalen, men foreslåtte endringer vil gjøre lovverket og vår praktisering av det mer robust.

Utbyggingen av Snøhvitfeltet startet i 2002. På det meste var 2 500 personer i arbeid under anleggsvirksomheten fram til produksjonsstart i 2007. Driften av Snøhvit har skapt om lag 400 arbeidsplasser, der tre fjerdedeler av de ansatte er rekruttert i Nord-Norge. Nærmere 3 mrd. kr av de samme leveransene til feltet kommer fra selskap registrert i Nord-Norge. Utbyggingen har bidratt til kompetanseoppbygging i regionen, noe som får positive virkninger også for andre næringer.

Gjennom Goliatfeltet ser vi en utbygging som bidrar til å få petroleumsvirksomheten til å videreutvikle næringslivet i regionen. Goliat bygger videre på å styrke næringsvirksomheten og arbeidsplasser som ble etablert i tilknytning til Snøhvit.

Eksemplene illustrerer dagens praksis, som jeg mener det er all grunn til å være fornøyd med. Den foreslåtte endringen av petroleumsloven endrer ikke på dette. Jeg er opptatt av at selskapene gjennom sin petroleumsaktivitet bidrar til lokale ringvirkninger. Det er bl.a. viktig at det legges til rette for kvalifisering av relevante/regionale leverandører, og at det legges til rette for at bedrifter fra landsdelen kan delta i anbudsprosesser. En effektiv base- og driftsstruktur bidrar til lokal og regional nærings- og kompetanseutvikling. Dette er forhold som vil bli grundig belyst i den kommende petroleumsmeldingen.

Jeg er sikker på at petroleumsaktiviteten også i framtiden vil bidra til mange arbeidsplasser over hele landet, til beste for hele befolkningen.

Det har vært mye fokus på prosess i denne saken. Det er uhyre viktig at Stortinget kan stole på et godt beslutningsgrunnlag der alle relevante opplysninger ligger i saken og i framstillingen. Det mener jeg foreligger her. Det skal ikke være nødvendig å sette spørsmålsteget ved om det er gjort. Min erfaring er at det ikke går an å lure Stortinget til å vedta noen verdens ting. Til det har jeg altfor stor respekt for denne forsamlingen. Vi har merket oss sivilombudsmannens begrunnelse når det gjelder åpningsbrevet, og at det er unntatt offentlighet. Vi tar det selvsagt til etterretning. Det vil også være retningsgivende for vår videre praksis.

Jeg har også helt avslutningsvis lyst til å presise-

re at den selvkritikken vi har tatt når det gjelder brevet til sivilombudsmannen, omhandler både formuleringer og innhold.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [17:23:21]: Jeg håper det er rett at regjeringen ikke klarer å lure Stortinget til å vedta noe. Jeg er ikke alltid sikker. Jeg blir i hvert fall bekymret når det oppleves som om regjeringen har prøvd. Det bør man heller ikke gjøre. Når man i dette brevet til sivilombudsmannen skriver at saken er spesielt politisk sensitiv for regjeringen, samtidig som regjeringen ved alle andre anledninger etter at det ble en offentlig debatt om det, sa at praktiseringen står fast, at det bare er lovverket som endres – klarer jeg ikke helt å se hva som skulle være så politisk sensitivt. Hva er det som gjorde at regjeringen gikk til det skritt å si at dette var politisk sensitivt – derfor burde ikke partigruppene bli eksponert for medieomtale, for da kunne partigruppene få en feil opplevelse av saken – når det er så enkelt som statsråden hevder, at dette bare handler om å tilpasse lovverket til praksisen? Hvor er sensitiviteten i det?

Statsråd Ola Borten Moe [17:24:19]: Som jeg avsluttet innlegg med å si: Når det gjelder det brevet som gikk fra mitt departement, som jeg har ansvar for, og som har det innholdet det har, er det brev vi har tatt selvkritikk på. Det handler ikke bare om formuleringen, som Solvik-Olsen antydte, men det handler også om innhold. Det gjør at jeg ikke aksepterer premisen i selve spørsmålet hans. Selvsagt er det ikke slik at vi skal holde opplysninger unna Stortinget fordi de oppleves som politisk sensitive. Stortinget skal ha et fullt og komplett beslutningsgrunnlag, og skal kunne stole på at det til enhver tid foreligger fra departementet. Det som var vårt anliggende når det gjelder beslutningen om å holde åpningsbrevet fra ESA unna offentlighet, var å skaffe et så godt forhandlingsrom med ESA som mulig for å få til et så godt resultat og en så god lovtekst som mulig. Det mener jeg, med all respekt, at vi har klart.

Siri A. Meling (H) [17:25:37]: Siden slutten av 1990-tallet har det jo vært utbredt praksis å gi Stortinget innsyn i ESA-dokumenter av den typen som dette åpningsbrevet representerer. Det at man ønsker å ha god forhandlingsposisjon versus ESA er ikke noe som er spesielt i denne saken. Det vil sannsynligvis gjelde andre saker også, uten at det har betydning at departementer og statsråder har valgt å holde åpningsbrev unntatt offentligheten.

Mitt spørsmål til statsråden, som også konkluderte med at det åpenbart var unødvendig å sende saken på høring, i tillegg til at man holdt dette åpningsbrevet unna offentligheten, er: Når statsråden ser alle disse reaksjonene som har kommet i ettertid, kan han se at den vurderingen som ble gjort i departementet, var en feilvurdering i forhold til offentligheten og ESAs åpningsbrev?

Statsråd Ola Borten Moe [17:26:35]: Det er riktig at det har vært praksis, men ikke en praksis uten unntak, at åpningsbrev fra ESA har vært offentliggjort. Det er også slik at det er Stortinget som gjennom forretningsordenen, gjennom merknader og gjennom etablert praksis legger grunnlinjen og definerer hvilke regler som til enhver tid gjelder. Når det gjelder framtid, har jeg og mitt departement varslet at vi tar sivilombudsmannes brev og beslutning til etterretning, og at det kommer til å være retningsgivende for det arbeidet som vi skal gjøre i framtiden.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [17:27:33]: I to og et halvt år har regjeringen ved Olje- og energidepartementet forhandlet mot ESA i en sak som overfor Stortinget blir sagt bare er en tilpasning til gjeldende praksis. Endringen er så ubetydelig at man ikke trengte å involvere Stortinget på et tidligere tidspunkt, og heller ikke offentligheten. Dette er ikke lett å forstå. For hvis man bruker to og et halvt år av arbeidstiden, skulle man tro at det var viktige saker man forhandlet om, at dette ikke bare er en tilpasning til gjeldende praksis. Statsråden sier i sitt innlegg at man ikke sendte saken på høring fordi det ikke var rom for endringer via en høring. Det er nokså spesielt i forhold til høringsinstutttet.

Mitt spørsmål er: Er dette egentlig en tilpasning til gjeldende praksis, med to og et halvt års arbeidsinnsats?

Statsråd Ola Borten Moe [17:28:40]: Det at en sak tar to og et halvt år, trenger ikke være uttrykk for at man har brukt all sin tid og energi på dette spørsmålet i hele perioden. Men det har vært nødvendig å bruke godt med tid for å komme fram til en formulering som vi mener er dekkende, en formulering som gjør at vi nå får lovfestet det som er gjeldende praksis. Så mitt svar er: Ja, det forslaget til lovendring som nå foreligger, er i tråd med gjeldende praksis; det vil sikre et lovverk som er i tråd med EØS-avtalen. Det vil gi legitimitet til det lovverket og være et godt beslutningsgrunnlag for både Stortinget og regjeringen når vi nå skal i gang med det jeg tror vi alle er enige om, nemlig ny aktivitet, spesielt nordover. Og den aktiviteten skal selvsagt få ringvirkninger på land, som vi har sett at den har fått i andre landsdeler tidligere.

Dagfinn Høybråten (KrF) [17:29:56]: Den måten som statsrådens departement omtaler forholdet til Stortinget på i brevet til Stortingets eget kontrollorgan, sivilombudsmannen, 11. mai i år, har fått sterke reaksjoner, og det er vel begrunnet. Derfor er det bra at statsråden nå sier at departementet tar selvkritikk både på form og innhold i det brevet.

Det er han også nødt til å gjøre, fordi det foreligger et svar fra sivilombudsmannen som er gjengitt i innstillingen. Der sier sivilombudsmannen at etter ordlyden

«gir bestemmelsen ikke adgang til å nekte innsyn på bakgrunn av slike hensyn» – altså slike hensyn som departementet har nevnt.

«En praksis lik den departementet har lagt opp til, må i tillegg anses å være i strid med de grunnleggende hensynene bak innsynsretten.»

Det betyr i rene ord at dette er et lovbrudd. På den bakgrunn vil jeg gjerne gi statsråden anledning til å beklage dette brevets form og innhold overfor Stortinget. Vil statsråden gjøre det?

Statsråd Ola Borten Moe [17:30:59]: Som jeg har sagt flere ganger tidligere og fra denne talerstolen akkurat nå, tar departementet og jeg selvkritikk både på brevets form og på brevets innhold. Så håper jeg det er nok for representanten Høybråten. Men jeg har lyst til å understreke at vår opplysningsplikt overfor Stortinget, det beslutningsgrunnlaget som Stortinget her har fått seg forelagt, er komplett, er tilfredsstillende, slik som det skal være når en regjering og et departement legger fram en lovproposisjon.

Erna Solberg (H) [17:31:57]: En av de viktigste rosverdighetene som ofte trekkes frem når man skal vurdere demokratiet i Norge, er den brede høringsrunden som man alltid tar i Norge før beslutninger skal fattes i nasjonalforsamlingen, slik at alternative synspunkter kommer på plass. Det valgte regjeringen ikke å gjøre i denne sammenhengen. Det betød, mener jeg, at man i utgangspunktet ikke hadde et godt nok beslutningsgrunnlag for dette.

Det verste med dette har jo vært det brevet som ble sendt. Jeg forstår at statsråden tar avstand fra innholdet i det brevet til sivilombudsmannen, for det brevet gir innsyn i en måte å tenke på som er veldig langt fra det man forventer skal være tenkemåten i et norsk embetsverk i forhold til Stortingets arbeidsform.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Vil statsråden foreta seg noe for å sørge for at embetsverket klarer å få en annen politisk tankegang enn det at man skal holde noe hemmelig fordi det jo kunne komme en politisk debatt rundt en sak før regjeringen har fattet beslutning?

Statsråd Ola Borten Moe [17:33:08]: Alt som forlater mitt departement, er også mitt ansvar. Det betyr ganske enkelt – i hvert fall i mitt hode – at hvis det er ting som må endres, er det mitt ansvar å sørge for at så skjer. Vi har varslet at sivilombudsmannens brev kommer til å være utslagsgivende for vår praksis også i framtiden.

Når det gjelder punktet om høring, gjennomførte mitt departement forhandlinger med ESA over en lang periode. Vi kom fram til et forhandlingsresultat. Det var et resultat som vi hadde brukt lang tid på å få fram, og det representerer en slags fasit som vi ikke orienterer Stortinget om, men som vi nå i dag inviterer Stortinget til å vedta. Det vil være slik – det vet sikkert også representanten Solberg – at et ferdig framforhandlet resultat er det svært vanskelig å endre, også gjennom en høringsprosess.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bendiks H. Arnesen (A) [17:34:45]: Debatten om denne saken har vært ganske omfattende de siste ukene, og det synes jeg faktisk er bra. Dette sier jeg fordi den særlig

har dreid seg om tilstedeværelse i de områdene hvor ny og framtidig petroleumsaktivitet skal finne sted. La oss håpe at vi får den samme positive debatten når vi skal vedta en økt petroleumsaktivitet i nord.

Jeg har merket meg at det i debatten om endringer av petroleumsloven har blitt antydnet at olje- og energiministeren bevisst skal ha forsøkt å skjule noe i saken. Dette er en virkelighetsbeskrivelse jeg på ingen måte kan dele. Her har departementet vært inne i en forhandlingsprosess med ESA om lovteksten, med det mål å holde lovteksten uendret. Alle forstår at vi ikke er tjent med et stort mediekrøl under slike forhandlinger. Derfor forstår jeg at dette har vært vanskelig, at det ikke kunne ha vært gjort på noen annen måte, og at ingen har hatt noe ønske om å holde noe som helst tilbake for Stortinget.

Jeg har merket meg at ESA har krevd endringer i lovteksten, men at de ikke har hatt innvendinger mot hvordan Norge har praktisert bestemmelsen. Dette må bety at vi kan beholde vår praksis som hittil. Jeg synes statsråden har redegjort godt for dette her i dag.

Jeg har stor forståelse for de innvendingene til lovendringen som har kommet fra høringsinstansene til komiteen, bl.a. fra Troms fylkeskommune, men jeg tror ikke en utsettelse av saken vil tjene til noen bedre løsning – kanskje tvert imot. Det vil uansett være viljen til petroleumsaktivitet og den praktiske gjennomføringen som må være aller viktigst for at vi skal få de ønskede regionale ringvirkningene. Selskapene må forstå at uten tilstedeværelse og uten at de bidrar til regionale ringvirkninger, så får de heller ikke gehør hos innbyggerne for sine ønsker om nye arealer for leting og utvinning. Dette kan ingen lov klargjøre tydeligere. Folk er opptatt av regionale ringvirkninger, og dette synet kan bli avgjørende for tilgangen på nye områder.

La meg til slutt uttrykke en smule undring over dem som i denne saken legger for dagen et stort engasjement for regionale ringvirkninger av økt petroleumsaktivitet i nord, men som samtidig er mot økt aktivitet for denne næringen i nord.

Oskar J. Grimstad (FrP) [17:37:51]: Forslaget som er til behandling, kan reise prinsipielle spørsmål rundt ringverknadspolitikken for olje- og gasssektoren. Petroleumsnæringa som er den viktigaste verdiskaparen og industrien i landet, har i dag nærmere 250 000 direkte og indirekte sysselsatte over heile landet. Det at næringa er viktig, gjer at samfunnet har eit stort engasjement i saker som gjeld nettopp denne industrien.

Det er til det beste for industrien, næringa sine tilsette, våre folkevalde og samfunnet elles at endringar i eller forslag til nye lover og forskrifter knytte til nettopp denne industrien blir grundig drøfta i det offentlege rommet. Det er derfor svært uheldig at saka ikkje har vore send på høyring før saka blei send over til Stortinget. Høyringsrunden er viktig i ein demokratisk prosess for at Stortinget skal kunne få alternativ informasjon, vurderingar og synspunkt frå alle partar som ønskjer å ytre seg, og frå fagmiljø uavhengig av departementet.

Denne næringa skaper som nemnt betydelege ringverk-

nader og verdiskaping i store delar av Noreg. Dette er ofte ein føresetnad for ei positiv haldning til opning av nye og prospektive område for petroleumsnæringa.

Desse ringverknadene har eit breitt nedslagsfelt og gjeld forskingsinstitutt, leverandørindustri, verft og reiarlag, der mange i dag er blant dei heilt fremste teknologisk og industrielt, òg internasjonalt sett. Det er derfor forståeleg at ein i fleire av desse miljøa ønskjer føreseielegheit for nasjonale krav. Også for aktuelle framtidige landsdelar for petroleumsaktivitet vil dette vere avgjerande for ei positiv tilnærming til opning av nye område.

Gjeldande formuleringar i petroleumslova § 10-2 ber i seg tydelege mekanismar for å sikre at Noreg som nasjon kan forme petroleumsverksemda, og at ein der kan bidra til at det blir skapt ringverknader regionalt og lokalt basert på sunn forretningsmessig konkurranse som pris, kvalitet og god HMS-basis. Då er det svært viktig at kompetansen blir bygd opp der han er ønskt og trungen, ikkje minst i Nord-Noreg.

Dersom dette ikkje kjem på plass, vil den føreslåtte endringa av petroleumslova med svekte krav til organisasjon, leiing og lokalisering av basar, kunne medføre mindre lokale og regionale ringverknader av forhåpentlegvis framtidig auka petroleumsaktivitet i Nord-Noreg.

Derfor er det så meiningslaust at denne saka ikkje har vore ute til høyring, slik at denne tilpassinga til EØS-lovverket blei vurdert og akseptert, slik ho burde ha blitt. Spesielt er dette ille då statsråden kjem frå Senterpartiet, som skulle ha alle interesser av å setje Distrikts-Noreg og næringslivet der i stand til å handtere dei nye utfordringane som ligg i lovtilpassinga.

Framstegspartiet meiner at brevkorrespondansen mellom OED og sivilombudsmannen tydeleg viser at regjeringa bevisst har forsøkt å halde saka skjult for offentlegheita på bakgrunn av innanrikspolitiske omsyn, for å unngå å få debatt i offentlegheita. Slik mangel på openheit er heilt uakseptabel, og det er all grunn til å spørje seg om dette representerer eit unnatak, eller om det er regelen.

Dagfinn Høybråten (KrF) [17:41:07]: Før jeg sier mer om prosessen, to ord om sakens innhold: Denne saken dreier seg om en regjering som uten videre kamp med Brussel gir fra seg et distriktpolitisk verktøy som vi har hatt i den distriktpolitiske verktøykassa i årevis – brukt eller ikke brukt, det har vært der. Etter dagen i dag er det der ikke lenger, og det uten at denne regjeringen som har gått til valg på en større åpenhet i europapolitikken, har praktisert den åpenheten i denne saken. Tvert imot har man forsøkt å legge lokk på saken og skjule den. Det er ikke bra.

Statsråden sier at han tar selvkritikk på både form og innhold når det gjelder dette brevet. Jeg skjønner at det er så langt vi kommer i retning av en beklagelse her i salen, jeg skal ikke presse det lenger. Det betyr vel at brevet i etablert politisk ordbruk kan karakteriseres som en glipp.

Det som jeg imidlertid er helt uenig med statsråden i, er at informasjonen overfor Stortinget har vært god nok. Proposisjonen var ikke bedre enn at komiteen ønsket å få en åpen høring om saken, for i tillegg å opplyse saken. Men

ikke nok med det – i strid med vanlig praksis har verken statsråden eller utenriksministeren kommet til Stortingets organer eller til Europautvalget i Stortinget og informert om de forhandlingene som var i gang, og det åpningsbrevet som var kommet. Det skjer vanligvis i alle slike saker. Kan man ikke gjøre det i et åpent forum, så gjør man det i Stortingets organer.

Det som er situasjonen her, er at statsråden bruker det faktum at man har kjempet i to år for status quo, for å beholde dagens lov, som en begrunnelse for at man ikke har kommet til Stortinget. Da må jeg som medlem av Europautvalget få lov til å opplyse at i de fleste saker som Europautvalget blir orientert om, fra fagstatsråder eller fra utenriksministeren, er det nettopp det som er tilfellet. Norge kjemper for å beholde sin lovgivning, sitt regelverk, sine spesielle ordninger. Ellers er det som regel ikke noen sak å få tilpasset norsk lovgivning til EU-regelverket. Derfor holder denne begrunnelsen overhodet ikke, verken saklig sett eller som noen begrunnelse for å ha holdt denne saken unna Stortingets organer.

Jeg håper at statsråden har en bedre begrunnelse her i dag enn den han har gitt uttrykk for i brev til komiteen, for det er helt uholdbart og stikk i strid med det som er vanlig praksis i denne typen saker.

Tor-Arne Strøm (A) [17:44:27]: Dette har vært en omfattende og etter hvert også vanskelig sak, og det er bra med engasjement i slike viktige saker. Dette skulle nesten bare mangle ettersom det er en stor nasjonal sak, spesielt i forhold til debatten om tilstedeværelse og ikke minst i forhold til ringvirkninger.

Det som bl.a. har skapt debatten, er at regjeringen foreslår en endring i petroleumsloven for å sikre bedre samsvar mellom lovens ordlyd og Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Det er jo slik at vi har en EØS-avtale, og den må vi forholde oss til.

I tillegg vil loven § 10-2 gjennom endringen også bedre reflektere den praksis som er etablert i medhold av bestemmelsen som det er bred politisk enighet om. Vi mener også at den nye bestemmelsen bedre reflekterer etablert praksis. Ikke minst kan en se til erfaringene fra felt som bl.a. Skarv, Snøhvit og Goliat, som viser at nye utbygginger utenfor Nord-Norge gir nye arbeidsplasser og økt aktivitet. Det har vi sett resultatene av.

Nye funn, aktiv leting og tildelingspolitikk og mulig åpning av nye arealer skaper optimisme og forventninger til ringvirkninger i landsdelen. Derfor må jeg sterkt beklage den svartmalingen som Kristelig Folkeparti står inne for. I denne situasjonen er det svært viktig at det ikke kan sås tvil om hvorvidt Norges lovgivning vedrørende krav til organisasjon og bruk av baser er i tråd med landets forpliktelser etter EØS-avtalen. Jeg – og vi – mener at den foreslåtte endringen vil gjøre lovverket og Norges praktisering av bestemmelsen mer robust.

Selskapene både forstår og må forstå at uten regionale ringvirkninger får de heller ikke gehør for aktivitet i disse områdene. Det er blitt sagt mange ganger fra denne talerstolen, og det kan også sikkert gjentas mange ganger.

Så helt til slutt: Det er ikke hver dag jeg siterer fra en

professor, men jeg skal gjøre det i denne sammenhengen. I Nordlys 1. juni i år sa rådgiver og professor ved Universitetet i Nordland Johan Petter Barlindhaug bl.a. følgende – jeg skal bare ta et kort utdrag fra det han sa, og jeg synes man skal lytte til det og høre hva han sa:

«De som vil være tunge aktører må etablere seg her.

Du kan ikke forstå mørketid, is og fiskere fra et kontor i London.»

Det synes jeg var veldig godt sagt, og jeg tror han har helt rett i det han sier.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:47:29]: Gjennom mer enn 17 år med EØS-avtalen har norske politiske myndigheter fastholdt at petroleumsloven § 10-2 og dens krav til ledelse og baser kan opprettholdes og er i tråd med våre internasjonale forpliktelser gjennom EØS-avtalen.

Dette er et sterkt og viktig standpunkt. Petroleumsloven § 10-2 oppstiller krav til ledelse og baser. Ledelseskravet kan fravikes etter konkret vurdering i den enkelte sak, og dette har vært paragrafens innhold siden unntaksbestemmelsen ble ført inn i 2003. Dagens paragraf sikrer at det fortsatt kan stilles krav om ledelse, samtidig som man gir åpning for unntak. Unntak fra kravet om ledelse er således i tråd med paragrafen og innebærer ikke en praksis som nødvendigvis endrer av paragrafen.

Dersom ESA eller selskapene mener at norsk lov og praktiseringen av den ikke er i tråd med våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen, kan de bringe saken inn for EFTA-domstolen. Så har fortsatt ikke skjedd – mer enn 17 år etter at EØS-avtalen trådte i kraft, og 16 år etter at konsesjonsdirektivet ble implementert i norsk rett. Bevisbyrden etter dagens § 10-2 i petroleumsloven ligger med andre ord på ESA og på selskapene. Slik bør det fortsatt være.

Gjennom det historiske faktum, EØS-tilhengernes mange uttalelser om petroleumslovens stilling i EØS-avtalen og behandlingen av denne saken er det ikke godtgjort at den nye formuleringen av § 10-2 som er lagt fram, er den eneste mulige formulering som vil kunne oppfylle våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen. Dette taler for at norske myndigheter bevilger seg mer tid i denne saken og bl.a. ser den i sammenheng med den varslede petroleumsmeldingen. En slik prosess vil også gi mulighet for Stortinget til å gå dypere i hvorvidt dagens praksis faktisk er i tråd med den nye paragrafen, spesielt i saker der norske myndigheter og selskaper har avvikende syn på ledelse og baser. Med basis i dette vil det videre være klokt å gjenoppta forhandlingene med ESA om krav til rettighetshavernes organisasjon og ledelse.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [17:49:44]: I Nord-Norge har en rekke arbeidsplasser, store deler av næringene og mye av velferden lenge vært knyttet opp til naturressursene som finnes der – fiskeri og havbruk, for å nevne noe av det viktigste. Når vi nå ser at også petroleumsvirksomheten flytter tyngdepunktet nordover, skaper det en enorm forventning i Nord-Norge om at petroleumsvirksomheten i nord skal gi like store ringvirkninger på land som den samme virksomheten gir i sør.

Kristelig Folkeparti er i likhet med regjeringen opp-tatt av at det føres en aktiv og målrettet distrikts- og regionalpolitikk som medvirker til nettopp verdiskaping, arbeidsplasser og velferd der folk bor. Regjeringen har virkelig dratt opp forventningene til at petroleumsvirksomheten skal gi nye, store muligheter i nordområdene. I nordområdesatsingen Nye byggesteiner i nord skriver de følgende:

«Regjeringen arbeider for å legge til rette for petroleumsbasert sysselsetting og verdiskaping i Nord-Norge. (...) På sikt vil økt petroleumsaktivitet i Barentshavet på norsk og russisk side kunne føre til behov for lokalisering av støttefunksjoner på land. Det vil derfor være nyttig å utrede behovet for ulike alternative baser i Øst-Finnmark (...)»

Det er riktig at dette var tilfellet da Nye byggesteiner i nord ble skrevet, men dette vil ikke nødvendigvis være tilfellet etter dagen i dag. For den saken vi nå behandler i Stortinget, vil svekke de kravene oljeselskaperne i dag møter om å lokalisere virksomhet og arbeidsplasser i Norge. En slik svekkelse vil kunne medføre mindre lokale og regionale ringvirkninger av en framtidig økt petroleumsvirksomhet i Nord-Norge.

Så litt til prosessen. I et brev til sivilombudsmannen 11. mai i år, som det er blitt henvist til tidligere, skriver Olje- og energidepartementet:

«Et innsyn i nevnte brev fra ESA ville kunne medføre presseomtale av saken eller omtale av den fra andre, og dette var det politisk viktig for regjeringen å forhindre. Dette var ikke minst viktig av hensyn til parti-gruppene på Stortinget, som lett ville få forfeilede inntrykk av saken dersom den ble galt eller ukritisk omtalt offentlig.»

Det er så «ein knapt kan andast». Denne saken går både på tvers av regjeringens ambisjon fra Soria Moria om en tydelig og åpen europapolitikk og regjeringens ambisjoner om å legge til rette for petroleumsbasert sysselsetting og verdiskaping i Nord-Norge. Det er svært overraskende at regjeringen med Senterpartiet som ansvarlig både for distriktpolitikk og olje- og energipolitikk kan bøye seg så til de grader for EU og legge fram en slik lovendring uten så mye som et sukk.

Ivar Kristiansen (H) [17:52:57]: Det er ikke til å undres over at det fremføres ganske sterk kritikk i denne saken her i dag. Den må også ses på bakgrunn av at Stortinget etter seks år med rød-grønn regjering ennå ikke har fått fremlagt en petroleumsmelding som illustrerer hva slags ambisjoner man har på dette området, som går på å utnytte handlingsrommet i petroleumsloven, som oppfølging av øvrig petroleumpolitikk.

Jeg vil bare si til statsrådets bakkemannskaper her i Stortinget, som på mange måter prøver å bortforklare miseren, at en del av de som snakker varmt om ringvirkninger, får en anledning i morgen når forvaltningsplanen skal behandles, til å gi et velbegrunnet ja når man skal votere, og ikke stemme mot det forslaget som fremmes.

Jeg er veldig glad for at vi har en statsråd som er adskillig mer ydmyk og tar selvkritikk i denne saken, hvor

det uomtvistelig er sånn at man ikke har ønsket å ha en åpen kommunikasjon med Stortinget. Samtidig besværer statsrådets bakkemannskaper seg over ESA-nasjonenes forbindelser til Norge, men foretar det kunststykket ikke å ønske en prosess der innbyggere og institusjoner i Norge som berøres av petroleumsloven, blir gitt anledning til å delta i en kommunikasjon – en dialog – rundt høringsinstituttet. Det ble faktisk sånn at opposisjonspartiene måtte tvinge dette frem i komiteen.

Nordnorske fylkeskommuner har gitt uttrykk for hva de mener om denne prosessen, og har gitt viktige innspill. Dette handler om petroleumsnasjonen Norges fremtid. Petroleumsloven har et betydelig handlingsrom. Dette handler ikke bare om selskapenes vilje, det handler også om hva slags ambisjoner myndighetene har – utøvelse av myndighetsfunksjoner – etter hvert som virksomheten kryper nordover. Det grenser til fullstendig passivitet når vi ser hvordan myndighetsutøvelsen også følges opp – eller mangel på oppfølging – i dette spørsmålet.

Dette er en veldig stor sak som berører nye deler av Norge, Kyst-Norge, og hvor man skulle si at det bare skulle mangle at man ikke tar seg bryderiet med å lytte til hva slags inntrykk disse sitter igjen med. Det må ikke bli sånn at inntrykket skal være at risiko skal krype nord, og at verdiskaping skal videreføres i sør. Det skal heller ikke være sånn at man tror at: Jo, vi er for ringvirkninger, vi er for endringer i petroleumsloven, men vi er imot petroleumsaktivitet i nord. Dette henger ikke helt på greip.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:56:09]: Oljevirkosomhet og ringvirkninger i nord er et hett tema. Det er et viktig tema, og det er en debatt som på mange måter skal skape ny optimisme, ny næring, og det skal skaffe en landsdel ny kompetanse og øke verdiskaping.

Det er problematisk når man av og til opplever at de politiske prioriteringene ender opp med at man kun kan prioritere det rød-grønne prosjektet, og må se bort fra alt annet. Det er beklagelig når man opplever at man får mistanke om at her har man underslått informasjon, og man får mistanke om at man kan ha fått svekket mulighetene for å skape lokale ringvirkninger. Den prosessen som har vært her, er ikke heldig, og den har ikke vært med på å skape for stor optimisme nordover.

Det er blitt gjort forsøk i denne salen på å koble det mot EØS-avtalen, EU-saken, og lage en liten omkamp på dette. Her har det fra SV vært sagt: Hva var det vi sa? Vi må være klar over at nasjonal selvråderett faktisk også for en stor del handler om nasjonal saksbehandling og på hvilken måte vi evner å synliggjøre at det vi gjør politisk, skal skape framgang, og at det skal skape sikkerhet for næringsutvikling i landet.

Troverdighet på dette punktet er viktig. Troverdighet på dette punktet handler faktisk også om nasjonal selvråderett. Da skaper man klima for god næringsutvikling, og det kan synes som om statsråden har et stykke jobb å gjøre i så måte.

Trine Skei Grande (V) [17:58:05]: Venstre kommer i dag til å stemme for lovendringene som er foreslått, og støtte dem, men vi har lyst til å komme med noen merknader ettersom vi ikke er representert i komiteen. Vi vil uttrykke støtte til opposisjonens merknader når det gjelder behandlingen av denne saken.

For det første har vi regler for hva som skal sendes på høring. Det kan godt hende at statsråden har fulgt dem her, men poenget med en høring er jo ikke bare å endre, det er også å belyse. Det ville vært helt meningsløst å arrangere høringer i Stortinget under denne flertallsregjeringa hvis poenget var å påvirke og endre, for her blir det ikke endret noe som helst. Men faktisk har høringa og offentlig debatt et poeng i det offentlige ordskiftet, og sånn sett har høringa også vært viktig for å kunne belyse ting som ikke har blitt belyst på annen måte.

Så synes jeg at en flertallsregjering, når det gjelder disse feltene knyttet til åpenhet, knyttet til offentlighet og høring, bør være ekstra varsom og ekstra åpen, ikke ekstra brautende og ekstra lite lyttende, som vi oppfatter dem her. Jeg mener det er ekstra viktig for en flertallsregjering å prøve å tilstrebe mer offentlighet og mer åpenhet knyttet til prosessene. Det er jo heller ikke første gang – som statsråden er godt oppmerksom på, som tidligere medlem av kontrollkomiteen – at sivilombudsmannen påpeker akkurat disse tingene. Han har nok en stor jobb å gjøre med å snu kulturen i eget departement for å sørge for at disse prinsippene som ligger her knyttet til åpenhet og debatt, faktisk blir ivarettatt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [18:00:21]: Jeg synes det er flott at det ved en endring av petroleumsloven i alle fall er så mange talere her i denne salen, for dette er egentlig en ubetydelig endring, men vi har fått en god debatt.

Jeg har behov for å kommentere noen av påstandene som er framkommet i denne debatten.

Representanten Bendiks H. Arnesen sier at han synes det er rart at man legger ned et så stort engasjement når det gjelder ringvirkninger i nord, når man samtidig er mot oljeutvinning i nord. Hvis denne påstanden er myntet på undertegnede og Kristelig Folkeparti, er dette en helt feil påstand i forhold til om vi vil ha oljeutvinning i nord. Kristelig Folkeparti er opptatt av ringvirkninger, og vi er opptatt av å flytte olje- og gassutvinninger i nord, men samtidig sier vi nei til olje- og gassutvinning i de sårbare områdene i nord. Men om vi skal flytte, om vi skal åpne opp Barentshavet, vil morgendagens debatt vise.

Representanten Strøm viser til utbyggingene av Skarv, Snøhvit og Goliat og de ringvirkningene som disse utbyggingene har gitt i nord. Det er nettopp fordi det er innenfor dagens lovverk. Disse utbyggingene har skjedd med utgangspunkt i dagens petroleumslov. Derfor er det irrelevant å trekke fram disse som eksempler når det gjelder de endringene vi i dag drøfter. Kristelig Folkeparti svartmaler ikke i denne saken, men vi mener – og det har også kommet fram i saken – at nå er det helse, miljø og sikkerhet som er eneste årsak til at vi kan krevne organisasjon eller baser her i landet.

Representanten Serigstad Valen viser til at slaget sto på 1990-tallet, og jeg regner med at det var EØS-avtalen representanten Valen siktet til. Men det er altså slik at i Soria Moria-erklæringen sies det:

«Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast, herunder sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen (...).»

Så representanten Valen og Kristelig Folkeparti er helt overens i denne saken.

Det som kanskje er mest oppsiktsvekkende, er at statsråd Ola Borten Moe ikke engang har støtte fra eget parti i denne saken. Når vi hører på representanten Lundteigens innlegg, argumenterer representanten Lundteigen akkurat på det som Kristelig Folkeparti ber om, at dette ikke er den eneste muligheten, men at vi må gjenoppta forhandlingene med ESA for å finne andre muligheter for å kunne ha base og kunne ha organisasjoner i Norge. Dette er nokså oppsiktsvekkende. Dette var fra representanten Lundteigens innlegg i denne sak, og det er det verdt å merke seg.

Statsråd Ola Borten Moe [18:03:27]: Først noen avsluttende merknader knyttet til prosess. Jeg merker meg med stor interesse den debatten som har gått knyttet til det. Jeg har lyst til å si hvert fall én ting, og det er at det at Stortinget i seg selv velger å arrangere høringer på et forslag som regjeringen legger fram, kan knapt kalles oppsiktsvekkende. Det vil jeg kalle en del av Stortingets ordinære måte å behandle ulike forslag på, og en del av Stortingets selvsagte rett til å hente inn informasjon fra andre kilder enn regjeringen. At det skjer i denne saken, har jeg vanskelig for å karakterisere som dramatisk.

Når det så gjelder spørsmålet om Europautvalget skulle vært involvert, er det en skjønnsvurdering. La meg bare si det sånn: Jeg synes at de argumentene som er ført i marken av representanten Høybråten og det som mindretallet i denne salen har skrevet inn i merknadsform i innstillingen, er relevante oppfatninger av hvordan denne typen saker kan håndteres i tiden som kommer.

Så vil jeg si at alternativet til at vi – altså mitt departement og denne regjeringen – nå har ført forhandlingene med ESA, lagt fram dette alternativet til petroleumsloven § 10-2 overfor Stortinget, er en betydelig prosessrisiko som kunne ha endt med at man ikke hadde hatt en petroleumsparagraf i det hele tatt. Det vil jeg mene hadde vært et betydelig tilbakeskritt, og ville redusert vår mulighet til å styre aktivitet nordover betydelig.

Da er vi over på framtid. Dette forslaget slår fast at vi skal kunne fortsette med det som er etablert praksis. Vi skal ha de samme mulighetene i framtiden som vi har hatt i fortiden til å skape ringvirkninger på land. Det er med stor glede jeg merker meg det brede flertallet blant alle Stortingets partier knyttet til at den fantastiske muligheten som nå kanskje åpner seg i nord, skal brukes til å gi ringvirkninger på land, til å gi vår nordligste landsdel de samme mulighetene som man har opplevd tidligere. Jeg kan forsikre representanten Kristiansen om at det er et stort engasjement i mitt parti, i hele regjeringsapparatet, for å få dette på plass, og ser man på de byggesteinen som er lagt på plass gjennom de tre siste månede-

ne, tror jeg knapt man vil finne en eneste representant for norsk olje- og gassnæring som ikke deler den optimismen og entusiasmen som jeg nå gir uttrykk for.

Tor-Arne Strøm (A) [18:06:51]: Jeg skal ikke forlenge denne debatten så mye.

Når det er snakk om Kristelig Folkeparti og svartmaling, mener jeg at man ut fra det man har skrevet i sine merknader, prøver å skape pessimisme. Jeg skjønner poenget, for som representanten fra Kristelig Folkeparti sa her i sted, er det faktisk slik at man ikke ønsker noen aktivitet i Nordland VI og VII og Troms II. Det er viktig at man ser framover og ikke prøver å punktere den ballongen.

Men det som også fikk meg til å ta ordet, var noe positivt som i hvert fall kom fram i høringene. Så kan man gjerne si det kom fra OLF, men de slår fast følgende i sin høring om Prop. 102 L, endringer i petroleumsloven, og jeg skal referere det overfor denne forsamlingen:

OLF støtter forslaget til endring i petroleumsloven og legger til grunn ESAs lovforståelse.

Så sier de følgende:

1. Lovforslaget viderefører dagens praksis.
2. Forslaget vil ha få eller ingen konsekvenser for petroleumsvirksomheten i Norge.
3. Forslaget vil ikke svekke petroleumsvirksomhetens positive ringvirkninger, verken lokalt, regionalt eller nasjonalt.

I denne sammenhengen stoler jeg faktisk mer på OLF enn jeg stoler på KrF.

Jeg synes det er viktig å få disse tingene fram, og at man ser også de ringvirkningene som blir av denne virksomheten nå, bl.a. det som jeg sa i mitt tidligere innlegg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, se side 4798)

Sak nr. 13 [18:08:42]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om delvis bompengefinansiering av Fosenpakka i Sør- og Nord-Trøndelag (Innst. 409 S (2010–2011), jf. Prop. 124 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Susanne Bratli (A) [18:09:39]: (ordfører for saken): Vi skal nå behandle saken om delvis bompengefinansiering av Fosenpakka.

Fosenpakka er prosjekt og tiltak som inngår i utbyggingen av dagens fylkesvegnett på Fosenhalvøya i Sør- og Nord-Trøndelag. Fosenpakka er prioritert i fylkeskommunenes handlingsprogram.

Fosenpakka omfatter 17 prosjekter fordelt på tre delpakker, med prosjekter i prioritert rekkefølge. Alle prosjektene ligger på Fosenhalvøya, med unntak av delprosjektet fv. 710 Ingdal–Valset, som ligger i Agdenes kommune. Fire prosjekter ligger helt eller delvis i Nord-Trøndelag. Resten ligger i Sør-Trøndelag.

I forslaget til bompengeplegg, som det er lokalpolitisk tilslutning til, er det lagt opp til finansiering av prosjekt og tiltak innenfor delpakkene 1 og 2.

Hovedvegnettet på Fosen har lav standard. Vegene er smale og svingete med dårlig sikt og går gjennom lokale bostedsområder. Fosenpakka vil gi bedre framkommelighet og trafiksikkerhet. Sambandet mellom Fosen og Trondheim og kommunikasjon internt på Fosen vil bli bedret, noe som kan legge til rette for en positiv utvikling regionalt.

Det samlede kostnadsoverslaget for prosjekt og tiltak i Fosenpakka er om lag 1,7 mrd. kr. Samlet kostnadsoverslag for delpakkene 1 og 2 er om lag 1,3 mrd. 2011-kroner.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til kostnadene for flere prosjekter og tiltak, men det ligger en fleksibilitet i bompengepakken ved at omfanget på utbyggingen kan bli vurdert underveis. Dersom noen av prosjektene blir dyrere enn ventet, vil de lavest prioriterte prosjektene bli tatt ut av pakken, eller omfanget av enkeltprosjektene kan bli redusert.

Finansieringen av Fosenpakka er basert på fylkeskommunale midler og bompenger. 75 pst. av investeringskostnadene er forutsatt finansiert med bompenger.

Det er planlagt bompengeskjeving i fergesambandene Brekstad–Valset og Flakk–Rørvik. I tillegg vil det bli etablert en bomstasjon ved fv. 715 ved Krinsvatn.

Det er lagt opp til at bompengeskjevingen skal starte så raskt det lar seg gjøre etter at Stortinget har fattet sitt vedtak i dag. Det er videre lagt opp til tovegs innkreving i 15 år. Trafikanter som ferdes både internt på Fosen og mellom Fosen og Trondheim, har nytte av utbyggingen og skal betale bompenger.

Komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, står bak innstillingen, hvor vi slutter oss til forslaget fra regjeringen om delvis bompengefinansiering av Fosenpakka.

Fremskrittspartiet fremmer i saken et eget forslag som, ikke overraskende, går imot bompengefinansiering, og foreslår et annet finansieringsopplegg. Dette regner jeg med at partiets representanter selv vil begrunne i løpet av debatten.

Jeg er glad for at et så stort flertall av partiene stiller seg bak dette prosjektet, og vil takke for at vi på en smidig måte har fått til en rask behandling i komiteen – og dermed får fattet vedtak i denne saken før sommeren.

På Fosen er de ivrige etter å komme i gang med bompengerevningen – og dermed sikre en viktig del av finansieringen av prosjektene. På Fosen har de vært så ivrige etter å komme i gang at de allerede er i gang med enkelte av delprosjektene. Fylkeskommunene har tatt risikoen og satt i gang fv. 755 Leksvik–Vanvikan. Forrige mandag var jeg selv til stede på anleggsstarten på fv. 715 Vanvikbakkene. Jeg har til og med fått med meg en bit av snoren som ble klippet på den anleggsåpningen. Her står det: 30-05-11–12. Det betyr 30. mai 2011 kl. 12. Nå blir det «Ei tim' te' by'n».

«Ei tim' te' by'n» er nemlig utbyggingsprosjektens hensikt, og det er kjørehastighet, framkommelighet og trafiksikkerhet som danner grunnlaget for prioriteringene.

For meg personlig er det artig å få være ordfører for denne saken. I mitt tidligere politiske liv som fylkesråd for samferdsel i Nord-Trøndelag var jeg nemlig med på de første møtene der man startet opp dette prosjektet. Og det har gått forholdsvis raskt. Det første møtet var i 2004, da ideen ble lansert på et møte med fylkeskommunene. Jeg var til stede på det første møtet Fosen regionråd hadde med fylkeskommunene. Jeg husker også at jeg var med på et vegmøtet på Fosen i 2005, hvor Per Sandberg, den gangen nyvalgt leder i transport- og kommunikasjonskomiteen, var til stede. Han sa: Kjør på og kom med bompengesøknad, jeg vil stemme imot, men resultatet vil være at dere får veg!

Siden den gang har jeg vært medlem i styret i bompengeselskapet «Fosenvegene AS – ei tim' te' by'n» helt fram til jeg ble stortingsrepresentant.

I denne saken, som i mange andre saker, ser vi fylkeskommuner som virkelig har tatt ansvar for de vegene de fikk overført ansvaret for etter forvaltningsreformen. Vi ser offensive fylkespolitikere som satser på vegbygging, det brukes mer penger på disse vegene nå enn da staten selv hadde ansvaret.

Det er en stor dag for Fosen i dag når et stort flertall i Stortinget stiller seg bak den lokale og regionale politiske enigheten om finansiering av Fosenpakka. For å si det som det står på snoren fra anleggsstarten forrige mandag: Nå blir det «ei tim' te' by'n»!

Arne Sortevik (FrP) [18:14:52]: Dette er nok en bompengesak i rekken av mange. Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag, som er et alternativt forslag til innstillingen. Fremskrittspartiet er imot bompengefinansiering og vil ha statlig finansiering.

Jeg har verken flagg eller banner med meg, men jeg kan istemme saksordførers beskrivelse av prosjektene og understreke, som hun gjorde, at det er en viktig pakke, og det er mange viktige prosjekter, som vil gi bedre framkommelighet og sikkerhet i trafikken og bedre forbindelse til Trondheim.

Jeg er ikke sikker på at beskrivelsen om at man er så ivrig etter å komme i gang med bompengerevning, er riktig, men man er ivrig etter å få ny vei, og man har tatt inn over seg at denne regjeringen rendyrker utpressingsprinsippet og krever at man betaler lokal ekstra skatt for å få vei.

Da har jeg igjen lyst til å minne om at hvis vi ser på inneværende år og året i fjor, statsbudsjettene for 2010 og 2011, er det faktisk slik at merinntekten for staten i de to årene blir på henimot 80 mrd. kr. Da er det faktisk ikke bare snakk om politisk utpressing, men det er på grensen til smålighet og verre enn som så at man tvinger stedlige og lokale og regionale bilister til å betale for staten, når staten beholder pengene selv.

Vi er for prosjektene som inngår i pakken. Vi har merket oss informasjonen som vi har etterspurt om veibredden, at den varierer i utbyggingsprosjektet. Vi mener at også i utbedringsprosjekter bør man i størst mulig grad forsøke å få gjennomgående og lik veistandard, slik at man får nødvendig kapasitetsforbedring også i lang tid fremover.

Vi har også merket oss at vi har nok en sak hvor ekstra transportsatt gjennom bruk av bompenger sanksjoneres av også de andre partiene enn regjeringspartiene. Det er Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, med tilslutning fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, som vil ha ekstra transportsatt, som ikke vil bruke en eneste krone av de 80 mrd. kr som regjeringen nå får ekstra i 2010 og 2011.

Også i denne saken ser vi at bompenger er en ekstra dyr måte å finansiere veiutbygging på. Alle vet at kjøp på avbetaling er dyrt. Kjøp av vei på avbetaling er rådyrt. Til prosjektet, som koster ca. 1,3 mrd. kr, skal bilistene bidra med knapt 1 mrd. kr, men til dekning av finansieringskostnader skal bilistene betale 170 mill. kr i tillegg, og innkrevingen koster over 50 mill. kr. Samlet regning til bilistene blir altså på 1 200 mill. kr.

Denne saken gjelder nok et fylkesveiprojekt som må legges frem til behandling i Stortinget på grunn av bruk av bompenger til finansiering. Godkjenning av bompengefinansiering er det bare Stortinget som kan gjøre, fordi slik finansiering, som rett er, anses som ekstraskatt. Etter Fremskrittspartiets oppfatning er nettopp bompenger ekstra skattlegging. Fremskrittspartiet mener derfor det er viktig at det er Stortinget som fatter slike vedtak – hvis de skal fattes. Fremskrittspartiet ønsker ikke en slik beskatningsrett når det gjelder samferdselstiltak, overført til fylkeskommunene.

Fremskrittspartiet har de samme pengene som de øvrige partiene i denne salen. Prioriteringen er ulik.

På spørsmål til samferdselsministeren om hvordan lyn-tog, høyhastighetsjernbane, skal finansieres, er svaret – og det gjelder spørsmål nr. 1304 – at det «vil i all hovedsak måtte bekostes av staten».

Investeringsanslagene ligger på mellom 350 mrd. kr og 500 mrd. kr. De øvrige partiene i Stortinget kan derfor ikke lenger være uenig med Fremskrittspartiet i at den nasjonale økonomien tåler betydelige økte investeringer innenfor samferdselssektoren uten at det blir negative pressvirkninger. Vi har avklart det viktige. Nå er det en diskusjon om prioritering – hvilke prosjekter man vil bruke pengene på. Fremskrittspartiet er tydelig: Vi vil bruke statens penger til investering i moderne, sikre og miljøvennlige veier og også til oppgradering av dagens jernbane.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [18:20:08]: «Ei tim' te' by'n» er slagordet for Fosenpakka. Det er ikke et uvesentlig slagord og innhold i det slagordet. Det er nemlig slik at med en times reisetid nærmer man seg det som er akseptabelt for pendlere. Ved halvannen time, blir det sagt, er man over i en kategori pendling som mer tenderer mot ukependling. Derfor er dette et veldig, veldig viktig prosjekt. Det åpner for mobilitet i denne regionen, og som vi alle vet, leder jo bedring i mobiliteten til ny vekst.

Så det er en viktig dag for fremkommelighet og trafikksikkerhet på Fosenhalvøya for folk som bor og virker der og har arbeidet for dette i lang, lang tid, at vi nå kan få gitt et klarsignal til finansieringsopplegget – for det er det vi skal gjøre – og for denne pakka, og det er hele 17 prosjekter i disse tre delpakkene.

Det er full lokalpolitisk tilslutning, bortsett fra Fremskrittspartiet, og det er lagt opp til at vi finansierer delpakkene 1 og 2 i denne omgangen.

Nå har saksordføreren redegjort omhyggelig for saken, så det er ikke noen grunn til å gå inn på detaljene i dette. Fra Høyres side registrerer vi at i denne pakken er det foretatt en prioritering mellom prosjektene. Det er mange hensyn som er lagt til grunn, og det er fornuftige hensyn. Det er både kommunikasjonen mellom Fosen og Trondheim, som jeg var inne på innledningsvis, det er stedene for bompengeneinnkreving, det er selvfølgelig trafikkgrunnlaget, det er trafikksikkerhet, som ikke minst er viktig, og det er kommunikasjonen internt på Fosen. Vi slutter oss til denne måten å gjøre det på.

Prosjektene i delpakke 3 omfatter også utbedring av veiene på Fosen. Men at dette må behandles i en ny runde, har vi full forståelse for.

Kostnadsoverslaget på 1,7 mrd. kr samlet og at man vil komme tilbake til prosjektene underveis i forhold til hva man får råd til i fall det skulle komme noen økte kostnader, synes vi er en fornuftig tilnærming som vi slutter oss helt til.

Denne pakken er basert på 25 pst. fylkeskommunale midler, og 75 pst. av investeringskostnadene er basert på brukerbetaling, eller bompenger. Da synes vi i Høyre at det er helt naturlig å følge fylkeskommunens ønske om å behandle det på den måten som det her legges opp til.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [18:23:52]: Når jeg velger å ta ordet, er det egentlig for å understreke at dette er en gledens dag. Det er en gledens dag for innbyggerne på Fosen, og det er en gledens dag for Sør- og Nord-Trøndelag, som har stått på sammen med en rekke aktører for å finne den løsningen som vi gjør vedtak om i dag.

Det er fra saksordføreren gjort rede for saken på en god måte. Det er, som det er sagt, et sterkt engasjement for å få utbedret veistrekninger som i dag er altfor dårlige. Med de 17 prosjektene som ligger i saken, vil man få utbedret en rekke smale og svingete punkt. Man vil ta bort dårlig kurvatur, som sikrer at man får bedre sikt, og at man får en tryggere vei gjennom lokale boligområder. Det er full tilslutning fra Senterpartiet til både finansieringen og opplegget rundt det.

Jeg ser det potensialet som Fosenhalvøya nå får i for-

hold til å være pendlingsomland til Trondheim. «Ei tim' te' by'n» gir gode muligheter for å være et godt arbeids- og serviceområde, som gir nye muligheter for vekst framover.

Det er en gledens dag, og Senterpartiet benytter denne anledningen til å sende gratulasjoner til fosingene og til trønderne, som nå får enda bedre veier i dette området.

Knut Arild Hareide (KrF) [18:25:47] (leiar i komiteen): Det er ikkje så mykje å leggje til det gode innlegget frå saksordførar Susanne Bratli, men Kristeleg Folkeparti sluttar seg fullt ut til innstillinga og framlegget frå regjeringa.

Etter at innstillinga frå transportkomiteen kom, kunne vi òg lese at det i Trøndelag var markeringar i media som sa:

«Nå skal veinettet bli bedre. Et stort spleiselag i Fosen ser nå ut til å kunne nå målet om «Ei time te by'n».

Det er altså eit spleiselag med ni kommunar, to fylkeskommunar og òg lokalt næringsliv som har vore med på dette. Ein kan lese at dagleg leiar Vidar Daltveit i Fosen regionråd «dro i gang spleiselaget», og at han smilte breitt då han såg innstillinga.

På same måten har eg lyst til å trekkje fram Knut Sundet, som har vore dagleg leiar for Fosenvegane, og faktisk òg saksordføraren, som har ei fortid i denne saka.

Dette gjeld framkommelegheit, men òg trafikksikkerheit. Kristeleg Folkeparti har ved fleire anledningar etter spurt saka, og vi er glade for at ho no kjem.

Men eg har òg lyst til å vise til kva reklamen seier om Fosenvegane. Der står det:

«Med denne løsningen får vi gode vegar på Fosen i løpet av en 15 årsperiode. Alternativet er å vente på statlige midler, som vil gi bedre vegar tidligst i 2060.»

På den annonsen står òg Statens vegvesen. Så det vi trygt kan slå fast, er at eit breitt fleirtal i denne salen ønskjer at vi skal få vegar innan 15 år, medan Framstegspartiet ønskjer at folket på Fosen skal vente til 2060.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:27:59]: Forslaget om Fosenpakka har fått ei brei, kortfatta og presis tilslutning i innstillinga frå transport- og kommunikasjonskomiteen. Det er gledeleg.

Fosen har låg vegstandard. Utbygging og betring av vegstandarden er ikkje berre viktig, det er nærast ein nødvendig føresetnad for regional utvikling og vekst i framtida.

Alle dei vegane som er omfatta av pakka, er fylkesvegar. Fosen er lite prega av gjennomgangstrafikk. Derfor blir det meste av bompengane betalt av lokalt næringsliv og av lokal befolkning. Bompengedelen i pakka er relativt høg – om lag 75 pst. Samla inneber desse forholda at lokalsamfunnet har teke på seg ei betydeleg oppgåve.

Eg legg vekt på at det er brei einigheit i begge dei to fylkeskommunane og i alle kommunane om innhaldet og prioriteringane i Fosenpakka. Det er ein klar styrke ved pakka at ho inneheld ei tydeleg rangering og prioritering av dei 17 prosjekta. Dette gjer det enklare å handtera uforsette forhold som kan oppstå. Slik sett står Fosenpakka

fram som eit ryddig eksempel på godt fagleg og politisk arbeid.

Eg vil ynskja dei to veigeigarane, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune, lukke til med gjennomføringa av Fosenpakka.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [18:30:06]: Jeg synes jo at statsråden bør sende atskillig mer enn lykkønskninger. I det minste burde statsråden, på vegne av regjeringen, sende en takk for at bilistene – riktignok gjennom tvang – må ta på seg en ekstraregning når staten ikke vil betale, på mer enn 1 200 mill. kr.

Det er omtalt som et spleiselag. Hvor er innsatsen og bidraget fra staten til dette spleiselaget? Vi leter etter det. Og igjen på bakgrunn av de ufattelige ekstra inntektene som staten fikk i fjor, og som staten kommer til å få i år, bør en faktisk kunne bruke uttrykk som antakelig ikke er parlamentarisk korrekte – så det skal jeg la være å gjøre – på hvordan det ser ut når en så rik stat sender lykkønskninger til en lokalbefolkning som blir nødt til å betale for veiene sine selv.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:31:11]: Eg har faktisk ikkje behov for dei sterke uttrykka som Arne Sortevik bruker i denne saka. Tvert imot vil eg ta avstand frå uttrykk som «tvang» og «utpressing» i samband med ei sak som gjeld fylkeskommunale vegar, som gjeld 17 prosjekt. Saksordføraren har gått meir i detalj om korleis dei var førebudde. Eg veit av erfaring, i mitt eige nærrområde, den gleda som er knytt til høvet til å få en betre veg.

Vi kan oia oss over at her er det svære forsømingar på norske vegar over lang tid, og at her er det mykje ugjort, men det er òg slik at her skjer det no uavlateleg spleiselag. I denne samanhengen er det eit spleiselag mellom fylkeskommunane, lokalbefolkninga og næringslivet.

Bård Hoksrud (FrP) [18:32:33]: Jeg registrerer at statsråden ville ta avstand fra både sterke uttalelser og litt av hvert, og det skjønner jeg.

Mye av dette veinettet er jo en del av det veinettet som staten hadde ansvaret for før, og som man bare har skjøvet rett over på noen andre. Og så klarer man å framstille det som om dette er et stort spleiselag. Jeg synes ikke det er så veldig mye spleiselag når bilistene skal betale 75 pst., og fylkeskommunene 25 pst. Jeg synes jo egentlig statsråden heller burde kommet med noen penger, og sagt: Ja, vi er med på spleiselaget i hvert fall. Men det eneste man gjør, er at man gir bilistene en dyr finansieringsordning som koster mye penger, og som ikke gir en eneste meter vei. Burde ikke heller statsråden tatt ansvaret sitt og tatt tilbake det veinettet man overtok, sørget for at man hadde fått finansiert og i hvert fall rustet opp det veinettet før man overlot det til fylkeskommuner som burde bruke pengene sine på helt andre ting?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:33:30]: Det er flere sider ved regjeringa sin politikk som heng saman i

ei sak som dette, inklusive det å halda orden i norsk økonomi. Eg forstår at det har jo ikkje Framstegspartiet ein tanke for. Ein føreslår altså at vi skulle seia nei til eit prosjekt som to fylkeskommunar og ni kommunar er einige om å realisera i eit spleiselag med fylkeskommunale midlar og bompengar, og dermed utsetja dette i mange år framfor å gje dei høvet til det som dei sjølve har bedt om – altså seia ja til ein søknad som etter dei retningslinjene vi har, skal behandlast i Stortinget.

Eg er ikkje i tvil, og eg er heller ikkje i tvil om kva lokalbefolkninga set mest pris på i denne saka.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [18:34:50]: «Delvis bompengefinansiering av Fosenpakka i Sør- og Nord-Trøndelag», heter det – altså nok en vei med lav standard som hører til dagens fylkesveinett. Den er smal og svingete, med dårlig sikt, og den går gjennom boligområder. Det er en veibit som bilistene selv må betale for å få oppgradert.

Veiene i Norge er særdeles dårlige, til tross for at det har vært sosialistisk regjering i Norge i ca. 50 av de 66 siste årene, og til tross for at vi har penger nok til å utbedre veiene.

En pakke er enten noe man gir, eller noe man får, som jeg har sagt tidligere. Men i samferdselssammenheng er altså en pakke noe man betaler for. Det blir det slått fast gang på gang. De nye fylkesveiene som ble gitt som gavepakke til fylkene, fulgte og følger det ikke nok penger med, slik at fylkene kan oppgradere veiene så de får normal, god standard. Derfor blir pakken sendt videre til bilistene, og Fosenpakken må man også betale selv. Vi registrerer at bruk av bompenger under denne regjeringen fortsetter med full kraft. De rød-grønne viser ingen vilje til å ta ansvaret for veiene her i landet. Men Høyre og Kristelig Folkeparti følger også bompengevedtakene tett opp, og det skjærer meg i hjertet.

At veiene blir oppgradert og utbedret, det gleder mitt hjerte. Og Fremskrittspartiet fremmer utrettelig forslag om at statlig finansiering skal erstatte bruk av bompenger.

Jeg erkjenner også igjen at Kristelig Folkepartis leder, og vel kanskje også ministeren, ikke forstår det som landets befolkning forstår klart og tydelig, at dersom man vedtar Fremskrittspartiets forslag i dag, med statlig finansiering, blir det vei like fort eller fortere enn ved bilistfinansiering.

Når denne veistrekningen, som ligger i Fosenpakken, blir ferdigstilt en gang – kanskje mot eller etter 2019 – da har allerede de som blir født nå i 2011, gått på skolen i flere år. Det burde få alle til å forstå at veiutbyggingen i Norge går i et særdeles tregt tempo. Det blir veldig lenge til slagordet, «Ei time til byen», blir en realitet.

Presidenten: Da er neste taler Bård Hoksrud, som er siste inntegnede taler.

Bård Hoksrud (FrP) [18:37:19]: Jeg kunne ikke dy meg etter å ha hørt på representanten Hareide. Han sa at sånn som det var nå, ville man leve med denne politikken til 2060. Fri og bevare meg, jeg håper aldri vi vil leve med denne politikken til 2060.

Fremskrittspartiet er for å bruke de samme pengene som både Kristelig Folkeparti og alle de andre partiene i denne salen bruker, men vi ønsker å bruke dem på en annen måte. Jeg synes faktisk at istedenfor å bruke dem på luftslott og luftplaner om høyhastighetstog eller lyntog, burde man bruke pengene på det nære og det som er viktig, og det som er viktig for folk flest. Når jeg hører enkeltrepresentanter står på denne talerstolen og sier at innbyggerne og bilistene er kjempeglade for den regningen de nå skal begynne å betale på bomstasjonene, var det i hvert fall ikke slik da jeg var på Fosen. Jeg opplevde ikke entusiasmen og den fantastiske gleden over å få lov til å bli dyttet på bomstasjoner med bompenger og ekstraskatt, som dette er. Det er en ren transportskatt og en ekstraskatt som man bare skal pøse over på bilistene.

Men jeg vet at for Kristelig Folkeparti er det så langt man er villig til å strekke seg, å diskutere om bomstasjonen skal stå der eller der fordi man bare sender regningen rett videre til bilistene, som vi så det i forbindelse med behandlingen av Aust-Agderpakka. Jeg skjønner at det er stor avstand når det gjelder viljen til å bruke statlige midler til veibygging og infrastrukturbygging, og det er stor forskjell. Man sier man er villig til å bygge lyntog til flere hundretalls milliarder. Vi har de samme pengene, men vi ønsker å bruke dem på å bygge gode, moderne, trygge og effektive veier og modernisere dagens jernbane slik at man får en moderne og effektiv jernbane – men uten luftslott og uten luftdrømmer – og med penger som det er realistisk å gjøre det med.

Jeg hørte på statsråden som pratet om inflasjon og viktigheten av å være nøysom og forsiktig. Staten har tatt inn 80 mrd. kr mer enn det man hadde forutsatt i 2010 og i 2011. Hver måned i 2011 har man tatt inn ca. 6 mrd. kr mer i oljeinntekter enn det man hadde budsjettet med. Én måned betyr at man kunne betalt hele bompengerregningen, og da ville mye mer penger gått til vei istedenfor til store finansselskaper og til innkrevingskostnader.

Presidenten: Da er neste taler representanten Susanne Bratli, som nå er sist inntegnede taler.

Susanne Bratli (A) [18:40:18]: Noen få kommentarer helt til slutt. For det første vil jeg bare understreke at vi fra vår side opprettholder kritikken mot Fremskrittspartiet når det gjelder pengebruk. Jeg vil bare minne om at det er bestilt en utredning om høyhastighetstog. Det er ikke fattet noen som helst beslutning om det, selv om man sier at viljen er der hvis det viser seg at utredningen blir bra, og så skal man diskutere hvordan man skal finansiere det. Men beslutningen er ikke fattet, og vi diskuterer da det som nå handler om årets budsjett. Det er det ene.

Det andre er at jeg ikke er så sikker på at alle som har sittet i regjering de siste 50 årene, føler seg bekvem med å bli beskyldt for å være sosialister. Jeg må bare si at jeg

føler meg ikke bekvem med å bli beskyldt for å være sosialist. Det kan godt hende at representanten Hallgeir H. Langeland synes det er greit, men jeg tror heller ikke at Senterpartiet føler seg bekvem med å bli betegnet som sosialister. Så det kan nok hende at man bør se i ordboken og faktisk lese hva ordene betyr. Det er det ene ordet. Det andre er at en kanskje også skal se på hva ordet «pakke» betyr. Pakke kan faktisk være noe man bestiller på Internett, som man får tilsendt og må betale for. Men hvis jeg får en gave, er det noe helt annet. Får jeg en julegave, betaler jeg ikke for den. Dette er altså en bompengepakke, og ikke en bompengegave.

Initiativet til dette prosjektet kom opprinnelig fra næringslivet. Det synes jeg det er viktig å understreke i denne sammenhengen. Næringslivet på Fosen tok initiativet, de tok kontakt med politikerne og skapte engasjementet. Det synes jeg vi skal takke næringslivet for i dag. Det startet mens det var snakk om de gamle riksveiene, men det var et prosjekt som omhandlet de gamle riksveiene og fylkesveiene, med samme bompengeprocent som det vi behandler i dag. Så den eneste endringen er at alle veiene nå er blitt fylkeskommunale.

Så helt til slutt bare en liten oppklaring om hva prosjektet faktisk heter. På godt trøndersk, på godt Fosen-mål, heter det altså «Ei tim' te' by'n».

Presidenten: Da er neste taler representanten Freddy de Ruiter.

Freddy de Ruiter (A) [18:42:37]: I likhet med representanten Bratli stusser jeg litt over ordbruken til Fremskrittspartiet. Men jeg velger å se det positive i det, for det er ikke så mange år siden vi ble kalt kommunister. Så det er tydelig det er en viss framgang. (Munterhet i salen)

Det er lite spennende å ha bompengedebatter i Stortinget. Det begynner å bli rimelig forutsigbart. Det eneste som kanskje er spennende, er å høre om Fremskrittspartiet har kommet opp med noen nye ord, noen nye betegnelser. I dag har det vært ekstra transportskatt, det har vært utpressing, det har vært politisk utpressing, det har vært smålighet, det har vært tvang. Så registrerer jeg også fra representanten Godskesen at bompenger skjærer henne i hjertet. Til det vil jeg si at det er mye som skjærer meg i hjertet med Fremskrittspartiets politikk, som er langt mer alvorlig enn bompenger, men la meg ikke gå inn på det.

Representanten Hoksrud viser også til Aust-Agderpakka, hvor en sendte regningen over til bilistene. Min og de flestes oppfatning av Aust-Agderpakka og de grepene vi gjorde der, var faktisk å foreta en byrdefordeling mellom bilistene, og ikke sende regningen over til bilistene. Det var faktisk en deling av en eksisterende bom, bare så det er sagt.

Det som er det farlige med Fremskrittspartiets populisme når det gjelder bompenger, er nettopp at det setter økonomien i fare. Det er ikke bare bompenger, men det er hele politikken til Fremskrittspartiet som går ut på daglig budsjettbehandling her i Stortinget. Jeg tror vi skal være veldig glad for at det ikke er Fremskrittspartiet som styrer landet her. Da tror jeg vi kanskje hadde hatt greske tilstander her.

For meg er det uforståelig at Høyre – og kanskje Kristelig Folkeparti – kan finne det forlokkende å samarbeide med Fremskrittspartiet som til de grader fører en så uansvarlig økonomisk politikk. Så jeg har lyst til å utfordre dem på det: Er dere bekvemme med det dere møter daglig her av forslag fra Fremskrittspartiet?

Presidenten: Da er neste taler representanten Knut Arild Hareide, og deretter representanten Arne Sortevik. Presidenten tør ikke engang å antyde at han er sist inntegnede taler.

Knut Arild Hareide (KrF) [18:44:59]: Det presidenten i alle fall skal vite, er at eg vil ikkje ta utfordringa frå representanten Freddy de Ruiten og gå inn i ein regjeringsdiskusjon her no.

Men eg har lyst til berre å seie tre ting, og det er til Framstegspartiet. Det eine er at Fosen-folket er fornøgd med den løysinga som ligg her. Det er lokalpolitisk stor oppslutning rundt dette. Det er ni kommunar, og det er to fylkeskommunar som går inn for dette. Det er på den måten me på Stortinget kan sjå om dette er noko som er ønskt. Det andre er at når eg høyrer Framstegspartiet karakterisere bilistar, høyrer det nesten ut som om bilistar ikkje brukar vegane. Men det er ingen som brukar vegane som bilistane, og som nyt større glede av det. Derfor er òg bilistane fornøgde med dette. Når eg påpeiker 2060, så er det ikkje noko eg sjølv har komme opp med, men dette er opplevinga på Fosen. Med den løysinga som i dag blir skissert frå Stortinget, får dei gode vegar i løpet av 15 år, viss ikkje må dei vente i mange, mange tiår. Derfor støttar Kristeleg Folkeparti fullt opp under den innstillinga som blir vedteken i dag.

Arne Sortevik (FrP) [18:46:26]: Fremskrittspartiet driver ikke budsjettbehandling i enkeltsaker. Det gir meg en grei anledning til å minne representantene for regjeringspartiene, og i særdeleshet representanten de Ruiten, om Fremskrittspartiets alternative forslag til Nasjonal transportplan for perioden 2010 til 2019. Der er det penger til å investere i veier, i europaveier, i riksveier, og også i fylkesveier etter dagens modell – dagens fylkesveinett.

Til slutt til representanten Knut Arild Hareide: Det er slik at bilistene betaler så det svir før bompengeregningene kommer. Når vi avslutter neste sak, har vi behandlet 15 nye regninger til bilistene, og vi snakker om 20 nye milliarder kroner. Men før de regningene kommer på bordet, er det sånn at bilistene i 2011 betaler ca. 55 mrd. kr til staten. De betaler for å kjøpe biler, de betaler for å eie biler, og de betaler for å bruke biler. Utfordringen til bilisten er at en grådig stat, som i tillegg til å være grådig også er ufattelig rik, mener at det er for lite – at 55 mrd. kr i 2011 faktisk er for lite, så det må skrives ut flere og nye ekstraregninger. Det mener Fremskrittspartiet er unødvendig, og vi mener at å bruke en del av vår ufattelige oljerikdom til å investere i et godt veinett i Norge, enten det er europaveier, riksveier eller fylkesveier, er god pengebruk. Det er god pengebruk i et generasjonsperspektiv, og fremfor alt er det en investering for

å gjøre Norge mer konkurransekraftig og sikre bosetning over hele landet.

Så vi har vanskeligheter for å skjønne, med ett forbehold, disse stadige angrepene. Det ene forbeholdet går på at dette er smertefullt å få servert hver gang til de partiene som stadig skriver ut ekstra regninger til bilistene. Det er smertefullt å bli minnet om at man skriver ut ekstraskatt når det ikke er nødvendig å skrive ut ekstraskatt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:49:04]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet i saken, men når komitélederen, Hareide, er såpass hard som han er, synes jeg han må få svar tilbake. Men det er i hvert fall godt å se at også Hareide vedgår at veiene faktisk er der for bilistene.

I NTP-perioden 2009–2019 er det altså slik at de tallene vi får fra Samferdselsdepartementet, tilsier at bilistene over tiårsperioden faktisk betaler 700 mrd. kr i skatter og avgifter som er bilrelatert og i transportskatt – bompengefinansiering. Det er godt mulig at Hareide og andre mener at dette ikke er nok når det gjelder å beskatte bilistene i Norge. Men med Fremskrittspartiets øyne er det slik at dette er en stor skatt og en stor belastning, som både går ut over bilistene, går ut over næringslivet og går ut over vår konkurranseevne. Hvis man ikke har forståelse og respekt for et annet partis syn om at man er veldig lei av at bilistene skal bli brukt som melkekyr i Norge, så forstår jeg den argumentasjonen, men jeg synes den mangler alt av respekt for andre partiers synspunkt og ståsted.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet ... Det har representanten Tone Merete Sønsterud gjort.

Tone Merete Sønsterud (A) [18:51:09]: I likhet med representanten Susanne Bratli tror jeg at jeg vil begynne med en visitt til Godskesen. Vi har i hvert fall i de siste veisakene i denne sal hørt hvordan de sosialistiske regjeringene og også den rød-grønne fløyen blir omtalt som sosialister. Nå er ikke «sosialist» noe skjellsord i min verden, men bare til oppklaring, eller opplæring er vel rettere å si, så er jeg sosialdemokrat, og hvis representanten Godskesen ikke vet forskjell, tar jeg gjerne en prat med henne om det etter at dette møtet er slutt.

Men så til Sortevik, og jeg vil vel også si Hoksrud og nå også til slutt Fredriksen: Representanten Sortevik forteller oss at han ikke driver budsjettbehandling i enkeltsaker. Nei, det har vi for så vidt skjönt. Men uansett hvilke saker vi behandler i denne sal som har med økonomi å gjøre, får det noen budsjettmessige konsekvenser uansett. Nå skal ikke jeg ramse opp alle lovnader og bruk av penger som Fremskrittspartiet har annonsert de siste ukene. Men vi snakker nok om mer enn 80 mrd. kr, som har vært en sum som har blitt brukt her i dag. I bompengesakene vi behandler, har Fremskrittspartiet sine faste merknader, så også i denne saken. De viser til det de kaller oljefondet – det rette navnet er for øvrig Statens pensjonsfond – og de viser også til og forteller oss at å gå ut over handlingsregelen hva gjelder fondet, er veldig bra for framtidige generasjoner.

Med Fremskrittspartiets økonomiske politikk ville

Fremskrittspartiet sendt regningen til tusenvis av mennesker som jobber i eksportrettet næringsliv – ikke slik at de må betale en sum fra egen lomme, men ved at de rett og slett risikerer å miste jobben. Det er alvorlig for dem det gjelder, men også for økonomien totalt sett. Samtidig vil renten gå opp og ramme vanlige folk med hus- og billån. De vil få økte månedlige utgifter.

Hvis vi skulle fulgt en økonomisk politikk som setter Norges konkurransekraft og arbeidsplasser i fare, som igjen vil føre til at vi ikke kan ivareta velferdsstatens utfordringer og behov både i dag og inn i framtiden på en god måte, vil det virkelig bety at vi fraskriver oss ansvaret for dem som bor i dette landet, og ikke minst fraskriver vi oss ansvaret for framtidige generasjoner.

Når det gjelder regjeringens politikk med hensyn til norsk næringsliv og konkurransevne, vil jeg bare minne om at det fra 2005 er skapt 250 000 nye arbeidsplasser i dette landet. To tredjedeler av dem har kommet i privat sektor. Så å komme med en påstand om at denne regjeringen ikke er opptatt av næringslivet og konkurransevilkårene, er vel kanskje å ta i en smule.

Presidenten: Da har ikke presidenten registrert at flere har bedt om ordet til sak nr. 13.
(Votering, se side 4798)

Sak nr. 14 [18:54:13]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om revisjon og slutføring av Østfoldpakka – Utbygging og finansiering av prosjektet E18 Melleby–Momarken i Østfold (Innst. 411 S (2010–2011), jf. Prop. 131 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på tallerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [18:55:04] (ordfører for saken): Stortinget ga i 1999 sitt samtykke til delvis bompengefinansiert utbygging av E6 og E18 i Østfold, inkludert tiltak på eksisterende E18 og sideveier langs E18. Utbyggingen har vært forelagt Stortinget i flere omganger.

E18 mellom Riksgrensen–Ørje og Oslo er den viktigste landverts utenlandskorridoren etter E6 mellom Riksgrensen/Svinesund og Oslo. Nærmere 20 pst. av all internasjonale godstransport på vei til og fra Norge fraktes på E18 gjennom Østfold. Dette er en strekning med stort

innslag av tungtransport, og det er hovedtraseen til og fra Stockholm og Baltikum.

På den om lag 6 km lange strekningen østover fra Momarken til Hærland er det planlagt sammenhengende forbikjøringsfelt på begge sider av veien. Ved Hærland skal det bygges en 150 m lang trefelts tunnel. Resten av strekningen fram til Melleby skal bygges som tofelts vei uten forbikjøringsfelt. Det skal bygges midtrekkverk på hele strekningen. E18 i Østfold har de senere årene hatt en årlig trafikkvekst som er 2,5 pst. høyere enn landsgjennomsnittet.

I denne saken legger regjeringen fram forslag om utbygging og finansiering av E18 på strekningen Melleby–Momarken, inkludert finansiering av tiltak på eksisterende E18 og sideveier langs E18. Anleggsstart er planlagt tidlig i 2012, og veiåpning er sommeren 2014. Komiteen forutsetter at så skjer.

I tillegg skisserer regjeringen et samlet opplegg for hvordan parsellene Riksgrensen–Ørje, Melleby–Momarken og Knapstad–Akershus grense kan utbygges og finansieres, inklusiv gjenstående finansiering av sideveistiltakene. Det er lokalpolitisk tilslutning til det fremlagte opplegget.

E6 gjennom Østfold sto ferdig som firefelts vei i 2008. Bompengeskatten på E6 startet i 2001. I forbindelse med behandlingen av opplegget for utbygging og finansiering av prosjektet E18 Krosby–Knapstad ble det i 2006 vedtatt å forlenge innkrevingsperioden fra 15 til 20 år på både E6 og E18.

Videre utbygging av E18 gjennom Østfold ble behandlet i forbindelse med Nasjonal transportplan 2002–2011 og Nasjonal transportplan 2006–2015. Stortinget har senere sluttet seg til ulike opplegg for forsering av enkeltprosjekter.

Østfoldpakka har bidratt til at veistandarden på den 58 km lange strekningen på E18 gjennom Østfold er blitt vesentlig bedret de siste årene. E18 er nå bygd ut som tofelts vei mellom Ørje og Melleby, og som firefelts vei fra Momarken til Knapstad. Det gjenstår dermed utbygging av tre delstrekninger:

- Riksgrensen–Ørje 6,6 km
- Melleby–Momarken, som vi behandler her i dag, 8,3 km
- Knapstad–Akershus grense 6,0 km

Det foreligger ikke planavklaring for strekningen Riksgrensen–Ørje. Det er stor usikkerhet til kostnadene ved utbygging av denne strekningen. For strekningen Melleby–Momarken foreligger det godkjent reguleringsplan. Det er gjennomført en ekstern kvalitetssikring. For strekningen Knapstad–Akershus grense foreligger det godkjent kommunedelplan. Arbeidet med reguleringsplan pågår.

Samlet kostnadsoverslag er på om lag 2,3 mrd. kr for utbygging av E18 på delstrekningene som jeg her har omtalt, inklusiv gjenstående finansiering av sideveistiltak.

Årsdøgntrafikken på strekningen varierer i dag mellom 7 000 og 8 000 kjøretøy. I dimensjoneringsåret forventes en årsdøgntrafikk på om lag 10 500 kjøretøy.

I de nye bomstasjonene er det lagt opp til 15 års inn-

kreving i hver stasjon. Dette innebærer bompenggeinnkreving i perioden 2001–2030, til sammen 29 år. Et samlet bompenggebidrag utgjør om lag 7,4 mrd. kr for E6 og E18.

Regjeringen understreker at finansieringsopplegget for E18 Riksgrensen–Ørje ikke innebærer at regjeringen har tatt stilling til en utbygging av strekningen. Regjeringen vil komme tilbake med en vurdering av dette i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan. Det er positivt at det er lokalpolitisk tilslutning til prosjektene.

Det er sterkt lokalt engasjementet i Østfold for en forsert utbygging av E18 gjennom fylket. De ulike vedtak som er gjort de siste årene, både lokalt i kommunene Askim, Eidsberg, Hobøl, Spydeberg, Trøgstad og Marker, i Østfold fylkeskommune og sentralt på Stortinget, uttrykker ønske om å få utbyggingen til.

Regjeringen ønsker å unngå stans i byggingen av E18. Flertallet understreker at det ikke er slik statsråden har hevdet i media, at traseen Melleby–Momarken sikrer fortløpende utbygging. Det har siden siste traséåpning, strekningen Krosby–Knapstad i november 2010, vært stillstand i byggearbeidene på strekningen.

Jeg tar opp det forslaget som er fremmet av Høyre og Kristelig Folkeparti i saken.

Presidenten: Representanten Ingjerd Schou har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [19:00:36]: Med Stortingets vedtak i dag om utbygging av ny E18 mellom Melleby og Momarken har det rød-grønne flertallet tatt nok et viktig skritt mot full oppgradering av E18 til Sverige. Resultatet vil være økt trafikkikkerhet med vesentlig færre møteulykker og mer miljøvennlig og effektiv trafikk.

Det rød-grønne flertallet har vært opptatt av å bidra til en raskere og mer sammenhengende utbygging av E18 til Sverige enn det som ble lagt til grunn da Nasjonal transportplan ble lagt fram våren 2004. I november åpnet statsministeren og samferdselsministeren nye E18 fra Krosby til Knapstad. Vi er med andre ord på god vei til å nå målet.

E18 gjennom Østfold har stor betydning for utenriks godstransport, og vedtaket betyr mindre køkjøring, kortere reisetid og mer effektiv godstransport. På landsbasis er det beregnet at veiprojektet som er foreslått i Nasjonal transportplan 2010–2019, og som forutsettes åpnet for trafikk før 2020, betyr vel 21 mrd. kr i reduserte bedriftsøkonomiske transportkostnader for næringslivet.

Prosjektet omfatter en 8,3 km lang E18-strekning i Eidsberg kommune i Østfold, som skal stå ferdig i 2014, som saksordføreren redegjorde for. Den nye veien skal bygges som tofelts vei med midtrekkverk på hele strekningen. På de 6 km nærmest Momarken er det planlagt sammenhengende forbikjøringsfelt på begge sider av veien. Det skal altså bygges en 150 meter lang tunnel ved Hærland, der det blir trefelts vei.

Jeg har merket meg at opposisjonen er kritisk til at det ikke bygges firefelts vei på strekningen, men jeg vil understreke at antall biler i døgnet på strekningen Melleby–Momarken i dag varierer mellom 7 000 og 8 000 kjøretøy. I dimensjoneringsåret, 20 år etter planlagt tra-

fikkåpning i 2014, forventes en årsdøgntrafikk på om lag 10 500 kjøretøy fordelt på om lag 8 000 kjøretøy på ny vei og om lag 2 500 kjøretøy på eksisterende E18. Årsdøgntrafikken er med andre ord ikke høy nok til å forsvare firefelts vei.

Jeg må også understreke at i tillegg til at den nye traseen som nå skal bygges som hovedsakelig tofelts vei med sammenhengende forbikjøringsfelt på begge sider, skal den gamle traseen fortsatt være i bruk. Så dette er et fullt ut forsvarlig opplegg.

Som saksordføreren også var inne på, har det vært et sterkt lokalt engasjement i Østfold for en forsert utbygging av E18 gjennom fylket. Dette er et bompenggeopplegg med sterk lokalpolitisk tilslutning. Jeg vil også bemerke at det statlige bidraget er høyt. For strekningen Melleby–Momarken er det statlige bidraget på 770 mill. kr av totalt 991 mill. kr.

Bård Hoksrud (FrP) [19:03:54]: Det er gledelig at denne proposisjonen endelig kommer til behandling i Stortinget. Alle er glad for at E18 på strekningen Melleby–Momarken bygges ut. Det som dessverre er synd, er at man skal bygge en helt ny vei med tre forskjellige standarder: tofelts vei med forbikjøringsfelt på begge sider av veien, trefelts tunnel og tofelts vei uten forbikjøringsfelt. Det er som å bygge seg baklengs inn i framtiden, eller som en annen ville ha sagt: baklengs inn i fuglekassa.

Fremskrittspartiet synes det er trist at man når man nå skal bygge en ny vei som skal vare i mange, mange år framover, velger en standard som om veldig få år kan vise seg ikke å holde med tanke på trafikken, slik at man må bygge ut veien til full standard. Da blir kostnadene langt større enn det de ville ha vært dersom man hadde gjort det med en gang. Fremskrittspartiet foreslår derfor at veien skal bygges ut som full firefelts vei med en gang, og at den skal fullfinansieres med statlige midler. Dessverre er det også et par andre svært store «men» som kommer svært klart og tydelig fram i denne saken. Det første er selvfølgelig den svært dyre måten å bygge vei på som man legger opp til i denne saken, som man tidligere har vedtatt, og som det ser ut til at flertallet også vil gå for framover når man skal bygge ut E18 videre – og da man bygde ut E6 – i Østfold. Totalkostnadene for alle prosjektene som ligger inne i Østfoldpakka, er beregnet til å ville være ca. 9 680 mill. kr. Av dette vil hele 5 220 mill. kr finansieres med bompenger som ekstraskatt fra bilistene. I tillegg skal bilistene betale ytterligere 500 mill. kr i innkrevingskostnader og ytterligere 1,7 mrd. kr i rentekostnader for Østfoldpakka. Det innebærer at bilistene som bor eller som vil kjøre gjennom Østfold, skal betale 2,2 mrd. kr i rente- og innkrevingskostnader på toppen av de over 5,2 mrd. kr som Østfoldpakka legger opp til i bompenger. For å sette dette i perspektiv: Det betyr faktisk at man i rente- og innkrevingskostnader skal betale for å bygge ut E18 Melleby–Momarken to ganger uten at det blir en eneste meter ny vei – uten at det blir en eneste meter ny vei.

I innstillingen skriver Høyre og Kristelig Folkeparti at de mener at regjeringen bygger «for fortiden» ved ikke

å bygge firefelts motorvei og dobbel tunnel med to felt i hver retning på strekningen. Det er jeg helt enig i! Da blir det jo litt rart at de to partiene kommer til å stemme imot forslaget fra Fremskrittspartiet som ligger til behandling i saken, om full firefelts motorvei på strekningen. Men jeg vil i hvert fall ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken om å få bygd en full firefelts motorvei.

Så må jeg litt innom representanten Sønsteruds innlegg i forrige sak. Vi er også veldig klar over at det nå heter Statens pensjonsfond – og man kaller det både utland og andre ting. Men det er altså «oljefondet» man bruker til daglig, og som folk kjenner seg igjen i. Det er ikke sånn at disse pengene er satt av til pensjon i fremtiden. Men det var en veldig fin måte å sørge for at det ble slutt på at man diskuterte hvordan man skulle forvalte de pengene. Derfor var det ålreit å begynne å kalle det Statens pensjonsfond.

Når jeg hører på flere av representantene her, høres det ut som om man er i ferd med å sette økonomien over styr. Da synes jeg det er viktig å ha med seg hva næringslivet sier, og hva representanten Anne Marit Bjørnflaten sa i sted: Samfunnsgevinsten kan være på rundt 21 mrd. kr for næringslivet og samfunnet ved å få bygd ordentlig og skikkelig vei. Bergen Næringsråd sier at man fint kan investere 65 mrd. kr i infrastruktur uten at det får noen store, drastiske konsekvenser. Eller som jeg opplever når jeg er rundt og prater med folk i næringslivet: De skjønner ikke det politiske flertallet. De forstår ikke at man ikke er villig til å bruke mer penger på å investere i infrastruktur. Det er sånn de gjør det i næringslivet. Når de skal komme videre, investerer de penger for å skape mer verdier i fremtiden. Det går med ca. 28 mrd. kr på grunn av ulykker hvert eneste år. Jeg synes det ville vært fornuftig å investere noen av de pengene i infrastruktur og gode, moderne og effektive trafikk sikre veier i stedet for å bruke pengene i form av ulykkeskostnader og ikke minst de menneskelige lidelsene det betyr. Det er en god investering å investere i infrastruktur.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [19:09:11]: E18 mellom Riksgrensen–Ørje og Oslo er en viktig transportkorridor for mye av godstransporten mellom Norge og Europa. Nærmere 20 pst. av all internasjonal godstransport til og fra Norge går nettopp her. Det er trafikkvekst, som saksordføreren har vist til, og det har vært og er et sterkt og vedvarende engasjement fra Østfold, både fra kommunene og fra fylkeskommunen, for å få realisert strekningen vi nå skal gjøre vedtak på. Utallige telefoner fra Østfold for å få realisert dette prosjektet har blitt meg og andre til del. Jeg nyttet anledningen til å sende en hjertevarm gratulasjon til lederen av samferdselsutvalget i Østfold fylkeskommune, Per Inge Bjerknes, som har vært særdeles aktiv.

Med dagens vedtak på Melleby–Momarken får man realisert 8,3 km E18, som vil gi en trafikk sikker og god vei. De to neste parsellene som da gjenstår, vurderes i ruleringen av NTP 2014–2023, eller før hvis de nødvendige avklaringer er foretatt.

Østfoldpakken ga i sin tid et vesentlig bidrag til å få økt standarden på veiene i fylket. Det ser man nå resultatet av for fullt. Dette er å bygge landet, og Senterpartiet gleder seg i dag sammen med Østfold, som nå får realisert enda en bit av parsellene på E18. Det er positivt for næringslivet, det er positivt for befolkningen, og det er bra for oss i hele landet.

Knut Arild Hareide (KrF) [19:11:28] (leiar i komiteen): Kristeleg Folkeparti sluttar seg fullt ut til den gode innleiinga frå saksordførar Ingjerd Schou, som gjorde veldig god greie for saka. Eg har berre lyst til å kommentere to ting.

Det eine er at Kristeleg Folkeparti er med på forslaget der ein

«ber regjeringen realisere fortløpende og ferdig utbygging av E18 Vinterbro–Sverige/Riksgrensen finansiert gjennom offentlig privat samarbeid (OPS)».

Det er fordi denne vegen, E18, er sjølve kroneksemplet på kor gale det kan gå når ein byggjer ut stykkevis og delt. Ja, det er faktisk sånn i dag at delar av denne vegen går så å seie rett ut i eit sandtak, for på delar av vegen har ein firefeltsveg, så ein tofeltsveg og så ein firefeltsveg igjen. Det viser kor dyrt det blir når me byggjer ut stykkevis og delt. Derfor fremmar Kristeleg Folkeparti, saman med Høgre, dette gode forslaget.

Så har eg òg lyst til å kommentere det som går på standarden på vegen. Eg meiner at det me kallar ein smal firefeltsveg, er ei veldig god løysing på denne vegen. Det er ikkje så mange månadene sidan det blei avdekt at Statens vegvesen systematisk har underdimensjonert tala for vekst når me ser tiår tilbake. Når me da veit både kor belastat dette området er og venta trafikkauke, meiner eg faktisk at representanten Bård Hoksrud hadde gode intensjonar i sitt innlegg da han snakka om standarden på denne vegen. Når representanten Hoksrud spør kvifor Kristeleg Folkeparti ikkje vil gi sin tilslutnad til Framstegspartiets forslag, går det m.a. på finansieringa, som er ein del av deira forslag, som Kristeleg Folkeparti ikkje sluttar seg til.

Så Kristeleg Folkeparti støttar at det bør vere mogleg å sjå på denne strekninga som eit godt OPS-prosjekt, og me meiner at ein smal firefeltsveg er ei god løysing for nettopp denne vegen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:14:09]: Eg vil takka transport- og kommunikasjonskomiteen for rask og god behandling av saka. Saka vart lagd fram den 27. mai, og blir i dag vedteken. Eit positivt vedtak i dag er viktig for å få fortgang i utbygginga av E18 gjennom Østfold. Det er lyst ut anbod med atterhald om Stortinget si godkjenning. Om alt går etter planen, kan det vera håp om anleggsstart no i 2011.

Vi er alle einige om at utbygging av E18 har stor verdi for næringsliv og andre trafikantar, ikkje berre lokalt, men òg for gjennomgangstrafikk frå andre delar av landet. Gjennomføring av Østfoldpakka og slutføring av attståande parsellar på E18 har brei politisk tilslutning i fylkeskommunen og i kommunane.

Lat meg berre kommentera ganske kort nokre av punkta i innstillinga frå komiteen.

Her er eit fleirtal, Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, som meiner at eg har skapt uvisse for E18 ved tidlegare å ha opna for utgreiing av eit heilt nytt traséalternativ gjennom Akershus. Det er ikkje rett. Eg er oppteken av å effektivisera planprosessane, som no ofte tek altfor lang tid. Eit viktig bidrag til slik effektivisering er tydelege politiske signal frå staten om føresetnadene for planlegginga. I NTP 2010–2019 står det klart at vidare planlegging skal vera basert på løysingar i dagens trasé. Stortinget hadde ikkje merknader til det.

Det same fleirtalet skriv at det er kritikkverdige at det ikkje ligg føre signal om når ein samanhengande E18 gjennom Østfold vil kunne vera ferdigstilt. Alle parti, med unntak av Framstegspartiet, skriv at dei ser positivt på at det blir skissert eit samla opplegg for korleis parsellane Riksgrensa–Ørje, Melleby–Momarken og Knapstad–Akershus grense kan bli bygde ut og finansierte. Denne skissa, som altså òg Høgre og Kristeleg Folkeparti ser positivt på, inneheld nettopp dei signala dei same to partia etterlyser i den førstnemnde merknaden. Kanskje har desse to partia her vore litt for raske til å hengja seg på Framstegspartiet.

Så skriv eit breitt fleirtal at ein har merka seg at ferdigstilling av dei to siste parsellane, Knapstad–Akershus grense og Riksgrensa–Ørje, vil bli vurdert i samband med komande revisjonar av Nasjonal transportplan. Det som er presist her, er at Riksgrensa–Ørje er ei sak for komande NTP, men Knapstad–Akershus grense, eller eigentleg Retvedt, ligg allereie inne i NTP med oppstart i perioden 2010–2014. Det er òg meldt om det på side 2 i proposisjonen.

Det inneber at vi forhåpentlegvis kan halda raskare framdrift på E18. Kor raskt vil hengja saman med framdrifta i arbeidet med reguleringsplan og dei etterfølgjande avklaringar med bl.a. kostnadsoverslag, kvalitetssikring og framlegg av ein proposisjon. Om reguleringsplanen blir godkjend i haust og det ikkje oppstår uføresette forhold i det vidare arbeidet, kan det bli mogleg med byggjeart allereie i 2013. Greier vi å nå eit slikt siktemål, vil med andre ord byggjeart Knapstad–Akershus grense kunna skje før Melleby–Momarken står ferdig. Ei slik framdrift vil gje god kontinuitet og samanhengande utbygging.

Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti vil bygga firefelts veg på strekninga Melleby–Momarken. I proposisjonen er det gjort greie for at trafikken i dimensjoneringsåret, som er 20 år etter planlagt vegopning, er rekna til om lag 8 000 kjøretøy i døgnet. Dette er langt lågare enn innslagspunkt på 12 000 i årssdøgnetrafikk for fire felt etter vegnormalane. Fire felt på Melleby–Momarken vil innebera ein monaleg overkapasitet. Konsekvensen ville vore høgare kostnader og dermed mindre pengar til veg andre stader, inklusiv slutføring av E18 i Østfold.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [19:19:10]: Jeg skal ikke bruke replikken på å beklage meg over bompenger, men jeg skal

beklage meg over den veitypen som er valgt. Det er ikke så lenge siden Lars Aksnes i Vegdirektoratet erkjente i full offentlighet at vi har bygd veier med for liten kapasitet. Her er vi altså i gang igjen: På 8,3 km bygges det tre ulike typer vei. Jeg synes faktisk at det er verre enn å følge gamle, historiske spor – dette bærer jo preg av å være en sånn samferdselspolitisk hokuspokus-forestilling. Hvordan beskrives dette? Ifølge Bettina Sandvin i Vegvesenet handler det om å bygge en moderne tofelts vei, med midtdeler, som vil oppleves som en firefelts motorvei.

Vi ønsker veier som fysisk er brede, firefelts veier, slik at bilistene som kjører der, faktisk kan være overbevist om og helt sikre på at de kjører på firefelts vei – ikke et forsøk på en opplevelse av at to felt virker som fire. Hva mener statsråden om en sånn investering?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:20:23]: Eg legg dei same tala til grunn som Statens vegvesen opplyser om. Når dei reknar årssdøgnetrafikken til 8 000 kjøretøy 20 år etter opninga, må eg seia at med alle dei vegprosjekta som her ligg i kø for realisering, finn eg det rett å gjera det slik som det no er føreslått, og som blir vedteke i dag.

Så vil eg seia at når vi ikkje har lagt fram denne saka tidlegare i år, er det fordi vi har gått ein ekstra runde og sett på nettopp vegbreidda, for vi visste at her ville det bli vekslande breidd. Men vi har løyst det slik som vi no har føreslått.

Presidenten: Neste replikant er Ingjerd Schou. Er det riktig oppfattet av presidenten at representanten Schou har bedt om to replikker?

Ingjerd Schou (H) [19:21:39]: Høyre har to replikker, tror jeg.

Presidenten: Da skal representanten Schou få de to påfølgende replikkene.

Ingjerd Schou (H) [19:21:44]: Takk. Jeg gleder meg over enhver ny kilometer vei på en stamvei – også på andre veier, men denne gangen på en stamvei.

Hovedtraseen til Stockholm og Baltikum er den nest mest trafikkerte som vi har i landet. Jeg vil følge opp representanten Sortevik: Vegdirektoratet sa bare for få uker siden at vi hadde bygd for smalt. Jeg har friskt i minne – det har sikkert statsråden også – at Eidettunnelen ved Sarpsborg ble bygd med ett tunneløp. Det var forfeilet, man angret seg, og endte opp med å bygge nytt og – selvfølgelig – dobbelt så dyrt, men det var nødvendig. Vi kan komme i samme situasjon på E18. Har statsråden i tiden fra november til nå vurdert det som direktoratet kom til en erkjennelse av, å bygge både bredere vei og dobbelt tunneløp?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:22:46]: Utan at eg har teke spesifikt opp med utbyggingsdirektør Lars Aksnes at hans uttale skulle bli brukt for ettertida i alle moglege samanhengar, trur eg at eg må seia, på vegner av han, at han nok ikkje hadde føresett at det var slik

hans uttale skulle brukast. Han har erkjent at det er tilfelle der ein tidlegare har bygd for smalt, og det er ei erkjening som eg synest det er viktig å ta vare på. Difor kan eg òg svara på Schou sitt spørsmål med å seia at ja, det er slik – som eg òg sa i mitt innlegg – at vi har gått ein ekstra runde i forhold til vegbreidda nettopp for å vera trygge på at vi no vel den rette løysinga.

Ingjerd Schou (H) [19:23:53]: Takk for svaret. Da følger jeg opp med neste replikk.

Jeg tror også at Vegdirektoratet og Aksnes nettopp ikke skal brukes i alle mulige sammenhenger, men dette er altså en stamvei, det er hovedveien til og fra Europa i retning Stockholm osv.

Statsråden sa også i sitt innlegg at det ikke skulle være noen tvil om de neste traseene, og at signalene var gitt, og jeg ber da statsråden være konkret på og forplikte seg på følgende: Når er de neste traseene ferdigbygd på denne 58 km lange strekningen?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:24:33]: Eg må få lov til å seia, med den smule erfaring som eg har fått dette godt halvanna året, at det ville vera vel vågalt av meg no å seia eksakt når det er ferdig, særleg når ein tek omsyn til at det eine av desse to prosjekta, altså frå Riksgrensa til Ørje, skal vurderast i neste Nasjonal transportplan, og det er mykje uavklart.

Når det gjeld Knapstad–Retvedt, har eg orientert om at der går det no føre seg planarbeid. Gjeve at dei ulike ledda i arbeidet vidare der går bra, kan vi forhåpentlegvis rekna med oppstart i 2013, men eg vil nok venta litt med å snakka om ferdigstillinga før vi er komne noko lenger i planlegginga.

Knut Arild Hareide (KrF) [19:25:47]: I sitt førre svar sa statsråden at me kan i neste NTP-periode vurdere, og ho sa «forhåpentlegvis» – knytt til dei to prosjekta som då gjenstår. Og det er klart at det er stor forskjell på det og ord som «signal» og «skisser». Eg trur det i all enkelheit forklarar kvifor Høgre og Kristeleg Folkeparti er så utolmodige etter å få meir konkrete formuleringar om kva tid denne vegen kan vere ferdigstilt.

Viss eg då kan vere så frimodig å stille det spørsmålet: Kva tid, i beste fall, trur statsråden at heilskapen i denne vegen er på plass? For det er det Høgre og Kristeleg Folkeparti etterspør: Me lurar på kva tid me kan ha ei forplikting på at denne vegen i sin heilskap er klar.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:26:49]: Eg takkar for spørsmålet, for eg vil gjerne uttrykkja det som heile denne proposisjonen gjev uttrykk for, ei utolmodighet i høve til ferdigstilling av heile E18, fordi vi alle veit at det er av stor betydning, både for næringstrafikk, for anna gjennomgangstrafikk og for lokaltrafikken.

Lat meg då sitera frå side 2 i proposisjonen, der Nasjonal transportplan og det som ligg der, blir teke opp på nytt:

«I tillegg legges det opp til anleggsstart på strekningen Knapstad–Retvedt i Østfold og Akershus, med

fullføring i siste seksårsperiode. Prosjektet E18 Riksgrensen–Ørje er ikke omtalt i gjeldende Nasjonal transportplan. Regjeringen har ikke tatt stilling til en ev. utbygging av strekningen, men vil ev. komme tilbake til dette i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan.»

Med all respekt for alle dei prosjekta som ligg inne, og som skal initierast i denne perioden: Det er så konkret som eg kan vera no.

Bård Hoksrud (FrP) [19:28:11]: Det er jo flott å høre at flere er opptatt av firefelts motorvei, det er bare at de kommer til å stemme imot det etterpå. Men det gjør ikke statsråden; statsråden er imot det. Og det er greit.

Vi har bygd for smalt, sier Statens vegvesen. Og det har statsråden også sagt. Men statsråden skal fortsatt følge de samme beregningsmetodene som man har gjort før, og som man da har erkjent ikke er tilfredsstillende.

Mange ganger har statsråden sagt fra denne talerstolen at vi bygde feil for 40 år siden. Og det er jo noe denne regjeringen holder på med også nå: Vi kommer til å bygge feil i Møre og Romsdal, vi kommer til å bygge feil i Finnmark, og nå er man i ferd med å bygge feil i Østfold også. Er statsråden tilfreds med at om noen få år vil sannsynligvis beregningene vise at man skulle bygd en full firefelts motorvei, og at det betyr at bilistene skal få en kraftig ekstraregning? Er statsråden tilfreds med at man fortsetter å gjøre det man gjorde for 40 år siden, som statsråden har vært kritisk til?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:29:17]: I motsetnad til Framstegspartiet er eg glad for at regjeringa tek omsyn til at det er noko ulikt trafikkgrunnlag på ulike vegar. Slik er det. Difor er det òg slik at vi bruker dei samla ressursane på ein måte som gjer at vi både får på plass mest mogleg ny og trafikkikker veg og samtidig vel vegbreidd alt etter korleis dimensjoneringa av trafikken er. Det som Hoksrud verkeleg har grunn til å gle seg over i dag, er at vi her får samanhengande midtdelar langs ein trafikkert veg, at vi får forbikøringsfelt på begge sider på 6 km av denne vegen, og at vi får tre felt gjennom tunnelen.

Det vil framleis vera slik at vi legg eit visst årsdøgntrafikktiltal til grunn i vår planlegging.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Irene Johansen (A) [19:30:41]: Det har over flere år nå vært stort fokus på videre utbygging av E18 gjennom Østfold. E18 Ørje–Oslo er en høyt trafikkert utenlandskorridor. Om lag 20 pst. av all internasjonal godstransport på vei til og fra Norge fraktes på E18 gjennom Østfold. Det er fristende å føye til at resten, om lag to tredjedeler av den landbaserte transporten av gods og personer til og fra Norge, går på E6 gjennom Østfold og over Svinesund. Dette gir en stor trafikkbelastning gjennom fylket og er noe av årsaken til at vi i Østfold, med våre ordførere og fylkesordførere i spissen, prioriterer så høyt å få utbygd ho-

vedtransportårene E6, som sto ferdig i 2008, og E18, som vi holder på med, og også dobbeltsporet jernbane videre fra Moss og til grensen for ikke å måtte i gang og bygge ut E6 til seksfelts motorvei, slik Fremskrittspartiet vil, før firefeltsveien er nedbetalt, på grunn av trafikkbelastningen på veien.

Alle disse prosjektene er en del av den opprinnelige Østfoldpakka, som første gang ble vedtatt av Stortinget i 2000. Utbygging av E18 har vært prioritert i NTP 2002–2011 og 2006–2015. Men det var først under Stoltenberg II-regjeringen at vi fikk fart på utbyggingen. I 2007 ble utbygging og finansiering av strekningen Krosby–Knapstad behandlet, og vedtatt i Stortinget. Denne strekningen er nå ferdig, og åpnet av statsministeren og samferdselsministeren.

I dag behandler vi forslag om utbygging og finansiering av neste strekning, Melleby–Momarken. Berørte kommuner og Østfold fylkeskommune behandlet saken i mars og april 2010 og har sluttet seg til et opplegg for utbygging og finansiering av E18 på de gjenstående strekningene Riksgrensen–Ørje, Melleby–Momarken og Knapstad–Akershus grense, inklusiv gjenstående finansiering av sideveistiltak. Men det er altså kun Melleby–Momarken som saken i dag gjelder. De gjenstående strekningene vil regjeringen komme tilbake til i forbindelse med Nasjonal transportplan i 2013.

Utbygging av E18 og E6 er gjennom Østfoldpakka et helhetlig prosjekt, basert på deling av utgiftene mellom bilistene og staten, der bilistene på E6 har bidratt med nesten 70 pst. Når begge veiene er ferdigstilt, vil det totalt sett være en 50–50-fordeling mellom staten og bilistene for disse to veiene, som vil være nedbetalt i 2030.

E18 har med denne regjeringen blitt bygd ut sammenhengende og uten stopp. Det gir en forutsigbarhet for prosjektet og for innbyggerne i Indre Østfold – og for trafikantene – som er svært positiv. Vi håper derfor at også de siste strekningene blir videre utbygd i samme ånd framover.

Årsdøgntrafikken på strekningen er ifølge departementet mellom 7 000 og 8 000 kjøretøyer i dag, og i dimensjoneringsåret – altså 20 år etter planlagt trafikkåpning – er det en ÅDT på om lag 10 500 kjøretøyer. Med bakgrunn i disse tallene er E18 på strekningen Momarken–Melleby planlagt med delvis sammenhengende forbikjøringsfelt, delvis med en 150 meter lang trefelts tunnel, og delvis med tofeltsvei uten forbikjøringsfelt. Det skal bygges midtrekkverk på hele strekningen. Jeg forutsetter at disse trafikkallene holder, og at det blir bygget en vei for framtiden.

Etter en vår der enkelte i Østfold var nervøse for at det ikke skulle bli en videreføring av E18 i år, ser vi nå at regjeringen og Stortinget igjen leverer.

Marit Nybakk hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Erlend Wiborg (FrP) [19:34:02]: Som østfolding er jeg glad for alle veiene vi får, men jeg deler ikke den ubetingede gleden som enkelte har uttrykt fra talerstolen.

Det er flere årsaker til det. Den ene er at hvis man ser på

Østfoldpakka totalt, som er bompengefinansiert, så koster det bilistene 1,7 mrd. kr bare i renter. Når vi i tillegg vet at det koster ½ mrd. kr i innkrevingskostnader, er ikke dette noe hyggelig.

Fra denne talerstolen har det i dag blitt snakket mye om at man nå får hjelp av ytterligere bompengeneinnkreving, som følge av såkalt lokalt initiativ – lokalt ønske. Jeg har vært så heldig å få være med på behandlingen i Østfold fylkesting, og jeg tror ikke man kan si at det var noen gledesjubel der i det hele tatt. Men man følte seg presset til å gå inn for bompenger. Til syvende og sist er det Stortinget som avgjør saken her i dag. Dette er en sak der vi har sett mange løftebrudd. De fleste av oss husker daværende senterpartileder Åslaug Haga som lovet fullføring av E18 i løpet av 2009, og nå hører vi fra dagens statsråd at vi ikke får vite når vi kan forvente en total fullføring.

Det at de rød-grønne og regjeringspartiene er tilhengere av bompenger, overrasker ikke. Derimot overrasker representanten Ingjerd Schou i denne saken. I valgkampen i 2009 hadde Ingjerd Schou følgende leserbrev den 30. juli – et brev som også ligger ute på Høyres nettsider:

«Mitt standpunkt og forslag i Østfold Høyre – som jeg har fått tilslutning til – er følgende; Jeg mener bompenger ikke er noen god løsning. Stamveier bør fullfinansieres av staten. Det burde det være fullt mulig å få til. Det kan ikke og bør ikke være slik at lokal kirke trafikk og turer til felleskjøpet skal være grunnlaget for hvorvidt Norge har Europaveier til og fra kontinentet.»

Det er et sitat som Fremskrittspartiet stiller seg fullt og helt bak. Jeg synes det er trist i dag – når man faktisk har muligheten til å oppfylle valgloftene – at man velger å gjøre det motsatte og heller bryte valgloftet.

Avslutningsvis: Det at man bygger en fortidens vei med to felt, og ikke bygger firefelts med en gang, er uheldig, spesielt med tanke på trafikkallene for E6, som slo feil. Jeg er redd for at det kan bli feil i denne omgang også.

Ingjerd Schou (H) [19:37:21]: Til representanten Wiborg er det det å si at det mener jeg fortsatt – stamveier burde vært unntatt fra bompengefinansiering. Men her ligger altså grunnlaget til rette for at man har startet på en bompengefinansiering, og med Fremskrittspartiets opplegg og deres forslag i denne saken vil det bare føre til én ting, nemlig at man ikke kommer videre, og at det heller ikke blir vei. Det blir bare mindre bompenger, men det blir altså ikke resultater – som i så veldig mange andre saker. I den inndekningen som Fremskrittspartiet nå til enhver tid har hatt i de snart 15 bompengesakene, tror jeg også at partiet har brukt opp de pengene som flertallet ellers har ønsket å bruke til utredning av høyhastighetsbane. Det regnestykket skulle jeg gjerne sett. Jeg skulle gått videre på det regnestykket, men jeg skal la det ligge, for det er vel flere poster på etterlysning av inndekning som i så henseende kunne vært etterspurt.

E18 blir bygd ut stykkevis og delt – 8,3 km – og ny hornmusikk kalles fram en gang i 2014. Dette er altså en stamvei til og fra Europa. 20 pst. godstransport går langs denne traseen. Det er tungtransport, det er ikke en hvilken som helst type trafikk. Det er en vekst på 2,5 pst. mer

enn landsgjennomsnittet, og det er lokal politisk enighet. Jeg har vært med og spist kamelkjøtt fra første stund da vi startet på dette, for i det hele tatt å klare å realisere ny vei – ikke det at jeg likte det, ikke det at jeg ville det, men realiteten var at ellers hadde vi ikke kommet videre.

Til representanten Johansen må jeg si at det har ikke vært fortløpende bygging. Det har vært stopp i byggingen av E18. Det har vært stopp bl.a. nå fra november 2010, og det har ikke vært noe bygging/graving langs traseen. Og jeg har fulgt nøye med; jeg bor i området. Det kaller jeg stopp. Jeg kaller det ikke fortløpende bygging, jeg kaller det gass/brems/stopp, og jeg håper at man kan få en forpliktelse til at vi får en dato for E18. På 58 km stamvei i Norge, den nest mest trafikkerte veien til og fra utlandet, klarer vi altså ikke å få til det som Høyre og Kristelig Folkeparti etterlyser, nemlig en fortløpende, helhetlig utbygging med nye finansieringsformer.

Næringslivet, sier Fremskrittspartiet, vil ha mer penger til infrastruktur. Ja, det opplever jeg også. Men det som er eiendommelig, er at næringslivet i langt større grad sier: La oss nå få ny vei, og vi tillater og aksepterer at vi faktisk må betale noen bompenger.

Jeg synes det er leit at vi får én tunnel med tre kjørefiler, at vi får en smalere vei, når vi vet at veksten i dette området er formidabel og vil være det i fremtiden, og at vi ikke bygger og tillater oss å ha overkapasitet på denne type transporttrasé. Så har jeg også lyst til å minne om at kollegaen til statsråden lovte 2009 i valgkampen i 2001. Vi er langt etter.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [19:40:24]: E18 er en viktig vei – viktig vei for Norge, viktig vei for Østfold. Derfor er det et viktig vedtak som Stortinget skal fatte senere i dag. Transport- og kommunikasjonskomiteen har arbeidet raskt. Dessverre går det ikke an å si det om det arbeidstempoet som har vært i departementet.

De siste E18-kilometrene gjennom Østfold ble åpnet i vinter i min hjemkommune. Nå venter vi på å komme i gang med neste etappe, neste parsell, Melleby–Momarken. Det er et krav om oppstart av bygging, det er et krav om en ny veiåpning, og det er et krav om sammenhengende utbygging til Vinterbro. Hele Østfold står sammen om Østfoldpakke 1. E6 er vi ferdig med, E18 skal vi bli ferdig med, og vi skal bli ferdig med jernbanen vår gjennom de store byene i Ytre Østfold. Her står Indre og Ytre Østfold sammen.

E18 har sterk trafikkvekst, sterkere enn landet for øvrig. Vi har dessverre hatt mange ulykker på den nye strekningen vi i dag skal vedta å bygge. Vi vedtar i dag å bygge 8,3 km ny vei. 6 km av dem er med sammenhengende forbikjøringsfelt på begge sider av veien. Det forteller vel det meste om hva det egentlig er behov for. Statsråden var ærlig, og jeg setter pris på ærlighet fra statsråder. Statsråden sier at det har tatt tid med denne proposisjonen, fordi de har vurdert vekslende bredde som disse E18-kilometrene har: to felt, tre felt og fire felt, med forbikjøringsfelt. Det innbyggerne i Indre Østfold lurer på, er hvorfor statsråden og regjeringen har landet ned på en slik vurdering. Siden statsråden har brukt tid på det, og har

sagt det fra Stortingets talerstol, er det viktig for oss som skal bruke denne veien – kjøre på to felt, kjøre på tre felt og kjøre på fire felt, med forbikjøringsfelt – å vite hvorfor statsråden mente at dette var det beste også for framtidens vei, den nest største eksportveien for Norge.

Arne Sortevik (FrP) [19:43:08]: Et par poeng til slutt – for det første denne 50 pst. delingen av dette spleiselaget: Det er jo ikke det – det er jo ikke en deling 50/50. Det står jo å lese at bilistene samlet skal betale nesten 7,5 mrd. kr på en pakke som altså koster vel 9,5 mrd. kr å bygge. Så det er en ganske betydelig skjevdeling, men det ønsker man selvfølgelig å snakke minst mulig om.

Men det som er riktig, er jo at dette som vi snakker om, er ikke bare en europavei, men det er en nasjonal stamvei til og fra Europa. Da blir det ekstra spesielt at på vel 8 km av en stor pakke også på E18, velger vi å bygge med tre ulike veiløsninger. Det er etter Fremskrittspartiets syn nærmest ufattelig at man kan ende opp med en sånn konklusjon, at på disse 8,3 km på en ny, moderne E18, velger man tre ulike løsninger. Det virker som man både politisk og fra Vegdirektoratet nærmest tviholder på en slags dogmatisk bruk av ÅDT-tallene, knyttet til dimensjonering av veier.

Da vil jeg igjen tilbake til det vi fikk fra Aksnes, så får nå samferdselsministeren velge å tolke det som hun vil. Men jeg synes det var modig av utbyggingssjefen i Vegdirektoratet å erkjenne at man faktisk har vært litt lite forutseende, og at man har bygget nye veier i Norge i de senere år som faktisk viser seg å være underdimensjonert. Det er et viktig signal. Det signalet har man iallfall ikke valgt å lytte til her.

Det står igjen som en bedrøvelig løsning at man på en liten strekning på 8 km velger tre gammeldagse og lite hensiktsmessige transportmessige løsninger.

Så til slutt: Vi ønsker gjenstående prosjekter på E6 og E18 gjennomført så snart som mulig, basert på firefelts motorvei og med statlig finansiering. Det er vårt forslag. Vi har henvist til vår egen NTP for finansiering.

Så til Høyres forslag om OPS. OPS er bra. Det er et bra organisatorisk verktøy når det gjelder bygging av vei, men også når det gjelder eierskap. Men det gir ingen avklaring om finansiering. I dette forslaget er det heller ingen avklaring av om et OPS-prosjekt på resten av disse veiene i denne store pakken skal skje med statlig finansiering. Det ønsker vi, så vi forholder oss til vårt eget forslag.

Bård Hoksrud (FrP) [19:46:26]: Representanten Hjemdal sa at hun var glad for statsrådens ærlighet. Når jeg hører på representanten fra Høyre, Ingjerd Schou, og når jeg hører på representanten Hjemdal, høres det ut som at man ønsker å bygge full firefelts motorvei. Men hvis man ser på forslagene som ligger til behandling, er det bare ett forslag som sier noe om firefelts motorvei på strekningen. Det er Fremskrittspartiets forslag. Både Høyre og Kristelig Folkeparti stemmer for regjeringens forslag. Jeg leser:

«Komiteens tilråding fremmes av komiteens med-

lemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.»

Det betyr at alle de partiene stemmer for å bygge med den veiløsningen som nå ligger til grunn. Jeg skulle vært veldig glad hvis representanten Ingjerd Schou eller representanten Knut Arild Hareide nå hadde skjönt at de er i ferd med å fatte et dumt eller dårlig vedtak, ut fra argumentasjonen deres, og heller hadde støttet Fremskrittspartiets forslag, som betyr firefelts motorvei på hele strekningen. Jeg synes det er tragisk. Dette er en del av den viktige inn- og utfartsåren mellom Norge og kontinentet. Så sa statsråden i stad: Men det er forskjell i trafikkgrunnlaget, og derfor må vi ha forskjellig standard. Det betyr jo indirekte at statsråden sannsynligvis har sagt at på E39 vil det være tofelts vei og firefelts vei enkelte steder. Jeg synes det er dumt. Fremskrittspartiet synes det er dumt. Vi ønsker å bygge skikkelig firefelts motorvei mellom de største byene, fordi vi ser på det som viktige transportårer. Det er viktig med moderne og effektive veier, som det er skikkelig standard på – med fire felt.

Så registrerer jeg at statsråden sa at etter 20 år vil det være 8 500 i ÅDT. Det står vel i papirene at det vil være ca. 10 500. Da begynner man ganske fort å nærme seg grensen for 12 000. Når vi vet at Aksnes og andre i Vegvesenet sier at man har underdimensjonert, så burde man ta det inn over seg og sørge for å bygge en full firefelts motorvei på strekningen.

Jeg har bare lyst til å nevne mitt eget fylke, Telemark. Man holder der på på E18. Man hadde ikke mulighet for å bygge firefelts bruer, noe som gjør at man står i stampe, og det vil dessverre sannsynligvis ta lang tid før man får på plass ny Langangen bru og ny Grenlandsbru, fordi det blir enormt dyrt. Den gangen sa man at dette var godt nok i mange år framover. Så viste det seg veldig fort at trafikkprognosene ikke holdt mål. De var altfor lave, og man trenger en skikkelig firefelts motorvei. Det gjør man i Østfold også. Derfor ønsker vi å ha det på hele E18 i Østfold, og ikke bare på deler av den, som det nå legges opp til.

Presidenten: Presidenten vil i all vennskapelighet gjøre oppmerksom på at representanten heter Hjemdal, og ikke Hjemdal.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [19:49:49]: Eg har sett gleden i Østfold over at prosjektet Melleby–Momarken no er lagt fram for Stortinget og klart til realisering.

Eg må mest forstå denne debatten slik at her er det tre parti som ville at vi skulle gå ytterlegare rundar og bruka endå meir tid før dette prosjektet vart lagt fram. For det er nødvendigvis slik at dersom vi på dette tidspunktet skulle vurdert firefelts veg frå Riksgrensa gjennom Østfold, ville det bety ytterlegare planlegging, ytterlegare lokale rundar. Då ville vi ikkje ha vore der vi er i dag.

Eg oppfatta det som at Line Henriette Hjemdal meinte at Samferdselsdepartementet hadde brukt unødig lang tid. Men ho vil jo egentleg at Samferdselsdepartementet skulle brukt atskilleg meir tid før vi la fram denne saka.

Eg må berre seia at i Samferdselsdepartementet brukar vi for tida ikkje lang tid på noko prosjekt. Det er jo difor transportkomiteen i Stortinget har fått det så travelt. Men vi går dei rundane som vi finn er nødvendige.

No har vi vurdert denne saka grundig. Vi har lagt fram eit forslag til løysing som inneber tofelts veg og alt det andre som er skissert, basert på ein årsdøgntrafikk på 8 000 på ny E18 og 2 500 på den gamle E18 i opningsåret. Vi har skissert ei løysing vidare for strekninga Knapstad–Retvedt, og varsla at vi kjem tilbake til den, og at vi kjem tilbake til strekninga Riksgrensa–Ørje i neste NTP, som jo ikkje er så lenge til. Vi får altså på plass ein trafikkisikker veg i eit område der det er heilt nødvendig.

Og til finansieringsforma: Viss nokon trur at eit OPS-prosjekt her ville vorte rimelegare, så kan eg ikkje gå god for det. Alle prosjekt må jo betalast. På Dal–Minnesund t.d. leverer dei no 19 km like raskt som eit OPS-prosjekt, og heller ikkje til høgare pris.

Ingjerd Schou (H) [19:53:12]: Det som er gledelig i denne saken, er at det ikke er noen uenighet om fullføring og realisering av E18.

Til statsråden har jeg lyst til å si: Nei, det ville ikke tatt mer tid, for så vidt jeg hørte statsråden si som svar på min replikk, så hadde statsråden gått en ekstra runde og vurdert bredere – om ikke lengre, så i hvert fall bredere – vei og dobbel tunnel.

Til Fremskrittspartiet så er det det å si at vi er opp-tatt av at prosjektet kommer nå, at det fullføres nå. Det er en teknikalitet å holde på med dette som går på firefelt og en tunnel som har dobbeltspor. Det er klart vi vil det! Vi har fremmet et forslag om ett prosjekt – helhetlig og med annen finansiering. Sånn sett er det like oppsiktsvekkende at ikke Fremskrittspartiet er med på det. Det eneste jeg hører når representanten Hoksrud fra Fremskrittspartiet har ordet, er at alt baserer seg på at man ikke skal ha bompenger. Jeg er ikke noe glad i bompenger på stamveier, men resultatet ville altså vært at man *ikke* kunne starte videre utbygging av E18 nå, og at vi heller ikke da hadde fått ny trasé på 8,3 km nå.

Jeg er glad for at det kommer 8,3 km ny vei. Jeg skulle gjerne sett at dette var et helhetlig løp – med ny finansiering, annen finansiering – med fire felt og dobbel tunnel. Det ligger imidlertid gode planer om å fullføre dette. Jeg skulle også veldig gjerne sett at vi hadde fått en dato og et årstall for når dette kunne være ferdigstilt, og ikke bare signaler.

Ellers har debatten gått langs de samme skillelinjer som vanligvis går i denne type debatter – med eller uten bompenger. Til det er det vel også det å si: I alle de prosjektene der Fremskrittspartiet har stemt imot bompenger, forventer jeg også å se at de har lagt inn penger i de reviderte nasjonalbudsjettene som er til behandling, som kompenserer for alle de prosjektene som Fremskrittspartiet har avskaffet, at vi kan se det på en egen linje, og at man synliggjør hvor mange ganger man har brukt opp pengene flertallet ønsket å bruke til utredning av høyhastighetsbane, til å finansiere med bompenger det man ellers ikke ville ha av nye veier.

Jeg skulle veldig gjerne ha sett at vi hadde fått ferdig E18 – som Åslaug Haga lovte oss til 2009 – til et bestemt tidspunkt, at vi kunne ha sagt 2014. Det later ikke til å skje med dagens regjering, men uansett er det altså enighet om at vi skal fullføre E18, og det er ingen uenighet om det.

Irene Johansen (A) [19:56:26]: Stopp siden november 2010, sier representanten Schou. Det er ikke sammenhengende utbygging. Det er flisespikkeri. Men slik er det vel når man ikke har annet å spikke på.

I henhold til den lokale representanten fra Vegvesenet i Østfold er verken anleggsmaskiner eller rigger pakket ned før nå, i tillit til at utbyggingen skulle videreføres. Det er nå de har begynt nedrigging og flytting til ny strekning, og anbud er lyst ut.

I den tiden som er gått, har altså statsråden brukt tid på nøye å vurdere utbyggingen og bredde, og det synes jeg er veldig fornuftig i forhold til den historien vi har, som det ble pekt på her, fra E6 i Østfold, når vi kjenner til diskusjonen rundt ÅDT og veibredde. Saken har vært til behandling i de lokale kommunestyrene, i fylkestinget, og forutsetningen i de sakene har hele tiden vært to felt. Jeg forutsetter, som jeg sa i stad, at tallene fra departementet er kvalitetssikret, og at veien bygges for framtiden.

Til sist: Det er nok ikke bare Fremskrittspartiet som bruker penger flere ganger. Alle OPS-prosjektene som Høyre nå har satt i gang siden vi vedtok NTP i 2009, må overgå alle rammer.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [19:58:01]: Det bør ikke være overraskende for representanten Bård Hoksrud at Kristelig Folkeparti ikke stemmer for en fullfinansiert statlig utbygging av E18. Jeg har sans for ærlighet, og jeg tror også Bård Hoksrud har sans for at jeg er ærlig, og jeg sier det her og står for det. Og så har jeg sans for at statsråden er ærlig i forhold til sin framleggelse, og så har jeg sans for at Hoksrud er ærlig i forhold til sin framleggelse.

Jeg kunne ikke høre at statsråden ga noen begrunnelse til innbyggerne i Indre Østfold for den vurderingen som hun har gjort av hvorfor vi får to felt, tre felt og fire felt med sammenhengende forbikjøringsfelt når det gjelder de 8,3 km, annet enn at det er årsdøgtrafikken som er det avgjørende, og at 2 500 av bilene skal kjøre på dagens E18. Dette er en eksportvei, dette er en vei der det går mye tungtransport. Vi kjører isolasjon fra Glava, vi kjører kyllingpølse fra Nortura, vi kjører saft og syltetøy fra Askim Frukt- og Bærpresseri. Dette skjer på store biler. Ja, og så skal de kanskje over på den nye veien vår, da? Men det er noe med sammenhengen her, når representanten Johansen både i sitt hovedinnlegg og nå i sitt siste innlegg sier at hun stoler på prognosene, og at vi bygger for framtiden.

Det er nettopp det jeg ønsker å utfordre statsråden på: Du har tatt en vurdering. Jeg aksepterer at du har brukt tid, men er du trygg på denne vurderingen, at dette er framtidens europavei – ut av landet, inn i landet for å se vårt flotte land, for deg som samferdselsminister og senterpartistatsråd?

Presidenten: Presidenten tror at representanten Hjem-

dal er en av dem som vet at all tale skal rettes til presidenten.

Erlend Wiborg (FrP) [20:00:20]: Det har vært en interessant debatt så langt, og det jeg dessverre kan registrere, er at mange valgløfter ikke er verdt mer enn papiret de er skrevet på, for representanten Ingjerd Schou mener at hvis hun nå hadde fulgt sitt valgløfte, hadde det ikke blitt noen vei, og det hadde forsinket hele prosessen. Da må jeg si at jeg synes det er underlig at man lovte det – og gikk høyt på banen i sin motstand mot bompenger for kun to år siden.

Så er det flere som har vært inne på hvordan Fremskrittspartiet skal dekke inn kostnadene når vi sier nei til bompengeneinnkreving. Fremskrittspartiet er klare der – i desember hvert år, i samleproposisjonen, fremmer vi inndekningsforslagene.

Jeg har lyst til å si litt om at man nå velger tofelts vei i forhold til hvilken trafikkvekst man venter framover. Vi vet fra E6-utbyggingen gjennom Østfold at de trafikk tallene som departementet kom med da, som de regnet med at man skulle nå i 2020, nådde vi allerede i 2009. Så feil tok man da, og Fremskrittspartiet er bekymret for at man går i samme fella på nytt. Når vi også vet at det er mye rimeligere å bygge en firefelts vei med en gang, enn å bygge tofelts vei nå for så om noen år å måtte utvide, er det underlig at ikke denne sal er mer framtidsrettet. Vi snakker tross alt her om en av hovedveiene inn til Norge fra kontinentet. Da er det rart at man ikke er mer framtidsrettet.

Enda mer spesielt blir det at vi har en fylkesplan i Østfold som regjeringen nylig godkjente etter to års behandling, og som legger opp til en betydelig befolkningsvekst. Meg bekjent er den fylkesplanen med den betydelige befolkningsveksten godkjent i regjeringen med noen endringer, foretatt etter at departementet utredet hvilken trafikkvekst de regner med i Østfold. Da kunne det være interessant å høre hvordan statsråden ser på det i forhold til de endrede forutsetningene som har kommet siden departementet lagde sine trafikkanalyser.

Øyvind Halleraker (H) [20:03:09]: Sakens ordfører, Ingjerd Schou, har redegjort utmerket for saken og for Høyres standpunkter i denne saken, så jeg hadde derfor sett for meg en liten «time out», hvis jeg kan bruke et slikt uttrykk, i denne saken.

Men det var innlegget til Johansen som fikk meg til å be om ordet, for det var litt overraskende fra den kanten. Det var vel kanskje et lite munnhell som ikke var så logisk begrunnet. For det er jo slik at OPS er en finansieringsmåte som i stor grad utsetter betalingen – enten det er til en privat aktør eller prosjektfinansiering, som jeg forstår at partiet til Johansen nå går inn for – i en del år framover, ja faktisk helt opp i 25–30 år. Det betyr at belastningen på innværende års budsjett, slik Ingjerd Schou her prøvde å få fram i forhold til Fremskrittspartiets forslag, overhodet ikke er relevant i forhold til OPS eller prosjektfinansiering. Jeg måtte bare få klart opp i det. Det var også grunnen til at jeg ba om ordet.

Når jeg først er kommet hit, hadde jeg nær sagt, tror

jeg også jeg må få kommentere dette evinnelige med at dette er å kjøpe på avbetaling, som det blir sagt. At vi lånefinansierer offentlige prosjekter, er da ikke noe unormalt i norsk forvaltning? Sist jeg så tallene, var gjeldsbyrden fra fylkeskommuner og kommuner i dette landet på 230 mrd. kr. Hva vet jeg, kanskje har den økt nå? Det er altså helt vanlig både innenfor det offentlige og innenfor det private å finansiere goder på denne måten – goder som man skal ha glede av i mange år framover, og som man ser vekstpotensialet, utviklingspotensialet, i ved at man tar det store løftet og heller betaler over tid. Selvsagt er det slik at det alltid vil være en alternativ anvendelse av midlene, så også for Fremskrittspartiet, men den alternative anvendelsen hører vi veldig sjelden om. Det kunne vi kanskje fått en skikkelig grundig debatt om etter å ha hatt disse nokså «repeat»-pregede debattene.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [20:06:34]: Jeg må si at det har vært ganske spesielt å høre på den debatten som har gått her i dag.

Det første som jeg synes har vært spesielt, har vært kritikken den rød-grønne regjeringen har fått når det gjelder tempoet på utbyggingen av E18 gjennom Østfold. Det er slik at den rød-grønne regjeringen har forsert tempoet på utbyggingen av E18 kraftig i forhold til bl.a. Bondevik-regjeringens eget forslag til utbygging. Grunnen til at vi har gjort det, er at dette har vært en særdeles viktig sak for befolkningen i Østfold. Derfor har vi, etter å ha lyttet nøye til befolkningen i Østfold, funnet ut at dette er helt riktig, også fordi det er en av de mest trafikkerte stamveiene vi har i Norge.

Og så vil jeg si at vi faktisk har gjennomført denne forseringen uten bruk av OPS. Det er en grunn til at vi ikke bruker OPS. Det er fordi erfaringene fra Sverige, erfaringene fra England, erfaringene fra Ungarn viser at det er å bygge vei på avbetaling. Det binder opp de offentlige budsjettene. I Storbritannia ser vi at hvert sjuende pund av de offentlige budsjettene er bundet opp i OPS-prosjekter. Så det er mange gode grunner til at vi ikke velger OPS. Og jeg må si at når representanten Halleraker begynner å snakke om de alternative kostnadene, kan jeg love representanten at de alternative kostnadene ved bruk av OPS er mye, mye større enn med den løsningen vi har valgt, som betyr å bruke penger på samferdsel og forsere utbyggingen av E18.

Til slutt vil jeg faktisk gi representanten Hoksrud litt honnør. Han har et veldig godt poeng, og det er at Høyre og Kristelig Folkeparti i denne saken bedriver et spill for galleriet. De later som om de er opptatt av å få på plass en firefelts vei, men stemmer for forslaget fra den rød-grønne regjeringen. Det er ikke vakert, det er ikke ærlig, det er kun et spill for galleriet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 4799)

Sak nr. 15 [20:08:50]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen og Arne Sortevik om økt trafikksikkerhet, redusert forfall av infrastruktur og bilpark samt beskyttelse av vannkilder og natur gjennom redusert bruk av veisalt på norske veier (Innst. 404 S (2010–2011), jf. Dokument 8:114 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Det blir videre foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arne Sortevik (FrP) [20:10:08] (ordfører for saken): Saken gjelder et representantforslag fra representantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen og Arne Sortevik om å begrense bruken av salt på norske veier.

Det er avholdt åpen høring om saken. Der deltok Norges Automobil-Forbund, Stopp Veisaltingen og Norges Naturvernforbund. Fra deltakerne ble det pekt på en rekke ulemper knyttet til den omfattende saltbruken på norske veier.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen. De øvrige partiene vil selv redegjøre for sitt syn.

Fremskrittspartiet ønsker å redusere saltbruken på norske veier. I Fremskrittspartiets forslag er det gitt en rekke føringer for å få en bredest mulig vurdering knyttet til saltbruk. Fremskrittspartiet vil ha både trafikksikkerhet og miljømessige forhold vurdert. Konkret vil Fremskrittspartiet ha en halvering av saltbruken fra vintersesongen 2012/2013.

Subsidiært vil Fremskrittspartiet støtte forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Vi tolker det forslaget som en tilslutning fra Høyre og Kristelig Folkeparti til hovedønsket fra Fremskrittspartiet: å stoppe den sterkt økende saltbruken og snu utviklingen til langt mindre bruk av salt på norske veier.

Vi er også tilfreds med at regjeringspartiene ikke aviser forslaget, men vedlegger det protokollen. I denne saken kan vi altså håpe på at regjeringspartiene ører ikke er helt lukket – eller proppet med salt.

Det kan selvsagt være fordi Statens vegvesen i snart fire år har holdt på med sitt eget saltprosjekt, Salt SMART, men i det minste ser veietaten selv på saltbruken. Underveisresultater har ikke vært synlige, tvert imot har bruken av salt på norske veier gått opp i prosjektperioden 2007–2011.

Dette er ingen het politisk sak, men en sak som har et stort folkelig engasjement knyttet til trafikkulykker, salt-skader på vei og kjøretøy og saltskader på natur og på vannkilder – langt mer enn bare salt strødd på glatt vei.

Fremskrittspartiet er kjent med prosjektet Salt SMART. Vi mener det er bra at etaten selv ser på dette. Men vi ønsker et bredere perspektiv – vi ønsker innspill fra kompetanse utenfor veietaten selv for å sikre at forestillinger, hypoteser, regnestykker og strategier om saltbruk i vintervedlikehold av norske veier blir utfordret. Det mener Fremskrittspartiet er nødvendig. Fremskrittspartiet registrerer også at bruk av salt på norske veier har økt sterkt i de fire årene dette prosjektet har pågått.

Det er flere grunner til at Fremskrittspartiet tar opp den sterkt økende bruken av salt på norske veier. Salting er en konsekvens av strategien om bar vei, som medfører at det brukes kjemisk brøyting i stedet for fysisk brøyting. Fremskrittspartiet mener økningen og omfanget av bruken er betenkelig. Vi mener det er nødvendig å tenke smart og handle smart, men uten salt.

Vi ser en helt annen utvikling i våre naboland Sverige og Finland. Det er to land det er naturlig å sammenligne seg med, som har redusert saltbruken for lengst, og som ser ut til å ha lyktes langt bedre enn Norge i arbeidet med å redusere dødsulykker og alvorlige ulykker i trafikken.

Fremskrittspartiet mener effekten av veisalting når det gjelder trafikksikkerhet, langt fra er så klar og dokumentert som det hevdes. Fremskrittspartiet mener dette bør etterprøves. Fremskrittspartiet ser at det faktiske er gode grunner for å hevde at salting av vei kan gi glattere vei og glattere dekk med redusert bremseeffekt.

Fremskrittspartiet mener følgeskadene på veien etter salting av vei er betydelige, både på veidekket og på veifundamentet og i særdeleshet på broer og i tunneler der saltet tærer på betong og armeringsjern. De siste som pekte på følgeskader på betong, var faktisk Huseiernes Landsforbund i sitt siste medlemsblad, som kom nylig.

I andre land er man langt mer tydelige på dette med følgeskader av salt. I USA slås det fast at følgeskaden er 15 ganger kostnadene ved salting.

Fremskrittspartiet har merket seg at lederen for Salt SMART-prosjektet mener at saltbruken kan halveres med vettig saltbruk. Det tyder på at dagens bruk er uvetting, i det minste uklok. Det tyder på mulighet for stor reduksjon i saltbruken. Det underbygger etter Fremskrittspartiets mening Fremskrittspartiets krav om at en kraftig reduksjon er mulig, og at den bør komme fort. Det underbygger påstanden om at den praksis som har utviklet seg gjennom mange år med stort og økende saltbruk, har vært uklok.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Susanne Bratli (A) [20:15:42]: Diskusjonen om veisalting er en stadig tilbakevendende diskusjon. Den kommer hver vinter, og vi registrerer at det er svært ulike oppfatninger om hvorvidt salting er riktig, både når det gjelder trafikksikkerhet og miljø.

Det som gir enda større ammunisjon til denne disku-

sjonen nå, er den enorme økningen vi har sett i saltbruken de senere årene. Det gjør at vi uansett må stoppe opp og stille spørsmål ved om det er riktig og viktig å bruke salt på veiene.

For Arbeiderpartiet er det to spørsmål som må besvares: Gir det bedre trafikksikkerhet å salte? Hvordan påvirker dette miljøet?

Fremskrittspartiet har allerede svarene, har vi registrert. Vi stiller fremdeles spørsmålene.

Statens vegvesen, som er vår faglige instans i denne sammenhengen, har så langt ment at salting gir bedre trafikksikkerhet, og at det ikke påvirker miljøet i unødvendig grad.

Ifølge brevet fra samferdselsministeren til komiteen er bruk av salt i dag det eneste reelle alternativet for å oppnå god framkommelighet og trafikksikkerhet på de mest trafikkerte veiene om vinteren, men det er viktig å innrette bruken av salt slik at skadene på miljøet begrenses.

Ifølge departementet finnes det ingen gode alternativer til salt for å kunne opprettholde god friksjon gjennom hele vinteren på høytrafikkerte veier.

Vi er også kjent med at Statens vegvesen i år vil avslutte det 4-årige FoU-programmet Salt SMART. Formålet med dette programmet er å finne ut hvordan man kan redusere bruken av salt samtidig som man opprettholder god framkommelighet og trafikksikkerhet gjennom vinteren.

Prosjektet skal allerede ha resultert i økt kompetanse om effekter og konsekvenser ved bruk av salt. Som følge av dette gjøres det hvert år justeringer av driftskontraktene og oppfølging av dem. Ifølge Samferdselsdepartementet vil sluttresultatene fra Salt SMART ligge til grunn for Statens vegvesens forslag til strategi for vinterdrift av norske veier i forslaget til Nasjonal transportplan 2014–2023, og regjeringen vil presentere dette for Stortinget i stortingsmeldingen om NTP vinteren 2013.

Når det gjelder virkningen på trafikksikkerheten ved bruk av salt, er det også delte meninger, men Trafikksikkerhetshåndboken angir en gjennomsnittlig virkning på 15 pst. reduksjon i antall personskadeulykker ved bruk av salt.

Vi fra vår side er godt fornøyd med at Statens vegvesen i løpet av året vil få gjennomført en uavhengig og oppdatert gjennomgang av nyere relevant forskning på saltets virkning på trafikksikkerheten, og ser fram til resultatene av dette.

Det er faglig uenighet om bruk av veisalt og effekten på trafikksikkerhet og miljø. Vi hadde en høring om representantforslaget hvor dette ble veldig tydelig. Arbeiderpartiet mener det haster med å få på plass en ny strategi for vintervedlikehold basert på ny kunnskap og forskning på effekter både på trafikksikkerhet og miljø, og derfor ber vi i merknadene om at dette arbeidet forseres. Vi trenger ikke vente til rulleringen av Nasjonal transportplan. Det bør være mulig å få det til raskere.

Det bekymrer oss også at det i komiteens høring om representantforslaget kom fram påstander om at entreprenører salter mer enn det som ligger i kontraktene, fordi dette er billigere enn mekanisk fjerning av snø og is. Derfor forutsetter vi at Statens vegvesen har kontrollrutiner som avdekker og retter opp i slike forhold. Det er helt uhold-

bart å bruke salt i stedet for mekanisk fjerning av snø og is bare for å spare penger, enten dette er en del av, eller ikke en del av, driftskontraktene.

Oppsummert: Det er faglig uenighet om hvorvidt bruken av veisalt er positivt for trafikksikkerhet og miljø. Vi mener det haster å få avklart dette, og ber om at arbeidet med dette forseres. Vi mener også at det er totalt uakseptabelt dersom det innebærer riktighet at entreprenører salter mer enn det som ligger i kontraktene fordi dette er billigere enn mekanisk fjerning av snø og is. Dette må i tilfelle rettes opp snarest.

Øyvind Halleraker (H) [20:19:50]: I Høyre mener vi at problemstillingen som tas opp i dette representantforslaget, fortjener en grundig belysning. Men vi registrerer også at det er ulike tilnærminger til bruk av veisalting og til dels motstridende faktaforståelse. Det har også sakens gang i komiteen vist. Vi mener at det er nødvendig med en grundig gjennomgang og omfattende kartlegging av de ulike sidene ved bruk av veisalting vinterstid. Derfor fremmer vi sammen med Kristelig Folkeparti også et forslag om dette i innstillingen, som jeg da tar opp.

Totalforbruket av veisalt i Norge har utvilsomt økt de senere år. Grunnen til dette håper vi å få belyst i en sønn gjennomgang, og som en følge av dette er det påvist forringelse av vannkvalitet i mange vannforekomster og drikkevannsbrønner langs det saltede veinettet. Det er også registrert til dels betydelige skader på vegetasjon og økosystemer nær saltede veier.

Så er det slik at god fremkommelighet og trafikksikkerhet for veitransport også er av stor samfunnsmessig betydning, og her ligger det jo da motstridende interesser. I Høyre har vi derfor med interesse merket oss at Statens vegvesen arbeider for å levere en god og forsvarlig vinterdrift, men med begrenset bruk av salt. Det er mange som er bekymret for den økte saltingen. Det kom fram på høringen både fra NAF, fra Naturvernforbundet og flere. Fra disse ble det pekt på en rekke ulemper knyttet til omfattende saltbruk. Men fordelene er jo, som sagt, også vesentlige, og derfor er det viktig med en gjennomgang av alle sider av denne saken. Jeg er ikke sikker på om de sidene som altså gir bedre fremkommelighet og trafikksikkerhet, kom like godt fram på høringen. Men i Høyre slutter vi oss til at det er behov for å utvikle alternative metoder for å ivareta krav om opphør, hvis det skulle gå så langt, eller om redusert bruk av salt.

Høyre og komiteen er gjort kjent med at det gjennomføres et forskningsutviklingsprogram som er kalt Salt SMART. Vi ser fram til konklusjonene i dette programmet. Vi ser også fram til en skikkelig gjennomgang av konsekvensene av saltbruken, og håper at regjeringen vil følge ønsket vi har satt fram i vårt forslag, som jeg nettopp refererte til, og komme tilbake til Stortinget med saken, slik at vi kan få diskutert den i full bredde og med ny kunnskap. Jeg håper at statsråden kan komme inn på akkurat det i sitt innlegg.

Presidenten: Representanten Øyvind Halleraker har tatt opp det forslaget han refererte til.

Hallgeir H. Langeland (SV) [20:23:39]: I den føregående debatten var det snakk om om me har ei sosialistisk regjering. No, under saltsaka, trur eg eg skal oppklara dette. For meg er det det same om du kallar denne regjeringa, via ein hersketeknikk, for kommunistisk, leninistisk, anarkistisk, miljøregjering, fagbevegelsesregjering eller kva som helst – poenget er berre at regjeringa må fornya Noreg. Det gjer denne regjeringa. Me bruker det som er Framstegspartiets slagord, og så gjer me det. Det gjer dei òg i Oslo, det gjer dei òg på Os – dei fornyar Noreg. Kva gjer dei på Stortinget? Fornyar dei Noreg?

Ein markerer ei haldning til ei sak ein har ei meining om, men ein fornyar ikkje Noreg. Ein skrik ut om andre løysingar enn den som eit fleirtal vel fordi dei vil ha resultat, men det blir ikkje mykje fornying av Noreg.

Eg må anbefala Framstegspartiet å leggja opp ein annan strategi sånn at dei faktisk kan vera med og fornya Noreg, slik som den raud-grøne, kommunistiske regjeringa gjer!

Så er det slik, som òg saksordføraren seier, at me har faktisk lytta til forslaget, for for ein gongs skuld kjem det eit forslag som Framstegspartiet ikkje har tenkt skal bli stemt ned. Det er eit forslag som faktisk er eit konstruktivt innspel til ein debatt som er viktig, og som i utgangspunktet ikkje er ei kraftig eigenmarkering av ein politikk som dei likevel ikkje får realisert. Det er bra.

Eg synest saksordføraren har gjort ein god jobb. Riktignok har han skrive litt langt, har eg forstått av komiteen, men me har hatt høyring, me har fått kunnskap om noko me i alle fall ikkje hadde 100 pst. kunnskap om frå før, og me jobbar vidare med saka for å finna ut meir.

Med utgangspunkt i det som blei sagt i høyringa med Naturvernforbundet, tok eg kontakt med Miljøverndepartementet og forureiningsmyndighetene om kvifor vegsalt ikkje kom inn under det. Då fekk eg til svar, dessverre etter at innstillinga var lagd fram, at ein jobbar med det. Saman med Vegdirektoratet held ein nettopp på med å sjå på den problemstillinga knytt opp mot Klima- og forurensningsdirektoratet, Klif, og Vegdirektoratet. Dei held på med eit mandat for å gå inn i den problemstillinga knytt opp mot miljø. Kanskje var det nettopp på grunn av høyringa at me fekk meir fart i dette.

Ei problemstilling som ikkje er teken opp, men som vi kjem tilbake til i neste sak om syklistar, er nettopp at Syklistenes Landsforening meiner at salting er svært dårlege greier for tohjulingar og firhjulingar, som barnevogner. Det blir veldig mykje tyngre å ta seg fram, det blir sleipt og vanskeleg, slik at fleire vel vekk sykkelen eller å gå tur med barnevogna fordi vegsaltet har gjort det så vanskeleg å koma fram. Det er òg ei problemstilling som regjeringspartia kjem til å sjå nærmare på.

Til slutt forundrar det meg litt at det punktet som saksordføraren òg på ein glimrande måte var inne på, gjeld dette med økonomien. Er det slik at entreprenørane rett og slett gjer dette fordi det blir billigare for dei å vedlikehalda? Den problemstillinga er lufta. Det er ikkje tvil om – eg ser Gullvåg òg er inne på det – at det må vera noko der. Då seier me, med utgangspunkt i forslaget frå Framstegspartiet, at det vil me sjå nærmare på. Me vil ha kontroll med det, men Framstegspartiet er ikkje med

på den merknaden som seier at dette må me sjå nærmarer på, om det er eit problem. Ein vil ikkje vera med på å sjå på om skattebetalaranes pengar blir brukte fornuftig i entreprenørbransjen.

Det synest eg er litt forunderleg, og det krev ei forklaring frå Framstegspartiet, som har teke opp eit prisverdig forslag, som regjeringspartia viser tydeleg at dei lyttar til. Dei lyttar til Framstegspartiet når dei kjem med forslag som det er noko i, og som ikkje er eigenmarkering på bompenge og slike ting som eg synest begynner å bli kjedeleg å debattere, fordi ein veit at i praktisk politikk der ein har makt, gjer ein dette for å få det til, og då vil ein gjerne vera med på å fornya Noreg. Eg håpar at Framstegspartiet no etter kvart kan bli med dei raud-grøne sosialistane og fornya Noreg.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [20:28:59]: Senterpartiet er glad for at denne debatten er reist. Det er ikke noen tvil om at det er et økende forbruk av vegsalt. Det viser vinteren tydelig.

Det er påvist forringelse av vannkvaliteten i flere vannforekomster og drikkevannsbrønner langs vegnettet som saltet. Det er også registrert skader på vegetasjon og økosystemer nær saltede veier. Vi har registrert fra debatten i Oslo at trær i byparker eller områder der det er salting, skades. Dette, sammenholdt med at det forekommer påstander om at entreprenører salter mer enn det som ligger i kontraktene, og at det er faglig uenighet om bruk av vegsalt og effekt på trafikksikkerhet og miljø, gjør at det er behov for å forsere arbeidet med ny strategi for vintervedlikehold for å vekte disse forholdene.

Resultatene av Salt SMART-prosjektet til Statens vegvesen vil, sammen med en uavhengig og oppdatert gjennomgang av nyere, relevant forskning på saltets virkning på trafikksikkerhet, danne grunnlaget for strategi for vinterdrift av norske veier i forslag til NTP 2014–2023.

Senterpartiet forutsetter at Statens vegvesen har kontrollrutiner som avdekker en eventuell salting utover det som ligger i kontraktene, og at det i så fall rettes opp, slik at det vi kan kalle for oversalting, ikke finner sted.

Videre ber vi om at arbeidet med en strategi for vintervedlikehold forseres på en slik måte at man kan opprettholde god framkommelighet og trafikksikkerhet om vinteren, men samtidig ivareta natur og vannkilder på en god måte.

Knut Arild Hareide (KrF) [20:31:20] (leiar i komiteen): Eg har lyst til å bekrefte det som var saksordføreren kommentar til forslaget frå Høgre og Kristeleg Folkeparti. Det er nettopp det som ligg i vårt hovudønske med dette forslaget: å få snudd utviklinga, men òg få ein gjennomgang av dette.

Dette er ei problemstilling som eg synest det har vore spennande å følgje, og som eg synest det er heilt tydeleg at me treng å få ei nærare klargjering av. Det er fordi høyringa og dei innspela me har fått, har vore så veldig tydelege på at det finst ulike faglege tilnærmingar til det som går på vegsalt, og at det er veldig mostridande faktaforståing knytt til dette.

Derfor er det Kristeleg Folkepartis ønske å få ein grundig gjennomgang og ei kartlegging. Det meiner me sjølv sagt må vere basert på faktakunnskap. Eg skal ikkje trekke denne debatten ut med å gå inn i mine vurderingar av dei ulike fakta- og fagtilnærmingane. Det som er Kristeleg Folkepartis ønske, er at me får ei sak tilbake. Me ønskjer å vere ryddige overfor regjeringa og gi ho moglegheit til å gjere det på eigna måte, for dette er ei sak som me meiner me må belyse nærare, ut frå to hovudargument. Det eine er trafikksikkerheit. Det er viktig at me har den vegsaltinga som er best når det gjeld trafikksikkerheit. Det andre hovudargumentet er sjølv sagt miljøperspektivet.

Borghild Tenden (V) [20:33:12]: Jeg vil først takke Fremskrittspartiet for dette representantforslaget. Trafikksikkerhet er, slik Venstre ser det, det viktigste samferdselspolitikere kan drive med.

Veisalting, som er tema her i dag, kan være et godt tiltak for å trygge trafikksikkerheten på enkelte veistreknin-ger, spesielt på hovedveier med stor trafikkbelastning, når det brukes under riktige vinterforhold.

Samtidig har det kommet ny forskning, som flere har vært inne på, som også viser at veisalting kan medføre ulykker, bl.a. fordi veisaltet brukes feil, korroderer brems-er, forringer siktforholdene og medfører at bilister kjører fortere enn forholdene tilsier.

I debatten om veistandarden i de ulike fylkene i Stortinget 3. mai i år spurte jeg samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa om hun trodde at overdreven veisalting kan være en av årsakene til den dårlige veistandarden, slik enkelte forskere antyder. På dette svarte Meltveit Kleppa:

«Eg er einig med Borghild Tenden i at overdriven salting kan ha medført ulykker.»

I tillegg til dette kommer det fram, som også flere har sagt, flere og flere forskningsrapporter som antyder en sammenheng mellom veisalting og uheldige konsekvenser for vegetasjonen og vassdrag. I Akershus har vi et eksempel på dette – nærmere bestemt i Follo.

I 2007 sa daværende samferdselsminister Liv Signe Navarsete til Stortinget at vannforvaltningsplanene trolig ville få direkte konsekvenser for bruk av kjemikalier på norske veier. Likevel har veisaltbruken mer en doblet seg siden den gang.

Når nå ny forskning, bl.a. fra Sverige, antyder at trafikksikkerheten ikke nødvendigvis øker, men også kan reduseres ved feil og unødvendig bruk av veisalting, mener jeg det er viktig at regjeringen setter i gang tiltak for å redusere saltbruken. Det burde ikke være vanskelig, for det finnes mange andre gode alternativer for mindre veier, som f.eks. mekanisk brøyting og strøing av oppvarmet sand.

Jeg har også spurt samferdselsministeren om hun kan garantere at økonomiske hensyn ikke settes over miljøhensyn i veisaltbruken. Det kan virke som om det kan være økonomiske hensyn som er grunnen til veisaltbruken, og ikke nødvendigvis trafikksikkerheten, i noen tilfeller. Jeg har mottatt signaler om at enkelte private aktører har avtaler som belønner økt saltbruk fremfor andre alternativer. Bruk av salt er et billigere alternativ isolert sett, men iberegnet totalutgiftene til miljø-, bil- og betongskader

tror jeg regnestykket vil fortone seg annerledes. For oss i Venstre er det et viktig prinsipp at forurenser skal betale kostnadene ved forurensning. Jeg tror at saltbruken hadde blitt kraftig redusert om miljøforringelsene skulle betales av forurenserne.

Med dette varsler jeg at Venstre støtter Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:36:22]: Vi saltar mykje på vegane våre. Saltforbruket vil variera frå år til år, ut frå klimavariasjonar og kva for ein vinterstrategi for drift som er gjennomført. Tala for saltforbruk for vinteren 2010–2011 er ikkje heilt klåre enno, men førebelse tal frå Statens vegvesen fortel at det kan ha vorte brukt om lag 330 000 tonn salt i vinterdrifta vinteren som var. Saltbruken har auka sidan 2006. Det er ei utfordring som både eg og Statens vegvesen tek på alvor. Det blir gjort mykje for å kunna bruka mindre salt i framtidig vedlikehald.

Salt kan vera skadeleg for ferskvatn, jordsmonn og vegetasjon langs vegnettet. Ei undersøking for eit par år sidan viste at mange av innsjøane langs det mest trafikkerte vegnettet har stillestående, oksygenfattig botnvatn som følgje av vegsalting. Statens vegvesen gjer no ei ny undersøking av tilhøva i ferskvatna langs vegnettet.

For vasskjelder er forskrifta for drikkevatn viktig. Statens vegvesen samarbeider med Mattilsynet og lokale vassverk for å kontrollera at vegsaltinga ikkje forureinar drikkevatn. Så langt Statens vegvesen kjenner til, er ingen vassverk i nærleiken av å vera over grenseverdien som er lovleg for innhald av klorid og natrium i drikkevatnet på grunn av vegsalting.

Trass i at saltinga har uheldige miljøeffektar som vi må motverka, er det likevel slik at salting er eit viktig verkemiddel i vintervedlikehaldet. Omsynet til trafiktryggleiken er viktig her. Vegane må vera frie for snø og is i eit slikt omfang at det er trygt å køyra på vinterføre. Sjølv om vi ynskjer å redusera saltbruken, særleg av omsyn til miljøet, er det ikkje til å koma frå at bruk av salt under dei rette tilhøva gjev betre veggrep og fjernar snø og is effektivt. Her understrekar eg under dei rette tilhøva; salt er ikkje noko universalmiddel. Det skal f.eks. ikkje brukast når det er kaldt.

Arbeidet med å minska bruken av salt skjer gjennom fleire prosessar. Det er mange miljø som forskar på desse spørsmåla, både i Noreg og internasjonalt. Lat meg særleg peika på Statens vegvesen sitt FoU-prosjekt Salt SMART. Målet for prosjektet er at Statens vegvesen sin innsats for å oppretthalda framkomst og trafiktryggleik om vinteren ikkje skal gje uakseptable skadar på miljøet.

Salt SMART har fokus på det strekningsvise saltforbruket, med ei spesiell merksemd på å redusera forbruket på strekningar som er særleg sårbare for naturskade. Arbeidet med Salt SMART har vore konsentrert om å forbetra kunnskapen ved å kartleggja problemområde, utvikla metodikk, dokumentera erfaringar i driftsfasar, osv. Ein må òg innhenta erfaringar frå andre land med tilsvarende klima som vårt, der ein har klart å redusera saltbruken.

Statens vegvesen seier at resultatet frå Salt SMART i

tid skal liggja føre slik at vi kan bruka resultatane i arbeidet med Nasjonal transportplan 2014–2023.

Sjølv om dette er eit prioritert arbeid, vil vi dessverre ikkje kunna endra saltpraksisen over natta. Årsaka til det er at nye krav må prøvast ut. Krava vil etter kvart bli innarbeidde i ytre miljøplanar, i handbøker og i konkurransegrunnlaget for nye anbod.

Eit viktig grep no er bl.a. å finna fram til nye mekaniske metodar for effektivt å fjerna snø og is frå vegane.

Statens vegvesen vil, som eg har skrive til komiteen, i løpet av året få gjennomført ein uavhengig og oppdatert gjennomgang av nyare og relevant forskning på saltet sin verknad på trafiktryggleiken. Det er eit viktig arbeid. Statens vegvesen prioriterer både det å få saltet sine verknader på det reine og samtidig det å få fram nye måtar som effektivt fjernar snø og is frå vegane. Eg tykkjer at det som har kome fram gjennom komiteen si høyring, ytterlegare understrekar kor viktig dette arbeidet er.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [20:41:40]: Kan statsråden bekrefte at saltbruken er knyttet til strategien om å ha bare veier? Det er det ene.

Det andre er et spørsmål knyttet til uttalelsen fra lederen av dette prosjektet som Vegvesenet selv har, Salt SMART. I alle fall ifølge media uttaler han at med vettig saltbruk kan man halvere saltmengden. Hva er statsrådens syn på en praksis som har utviklet seg gjennom mange år – også gjennom de siste fire årene som dette prosjektet har pågått – når konklusjonen fra den som er satt til å se på saltbruken, er at med vettig bruk kan man faktisk halvere forbruket?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:42:31]: Til det fyrste spørsmålet: Det er slik at omsynet til trafiktryggleik er det overordna viktige. Vegane skal vera frie for snø og is i et slikt omfang at det er trygt å køyra på vinterføre.

Så til utsegner frå Statens vegvesen. Eg synest det understrekar betydninga av nettopp dette prosjektet Salt SMART og det å setja i gang uavhengig forskning på dette området. Det som er eit dilemma, er sjølvsaugt at det er ulikt syn her. Dersom det ikkje hadde vore det, hadde denne saka vore mykje enklare.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [20:43:45]: Det er jo slik at Sverige har halvert sin saltbruk. Finland har redusert enda mer, og man vet at det ikke brukes salt verken i USA eller i Canada. Disse landene er alle arktiske land som har vesentlige likheter med Norge. Det er også land som tenker trafikksikkerhet i vesentlig grad. Hvordan kan det ha seg at Norge har et så annerledes utgangspunkt for å behandle salt på sine veier enn hva man har i de andre landene som hører hjemme i det samme arktiske området?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:44:31]: Noko av forklaringa på ulik praksis frå land til land her er at vinterklimaet er forskjellig. Finland, f.eks., har eit meir

stabil vinterklimate enn det vi har, og kan difor bruke ei anna form for vintervedlikehald.

Samtidig må eg berre seia at i løpet av høyringa, i løpet av komiteen si klargjering av denne saka, synest eg det har kome fram gode argument både for å slutføra dette prosjektet, Salt SMART, og for å sjå nærare på den saka, for det er ingen av oss som ynskjer eit vintervedlikehald som går ut over miljøet og helsa. Det var jo det motsette som her var hensikta.

Øyvind Halleraker (H) [20:45:44]: For å nyansere siste replikk litt: Hele Norge har ikke arktisk klima. Det er litt av poenget mitt. I store deler av landet er det ikke noe alternativ å brøyte. Saken er at det er stadig skiftende temperaturer og innimellom regnbyger som gjør at vi får islag på veien, og til denne tid i alle fall har man ikke kommet opp med noe som løser det noe særlig bedre enn salt. Det handler om trafikksikkerhet, rett og slett. Det handler om å ha sikre veier for store og tunge vogntog, bl.a., at man ikke skal være redd for å møte dem rundt en sving på islagt vei.

Jeg har bare lyst til å gjenta det som ligger i forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Kommer statsråden tilbake til Stortinget med en bred tilnærming av dette ganske snart, slik at vi kan få en ny og god debatt om dette?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:46:50]: Det er jo sagt frå Statens vegvesen, som eg òg har meldt i brev til komiteen, at dei reknar med å ha resultatane frå sitt prosjekt, Salt SMART, i tide til å leggja det fram som eitt av mange grunnlag i samband med utarbeidinga av den nye nasjonale transportplanen – altså vinteren 2013.

Når det gjeld den uavhengige gjennomgangen som Statens vegvesen har dette året, vil eg seia at så sant det er mogleg å få dette fram tidlegare til Stortinget, vil eg gjera mitt til at vi får ein brei debatt før Nasjonal transportplan i 2013. Då er det òg mykje anna som skal debatterast.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [20:48:16]: Dette forslaget er viktig. Selv om vi ikke får gjennomslag for det i dag, er jeg rimelig sikker på at vi kommer til å få rett i våre påstander.

Til tross for Salt SMART-prosjektet, som de andre viser til, er det slik at vi i dag pøser ut veisalt som vi aldri tidligere har gjort. 330 000 tonn blir pøst ut på veiene, uten at noen kan dokumentere god troverdighet med hensyn til trafikksikkerhetsgevinster. Sverige og Finland reduserer sin bruk av salt. Sverige og Finland har ikke noe verre trafikkskadebilde enn Norge – tvert imot. De har langt færre alvorlige ulykker enn oss, til tross for at de bruker langt mindre salt enn oss. I USA og Canada er veisalt kategorisert som gift, og ifølge deres forskning blir effekten i et vedlikeholdsperspektiv at salting av veiene medfører opp til 15 ganger dyrere drift og vedlikehold av veiene.

På en reise Fremskrittspartiets fraksjon gjorde i Polen,

hvor vi studerte motorveier og hvordan de forholdt seg til salting, så vi at det var anrettet viadukter etter motorveiene – mil etter mil – som samlet opp veisaltet og førte det til store oppsamlingskummer. Og hvorfor? Jo, polakkene er selvfølgelig klar over at dette er en gift, og de ønsker ikke å spre denne giften ut i naturen. Har noen, noen gang, i det hele tatt tenkt tanken i Norge? Her pøser vi ut en gift. Bruken av salt har eksplodert under Salt SMART-prosjektet. Til og med våre egne drikkevannsreservoarer blir tilført denne giften. Å salte i så stor grad som det blir gjort i dag, kan best sammenlignes med å tisse i bukse. Det varmer en liten stund, men fysj, hvor kjedelig det blir etter noen tid.

Ja, Vegvesenet sparer penger der og da, men regningen over tid er jeg stygt redd for kan bli utrolig mye høyere enn de fleste er i stand til å drømme om. Vi vil bruke mer penger til vintervedlikehold uten salt – ingen tvil om det – men samfunnet vil som helhet tjene enormt på mindre bruk av salt. Vi vet at de største utslagene ved issprenging skjer i overgangen fra is til vann. Normalt vil våre veier oppleve denne prosessen noen få ganger i året uten salt, men med salt vil denne kjemiske prosessen som saltet frambringer, føre til at issprengingen pågår nær sagt sammenhengende i månedsvis. Det er vel ikke slik at våre veier er uten spreker, revner og hull som gjør at ikke saltet trenger seg inn nær sagt over alt, ikke minst ned i selve veifundamentet? Hvilken effekt dette har for veier, vedlikehold og skader, henger i luften, men jeg kan umulig forestille meg at det er positivt.

Steinar Gullvåg (A) [20:51:47]: Jeg føler et visst behov for å understreke at det ikke er Statens vegvesen som salter veiene lenger. Det er entreprenørene, og det gjør de til alt overmål, for tallenes tale er ganske klar: Før konkurranseutsettingen av Statens vegvesens drift og vedlikeholdsoppgaver brukte vi år om annet ca. 100 000 tonn salt på norske veier. Denne vinteren er vi altså kommet opp i 330 000 tonn salt på veiene – altså en flerdobling av saltbruken. Årsaken er etter min oppfatning ganske klar. Entreprenørene salter heller enn å brøyte fordi det er billigere. Entreprenørene har kontrakter der billigste løsning er beste løsning, fordi det øker egen fortjeneste, selv om det utvilsomt bidrar til å øke statens utgifter både på kort og på lengre sikt – altså suboptimalisering av aller beste merke.

Resultatet ser vi nå. Aldri har vi hatt så dårlig asfaltdekke som etter denne vinteren, til tross for at vi bruker mer penger til drift og vedlikehold enn noen gang. Slik sett er dette en flik av en langt større og viktigere debatt. Jeg venter ikke at opposisjonspartiene skal erkjenne systemfeil som de selv har skapt, eller at de skal kunne se noen sammenheng i systemene. Men jo lenger vi venter med å angripe ondet ved roten, nemlig entreprenørenes melking av drifts- og vedlikeholdsmarkedet, jo større konsekvenser kommer det til å bli av dette.

Jeg synes ikke lenger vi skal finne oss i at stadig økende kostnader påløper, mens vedlikeholdet bare blir dårligere, samtidig som veistandarden reduseres. Jeg synes ikke det er noe mål i seg selv å fylle entreprenørenes rik-

holdige lommer med ytterligere midler. Det blir ikke mer penger på veien av det. Derfor er jeg glad for en gryende debatt i flere fylker, bl.a. i mitt eget, der man ikke bare ser på kontraktsforvaltningen, men også på om det kan være fornuftig å ta tilbake vedlikeholdsoppgavene på veiene.

Her er vi ved sakens kjerne. Vi trenger nå et helhetlig veivedlikehold sommer som vinter, som forlenger veiens levetid, ikke bryter dekkene og veilegemet ned. Vi må gjenvinne kompetansen i vedlikeholdet. Jeg ønsker meg kort og godt tilbake til den tida da vi hadde veiarbeidere som kunne noe om veien, som visste hvor det ble glatt tidlig, og som saltet der og ikke over alt. Jeg ønsker meg veiarbeidere som forstår at det må brøytes før det skal saltes, ikke omvendt. Den kompetansen erverver vi ikke gjennom selskaper som gjerne bruker utenlandsk, innleid arbeidskraft til utførelsen av oppgavene.

Arne Sortevik (FrP) [20:55:03]: Det var min intensjon at dette skulle bli det siste innlegget, men jeg er jo ikke sikker når jeg får gitt kommentarene til representanten Gullvåg, som også i denne saken tar feil, men som kommer med et ganske så ventet innlegg.

Jeg har faktisk snakket med en del mindre entreprenører som jobber ute praktisk og faktisk med veivedlikehold. Det er slik at de har fått oppdraget sitt fra andre – altså fra veieier – og de får oppfølging av oppdraget, gitt av veieier. Det de forteller, er at de har en klar melding om å pøse på med salt. Det er altså ikke den lille entreprenøren som gjør det selv, men det er signaler fra dem som har gitt dem oppdraget, og det er signaler fra dem som har oppfølgingen av oppdraget. Det er en ganske annen historie enn det representanten Gullvåg nå var oppe og fortalte.

Det bringer meg videre til en liten hilsen til representanten Langeland fra Sosialistisk Venstreparti. Det er jo slik at når sosialister snakker om fornyelse, så blir det ofte forandring, men uten forbedring, eller det blir bevaring. Noen ønsker seg til og med tilbake til fjern fortid, slik vi nå hørte fra representanten Gullvåg.

Når det er sagt, registrerer vi som har lagt frem forslaget, at det faktisk har fått en vennlig mottakelse. Det er vi jo ikke bortskjemt med i denne salen, for her har man som ryggrefleks at forslag fra Fremskrittspartiet knapt er verdt å lese. Men vi registrerer at forslaget faktisk har fått en vennlig mottakelse. Vi registrerer med tilfredshet at representanten Hareide har bekreftet min fortolkning, at man både fra Høyre og Kristelig Folkeparti er ute etter å snu utviklingen. Det er Fremskrittspartiet også.

Jeg har også med glede lyttet til innlegget fra samferdselsministeren, som bekrefter at dette ser man på med stort alvor og med stor tyngde, og at man er innstilt på kanskje å gjøre noe mer, og tidligere, enn det man opprinnelig varslet. Slik sett må vi jo si oss tilfreds med det. Jeg tror det viktigste er at vi får større fokus på bruken av salt.

Jeg har lyst til å avslutte med å si at det er en veldig klar kobling, etter Fremskrittspartiets syn, mellom denne barveistrategien og bruken av salt. Vi er kritiske til strategien som medfører feil bruk av verktøy, og vi håper at det blir en del av utredningen og vurderingen, og at man kanskje må endre den barveistrategien betydelig for

å unngå de klare ulempene som saltbruken medfører, uten vel dokumenterte gevinster for trafikksikkerhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15. (Votering, se side 4799)

Sak nr. 16 [20:58:12]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Laila Dávøy og Line Henriette Hjemdal om sikrere og bedre fremkommelighet for syklist (Innst. 410 S (2010–2011), jf. Dokument 8:145 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Det blir videre foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [20:59:22] (ordfører for saka): Eg får konstatera at det som Framstegspartiet kallar ei «sosialistisk regjering», faktisk no fekk skryt av Framstegspartiet for at ein var lyttande i forhold til forslaga deira. Så det er jo eit framskritt både for Framstegspartiet og for sosialismen.

Så kan me seia at no skal me òg over på den same profilen som den raud-grøne regjeringa hadde i den førre saka. Me lyttar altså til gode forslag. I denne saka dreier det seg om at Kristeleg Folkeparti ikkje nødvendigvis vil sykla mot stjernene, men iallfall få folk til å sykla meir. Der har me – ikkje minst har statsråden gjennom sitt svar til komiteen, men òg i samarbeid med dei raud-grøne politikarane her – prøvd å koma Kristeleg Folkepartis forslag i møte i stor grad. Me har òg sjølv sagt lytta til Syklistenes Landsforening og andre grupper som jobbar for å fremja meir bruk av sykkel.

Det er derfor med litt undring at Kristeleg Folkeparti vel å oppretthalda alle dei fem forslaga i dag. Dei er ikkje tekne opp enno, men iallfall er det det som er utgangspunktet.

Lat oss ta forslaga punkt for punkt. Det første er auka informasjonsarbeid. Det har me på mange måtar allereie vedteke i inneverande NTP, men så er det då tidspunktet for når ein kan koma i gang med dette. Som statsråden skriv, skal me ha ein oppstart på dette i 2012, ein skikkeleg kampanje for å imøtekoma Nasjonal transportplan sine krav, men òg det som Kristeleg Folkeparti repeterer i sitt forslag. Men me er no altså inne i ein kartleggingsfase, sånn at me på ein måte skal skapa det samspelet som skal til for at ein får

den informasjonspakka som trengst for å gjera arbeidet betre.

Så tek òg Kristeleg Folkeparti opp eit forslag om ei belønningsordning. Når ein ser på talet på sykklar rundt omkring, ligg Noreg på 4–5 pst., Sverige er oppe i 12 pst., og danskane er oppe i 17 pst. Og det er store forskjellar mellom byane. I min by er det 5 pst., i Bergen er det 3 pst., i Drammen er det 3 pst., mens ein i Kristiansand, f.eks., er oppe i 9 pst., og Trondheim har 8 pst. Dei har no lagt fram ei miljøpakke i raud-grøne Trondheim på 650–800 mill. kr, som skal få til betre gang- og sykkelveggar for å få fleire til å sykla. Det er veldig positivt. Fleire byar og kommunar kan gjera dette utan at me pålegg dei det frå Stortingets side. Men når det gjeld belønningsordning, skriv fleirtalet i si innstilling at sjølv sagt skal ein vurderer dette, då i samband med revisjonen av NTP i 2013. Så me kjem det forslaget i møte på ein positiv måte etter mi mening.

Så er forslagsstillarane inne på at ein må ha meir vekt på planlegging og utbygging. Der tek òg regjeringa grep. Der samarbeider Statens vegvesen med kommunar og fylkeskommunar. I 2013 skal alle tettstader med over 5 000 innbyggjarar ha ein sanna plan for utbygging. Då imøtekjem me det forslaget òg frå Kristeleg Folkeparti.

Så er det litt meir komplisert, men likevel kjem me òg Kristeleg Folkeparti i møte når det gjeld trafikkreglar. Der er det nemleg sanna at me ser på vikepliktsreglane. Det er no ute på høring. Me har sagt, og det skriv me òg i innstillinga, at me skal vurderer heile regelverket i samband med NTP, bl.a., og vurderer å ta inn prikkbelastningssystemet for bilførarar som oppfører seg dårleg eller kjører uvettig mot syklistane.

Så det einaste punktet som eg ser at me er tydelege på at me ikkje vil gjera noko med før ei vurdering i NTP 2012, er dette med krav om 1,5 meter avstand frå bil til sykkel.

Eg vil oppmoda Kristeleg Folkeparti, med utgangspunkt i den positive haldninga som regjeringa, statsråden og regjeringspartia har vist i forhold til Kristeleg Folkeparti sine forslag, om å vurderer å ikkje lata seg stemma ned på forslag som eigentleg er tekne vare på i innstillinga frå dei raud-grøne partia.

Så no har Kristeleg Folkeparti i denne saka fått føling med korleis det er å vera inne i regjeringsvarmen.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Gorm Kjernli (A) [21:05:01]: Jeg vil starte med å takke saksordføreren for en god jobb med et representantforslag som tar opp mange gode og viktige spørsmål når det gjelder framkommelighet for syklistere. Arbeiderpartiet er grunnleggende positivt til forslagene. Noen av dem er allerede under arbeid, andre kan det være aktuelt å se nærmere på. Jeg vil komme inn på forslagene senere i innlegget, men først la meg si dette:

Sykkel trumfer alle andre transportmetoder når det gjelder å kutte utslippene, både av klimagasser og lokal forurensning. Sykkel trumfer alle andre transportmidler i

et folkehelseperspektiv. Men la meg minne syklistene om at de ikke trumfer trafikkreglene, og at de også må følge dem. Men det gjelder også bilistene. Altfor mange bilister har en i beste fall uvøren, i verste fall direkte farlig holdning overfor syklistene.

Forslagsstillerne foreslår bl.a. å øke satsingen på informasjonsarbeid for bedre samspill mellom trafikantgruppene. Jeg er glad for at regjeringen allerede har varslet et sånt arbeid i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet. Statens vegvesen er i gang med å samle inn fakta og dokumentasjon. Holdningskampanjen skal starte opp i 2012. Jeg vil spesielt understreke at syklistenes meninger og erfaringer må bli tatt med i det arbeidet.

Vi har et mye større potensial for sykkelbruk i Norge enn det vi nå har klart å utnytte, som saksordføreren var inne på. Regjeringen har som mål å doble andelen syklistere i inneværende NTP-periode. Forslagsstillerne ønsker en egen belønningsordning for sykkel, på linje med den man har for kollektivtrafikken. Jeg vil minne om at i dagens belønningsordning for bedre kollektivtrafikk er det også mulig å legge inn positive tiltak rettet mot gående og syklistere. Som eksempel brukte Vest-Agder/Kristiansand – i en fireårsavtale om belønningsmidler – 10 mill. kr av de belønningsmidlene de fikk i 2010, til tiltak for gående og syklistere.

Arbeiderpartiet er heller ikke avvisende til å se nærmere på en egen belønningsordning for sykkel, og mener det naturlige tidspunktet for eventuelt å ta opp en diskusjon vil være i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan. Men jeg må legge til: En belønningsordning for sykkel må, på linje med den for kollektivtrafikken, også inneholde et element av bilbegrensende tiltak. Som et aktuelt eksempel kan nevnes å fjerne gateparkering for å legge til rette for sykkelveier, som jeg vet at er trøblete for byrådet her i byen, men som kunne være et eksempel på et aktuelt tiltak.

Det er viktig å sikre at utbygging og planlegging av sykkelveier ikke taper i kampen mot bilene. Det er et mål at alle tettsteder/byer med over 5 000 innbyggere skal ha sammenhengende sykkelnett. Per i år har to tredjedeler av alle tettsteder og byer vedtatt planer for et hovedveinett for sykkel. Den siste tredjedelen følger med. Jeg har en formel som jeg ofte tenker på, og det er $P=1/2 J$ – planlegging er halve jobben. Med planene i bunn kan man starte utbyggingen, men da må sykkelvei prioriteres, spesielt i bypakkene. Sykkel kan ikke bli en salderingspost for de større og tyngre investeringsprosjektene, og fylkeskommunene må bruke de pengene de får, og ikke sette dem på bok, som i Akershus, der den rød-grønne opposisjonen har foreslått å bruke mer på gang- og sykkelvei enn det blå-blå-gule styret i Akershus.

Jeg nevnte viktigheten av å overholde trafikkreglene for både bilister og syklistere. I representantforslaget reises det spørsmål ved om regelverket er godt og tydelig nok. Mye tyder på at det ikke er det, og Samferdselsdepartementet har allerede et forslag til presisering av vikepliktsreglene til behandling. Forslaget fra Kristelig Folkeparti er således å slå inn en allerede åpen dør.

Jeg er også glad for at det store flertallet i komiteen,

minus Fremskrittspartiet, er med på å be statsråden vurdere om hele regelverket for syklistene bør gjennomgås, inkludert om prikkbelastningssystemet bør gjøres gjeldende overfor uvetting kjøring overfor eller for nær forbikjøring av syklistene. Vi støtter ikke forslaget om 1,5 meters-regel nå, men det kan bli aktuelt å drøfte dette på nytt senere.

Sykkel løser ikke alle transportproblemer, men har et stort uutnyttet potensial i nærtransporten de fleste steder, og ikke minst i byområdene, der folk må kjøre mindre bil skal vi løse miljø- og framkommelighetsproblemer. Staten må bidra med midler og utbygging på de veiene vi har ansvaret for, men fylkene og kommunene må også gjøre jobben. Også de må tørre å gi syklene plass på bekostning av bilene, spesielt i de større byene.

Bård Hoksrud (FrP) [21:10:13]: Representanten de Ruiten sa før jeg gikk opp på talerstolen at det har vært mye diskusjon om firefelts vei i dag, så kanskje vi burde foreslått en firefelts motorvei for syklistene også. Men det har jeg ikke tenkt å gjøre.

Så registrerer jeg at representanten Gorm Kjernli, og for så vidt Hallgeir Langeland også, er opptatt av at bilistene er den store stygge ulven. Jeg opplever nok at dette kan deles veldig godt i to. Senest i dag morges var det interessant å oppleve en syklist i fri utfoldelse på veien, og det var definitivt ikke noen god opplevelse. Så det er nok sånn at det finnes dårlige bilister, og det finnes dårlige syklistene. Som på de fleste områder finnes det både gode og dårlige. Noen er flinke til å følge trafikkreglene av både bilister og syklistene, og noen er det ikke. Der tror jeg alle må ta sitt ansvar og ikke – sånn som jeg både opplever at enkelte aviser og andre i denne sal før meg har vært veldig opptatt av – skyte på bilistene.

Men til forslaget: Jeg oppfatter at det man legger opp til, og det forslagsstillerne ønsker, og som jeg er veldig enig i, er at flere skal bruke sykkel som transportmiddel. Ja, det er mange bra momenter i forslaget som Kristelig Folkeparti legger fram. Men hvis man skal ta hensyn til forslagsstillerens ønsker, trengs det også penger, og det trengs mye penger. Dessverre må jeg nok si at ikke dette i like stor grad er fulgt opp i Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjetter så langt. Spørsmålet til representanten Hareide må bli hvor han har tenkt å ta pengene til alle disse gode, men svært dyre forslagene fra. Er det bilistene som skal tas og flås enda mer, eller skal det tas fra jernbane, eller er det kollektivtrafikken, eller skal det komme nye, friske penger? For hvis Kristelig Folkeparti skal gjennomføre at bilistene skal kjøre minst 1,5 meter på utsiden av syklisten – ja, med de utfordringene man har mange steder i dette landet, ikke minst på Vestlandet, gleder jeg meg til å se den traileren som skal kjøre forbi 1,5 meter på utsiden av syklisten når den treffer ham på en del av de dårlige vestlandsveiene. Det er ikke fysisk mulig. Eller for så vidt for å ta det i den byen vi er i nå, eller i en del andre byer, er det nesten håpløst å klare å få til at man skal kjøre 1,5 meter på utsiden av syklisten. Så jeg er veldig spent på hvordan representanten Hareide, og for så vidt alle de andre som er positive til dette, skal kunne klare å få til det på en kortsiktig måte når man vet hvor gnit-

ne de er, og hvor vanskelig det er å få ut ekstra penger til infrastrukturtiltak.

Fremskrittspartiet vil sørge for at det blir bygd ut bedre sykkelstier og gangveier, men vi mener at det må være en del av den totale infrastrukturbyggingen, og viser derfor til våre forslag om en kraftig forsering av veibygging og trafiksikkerhet og utbygging av gang- og sykkelvei, som vi bl.a. har foreslått i storbypakken, som ligger i forslaget til Nasjonal transportplan, og som skal gjelde over en tiårsperiode. Dette vil bety en kraftig forbedring av syklistenes rammebetingelser i tiden fremover.

Til prikkbelastningssystemet: Det er sånn at Fremskrittspartiet mener, og har hele tiden ment, at dette er en dårlig løsning. Vi mener også at man har kunnet dokumentere med forskning at det ikke har hatt den effekten som man har ønsket. Derfor er vi også imot at man skal innføre et prikkbelastningssystem på dette området, når vi er imot det på de andre områdene. Vi har gitt klart uttrykk for at vi er imot at man skal vurdere prikkbelastningssystemet i forslaget fra Kristelig Folkeparti.

Men det er mange gode ønsker og mange gode intensjoner her. Jeg tror kanskje det å innføre belønningsordninger på alle mulige områder ikke er det enkleste. Vi har i dag Aksjon skolevei, hvor mye av pengene faktisk går nettopp til gang- og sykkelvei for å bedre situasjonen for unge, og jeg tror kanskje man heller burde vurdere å utvide og styrke den ordningen, for det er noe mange fylkespolitikere, mange lag og foreninger og andre organisasjoner lokalt ønsker at man skal styrke. Så kanskje det burde vært bedre enn å opprette en ny ordning for bare gang- og sykkelvei.

Øyvind Halleraker (H) [21:15:01]: Jeg og Høyre oppfatter ikke dette som et angrep på bilistene fra Kristelig Folkeparti, og det er heller ikke sånn å oppfatte fra vår del, som har gått inn på en del av disse forslagene og merknadene. Snarere tvert imot har vi stor sympati for det initiativet som er tatt, og for den debatten som Kristelig Folkeparti reiser i denne saken.

Høyre har lagt fram to viktige dokumenter for vår transportpolitikk framover. Det er Høyres transportplan, og det er vår kollektivplan for utviklingen i de store byene framover. I Høyres transportplan, som vi la fram for to år siden, beskriver vi en helhetlig og ny transportpolitikk som også omfatter syklistene. Her tar vi til orde for en slik belønningsordning på 50 mill. kr til nettopp sykkeltiltak. Derfor støtter vi selvfølgelig også det forslaget som foreligger i dag.

Til dette med stimuleringsordninger, som noen er litt skeptiske til: Jeg synes vi skal se på erfaringer fra belønningsordningen på kollektivtransport med øyne som registrerer at det har vært en stor suksess egentlig. Nå er vi altså oppe i 431 mill. kr for inneværende år. Det ble lansert av Bondevik II-regjeringen, med et beløp som var, jeg hadde nær sagt, tiendeparten av dette da man startet opp. Så her har vi altså sett en stor suksess som har virket, og som vi også får tilbakemeldinger på fra dem som har benyttet seg av den. Så jeg tror faktisk på ordninger som dette, som skal være ak-

kurat det lille ekstra som får byene til å iverksette tiltak.

Når det gjelder kollektivplanen for storbyene, vektlegger vi særlig sykkeltiltak, fordi vi ser at vi ikke greier den store utfordringen som kommer særlig i de store byområdene våre, uten å ta en del av det økte transport- og mobilitetsbehovet på sykkel og gange. Og derfor er det spesielt viktig å tilrettelegge for dette.

Mange andre land har tilrettelagt for utstrakt sykkel-turisme. Man baserer sin reiseopplevelse på sykkel. Vi fra Høyre har lagt inn en liten merknad om det i innstillingen og regner det vel nærmest som en inkurie at ikke flere har støttet den, for den syns vi faktisk har ganske mye for seg. Vi får tilbakemelding fra mange som har vært på den type ferier i andre land. Man melder om flotte naturopplevelser som man kommer mye tettere på når man opplever dette i et noe saktere tempo enn med en bil, og man kommer på steder og veier som man vanligvis ikke reiser på. Det kan også gi et nytt tilskudd til turismen i Norge.

Nettopp av denne grunn og av de grunnene jeg har nevnt før, mener vi at sykkeløsninger må inngå som en naturlig del av all planlegging av ny infrastruktur. Vi får nærmest en vinn-vinn-vinn-situasjon: Det tjener folkehelsen, man får en større opplevelse langs veien, og det letter trykket både på veiløsninger og kollektivløsninger i de store byene i framtiden.

Så dette er en god sak. Det er stor enighet, og det er bra. Nå blir det interessant å se oppfølgingen fra regjeringen.

Langeland fikk det nærmest til å høres ut som om dette var hans forslag, og at det var irriterende å registrere at Kristelig Folkeparti ikke hadde trukket seg på sine forslag ennå siden han var enig i dem. Det syns jeg var en litt pussig holdning. Det er vel sånn at det heter demokrati, eller et annet fremmedord er kanskje dialektikk – altså ting svinger. Jeg får gjøre Langeland oppmerksom på at opposisjonens rolle er å presse regjeringen også i saker som regjeringen etter hvert er enig i.

Jeg tar opp de forslag som Høyre er medforlagsstiller til.

Presidenten: Representanten Øyvind Halleraker har tatt opp de forslag han refererte til.

Knut Arild Hareide (KrF) [21:20:20] (leiar i komiteen): Eg har sjølv sete som miljøvernminister med Hallgeir Langeland i opposisjon, og eg veit godt at han kjenner til kva som er opposisjonens rolle.

Eg har lyst til å takke for dei gode orda frå alle, faktisk, som har teke ordet i denne saka, men eg vil gje ein spesiell honnør til saksordføraren, som eg opplever har gjort ein veldig, veldig god jobb her, som gjer at me har eit fleirtal for både ein betre og meir offensiv sykkelpolitikk. Det er eg veldig glad for, for eg trur at sykkel er veldig genialt med det livet me lever i dag, der me sit meir og meir i ro, der mange av oss har eit arbeid som gjer at me ikkje får bevega oss sånn som me fekk i tidlegare tider. Da er sykkel genialt for å kome seg både til og frå jobb. Og, ikkje minst, me har ei klimautfordring som blir større og større, og da er, som Gorm Kjernerli sa, sykkel det mest miljø-

venlege alternativet. Men det er eit lite paradoks: Medan sykkelinteressa i Noreg kanskje er større enn nokon gong, er det sånn at når Birkebeinerrittet har påmelding kl. 10 og me har sett møtet her i salen, er me når me er tilbake på kontoret, for seine til å få plass i Birkebeinerrittet, for da er det fullteikna.

Sykelinteressa er større enn nokon gang, men talet på dei som sykklar, går likevel ned. Frå 2005 til 2009 gjekk det ned frå 5 pst. til 4 pst. Og det er enda meir dramatisk når vi veit at det frå 1992 gjekk ned frå 7 pst. og til dei 4 pst. som vi hadde i 2009. Når me ser på talet for aldersgruppa 14–17 år, var det 15 pst. i 1992, og i dag er talet nede på 9 pst. Det er dramatiske tal, og det viser at det er behov for å kome med gode politiske tiltak.

Derfor er eg veldig glad for dei signala som kjem frå fleirtalet, særleg frå regjeringspartia. '.

Når det gjeld belønningsordninga, er det å få ei eiga belønningsordning for sykkel er eit veldig godt tiltak. Eg har lyst til å bruke to grunngivingar for det. Det eine er at me har hatt ei belønningsordning for kollektivtrafikk som har vore veldig god. Eg trur at denne ordninga for sykkel kan vere like god. Så er det riktig, som det er sagt, at det er ein del byar som kan bli med på den belønningsordninga som er i dag, men det er dei største byane. Veldig mange av dei byane som kallar seg sykkelbyar, kan altså ikkje bli ein del av den belønningsordninga me har for kollektivtrafikken. Derfor er det å få ei eiga belønningsordning for sykkel svært bra, og kjem ho, vil eg gjerne kalle ho for Langeland-ordninga.

Eg har òg lagt merke til den positive viljen som me ser når det gjeld regelverket for syklistar. Det er behov for å sjå på tryggleiken knytt til syklistane. Offentleg statistikk over trafikkulykker med syklende involverte viser at to av tre ulykker skjer i samband med kryss. I perioden 2005–2008 blei det registrert 2 900 ulykker med syklende involverte. 1 809 av desse skjedde i kryss, heile 277 ulykker i avkjørsel, og 18 av dei 33 trafikkulykkene med drepne syklistar i perioden frå 2005 til 2008 skjedde altså i kryss.

Måla våre er altså at me skal få 8 pst. som sykklar. I Nederland er talet oppe i 27 pst., i Danmark er det 17 pst., og i Sverige er det 10 pst. Derfor er det viktig at me sikrar at det blir tryggare å sykle, sikrere å sykle. Det er viktig. Derfor vil eg fremme forslaga som ligg i innstillinga på vegner av Kristeleg Folkeparti. Så opplever eg at ein har kome Kristeleg Folkeparti i møte på ein veldig god måte, og eg vil vurdere om nokre av forslaga skal bli oversendingsforslag. Men eg ventar med det til eg har hørt statsråden.

Presidenten: Representanten Knut Arild Hareide har tatt opp de tre forslagene han refererte til.

Borghild Tenden (V) [21:25:43]: Først takk til Kristelig Folkeparti for å ha tatt et riktig og viktig initiativ for syklistene. En liten tur over Skagerrak til vår nabo i sør, Danmark, forteller meg at disse forslagene hadde hatt godt av å bli vedtatt her i dag.

Jeg skal være kort, men vil varsle at Venstre vil støtte mindretallsforslagene, noe som neppe vil overraske noen.

Venstre har allerede i sitt alternative statsbudsjett foreslått en belønningsordning for syklistar, etter modell fra den belønningsordninga Venstres samferdselsminister Torild Skogsholm oppretta for storbyene. Vi har også foreslått en belønningsordning for syklistar i vårt reviderte budsjett, som kommer opp på fredag.

Det er lokalvalg til høsten, og noe av den viktigste sykkel-satsinga foregår i kommunene. Et etterlengtet sykkel-løft er et løft både for klima, byluft og helsebudsjett. Det henger også saman med kommunenes ansvar når det gjeld forebyggende helsearbeid, som mange også fra regjeringspartiene snakket varmt om i første debatt her i dag, nemlig om Samhandlingsreforma. Det er derfor litt underlig at de same partiene stemmer ned dette forslaget her i kveld.

Så gjentar representanten Gorm Kjernli usannheter om at Akershus fylkesting setter pengar på bok istedenfor å satse på sykkel. Jeg har god dialog med flertallet i Akershus. De driver ansvarlig økonomisk politikk. De bruker pengene én gang, mens opposisjonen i Akershus bruker dem flere ganger og til forskjellige formål. Flertallet i fylkestinget la inn noen midler til buffer i budsjettet, men det var frie midler som følge av forvaltningsreforma. I forrige debatt ville representanten Kjernli bruke disse pengene på vei, nå vil ha bruke dem på sykkel. Representanten Kjernli må snart bestemme seg.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:27:55]: Eg begynte denne dagen i Sund kommune. Det galdt opening av ein ny fylkesveg, ein gang- og sykkelveg, Eide–Vorland, 3,2 km – regn og blåst, musikkorps, som alltid er på plass når noko skal feirast, mange glade folk.

Det var den sjuande parsellen med gang- og sykkelveg i Sund i løpet av dei ti åra dei hadde arbeidd med dette. Dei understreka kva lyft dei hadde fått då tiltakspakka kom og det var mogleg for alle som hadde planar, å rydda skuffane og setja i gang. Dei understreka korleis dei heile tida hadde hatt ein strategi om å ha planar klare i tilfelle dei skulle få til ei realisering i ein fart. Dei hadde i tillegg til planar om gang- og sykkelveg lagt til rette for vatn og for fiber. Dei hadde i det heile – i staden for det som mange kommunar gjer, grev opp og grev ned, grev opp og grev ned – sett mykje i samheng og lagt til rette både for ein trygg skuleveg og for meir trivsel for folk som vil gå og sykle. Eit eksempel til etterfølging.

Så tykkjer eg det er fint å avslutta denne dagen med ein debatt om korleis vi kan få fleire til å sykla. Sykkel er helse, miljø og framkomst. Eg er veldig fornøgd med at vi for fyrste gong ser ein nedgang i bruken av bil i samband med arbeidsreiser i Austlandsområdet. Det er fleire som sykklar, det er fleire som går, og det er fleire som reiser kollektivt enn før, men det er heilt openbert at skal vi få dette til meir systematisk, trengst det meir samhengande sykkelvegnett. Difor er det no ein strategi der 27 byar med over 5 000 innbyggjarar er med nettopp for å få på plass eit samhengande gang- og sykkelvegnett.

Regjeringa har 500 km gang- og sykkelveg som mål i nasjonal transportplanperioden. Vi har auka innsatsen med 150 pst. sidan den førre nasjonale transportplanen. Eg trur

det er viktig å bidra i lokale dugnader der det er lokal vilje til kreative løysingar, slik som vi såg i Sund, og slik som vi ser i Lesja. Der er dei faktisk i ferd med å få på plass samhengande gang- og sykkelveg langs E136 gjennom heile Lesja. Grunneigarane har gjeve vel 100 dekar med matjord. Det er utført mykje dugnad, og det er statlege, fylkeskommunale og kommunale midlar i tillegg. Det fortel noko om at lokal vilje gjev resultat. Det fortel òg innsatsen i Kristiansand og Trondheim om. Der er altså sykkeldelen det doble av gjennomsnittet.

Eg skal ikkje seia om det er belønningsordninga som har slått direkte inn, men det er i alle fall tilfelle at i den belønningsordninga som vi har i dag, er òg det å ha sykkelvegnett eit eige tema.

Til dei andre forslaga frå Kristeleg Folkeparti, slik dei er fremja i dag, har saksordføraren gått grundig igjennom dei, og eg har lite å føya til. Men sidan komiteens leiar ynskjer statsråden si utkvittering av dei, så lat meg seia at det kjem ein informasjonskampanje i 2012. Vi ser på ei eiga belønningsordning i neste NTP. Vi brukar i dag ordninga vi har, for å styrkja kollektivtransport, gang- og sykkelveg. Omsynet til sykkeltrafikken skal takast i vare ved planlegging og utbygging av ny infrastruktur. Vi ser på klarare trafikkreglar, 1,5-metersregelen som ein her vil ha på plass, ynskjer eg å venta med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Arild Hareide (KrF) [21:33:19]: Da opplevde me nesten at statsråden lyste velsingna over delar av forslaget i sitt sluttinnlegg.

Det eg har lyst til å stille statsråden spørsmål om, er den utviklinga me ser. Me ser at tala viser ein nedgang frå 7 pst. i 1992 til 4 pst. i dag, og når ein ser på aldersgruppa 14–17 år, har ein i den same perioden hatt ein nedgang frå 15 pst. til 9 pst. Det kan ha si årsak i meir dataspel og slikt. Me har hatt ei målsetting i denne perioden om å gå i positiv retning, og så ser me at me har gått i negativ retning. Derfor er mitt spørsmål: Vil statsråden no lyfte dette området så sterkt at me greier å snu den negative utviklinga som me no ser?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:34:19]: Sykling er helse, miljø og framkomst. Difor er det avgjerande viktig at vi uavlatelig prioriterer det frå regjering og storting i alt vårt arbeid. Difor er det viktig med informasjonskampanjar, og difor er det viktig med tilrettelegging. Det som er avgjerande, er nettopp den lokale tilrettelegginga.

Så har eg stilt meg spørsmålet: Kva er det som skjuler seg bak desse tala? Det kan faktisk vera tilfellet at noko av dette kjem av at fleire går, og at fleire reiser kollektivt framfor å bruka bil. Men eg synest det er all grunn til både å vera uroleg og å forsterka innsatsen. Vi har sagt i nasjonal transportplansamheng frå regjeringa at vi vil ha talet på skuleelevar mellom 6 og 15 år som sykklar, opp frå 60 pst. til 80 pst. Vi er ikkje der i dag.

Øyvind Halleraker (H) [21:35:38]: Jeg opplever at når det gjelder de to forslagene som Høyre og Kristelig Folkeparti står sammen om, så kommer det veldig tydelige og sterke signaler fra regjeringen og regjeringspartiene. Det er veldig bra. Da er det litt fristende å snu speilet og spørre om det ikke kunne være en idé å stemme for to gode forslag som man er for, i stedet for å bruke tid på å henstille om at forslag, som man da altså er enig i, skal trekkes, slik at man får anledning til å fremme dem selv på et senere tidspunkt. Jeg tror at hvis statsråden gir det råd til sine medrepresentanter i de rød-grønne partiene, så ville vi få et stort flertall for de to forslagene. Kan statsråden tenke seg det?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:36:41]: Det må jo vera opp til Stortinget å gjera ei vurdering av korleis ein vil handtera dei ulike forslaga som er fremja.

Når eg stiller meg grunnleggjande positiv til dei initiativa som er føreslåtte i forslaga, og saksordføraren, frå SV, og dei andre raud-grønne partia strekar under det same, så er jo det fordi vi faktisk er godt fornøgde med å varsle at fleire av desse forslaga som er fremja, i stor grad allereie er under arbeid. Stortinget pleier ikkje å ha for vane å stemma for forslag som allereie er i godt arbeid.

Eg registrerer at her er brei semje om at sykkel er helse, miljø og framkost, og at vi må styrkja tilhøva.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Susanne Bratli (A) [21:38:02]: Sykkel er bra for miljøet, sykkel er bra for folkehelsen, og sykkel er bra for humøret også, hvis du spør meg. Men sykkel innebærer også, dessverre, stor risiko. Så tiltak for å øke sykkelandelen er viktig, men samtidig må man også gjøre det tryggere å sykle. Idet vi startet debatten her i dag, var jeg inne på nett og leste Trønder-Avisa. Hovedoppslaget der var:

«Syklist (12) kolliderte med bil. Fraktet til lege med moderate eller lettere skader.»

Heldigvis gikk det forholdsvis bra denne gangen – tross alt. Syklisten skulle krysse veien og kjørte inn i en saktegående bil.

Å være syklist er den vanskeligste rollen i trafikken. For «syklist» er ingen egen trafikantgruppe, man er enten kjørende eller gående i forhold til trafikkreglene. Dette skal vi altså lære ungene våre. Vi skal lære ungene våre at de er gående når de velger å sykle på fortauet, og at de er kjørende når de velger å sykle i veien. Dette er vanskelig. Sykler du i veien, er du kjørende. Hvis du skal gjennom et kryss, er det vanlige vikepliktsregler som gjelder, det samme som gjelder for biler. Hvis du sykler på fortauet, er du gående, da må du gå av sykkelen og gå over gangfeltet hvis bilistene skal ha vikeplikt for deg. Dette skal altså ungene lære seg. De skal huske på det. Jeg ser daglig voksne som ikke har lært seg dette – eller som ikke husker på det. Så sykkelregler er vanskelig. Derfor er det lurt å ha en gjennomgang.

Jeg testet meg selv i testen på vegvesen.no i dag – og

jeg klarte ikke alle oppgavene som en syklist bør klare. Det tyder på at enten er det meg det er noe galt med, eller så er det reglene det er noe galt med – og jeg velger da selvfølgelig å tro det siste.

Derfor håper jeg at denne gjennomgangen som man nå har, ender opp i en forenkling av trafikkreglene, og at man vurderer om syklistene faktisk skal være en egen trafikantgruppe.

Når man nå diskuterer tiltak overfor syklistere, ikke minst når det gjelder sikkerhet, overrasker det meg litt at ikke Kristelig Folkeparti i samme omgang diskuterer dette med sykkelhjelm. Bør vi ha sykkelhjelpåbud? Det synes jeg er en reell og viktig diskusjon. Jeg mener grunnleggende sett at vi burde hatt det. Sykkelhjelm er for syklistere det samme som bilbelte er for bilister. Dessuten finnes det hjelmer i mange varianter. Jeg har sett bilde av samferdselsministeren med fin hjelm, og jeg fikk sist uke en vakker hjelm, som ser ut som en hatt, i gave fra Trygg Trafikk i Nord-Trøndelag. Sånne ting må vi også diskutere.

Når det gjelder gang- og sykkelveier, vil jeg bare si følgende: Det aller, aller viktigste må jo være at vi får gang- og sykkelveier i en omkrets av skolene, først i en omkrets av 2 km, deretter i en omkrets av 4 km. Skal man se på en belønningsordning eller en gjeninnføring av Aksjon skolevei, ja så bør vi begynne der. Først skoleveien til ungene, den bør trygges.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [21:41:17]: Jeg har tidligere sittet seks år i bystyret, i planutvalget i Arendal, og vært med på å få anlagt gang- og sykkelstier mange steder i min kjære kommune. Stor er ofte skuffelsen når jeg sjelden eller aldri ser at syklistene bruker denne kostbare sykkelstien. De kjører alltid i bilveien – med noen få unntak. Da lurer jeg ofte på om de som sykler, egentlig vil ha sykkelsti og trygge sykkelveier, og om det er noen vits i å bekoste dette. Man skulle kanskje innføre en form for prikkbelastning av syklistere som ikke bruker tilgjengelig, kostbar sykkelsti. Det finnes vel ikke noe som er mer irriterende – og ikke minst farlig – enn at en syklist hindrer trafikken, og det er en fullverdig sykkelsti ved siden av, som ingen bruker. Men konklusjonen min er, tross alt, at for barnas skyld er vi nødt til å bygge gang- og sykkelstier.

I Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2011 har vi lagt inn 100 mrd. kr til opprusting av transportnettet i de største byene. Dette inkluderer også midler til gang- og sykkelveier.

Kristelig Folkeparti krever at det skal være 1,5 m klaring ved forbikjøring av syklistere, men det vil føre til at de aller fleste veiene i Norge ikke er tilfredsstillende, noe veiene allerede i utgangspunktet ikke er – altså tilfredsstillende. Ja, selv ikke når vi kun tar hensyn til bilistene.

Med de veiskuldrene vi har på våre veier i dag i Norge, ca. 10–30 cm på de fleste fylkesveier, blir det totalt umulig å tilfredsstille disse kravene om at det skal komme inn i trafikkreglene at det skal være 1,5 m klaring ved forbikjøring av syklistere. Dersom kravet er der før veiene er utbedret, kommer man i trafikkfarlige situasjoner, for man må langt over i motgående kjørefelt hver gang man skal kjøre forbi en syklist, noe man allerede i dag gjør. Det er

det som gjør at det er nifst å kjøre forbi en syklist. Slik som veisituasjonen er i dag, støtter vi statsrådets konklusjon om å vente med å sette i gang arbeidet med å innføre 1,5-metersregelen.

Det er i grunnen forunderlig at veiene ikke er bedre tilrettelagt for syklistere i landet vårt, særlig når vi ser tilbake på at i 50 av de siste 66 årene har det vært sosialistiske regjeringer – uten at det har forbedret veinettet for syklistene i noen særlig grad.

Jeg hører at noen misliker å bli kalt sosialister, men slik jeg ser det, er de det. På Google kan man lese: Sosialister er vanligvis medlemmer av et sosialistisk parti. Sosialistisk ideologi har i stor grad vært arbeiderbevegelsen.

Irene Johansen (A) [21:44:23]: Forslaget fra Kristelig Folkepartis representanter om sikrere og bedre framkommelighet for syklistere er en viktig sak både for miljø, framkommelighet og folkehelse, og en fin oppfølging av det arbeidet som vi gjorde i forbindelse med gjeldende transportplan, der vi la til grunn en nasjonal sykkelstrategi for å få opp sykkelandelen i Norge og bedre sikkerheten.

Sentrale mål i strategien er å bygge ut sammenhengende sykkelnett i byer og tettsteder og øke andelen som sykler fra dagens 4 pst. til 8 pst. over en tiårsperiode. Det er lagt til grunn at det skal bygges om lag 500 km nye gang- og sykkelanlegg i perioden.

I innstillingen fra transportkomiteen til Nasjonal transportplan 2010–2019 har flertallet, dvs. Arbeiderpartiet, SV, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vedtatt noe av det samme som ligger i forslaget fra Kristelig Folkeparti, bl.a.

- at det trengs en offensiv nasjonal innsats for bedre og flere sykkelveier der man etablerer sammenhengende sykkelveinett i byer og tettsteder der sykkeltrafikken får et eget nett som er atskilt fra biler og gående
- at det er en rekke uklarheter og oppfatninger om eksisterende regelverk som må ryddes opp i, eksempelvis sykling i kjørebanelen, vikeplikt i kryss, fortausykling osv.
- at det er nødvendig med intensivt statlig informasjonsarbeid og omfattende holdningskampanjer
- at ved planlegging og utbygging av nye infrastrukturplanlegg og andre endringer i transportnettet må hensynet til sykkeltrafikanter ivaretas,
- at satsing på sykkel er tatt inn som et kriterium for å få tilskudd fra belønningsordningen for kollektivtrafikk i de største byene

Som vi ser av statsrådets svar til forslaget, er vi godt i gang med å følge opp den nasjonale sykkelstrategien to år inn i planperioden. Det er jeg glad for. Likevel – vi har fortsatt utfordringer, ikke minst når det gjelder holdningsskapende arbeid og en klargjøring av og opplæring i regelverk som gjelder for syklende og samspillet med andre trafikanter. Mopedister som får lov å kjøre i maks 40–45 km/t, må gjennom både teoretisk og praktisk opplæring før de får bevege seg ut i trafikken. Det må ikke syklistere som sykler i samme fart. Opplæring i trafikkregler er grunnleggende viktig før man beveger seg ut i trafikken. Her mener jeg

skolene i tillegg til foresatte har en rolle å spille når det gjelder å lære ungene dette, og kjøreskolene må ta mer ansvar for opplæring av bil- og motorsykkelførere når det gjelder samspill med syklistere og andre medtrafikanter.

Utbygging av et sammenhengende sykkelveinett i byene er helt nødvendig for å øke andelen syklende, og jeg mener det på sikt, når atskilte sykkel- og gangveier er bygd ut, bør bli forbudt å sykle på fortau og i gågater. I tillegg bør vi skille mellom og tilrettelegge for transportsykling og tursykling. I dag må man mange steder sykle på fortau, i veibanen eller på sykkelstier som er bygd slik at man må krysse fortau og veier med høye kantsteiner. Det umuliggjør transportsykling. Dette er en utfordring som må inn i planene, for det er grunnleggende viktig for å få bygd ut flere sykkelstier at kommunene sørger for klare planer for sykkelstier slik at vi kan prioritere når pengene er der. Flere byer jobber systematisk med dette og har økt sykkelandelen de siste årene. Det er bra. Men potensialet er mye større. Derfor er det bra at vi har samme ambisjoner som forslagsstillerne i denne saken.

Gorm Kjernli (A) [21:47:54]: Representanten Tenden har visstnok sett seg lei på at jeg også følger med på hva som skjer i Akershus. Jeg beklager å måtte hefte nasjonalforsamlingen med et fylkesprioriteringer, men når representanten Tenden beskylder meg for å fare med usannheter, kan jeg ikke unngå å ta ordet en gang til. Hun beskylder meg for å bruke penger to ganger. Jeg har ikke brukt penger to ganger. Jeg har ikke sagt noe om fordelingen av disse pengene. Og hun har rett i at posisjonen i Akershus valgte å sette pengene i en buffer. Det ønsket ikke opposisjonen å gjøre. Det var det jeg sa.

Så har posisjonen i Akershus åpnet for forskuttering, at kommunene skal forskuttere gang- og sykkelvei for fylkeskommunen – altså at kommunene kan betale seg fram i køen. Det har det vært liten interesse for i kommunene. Fylkeskommunen, og opposisjonen der – Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti – skyver altså ansvaret over på kommunene.

Det de rød-grønne i Akershus i tillegg har foreslått, er et lånopptak på 100 mill. kr for å få unna den køen som er på gang- og sykkelveier i Akershus, for å sørge for trygge skoleveier – som for Oscar i Sørums, som i dag isteden må ta taxi noen få hundre meter fordi han har en farlig skolevei. 2 mill. kr, og Oscar hadde fått en trygg skolevei. Det stemte Venstre imot.

For posisjonen i Akershus er det de store investeringsprosjektene på vei som har fokus, og jeg registrerer at gang- og sykkelvei ikke blir prioritert der.

Knut Arild Hareide (KrF) [21:49:46]: Eg vil takke for ein god debatt.

Eg har lyst til å vise til representanten Susanne Bratli sitt innlegg, som viser kor viktig det er at me får ei forenkling av trafikkregelverket for nettopp syklistane. Syklistane er jo ei veldig ueinsarta gruppe. Det er tiåringen som sykklar, det er trettiåringen i sykkeldrakt som sykklar, og det er 75-åringen som har litt betre tid. Derfor er det viktig at me får sett på heilskapen i dette.

Eg òg er open for å vurdere det som går på eit eventuelt påbod av hjelm, men eg synest òg det er viktig, før det regelverket eventuelt kjem på plass, at me har ei høyring om det forslaget, og at dei gruppene som det er naturleg å spørje, får lov til å gi sitt syn på det.

Så tek representanten Godskesen opp kvifor det då er så mange som ikkje bruker gang- og sykkelveggar når dei er der. Og det er ei interessant problemstilling som eg synest det er viktig at Statens vegvesen ser på. For det er faktisk sånn at me har bygd mange gang- og sykkelveggar som ikkje blir opplevde som gode for syklistane. Det tek for lang tid, dei er ikkje eigna til å bruke. Vegdirektøren tok jo dette opp på den siste komitéreisa, der han sa at me må sjå på dette. Kva er gode gang- og sykkelveggar i framtida? Statsråden sa det sjølv: Det er noko med at det er samanhengande, som gjer at du kjem deg raskt frå A til B. Det er òg viktig for syklistane.

Så er det fleire som har teke opp dette med 1,5 meter. Eg har lyst til å seie at dette er den norma som Statens vegvesen bruker i dag. Og dette gjeld altså i samband med forbikøyring, dvs. at dersom vegen ikkje tillèt det, viss vogntoget køyrer forbi og det då berre er 20 cm mellom syklist og vogntog, ja då bør ikkje vogntoget køyre forbi. Det er jo det som er tanken. Det er sikkerheit som er grunnlaget for dette.

Så vil eg òg seie at det skjer mykje positivt. Det er blitt vist til byane, til Trondheim og Kristiansand. Der ser me at det kjem store vegpakkar samtidig som det er stor satsing på sykkel. Den delen som Trondheim kjem med, er betydeleg, og det vil gi eit lyft.

Så vil eg gjere forslag nr. 3 frå Kristeleg Folkeparti om til eit oversendingsforslag. Det som går på informasjonsarbeid og haldningskampanjar, opplever eg er følgt opp. Både forslaga nr. 4 og 5 er forslag som står på eigne bein. Derfor lèt eg dei stå, men gjer forslag nr. 3 om til eit oversendingsforslag.

Presidenten: Forslag nr. 3 vil dermed bli gjort om til eit oversendingsforslag.

Freddy de Ruiten (A) [21:53:07]: Som Aust-Agderrepresentant føler jeg meg nesten forpliktet til å ta ordet i denne debatten. Vi er selvfølgelig veldig stolte av de tradisjonene vi har. Vi er særlig stolte av verdensmesteren vår, som det er grunn til å gratulere i dag. Han vant fjerde etappe av Sveits rundt. Vi er selvfølgelig også stolte av Grimstad, som har kommet veldig langt, og som er en av sykkelbyene i front – dog ikke blant de største byene. Men jeg er veldig glad for fokuset – nå ser jeg at representanten Tenden febrilsk prøver å fortelle meg at de har Venstre-ordfører, men dette har han ikke gjort helt alene. Jeg er i alle fall veldig stolt av Grimstad.

Det er en annen Grimstad-syklist som er rimelig kjent. Han heter Dag Otto Lauritzen. Han har påpekt at norske bilister er blant de verste i verden når det gjelder å ta hensyn til syklistar. Det er det verdt å legge vekt på. Er det noen som har erfaringsgrunnlag etter å ha syklet i veldig mange land, er det jo disse toppsyklistene.

Jeg er helt enig med representanten Bratli, som etterly-

ser fortgang i det som går på sykkelhjelmer. Jeg ser egentlig ingen logikk i at det ikke skal være påbudt, ettersom mange syklistar sykler akkurat like fort som en mopedkjører. Men på moped må du ha hjelm, ikke på sykkel.

Det som også fikk meg til å ta ordet, er psykologien i det Fremskrittspartiet sier. Det er veldig, veldig interessant, for selv i denne debatten klarer Fremskrittspartiet å skape et motsetningsforhold, de klarer å skape et inntrykk av at det er synd på bilistene, selv i forhold til syklistene. De klarer å forsvare den irriterte bilisten. Ja, generelt spiller de på den irriterte bilisten. Det gir seg også uttrykk i politikken: høyere fart, nei til prikker, nei til gjennomsnittsmålinger. Tidligere var det også nei til utrykningspolitiet, og enkelte fremskrittspartirepresentanter vil ha sprit på bensinstasjonen. På denne måten blir det farligere for både de harde og de myke trafikantene. Så la oss håpe at en sånn politikk i hvert fall ikke får gjennomslag.

Så til representanten Godskesen når det gjelder gang- og sykkelsti. Nå er jeg relativt nybakt far, og det å gå på en smal sykkelsti med barnevogn når det kommer en syklist susende i 40–50–60 km/t, viser at mange gang- og sykkelstier ikke er egnet for den type transport. Så det er helt forståelig at folk som skal sykle fort, søker ut i veien. Derfor må vi ha egne sykkelveier. Ellers blir ikke dette trafiksikkert nok.

Hallgeir H. Langeland (SV) [21:56:12]: Eg har berre lyst til å takka for ein god debatt og konstruktivt samarbeid. Takk for skryt – eg skryter gjerne tilbake, for ein har hatt ein konstruktiv tone på denne fronten for å forsøka å komma fram til einigheit. At Kristeleg Folkeparti no gjer om eit av forslaga sine til oversendingsforslag, er òg eit uttrykk for det.

Så må eg kommentera Halleraker litt når det gjeld det at han foreslo at regjeringa skulle stemma for dei forslaga dei eigentleg er for. Noko av problemet ved det er bl.a. at det som går på belønningsordning, er knytt opp mot budsjett for 2012. Og Høgre og Kristeleg Folkeparti, som har vore i ei regjering som ikkje satsa så mykje på sykkel, veit at å foreslå det i dag, og få det inn i budsjettet for 2012, er for seint. Derfor kan ikkje regjeringspartia støtta den gode intensjonen til Halleraker.

Eg har òg lyst til å kommentera Halleraker sin inkuriepåstand i samband med turistnæringa. Det er for så vidt riktig, men noko av forklaringa er at Høgre kom med den merknaden seint og at han var knytt opp mot Høgres transportplan. Derfor gjekk me ikkje inn i han. Hadde Halleraker komme og snakka med meg og vist kva det eigentleg var, så trur eg det hadde gått i orden. Men eg merka ikkje nokon lobbyisme frå Høgre når det gjeld den problemstillinga.

Eg håpar at den debatten me har i dag, kan gje grunnlag for sterkare satsing på sykkel, som er viktig for helsa, for miljøet og for klimaet – alt det me har hatt oppe i debatten. Så vil eg takka Kristeleg Folkeparti for at dei fremma eit godt forslag, eit forslag som er godt motteke.

Bård Hoksrud (FrP) [21:58:25]: Man kan jo ikke dy seg etter å ha hørt representanten de Ruiten. Han prøver

på mange måter å framstille det som om Fremskrittspartiet bare er opptatt av bilistene. Jeg tror faktisk ikke han hørte etter under innlegget mitt, og jeg tror heller ikke han har lest hva vi har skrevet i merknadene våre. Han prøver å dra det ned på en type nivå som at vi er for ditt, og vi er for datt – alkohol på bensinstasjoner. Det kunne vært artig, og vi kunne gjerne tatt den debatten, men jeg mener at den ikke hører hjemme i denne salen og i denne debatten. Men gjerne det: Når det passer i en alkoholdebatt, tar jeg gjerne debatt med representanten Freddy de Ruyter. At han er for regulering og alt mulig, får være hans greie, men dette er mye mer enn som så.

Jeg synes egentlig at dette har vært en veldig bra debatt. Og starten på de Ruyters innlegg var faktisk ganske god. Men så tok det helt av.

Jeg har veldig stor sans for en del av det som representanten Hareide har tatt opp i denne debatten. Jeg synes også statsråden har vært bra på en del av utfordringene som har kommet, og Fremskrittspartiet er enig i det. Men så er vi kanskje litt uenige – vi er ikke sikre på at om man bare lager en ny ordning, så klarer man å løse dette. Det trengs penger. Vi blir alltid beskyldt for at vi har for mye penger, vi bruker for mye penger. Vi vet hvor vanskelig det er å klare å dra ut noen hundre millioner kroner ekstra. Men hvis en skal gjøre alt det som jeg hører representanter fra regjeringspartiene sier at de er veldig opptatt av, så koster det penger – det koster mye penger.

Jeg synes det er viktig å få fram at ja, det finnes dårlige bilister, men det finnes jammen dårlige syklistene også. Det var hele poenget mitt, og det var det som var poenget da jeg tok opp dette, og ikke at jeg skulle henge ut syklistene ved å si at det bare var syklistene som var de stygge, og at jeg skulle forsvare bilistene. Man behøver ikke å kjøre veldig mye rundt i denne byen før man både ser bilister som oppfører seg idiotisk i trafikken, og ser syklistene som også definitivt oppfører seg idiotisk i trafikken.

Det er jo det dette handler om, og derfor er jeg enig i mye av det som statsråden har kommet med. Jeg synes statsråden hadde et veldig grundig svar til komiteen på spørsmålene som kom fra komiteen, og for så vidt på representantforslaget. Jeg er veldig glad for det, og jeg synes definitivt at det er en del ting man bør diskutere nærmere. Jeg har bare lyst til å vise til at i Telemark har man bl.a. et prosjekt hvor man også er aktivt ute i skolen for å få ungdom til å sykle mer, hvor de også aktivt lærer trafikkreglene på en god måte. Det er et kjempeviktig og kjempegodt prosjekt, og vi burde kanskje hatt flere av den type prosjekter, slik at flere unge ville begynne å sykle, og slik at de også kunne trafikkreglene og oppførte seg sånn som man skal i trafikken, enten man er bilist eller man er syklist.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

(Votering, se side 4800)

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 17 og 18 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 17 [22:01:25]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samarbeidet i NATO i 2010 (Innst. 413 S (2010–2011), jf. Meld. St. 24 (2010–2011))

Sak nr. 18 [22:01:37]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2010 (Innst. 339 S (2010–2011), jf. Dokument 14 (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Roald Hansen (A) [22:02:20] (ordfører for sakene nr. 17 og 18): Det er bred oppslutning om Norges medlemskap i NATO og om norsk NATO-politikk, noe som bekreftes gjennom disse innstillingene. Gjennom dette trygger vi Norges sikkerhet og bidrar samtidig til stabilitet og samarbeid i vår del av verden.

En forutsetning for et godt militært samarbeid er imidlertid at vi også lykkes på det politiske plan. Med en utvikling hvor EU-landene i alliansen går langt i å samordne politikken på forsvars- og sikkerhetsområdet gjennom EUs organer, er det særlig viktig å sikre den politiske delen av NATO-samarbeidet. Vi er ikke tjent med en utvikling hvor NATO forblir den viktigste militære aktøren, mens de viktigste politiske diskusjonene om europeisk og global sikkerhet finner sted i EU.

Som kjent var Norges viktigste innspill i debatten i NATO om et nytt strategisk konsept det såkalte nærområdeinitiativet. Jeg deler fullt ut regjeringens vurdering av betydningen av å tydeliggjøre balansen mellom NATOs kjerneoppgaver og operasjoner utenfor NATOs geografiske nedslagsfelt. NATO må fokusere mer på alliansens kjerneoppgaver og utfordringene i NATOs geografiske periferi. Operasjoner langt borte må ikke gå ut over det kollektive forsvaret av NATO-landenes territorier.

Likeledes støtter vi helhjertet opp om arbeidet for å få spørsmål om nedrustning høyere opp på agendaen. Det er all grunn til å hilse velkommen at NATO i sitt nye konsept for første gang forplikter seg til å arbeide for en verden uten kjernefysiske våpen.

Når det gjelder regjeringens tredje prioriterte område, er det lett å gi tilslutning til viktigheten av et nært og konstruktivt samarbeid med Russland. Et varig grunnlag for fred og stabilitet i vår del av verden må inkludere Russland.

NATO-samarbeidet er basert på konsensus. Dette har i noen tilfeller hvor landene ikke har kommet til enighet om å sette i verk militære aksjoner, ført til etablering av såkalte koalisjoner av villige. Det er situasjoner hvor dette vil være nødvendig, men vi skal være oppmerksomme på at slike koalisjoner vil kunne svekke den politiske alliansen som er selve limet i samarbeidet, om det foregår utenfor NATO-samarbeidets formelle ramme og beslutningsorganer.

Meldingen om samarbeidet i NATO i 2010 viser stor aktivitet på mange fronter og med ISAF-operasjonene i Afghanistan som den største operative utfordringen. Vedtaket om å starte overføringen av ansvaret for sikkerheten til afghanske myndigheter i 2011 innleder en ny fase for alliansens innsats i landet.

Etter anmodning fra FN bidrar NATO gjennom operasjonen Ocean Shield positivt i kampen mot piratvirksomheten utenfor Afrikas Horn.

NATOs engasjement i Kosovo skal etter planen gradvis reduseres etter hvert som de lokale myndigheter blir i stand til å ivareta sikkerheten i området.

Arbeidet for å implementere FN-resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet i NATO fortsetter. Det er gledelig at regjeringen har utarbeidet en egen handlingsplan for å ivareta behov og rettigheter for kvinner i konflikt-områder. Det er et viktig område som ikke må glemmes i kampens hete.

Den teknologiske utvikling gjør våre moderne samfunn sårbare mot angrep på tekniske installasjoner. Vern mot dataangrep eller såkalt cyberforsvar blir derfor et stadig viktigere satsingsområde. Kunnskap og evne til å håndtere trusler både mot militære anlegg og grunnleggende sivile innretninger vil være avgjørende. NATO-toppmøtet i Lisboa viet derfor dette temaet betydelig oppmerksomhet. Det legges opp til behandling av en oppdatert dataforsvarspolitik i løpet av 2011.

NATOs partnerskapspolitikk er en viktig del av alliansens virksomhet. Den bygger på to grunnpilarer: en praktisk del der NATO tilbyr diverse former for bistand og opplæring med sikte på forsvarsreform, økt trygghet for det sivile samfunn og samarbeid med NATO-styrker, og en mer politisk del som omhandler politisk dialog og støtte til reformprosesser. I året som gikk, omfattet denne virksomheten bl.a. Russland, landene på Balkan, Middelhavslandene, Ukraina og Georgia.

Arbeidet med å reformere NATOs organisasjon fortsetter. Et viktig mål er å få på plass en ny kommandostruktur med færre hovedkvarter og underorganer samt en reduksjon i antall stillinger, fra 13 000 til 9 000. En effektiv komitéstruktur og gode interne arbeidsprosesser er en nødvendig del av denne omleggingen.

Som resten av verden har også medlemslandene i NATO blitt hardt rammet av finanskrisen, noe som fører til press på de nasjonale forsvarsbudsjetter og krever et tettere samarbeid mellom allierte ved utvikling og kjøp av militære kapasiteter.

La meg så av hensyn til de mange som måtte lese referatet fra debatten og savne noen ord om operasjonen i Libya, bare understreke at årsaken til at det ikke er omtalt i Innst. 413 S eller i mitt innlegg, er at denne innstillingen

omhandler rapporten fra 2010, altså før Libya-operasjonen ble iverksatt.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [22:07:44]: Det er to viktige saker som debatteres. Ikke minst forholdet til NATO er av avgjørende karakter for Norge som nasjon.

For to dager siden kom jeg tilbake etter et besøk i Afghanistan. Jeg hadde gleden av å møte mange representanter for NATO-land, som er der nede som en del av ISAF-styrken, og andre land som er der gjennom Pfp-avtalen. Det som er gjennomgående, og som er særdeles positivt, er ønsket om å gjøre en bedring og å ta en risiko i antakeligvis verdens mest usikre nasjon p.t. Det synes jeg er en honnør man skal ta med seg når vi diskuterer disse tingene, at NATO-landene er villig til å ta belastningene og ikke minst kostnadene ved å gjøre slike tøffe oppdrag og å satse på den måten man faktisk gjør.

Så tror jeg man rett og slett må erkjenne at dette ikke hadde virket, hadde ikke USA tatt en lederrolle. Det kan godt hende at andre land mener at man gjør det som forventes. Men etter mitt skjønn er det hevet over enhver tvil at NATO og NATOs ressurser ikke ville ha vært i nærheten av det samme hvis ikke USA hadde gått foran og tatt de største belastningene. Vi er godt fornøyd med det vi gjør. Vi satser på mange ting og har et forsvar som er i utvikling. Vi har en åpen og langt på vei velfungerende sikkerhetsdebatt hjemme. Det synes jeg er bra.

Samtidig registrerer jeg at forsvarsminister Gates ikke er like imponert over resten av NATO-landene. Det tror jeg vi skal ta med oss som et alvorlig varsko i tiden framover. Jeg vil ikke bli overrasket hvis flere land også innenfor NATO kommer til å lage nye avtaler – bilaterale eller multilaterale, som vi ser at Frankrike og England har gjort på hangarskipssiden – rett og slett, som saksordføreren var inne på, fordi økonomien er så tøff at det blir vanskelig for små og mellomstore nasjoner å prioritere forsvaret framfor andre ting. Politikk handler om å velge. Det handler om prioritering. Jeg tror at enkelte vil måtte erkjenne at man ikke har råd til alt, og man må finne nye samarbeidsformer. Utfordringen da vil være å sørge for at man gjør de smarte tingene, og at man finner gode partnere, som man kan stole på, og at man har en felles kultur, en felles definisjon av hva man skal oppnå. Hvis ikke kommer dette til å kunne bli vanskelig for dem. I så måte er Norge i en særstilling, som har en økonomi som gjør at vi kan gjøre det vi har politisk lyst til, og politiske ambisjoner om.

Så kunne jeg tenke meg å si noe om den andre saken, som handler om NATOs parlamentarikerforsamling. Det er et organ der Stortinget har en delegasjon som markerer seg bra, og som gjør en god jobb. Men det hadde vært fristende å spørre utenriksministeren om i hvor stor grad NATOs parlamentarikerforsamling spiller en rolle. Er det sidestilt med det Vestunionen får til? Sidestilles det med andre som produserer rapporter, kommer med uttalelser, som lagres på egnet sted, og dermed er glemt? Hvis det er tilfellet, synes jeg det er skuffende. Jeg håper jo selvfølgelig at det ikke er slik det er, fordi NATOs parlamentarikerforsamling er et sted hvor folk som har et ønske om å ta et ansvar for sine respektive nasjoner og for solidarite-

ten innenfor NATO, faktisk trenger respekt for den jobben man gjør, og fordi man tar opp ting som er av ulik karakter, fra sivile ting som vann- og matsikkerhet til å bekjempe IED-er, veibomber, gjennom å produsere rapporter som går til de respektive nasjonene og til NATOs generalsekretær. Jeg synes man skal ta vare på den slags ambisjoner. At politikere møtes, diskuterer felles temaer og felles problemområder, er kun positivt etter mitt skjønn. Derfor håper jeg det er slik at når man har gjort sine vedtak, man har produsert sine rapporter i parlamentarikerforsamlingen, at de går til de respektive departementene og at man, om ikke annet av respekt, ser gjennom dem og ser om det er ting man kan anvende i den operative og daglige politikken. Hvis ikke har vi deltakere i et organ som møtes for å møtes, og det er egentlig en dårlig måte å forvalte skattebetalernes penger på, og ikke minst tiden til de som er der og gjør jobben sin der nede.

Alt i alt er min konklusjon at NATO er en hjørnestein i vår utenriks- og sikkerhetspolitikk. Organisasjonen spiller på mange fasetter – fra den rent militæroperative, skarpeste biten av det NATO gjør, til den sivile biten. Her er et stort spekter og et stort mangfold av tiltak – ikke minst engasjementet som nasjonene bidrar med, og kanskje aller mest: innsatsen til hver enkelt som er ute og gjør en jobb, som de faktisk stiller opp og tar ansvar for.

Ivar Kristiansen (H) [22:12:59]: Saksordføreren har på en grundig måte redegjort for komiteens innstilling. Vi slutter oss selvfølgelig til de formuleringer som saksordføreren har ytret i dag.

Det er liten tvil om at NATO i dag fremstår som vår suverent viktigste utenrikspolitiske arena. Der er vi faktisk på parlamentarisk nivå «hands on» og deltar i den politiske beslutningsutvikling. Det tror jeg utarbeidelsen av NATOs nye strategiske konsept i november 2010 på mange måter har illustrert. Det er ingen tvil om at Norge både på regjeringnivå og parlamentarisk har satt sine fotavtrykk. Denne institusjonen som mange har spådd avviklingen av, fremstår nå som mer potent enn kanskje noen gang, og vil fremstå som det trafikkpoliti i verden som er i stand til å ordne opp der kimen til uro og konflikter vil kunne oppstå.

Det er liten tvil om at NATO på mange måter utgjør et slags politisk paradoks internasjonalt. Paradokset har sin grunn i at NATO er den eneste militæralliansen i historien som har klart å overleve sine gamle fiender. Faktisk er det slik at forskere og andre politiske analytikere i stor grad ikke helt har klart å forstå hvorfor alliansen har overlevd, og at den fremdeles blir oppfattet som nyttig og relevant. Den er et sikkerhetspolitisk instrument 20 år etter oppløsningen av Sovjetunionen og Warszawapakten. Det at NATO overlevde den kalde krigen, gjør derfor NATO til et unikt fenomen i internasjonal politikk.

Så har både saksordføreren og representanten Ellingsen vært inne på NATOs utfordring, de debattene, denne politiske arena man får anledning til å delta i med partnerskapsland, Midtøsten-land, og ikke minst at Norge har prioritert at NATO skal være opptatt av Russland-spørsmålet. Dette tror jeg er svært viktig, og min erfaring – jeg tror

det er de flestes erfaring – er at NATO-alliansen og Russland har nærmet seg hverandre. Det er ingen tvil om at det er fellesnevner som binder sammen NATO og Russland, og det kan på sikt skape en enda større og bedre grobunn for stabil og fredfull utvikling. Stikkord som Iran, stikkord som terror osv. har etter hvert blitt nøkkelord som skaper en fellesnevner.

Det er også viktig å henlede oppmerksomheten på toppmøtet som var i Lisboa, som var det viktigste på svært mange år. Toppmøtet var en suksess for alliansen, men ikke minst for generalsekretær Anders Fogh Rasmussen personlig, både fordi han ledet alliansen frem til enighet om det strategiske konsept, og også fordi han personlig spilte en sentral rolle i utarbeidelsen av enigheten mellom Russland og NATO om missilforsvarssystemet. Etter toppmøtet fremstår derfor generalsekretæren som en politisk leder som alliansens medlemsland i langt større grad enn tidligere støtter opp om.

Så var representanten Ellingsen inne på USAs avtropende forsvarsminister, som har uttrykt sin bekymring for byrdefordelingen, for Europa, hvordan man håndterer forsvars- og sikkerhetspolitikk. Jeg tror det er all grunn til å merke seg bekymringen til USAs forsvarsminister, og det har vi sett tendenser til i utviklingen også etter perioden som denne beretningen handler om, nemlig året 2010. Inngangen til 2011 var et klart uttrykk for å ta hånd om strid i Midtøsten, NATO stiller opp gjennom hjemmel i FN-vedtak osv. Men Europas sikkerhet, vår egen sikkerhet og vår egen politikk kan ikke utvikle seg i en situasjon der vi ser at USAs andel av NATOs samlede utgifter stiger faretruende høyt; den har økt med ca. 25 pst. i løpet av de siste ti år. USAs andel av NATOs driftskostnader begynner etter hvert å balansere på et punkt mellom 75 og 80 pst., og slik bør det ikke utvikle seg.

Samtidig vil det være alliansens utfordring å sørge for at vi fortsatt er med, er «hands on», og at alliansen som sådan kan bidra til at de nye stormakter, f.eks. India og Kina, også nå bidrar til å ta sin del av ansvaret for fred og utvikling i verden. Det holder ikke lenger å si at nå må andre land stille opp for å rydde opp i Syria. Man har gjort det i Libya, og det er ikke alltid slik at man har råd i USA til å påta seg enhver fremtidig forpliktelse for fred og utvikling.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [22:18:21]: Nå er ikke dette en kontroversiell melding, men det er godt å lese at det er en samlet komité som stiller seg bak den. Og det bringer meg rett over til en kommentar om NATOs parlamentarikerforsamling: Det parlamentariske elementet er veldig viktig i NATO, det har jeg erfart gjennom disse siste årene. Neste uke skal jeg delta på parlamentarikerforsamlingen i Tromsø, og det er et uttrykk for at i NATO-demokratiene spiller parlamentarikerne en veldig viktig rolle i forhold til forankring og inspirasjon til de vedtakene vi gjør på de kritiske områdene som NATO regulerer. Så til representanten Ellingsen vil jeg bare bekrefte det: Det er et viktig forum. Det er viktig forum for oss å få ut også norske prioriteringer, fordi det vinner gjenklang i de landene som er berørt.

Jeg har lyst til å si her at toppmøtet i NATO i fjor var en viktig milepæl i alliansens utvikling. Jeg vil derfor kommentere et forhold som ikke har vært omtalt så mye, som gjelder de endringene og moderniseringene i NATOs kommandostruktur som det ble truffet beslutning om, der man ville redusere antall offiserer fra 13 000 til 8 800. Oppgaven med å bestemme hvor kuttene skulle tas, ble overlatt til forsvarsministrene. Slike beslutninger er aldri enkle. I første omgang kommer kuttene i den operative kommandoen. Hovedkvarterene i Lisboa, Madrid, Heidelberg, Napoli og Izmir legges ned. Nye og mindre hovedkvarterer opprettes på noen av disse stedene, men alt i alt har man nådd målsettingen fra toppmøtet. Det ble tidlig klart i denne perioden at det ikke ville bli gjort vesentlige endringer i transformasjonskommandoen, hvori Joint Warfare Centre på Jåttå er underlagt. Dette er vedtatt videreført på Jåttå i den nye kommandostrukturen, og det er en viktig seier for Norge og også en god kompliment til den kommandoens kvalitet. Jeg har lyst til å nevne det her.

Så en kommentar til NATOs stilling her vi nå står, midt i 2011, og det er jo vesentlige forhold som har kommet til etter at denne meldingen ble skrevet, nemlig operasjonen i Libya. Jeg mener at forsvarsminister Gates' innlegg i forrige uke var en befriende refleksjon – igjen – over at det er demokratier vi snakker om. At en utgående forsvarsminister bruker tiden til å snakke rett ut og gi klare meldinger, det skal vi ta med oss. Vi kan jo også ta med oss at han her anerkjente den innsatsen som Norge har gjort i Libya-operasjonen, uten at vi skal vie for stor oppmerksomhet til det her. Men for å sette hans innlegg noe i perspektiv så er det viktig at også amerikanerne får høre tilbake at de NATO-allierte altså deltar for fullt og tar en betydelig kostnad og belastning ved operasjonen i Afghanistan, som er en utfordring for alle NATO-land, men som er en operasjon hvor USA har ført an, og som de allierte har sluttet opp om. Så byrdefordelingsprinsippet må ses i et litt større perspektiv enn akkurat prosentandeler, slik Gates fremførte det.

Når det gjelder Norges rolle, så opplever jeg at nordområdene i dag er bedre forstått i NATO. Det er ikke et område med økt spenning og behov for en «uroplanlegging» i forsvarsalliansen, men det er en region som er i endring politisk, og hvor nærheten til Russland og samarbeidet med Russland i Arktis og i Barentsregionen er en viktig dimensjon – historisk – for dette motsetningsforholdet som var mellom NATO og Russland. Det er jo fortsatt slik at den grensen som vi nå får komplett med Russland, tidligere var øst-vest-grensen, NATO-Warszawapakt-grensen. Dette er nå en grense der vi kan vise mye nytt samarbeid, og det tror jeg er et viktig norsk bidrag til den helhetsforståelsen som er i NATO.

I forrige uke kunne vi markere 20-årsjubileum for de baltiske staters uavhengighet, og de bringer til torgs en helt annen erfaring i det naboforholdet enn det vi gjør. Det som er det spesielle ved NATO, er jo at vi slår erfaringene våre sammen til det som blir en fellesnevner. Det tror jeg også blir en viktig del fremover.

Til sist vil jeg si at det er gjennom våre NATO-allierte vi er deltakere i en veldig krevende militæroperasjon i

Afghanistan, som nå er inne i sin transisjon mot afghansk sikkerhetsansvar. Og vi er gjennom en NATO-kommando engasjert i Libya. Det understreker alvoret vi forbinder med NATO. NATO er ikke en historisk etterlevning, men en organisasjon som i høyeste grad er i stand til å være relevant, og til å svare på behov og utfordringer her og nå.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tore Nordtun (A) [22:23:35]: Jeg vil bare knytte noen ord til innstillingene fra utenriks- og forsvarskomiteen, om bl.a. NATO i 2010. Jeg synes det er en veldig viktig melding vi diskuterer i dag.

Jeg har hatt gleden av å sitte i NATOs parlamentarikerforsamling, i den komiteen som har med økonomi og energisikkerhet å gjøre, og jeg kan bekrefte at det er meget interessante samtaler som foregår der – det er viktige ting.

Det som har vært på agendaen i flere møter nå, er den økonomiske situasjonen innenfor de 28 alliansepartnerne i de 28 NATO-landene, og der er det meget stor variasjon. Mange land må ta fatt i forsvarsbudsjettet og gjøre drastiske nedskjæringer, opptil 30 pst. og 40 pst. i enkelte land. Da sier det seg selv, når man må gjøre det år etter år, at forsvarsevnen innenfor de enkelte landene er ganske redusert. Da begynner man å drøfte nye måter å gjøre tingene på, og der synes jeg alliansen er høyst oppegående. Ikke minst Fogh Rasmussen, generalsekretæren, var i den siste samlingen i Varna veldig offensiv på det området. Han tok til orde for et mye sterkere flernasjonalt samarbeid innenfor de ulike områdene. Her er nå arbeidet i gang med investeringer og utvikling av den militære kapasiteten i et samarbeid nettopp for å bygge opp kompetansen på trening, øving, nødvendige reformer, omorganisering, felles innkjøp osv. Dette er veldig viktig i den økonomiske situasjonen mange av disse landene befinner seg i. Her må man ha en langsiktig satsing, slik at man får de strategiske kapasitetene vi trenger på plass i den nye militære strategien vi har framover. Men vi må ikke forlate de kollektive kjerneoppgavene og nødvendige ressurser i denne sammenheng. Det er veldig viktig. De grunnleggende strategiske kapasitetene må fortsatt være der. Det er fundamentet for den kollektive militære evnen i alliansen.

Så helt til slutt om omorganisering, som utenriksministeren var inne på. Jeg synes det er gjort et godt arbeid, selvfølgelig ikke uten interne stridigheter, når man nå har redusert hovedkvarterene fra 15 til 7. Det er ganske drastisk blant 28 medlemsland. Heldigvis ble trenings- og omformingskommandoen i Stavanger opprettholdt som et av de viktige hovedkvarterene på det området. Man skal være oppmerksom på at det er her utdanningen til de ulike hovedkvarterstabene nå foregår, stabene både i Afghanistan og i Libya – det er her man nå lærer opp dem som skal gjøre den gode internasjonale jobben for NATO.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 17 og 18.

(Votering, se side 4800)

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Vi er klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Per Arne Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 5, fra Per Arne Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 6–8, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre

Forslagene nr. 1–5 er inntatt i innstillingen på side 47. Forslagene nr. 6–8 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det voteses først over forslagene nr. 6–8, fra Venstre. Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan med sikte på å redusere antallet kommuner i Norge, for å sette kommunene i stand til å kunne møte de økte oppgavene som følger av samhandlingsreformen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen med jevne mellomrom om å komme med en stortingsmelding som tydeliggjør regjeringens politikk for omstillingsprosesser i helseforetakene.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere kommunenes finansielle risiko ved å sette kommunens maksimale betaling pr. innleggelse til 7.000 kroner.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 94 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.35.19)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for gratis tannbehandling til alle eldre med funksjonstap.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 68 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.35.38)

Presidenten: Det voteses over forslagene nr. 1–4, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart starte arbeidet med å utvikle en operativ nasjonal helse-, omsorgs- og sykehusplan som kan fremmes for Stortinget senest i 2013 og avløse Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011–2015).»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en nasjonal opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering etter modell fra opptrappingsplanen for psykisk helse. Planen legges frem for Stortinget i løpet av 2012. Planen skal inneholde forslag til utbygging av tilbudet både i primærhelsetjenesten og i spesialisthelsetjenesten, samt beskrivelse av tiltak for bedre organisering av tilbudet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av en egen stortingsmelding for rusmiddelpolitikken også etablere en egen opptrappingsplan for rusfeltet. Planen skal legge til rette for en systematisk oppbygging av kapasitet og kompetanse innen forebygging, behandling, rehabilitering og ettervern, både i kommunene og spesialisthelsetjenesten.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med stortingsmeldingen om kvalitet og pasientsikkerhet utrede og fremme forslag om en havarikommisjon for helsetjenesten etter modell fra Havarikommisjonen for transportsektoren.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.35.55)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 16 (2010–2011) – Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011–2015) – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 21 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–16, fra Per Arne Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 17–21, fra Per Arne Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti

Presidenten tar først for seg forslagene nr. 10–16, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti og forslagene nr. 20 og 21, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at en avtale mellom helseforetak og kommuner om tilbudet til rusmiddelavhengige sikrer at det er utarbeidet et ettervernstilbud fra første dag.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette arbeid med en forskrift som presiserer innhold i kommunalt psykisk helsearbeid. Det forutsettes at blant annet psykologtjeneste forskriftsfestes som nødvendig del av tverrfaglig helse- og omsorgstjeneste, og at det utarbeides en plan for å gjøre denne kompetansen tilgjengelig i alle landets kommuner.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av bemanningsnormer for legedekningen ved sykehjem fra 2012.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem egen sak hvor Kompetanseløftet 2015 endres og styrkes for å ta høyde for de utfordringene samhandlingsreformen innebærer.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det kan drives ulike pilotforsøk mellom samarbeidende kommuner og helseforetak for å prøve ut ulike samhandlingsordninger, oppgaveoverføring, ansvarsdeling og finansiering. Det forutsettes at det legges til rette for å drive følgeforskning på forsøksordningene.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å etablere en ordning med eldreombud.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift regulere at Helsetilsynet i fylket videresender melding til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten om de forhold som har ført til skade på pasient, eller kunne ha ført til skade på pasient.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide kravet om politiattest slik at det også omfatter personer som skal jobbe med eldre i pleie- og omsorgssektoren, etter modell fra kravet om vandelsattest for personer som jobber i yrker som yter tjenester til barn og psykisk utviklingshemmede.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til § 16 i helsepersonelloven regulere at helsepersonell kan melde direkte til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.»

Disse forslagene blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egne saker i et senere møte.

Det votes over forslagene nr. 3 og 6–8, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Her gjør presidenten oppmerksom på at et forslag ved en inkurie ikke har blitt med i oversikten over mindretallsforslag. Det gjelder forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti inntatt på side 31 første spalte i innstillingen. Det votes over dette sammen med de refererte forslagene.

Forslag nr. 3 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester

(helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal § 3-8a lyde:

§ 3-8 a Pårørendeopplæring mv.

Kommunen skal tilby råd, veiledning og opplæring til pårørende til personer som mottar helsetjenester i hjemmet etter § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav a eller personlig assistanse etter § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, når de pårørende anmoder om det.»

Forslag nr. 6 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal § 7- 2 andre ledd lyde:

Den som har fått oppnevnt koordinator etter første ledd, kan anmode kommunen om å få oppnevnt en annen koordinator dersom ordningen ikke fungerer tilfredsstillende. Dersom det er praktisk mulig, plikter kommunen å oppnevne ny koordinator.

Andre ledd i proposisjonens lovforslag blir tredje ledd.»

Forslag nr. 7 lyder:

«I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. skal ny § 2-5a tredje ledd lyde:

Den som har fått oppnevnt koordinator etter første ledd, kan anmode om å få oppnevnt en annen koordinator dersom ordningen ikke fungerer tilfredsstillende.

Tredje ledd i proposisjonens lovforslag blir fjerde ledd.»

Forslag nr. 8 lyder:

«I lov 2. juni 1999 nr. 63 om pasientrettigheter skal ny § 2-10 lyde:

§ 2-9 Rett til valg av sykehjemsplass i andre kommuner enn oppholdskommunen

Pasient som har fått vedtak om sykehjemsplass, har rett til å velge i hvilken kommune sykehjemsplassen skal tilbys.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om innholdet og gjennomføringen av valgretten etter bestemmelsen her.»

Hvis forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti om ny § 2-9 faller, blir paragrafen ny § 2-9.

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti som er tatt inn på side 31 i innstillingen, lyder:

«I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) skal ny § 2-1 d lyde:

§ 2-1 d *Rett til å få helse- og omsorgstjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse*

Den som har stort behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, i form av praktisk bistand og opplæring, har rett til å få tjenesten organisert som brukerstyrt personlig assistanse etter samme lovs § 3-8.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 22.37.18)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 17–19, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 17 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) skal § 3-2 første ledd punkt 7 lyde:

7. Tilbud om eldresterer»

Forslag nr. 18 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) skal § 3-2 første ledd punkt 8 lyde:

8. Tilbud om dagaktivitetstilbud til demente

Punktet vil bli punkt 7 hvis forslag om tilbud om eldresterer som punkt 7 faller.»

Forslag nr. 19 lyder:

«I lov 2. juni 1999 nr. 63 om pasientrettigheter skal ny § 2-9 lyde:

§ 2-9 Rett til dagaktivitetstilbud for demente

Demente har rett til dagaktivitetstilbud fra kommunen.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 71 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.37.34)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak:

A
Lov

om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.
(helse- og omsorgstjenesteloven)

I

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1-1 Lovens formål

Lovens formål er særlig å:

1. forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne,
2. fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer,
3. sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre,
4. sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud,
5. sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov,

6. sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet og
7. bidra til at ressursene utnyttes best mulig.

§ 1-2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for helse- og omsorgstjenester som tilbys eller ytes i riket av kommunen eller private som har avtale med kommunen, når ikke annet følger av loven her.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hva som er helse- og omsorgstjenester etter loven her.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler av hensyn til stedlige forhold. Kongen kan bestemme om og i hvilken utstrekning bestemmelser gitt i loven her skal gjelde på norske skip i utenriksfart, i norske sivile luftfartøyer i internasjonal trafikk og på installasjoner og fartøy i arbeid på den norske kontinentalsokkelen.

Kapittel 2 Forholdet til andre lover

§ 2-1 Forholdet til helsepersonelloven

Helsepersonelloven gjelder tilsvarende for personell som yter helse- og omsorgstjenester etter loven her. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder om at enkelte bestemmelser i helsepersonelloven ikke skal gjelde for personell som yter bestemte tjenester etter loven her.

§ 2-2 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder for kommunenes virksomhet med de særlige bestemmelser som følger av loven her og av pasient- og brukerrettighetsloven.

Kapittel 3 Kommunenes ansvar for helse- og omsorgstjenester

§ 3-1 Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

Kommunens ansvar etter første ledd innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pliktens innhold.

Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som ikke hører under stat eller fylkeskommune.

Tjenester som nevnt i første ledd, kan ytes av kommunen selv eller ved at kommunen inngår avtale med andre offentlige eller private tjenesteytere. Avtalene kan ikke overdras.

§ 3-2 *Kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester*

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen blant annet tilby følgende:

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:
 - a. helsetjeneste i skoler og
 - b. helsestasjonstjeneste
2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:
 - a. legevakt,
 - b. heldøgns medisinsk akuttberedskap og
 - c. medisinsk nødmeldetjeneste
4. Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
6. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder:
 - a. helsetjenester i hjemmet,
 - b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt,
 - c. plass i institusjon, herunder sykehjem og
 - d. avlastningstiltak.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til innhold i tjenestene etter bestemmelsen her, herunder bestemmelser om kompetansekrav for ulike typer tjenester.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om fastlegeordningen, herunder om kvalitets- og funksjonskrav og om adgangen til suspensjon av fastlegeordningen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om privat helse- og omsorgsvirksomhet i kommunen, herunder om kvalitets- og funksjonskrav. Dette gjelder også private tjenesteytere som ikke har avtale med kommunen.

§ 3-3 *Helsefremmende og forebyggende arbeid*

Kommunen skal ved ytelse av helse- og omsorgstjenester fremme helse og søke å forebygge sykdom, skade og sosiale problemer. Dette skal blant annet skje ved opplysning, råd og veiledning.

Helse- og omsorgstjenestene skal bidra i kommunens folkehelsearbeid, herunder til oversikten over helsetilstand og påvirkningsfaktorer etter folkehelseloven § 5.

Helse- og omsorgstjenesten skal arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som har behov for det.

§ 3-4 *Kommunens plikt til samhandling og samarbeid*

Kommunens ansvar etter § 3-1 første ledd innebærer plikt til å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av loven her.

Kommunen skal samarbeide med fylkeskommune, regionalt helseforetak og stat, slik at helse- og omsorgstjenesten i landet best mulig kan virke som en enhet.

§ 3-5 *Kommunens ansvar for øyeblikkelig hjelp*

Kommunen skal straks tilby eller yte helse- og om-

sorgstjenester til den enkelte når det må antas at den hjelp kommunen kan gi er påtrengende nødvendig. Kommunens ansvar for øyeblikkelig hjelp etter første punktum gjelder undersøkelse, behandling eller annen hjelp som det er forsvarlig at kommunen yter.

Plikten til å yte øyeblikkelig hjelp etter første ledd inntreffer ikke dersom kommunen vet at nødvendig hjelp vil bli gitt av andre som etter forholdene er nærmere til å gi den i tide.

Kommunen skal sørge for tilbud om døgnopphold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp. Plikten gjelder kun for de pasienter og brukere som kommunen har mulighet til å utrede, behandle eller yte omsorg til.

Kongen i statsråd kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om innholdet i plikten etter første til tredje ledd, herunder hvilke pasient- og brukergrupper som skal omfattes av tilbudet.

§ 3-6 *Omsorgslønn*

Kommunen skal ha tilbud om omsorgslønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.

§ 3-7 *Boliger til vanskeligstilte*

Kommunen skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker.

§ 3-8 *Brukerstyrt personlig assistanse*

Kommunen skal ha tilbud om personlig assistanse etter § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, i form av praktisk bistand og opplæring, organisert som brukerstyrt personlig assistanse.

§ 3-9 *Helse- og omsorgstjenester for innsatte i fengsler i kriminalomsorgen*

I de kommunene hvor det ligger fengsler i kriminalomsorgen skal kommunen ha tilbud om helse- og omsorgstjenester for de innsatte.

§ 3-10 *Pasienters og brukeres innflytelse og samarbeid med frivillige organisasjoner*

Kommunen skal sørge for at representanter for pasienter og brukere blir hørt ved utformingen av kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Kommunen skal sørge for at virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester omfattet av loven her, etablerer systemer for innhenting av pasienters og brukeres erfaringer og synspunkter.

Helse- og omsorgstjenesten skal legge til rette for samarbeid med brukergruppene organisasjoner og med frivillige organisasjoner som arbeider med de samme oppgaver som helse- og omsorgstjenesten.

Kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, jf. sameloven § 3-1 nr. 1, skal i tillegg til det som fremgår av første og andre ledd, sørge for at samiske pasienters eller brukeres behov for tilrettelagte tjenester blir

vektlagt ved utforming av tjenesten. Dette gjelder også den enkeltes utvidede rett til bruk av samisk språk i helse- og omsorgstjenesten etter sameloven § 3-5.

Kapittel 4 Krav til forsvarlighet, pasientsikkerhet og kvalitet

§ 4-1 Forsvarlighet

Helse- og omsorgstjenester som tilbys eller ytes etter loven her skal være forsvarlige. Kommunen skal tilrettelegge tjenestene slik at:

- den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud,
- den enkelte pasient eller bruker gis et verdig tjenestetilbud,
- helse- og omsorgstjenesten og personell som utfører tjenestene blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter og
- tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kommunens plikt etter første ledd bokstav d.

§ 4-2 Kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet

Enhver som yter helse- og omsorgstjeneste etter loven her skal sørge for at virksomheten arbeider systematisk for kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om plikten etter første ledd, herunder krav til politisk behandling av kvalitetskrav i kommunestyret eller annet folkevalgt organ.

Kapittel 5 Særlige plikter og oppgaver

§ 5-1 Transport av behandlingspersonell

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 første ledd skal kommunen sørge for transport av behandlingspersonell til pasienter som på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet.

§ 5-2 Beredskapsarbeid

Kommunen plikter å utarbeide en beredkapsplan for sin helse- og omsorgstjeneste i samsvar med helseberedkapsloven. Planen skal samordnes med kommunens øvrige beredkapsplaner.

§ 5-3 Plikt til bistand ved ulykker og andre akutte situasjoner

Ved ulykker og andre akutte situasjoner som forårsaker ekstraordinær pågang av pasienter, kan kommunen pålegge personell som i kommunen utfører oppgaver etter loven her, å utføre nærmere tilvist arbeid.

Dersom forholdene tilsier det, skal kommunen yte bistand til andre kommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den kommunen som har bistandsbehovet.

Den kommunen som mottar bistand etter andre ledd, skal yte kommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre noe annet er avtalt.

§ 5-4 Politiattest

Kommunen eller annen arbeidsgiver som yter tjenester etter loven her, skal ved tilbud om stilling eller oppdrag, kreve politiattest fra personell som skal yte helse- og omsorgstjenester til barn eller personer med utviklingshemning. Plikten omfatter ikke personell som bare sporadisk yter slike tjenester og som i alminnelighet ikke vil være alene med barn eller personer med utviklingshemning.

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 192 til 197, 199, 200 andre ledd, 201 bokstav c, 203 eller 204 a. Attesten skal være uttømmende og ikke eldre enn tre måneder.

Den som er ilagt forelegg eller dømt for overtredelse som nevnt i andre ledd, er utelukket fra å utføre arbeid eller oppgaver som omhandlet i første ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravet om politiattest.

§ 5-5 Kommunelege – medisinskfaglig rådgivning

Kommunen skal ha en eller flere kommuneleger som skal utføre de oppgaver kommunelegen er tillagt i lov eller instruks. Kommunen kan samarbeide med andre kommuner om ansettelse av kommunelege. Kommunelegen plikter på anmodning fra departementet å delta i lokal redningsentral.

Kommunelegen skal være medisinskfaglig rådgiver for kommunen.

§ 5-6 Sprøyterom

Sprøyteromsordninger etablert i medhold av sprøyteromsloven er å anse som en kommunal helse- og omsorgstjeneste. Kommunen avgjør om den vil etablere en sprøyteromsordning. Kommunen kan ikke inngå avtale med private om drift av sprøyteromsordning.

§ 5-7 Registrering av meldinger

Kommunen skal motta og registrere meldinger om helsepersonell i kommunen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke opplysninger som skal gis, når disse skal gis og hvordan de skal registreres og formidles videre til et sentralt register.

§ 5-8 Meldingsplikt til kommuneadministrasjonen

Kommunen kan pålegge personell som yter tjenester etter denne lov å gi opplysninger til bruk for planlegging, styring og utvikling av den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Utlevering av taushetsbelagte opplysninger etter første punktum kan bare skje etter samtykke fra den opplysningene angår, hvis ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

Pålegg etter denne bestemmelsen skal være saklig begrunnet og ikke omfatte flere opplysninger enn det som er nødvendig av hensyn til formålet.

§ 5-9 Opplysningsplikt til Statens helsetilsyn og Fylkesmannen

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid som omfattes

av denne loven, skal på anmodning gi Statens helsetilsyn eller Fylkesmannen opplysninger som tilsynsorganet finner nødvendige for å kunne utføre sine oppgaver i medhold av lov, forskrift eller instruks. Den som skal gi opplysninger etter første punktum, skal også gi Statens helsetilsyn og Fylkesmannen adgang til virksomheten.

Den som skal gi opplysninger etter første ledd, eller som ønsker å gi opplysninger til Statens helsetilsyn eller Fylkesmannen av eget tiltak, kan gjøre det uten hinder av taushetsplikt, dersom det antas å være nødvendig for å fremme tilsynsorganets oppgaver etter lov, forskrift eller instruks.

Opplysninger som er gitt Statens helsetilsyn eller Fylkesmannen i henhold til denne bestemmelsen, kan uten hinder av taushetsplikten forelegges sakkyndige til uttalelse eller departementet til orientering.

§ 5-10 Journal- og informasjonssystemer

Kommunen og virksomhet som har avtale med kommunen om å yte helse- og omsorgstjenester, skal sørge for at journal- og informasjonssystemene i virksomheten er forsvarlige. De skal ta hensyn til behovet for effektiv elektronisk samhandling ved anskaffelse og videreutvikling av sine journal- og informasjonssystemer.

Kapittel 6 Samarbeid mellom kommuner og regionale helseforetak mv.

§ 6-1 Plikt til å inngå samarbeidsavtale

Kommunestyret selv skal inngå samarbeidsavtale med det regionale helseforetaket i helseregionen eller med helseforetak som det regionale helseforetaket bestemmer. Kommunen kan inngå avtale alene eller sammen med andre kommuner.

Samarbeidet skal ha som målsetting å bidra til at pasienter og brukere mottar et helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester.

Pasient- og brukererfaringer skal inngå i vurderingsgrunnlaget ved utarbeidelsen av avtalen. Pasient- og brukerorganisasjoner skal medvirke i forbindelse med utarbeidelse av avtalene.

§ 6-2 Krav til avtalens innhold

Avtalen skal som et minimum omfatte:

1. enighet om hvilke helse- og omsorgsoppgaver forvaltningsnivåene er pålagt ansvaret for og en felles oppfatning av hvilke tiltak partene til enhver tid skal utføre,
2. retningslinjer for samarbeid i tilknytning til innleggelse, utskrivning, habilitering, rehabilitering og lærings- og mestringstilbud for å sikre helhetlige og sammenhengende helse- og omsorgstjenester til pasienter med behov for koordinerte tjenester,
3. retningslinjer for innleggelse i sykehus,
4. beskrivelse av kommunens tilbud om døgnopphold for øyeblikk hjelp etter § 3-5 tredje ledd,
5. retningslinjer for samarbeid om utskrivningsklare pasienter som antas å ha behov for kommunale tjenester etter utskrivning fra institusjon,

6. retningslinjer for gjensidig kunnskapsoverføring og informasjonsutveksling og for faglige nettverk og hospitering,
7. samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid,
8. samarbeid om jordmortjenester,
9. samarbeid om IKT-løsninger lokalt,
10. samarbeid om forebygging og
11. omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden.

Når det avtales samarbeidstiltak, må avtalen klargjøre ansvarsforholdene, herunder må arbeidsgiveransvaret avklares. Videre må det avtales hvordan samarbeidstiltaket skal organiseres og finansieres.

§ 6-3 Frist for inngåelse av avtale

Departementet kan fastsette en frist for når avtale som nevnt i § 6-1 skal være inngått. Det kan settes ulik frist for de forskjellige kravene etter § 6-2.

§ 6-4 Innsending av avtaler til Helsedirektoratet

De regionale helseforetakene skal sende avtaler som nevnt i § 6-1 til Helsedirektoratet innen en måned etter at de er inngått, og senest en måned etter utgangen av frist fastsatt med hjemmel i § 6-3.

§ 6-5 Endring og oppsigelse av avtaler

Avtalepartene skal årlig gjennomgå avtalen med sikte på nødvendige oppdateringer eller utvidelser.

Avtalen kan sies opp med ett års frist. Når en av partene sier opp avtalen, skal det regionale helseforetaket varsle Helsedirektoratet.

§ 6-6 Samarbeid mellom kommuner

Departementet kan pålegge samarbeid mellom kommuner når det anses påkrevd for en forsvarlig løsning av oppgaver innen kommunenes helse- og omsorgstjeneste, herunder gi bestemmelser om hvilke oppgaver det skal samarbeides om og fordeling av utgifter.

Kapittel 7 Individuell plan, koordinator og koordinerende enhet

§ 7-1 Individuell plan

Kommunen skal utarbeide en individuell plan for pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester etter loven her. Kommunen skal samarbeide med andre tjenesteytere om planen for å bidra til et helhetlig tilbud for den enkelte.

Dersom en pasient eller bruker har behov for tilbud både etter loven her og spesialisthelsetjenesteloven eller psykisk helsevernloven, skal kommunen sørge for at det blir utarbeidet en individuell plan, og at planarbeidet koordineres.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke pasient- og brukergrupper plikten omfatter, og stille krav til planens innhold.

§ 7-2 Koordinator

For pasienter og brukere med behov for langvarige og

koordinerte tjenester etter loven her, skal kommunen tilby koordinator. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient eller bruker, samt sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilken kompetanse og hvilke oppgaver koordinatoren skal ha.

§ 7-3 *Koordinerende enhet*

Kommunen skal ha en koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet. Denne enheten skal ha overordnet ansvar for arbeidet med individuell plan, og for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator etter §§ 7-1 og 7-2.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilket ansvar den koordinerende enheten skal ha.

Kapittel 8 Undervisning, praktisk opplæring, utdanning og forskning

§ 8-1 *Undervisning og praktisk opplæring*

Enhver kommune plikter å medvirke til undervisning og praktisk opplæring av helsepersonell, herunder videre- og etterutdanning.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kommunens medvirkning til undervisning og praktisk opplæring.

§ 8-2 *Videre- og etterutdanning*

Kommunen skal sørge for at egne ansatte som utfører tjeneste eller arbeid etter loven her, får påkrevd videre- og etterutdanning.

Kommunen skal medvirke til at personell som utfører tjeneste eller arbeid etter loven her i privat virksomhet som har avtale med kommunen, får adgang til nødvendig videre- og etterutdanning.

Personell som utfører tjeneste eller arbeid etter loven her, plikter å ta del i videre- og etterutdanning som er nødvendig for å holde faglige kvalifikasjoner ved like.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om videre- og etterutdanningen.

§ 8-3 *Forskning*

Kommunen skal medvirke til og tilrettelegge for forskning for den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Kapittel 9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

§ 9-1 *Formål*

Formålet med reglene i dette kapitlet er å hindre at personer med psykisk utviklingshemning utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade og forebygge og begrense bruk av tvang og makt.

Tjenestetilbudet skal tilrettelegges med respekt for den enkeltes fysiske og psykiske integritet, og så langt som

mulig i overensstemmelse med brukerens eller pasientens selvbestemmelsesrett.

Ingen skal behandles på en nedverdiggende eller krenkende måte.

§ 9-2 *Virkeområde*

Reglene i kapitlet her gjelder bruk av tvang og makt som ledd i tjenester etter § 3-2 nr. 6 bokstavene a til d til personer med psykisk utviklingshemning.

Som bruk av tvang eller makt etter reglene i kapitlet her regnes tiltak som brukeren eller pasienten motsetter seg, eller tiltak som er så inngripende at de uansett motstand må regnes som bruk av tvang eller makt. Bruk av inngripende varslingssystemer med tekniske innretninger skal alltid regnes som bruk av tvang eller makt etter reglene i kapitlet her. Alminnelige oppfordringer og ledelse med hånden eller andre fysiske påvirkninger av liknende art anses ikke som bruk av tvang eller makt.

§ 9-3 *Rett til medvirkning og informasjon*

Tjenestetilbudet skal så langt som mulig tilrettelegges og gjennomføres i samarbeid med brukeren eller pasienten.

Brukeren, pasienten, pårørende, verge eller hjelpeverge, skal høres før det treffes vedtak om bruk av tvang og makt etter reglene i kapitlet her og gis informasjon om adgangen til å uttale seg i saker som skal overprøves, klageadgang og adgangen til å bringe vedtaket inn for tilsynsmyndighet og tingretten.

Dersom verge eller hjelpeverge ikke allerede er oppnevnt der kommunen anser det aktuelt å fatte vedtak om bruk av tvang og makt etter reglene i kapitlet her, skal hjelpeverge oppnevnes. Kommunen skal begjære oppnevning av hjelpeverge dersom ikke oppnevning er begjært av andre som kan fremsette slik begjæring, jf. vergemålsloven § 90 a. Opplysninger om personlige forhold som hjelpevergen mottar, kan bare gis videre dersom det er nødvendig for å utføre hjelpevergeoppdraget.

Som pårørende regnes den som er definert som pårørende i pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav b.

§ 9-4 *Krav til forebygging*

Kommunen plikter å sørge for at forholdene legges til rette for minst mulig bruk av tvang og makt. I tillegg til å tilrettelegge tjenestetilbudet i overensstemmelse med reglene i § 9-1 andre ledd, jf. også § 9-5 første ledd, plikter kommunen å gi nødvendig opplæring etter § 8-1, herunder faglig veiledning og oppfølging i gjennomføring av tiltak etter kapitlet her.

§ 9-5 *Vilkår for bruk av tvang og makt*

Andre løsninger enn bruk av tvang eller makt skal være prøvd før tiltak etter kapitlet her settes i verk. Kravet kan bare fravikes i særlige tilfeller, og det skal i så fall gis en begrunnelse.

Tvang og makt kan bare brukes når det er faglig og etisk forsvarlig. I vurderingen skal det legges særlig vekt på hvor inngripende tiltaket er for den enkelte bruker eller pasient. Tiltakene må ikke gå lenger enn det som er nød-

vendig for formålet, og må stå i forhold til det formålet som skal ivaretas. Tvang og makt kan bare brukes for å hindre eller begrense vesentlig skade.

Det kan anvendes tvang og makt i følgende tilfeller:

- a. skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner
- b. planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødssituasjoner
- c. tiltak for å dekke brukerens eller pasientens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak.

§ 9-6 Særlige grenser for bruk av enkelte tiltak

Mekaniske tvangsmidler som hindrer brukerens eller pasientens bevegelsesfrihet, herunder belter, remmer, skadeforebyggende spesialklær og liknende kan bare brukes for å gi nødvendig støtte for fysiske funksjonshemninger, for å hindre fall og for å hindre at brukeren eller pasienten skader seg selv. I alle tilfeller må vilkårene i § 9-5 være oppfylt.

Dersom en nødssituasjon etter § 9-5 tredje ledd bokstavene a og b gjør det nødvendig å skjerme brukeren eller pasienten fra andre personer, skal skjermingen foregå i et ordinært beboelsesrom med ulåst dør. Sikkerhetsmessige hensyn kan unntaksvis tilsi at døren låses. Vedkommende skal i alle tilfeller holdes under oppsyn, og skjermingen skal avbrytes straks situasjonen er brakt under kontroll.

Det er ikke tillatt med opplærings- og treningstiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstav c som påfører brukeren eller pasienten smerte eller psykisk eller fysisk skade, herunder all form for fysisk refselse, eller som innebærer betydelig fysiske og psykiske anstrengelser for brukeren eller pasienten eller medfører fysisk isolering.

§ 9-7 Kommunens saksbehandling

Beslutning om bruk av tvang og makt etter § 9-5 tredje ledd bokstav a treffes av den som har det daglige ansvaret for tjenesten, eller – dersom det ikke er tid til dette – av tjenesteyteren. Beslutningen skal nedtegnes straks etter at tiltaket er gjennomført. Reglene i tredje ledd bokstavene a til e og bokstav i om hva som skal nedtegnes, gjelder tilsvarende. Det skal straks sendes melding om beslutningen til den faglig ansvarlige for tjenesten, Fylkesmannen, verge eller hjelpeverge og pårørende, eller på den måten Fylkesmannen beslutter. Meldingen skal opplyse om adgangen til å klage etter § 9-11 første ledd.

Vedtaket i medhold av § 9-5 tredje ledd bokstav b og c treffes av den som har det overordnede faglige ansvaret for tjenesten. Vedtak kan treffes for inntil tolv måneder om gangen. Spesialisthelsetjenesten skal bistå ved utformingen av tiltakene.

Vedtaket skal settes opp skriftlig og inneholde:

- a. brukerens eller pasientens navn og tid og sted for vedtaket,
- b. beskrivelse av brukerens eller pasientens situasjon og en faglig vurdering av denne,
- c. beskrivelse av de tiltakene som skal settes i verk og den faglige begrunnelsen for disse,
- d. fastsettelse av tidsramme for tiltakene,

- e. bekreftelse på at vilkårene i kapitlet er oppfylt, herunder begrunnelse etter § 9-5 første ledd annet punktum,
- f. opplysning om hvilken holdning brukeren eller pasienten og dennes representant har til tiltaket,
- g. angivelse av faglig ansvarlig for gjennomføringen av tiltaket,
- h. opplysning om Fylkesmannens overprøvingsmyndighet og adgang til å uttale seg i saker som skal overprøves etter § 9-8, og
- i. opplysning om tilsynsmyndighet.

Vedtaket skal sendes Fylkesmannen til overprøving etter § 9-8. Vedtaket skal samtidig sendes spesialisthelsetjenesten, verge eller hjelpeverge og pårørende som kan avgi uttalelse til Fylkesmannen. Frist for å avgi slik uttalelse er en uke fra vedtaket er mottatt. Vedtaket kan ikke iverksettes før det er godkjent av Fylkesmannen. Dersom vedtaket er påklaget etter § 9-11 andre ledd, kan vedtaket ikke iverksettes før fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker har godkjent vedtaket.

§ 9-8 Fylkesmannens overprøving

Fylkesmannen skal overprøve vedtak etter § 9-5 tredje ledd bokstav b og c, jf. § 9-7 fjerde ledd. Fylkesmannen skal prøve alle sider av saken.

Fylkesmannen skal gi vergen eller hjelpevergen og pårørende opplysning om klageadgangen etter § 9-11 andre ledd.

§ 9-9 Krav til gjennomføring og evaluering

Spesialisthelsetjenesten skal bistå ved gjennomføringen av tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstav b og c.

Brukeren eller pasienten har rett til kvalifisert personale ved gjennomføringen av tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstav b og c. Ved gjennomføringen av disse tiltakene skal det være to tjenesteytere til stede dersom dette ikke er til ugunst for brukeren eller pasienten.

Når tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstav b gjennomføres, skal den ene av de to tjenesteyterne minst ha bestått utdanning i helse-, sosial- eller pedagogiske fag på høyskolenivå. Når tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstav c gjennomføres, skal den ene av de to tjenesteyterne minst ha bestått avsluttende eksamen i studieretning for helse- og sosialfag i videregående opplæring. Fylkesmannen kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra utdanningskravet.

Tiltaket skal vurderes kontinuerlig, og avbrytes straks, dersom vilkårene for vedtaket ikke lenger er til stede eller det viser seg ikke å ha de forutsatte konsekvenser eller å ha uforutsette, negative virkninger.

§ 9-10 Plikt til å føre journal

Reglene i helsepersonelloven kapittel 8 om dokumentasjonsplikt og forskrift om pasientjournal gjelder.

§ 9-11 Klage

Beslutning etter § 9-5 tredje ledd bokstav a kan påklages av brukeren eller pasienten, verge eller hjelpeverge og pårørende til Fylkesmannen. Fylkesmannen skal prøve alle sider av saken.

Vedtaket etter § 9-5 tredje ledd bokstavene b og c som er overprøvd av Fylkesmannen etter § 9-8, kan påklages av brukeren eller pasienten, vergen eller hjelpevergen og pårørende, til fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Klageadgangen gjelder også hvis Fylkesmannen har nektet å godkjenne kommunens vedtak, forutsatt at kommunen fortsatt ønsker å gjennomføre tiltaket. Fylkesnemnda skal prøve alle sider av saken.

Det kan oppnevnes et eget utvalg av fagkyndige for saker som etter reglene i dette kapitlet skal behandles av fylkesnemnda. Forhandlingsmøte for saker etter denne bestemmelsen, skal holdes snarest og hvis mulig innen to uker etter at fylkesnemnda mottok saken, jf. barnevernloven § 7-14. For øvrig gjelder reglene i barnevernloven §§ 7-1 til 7-8 og §§ 7-11 til 7-21. Kongen kan gi forskrift om at disse reglene skal gjelde helt eller delvis.

Klagesaken skal forberedes av Fylkesmannen etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 33 første til fjerde ledd. Fylkesmannen skal redegjøre for de omstendigheter som ligger til grunn for vedtaket. De skriftlige uttalelser og forklaringer som vedtaket bygger på, skal vedlegges. Det skal opplyses om hvilke personer som skal gi forklaring for fylkesnemnda.

Klagefristen er tre uker fra vedtaket eller melding om beslutning er kommet frem til den som har klagerett etter første og andre ledd.

§ 9-12 *Overprøving i tingretten*

Vedtaket i klagesak etter § 9-11 andre ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i tvisteloven kapittel 36. Søksmålsadgangen gjelder ikke hvis fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker har nektet å godkjenne kommunens vedtak.

Saksøker er den som tvangsinngrepet er rettet mot. Saksøker kan reise sak på egen hånd dersom vedkommende har evne til å forstå hva saken gjelder. Søksmål kan også reises av pårørende, verge eller hjelpeverge. Om adgangen for et barn til å reise søksmål gjelder pasient- og brukerrettighetsloven § 6-5.

Fristen til å reise søksmål er to måneder fra den dag den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket.

§ 9-13 *Spesialisthelsetjenesten*

Reglene i dette kapitlet gjelder tilsvarende for spesialisthelsetjenesten når den deltar i tiltak etter kommunale vedtak etter § 9-7.

Som ledd i spesialisthelsetjenestens utførelse av oppgaver etter §§ 9-7 og 9-9, kan det treffes vedtak om bruk av tvang og makt i medhold av reglene i dette kapitlet. Saksbehandlingsreglene i dette kapitlet gjelder så langt de passer.

Regionalt helseforetak plikter å sørge for at spesialisthelsetjenesten har den kompetansen og bemanningen som er nødvendig for å yte forsvarlig bistand til kommunene ved tiltak etter reglene i dette kapitlet.

§ 9-14 *Forskrift*

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av reglene i dette kapitlet.

Kapittel 10 **Tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige**

§ 10-1 *Kommunens plikt til å vurdere bruk av tvang etter melding fra pårørende*

Kommunene skal ved melding fra pårørende om omfattende rusmiddelmissbruk foreta de nødvendige undersøkelser i saken, og vurdere om det skal fremmes sak etter §§ 10-2 eller 10-3. Når saken er utredet, skal den pårørende ha tilbakemelding om dette.

En persons pårørende etter første ledd er den som er definert som pårørende i pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav b.

§ 10-2 *Tilbakehold i institusjon uten eget samtykke*

Dersom noen utsetter sin fysiske eller psykiske helse for fare ved omfattende og vedvarende misbruk, og dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig, kan det vedtas at vedkommende uten eget samtykke kan tas inn i en institusjon utpekt av regionalt helseforetak, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a andre ledd, for undersøkelse og tilrettelegging av behandling, og holdes tilbake der i opptil tre måneder.

Vedtaket etter første ledd skal treffes av fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Fylkesnemnda skal samtidig ta stilling til om det skal være adgang til å ta urinprøver av pasienten under institusjonsoppholdet.

Fylkesnemndas vedtak etter første ledd kan bare settes i verk dersom institusjonen faglig og materielt er i stand til å tilby vedkommende tilfredsstillende hjelp sett i forhold til formålet med inntaket i institusjonen. Kommunen kan la være å sette et vedtak i verk om forholdene tilsier det. Er vedtaket ikke satt i verk innen seks uker, faller det bort.

Et midlertidig vedtak etter første ledd kan treffes av kommunen dersom de interesser bestemmelsen skal ivareta kan bli vesentlig skadelidende dersom vedtak ikke treffes og gjennomføres straks. For øvrig gjelder reglene i barnevernloven §§ 7-22 og 7-23.

Er det truffet midlertidig vedtak, skal et forslag til endelig vedtak sendes fylkesnemnda innen to uker. Dersom saken ikke er sendt til fylkesnemnda innen denne fristen, faller vedtaket bort.

§ 10-3 *Tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige*

Det kan vedtas at en gravid rusmiddelavhengig uten eget samtykke skal tas inn på institusjon utpekt av regionalt helseforetak, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a andre ledd, og holdes tilbake der i hele svangerskapet dersom misbruket er av en slik art at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, og dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig. Fylkesnemnda skal samtidig ta stilling til om det skal være adgang til å ta urinprøver av den gravide under institusjonsoppholdet.

Inntakets formål er å hindre eller begrense sannsynligheten for at barnet påføres skade. Under oppholdet skal det legges vekt på at kvinnen tilbys tilfredsstillende hjelp for sitt rusmiddelmissbruk og for å bli i stand til å ta vare på barnet.

Kommunen skal, i samråd med institusjonen, minst hver tredje måned vurdere om det fortsatt er grunnlag for tilbakeholdelse. Tilbakeholdelsen kan bare fortsette dersom kommunen treffer avgjørelse om det innen denne fristen.

Kommunen kan la være å sette et vedtak i verk om forholdene tilsier det. Er vedtaket ikke satt i verk innen to uker, faller det bort.

Et midlertidig vedtak etter første ledd kan treffes av kommunen dersom de interesser bestemmelsen skal ivareta kan bli vesentlig skadelidende dersom vedtaket ikke treffes og gjennomføres straks. For øvrig gjelder reglene i barnevernloven §§ 7-22 og 7-23.

Er det truffet midlertidig vedtak, skal forslag til endelig vedtak sendes fylkesnemnda innen to uker. Dersom saken ikke er sendt til fylkesnemnda innen denne fristen, faller vedtaket bort.

§ 10-4 *Tilbakehold i institusjon på grunnlag av eget samtykke.*

Når en rusmiddelavhengig på grunnlag av eget samtykke blir tatt inn i en institusjon utpekt av regionalt helseforetak, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a andre ledd, kan institusjonen sette som vilkår at den rusmiddelavhengige kan holdes tilbake i opptil tre uker regnet fra inntaket.

Ved opphold i en institusjon med sikte på behandling eller opplæring i minst tre måneder kan det også settes som vilkår at den rusmiddelavhengige kan holdes tilbake i opptil tre uker etter at samtykket uttrykkelig er trukket tilbake. Tilbakehold kan bare skje opptil tre ganger for hvert opphold. Dersom den rusmiddelavhengige rømmer, men blir brakt tilbake innen tre uker, regnes utgangspunktet for tilbakeholdsfristen fra det tidspunkt den rusmiddelavhengige er brakt tilbake til institusjonen.

Samtykket skal være skriftlig og skal gis til institusjonsledelsen senest når oppholdet begynner. Slikt samtykke kan også gis ved direkte overgang fra opphold med hjemmel i §§ 10-2 og 10-3. Før den rusmiddelavhengige gir sitt samtykke, skal han eller hun gjøres kjent med eventuelle vilkår som nevnt i første og andre ledd.

Institusjonen kan sette som vilkår for oppholdet at den rusmiddelavhengige før oppholdet begynner, gir samtykke til at det kan tas urinprøver under institusjonsoppholdet.

Et barn over 12 år med rusproblemer kan tas inn i institusjon på grunnlag av samtykke fra barnet selv og de som har foreldreansvaret. Har barnet fylt 16 år, er barnets samtykke tilstrekkelig.

§ 10-5 *Bruk av fylkesnemnda i saker etter §§ 10-2 og 10-3*

Barnevernloven §§ 7-1 til 7-8 og §§ 7-11 til 7-23 gjelder tilsvarende for saker etter §§ 10-2 og 10-3 i den utstrekning annet ikke fremgår av loven her.

Forhandlingsmøte for saker etter §§ 10-2 og 10-3 skal holdes snarest og hvis mulig innen to uker etter at fylkesnemnda mottok saken, jf. barnevernloven § 7-14.

§ 10-6 *Innledning til sak etter §§ 10-2 og 10-3*

En sak etter §§ 10-2 og 10-3 innledes ved at kommu-

nen utarbeider begjæring om tiltak etter vedkommende bestemmelse.

Dersom begjæringen skal forelegges et folkevalgt organ, skal begjæringen, dersom organet er enig, med eventuelle merknader omgående sendes til fylkesnemnda. Haster saken, kan den sendes til nemnda uten at den er forelagt det folkevalgte organet på forhånd.

§ 10-7 *Overprøving i tingretten*

Nemndas vedtak kan bringes inn for tingretten etter reglene i tvisteloven kapittel 36 av den private part eller av kommunen. Kommunen er part i saken. Om adgangen for et barn til å reise søksmål gjelder pasient- og brukerrettighetsloven § 6-5.

Fristen for å reise søksmål er to måneder fra den dag den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Det kan gis oppfriskning etter tvisteloven mot oversittelse av fristen.

Kommunen dekker sine egne omkostninger i saken.

§ 10-8 *Ansaret for å reise tvangssak*

Ansaret for å reise sak etter §§ 10-2 og 10-3 har den kommunen der den rusmiddelavhengige oppholder seg. Ved avtale mellom de berørte kommunene kan ansvaret overføres til en annen kommune som den rusmiddelavhengige har tilknytning til.

Den kommunen som har reist saken, har ansvaret for iverksetting av vedtaket. Endring i den rusmiddelavhengiges tilknytning til kommunen medfører ingen endring i ansvarsforholdet hvis det ikke blir inngått avtale som nevnt i første ledd andre punktum.

Kapittel 11 Finansiering og egenbetaling

§ 11-1 *Kommunens ansvar for utgifter*

Kommunen skal sørge for bevilgninger som er nødvendige for å yte tjenester og sette i verk tiltak kommunen har ansvaret for etter loven her. Utgifter til bedriftshelsetjeneste dekkes ikke av kommunen. Dette gjelder også når slik tjeneste organiseres av kommunen.

Kostnadene ved de tjenester og tiltak som er nevnt i første ledd, skal dekkes av den kommunen som etter § 3-1 og § 10-8 er ansvarlig for å yte tjenesten eller sette i verk tiltaket. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner der en pasient eller bruker får tjenester av en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold, og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling i slike tilfeller.

Utgifter til privat praksis som drives etter avtale med kommunen, skal helt eller delvis dekkes av kommunen etter nærmere avtale mellom den privatpraktiserende og kommunen.

Kommunen dekker reiseutgifter for behandlingspersonell som gir helsetjenester etter folketrygdloven kapittel 5. Det samme gjelder for kommunalt ansatt helsepersonell eller helsepersonell som har avtale med kommunen for å yte helsehjelp, herunder helsepersonell ansatt ved familie-

vernkantor. Det er et vilkår at pasienten på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om dekning av reiseutgifter for behandlingspersonell og for andre tilfeller enn nevnt i fjerde ledd. Videre kan det gis forskrifter med nærmere bestemmelser om fast skyssgodtgjørelse til behandlingspersonell.

I den utstrekning helsetjenester som omhandlet i § 3-2 gir rett til stønad etter forskrift fastsatt i medhold av folketrygdloven § 5-24 a, skal kommunen dekke utgifter til helsetjenester som personer bosatt i kommunen har mottatt i et annet EØS-land. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsdekningen.

§ 11-2 *Vederlag for helse- og omsorgstjeneste*

For hjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste, herunder privat virksomhet som driver etter avtale med kommunen, kan kommunen kreve vederlag av pasient og bruker når dette følger av lov eller forskrift.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om vederlag for helse- og omsorgstjenester.

§ 11-3 *Kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester*

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kommuners medfinansieringsansvar for pasientbehandling i spesialisthelsetjenesten, herunder fastsette kriterier for hvilke pasientgrupper eller behandlingsformer som skal omfatte, og hvilken kommune som skal ha finansieringsansvaret.

§ 11-4 *Kommunalt finansieringsansvar for utskrivningsklare pasienter*

Kommunen skal fra og med dag én dekke utgifter for pasienter som er utskrivningsklare, men som oppholder seg i privat eller offentlig institusjon i spesialisthelsetjenesten i påvente av et kommunalt helse- og omsorgstjenestetilbud.

Kommunen skal inngå samarbeidsavtale med regionalt helseforetak om utskrivningsklare pasienter, jf. § 6-1.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om ordningens omfang og innhold, kriterier for når en pasient er utskrivningsklar, herunder kriterier for samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten om utskrivningsklare pasienter, betalingssatser etter første ledd og om hvilken kommune som skal ha ansvaret for utgiftene for utskrivningsklare pasienter.

§ 11-5 *Tilskudd fra staten*

Staten yter årlig rammetilskudd til delvis dekning av kommunens utgifter. Tilskuddene fordeles gjennom inntektssystemet for kommunene etter regler gitt av Kongen. Til de berørte kommuner yter dessuten staten årlig et særskilt tilskudd til fengselshelsetjenesten, jf. § 3-9.

Folketrygden yter stønad til dekning av utgifter til helsetjenester etter de regler som er fastsatt i og i medhold av folketrygdloven.

Kapittel 12 *Forskjellige bestemmelser*

§ 12-1 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Overtredelse straffes etter straffeloven § 121.

Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til helse- og omsorgstjenesten å gi slik opplysning.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer etter forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 kan bare gis når dette er nødvendig for å bidra til løsning av oppgaver etter loven her, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse.

Dersom et barns interesser tilsier det, kan Fylkesmannen eller departementet bestemme at opplysninger skal være undergitt taushetsplikt selv om foreldrene har samtykket i at de gjøres kjent.

§ 12-2 *Legefordeling til kommunens helse- og omsorgstjeneste*

Departementet fastsetter hvert år en samlet ramme for

1. antall nye legestillinger som kan opprettes i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og
2. antall nye avtalehjemler for privat allmennlegevirksomhet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innhold og gjennomføring av legefordeling til den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

§ 12-3 *Statlig tilsyn*

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i kapitlene 3 til 10 og §§ 11-2, 11-3 og 11-4. Ved tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstavene b og c skal det også føres stedlig tilsyn. I forbindelse med tiltak etter kapittel 9 kan tilsynet gjennomføre tilsynsbesøk uten beboerens samtykke.

Kommuneloven kapittel 10 A gjelder tilsvarende for tilsynsvirksomheten etter første ledd, med unntak av § 60 d. Statens helsetilsyn kan gi pålegg etter lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten § 5.

§ 12-4 *Særlige bestemmelser ved opphold i institusjon*

En institusjon skal drives slik at beboerne selv kan bestemme i personlige spørsmål og ha det samkvem med andre som de selv ønsker, så langt det er forenlig med formålet ved oppholdet og med institusjonens ansvar for driften.

Beboerne skal gis adgang til å bevege seg både i og utenfor institusjonen med de begrensninger som institusjonen fastsetter av hensyn til behovet for trygghet og trivsel.

Det er ikke tillatt å bruke innelåsing i enerom, andre tvangstiltak eller å føre kontroll med beboernes korrespondanse, med mindre det er tillatt ved lov eller forskrifter som nevnt i fjerde ledd.

Kongen kan gi forskrift til utfylling av bestemmelsene i første til tredje ledd, herunder om bruk av tvangsmidler, om urinprøvetaking, om kontroll med beboernes korrespondanse med sikte på å hindre at rusmidler eller farlige gjenstander bringes inn i institusjonen og om forvaltning av beboernes midler.

§ 12-5 *Nasjonale faglige retningslinjer, veiledere og kvalitetsindikatorer*

Helsedirektoratet skal utvikle, formidle og vedlikeholde nasjonale faglige retningslinjer og veiledere som understøtter de mål som er satt for helse- og omsorgstjenesten. Retningslinjer og veiledere skal baseres på kunnskap om god praksis og skal bidra til kontinuerlig forbedring av virksomhet og tjenester.

Helsedirektoratet skal utvikle, formidle og vedlikeholde nasjonale kvalitetsindikatorer som hjelpemiddel for ledelse og kvalitetsforbedring i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og som grunnlag for at pasienter og brukere kan ivareta sine rettigheter. Kvalitetsindikatorerne skal gjøres offentlig tilgjengelig.

Kapittel 13 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og endringer i andre lover

§ 13-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan sette de enkelte bestemmelser i loven i kraft til forskjellig tid.

§ 13-2 *Eldre forskrifter mv.*

Forskrifter, vedtekter og instruksjer gitt med hjemmel i lov som oppheves eller endres når loven her trer i kraft, gjelder også etter denne lov er satt i kraft, med mindre de strider mot loven her eller forskrift i medhold av loven.

§ 13-3 *Endringer i andre lover*

Fra det tidspunktet loven trer i kraft, oppheves lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.

Fra samme tidspunkt gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endring:

§ 39 a femte ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at *helse- og omsorgstjenesteloven* kapittel 9 skal gjelde tilsvarende. Kongen kan gi særlige regler om saksbehandlingen.

§ 39 b andre ledd skal lyde:

Den domfelte, dennes nærmeste pårørende eller den faglig ansvarlige ved den institusjonen som har behandlingsansvaret for den domfelte, kan begjære opphør av reaksjonen. Hvem som er den domfeltes nærmeste pårørende, avgjøres etter *pasient- og brukerrettighetsloven* § 1-3 første ledd bokstav b. Påtalemyndigheten fremmer saken for tingretten, som avgjør den ved dom. Behandlingen av saken skal påskyndes.

2. I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 1 andre ledd skal lyde:

Offentlig godkjente sykepleiere ansatt i stilling knyttet til *helse- og omsorgstjenesten* i henhold til *helse- og omsorgstjenesteloven* skal være medlemmer i pensjonsordningen for sykepleiere. Herunder omfattes blant annet ansatte ved:

- a. privat sykehjem hvor eier har inngått avtale med kommune om utgiftsgodtgjøring
- b. privat omsorgsbolig hvor eier har inngått avtale med kommune om utgiftsgodtgjøring
- c. allmennpraktiserende lege med fastlegeavtale
- d. privatpraktiserende fysioterapeut med avtale om driftstilskudd fra kommune.

3. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 17 tredje ledd nr. 1 lyde:

1. I saker som skal behandles av fylkesnemnda etter *helse- og omsorgstjenesteloven*.

4. I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal § 2-3 første ledd lyde:

Den som ikke får den hjelp som er bestemt i denne lov og godkjent plan, kan klage til det organ fylkeskommunen bestemmer. Går avgjørelsen klageren imot eller avvises klagen, kan avgjørelsen klages til *Fylkesmannen*.

5. I lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helsetjenesten gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten m.m. (helsetilsynsloven)

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Tilsynsmyndighetene*

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsyn med *helse- og omsorgstjenesten* i landet og skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i lover og forskrifter.

Statens helsetilsyn ledes av en direktør. Direktøren utnevnes av Kongen på åremål.

I hvert fylke skal det være en *fylkeslege*. *Fylkeslegen* utnevnes av Kongen.

Fylkesmannen er tillagt myndighet til å føre tilsyn med helse- og omsorgstjenesten og er da direkte underlagt Statens helsetilsyn.

Kongen kan bestemme at en *fylkesmann* skal ha mer enn ett fylke i sin embetskrets. Statens helsetilsyn kan gi den enkelte *fylkesmann* oppgaver som omfatter et større geografisk område enn eget fylke.

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Fylkesmannens og Statens helsetilsyns oppgaver*

Fylkesmannen skal føre tilsyn med *helse- og omsorgstjenesten* i fylket og med alt helsepersonell og annet personell i fylket som yter *helse- og omsorgstjenester*.

I tilknytning til tilsynet skal *Fylkesmannen* gi råd, veiledning og opplysninger som medvirker til at befolkningens behov for *helse- og omsorgstjenester* blir dekket.

Fylkesmannen skal holde Statens helsetilsyn orientert om forholdene i helse- og omsorgstjenesten i fylket og om forhold som innvirker på disse.

Fylkesmannen skal informere Statens helsetilsyn om forhold som tilsier advarsel eller tilbakekall, frivillig avkall, eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rekvireringsrett eller begrensning av autorisasjon etter *helsepersonelloven* kapittel 11.

Statens helsetilsyn gir administrative reaksjoner etter reglene i lov om helsepersonell kapittel 11. *Fylkesmannen* og Statens helsetilsyn kan ikke bruke melding til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 første ledd som grunnlag for å innlede sak eller fatte vedtak om administrativ reaksjon etter *helsepersonelloven* kapittel 11. Det samme gjelder begjæring om påtale med hjemmel i *helsepersonelloven* § 67 andre ledd.

Når Statens helsetilsyn mottar varsel etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 b, skal Statens helsetilsyn snarest mulig foreta stedlig tilsyn dersom dette er nødvendig for at tilsynssaken skal bli tilstrekkelig opplyst.

Fylkesmannen og Statens helsetilsyn skal registrere advarsel og tilbakekall, frivillig avkall, eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rekvireringsrett eller begrensning av autorisasjon etter *helsepersonelloven* kapittel 11.

Fylkesmannen og Statens helsetilsyn skal informere personellens arbeidsgiver om advarsel, tilbakekall, frivillig avkall, eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rekvireringsrett eller begrensning av autorisasjon etter *helsepersonelloven* kapittel 11.

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Plikt til å opprette internkontrollsystem og tilsyn med at det føres internkontroll*

Enhver som yter helse- og omsorgstjenester skal etablere et internkontrollsystem for virksomheten og sørge for at virksomhet og tjenester planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av lover og forskrifter.

Fylkesmannen skal påse at alle som yter helse- og omsorgstjenester har etablert internkontrollsystem og fører kontroll med sin egen virksomhet på en slik måte at det kan forebygges svikt i tjenestene.

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Adgang til å gi pålegg*

Hvis virksomhet innen helse- og omsorgstjenesten drives på en måte som kan ha skadelige følger for pasienter eller andre eller på annen måte er uforsvarlig, kan Statens helsetilsyn gi pålegg om å rette på forholdene.

6. I lov 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott skal § 4 første ledd bokstav c lyde:

c) barnet får rett til fullt underhold av det offentlige. Dette gjelder likevel ikke underhold etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

7. I lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner skal § 1-5 lyde:

§ 1-5 *Kommunens plikt til å bistå personer med alvorlige gjeldsproblemer*

Kommunen skal så langt det er mulig bistå en skyldner som forsøker å komme frem til en utenrettslig gjeldsordning eller liknende med sine fordringshavere, jf. lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 17.

8. I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 2-4 andre ledd skal lyde:

Kongen kan samtykke til at det i forhold til andre som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, fravikes fra lovbestemt taushetsplikt som er fastsatt i denne loven og i følgende lover: Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 6-1, lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. kapittel 5, lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker §§ 13 til 13 f, lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager § 20, lov ... om kommunale helse- og omsorgstjenester § 12-1 og lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæring § 15-1. Det kan videre gis samtykke til at det på forsøksstedet opprettes et felles registreringskartotek. Kartoteket skal angi hvorvidt de enkelte forvaltningsorganer sitter inne med opplysninger om den enkelte klient eller pasient, og hvor opplysningene eventuelt finnes.

§ 6-4 tredje ledd skal lyde:

Også yrkesutøvere i medhold av *helsepersonelloven*, *psykisk helsevernloven*, *helse- og omsorgstjenesteloven*, lov om familievernkontorer, *meklingsmenn* i ekteskaps saker (jf. lov om ekteskap), samt *friskolelova* plikter å gi opplysninger etter reglene i andre ledd.

§ 6-7 tredje ledd skal lyde:

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan bare gis når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens, institusjonens, senteret for foreldre og barns eller omsorgssenteret for mindreåriges oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse. Også yrkesutøvere i medhold av *helsepersonelloven* kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen. Uten hinder av taushetsplikt skal barneverntjenesten av eget tiltak gi opplysninger til *helse- og omsorgstjenesten i kommunen* når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. *helse- og omsorgstjenesteloven* § 10-3. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av *helse- og omsorgstjenesteloven*, plikter barneverntjenesten å gi slike opplysninger.

9. I lov 25. september 1992 nr. 107 om lov om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endringer:

§ 28 f nr. 2 oppheves.

§ 28 f nr. 3 skal lyde:

Administrasjonen i vertskommunen er underinstans etter forvaltningsloven § 33 annet ledd ved behandling av

klager etter *nr. 1*. Det samme gjelder der det i lov er fastsatt at et statlig organ er klageinstans.

§ 28 g nr. 2 oppheves.

§ 28 g nr. 3 skal lyde:

Hver av deltakerkommunene skal være representert i klagenemnd oppnevnt etter *nr. 1*. *Klagenemnda* velger selv sin leder og nestleder. For øvrig gjelder bestemmelsene om faste utvalg så langt de passer.

10. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer gjøres følgende endringer:

§ 3-3 andre ledd skal lyde:

Forhåndsundersøkelse kan kreves bare når en slik sykdom vil forårsake ekstraordinære forebyggende tiltak av hensyn til faren for overføring til andre pasienter eller til personale, og såfremt tiltakene kan gi vesentlig større sikkerhet mot smitteoverføring eller bety en vesentlig lettelse eller besparelse for *helse- og omsorgstjenesten*.

§ 3-8 første ledd skal lyde:

Departementet skal fastlegge et nasjonalt program for vaksinerings mot smittsomme sykdommer. *Kommunen* skal tilby befolkningen dette programmet.

§ 4-9 skal lyde:

§ 4-9 *Plikt for helsepersonell til å gjennomgå opplæring, følge faglige retningslinjer og gjennomføre tiltak*

Etter pålegg fra kommunestyret har helsepersonell *ansatt i kommunen eller som yter helse- og omsorgstjenester på vegne av kommunen*, plikt til å gjennomgå nødvendig opplæring for å kunne delta i de særlige oppgaver som smittevernarbeidet krever.

Ved et alvorlig utbrudd av en allmennfarlig smittsom sykdom har helsepersonell som har gjennomgått nødvendig opplæring, plikt til å delta og utføre nødvendige oppgaver i smittevernarbeidet etter kommunestyrets nærmere bestemmelse.

Helsepersonell har plikt til å følge *Helsedirektoratets* pålegg etter § 7-10 om at en allmennfarlig smittsom sykdom skal forebygges, undersøkes, behandles, eller pleies etter bestemte faglige retningslinjer, eller at undersøkelser eller analyser skal gjøres slik *Helsedirektoratet* bestemmer eller bare må gjøres av noen som *Helsedirektoratet* har godkjent.

En lege som er ansatt i kommunen eller som yter *helse- og omsorgstjenester på vegne av kommunen*, har plikt til å delta i forebyggelse av en allmennfarlig smittsom sykdom og i undersøkelse og behandling av en person som er smittet med en slik sykdom, når det er nødvendig og etter vedtak av kommunestyret.

§ 6-1 første ledd skal lyde:

Enhver har rett til nødvendig smittevernhjelp. Smittevernhjelp er å anse som en del av rett til *nødvendige helse- og omsorgstjenester*, jf. *pasient- og brukerretningsloven § 2-1 a* første og annet ledd og *§ 2-1 b første og annet ledd*.

§ 7-1 andre og tredje ledd skal lyde:

Kommunen skal også utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i loven her eller bestemmelser i medhold av loven, herunder

- skaffe seg oversikt over arten og omfanget av de smittsomme sykdommer som forekommer i kommunen,
- drive opplysning om smittsomme sykdommer og gi råd og veiledning om hvordan de forebygges,
- sørge for at individuelt forebyggende tiltak blir satt i verk,
- sørge for at andre tiltak etter *loven her, folkehelseloven eller helse- og omsorgstjenesteloven* blir satt i verk.

Tiltak og tjenester for å forebygge smittsomme sykdommer eller motvirke at de blir overført skal utgjøre et eget område i planen for kommunens *helse- og omsorgstjeneste*. *Helse- og omsorgstjenesten* i kommunen skal samarbeide med myndigheter som har oppgaver av betydning for tiltakene.

§ 7-2 andre ledd bokstav a skal lyde:

1. utarbeide forslag til plan for *helse- og omsorgstjenestens* arbeid med vern mot smittsomme sykdommer, herunder beredskapsplaner og -tiltak, og organisere og lede dette arbeidet,

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4 *Fylkesmannens oppgaver*

Fylkesmannen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot allmennfarlige smittsomme sykdommer, og skal holde Statens helsetilsyn og *Helsedirektoratet* orientert om forholdene i fylket, jf. *helsetilsynsloven*.

§ 7-11 første ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om samarbeid, og om hvilket ansvar og hvilke oppgaver kommuner, fylkeskommuner og regionale helseforetak skal ha etter denne loven, *helse- og omsorgstjenesteloven* og *spesialisthelsetjenesteloven* i forbindelse med smittsomme sykdommer.

11. I lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse skal § 2 lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes yrkesutøvere og ansatte i barnehager, barnevernet, *den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten*, skoler, skolefritidsordninger og trossamfunn, som forsettlig unnlater, ved anmeldelse eller på annen måte, å søke avverget en kjønnslemlestelse, jf. § 1. Tilsvarende gjelder for forstandere og religiøse ledere i trossamfunn. Avvergelsesplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Unnlåtelsen er ikke straffbar hvis kjønnslemlestelsen ikke kommer til fullbyrdelse eller til straffbart forsøk.

12. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 5-4 andre ledd skal lyde:

Stønad til legehjelp gis bare dersom legen har fastleavtale med kommunen, jf. *lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd*, eller avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. lov 2. juli 1999

nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a *sjette* ledd. Det kreves ikke fastlegeavtale eller avtale om driftstilskott når legehjelpen gis av kommunal legevakt eller gjelder øyeblikkelig hjelp.

§ 5-8 andre ledd skal lyde:

Stønad til fysioterapi ytes bare dersom fysioterapeuten har avtale om driftstilskott med kommunen, *jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd.*

§ 5-12 første ledd skal lyde:

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til kontrollundersøkelser under svangerskap som utføres av jordmor. Stønad ytes bare dersom jordmor har avtale om driftstilskott med kommunen eller er ansatt i kommunen, *jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd.*

§ 6-8 første ledd skal lyde:

Retten til grunnstønad og hjelpstønad faller bort når et medlem oppholder seg i en institusjon etter *lov om kommunale helse- og omsorgstjenester* eller *lov om spesialisthelsetjenesten m.m.* Det samme gjelder for et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en slik institusjon eller i en av kriminalomsorgens anstalter.

Strekpunkt fem i innledningen til kapittel 21 om saksbehandling i trygdesaker skal lyde:

- bistand fra barnevernstjenesten, *den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter introduksjonsloven* står i § 21-5

§ 21-5 skal lyde:

§ 21-5 *Bistand fra barnevernstjenesten, den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter introduksjonsloven*

Barnevernstjenesten, *den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten* og kommunale organer etter introduksjonsloven plikter å innhente opplysninger og gi uttalelser til Arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om forhold som har betydning for behandlingen av saker etter denne loven.

Departementet gir forskrifter om samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet, barnevernstjenesten, *den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten* og kommunale organer etter introduksjonsloven.

§ 23-3 andre ledd nr. 2 bokstav f skal lyde:

Kvalifiseringsstønad etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*,

13. I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal § 9 lyde:

§ 9 *Opplysninger til den kommunale helse- og omsorgstjenesten og sosialtjenesten*

Fagpersonell ved familievernkontor skal i sitt arbeid

være oppmerksomme på forhold som bør føre til tiltak fra *den kommunale helse- og omsorgstjenesten eller sosialtjenesten*, og skal av eget tiltak gi *den kommunale helse- og omsorgstjenesten* og sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Opplysninger kan likevel bare gis etter samtykke fra klienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt.

Uten hinder av taushetsplikt etter § 5 skal fagpersonell ved familievernkontorer av eget tiltak gi opplysninger til *den kommunale helse- og omsorgstjenesten* når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, *jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3.* Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av *helse- og omsorgstjenesteloven*, plikter fagpersonell ved familievernkontorer å gi slike opplysninger.

14. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 5-42 første ledd bokstav e skal lyde:

introduksjonsstønad beregnet etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere kapittel 3 og kvalifiseringsstønad etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.*

§ 5-43 første ledd bokstav c skal lyde:

bidrag til livsopphold etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen,*

§ 12-2 første ledd bokstav h skal lyde:

introduksjonsstønad beregnet etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere kapittel 3 og kvalifiseringsstønad etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.*

15. I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2-1 a skal lyde:

§ 2-1 a *De regionale helseforetakenes ansvar for spesialisthelsetjenester*

Det regionale helseforetaket skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon, herunder

1. sykehustjenester,
2. medisinske laboratorietjenester og radiologiske tjenester,
3. akuttmedisinsk beredskap,
4. medisinsk nødmeldetjeneste, luftambulansetjeneste og ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt,
5. tverrfaglig spesialisert behandling for *rusmiddelavhengighet*, herunder institusjonsplasser som kan ta imot *rusmiddelavhengige* med hjemmel i *helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 til 10-4,*
6. transport til undersøkelse eller behandling i *helse- og omsorgstjenesten* og
7. transport av behandlingspersonell.

Det regionale helseforetaket skal sørge for at helseinstitusjoner som de eier, eller som mottar tilskudd fra de regionale helseforetakene til sin virksomhet, bidrar til å fremme folkehelsen og forebygge sykdom og skade.

De regionale helseforetakenes ansvar etter første ledd innebærer en plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om pliktens innhold.

De regionale helseforetakene skal peke ut institusjoner i det enkelte helseforetak som kan ta imot rusmiddel-avhengige med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 til 10-4.

Det regionale helseforetaket plikter å yte hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner i helseregionen.

Tjenester som nevnt i første ledd kan ytes av de regionale helseforetakene selv, eller ved at de inngår avtale med andre tjenesteytere.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til tjenester som omfattes av denne loven.

Ny § 2-1 e skal lyde:

§ 2-1 e Samhandling og samarbeid

Det regionale helseforetakets ansvar etter § 2-1 a første ledd innebærer også en plikt til å legge til rette for nødvendig samarbeid mellom ulike helseforetak innad i det regionale helseforetaket, med andre regionale helseforetak, fylkeskommuner, kommuner eller andre tjenesteytere om å tilby tjenester omfattet av loven.

De regionale helseforetakene skal sørge for at det inngås samarbeidsavtaler som nevnt i helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1. Det regionale helseforetaket kan beslutte at ett eller flere av helseforetakene det eier, skal inngå og være part i slike avtaler.

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 Plikt til forsvarlighet

Helsetjenester som tilbys eller ytes i henhold til denne loven skal være forsvarlige. *Spesialisthelsetjenesten skal tilrettelegge sine tjenester slik at personell som utfører tjenestene, blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter, og slik at den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.*

§ 2-5 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom en pasient har behov for tjenester både etter loven her og etter helse- og omsorgstjenesteloven, skal kommunen sørge for at arbeidet med planen settes i gang og koordineres. Helseforetaket skal så snart som mulig varsle kommunen når det ser at det er behov for en individuell plan som omfatter tjenester både fra spesialisthelsetjenesten og kommunen, og skal i slike tilfeller medvirke i kommunens arbeid med individuell plan.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 2-5 a skal lyde:

§ 2-5 a Koordinator

For pasienter med behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester etter loven her, skal det oppnevnes koordinator. Koordinator skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient, sikre samordning av tjenestetilbudet i forbindelse med institusjonsopphold og overfor andre tjenesteytere samt sikre fremdrift i arbeidet med individuell plan.

Koordinatoren bør være lege, men annet helsepersonell kan være koordinator når det anses hensiktsmessig og forsvarlig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke oppgaver koordinatoren skal ha.

Ny § 2-5 b skal lyde:

§ 2-5 b Koordinerende enhet

Helseforetaket skal ha en koordinerende enhet som skal ha en generell oversikt over habiliterings- og rehabiliteringstiltak i helseregionen. Enheten skal ha oversikt over, og nødvendig kontakt med, habiliterings- og rehabiliteringsvirksomheten i kommunen. I tillegg skal enheten ha overordnet ansvar for arbeidet med individuell plan og for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator, jf. §§ 2-5 og 2-5 a.

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hvilket ansvar den koordinerende enheten skal ha.

Ny § 2-6 skal lyde:

§ 2-6 Utskrivningsklare pasienter

Regionalt helseforetak skal inngå samarbeidsavtale med kommunene om utskrivningsklare pasienter, jf. § 2-1 e annet ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om ordningens omfang og innhold og kriterier for når en pasient er utskrivningsklar, herunder kriterier for samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten om utskrivningsklare pasienter, og betalingssetser etter første ledd.

§ 3-2 første ledd skal lyde:

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven, skal sørge for at journal- og informasjonssystemene ved institusjonen er forsvarlige. *Den skal ta hensyn til behovet for effektiv elektronisk samhandling ved anskaffelse og videreutvikling av sine journal- og informasjonssystemer.*

Ny § 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Meldeplikt til Nasjonalt kunnskapssenter for helse-tjenesten

Formålet med meldeplikten er å forbedre pasientsikkerheten. Meldingene skal brukes for å avklare årsaker til hendelser og for å forebygge at tilsvarende skjer igjen.

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven, skal

straks sende melding til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten om betydelig personskade på pasient som følge av ytelse av helsetjeneste eller ved at en pasient skader en annen. Det skal også meldes fra om hendelser som kunne ha ført til betydelig personskade. Meldingen skal ikke inneholde personidentifiserende opplysninger.

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten skal behandle meldingene for å bygge opp og formidle kunnskap til helsepersonell, helsetjenesten, brukere, ansvarlige myndigheter og produsenter om tiltak som kan iverksettes for å forbedre pasientsikkerheten.

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten skal sikre at opplysninger om enkeltpersoner ikke kan tilbakeføres til den det gjelder.

Ved mistanke om alvorlig systemsvikt skal Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten varsle Statens helsetilsyn.

Melding til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten kan ikke i seg selv danne grunnlag for å innlede sak eller fatte vedtak om reaksjon i medhold av helsepersonelloven kapittel 11. Det samme gjelder for begjæring om påtale etter helsepersonelloven § 67 annet ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om meldinger som nevnt i annet ledd, herunder om innholdet i meldingene. Departementet kan bestemme at meldeplikten også skal gjelde for spesialisthelsetjenester som ikke er omfattet av annet ledd.

Ny § 3-3 a skal lyde:

§ 3-3 a Varsel til Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser

For å sikre tilsynsmessig oppfølging skal helseforetak og virksomheter som har avtale med helseforetak eller regionale helseforetak straks varsle om alvorlige hendelser til Statens helsetilsyn. Med alvorlig hendelse menes dødsfall eller betydelig skade på pasient hvor utfallet er uventet i forhold til påregnelig risiko.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om varsling som etter første ledd, herunder om innholdet i varslene. Departementet kan i forskrift også bestemme at andre helsetjenester enn de som fremgår av første ledd, skal omfattes av varslingsplikten.

Ny § 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Kvalitets- og pasientsikkerhetsutvalg

Helseinstitusjon som omfattes av denne lov, skal opprette kvalitets- og pasientsikkerhetsutvalg som ledd i det systematiske arbeidet institusjonen skal utføre i henhold til § 2-1 a tredje ledd og § 3-4 a.

Utvalgene kan uten hinder av taushetsplikt kreve opplysninger som er nødvendige for utførelse av deres arbeid.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om utvalgenes arbeid, herunder om informasjon til pasienter og om habilitet for utvalgets medlemmer.

Ny § 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet

Enhver som yter helsetjenester etter denne lov, skal sørge for at virksomheten arbeider systematisk for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om plikten etter første ledd.

§ 3-7 oppheves.

§ 3-11 første og andre ledd skal lyde:

Helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, har plikt til å gi videre den informasjon som er nødvendig for at allmennheten skal kunne ivareta sine rettigheter, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 b, § 2-2, § 2-3, § 2-4 og § 2-5.

Helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, har plikt til å gi slik informasjon som pasienten har rett til å motta etter pasient- og brukerrettighetsloven § 3-2 siste ledd.

§ 3-12 skal lyde:

§ 3-12 Henvisning fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten og sosialtjenesten

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven skal vurdere henvisning fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten og sosialtjenesten om behandling som nevnt i § 2-1 a første ledd nr. 5.

Kongen kan fastsette nærmere forskrifter om den kommunale helse- og omsorgstjenestens og sosialtjenestens adgang til å henvise til behandling som nevnt i § 2-1 a første ledd nr. 5.

§ 3-13 skal lyde:

§ 3-13 Varsel til tilsynsmyndigheten

Helseinstitusjon som omfattes av denne loven skal uten ugrunnet opphold varsle Fylkesmannen ved innleggelse med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3. Varsel skal også gis ved innleggelse med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 10-4 dersom samtykket er gitt ved direkte overgang fra opphold med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3.

§ 3-14 skal lyde:

§ 3-14 Adgang til tilbakeføring ved rømming fra behandling for rusmiddelavhengighet m.m.

Er en person plassert i en institusjon med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2, 10-3 eller 10-4, kan institusjonen begrense adgangen til å forlate institusjonen i den utstrekning det er nødvendig etter vedtakets formål.

Bestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-4 gjelder tilsvarende for tjenester som nevnt i § 2-1a første ledd nr. 5.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om tilbakeføring ved rømming fra institusjon etter plassering med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2, 10-3 eller 10-4, herunder regler om ansvar

for innbringning, praktisk gjennomføring og saksbehandling.

§ 3-15 skal lyde:

§ 3-15 *Varsel til kommunen ved utskrivning*

Når utskrivning fra tjeneste som nevnt i § 2-1 a første ledd nr. 5 bør medføre tiltak fra *den kommunale helse- og omsorgstjenesten*, og pasienten ønsker det, skal *kommunen* varsles om utskrivningen i god tid på forhånd. Utskrivning skal planlegges og forberedes i samarbeid mellom berørte parter. Ved utskrivning etter innleggelse med hjemmel i *helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3* skal *kommunen* alltid varsles.

§ 3-16 andre ledd skal lyde:

Regler etter første ledd bokstav b og d kan gjøre unntak fra reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 b* andre og fjerde ledd.

§ 4-2 fjerde ledd nytt andre punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om tildeling av avtalehjemmel til lege- og psykologspesialister.

§ 5-2 tredje ledd skal lyde:

Det regionale helseforetaket i pasientens bostedsregion skal dekke utgifter til behandling, forpleining, reise og opphold og reise og opphold for nødvendig ledsager når en pasient har rett til nødvendig helsehjelp etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 b* fjerde eller femte ledd og annen norsk myndighet har forskuttert beløpet overfor norske eller utenlandske tjenesteytere.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 *Opplysningsplikt til Statens helsetilsyn og Fylkesmannen*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid som angår helsetjenester som omfattes av denne loven, skal på anmodning gi Statens helsetilsyn eller *Fylkesmannen* opplysninger som tilsynsorganet finner nødvendige for å kunne utføre sine oppgaver i medhold av lov, forskrift eller instruks. Den som skal gi opplysning etter første punktum, skal også gi Statens helsetilsyn og *Fylkesmannen* adgang til virksomheten.

Den som skal gi opplysninger etter første ledd, eller som ønsker å gi opplysninger til Statens helsetilsyn eller *Fylkesmannen* av eget tiltak, kan gjøre det uten hinder av taushetsplikt dersom det antas å være nødvendig for å fremme tilsynsorganets oppgaver etter lov, forskrift eller instruks.

Opplysninger som er gitt Statens helsetilsyn eller *Fylkesmannen* i henhold til denne bestemmelsen, kan uten hinder av taushetsplikten forelegges sakkyndige til uttalelse eller departementet til orientering.

§ 6-3 skal lyde:

§ 6-3 *Veiledningsplikt overfor den kommunale helse- og omsorgstjenesten*

Helsepersonell som er ansatt i statlige helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, eller som mottar tilskudd fra regionale helseforetak til sin virksomhet, skal gi *den kommunale helse- og omsorgstjenesten* råd, veiledning og opplysninger om helsemessige forhold som er påkrevet for at *den kommunale helse- og omsorgstjenesten* skal kunne løse sine oppgaver etter lov og forskrift.

§ 6-4 skal lyde:

§ 6-4 *Bistand fra politiet*

Helsepersonell kan uten hinder av taushetsplikt gi ut taushetsbelagte opplysninger når dette er nødvendig for å innhente bistand fra politiet til fullbyrdelse av tvangsvedtak overfor *rusmiddelavhengige* etter *helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3* eller vilkår etter *helse- og omsorgstjenesteloven § 10-4*. Politiet har plikt til å yte slik bistand.

Kapittel 7 overskriften skal lyde:

Kapittel 7. Forskjellige bestemmelser

Ny § 7-3 skal lyde:

§ 7-3 *Nasjonale faglige retningslinjer, veiledere og kvalitetsindikatorer*

Helsedirektoratet skal utvikle, formidle og vedlikeholde nasjonale faglige retningslinjer og veiledere som understøtter de mål som er satt for helse- og omsorgstjenesten. Retningslinjer og veiledere skal baseres på kunnskap om god praksis og skal bidra til kontinuerlig forbedring av virksomhet og tjenester.

Helsedirektoratet skal utvikle, formidle og vedlikeholde nasjonale kvalitetsindikatorer som hjelpemiddel for ledelse og kvalitetsforbedring i spesialisthelsetjenesten, og som grunnlag for at pasienter kan ivareta sine rettigheter. Kvalitetsindikatorene skal gjøres offentlig tilgjengelige.

16. I lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern gjøres følgende endringer:

§ 1-2 andre og tredje ledd skal lyde:

Med tvungen observasjon menes slik undersøkelse, pleie og omsorg som nevnt i første ledd, med sikte på å klarlegge om vilkårene for tvungent psykisk helsevern foreligger uten at det er gitt samtykke etter bestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven* kapittel 4.

Med tvungent psykisk helsevern menes slik undersøkelse, behandling, pleie og omsorg som nevnt i første ledd uten at det er gitt samtykke etter bestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven* kapittel 4.

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Med offentlig myndighet forstås i loven her kommunelegen eller dennes stedfortreder, *den kommunale helse- og omsorgstjenesten*, sosialtjenesten, politiet eller kriminalomsorgen.

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5 *Forholdet til pasient- og brukerrettighetsloven*

Ved etablering og gjennomføring av psykisk helsevern gjelder *pasient- og brukerrettighetsloven*.

§ 2-1 første ledd skal lyde:

Psykisk helsevern ytes på bakgrunn av samtykke etter bestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven*, med mindre annet følger av loven her.

§ 22 andre og tredje ledd skal lyde:

For barn under 16 år kreves slikt samtykke etter bestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven* § 4-4.

Grunnen til begjæringen om slikt samtykke og selve samtykket skal nedtegnes i et dokument som undertegnes av pasienten og den faglig ansvarlige. Gjelder det personer som på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, senil demens eller psykisk utviklingshemning åpenbart ikke er i stand til å forstå hva samtykket omfatter, undertegner den faglig ansvarlige og den som eventuelt handler på pasientens vegne, med de begrensninger som følger av *pasient- og brukerrettighetsloven* § 4-3. Gjelder det barn under 16 år, undertegner den faglig ansvarlige og den eller de som samtykker på vegne av barnet.

§ 3-6 første ledd skal lyde:

Offentlig myndighet skal ved varsling av *helse- og omsorgstjenesten* og ved nødvendig bistand som beskrevet i loven her, bidra til at personer som må antas å fylle vilkårene for tvungent psykisk helsevern, og som ikke selv søker behandling, blir undersøkt av lege. Om nødvendig skal det fremmes begjæring om tvungen undersøkelse, tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern.

§ 4-1 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom en person har behov for tilbud både etter loven her og etter helse- og omsorgstjenesteloven, skal kommunen sørge for at arbeidet med planen settes i gang og koordineres. Institusjonen skal så snart som mulig varsle kommunen når den ser at det er behov for en individuell plan som også omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester, og skal i slike tilfeller medvirke i kommunens arbeid med individuell plan.

Nåværende andre ledd blir tredje ledd.

§ 4-5 tredje ledd skal lyde:

Utover det som følger av rimelige begrensninger i husordensreglement, kan det ikke vedtas restriksjoner i retten til å kommunisere med kontrollkommisjonen, departementet, Statens *helsetilsyn*, *Fylkesmannen*, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, *pasient- og brukerombud*, prest eller tilsvarende sjelesørger, juridisk rådgiver eller den som opptrer på pasientens vegne i en klagesak.

§ 6-1 andre ledd skal lyde:

I den utstrekning det er mulig, skal kontrollkommisjonen også føre den kontroll den finner nødvendig for pasientenes velferd. Den kan ta opp saker etter eget initiativ

eller etter henvendelse fra pasienten, pasientens nærmeste pårørende eller personalet. Finner den forhold den vil påpeke, skal den ta saken opp med den faglig ansvarlige og eventuelt *Fylkesmannen*.

17. I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)

§ 1-1 skal lyde:

§ 1-1 *Formål*

Lovens formål er å bidra til å sikre befolkningen lik tilgang på *tjenester* av god kvalitet ved å gi pasienter og brukere rettigheter overfor *helse- og omsorgstjenesten*.

Lovens bestemmelser skal bidra til å fremme tillitsforholdet mellom pasient og bruker og *helse- og omsorgstjenesten*, fremme sosial trygghet og ivareta respekten for den enkelte pasients og brukers liv, integritet og menneskeverd.

§ 1-3 skal lyde:

§ 1-3 *Definisjoner*

I loven her menes med

- a. pasient: en person som henvender seg til *helse- og omsorgstjenesten* med anmodning om helsehjelp, eller som *helse- og omsorgstjenesten* gir eller tilbyr helsehjelp i det enkelte tilfelle;
- b. pasientens pårørende: den pasienten oppgir som pårørende og nærmeste pårørende. Dersom pasienten er ute av stand til å oppgi pårørende, skal nærmeste pårørende være den som i størst utstrekning har varig og løpende kontakt med pasienten, likevel slik at det tas utgangspunkt i følgende rekkefølge: ektefelle, registrert partner, personer som lever i ekteskaplignende eller partnerskaplignende samboerskap med pasienten, myndige barn, foreldre eller andre med foreldreansvaret, myndige søsken, besteforeldre, andre familiemedlemmer som står pasienten nær, verge eller hjelpeverge. Ved tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern har den som i størst utstrekning har hatt varig og løpende kontakt med pasienten tilsvarende rettigheter som den nærmeste pårørende etter psykisk helsevernloven og loven her, dersom ikke særlige grunner taler mot dette.
- c. helsehjelp: handlinger som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål, og som er utført av helsepersonell;
- d. *helse- og omsorgstjenesten*: den kommunale *helse- og omsorgstjenesten*, *spesialisthelsetjenesten*, *tannhelsetjenesten* og *private tilbydere av helse- og omsorgstjenester*;
- e. helsepersonell: personer som nevnt i lov om helsepersonell § 3;
- f. bruker: en person som anmoder om eller mottar *tjenester* omfattende av *helse- og omsorgstjenesteloven* som ikke er helsehjelp etter bokstav c.

Kapittel 2 overskriften skal lyde:

Kapittel 2. *Rett til helse- og omsorgstjenester og transport*

§ 2-1 oppheves.

Ny § 2-1 a skal lyde:

§ 2-1 a *Rett til nødvendig hjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste*

Pasient og bruker har rett til øyeblikkelig hjelp fra kommunen, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5.

Pasient og bruker har rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester fra kommunen.

Pasient og bruker har rett til et verdig tjenestetilbud i samsvar med helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 første ledd, bokstav b.

Kommunen skal gi den som søker eller trenger helse- og omsorgstjenester, de helse- og behandlingmessige opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som skal anses som helse- og omsorgstjenester som pasient og bruker kan ha rett til.

Ny § 2-1 b skal lyde:

§ 2-1 b *Rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten*

Pasienten har rett til øyeblikkelig helsehjelp, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 3-1.

Pasienten har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten. Retten gjelder bare dersom pasienten kan ha forventet nytte av helsehjelpen, og kostnadene står i rimelig forhold til tiltakets effekt. Spesialisthelsetjenesten skal fastsette en frist for når en pasient som har en slik rettighet, senest skal få nødvendig helsehjelp. Fristen skal fastsettes i samsvar med det faglig forsvarlighet krever.

Helse- og omsorgstjenesten skal gi den som søker eller trenger helsehjelp, de helse- og behandlingmessige opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett.

Dersom det regionale helseforetaket ikke har sørget for at en pasient med rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten får den nødvendige helsehjelpen innen tidspunkt fastsatt i medhold av annet ledd, har pasienten rett til nødvendig helsehjelp uten opphold, om nødvendig fra privat tjenesteyter eller tjenesteyter utenfor riket.

Dersom det regionale helseforetaket ikke kan yte helsehjelp til en pasient som har rett til nødvendig helsehjelp fordi det ikke finnes et adekvat tilbud i riket, har pasienten rett til nødvendig helsehjelp fra tjenesteyter utenfor riket innen den frist som er fastsatt etter annet ledd.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som skal anses som helsehjelp som pasienten kan ha rett til.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fastsettelse av, og informasjon om, tidsfristen for å yte helsehjelp som nevnt i annet ledd, herunder en frist for når barn og unge under 23 år med psykiske li-

delsler eller rusmiddelavhengighet senest skal motta nødvendig helsehjelp. Departementet kan også gi forskrifter med nærmere bestemmelser om organiseringen av, og oppgjøret for, tjenester pasienten har rett til å motta fra privat tjenesteyter eller tjenesteyter utenfor riket etter fjerde ledd.

Ny § 2-1 c skal lyde:

§ 2-1 c *Pasientrettigheter i fastlegeordningen*

Enhver som er bosatt i en norsk kommune, har rett til å stå på liste hos lege med fastlegeavtale. Det samme gjelder asylsøkere og deres familie når de er medlem av folketrygden.

Personer som står på fastleges liste har rett til å skifte fastlege inntil to ganger i året, og rett til å få en ny vurdering av sin helsetilstand hos en annen lege med fastlegeavtale.

Rettigheter i første og annet ledd gjelder ikke i de kommuner der plikten til å ha fastlegeordning er suspendert etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av pasientrettighetene i fastlegeordningen, herunder om barns plassering på liste og om rett til å bytte fastlege.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 *Rett til fornyet vurdering*

Etter henvisning fra allmennlege har pasienten rett til fornyet vurdering av sin helsetilstand av spesialisthelsetjenesten. Retten gjelder bare én gang for samme tilstand. Ved behov for tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet, gjelder retten til fornyet vurdering også etter henvisning fra helse- og omsorgstjenesten i kommunen og sosialtjenesten.

§ 2-4 tredje ledd skal lyde:

For pasienter under tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern etter psykisk helsevernloven kapittel 3, gjelder ikke retten etter første ledd dersom dette vil være uforsvarlig eller i betydelig grad er egnet til å svekke formålet med det tvungne vernet. Tilsvarende gjelder for pasienter som tas inn på institusjon med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3, dersom dette vil være uforsvarlig eller i betydelig grad er egnet til å svekke formålet med inntaket. Retten etter første ledd gjelder heller ikke valg av senter for legemiddelassistert rehabilitering i spesialisthelsetjenesten dersom dette vil være uforsvarlig eller i betydelig grad egnet til å svekke formålet med behandlingen.

§ 2-5 skal lyde:

§ 2-5 *Rett til individuell plan*

Pasient og bruker som har behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan i samsvar med bestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenestelo-

ven og lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern.

§ 2-7 skal lyde:

§ 2-7 Forvaltningslovens anvendelse

Forvaltningsloven kapittel IV og V gjelder ikke for vedtak som treffes etter dette kapitlet.

For vedtak om tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven §§ 3-2 første ledd nr. 6 bokstavene a til d, 3-6 og 3-8, som forventes å vare lenger enn to uker, gjelder likevel reglene i forvaltningsloven kapittel IV og V med de særlige bestemmelsene som følger av loven her.

Er det flere som samtidig søker en tjeneste det er knapphet på, regnes de ikke som parter i samme sak. En søker som mener seg forbigått, kan ikke klage over at en annen har fått ytelsen.

Ny § 2-8 skal lyde:

§ 2-8 Tiltak ved særlig tyngende omsorgsoppgaver

De som har særlig tyngende omsorgsarbeid, kan kreve at den kommunale helse- og omsorgstjenesten treffer vedtak om at det skal settes i verk tiltak for å lette omsorgsbyrden og hva tiltakene i tilfelle skal bestå i.

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1 Pasientens og brukerens rett til medvirkning

Pasient og bruker har rett til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester. Pasienten har herunder rett til å medvirke ved valg mellom tilgjengelige og forsvarlige undersøkelses- og behandlingsmetoder. Medvirkningens form skal tilpasses den enkeltes evne til å gi og motta informasjon.

Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med pasient og bruker. Det skal legges stor vekt på hva pasienten og brukeren mener ved utforming av tjenestetilbud etter helse- og omsorgstjenesteloven §§ 3-2 første ledd nr. 6, 3-6 og 3-8. Barn under 18 år skal tas med på råd når barnets utvikling og modning og sakens art tilsier det.

Dersom pasienten ikke har samtykkekompetanse, har pasientens nærmeste pårørende rett til å medvirke sammen med pasienten.

Ønsker pasient eller bruker at andre personer skal være til stede når helse- og omsorgstjenester gis, skal dette som hovedregel imøtekommes.

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 Pasientens og brukerens rett til informasjon

Pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin helsetilstand og innholdet i helsehjelpen. Pasienten skal også informeres om mulige risikoer og bivirkninger.

Informasjon skal ikke gis mot pasientens uttrykte vilje, med mindre det er nødvendig for å forebygge skade-

virkninger av helsehjelpen, eller det er bestemt i eller i medhold av lov.

Informasjon kan unnlates dersom det er påtrengende nødvendig for å hindre fare for liv eller alvorlig helseskade for pasienten selv. Informasjon kan også unnlates dersom det er klart utilrådelig av hensyn til personer som står pasienten nær, å gi slik informasjon.

Dersom pasienten blir påført skade eller alvorlige komplikasjoner, skal pasienten informeres om dette. Pasienten skal samtidig gjøres kjent med adgangen til å søke erstatning hos Norsk Pasientskadeerstatning.

Dersom det etter at behandlingen er avsluttet, oppdages at pasienten kan ha blitt påført betydelig skade som følge av helsehjelpen, skal pasienten om mulig informeres om dette.

Brukere skal ha den informasjon som er nødvendig for å få tilstrekkelig innsikt i tjenestetilbudet og for å kunne ivareta sine rettigheter.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Informasjon til pasientens nærmeste pårørende

Dersom pasienten samtykker til det eller forholdene tilsier det, skal pasientens nærmeste pårørende ha informasjon om pasientens helsetilstand og den helsehjelp som ytes.

Er pasienten over 16 år og åpenbart ikke kan ivareta sine interesser på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, demens eller psykisk utviklingshemning, har både pasienten og dennes nærmeste pårørende rett til informasjon etter reglene i § 3-2.

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Informasjonens form

Informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Informasjonen skal gis på en hensynsfull måte.

Personellet skal så langt som mulig sikre seg at mottakeren har forstått innholdet og betydningen av opplysningene.

Opplysning om den informasjon som er gitt, skal nedtegnes i pasientens eller brukerens journal.

§ 4-4 tredje ledd skal lyde:

Før helsehjelp som nevnt i bokstav b gis skal begge foreldrene eller andre med foreldreansvaret, så langt råd er, få si sin mening. Beslutning om helsehjelp som nevnt i bokstav b kan påklages til Fylkesmannen etter kapittel 7. Fylkesmannen kan vedta at helsehjelpen skal avsluttes inn-til det er fattet vedtak på grunnlag av klage fra den andre foreldereren eller andre med foreldreansvaret.

§ 4A-6 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Videre skal kopi av vedtak etter § 4A-5 sendes til Fylkesmannen.

§ 4A-7 første ledd skal lyde:

Vedtak om helsehjelp etter § 4A-5 kan påklages til *Fylkesmannen* av pasienten eller pasientens nærmeste pårørende.

§ 4A-8 skal lyde:

§ 4A-8 *Overprøving og etterfølgende kontroll*

Fylkesmannen kan av eget tiltak overprøve vedtak som er truffet etter § 4A-5.

Dersom et vedtak om helsehjelp etter dette kapitlet ikke er påklaget og helsehjelpen vedvarer, skal *Fylkesmannen*, når det har gått tre måneder fra vedtaket ble truffet, av eget tiltak vurdere om det fortsatt er behov for helsehjelpen.

§ 4A-10 skal lyde:

§ 4A-10 *Domstolsprøving*

Vedtak i klagesak etter § 4A-7 som innebærer innleggelse og tilbakeholdelse i institusjon, eller helsehjelp som strekker seg ut over tre måneder, kan av pasienten eller pasientens nærmeste pårørende bringes inn for retten etter reglene i lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) kapittel 36. Tilsvarende gjelder for *Fylkesmannens* vedtak om helsehjelp som innebærer innleggelse og tilbakeholdelse, eller som strekker seg ut over tre måneder, jf. § 4A-8.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 *Rett til innsyn i journal*

Pasienten og brukeren har rett til innsyn i journalen sin med bilag og har etter særskilt forespørsel rett til kopi. Pasienten og brukeren har etter forespørsel rett til en enkel og kortfattet forklaring av faguttrykk eller lignende.

Pasienten og brukeren kan nektes innsyn i opplysninger i journalen dersom dette er påtrengende nødvendig for å hindre fare for liv eller alvorlig helseskade for pasienten eller brukeren selv, eller innsyn er klart utilrådelig av hensyn til personer som står vedkommende nær.

En representant for pasienten eller brukeren har rett til innsyn i opplysningene som pasienten eller brukeren nektes innsyn i, med mindre representanten anses uskikket for dette. En lege eller advokat kan ikke nektes innsyn, med mindre særlige grunner taler for dette.

Reglene i § 3-3 og § 3-4 om andres rett til informasjon gjelder tilsvarende for innsyn i journal.

Nærmeste pårørende har rett til innsyn i journal etter en pasients eller brukers død, om ikke særlige grunner taler mot dette.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om retten til innsyn i journal, herunder bestemmelser om betaling for kopier.

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2 *Retting og sletting av journal*

Pasienten, brukeren eller den som opplysningene gjelder, kan kreve at opplysningene i journalen rettes eller slettes etter reglene i helsepersonelloven § 42 til § 44.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3 *Overføring og utlån av journal*

Pasienten og brukeren har rett til å motsette seg utlevering av journal eller opplysninger i journal. Opplysningene kan heller ikke utleveres dersom det er grunn til å tro at pasienten eller brukeren ville motsette seg det ved forespørsel. Utlevering kan likevel skje dersom tungtveiende grunner taler for det. Overføring eller utlevering av journal eller opplysninger i journal skal skje i henhold til bestemmelsene i lov om helsepersonell.

§ 6-1 skal lyde:

§ 6-1 *Barns rett til helsekontroll*

Barn har rett til nødvendig helsehjelp også i form av helsekontroll i den kommunen barnet bor eller midlertidig oppholder seg, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2.

Foreldrene plikter å medvirke til at barnet deltar i helsekontroll.

Ny § 6-5 skal lyde:

§ 6-5 *Barns partsrettigheter*

Et barn kan opptre som part i en sak og gjøre partsrettigheter gjeldende dersom det har fylt 12 år og forstår hva saken gjelder. I en sak som gjelder tiltak overfor rusmiddelavhengige under 18 år, jf. helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 10, skal barnet alltid regnes som part.

§ 7-1 oppheves.

§ 7-2 skal lyde:

§ 7-2 *Klage*

Pasient eller bruker eller dennes representant som mener at bestemmelsene i kapitlene 2, 3 og 4, samt § 5-1, § 6-2 og § 6-3 er brutt, kan klage til Fylkesmannen. Klagen sendes til den som har truffet enkeltvedtaket eller avgjørelsen.

Pasient eller representant for pasienten som mener at bestemmelsen i § 2-1 b femte ledd ikke er overholdt, kan klage til en klagenemnd som oppnevnes av departementet. Klagenemnda skal ha fem medlemmer. Lederen skal være jurist. Departementet oppnevner medlemmer og deres personlige varamedlemmer for to år om gangen. Det er adgang til å gjenoppnevne medlemmer og varamedlemmer.

Første ledd gjelder tilsvarende for andre som mener de ikke har fått sine selvstendige rettigheter etter kapitlene 3 til 6 oppfylt.

Pasientens eller brukerens representant etter første og annet ledd er den som har fullmakt til å klage på pasientens eller brukerens vegne, eller som har samtykkekompetanse etter kapittel 4. Fullmektig som ikke er advokat, skal legge frem skriftlig fullmakt.

§ 7-3 skal lyde:

§ 7-3 *Klagens form og innhold*

Klage til *Fylkesmannen* skal være skriftlig. Klagen skal være undertegnet av pasienten *eller brukeren* eller den som representerer pasienten *eller brukeren*. Klagen bør nevne det forhold som det klages over og gi opplysninger som kan være av betydning for behandlingen av klagen. Inneholder klagen feil eller mangler, setter *Fylkesmannen* en kort frist for rettelse eller utfylling.

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4 *Anmodning om vurdering av mulig pliktbrudd*

Pasienten, *brukeren* eller andre som har rett til det kan, dersom *vedkommende* mener bestemmelser om plikter fastsatt i eller i medhold av helsepersonelloven er brutt til ulempe for seg, be tilsynsmyndigheten om en vurdering av forholdet. Tilsynsmyndigheten kan eventuelt ilegge en administrativ reaksjon etter helsepersonelloven kapittel 11. Reglene i dette kapitlet kommer ikke til anvendelse på slike anmodninger.

§ 7-5 skal lyde:

§ 7-5 *Frist for klage*

Fristen for *klage* etter § 7-2 er fire uker etter at *vedkommende* fikk eller burde ha fått *tilstrekkelig kunnskap til å fremme en klage*.

§ 7-6 første ledd skal lyde:

Forvaltningslovens regler om behandling av *klager over enkeltvedtak* gjelder så langt de *passer*, med de særlige bestemmelser som er gitt i dette kapitlet. *Fylkesmannen skal ved prøving av kommunale vedtak om helsetjenester legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd tredje punktum. For øvrige kommunale vedtak skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn.*

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1 *Formål*

Pasient- og brukerombudet skal arbeide for å ivareta pasientens og brukerens behov, interesser og rettssikkerhet overfor den statlige spesialisthelsetjenesten og den kommunale *helse- og omsorgstjenesten*, og for å bedre kvaliteten i disse tjenestene.

§ 8-2 første ledd skal lyde:

Staten skal sørge for at det er et pasient- og brukerombud i hvert fylke. Pasient- og brukerombudets arbeidsområde omfatter statlige spesialisthelsetjenester og kommunale *helse- og omsorgstjenester*.

§ 8-3 første ledd skal lyde:

Pasient- og brukerombudet kan ta saker som gjelder forhold i den statlige spesialisthelsetjenesten og den kommunale *helse- og omsorgstjenesten*, opp til behandling

enten på grunnlag av en muntlig eller skriftlig henvendelse eller av eget tiltak.

§ 8-6 skal lyde:

§ 8-6 *Pasient- og brukerombudets adgang til helse- og omsorgstjenestens lokaler*

Pasient- og brukerombudet skal ha fri adgang til alle lokaler hvor det ytes statlige spesialisthelsetjenester og kommunale *helse- og omsorgstjenester*.

18. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Lovens formål*

Lovens formål er å bidra til sikkerhet for pasienter og kvalitet i *helse- og omsorgstjenesten* samt tillit til helsepersonell og *helse- og omsorgstjenesten*.

§ 3 første ledd nr. 2 skal lyde:

personell i *helse- og omsorgstjenesten* eller i apotek som utfører handlinger som nevnt i tredje ledd,

§ 3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Med helsehjelp menes enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, *rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål* og som utføres av helsepersonell.

Med helseinstitusjon menes institusjon som hører under *spesialisthelsetjenesteloven* og *helse- og omsorgstjenesteloven*. *Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om hvilke institusjoner som skal omfattes.*

§ 4 andre ledd skal lyde:

Helsepersonell skal innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner, og skal innhente bistand eller henvise pasienter videre der dette er nødvendig og mulig. Dersom pasientens behov tilsier det, skal yrkesutøvelsen skje ved samarbeid og samhandling med annet kvalifisert personell. *Helsepersonell har plikt til å delta i arbeid med individuell plan når en pasient eller bruker har rett til slik plan etter pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5.*

§ 7 første ledd skal lyde:

Helsepersonell skal straks gi den helsehjelp de evner når det må antas at hjelpen er påtrengende nødvendig. Med de begrensninger som følger av *pasient- og brukerrettighetsloven* § 4-9, skal nødvendig helsehjelp gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, og selv om pasienten motsetter seg helsehjelpen.

§ 10 første ledd skal lyde:

Den som yter helsehjelp, skal gi informasjon til den som har krav på det etter reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven* § 3-2 til § 3-4. I helseinstitusjoner skal informasjon etter første punktum gis av den som helseinstitusjonen utpeker.

§ 16 andre ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om *ordinering av legemidler gjennom virksomhetens prosedyrer som skal kunne erstatte leges eller tannleges individuelle ordinerings til enkeltpasienter.*

§ 18 andre ledd skal lyde:

Dersom helsepersonell skal yte tjenester til barn eller personer med utviklingshemning, skal politiattest som nevnt i § 20 a vedlegges meldingen. Inneholder meldingen en politiattest med merknader, skal den straks oversendes *Fylkesmannen.*

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Plikter etter pasientskadeloven*

Den som utenfor den offentlige *helse- og omsorgstjenesten* yter helsehjelp som nevnt i pasientskadeloven § 1, skal melde fra og yte tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning etter pasientskadeloven § 8.

§ 20 a første ledd skal lyde:

Helsepersonell som skal yte helsehjelp til barn eller personer med utviklingshemning, har plikt til å fremlegge politiattest ved tilbud om stilling, *ved inngåelse av avtale om å yte helse- og omsorgstjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 femte ledd*, inngåelse av avtale etter tannhelsetjenesteloven § 4-2 første ledd og spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a sjette ledd, samt ved melding om åpning, overtagelse, og inntreden i privat virksomhet, jf. § 18. Plikten omfatter ikke personell som bare sporadisk yter slike tjenester og som i alminnelighet ikke vil være alene med barn eller personer med utviklingshemning.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Samtykke til å gi informasjon*

Taushetsplikt etter § 21 er ikke til hinder for at opplysninger gjøres kjent for den opplysningene direkte gjelder, eller for andre i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker. Et forsikringsselskap kan likevel ikke få adgang eller kjennskap til opplysninger som den opplysningene direkte gjelder, kan nektes innsyn i etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 annet ledd.*

For personer under 16 år gjelder reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven §§ 4-4 og 3-4 annet ledd* tilsvarende for samtykke etter første ledd.

For personer over 16 år som ikke er i stand til å vurdere spørsmålet om samtykke av grunner som nevnt i *pasient- og brukerrettighetsloven § 3-3 annet ledd*, kan nærmeste pårørende gi samtykke etter første ledd.

§ 29 b skal lyde:

§ 29 b *Opplysninger til kvalitetssikring, administrasjon, planlegging eller styring av helse- og omsorgstjenesten*

Departementet kan bestemme at helseopplysninger kan eller skal gis til bruk ved kvalitetssikring, administrasjon,

planlegging eller styring av *helse- og omsorgstjenesten*, og at det kan skje uten hensyn til taushetsplikt. Dette kan bare skje dersom behandlingen av opplysningene er av vesentlig interesse for samfunnet og hensynet til pasientens integritet og velferd er ivaretatt. Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn nødvendig for det aktuelle formålet. Kun i særskilte tilfeller kan det gis tillatelse til bruk av direkte personidentifiserbare opplysninger som for eksempel navn eller fødselsnummer. Reglene om taushetsplikt gjelder tilsvarende for den som mottar opplysningene.

Departementet kan sette vilkår for bruken av opplysninger etter paragrafen her.

§ 30 skal lyde:

§ 30 *Opplysninger til Statens helsetilsyn og Fylkesmannen*

Helsepersonell skal gi Statens helsetilsyn og *Fylkesmannen* adgang til virksomhetens lokaler, og gi alle de opplysninger som ansees påkrevd for utøvelsen av tilsyn med helsepersonells virksomhet. Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikten utlevere de dokumenter, lyd- og bildeopptak og lignende som kreves av Statens helsetilsyn og *Fylkesmannen.*

§ 32 skal lyde:

§ 32 *Opplysninger til den kommunale helse- og omsorgstjenesten*

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra *den kommunale helse- og omsorgstjenesten*, og skal av eget tiltak gi *den kommunale helse- og omsorgstjenesten* opplysninger om slike forhold etter å ha innhentet samtykke fra pasienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt etter § 21.

Uten hinder av taushetsplikt etter § 21 skal helsepersonell av eget tiltak gi opplysninger til den kommunale *helse- og omsorgstjenesten*, når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. *helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3*. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av *den kommunale helse- og omsorgstjenesteloven*, skal helsepersonell gi slike opplysninger.

I helseinstitusjoner skal det utpekes en person som skal ha ansvaret for utleveringen av slike opplysninger.

§ 38 første ledd, første punktum skal lyde:

Helsepersonell med autorisasjon eller lisens skal snarest mulig gi skriftlig melding til *Fylkesmannen* om betydelig personskada som voldes på pasient som følge av ytelse av helsehjelp, eller ved at en pasient *eller bruker* skader en annen.

Ny § 38 a skal lyde:

§ 38 a *Melding om behov for individuell plan og koordinator*

Helsepersonell skal snarest mulig gi melding om pasienters og brukeres behov for individuell plan og koordinator, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5, helse- og omsorgstjenesteloven §§ 7-1 og 7-2, samt spesialisthelsetjenesteloven § 2-5 a. Helsepersonell som yter spesialisthelsetjenester, skal gi melding til koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet i spesialisthelsetjenesten. Annet helsepersonell skal gi melding til koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet i kommunen.

§ 41 første ledd skal lyde:

Den som yter helsehjelp, skal gi innsyn i journalen til den som har krav på det etter reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven* § 5-1.

§ 42 tredje ledd skal lyde:

Avslag på krav om retting kan påklages til *Fylkesmannen*, som etter å ha innhentet uttalelse fra Datatilsynet, avgjør om retting kan foretas.

§ 43 tredje ledd første punktum skal lyde:

Avslag på krav om sletting kan påklages til *Fylkesmannen*.

§ 55 skal lyde:

§ 55 *Anmodning om vurdering av mulig pliktbrudd*

Den som mener at bestemmelser om plikter fastsatt i eller i medhold av denne lov er brutt til ulempe for seg, kan be *Fylkesmannen* om en vurdering av forholdet. Pasienten eller brukeren kan opptre ved representant. Kravet sendes *Fylkesmannen*.

Representant etter første ledd er den som har fullmakt til å fremsette en anmodning på andres vegne eller som har samtykkekompetanse etter reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven* kapittel 4. Fullmektig som ikke er advokat, skal legge frem skriftlig fullmakt

Fylkesmannen skal vurdere de synspunkter som er fremsatt i anmodningen, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt i anmodningen.

Hvis *Fylkesmannen* mener at det bør ilegges en reaksjon etter kapittel 11, skal saken oversendes Statens helsetilsyn. Tredje ledd gjelder tilsvarende for behandlingen av saken hos Statens helsetilsyn.

Statens helsetilsyn eller *Fylkesmannen* skal gi den som har fremsatt en anmodning, underretning om resultatet av sin behandling av saken og en kort begrunnelse for resultatet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om Statens helsetilsyn og *Fylkesmannens* saksbehandling, og kan herunder fastsette regler om frist for fremsettelse av anmodning etter denne paragraf.

§ 56 første ledd skal lyde:

Statens helsetilsyn kan gi advarsel til helsepersonell som forsettlig eller uaktsomt overtrer plikter etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, hvis pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerheten i helse-

og omsorgstjenesten, til å påføre pasienter eller brukere en betydelig belastning eller til i vesentlig grad å svekke tilliten til helsepersonell eller helse- og omsorgstjenesten.

§ 64 første ledd skal lyde:

Hvis det er grunn til å tro at vilkårene for å kalle tilbake rekvireringsretten er oppfylt og helsepersonell ansees å være til fare for sikkerheten i helse- og omsorgstjenesten, kan Statens helsetilsyn suspendere retten til å rekvirere legemidler som nevnt i § 63 inntil saken er avgjort, men ikke utover seks måneder. Hvis helsepersonellet forholder saken, kan suspensjonen forlenges en gang med ytterligere seks måneder.

Ny § 67 a skal lyde:

§ 67 a *Forbud mot bruk av meldinger etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 som grunnlag for å opprette sak mot helsepersonell i medhold av kapittel 11*

Melding til Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 kan ikke i seg selv danne grunnlag for å innlede sak eller fatte vedtak om reaksjon i medhold av kapittel 11 i loven her. Det samme gjelder for begjæring om påtale etter § 67 annet ledd.

19. I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek gjøres følgende endringer:

§ 2-8 første ledd bokstavene a og b skal lyde:

- a. samarbeid med den lokale helse- og omsorgstjenesten
- b. utføring av farmasøytisk kvalitetskontroll i den lokale helse- og omsorgstjenesten

§ 5-5 a andre ledd skal lyde:

For pasienters innsynsrett i lagrede opplysninger gjelder *pasient- og brukerrettighetsloven*.

20. I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endringer:

§ 1-1 første ledd skal lyde:

Formålet med loven er å verne befolkningens liv og helse og bidra til at nødvendig helsehjelp, helse- og omsorgstjenester og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid.

§ 2-2 første ledd skal lyde:

Kommuner, fylkeskommuner, regionale helseforetak og staten plikter å utarbeide en beredskapsplan for de helse- og omsorgstjenester eller sosialtjenester de skal sørge for et tilbud av eller er ansvarlige for. Beredskapsplanen skal også omfatte tjenester som etter lov eller avtale tilbys av private virksomheter som en del av de respektive tjenester. Det skal også i nødvendig utstrekning utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenesteområder.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 *Varsel og rapportering*

Virksomheter loven omfatter, plikter å varsle om forhold innen helse- og omsorgstjenesten eller sosialtjenes-

ten som kan gi grunnlag for tiltak etter denne lov. Varsel gis til departementet eller den myndighet departementet bestemmer.

Departementet kan pålegge virksomheter som nevnt i første ledd formell rapportering om forhold av betydning for *helse- og omsorgstjenesten* eller sosialtjenesten. Departementet kan gi forskrift om rapporteringsplikten.

§ 3-1 første ledd skal lyde:

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan departementet med de begrensninger som følger av annet ledd mot erstatning kreve avstått til staten til eie, bruk eller annen særlig rådighet fast eiendom, rettigheter og løsøre av ethvert slag som trengs til bruk for *helse- og omsorgstjenester* eller *sosiale tjenester*, til bolig for personell eller lagring av materiell og utstyr. Avståelse til bruk omfatter rett til å foreta de endringer ved gjenstanden eller den faste eiendom som anses nødvendig.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 *Ansvars-, oppgave- og ressursfordeling*

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan departementet pålegge en eller flere virksomheter som omfattes av loven å ta imot og å gi *nødvendige helse- og omsorgstjenester* eller sosiale tjenester til personer, uten hensyn til hvor disse bor eller oppholder seg. Departementet kan videre bestemme at en slik virksomhets ressurser innen *helse- og omsorgstjenesten* eller *sosialtjenesten*, herunder personellressurser, skal stilles til rådighet for en kommune, en fylkeskommune, et regionalt helseforetak eller staten.

§ 6-2 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne loven, herunder om tilsyn med planlegging og gjennomføring av tiltak etter loven og om administrasjon og drift av *helse- og omsorgstjenesten* og sosialtjenesten under krig, samt ved kriser og katastrofer i fredstid.

21. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 7 a andre ledd skal lyde:

Uten hinder av taushetsplikten har kriminalomsorgen rett til å innhente fra:

- Folkeregisteret; opplysninger om innsattes navn, fødselsnummer, fødested, bopel og statsborgerskap.
- Tilsatte i barnevernet og sosialtjenesten; opplysninger om innsattes barne- og familieforhold som er nødvendige for å ivareta hensynet til barnet og den øvrige familien under straffegjennomføring, ved permisjon, ved løslatelse og ved overføring til andre gjennomføringsformer enn fengsel med høyt sikkerhetsnivå.
- Helsepersonell i *helse- og omsorgstjenesten*; opplysninger som nevnt i bokstav b, samt opplysninger som er strengt nødvendige for å avverge fare for liv og helse for den innsatte selv, andre innsatte og tilsatte.

22. I lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Lovens formål*

Formålet med denne lov er å bidra til å gi *helse- og omsorgstjenesten* og helseforvaltningen informasjon og kunnskap uten å krenke personvernet, slik at *tjenestene* kan gis på *forsvarlig* og effektiv måte. Gjennom forskning og statistikk skal loven bidra til informasjon og kunnskap om befolkningens helseforhold, årsaker til nedsett helse og utvikling av sykdom for administrasjon, kvalitetssikring, planlegging og styring. Loven skal sikre at helseopplysninger blir behandlet i samsvar med grunnleggende personvern hensyn, herunder behovet for personlig integritet, privatlivets fred og tilstrekkelig kvalitet på helseopplysninger.

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Saklig virkeområde*

Loven gjelder for

- behandling av helseopplysninger i helseforvaltningen og *helse- og omsorgstjenesten*, som skjer helt eller delvis med elektroniske hjelpemidler for å fremme formål som beskrevet i § 1, og
- annen behandling av helseopplysninger i helseforvaltningen og *helse- og omsorgstjenesten* til slike formål, når helseopplysningene inngår eller skal inngå i et helseregister.

Loven gjelder både offentlig og privat virksomhet.

Kongen i Statsråd kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for behandling av helseopplysninger utenfor helseforvaltningen eller *helse- og omsorgstjenesten* for å ivareta formål som beskrevet i § 1.

Loven gjelder ikke for behandling av helseopplysninger som reguleres av helseforskningsloven.

§ 5 fjerde ledd skal lyde:

Pasient- og brukerrettighetsloven §§ 4-3 til 4-8 gjelder tilsvarende for samtykke etter denne lov. Barn mellom 12 og 16 år kan selv treffe beslutning om samtykke, dersom pasienten av grunner som bør respekteres, ikke ønsker at opplysningene gjøres kjent for foreldrene eller andre med foreldransvar.

§ 6 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift fastsette at opplysninger i behandlingsrettet register skal behandles elektronisk.

§ 6 a skal lyde:

§ 6 a *Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre*

Det kan bare etableres virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre som fremgår av loven her eller annen lov.

Virksomhetsovergrepene behandlingsrettede helseregistre kan bare inneholde nærmere bestemte helseopplysninger i et begrenset omfang som er nødvendige og relevante for samarbeid mellom virksomheter om *forsvarlige*

helse- og omsorgstjenester til pasienten *eller brukeren*. Slike registre kan bare etableres i tillegg til de behandlingsrettede helseregistrene virksomheten etablerer internt i virksomheten, jf. *spesialisthelsetjenesteloven* § 3-2 og *helse- og omsorgstjenesteloven* § 5-10, jf. helsepersonelloven §§ 39 og 40. Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre skal føres elektronisk.

Kongen i Statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering, drift og behandling av helseopplysninger i virksomhetsovergrepene behandlingsrettede helseregistre. Virksomhetsovergrepene behandlingsrettede helseregistre kan bare etableres uten samtykke fra pasienten *eller brukeren* dersom dette er nødvendig for å ivareta formålet med registeret. Det kan ikke etableres sentrale behandlingsrettede helseregistre etter denne bestemmelsen.

Forskrift etter tredje ledd skal nærmere angi formålet med behandlingen av helseopplysningene og hvilke opplysninger som skal behandles. Forskriften skal videre angi hvem som er databehandlingsansvarlig for opplysningene, herunder om plassering, tilgang, tilgangskontroll, samt gi pasienten *eller brukeren* rett til å motsette seg behandling av opplysninger i registeret eller stille krav om samtykke.

§ 6 c første ledd skal lyde:

Kongen i Statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering av registre og behandling av helseopplysninger i registrene til følgende formål:

1. saksbehandling for å avgjøre om det kan treffes vedtak om frikort og refusjon av betalte egenandeler, jf. *pasient- og brukerrettighetsloven* § 2-6, *spesialisthelsetjenesteloven* § 5-5 og folketrygdloven kapittel 5
2. administrering og samordning av transport til undersøkelse eller behandling i *helse- og omsorgstjenesten*, jf. *spesialisthelsetjenesteloven* § 2-1 a første ledd nr. 6.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Kongen i Statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering av lokale helseregistre og behandling av helseopplysninger i lokale helseregistre for ivaretagelse av oppgaver etter *helse- og omsorgstjenesteloven* og *smittevernloven*. Navn, fødselsnummer eller andre direkte personidentifiserende kjennetegn kan bare behandles etter samtykke fra den registrerte. Samtykke fra den registrerte er ikke nødvendig, dersom det i forskriften bestemmes at helseopplysningene bare kan behandles i pseudonymisert eller aidentifisert form. Forskriften skal angi formålet med behandlingen av helseopplysningene, hvilke opplysninger som kan behandles, og eventuelt nærmere regler om hvem som skal foreta pseudonymiseringen og prinsipper for hvordan det skal gjøres. Kommunen er databehandlingsansvarlig for opplysningene, med mindre noe annet er bestemt i forskriften. Databehandlingsansvaret kan delegeres.

§ 8 andre ledd skal lyde:

Kongen i Statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering av sentrale helseregistre og be-

handling av helseopplysninger i sentrale helseregistre for ivaretagelse av oppgaver etter apotekloven, *helse- og omsorgstjenesteloven*, *tannhelsetjenesteloven*, *smittevernloven* og *spesialisthelsetjenesteloven*, herunder overordnet styring og planlegging av tjenestene, kvalitetsutvikling, forskning og statistikk. Navn, fødselsnummer eller andre direkte personidentifiserende kjennetegn kan bare behandles etter samtykke fra den registrerte. Samtykke fra den registrerte er ikke nødvendig, dersom det i forskriften bestemmes at helseopplysningene bare kan behandles i pseudonymisert eller aidentifisert form. Forskriften skal eventuelt fastsette nærmere regler om hvem som skal foreta pseudonymiseringen og prinsipper for hvordan det skal gjøres.

§ 9 skal lyde:

§ 9 *Særlig om innsamling av helseopplysninger til sentrale, regionale og lokale helseregistre, meldingsplikt mv.*

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester i henhold til apotekloven, *helse- og omsorgstjenesteloven*, *smittevernloven*, *spesialisthelsetjenesteloven* eller *tannhelsetjenesteloven*, plikter å utlevere eller overføre opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 6 a, 6 c, 7 og 8 samt etter paragrafen her.

Kongen kan gi forskrifter om innsamling av helseopplysninger etter §§ 6 a, 6 c, 7 og 8, herunder bestemmelser om hvem som skal gi og motta opplysningene og om frister, formkrav og meldingsskjemaer. Den som mottar opplysningene, skal varsle avsenderen av opplysningene dersom opplysningene er mangelfulle.

§ 11 andre ledd skal lyde:

Helseopplysninger kan bare anvendes til andre formål enn *helse- og omsorgstjenester* til den enkelte eller administrasjon av *slike tjenester* når personidentifisering er nødvendig for å fremme disse formålene. Det skal alltid begrunnes hvorfor det er nødvendig å benytte personidentifiserbare opplysninger. Tilsynsmyndigheten kan i medhold av § 31 kreve at den databehandlingsansvarlige legger frem begrunnelsen.

§ 12 første ledd skal lyde:

Helseopplysninger i behandlingsrettet helseregister kan sammenstilles med opplysninger om samme pasient *eller bruker* i annet behandlingsrettet helseregister, i den grad helseopplysningene kan utleveres etter helsepersonelloven §§ 25, 26 og 45.

§ 13 a skal lyde:

§ 13 a *Forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger*

Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte helseopplysninger som behandles etter denne loven uten at det er begrunnet i *helse- og omsorgstjenester* til den enkelte, administrasjon av *slike tjenester* eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift.

§ 15 fjerde og femte ledd skal lyde:

Taushetsplikt er likevel ikke til hinder for utlevering av opplysninger om en pasient *eller bruker* skal betale egenandel til helsepersonell eller andre som gir *helse- og omsorgstjenester* eller yter andre tjenester til *pasient eller bruker* som folketrygden er stønadspiktig for. Taushetsplikt er heller ikke til hinder for utlevering av slike opplysninger til helseforetakene i forbindelse med oppgjør for syketransport.

Opplysninger om en pasients *eller brukers* navn, transportbehov og om pasienten *eller brukeren* skal betale egenandel og eventuelt beløpet kan gis til transportør i forbindelse med transport som omfattes av spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a første ledd nr. 6.

§ 15 a overskriften skal lyde:

§ 15 a *Opplysninger til kvalitetssikring, administrasjon, planlegging eller styring*

§ 16 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om sikkerhet ved behandling av helseopplysninger etter denne lov. Kongen kan herunder sette nærmere krav til elektronisk signatur, kommunikasjon og langtidslagring, om godkjenning (autorisasjon) av programvare, *sertifisering* og om bruk av standarder, klassifikasjonssystemer og kodeverk, samt hvilke nasjonale eller internasjonale standardssystemer som skal følges.

§ 22 første ledd skal lyde:

Den som ber om det, har rett til innsyn i behandlingsrettet helseregister i den grad dette følger av *pasient- og brukerrettighetsloven* § 5-1 og helsepersonelloven § 41.

§ 25 første ledd skal lyde:

Det kan nektes innsyn i behandlingsrettet helseregister etter reglene i *pasient- og brukerrettighetsloven* § 5-1.

§ 31 første ledd skal lyde:

Datatilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i loven blir fulgt og at feil eller mangler blir rettet, jf. personopplysningsloven § 42, med mindre tilsynsoppgavene påligger Statens helsetilsyn eller *Fylkesmannen* etter *helsetilsynsloven*.

23. I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd, bokstav a skal lyde:

i institusjon under spesialisthelsetjenesten og *den kommunale helse- og omsorgstjenesten*.

§ 2 første ledd bokstav e skal lyde:

forhold som medfører ansvar for *helse- og omsorgstjenesten* eller helsepersonell etter alminnelige erstatningsregler.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Plikt til å betale tilskudd til Norsk Pasientskadeer-*

statning for den offentlige helse- og omsorgstjenesten

Staten, regionale helseforetak, fylkeskommuner og kommuner yter tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning for å dekke erstatning for pasientskader voldt i den offentlige *helse- og omsorgstjenesten*, samt bidrag til driften i samsvar med forskrift gitt av Kongen.

Til den offentlige *helse- og omsorgstjenesten* regnes virksomheten til staten, de regionale helseforetakene, helseforetakene, fylkeskommunene eller kommunene. Det samme gjelder virksomhet som drives på oppdrag av eller med driftstilskudd fra noen av disse. Kongen kan i forskrift presisere hva som skal regnes til den offentlige *helse- og omsorgstjenesten*, herunder gjøre unntak fra første og annet punktum.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Plikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helse- og omsorgstjenesten til å melde fra og yte tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning*

Den som utenfor den offentlige *helse- og omsorgstjenesten* yter helsehjelp som nevnt i § 1, skal melde fra og yte tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning for å dekke erstatning for pasientskader voldt utenfor den offentlige *helse- og omsorgstjenesten* samt bidrag til driften.

Nærmere bestemmelser om melde- og tilskuddsplikten, om registrering av meldingene og om tilskuddsordningen fastsettes av Kongen i forskrift, herunder kan det fastsettes fritak fra plikten etter første ledd.

Den som forsettlig unnlater å oppfylle plikten til å melde fra eller plikten til å betale tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Det samme gjelder den som i meldingen gir feil opplysninger slik at det betales for lavt tilskudd.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Lovens virkeområde*

Loven gjelder skade som voldes i riket med Svalbard. Loven gjelder også skade ved helsetjenester som mottas i utlandet i medhold av *pasient- og brukerrettighetsloven* § 2-1 b fjerde eller femte ledd eller etter annet oppdrag fra norske myndigheter, og som det offentlige helt eller delvis bekoster, herunder behandlingsreiser. Kongen kan bestemme at loven ikke skal gjelde når det ytes helsehjelp her i riket med særskilt liten norsk tilknytning.

24. I lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Lovens formål er å bidra til å oppfylle de målsettinger som er nedfelt i spesialisthelsetjenesteloven § 1-1 og *pasient- og brukerrettighetsloven* § 1-1, ved

1. at det opprettes regionale helseforetak som etter eiers retningslinjer skal planlegge og organisere spesialisthelsetjenesten og legge til rette for forskning og undervisning,
2. at det legges til rette for at de regionale helseforetake-

ne skal organisere sine sykehus og andre helseinstitusjoner som helseforetak.

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Helseforetak er virksomhet som eies av regionalt helseforetak alene og som er opprettet i medhold av § 9. Helseforetak yter spesialisthelsetjenester, forskning og undervisning samt andre tjenester som står i naturlig sammenheng med dette, *eller som er pålagt i lov eller avtalt med den kommunale helse- og omsorgstjenesten.*

§ 33 nytt tredje ledd skal lyde:

Regionalt helseforetak skal sørge for at den enkelte pasients utvidede rett til bruk av samisk språk i spesialisthelsetjenesten blir ivaretatt, jf. sameloven § 3-1 nr. 4 og § 3-5.

25. I lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp skal § 48 a andre ledd bokstav d lyde:

d) at forbrukeren kan ta kontakt med sosialtjenesten i den kommunen forbrukeren har fast bosted, for å avklare om *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen* gir rett til økonomisk stønad for å avhjelpe situasjonen.

26. I lov 21. februar 2003 nr. 12 om behandlingsbiobanker gjøres følgende endring:

§ 11 skal lyde:

§ 11 *Samtykkebestemmelse for diagnostiske biobanker og behandlingsbiobanker*

Samtykke til helsehjelp etter *pasient- og brukerrettighetsloven* §§ 4-1 og 4-2 omfatter også innhenting, oppbevaring og behandling av humant biologisk materiale, herunder bruk av materialet til forebygging, kvalitetskontroll og metodeutvikling.

For personer uten samtykkekompetanse etter *pasient- og brukerrettighetsloven* § 4-3, gjelder *pasient- og brukerrettighetsloven* §§ 4-4 til 4-8 om samtykke på vegne av andre tilsvarende.

§ 17 første ledd skal lyde:

Statens helsetilsyn skal i samsvar med *helsetilsynsloven* føre tilsyn med at lovens bestemmelser overholdes.

27. I lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Med alternativ behandling menes helserelatert behandling som utøves utenfor *helse- og omsorgstjenesten*, og som ikke utøves av autorisert helsepersonell. Behandling som utøves i *helse- og omsorgstjenesten* eller av autorisert helsepersonell, omfattes likevel av begrepet alternativ behandling når det brukes metoder som i all vesentlighet anvendes utenfor *helse- og omsorgstjenesten*.

§ 2 femte ledd skal lyde:

Når alternativ behandling utøves i *helse- og omsorgstjenesten* eller av autorisert helsepersonell, gjelder også helsepersonelloven. Autorisert helsepersonell skal gi in-

formasjon og innsyn i journal tilsvarende det som følger av helsepersonelloven § 10 og § 41, også dersom pasienten ikke har rettigheter etter *pasient- og brukerrettighetsloven*.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke dersom behandlingen skjer i samarbeid eller samforståelse med pasientens lege, og pasienten er myndig og har samtykkekompetanse etter *pasient- og brukerrettighetsloven* § 4-3 første og andre ledd. Det samme gjelder for andre pasienter dersom *helse- og omsorgstjenesten* ikke har helbredende eller lindrende behandling å tilby pasienten. Samtykkebestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven* §§ 4-4, 4-5, 4-7 og 4-8 gjelder tilsvarende så langt de passer.

28. I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot skal § 3-8 lyde:

§ 3-8 *Helsetilsyn*

Forskrift gitt i medhald av *helse- og omsorgstjenesteloven* § 3-2 andre ledd gjeld for elevar ved skolar i Noreg godkjende etter denne lova. Kommunen der skolen ligg, har ansvaret for å gjennomføre helsetenesta i samsvar med forskrifta og å dekkje utgifter for helsetenesta ved skolane etter same reglar som for offentlege skolar.

29. I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2A-6 første ledd skal lyde:

Dersom nemnda finner at preimplantasjonsdiagnostikk skal tilbys, og behandling ikke kan utføres forsvarlig i Norge etter aksepterte metoder, skal tjenesten kjøpes i utlandet. Dette gjelder uavhengig av om vilkårene i *pasient- og brukerrettighetsloven* § 2-1 b femte ledd er oppfylt.

5-8 overskriften skal lyde:

§ 5-8 *Forbud mot bruk av genetiske opplysninger utenfor helse- og omsorgstjenesten*

30. I lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. skal § 2 første ledd bokstav c lyde:

private eller ideelle virksomheter som produserer *helse- og omsorgstjenester*, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt å utføre ved lov,

31. I lov 2. juli 2004 nr. 64 om ordning med lokaler for injeksjon av narkotika gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

En sprøyteromsordning som er etablert i medhold av denne loven, er å anse som *kommunal helse- og omsorgstjeneste*.

§ 3 andre ledd skal lyde:

For brukere av sprøyteromsordningen skal sprøyteromsordningen være et supplement til kommunens øvrige *helse- og omsorgstjenester*.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Adgang til sprøyterommet er ikke nødvendig helsehjelp etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a*. Avgjørelse om adgang til sprøyterommet kan ikke påklages etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2*.

32. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 64 andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at *helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9* skal gjelde tilsvarende. Kongen kan gi særlige regler om saksbehandlingen.

§ 65 andre ledd skal lyde:

Den domfelte, hans nærmeste pårørende og den faglig ansvarlige ved den institusjon som har behandlingsansvaret for den domfelte, kan begjære opphør av reaksjonen. Hvem som er den domfeltes nærmeste pårørende, avgjøres etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3* første ledd bokstav b. Påtalemyndigheten fremmer saken for tingretten, som treffer avgjørelsen ved dom. Behandlingen av saken skal påskyndes.

§ 284 tredje ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes yrkesutøvere og ansatte i barnehager, barnevernet, *sosialtjenesten, helse- og omsorgstjenesten*, skoler, skolefritidsordninger og trossamfunn, som ved anmeldelse eller på annen måte unnlater å søke å avverge en kjønnslemlestelse. Tilsvarende gjelder for forstandere og religiøse ledere i trossamfunn. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Unnlatelsen er ikke straffbar hvis kjønnslemlestelsen ikke kommer til fullbyrdelse eller til straffbart forsøk.

33. I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager skal § 21 lyde:

§ 21 *Opplysningsplikt til sosialtjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten*

Barnehagepersonalet skal gi sosialtjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten bistand i klientsaker. De skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra kommunens side, og skal av eget tiltak gi sosialtjenesten eller den kommunale helse- og omsorgstjenesten opplysninger om slike forhold. Av eget tiltak kan opplysninger bare gis etter samtykke fra klienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt. Opplysninger skal normalt gis av styrer.

34. I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 11 andre ledd skal lyde:

Pålegg om å gjøre tjeneste i sosialtjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten etter lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 4-1 kan også omfatte ansatte i etaten.

§ 14 a tredje ledd skal lyde:

Brukere som har fått fastslått at de har et bistandsbehov, har rett til å delta i utarbeidelsen av en konkret plan

for hvordan de skal komme i arbeid (aktivitetsplan). Det skal likevel ikke utarbeides aktivitetsplaner for personer som har rett til kvalifiseringsprogram etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*.

35. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal § 84 andre ledd lyde:

Offentlige myndigheter skal etter anmodning gi utlendingsmyndighetene opplysninger om referansepersonen i en sak om oppholdstillatelse etter kapittel 6 eller om oppholdsrett etter kapittel 13 i loven her har mottatt økonomisk stønad etter *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen* det siste året før opplysningene avgis. Opplysningene gis uten hinder av taushetsplikt i *lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 44*.

36. I lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne skal § 12 fjerde ledd lyde:

Kommunen skal foreta rimelig individuell tilrettelegging av tjenestetilbud etter *helse- og omsorgstjenesteloven* av varig karakter for den enkelte, for å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne får et likeverdig tilbud.

37. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning gjøres følgende endringer:

§ 17 andre til sjetten ledd skal lyde:

Samtykkekompetanse etter første ledd kan bortfalle i situasjoner som vist til i *pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3* andre ledd.

Foreldre eller andre med foreldreansvar må samtykke til forskning med mindreårige mellom 16 og 18 år som innebærer legemsinngrep eller legemiddelutprøving.

For samtykke til forskning som inkluderer deltakere under 16 år, gjelder samtykkebestemmelsene i *pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4* tilsvarende. Dersom barn mellom 12 og 16 år av grunner som bør respekteres, ikke ønsker at foreldrene, andre med foreldreansvar eller barnevernstjenesten gjøres kjent med opplysninger om barnet, skal dette ivaretas.

For personer uten samtykkekompetanse etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3* andre ledd skal nærmeste pårørende etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3* bokstav b samtykke.

For personer som er umyndiggjorte etter lov 28. november 1898 om umyndiggjørelse gjelder *pasient- og brukerrettighetsloven § 4-7* tilsvarende.

§ 18 første ledd skal lyde:

Forskning som inkluderer mindreårige og personer uten samtykkekompetanse etter *pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3* kan bare finne sted dersom

- eventuell risiko eller ulempe for personen er ubetydelig,
- personen selv ikke motsetter seg det, og
- det er grunn til å anta at resultatene av forskningen kan være til nytte for den aktuelle personen eller for andre personer med samme aldersspesifikke lidelse, sykdom, skade eller tilstand.

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Adgang til bruk av biologisk materiale som er innsamlet i helse- og omsorgstjenesten til forskning*

Den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk kan bestemme at humant biologisk materiale innsamlet i *helse- og omsorgstjenesten* som ledd i diagnostisering og behandling, kan eller skal brukes til forskningsformål uten innhenting av pasientens samtykke. Dette kan bare skje dersom slik forskning er av vesentlig interesse for samfunnet og hensynet til deltakernes velferd og integritet er ivaretatt. Den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk kan sette vilkår for bruken.

Pasienten skal på forhånd ha blitt informert om at humant biologisk materiale i visse tilfeller kan benyttes til forskning og må ha fått adgang til å reservere seg mot forskning på humant biologisk materiale.

Det skal opprettes et elektronisk register med oversikt over de pasientene som har reservert seg mot at deres biologiske materiale benyttes til forskning.

§ 35 skal lyde:

§ 35 *Adgang til bruk av helseopplysninger som er innsamlet i helse- og omsorgstjenesten til forskning*

Den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk kan bestemme at helseopplysninger kan eller skal gis fra helsepersonell til bruk i forskning, og at det kan skje uten hinder av taushetsplikt. Det samme gjelder opplysninger innsamlet i *helse- og omsorgstjenesten*. Dette kan bare skje dersom slik forskning er av vesentlig interesse for samfunnet og hensynet til deltakernes velferd og integritet er ivaretatt. Den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk kan sette vilkår for bruken. Reglene om taushetsplikt etter § 7 gjelder tilsvarende for den som mottar opplysningene.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av taushetsbelagte opplysninger i forskning.

38. I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal § 12-7 nr. 10 lyde:

krav om særskilt rekkefølge for gjennomføring av tiltak etter planen, og at utbygging av et område ikke kan finne sted før tekniske anlegg og samfunnstjenester som energiforsyning, transport og vegnett, *sosiale tjenester, helse- og omsorgstjenester*, barnehager, friområder, skoler mv. er tilstrekkelig etablert,

39. I lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesenter-tilbud skal § 4 andre ledd lyde:

Tilbud og tenester etter denne lova kan inngå som ledd i samordninga av ein individuell plan etter anna lovgiving, jf. *helse- og omsorgstjenesteloven § 7-1, pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5, psykisk helsevernloven § 4-1, og lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen §§ 28 og 33.*

40. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 3-2 første ledd skal lyde:

(1) Omsetning og formidling av helsetjenester er unntatt fra loven, herunder tjenester som

- a. omfattes av *helse- og omsorgstjenesteloven* og spesialisthelsetjenesteloven
- b. omfattes av tannhelsetjenesteloven, samt tanntekniske tjenester
- c. omfattes av folketrygdloven kapittel 5 og 10
- d. ytes av yrkesgrupper med autorisasjon eller lisens etter helsepersonelloven
- e. ytes av bedriftshelsetjenesten

§ 3-4 første ledd skal lyde:

(1) Omsetning og formidling av sosiale tjenester er unntatt fra loven, herunder sosiale tjenester

- a. etter *helse- og omsorgstjenesteloven* og barnevernloven
- b. som ytes i barne- og ungdomsinstitusjoner, fritidsklubber, feriekolonier og lignende
- c. som gjelder pass av barn

41. I lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål gjøres følgende endringer:

§ 57 første ledd skal lyde:

Må det antas at det er behov for vergemål for en person som er innlagt i *institusjon*, skal *institusjonen* melde fra til *Fylkesmannen*. Meldeplikten gjelder også ansvarlig for *kommunens sosialtjeneste og kommunens helse- og omsorgstjeneste* utenfor institusjon. Meldingen skal begrunnes.

§ 67 skal lyde:

§ 67 *Vurdering av tvungen forvaltning*

I forbindelse med opprettelsen av vergemålet skal *Fylkesmannen* vurdere om midler som er underlagt tvungen forvaltning i medhold av folketrygdloven § 22-4, folketrygdloven § 22-6, *helse- og omsorgstjenesteloven § 12-4*, i stedet skal forvaltes av vergen.

§ 71 femte ledd skal lyde:

Retten sørger for at saken blir tilstrekkelig opplyst. Retten har i den forbindelse krav på å få bistand fra politiet. Helsepersonell, ansatte i *helse- og omsorgstjenesten*, sosialtjenesten og ansatte i barnevernstjenesten kan gi nødvendige og relevante opplysninger til oppnevnt sakkyndig og avgi vitneforklaring uten hinder av taushetsplikt.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til lovens overskrift og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal lovens tittel lyde:

4. Lov om kommunale helse-, omsorgs- og sosialtjenester m.m. (helse-, omsorgs- og sosialtjenesteloven)»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til lovens overskrift og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.06)

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling til § 3-2 første ledd nr. 4 og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal § 3-2 første ledd nr. 4 lyde:

Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning, psykologtjeneste, sykepleietjeneste, fysioterapitjeneste og jordmortjeneste»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 3-2 første ledd nr. 4 og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.32)

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling til § 3-10, paragrafens overskrift og tredje ledd og forslagene nr. 4 og 5, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal overskriften til § 3-10 lyde:

§ 3-10 Pasienters og brukeres innflytelse og samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner og private leverandører»

Forslag nr. 5 lyder:

«I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) som foreslått i Prop. 91 L (2010–2011) skal § 3-10 tredje ledd lyde:

Helse- og omsorgstjenesten skal samarbeide med brukergruppenes organisasjoner og med frivillige og ideelle organisasjoner og private leverandører som arbeider med de samme oppgaver som helse- og omsorgstjenesten.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 3-10, paragrafens overskrift og tredje ledd og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.02)

Presidenten: Det votes så over komiteens innstilling til § 11-3.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til § 11-3 ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.29)

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling til lov om pasientrettigheter § 7-6 første ledd og forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov 2. juni 1999 nr. 63 om pasientrettigheter skal § 7-6 første ledd lyde:

Forvaltningslovens regler om behandling av klager over enkeltvedtak gjelder så langt de passer. Fylkesmannen skal ved prøving av kommunale vedtak om helse- og omsorgstjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd tredje punktum.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til lov om pasientrettigheter § 7-6 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.55)

Presidenten: Det votes over alt øvrig under A, og det dreier seg om hele innstillingens forslag til vedtak utenom det vi allerede har votert over.

Votering:

Komiteens innstilling til alt øvrig under A ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber regjeringen utrede videre de økonomiske og administrative konsekvensene og raskt komme tilbake til Stortinget med et forslag om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse for brukere med stort behov innenfor den samme økonomiske rammen som gjelder i dag.

Presidenten: Innstillingens forslag til vedtak punkt B blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egen sak i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag, forslagene nr. 1–3, fra Per Arne Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en vurdering av mulighetene for rehabiliteringstilbud i utlandet og hvilken finansiering som kan legges til grunn.»

Dette forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egen sak i et senere møte i Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser§ 1 *Formål*

Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

§ 2 *Virkeområde*

Loven gjelder for kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter. Det som er fastsatt for fylkeskommuner i denne loven gjelder også for Oslo kommune.

Lovens kapittel 3 gjelder i tillegg for privat og offentlig virksomhet og eiendom når forhold ved disse direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen.

Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler av

hensyn til stedlige forhold. Kongen kan bestemme om og i hvilken utstrekning bestemmelser gitt i loven her skal gjelde på norske skip i utenriksfart, i norske sivile luftfartøyer i internasjonal trafikk og på installasjoner og fartøy i arbeid på den norske kontinentalsokkelen.

Loven gjelder for helsepersonell, offentlige tjenestemenn og private der dette fastsettes i medhold av §§ 28 og 29.

§ 3 *Definisjoner*

I loven her menes med

- folkehelse:* befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning
- folkehelsearbeid:* samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Kapittel 2 Kommunens ansvar§ 4 *Kommunens ansvar for folkehelsearbeid*

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

§ 5 *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen*

Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal blant annet baseres på:

- opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig etter §§ 20 og 25,
- kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 og
- kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse.

Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om krav til kommunens oversikt.

§ 6 *Mål og planlegging*

Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelseutfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10-1.

Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5 annet ledd.

§ 7 *Folkehelseiltak*

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk.

Kommunen skal gi informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte selv og befolkningen kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom.

Kapittel 3 Miljørettet helsevern

§ 8 *Virkeområde og forskrifter*

Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.

Departementet kan innenfor formålene etter § 1, gi forskrifter om miljørettet helsevern, herunder bestemmelser om innemiljø, luftkvalitet, vann og vannforsyning, støy, omgivelseshygiene, forebygging av ulykker og skader mv. Det kan også gis forskrifter om plikt til å ha internkontrollsystemer og til å føre internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av dette kapittel overholdes.

§ 9 *Kommunens oppgaver og delegering av myndighet*

Kommunen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, jf. § 8. Ansvar og oppgaver innen miljørettet helsevern som i denne lov er lagt til kommunen, kan i tillegg til å delegeres etter bestemmelsene i kommuneloven delegeres til et interkommunalt selskap.

Kommunens myndighet kan utøves av kommunelegen dersom dette på grunn av tidsnød er nødvendig for at kommunens oppgaver etter dette kapittel skal kunne utføres.

§ 10 *Meldeplikt og godkjenning*

Departementet kan innenfor miljørettet helsevern, jf. § 8, gi nærmere bestemmelser om meldeplikt til, eller plikt til å innhente godkjenning fra, kommunen før eller ved iverksetting av virksomhet som kan ha innvirkning på helsen. Det samme gjelder ved endring av slik virksomhet. Kommunen kan ved godkjenning sette vilkår for å ivareta

hensynet til folks helse, jf. §§ 1 og 8. Nærmere bestemmelser om godkjenning, herunder saksbehandlingsregler til utfylling av tjenesteloven, kan gis i forskriftene. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn.

For virksomheter som er underlagt melde- eller godkjenningsplikt, kan det i forskrift etter første ledd kreves at en vurdering fra et akkreditert inspeksjonsorgan skal fremlegges. Slik vurdering kan kreves innhentet ved nærmere bestemte tidsintervaller. Virksomheten dekker utgiftene til vurderingen fra det akkrediterte inspeksjonsorganet.

Dersom godkjenning ikke foreligger, kan kommunen kreve virksomheten stanset. Stansing kan bare kreves dersom ulempene ved stansing står i rimelig forhold til den helsefare som unngås. Stansing kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

I forskriftene kan det bestemmes at fylkesmannen skal ha godkjenningsmyndighet dersom virksomheten berører flere kommuner. Berører virksomheten flere fylker, kan det bestemmes at departementet skal ha godkjenningsmyndigheten. For vann og vannforsyning kan det i forskrift bestemmes at annen statlig myndighet enn fylkesmannen skal ha godkjenningsmyndigheten. Det kan videre gis særskilte bestemmelser om klageordning i tilfeller hvor fylkesmannen, departementet eller annen statlig myndighet gir godkjenning.

§ 11 *Helsekonsekvensutredning*

Kommunen kan pålegge den som planlegger eller driver virksomhet, eller den ansvarlige for forhold ved en eiendom, for egen regning å utrede mulige helsemessige konsekvenser av tiltaket eller forholdet. Slik utredning kan bare kreves dersom ulempene ved å foreta utredningen står i rimelig forhold til de helsemessige hensyn som tilsier at forholdet utredes.

Klageinstansen har ved behandling av klagesaker tilsvarende rett til å kreve helsekonsekvensutredning.

§ 12 *Opplysningsplikt*

Kommunen kan pålegge den som planlegger eller driver virksomhet som kan ha innvirkning på helsen, en plikt til, uten hinder av taushetsplikt, å gi kommunen de opplysninger som er nødvendige for at den kan utføre sine gjøremål etter dette kapittel. Når særlige grunner tilsier det, kan kommunen kreve at opplysningene gis av enhver som utfører arbeid for den som har opplysningsplikt etter første punktum. Opplysninger som nevnt i første punktum kan også kreves fra andre offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt.

Den ansvarlige for eiendom eller virksomhet som nevnt i første ledd, skal av eget tiltak gi kommunen opplysninger om forhold ved eiendommen eller virksomheten som åpenbart kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen kan dessuten pålegge den ansvarlige for eiendom eller virksomhet som nevnt i første ledd, plikt til å gi allmennheten, kunder eller andre opplysninger om forhold ved eiendommen eller virksomheten som kan ha innvirkning på helsen.

§ 13 *Gransking*

Kommunen kan for å ivareta sine oppgaver etter dette kapittel beslutte at det skal foretas gransking av eiendom eller virksomhet. Granskingen kan gjennomføres av den som er delegert myndighet etter § 9 eller av kommunelegen i hastesaker. Granskingen kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

Den som utfører granskingen skal uhindret ha adgang til å inspisere eiendom og virksomhet og til å ta nødvendige prøver uten godtgjøring. Det kan kreves fremlagt dokumenter og materiale og kreves foretatt undersøkelser som kan ha betydning for kommunens gjøremål etter dette kapittel. Omkostninger forbundet med granskingen betales av den ansvarlige for eiendommen eller virksomheten.

Fylkesmannen har i klagesaker tilsvarende adgang til å gjennomføre gransking.

Ved gransking av virksomhet eller eiendom, skal den som utfører granskingen, først ta kontakt med representanter for virksomhetens ledelse.

§ 14 *Retting*

Kommunen kan pålegge forhold ved en eiendom eller virksomhet i kommunen rettet hvis forholdet direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen eller er i strid med bestemmelser gitt i medhold av dette kapittel. Retting kan bare kreves dersom ulempene ved å foreta rettingen står i rimelig forhold til de helsemessige hensyn som tilsier at forholdet rettes.

Pålegget skal være skriftlig og inneholde en frist for når det skal være utført. Det skal rettes til den som er ansvarlig for forholdet, eller til virksomheten som sådan. Kostnadene ved å gjennomføre pålegget skal dekkes av den som er ansvarlig for forholdet, eventuelt av virksomheten som sådan.

§ 15 *Tvangsmulkt*

Kommunen kan ved oversittelse av frist for å oppfylle pålegg om retting av forhold etter § 14 ilegge adressaten for pålegget tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt. Tvangsmulkten må være fastsatt enten samtidig med pålegget eller i forbindelse med fastsettelse av ny frist for oppfyllelse av pålegget. Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført og hvilke kostnader det antas å medføre. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Tvangsmulkten er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt.

§ 16 *Stansing*

Oppstår det forhold ved en virksomhet eller eiendom som medfører en overhengende fare for helseskade, skal kommunen stanse hele eller deler av virksomheten eller aktiviteten inntil forholdene er rettet eller faren er over. Stansing kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

§ 17 *Overtredelsesgebyr*

Departementet kan i forskrift fastsette at kommunen kan ilegge overtredelsesgebyr overfor den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i §§ 10 til 14 og § 16. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrifter gitt i medhold av §§ 8 og 10 når det er fastsatt i forskriften at overtredelse kan medføre slik sanksjon.

I forskrift etter første ledd kan departementet gi nærmere bestemmelser om hvilke overtredelser nevnt i første ledd som kan medføre overtredelsesgebyr. Videre skal forskriften gi nærmere bestemmelser om utmåling og betaling av gebyret, og det kan gis regler om rente og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyr ikke blir betalt ved forfall. Gebyret tilfaller statskassen.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr i samsvar med første til tredje ledd når overtredelsen er begått av noen som har handlet på vegne av foretaket. Dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

§ 18 *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer pålegg eller forskrifter gitt i medhold av dette kapittel. Medvirkning straffes på samme måte.

Har overtredelsen ikke medført helseskade eller kun ubetydelig fare for helseskade, skjer offentlig påtale kun etter begjæring fra kommunestyret selv.

§ 19 *Klage*

Fylkesmannen avgjør klager over vedtak truffet av kommunen eller kommunelegen etter dette kapittel.

Kapittel 4 Fylkeskommunens ansvar

§ 20 *Fylkeskommunens ansvar for folkehelsearbeid*

Fylkeskommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler som fylkeskommunen er tillagt. Dette skal skje gjennom regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting og tiltak som kan møte fylkets folkehelseutfordringer, jf. § 21 annet ledd.

Fylkeskommunen skal understøtte folkehelsearbeidet i kommunene, blant annet ved å gjøre tilgjengelig opplysninger i henhold til § 21, jf. § 5 første ledd bokstav a. Fylkeskommunen skal være pådriver for og samordne folkehelsearbeidet i fylket, for eksempel gjennom partnerskap.

§ 21 *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i fylket*

Fylkeskommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i fylket og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal blant annet baseres på:

- opplysninger som statlige helsemyndigheter gjør tilgjengelig etter § 25,
- relevant kunnskap fra kommunene, tannhelsetjenesten og andre deler av fylkeskommunens virksomhet med betydning for folkehelsen.

Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringene i fylket, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Fylkeskommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.

Oversikten over fylkeskommunens folkehelseutfordringer etter annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med fylkeskommunens planstrategi. En drøfting av disse utfordringene bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 7-1.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om krav til fylkeskommunens oversikt, herunder om plikt til å gjennomføre befolkningsundersøkelser, og om innholdet i og gjennomføringen av slike undersøkelser i fylket.

Kapittel 5 Statlige myndigheters ansvar

§ 22 Statlige myndigheters ansvar

Statlige myndigheter skal i sin virksomhet vurdere konsekvenser for befolkningens helse der det er relevant.

§ 23 Fylkesmannens ansvar

Fylkesmannen skal bidra til å iverksette nasjonal politikk på folkehelseområdet og være pådriver for kunnskapsbasert folkehelsearbeid på lokalt og regionalt nivå, blant annet gjennom råd og veiledning til kommuner og fylkeskommuner.

§ 24 Helsedirektoratets ansvar

Helsedirektoratet skal følge med på forhold som påvirker folkehelsen og bidra til å iverksette nasjonal politikk på folkehelseområdet og være en pådriver for kunnskapsbasert folkehelsearbeid, blant annet gjennom utvikling av nasjonale normer og standarder for godt folkehelsearbeid.

Helsedirektoratet skal gi kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn og andre statlige institusjoner, helsepersonell og befolkningen informasjon, råd og veiledning om strategier og tiltak i folkehelsearbeidet. Direktoratet skal videre samarbeide med Nasjonalt folkehelseinstitutt om å gjøre tilgjengelig opplysninger om helsetilstand og påvirkningsfaktorer etter § 25.

§ 25 Nasjonalt folkehelseinstitutts ansvar

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal overvåke utviklingen av folkehelsen, utarbeide oversikt over befolkningens helsetilstand og faktorer som påvirker denne, samt drive forskning på folkehelseområdet.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal gjøre tilgjengelig opplysninger som grunnlag for kommunenes og fylkeskommunenes oversikter etter §§ 5 og 21. Opplysningene skal være basert på statistikk fra sentrale helseregistre, samt annen relevant statistikk. Nasjonalt folkehelseinstitutt skal gi bistand, råd, veiledning og informasjon i den forbindelse.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om opplysninger som skal gjøres tilgjengelig for kommunen og fylkeskommunen.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal i forbindelse med eks-

ponering for helseskadelige miljøfaktorer bistå kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn og andre statlige institusjoner, helsepersonell og befolkningen for å sikre beskyttelse av befolkningens helse.

Kapittel 6 Samarbeid, beredskap, internkontroll, tilsyn mv.

§ 26 Samarbeid mellom kommuner

Departementet kan pålegge samarbeid mellom kommuner når det anses påkrevet for en forsvarlig løsning av folkehelsearbeidet i kommunene, herunder gi bestemmelser om hvilke oppgaver det skal samarbeides om og fordeling av utgifter.

Dersom forholdene tilsier det, skal kommunen yte bistand til andre kommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den kommunen som har bistandsbehovet. Den kommunen som mottar bistand skal yte kommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre annet er avtalt eller bestemt i medhold av første ledd.

§ 27 Samfunnsmedisinsk kompetanse

Kommunen skal ha nødvendig samfunnsmedisinsk kompetanse for å ivareta oppgaver etter loven her. Det skal ansettes en eller flere kommuneleger som medisinsk-faglig rådgiver for kommunen for å ivareta blant annet:

- samfunnsmedisinsk rådgivning i kommunens folkehelsearbeid, jf. §§ 4 til 7, herunder epidemiologiske analyser, jf. § 5 annet ledd,
- hastekompetanse på kommunens vegne i saker innen miljørettet helsevern, smittevern og helsemessig beredskap og
- andre oppgaver delegert fra kommunestyret.

Kommunene kan samarbeide med andre kommuner om ansettelse av kommunelege.

§ 28 Beredskap

Kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen, Helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt har ansvar for nødvendige beredskapsforberedelser og for tiltak i beredskapssituasjoner, jf. helseberedskapsloven § 2-1.

Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for sine oppgaver etter denne lovens kapittel 3, i samsvar med helseberedskapsloven. Helseberedskapsplanen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kommunens beredskap innen miljørettet helsevern, og om meldeplikt for kommuner, helseforetak og helsepersonell til Nasjonalt folkehelseinstitutt om miljøhendelser eller mistanke om utbrudd av sykdom relatert til eksponering for helseskadelige miljøfaktorer. I forskrift kan videre gis nærmere bestemmelser om oppgaver for og ansvarsfordeling mellom kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter for å sikre beskyttelse av befolkningens helse.

§ 29 Gjennomføring av avtaler med fremmede stater og internasjonale organisasjoner

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser for gjennomføring av avtaler på folkehelseområdet med fremmede stater og internasjonale organisasjoner.

Forskrift etter første ledd kan gi bestemmelser om gjennomføring av Verdens helseorganisasjons internasjonale helsereglement (IHR), herunder om etablering av IHR-registre. IHR-registre kan inneholde helseopplysninger i avidentifisert eller i personidentifiserbar form, uten samtykke fra de registrerte. Det kan gis bestemmelser om plikt for helsepersonell, offentlige tjenestemenn og private til å melde eller varsle helseopplysninger til IHR-registre. Videre behandling av opplysninger i IHR-registre skal være i tråd med bestemmelsene i helseregisterloven.

Forskrift etter første ledd kan gi bestemmelser om iverksetting av midlertidige og stående tiltak fra Verdens helseorganisasjon.

§ 30 Internkontroll

Kommunen og fylkeskommunen skal føre internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven her overholdes.

Kommunenes tilsyn med virksomhet og eiendom i henhold til § 9 skal dokumenteres særskilt, herunder uavhengighet og likebehandling i tilsynet.

§ 31 Statlig tilsyn med lov om folkehelsearbeid

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens og fylkeskommunens oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av §§ 4 til 9, 20, 21 og 27 til 30 i loven her.

Reglene i kommuneloven kapittel 10 A gjelder for tilsynsvirksomheten etter første ledd.

§ 32 Overordnet faglig tilsyn

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsyn med loven her i henhold til § 31, og skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i lov og forskrift.

§ 33 Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt eller videreført i medhold av lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene kapittel 4a og § 7-9 gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 34 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

§ 35 Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 19. juni 2009 nr. 65 om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet oppheves.
2. I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader gjøres følgende endringer:

§ 13 annet ledd skal lyde:

Reglene vedrørende kommunestyrets og Arbeidstilsy-

nets virksomhet som tilsynsorgan etter henholdsvis folkehelseloven kapittel 3 og arbeidsmiljøloven § 18-4 til 18-8 får tilsvarende anvendelse ved tilsyn etter paragrafen her.

3. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer gjøres følgende endringer:

§ 2-2 åttende ledd skal lyde:

Når det er nødvendig for iverksetting av tiltak eller for oversikt og kontroll i forbindelse med smittsomme sykdommer, kan kommunelegen, fylkesmannen, Helsetilsynet i fylket, *Helsedirektoratet*, Statens helsetilsyn og *Nasjonalt folkehelseinstitutt* kreve opplysninger fra offentlige kilder eller privat *helse- og omsorgstjeneste* uten hinder av lovbestemt taushetsplikt. *Helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt kan i en smittesituasjon behandle opplysninger samlet inn etter dette ledd i utbruddsregistre. Behandling av opplysninger skal være i tråd med bestemmelsene i helseregisterloven.*

§ 4-10 første til tredje ledd skal lyde:

Tjenestemenn ved politiet, skipskontrollen, losvesenet, tollvesenet og havnevesenet, på flyplasser og *ansatte i Mattilsynet* plikter å ha særlig oppmerksomhet rettet mot smittsomme sykdommer. De plikter å bistå med gjennomføringen og overholdelsen av de bestemmelser som er gitt i denne loven eller *helse- og omsorgstjenesteloven*, eller i medhold av disse lovene.

Tjenestemenn etter første ledd skal uten hinder av lovbestemt taushetsplikt underrette kommunelegen når de har en sterk mistanke om en allmennfarlig smittsom sykdom eller oppdager et tilfelle av en slik sykdom. Det samme gjelder når de blir oppmerksom på forhold som kan medføre en nærliggende fare for overføring av en slik sykdom og det åpenbart er nødvendig med hjelp eller tiltak fra *helse- og omsorgstjenesten*. Hvis kommunelegen ikke er til stede, skal tjenestemennene underrette fylkesmannen.

§ 4-10 tredje oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Mattilsynet skal straks underrette kommunelegen eller fylkesmannen ved mistanke om eller tilfelle av smittsom dyresykdom som kan utgjøre en fare for mennesker eller ved mistanke om smittsom sykdom som formidles til mennesker via næringsmidler.

§ 4-10 femte ledd blir nytt fjerde ledd og sjette ledd blir nytt femte ledd.

4. I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap (*helseberedskapsloven*)

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Denne lov gjelder for:

- a) den offentlige helse- og omsorgstjeneste og *kommunens folkehelsearbeid etter folkehelseloven kapittel 2 og 3*,
- b) private som i henhold til lov eller avtale tilbyr *helse-*

- og omsorgstjenester eller sosialtjenester til befolkningen,
- c) private som uten formell tilknytning til kommune, fylkeskommune, regionalt helseforetak eller staten tilbyr *helse- og omsorgstjenester eller sosialtjenester*,
- d) *Mattilsynet*,
- e) *offentlige næringsmiddellaboratorier*,
- f) *private næringsmiddellaboratorier*,
- g) vannverk
- h) apotek, grossister og tilvirkere av legemidler.

Presidenten: Det votes over alternativt mellom komiteens innstilling til lov om folkehelsearbeid (folkehelse-loven) § 4 tredje ledd tredje punktum og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov om folkehelsearbeid (folkehelse-loven) skal § 4 tredje ledd tredje punktum lyde:

Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor og andre aktører, herunder private og ideelle aktører.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til lov om folkehelsearbeid (folkehelse-loven) § 4 tredje ledd tredje punktum og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.09)

Presidenten: Det votes over alternativt mellom komiteens innstilling til § 31 første ledd og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov om folkehelsearbeid (folkehelse-loven) skal § 31 første ledd lyde:

Fylkesmannen kan føre tilsyn med lovligheten av kommunens og fylkeskommunens oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av denne lov §§ 4 til 9, 20, 21 og 27 til 30.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 31 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.34)

Presidenten: Det votes samlet over alt øvrig i innstillingens forslag til vedtak.

Votering:

Komiteens innstilling til alt øvrig ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:121 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Bent Høie, Øyvind Halleraker, Elisabeth Røbekk Nørve og Elisabeth Aspaker om tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Per Arne Olsen satt fram to forslag, forslagene nr. 1 og 2, på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette arbeid for å innføre et «pakkeforløp» innen kreftomsorgen og deler av iskemisk hjertesykdom etter dansk modell.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides prognoser for forventet ventetid på behandling av de ulike kreftformene, slik at kreftpasienter kan velge sykehus også ut fra forventet ventetid, på lik linje med andre pasienter.»

Det votes alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:130 S (2010–2011) – representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om å innføre såkalt «pakkeforløp» innen kreftomsorgen og deler av iskemisk hjertesykdom etter dansk modell – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 53 mot 48 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.43.09)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v om endringer i legemiddeloven

I

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt annet punktum skal lyde:

Uavhengig av § 2 første ledd gjelder denne loven også for de stoffer, droger, planter, sopper og blandinger som Kongen etter § 22 har fastsatt som narkotika.

Kapittel VIII overskriften skal lyde:

Kap. VIII. Narkotika

§ 22 skal lyde:

Kongen fastsetter hvilke stoffer, droger, *planter, sopper og blandinger (narkotika)* som skal komme inn under bestemmelsene i dette kapittel og gir forskrifter om tilvirkning, omsetning (salg, kjøp, annen overdragelse og mellommannsvirksomhet), innførsel, utførsel, gjennomførsel (transitt), utlevering, forsendelse og oppbevaring av disse, samt om dyrking av vekster som skal nyttes til fremstilling av *narkotika*.

I forskriftene kan inntas forbud mot *besittelse, bruk, tilvirkning, anskaffelse, omsetning, innførsel, utførsel og gjennomførsel av visse narkotika*. Forskriftene skal gjelde også for frihavner, frilager og transittopplag.

§ 23 skal lyde:

Tilvirkning av *narkotika* må bare foregå i den utstrekning det er uttrykkelig fastsatt i tillatelse etter § 12.

Innførsel av og engros- og detaljomsetning med narkotika må bare foregå i den utstrekning dette er tillatt i henhold til §§ 13, 14 og 16. Dersom ikke annet er bestemt i forskrifter, må innførsel, utførsel og gjennomførsel av *narkotika* bare skje etter særskilt tillatelse (*sertifikat*) for hver gang og på de vilkår som er fastsatt i tillatelsen eller i forskrifter. Tillatelsen utstedes av den myndighet som Kongen bestemmer.

Omsetning, utlevering og forsendelse av *narkotika* er bare tillatt til medisinsk, vitenskapelig eller *industriell* bruk i samsvar med gjeldende forskrifter.

Tilvirkere og selgere er pliktige til å gi de meldinger og opplysninger som departementet krever.

Ny § 23a skal lyde:

Det kan kreves gebyr for behandling av søknader om særskilt tillatelse til innførsel og utførsel av narkotika. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gebyr, herunder om gebyrets størrelse.

§ 24 første ledd skal lyde:

Det er forbudt uten lovlig adkomst å være i besittelse av eller å bruke *narkotika* og å skaffe seg adgang til å få kjøpt slike varer under falske opplysninger, f.eks. om navn, bosted, sykdom eller sykdomstegn.

§ 25 første og annet ledd skal lyde:

Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for at opplysninger om mulig misbruk av *narkotika* gis til Statens helsetilsyn.

Leger, tannleger, veterinærer, apotekere og apotekbestyrere, psykologer, edruelighetsnemnder og politiet er pliktig til på anmodning å gi Statens helsetilsyn opplysninger om bestemte personers mulige misbruk av *narkotika*, eller om andre bestemt angitte tilfeller av misbruk eller overtredelse av bestemmelser i lov eller forskrifter om disse varer. I sak om straff eller inndragning p.g.a. overtredelse av slike bestemmelser kan retten uten hinder av straffeprosessloven § 119 motta vitneprov om disse forhold.

Kap. VIII a. overskriften skal lyde:

Kap. VIII a. Stoffer som kan brukes ved ulovlig fremstilling av narkotika

§ 25a første ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrifter om at det kreves særskilt godkjenning for import, eksport, transitt, tilvirkning, mottak, besittelse, håndtering og omsetning av stoffer som kan brukes ved illegal fremstilling av *narkotika*, for å hindre spredning av slike stoffer.

§ 31 annet ledd skal lyde:

Besittelse og bruk av *narkotika*, jfr. § 24 første ledd, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder, eller begge deler.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Departementet bestemmer også hva som skal gjøres med *narkotika* som er å regne som hittegods.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer i at Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet får fullmakt til å gjere endringar i løyvingane til kommunane og trygderefusjonane for legehjelp, psykologhjelp og fysioterapi frå 1. juli 2011 på grunnlag av eventuelle avtalar med Den norske legeförening, Norsk Psykologforening og Norsk Fysioterapeutforbund frå same dato.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Per Arne Olsen satt fram to forslag, forslagene nr. 1 og 2, fra på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig opprette en hjertebro til Danmark, i det omfang som er nødvendig for at ventetidsgarantien for ablasjonspasienter overholdes.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere arbeidet med å bygge opp tilstrekkelig kapasitet knyttet til ablasjonspasienter ved Feiringklinikken, samt utnytte denne kapasiteten.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:131 S (2010–2011) – representantforslag fra Per Arne Olsen, Kari Kjønnaas Kjos og Jon Jæger Gåsvatn om opprettelse av en hjertebro til Danmark for ablasjonspasienter – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling

og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 52 mot 48 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.44.35)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 37 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 3–6, fra Arve Kambe på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 7–9, fra Arve Kambe på vegne av Høyre og Venstre
- forslagene nr. 10–13, fra Arve Kambe på vegne av Høyre
- forslagene nr. 14–21, fra Laila Dávøy på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 22–37, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre

Presidenten tar først for seg forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, forslagene nr. 12 og 13, fra Høyre og forslagene nr. 20 og 21, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en høring om lovendringen i skatteloven § 16-22 om fradrag for utenlandsk skatt. Lovendringen fremmes på nytt i statsbudsjett for 2012 om regjeringen velger å holde fast på lovendringen etter høringen.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med forslag på hvordan et meldesystem der den som blir søkt på får melding om hvem som søker på ens navn i skatteliste, kan innføres gjennom bruk av MinID.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen begrense den offentlige allmenne tilgjengelighet for søk i skatteliste gjennom Skattedirektoratets hjemmesider til de i dag gjeldende tre uker.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre at presen får mulighet til å identifisere skattyteres kjønn og fødselsdato i skatteliste.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre det mulig for fri-lansjournalister å få den samme tilgangen til skatteliste som fast ansatte journalister.»

Disse forslagene blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp som egne saker i et senere møte i Stortinget.

Det voterer først over forslagene nr. 22–37, fra Venstre.

Forslag nr. 22 lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 16-10 annet ledd skal lyde:

(2) Skattefradrag for boligsparing gis med 28 prosent av innbetalt sparebeløp. Fradraget avrundes nedover til nærmeste kronebeløp.

§ 16-10 tredje ledd skal lyde:

(3) Innbetalt sparebeløp kan ikke overstige 20 000 kroner pr. inntektsår. For ektefeller som lignes under ett for begge samlede formue og inntekt, gjelder beløpsgrensen i dette ledd for hver av dem. Sparebeløp fra barn som lignes under ett med foreldrene, jf. § 2-14, kommer bare til fradrag i skatt på inntekt som lignes særskilt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 23 lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 16-40 annet ledd ny bokstav c skal lyde:

c. Skattytters kostnader til egenutført forsknings- og utviklingsprosjekt vedrørende klima, miljø eller energieffektivisering begrenset til 10 mill. kroner, eller 14 mill. kroner for tilsvarende prosjekt utført av forskningsinstitusjon godkjent av Norges forskningsråd. Prosjektet må være godkjent av Norges forskningsråd. Samlet fradraggrunnlag etter denne bestemmelse skal ikke overstige 14 mill. kroner i inntektsåret.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 24 lyder:

«I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 6-50 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 15 000 kroner årlig.

II

Endringen trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 25 lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 5-14 første ledd bokstav a skal lyde:

a) Fordelen settes til differansen mellom den verdien som kan oppnås ved reelt salg av aksjen, redusert med 20 prosent, og det den ansatte betaler for aksjen. Den skattefrie fordelen kan likevel ikke overstige 10 000 kroner pr. inntektsår.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 26 lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 6-20 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Fradrag kan samlet gis med inntil 1 800 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når fradragberettiget kontingent er betalt for bare en del av året.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 27 lyder:

«I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjøres følgende endringer:

Skattebetalingsloven § 10-20 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder ikke forskuddskatt for personlige skattyttere.

II

Endringen under I trer i kraft straks, med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 28 lyder:

«I

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt jøres følgende endringer:

§ 14-43 første ledd bokstav d skal lyde:

d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. – 25 prosent.

§ 14-43 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Driftsmiddel omfattet av første ledd som har påviselig miljø- og klimamessig effekt, kan i ervervsåret, i tillegg til avskrivning etter første eller annet ledd, avskrives med inntil 5 prosent av kostpris. Tilsvarende gjelder for påkostning på driftsmiddel som nevnt, jf. § 14-40 tredje ledd. Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av dette ledd, herunder om kravet til påviselig miljø- og klimamessig effekt.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 29 lyder:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 23-2 nytt tiende ledd skal lyde:

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid som lærling som det ytes tilskudd for etter forskrift til opplæringslova 23. juni 2006 § 11-4, når lærlingen tiltrer 1. januar 2011 eller senere.

Nåværende tiende til trettende ledd blir ellefte til fjortende ledd.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning for lønn mv. som opptjenes fra og med 1. juli 2011.»

Forslag nr. 30 lyder:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 23-2 nytt tidende ledd skal lyde:

For nyetablerte foretak med færre enn fem ansatte, skal arbeidsgiveravgift svares med 50 prosent av den arbeidsgiveravgift som ellers følger av gjeldende regler og satser i etableringsåret og de to påfølgende årene.

Nåværende tiende til trettende ledd blir ellefte til fjortende ledd.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning for virksomheter som registreres for første gang 1. juli 2011 eller senere.»

Forslag nr. 31 lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 15-3 første ledd skal lyde:

1. Dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak i løpet av et kalenderår ikke overstiger to mill. kroner, merverdiavgift ikke medregnet, kan skattekontoret samtykke i at omsetningsoppgave skal leveres en gang i året. Oppgaveterminen er kalenderåret.

II

Endringene under I trer i kraft fra 1. juli 2011.»

Forslag nr. 32 lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 5-2 skal lyde:

1) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler. Det skal likevel beregnes merverdiavgift med alminnelig sats for næringsmidler som omsettes som en del av en serveringstjeneste. Det samme gjelder ved omsetning, uttak og innførsel av brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer.

2) Som næringsmiddel anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker.

(3) Som næringsmiddel anses ikke legemidler, tobakkvarer, alkoholholdige drikkevarer og vann fra vannverk.

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med næringsmidler, serveringstjenester, brus og sukkerholdige drikkevarer og omsetning av næringsmidler.

II

Ny § 6-16 a skal lyde:

§ 6-16 a Frukt og grønnsaker

Omsetning av frukt og grønnsaker er fritatt for merverdiavgift.

III

§ 7-1 skal lyde:

Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i § 3-6 bokstav d, § 3-7 fjerde ledd, § 3-18, §§ 6-1 til 6-3, § 6-6 første ledd, § 6-15 og § 6-16 a.

IV

Endringene under I, II og III trer i kraft 1. juli 2011.»

Forslag nr. 33 lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 2-1 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til syvende ledd blir andre til sjettede ledd.

§ 3-8 skal lyde:

Omsetning av tjenester i form av rett til å utøve idrettsaktiviteter er unntatt fra loven. Unntaket omfatter ikke omsetning og utleie av retten til å benytte idrettutøvere fra andre enn idrettslag mv. hvis idrettstilbud hovedsakelig er basert på ulønnet innsats.

§ 5-11 oppheves.

Ny § 6-16a skal lyde:

§ 6-16 a Idrettsarrangementer.

Omsetning og formidling av tjenester som gir noen rett til å overvære idrettsarrangementer, er fritatt for merverdiavgift.

II

Endringene under I trer i kraft fra 1. juli 2011.»

Forslag nr. 34 lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 6-1 nytt annet ledd skal lyde:

Fritaket gjelder tilsvarende for parallellutgaver av aviser omsatt som tjenester gjennom digitale overføringer.

II

§ 6-3 annet ledd skal lyde:

Fritaket gjelder tilsvarende for parallellutgaver av bøker omsatt som tjenester gjennom digitale overføringer.

Nåværende annet til fjerde ledd blir tredje til nytt femte ledd.

III

Endringen under I og II trer i kraft med virkning fra og med 1. juli 2011.»

Forslag nr. 35 lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 2-1 første ledd annet punktum skal lyde:

For veldedige og allmenntilrette institusjoner og organisasjoner er beløpsgrensen 500 000 kroner.

II

Endringen under I trer i kraft med virkning fra og med 1. juli 2011.»

Forslag nr. 36 lyder:

«I

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspen- sjon i arbeidsforhold gjøres følgende endring:

§ 2-3 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Årlig innskudd til ordning som nevnt i første og annet punktum kan ikke overstige 6 prosent av vedkommende persons samlede beregnede personinntekt fra nærings- virksomhet, godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i deltakerlignet selskap eller lønn mellom 1 og 12 G.

II

Endringen under I trer i kraft straks, med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 37 lyder:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd m.m. gjøres følgende endringer:

§ 8-34 første ledd skal lyde:

Til en selvstendig næringsdrivende ytes det sykepen- ger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget, se §§ 8-10 og 8-35.

§ 8-34 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom en selvstendig næringsdrivende er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, skal trygden dekke sykepenger med 100 prosent fra første sykmeldingsdag.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd.

§ 8-36 første ledd skal lyde:

En selvstendig næringsdrivende har rett til sykepen- ger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. sy- kedag. En selvstendig næringsdrivende kan mot særskilt premie tegne forsikring som kan omfatte sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første syke- dag.

§ 9-5 første ledd, innledningen, skal lyde:

Til en arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet.

§ 9-9 nytt tredje ledd skal lyde:

For selvstendig næringsdrivende yter trygden omsorgs- penger fra første dag med 100 prosent av sykepengegrunn- laget.

§ 9-16 andre ledd skal lyde:

Ytelsene gis med den prosent av sykepengegrunnlaget som gjelder ved egen sykdom, men selvstendig nærings- drivende vil ikke få redusert prosent ved egen sykdom. Til arbeidsledige gis ytelsen etter bestemmelsene i § 8-49 om sykepenger til arbeidsledige.

II

Endringene under I trer i kraft med virkning fra 1. juli 2011.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 100 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.53)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 14–19, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 14 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 16-10 tredje ledd skal lyde:

(3) Innbetalt sparebeløp kan ikke overstige 25 000 kro- ner pr. inntektsår. Samlet innbetalt sparebeløp på kontoen kan ikke overstige 225 000 kroner. For ektefeller som lig- nes under ett for begge samlede formue og inntekt gjel- der beløpsgrensene i dette ledd for hver av dem. Spare- beløp fra barn som lignes under ett med foreldrene, jf. § 2-14, kommer bare til fradrag i skatt på inntekt som lignes særskilt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 15 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 5-13 skal lyde:

§ 5-13. Særlig om privat bruk av arbeidsgivers bil

(1) Fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil fastset- tes til 30 pst. av bilens listepris som ny, inntil et beløp fastsatt av departementet i forskrift, og 20 pst. av over- skytende listepris. For biler eldre enn 3 år per 1. ja- nuar i inntektsåret, regnes det bare med 75 pst. av bi- lens listepris. Vederlag for bruk av arbeidsgivers bil påvirker ikke fordelsfastsettelsen. Tilsvarende gjelder for når arbeidstaker selv dekker bilkostnader. Fordel ved pri- vat bruk av arbeidsgivers nullutslippsbil settes til null kroner.

(2) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjen- nomføring av første ledd. Herunder kan det gis forskrift om særregler for biler med særlig omfattende yrkeskjø- ring.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 16 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 6-50 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 24 000 kroner årlig.

II

Endringsloven trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 17 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 annet ledd skal lyde:

(2) Forhøyet avskrivningssats gjelder for saldo for

- a. bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 8 pst.
- b. driftsmidler som omfattes av første ledd bokstav h og som eies av næringsdrivende i jordbruk og skogbruk som med hjemmel i lov 19. juni 1969 nr. 66 § 31 skal eller kan levere årsoppgave for beregning av merverdiavgift, og for bortforpaktere som med hjemmel i forskrift 6. juni 2001 nr. 117 kan registreres i merverdiavgiftsmanntallet. Saldo for disse driftsmidlene kan avskrives med inntil 6 pst.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 18 lyder:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I

§ 23-2 tiende ledd skal lyde:

For lønnet arbeid som lærling som det ytes tilskudd for etter forskrift til opplæringslova 23. juni 2006 § 11-4, skal arbeidsgiveravgift svares med 50 pst. av den arbeidsgiveravgift som ellers følger av gjeldende regler og satser, når lærlingen tiltre 1. juli 2011 eller senere.

Nåværende tiende til trettende ledd blir ellefte til fjortende ledd.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning for lønn mv. som opptjenes fra og med 1. juli 2011.»

Forslag nr. 19 lyder:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

I

§ 23-2 åttende ledd annet punktum skal lyde:

Fritaket etter første punktum gjelder bare dersom institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter er opp til 500 000 kroner, og bare for lønnsutbetalinger opp til 50 000 kroner per ansatt.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 91 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.10)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 10 og 11, fra Høyre.

Forslag nr. 10 lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 16-10 annet ledd første punktum skal lyde:

Skattefradrag for boligsparing gis med 28 prosent av sparebeløp.

§ 16-10 tredje ledd skal lyde:

Innbetalt sparebeløp kan ikke overstige 25 000 kroner pr. inntektsår. For ektefeller som lignes under ett for begges samlede formue og inntekt, gjelder beløpsgrensen i dette ledd for hver av dem. Sparebeløp fra barn som lignes under ett med foreldrene, jf. § 2-14, kommer bare til fradrag i skatt på inntekt som lignes særskilt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 11 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 tredje ledd skal lyde:

(3) Driftsmiddel som nevnt i saldogruppe d og som er ervervet etter 30. juni 2011 kan i ervervsåret, i tillegg til avskrivning etter første ledd, avskrives med inntil 10 prosent av kostpris. Tilsvarende gjelder påkostning på driftsmiddel i saldogruppe d foretatt i 2010, jf. § 14-40 tredje ledd.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning for inntektsåret 2011.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 82 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.27)

Presidenten: Det voteses over forslagene nr. 7–9, fra Høyre og Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«I

Lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver oppheves.

II

Denne loven trer i kraft straks og med virkning for arv og gave hvor rådigheten, jf. andre til sjettede ledd, anses ervervet av arve- og gavemottaker 1. juli 2011 eller senere.

Hvis ikke annet følger av arvelaters eller givers bestemmelse eller av reglene i femte og sjettede ledd, anses rådigheten ervervet slik:

- a. Over arvemidler som ikke har vært under offentlig skifte: ved arvelaters død.

- b. Over midler som har vært behandlet av tingretten: når de utloddes eller utleveres uten utlodning eller boet tilbakeleveres, med mindre et høyere avgiftsgrunnlag har vært lagt til grunn ved tidligere avgiftsfastsettelse, jf. bokstav a, og fristen for å påklage den tidligere verdsettelse er utløpet ved åpningen av offentlig skifte, jf. §§ 35 og 37.
- c. Over forsvunnet persons midler som ikke undergis offentlig skifte: når dødsformodningsdagen er endelig fastsatt i henhold til lov om forsvunne personer mv. av 23. mars 1961 § 8, jf. samme lovs §§ 1 og 12.
- d. Over gavemidler: når gaven i henhold til § 2 tredje ledd ansees ytet.

Bestemmelsene under a–d foran medfører ikke at rådigheten ansees ervervet så lenge gjenlevende ektefelle beholder midlene i uskiftet bo i henhold til lov, testament eller samtykke fra førstavedes arvinger.

Ved fastsettelsen av tiden for rådighetservervet sees det bort fra arvelaters eller givers bestemmelse om at midlene skal behandles som umyndiges midler eller være undergitt lignende rådighetsinnskrenkning.

Rådigheten over midler som består i inntektsnytelse (livrente, løpende kapitalavkastning, bruksrett, grunnavgift mv.) ansees i sin helhet å være ervervet ved første termins forfall eller ved bruksrettens inntreden. Når det er forbundet med særlige vansker å fastsette kapitalverdien av inntektsnyttelsen, og når avgiftsmyndigheten finner det hensiktsmessig av andre grunner, kan rådigheten ansees ervervet etterskuddsvis for hvert enkelt års verdi av inntektsnyttelsen.

Ved erverv av livsforsikringspoliser som ikke kan kreves gjenkjøpt, og av andre midler hvis vesentlige verdi er avhengig av en betingelse, ansees rådigheten over midlene ikke ervervet før betingelsen er inntrådt. Rådigheten over livsforsikringspoliser som ikke kan kreves gjenkjøpt, ansees heller ikke å være ervervet, så lenge det er uvisst hvilken form eller størrelse selskapets ytelser vil få.»

Forslag nr. 8 lyder:

«I

I lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. gjøres følgende endringer: § 1 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Krav på lønn som er forfalt de siste 12 måneder før frisdagen er likevel, med samme beløpsbegrensning, dekningsberettiget over lønnsgarantien. Arbeidstaker kan få dekning for krav som har forfalt tidligere dersom det er tatt rettslige skritt for å få fastslått kravets eksistens.

§ 1 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Det gis kun dekning for feriepengene som er opptjent i samme år som frisdagen og det foregående år.

§ 1 tredje ledd nytt sjette punktum skal lyde:

Det gis kun dekning for krav i samme måned som konkursåpningen og den påfølgende måned. Fristen gjelder fra konkursdato.

§ 1 tredje ledd nytt syvende punktum skal lyde:

Renter inntil frisdagen og inndrivelsesomkostninger som relaterer seg til krav som er berettiget lønnsgaranti etter denne bestemmelse annet til tredje punktum, er dekningsberettiget over lønnsgarantien.

II

I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett skal § 9-3 første ledd nr. 1 annet ledd nytt fjerde punktum lyde:

Når staten har dekket krav på vederlag etter lønnsgarantiloven § 1 tredje ledd, tredje og fjerde punktum, har statens regresskrav mot boet fortrinnsrett.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks.»

Forslag nr. 9 lyder:

«I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa gjøres følgende endring:

I

Opplæringslova § 13-5 oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft med virkning fra 1. juli 2011.

III

Stortinget ber regjeringen oppheve § 18-2 i tilhørende forskrift.»

Votering:

Forslagene fra Høyre og Venstre ble med 80 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.43)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3–6, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 3 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

I

§ 16-40 annet ledd skal lyde:

(2) Følgende kostnader gir grunnlag for fradrag, dersom de også er fradragsberettiget etter kapittel 6:

- Skattyters kostnader til egenutført forsknings- og utviklingsprosjekt, begrenset til 8 mill. kroner i inntektsåret. Prosjektet må være godkjent av Norges forskningsråd.
- Skattyters kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt utført av forskningsinstitusjoner godkjent av Norges forskningsråd, begrenset til 12 mill. kroner i inntektsåret. Prosjektet må være godkjent av Norges forskningsråd. Samlet fradragsgrunnlag etter bokstav a og b skal ikke overstige 12 mill. kroner i inntektsåret.

II

§ 16-40 annet ledd ny bokstav c skal lyde:

Kostnadsrammene i bokstav a og b skal oppreguleres årlig i henhold til konsumprisindeksen.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2011.

IV

Stortinget ber regjeringen fastsette en endringsforskrift til forskrift 19. november 1999 nr. 1158 (forskrift til skatte- loven), som opphever regelen om maksimal timesats på 500 kroner og maksimal antall timer per år for egne ansatte på 1 850 timer fra og med 1. juli 2011.»

Forslag nr. 4 lyder:

«I

I lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsord- ning gjøres følgende endring:

§ 1-3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Samlet årlig innbetaling av innskudd, premie og veder- lag for administrasjon av pensjonsavtalen, herunder ved- erlag for forvaltning av årets innskudd og premie, kan for hver person ikke overstige 40 000 kroner.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 6-47 første ledd bokstav c annet punktum skal lyde:

Samlet fradrag kan ikke overstige 40 000 kroner.

III

Endringen under I trer i kraft med virkning fra og med 1. juli 2011.

Endringen under II trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Forslag nr. 5 lyder:

«I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endring:

I

§ 4 femte ledd skal lyde:

Arv og gave som nevnt i § 2 første ledd bokstav b) og § 2 annet ledd, til juridisk person med allmennnyttig for- mål er unntatt fra avgiftsplikt. Det samme gjelder arv etter arveloven § 46. Utdeling av midler fra institusjon eller or- ganisasjon som har mottatt avgiftsfri arv eller gave etter reglene i dette ledd til noen som er fortrinnsberettiget på grunn av slektskap, regnes som arv eller gave direkte fra giveren eller arvelateren. Avgiftsfrihet etter dette ledd gis ikke hvis giver eller arvelater har gitt bestemmelse om bruk av arve- eller gavemidlene som ikke faller inn under et allmennnyttig formål. Departementet kan i forskrift gi regler til utfylling og gjennomføring av reglene i dette ledd, herunder gi regler om krav til vedtekter, regnskap og revisjon.

II

Endringsloven trer i kraft straks. Endringen av § 4 gjel- der likevel med virkning for arv og gave hvor rådigheten, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10, går over 1. juli 2011 eller senere.»

Forslag nr. 6 lyder:

«I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

§ 6-6 første ledd skal lyde:

(1) Omsetning og utleie i yrkesmessig utleievirksom- het, herunder leasing av kjøretøy som bare bruker elek- trisitet til fremdrift, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket gjelder bare kjøretøy som omfattes av Stortingets vedtak

om engangsavgift § 5 første ledd bokstav i og som er registreringspliktige etter vegtrafikkloven.

II

§ 6-6 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Utleie, herunder leasing av batterier til kjøretøy som omfattes av første ledd er fritatt for merverdiavgift. Fritaket omfatter også tjenester som leveres som ledd i utleien.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

III

Endringsloven trer i kraft 1. juli 2011.»

Votering:

Forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 75 mot 26 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.47.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Frem- skrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 18-3 tiende ledd skal lyde:

10) Av produksjon i kraftverk med generatorer som i inntektsåret har en samlet påstemplet merkestelse under 11 000 kVA, fastsettes ikke grunnrenteinntekt.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2011.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.47.23)

Presidenten: Når vi nå skal votere over innstillingens forslag til vedtak, er partigruppene innstilt på å avstå fra å følge opp sine primærstandpunkter, slik at vi slipper en oppsplittet og til dels komplisert votering. Dette er under den klare forutsetning at det ikke blir brukt mot dem ved en senere anledning.

Som saksordføreren, Thomas Breen, har redegjort for, skal det under A og B istedenfor «I lov ...» stå «Lov ...» etter «Lovens tittel skal lyde:»

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A.

Vedtak til lov
om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift
på arv og visse gaver

I

Lovens tittel skal lyde:

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (*arveavgiftsloven*)

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjer ein følgjande endringar:

§ 9 andre ledd skal lyde:

Bestemmelsen under *første ledd bokstav a til d* medfører ikke at rådigheten anses ervervet så lenge gjenlevende ektefelle *eller samboer* beholder midlene i uskiftet bo i henhold til lov, testament eller samtykke fra førstavedes arvinger.

§ 47 A nytt andre ledd skal lyde:

Den som var samboer i samsvar med arveloven § 28 c med rett til å sitte i uskifte anses også å være samboer i arveavgiftsloven i forbindelse med samboeruskifte.

II

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjer ein følgjande endringar:

Overskrifta til § 7 skal lyde:

§ 7 *Hvilken ektefelle eller samboer midlene skal regnes å komme fra*

§ 7 første ledd skal lyde:

Når en gjenlevende ektefelle *eller samboer* som sitter i uskiftet bo foretar utdelinger av boets midler, utgjør avgiftsgrunnlaget det hver enkelt mottaker får tildelt. Slik utdeling anses som gave fra lengstlevende ektefelle *eller samboer* med mindre annet følger av de øvrige regler i denne lov.

§ 7 andre ledd første punktum skal lyde:

Utdeling fra *gjenlevende ektefelles uskiftebo til noen som er livsarving eller testamentsarving etter begge ektefellene*, anses ved arveavgiftsberegningen å komme med en halvpart fra hver av ektefellene.

§ 7 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Utdeling fra gjenlevende samboers uskiftebo til noen som er livsarving eller testamentsarving etter begge samboerne, anses ved arveavgiftsberegningen å komme fra hver av samboerne forholdsmessig etter nettoverdien av deres eiendeler i uskifteboet på den tiden da uskiftet tok til.

Gjeldande andre punktum blir til nytt tredje punktum.

§ 7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Utdeling fra *gjenlevende ektefelles eller samboers* uskiftebo til noen som bare er arving etter førstavede, regnes i sin helhet som arv etter denne, med mindre mottakeren godtgjør at utdelingen overstiger avdødes andel i boet.

§ 7 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ved oppgjør av boet etter lengstlevendes død skal det som hver arving mottar på skiftet, med tillegg av det ved-

kommende har mottatt under uskiftet, anses å komme fra ektefellene *eller samboerne*, i samme forhold som om samtlige midler var fordelt på skiftet, jf. § 6 første ledd.

§ 8 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Utdeling fra *gjenlevende ektefelles eller samboers* uskiftebo til noen som gjennom arvefrafall blir førstavedes arving, anses som arv etter førstavede så langt arvefrafallet rekker.

III

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde for arv og gåve der rådvelde blir oppnådd 1. juli 2011 eller seinare, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10.

B.

Vedtak til lov

om endringar i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift

I

Lovens tittel skal lyde:

I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (*dokumentavgiftsloven*)

I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift gjer ein følgjande endringar:

§ 2 bokstav e og f skal lyde:

- e) betaling av renter av avgift som blir erlagt for sent og rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av avgift,
- f) innbetalingsordningen og om bankers plikt til å avvise betalingsoppdrag med mangelfulle opplysninger.

II

Endringslova tek til å gjelde straks.

C.

Vedtak til lov

om endringar i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning

I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 3-13 nr. 4 første punktum skal lyde:

Hvis opplysninger gis med hjemmel i nr. 2 eller nr. 3 til noen som ikke selv har taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter nr. 1 tilsvarende for den som får opplysningene.

§ 8-8 skal lyde:

§ 8-8 Skatteliste

1. Når ligningen er ferdig, utarbeides det en *liste over* alle som det er foretatt ligningsfastsettelse for. Det kan gis innsyn i og utskrift av opplysninger i listen så langt det følger av bestemmelsen her. Offentleglova får ikke anvendelse ved krav om innsyn i slike lister.
2. Skattelisten skal inneholde den enkelte skattyters navn,

postnummer, poststed, *kommune*, fødselsår for personlig skattyter, organisasjonsnummer for upersonlig skattyter, den fastsatte nettoformue og nettoinntekt, skatter og avgifter. Skattelisten skal ikke inneholde opplysninger om avdøde personer, opplysninger om personer som er 17 år eller yngre ved inntektsårets utgang, opplysninger om personer med adresse som er sperret i henhold til bestemmelse gitt i eller i medhold av lov om folkerregistrering av 16. januar 1970 nr. 1, opplysninger om personer uten fast bopel og opplysninger om personer der opplysningene som inngår i skattelisten kan røpe et klientforhold.

Personlig skattyter skal bare tas med for den kommune hvor vedkommende er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4.

Liste over personlige og upersonlige skattytere kan legges ut til forskjellig tidspunkt.

Departementet kan bestemme at det skal legges ut skattelister for bestemte grupper skattytere, og hvor slike lister skal legges ut.

3. Skattedirektoratet gjør skattelisten tilgjengelig på Internett til alminnelig ettersyn. Utlegging av skatteliste kunngjøres.

På anmodning skal opplysninger fra skattelisten om den enkelte skattyter gis skriftlig til ham selv, ektefelle, dødsbo, konkursbo eller domstol. Slike opplysninger kan også i rimelig utstrekning gis skriftlig til andre.

4. Fullstendige skattelister kan utleveres i elektronisk form til pressen. Listen over personlige skattytere kan likevel bare utleveres dersom det inngås avtale mellom den enkelte redaksjon og Skattedirektoratet om at hele eller deler av den mottatte skattelisten ikke kan legges ut på Internett eller gis videre til andre. Det kan kreves betaling ved utlevering av skattelister.
5. Departementet kan gi forskrifter til utfylling av bestemmelsene her.

II

Endringslova tek til å gjelde straks.

D.

Vedtak til lov

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 6-81 tredje ledd skal lyde:

(3) Særfradrag etter første og annet ledd gis til og med den måned skattyter fyller 67 år.

§ 6-81 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 14-48 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for negativ saldo i gruppe a, c, d og j eller gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto, ved likvidasjon etter norsk selskapsrett av selskap mv.

som tidligere er utflyttet, jf. skatteloven § 10-71 første ledd.

§ 14-48 nye fjerde og femte ledd skal lyde:

Tredje ledd gjelder ikke for negativ saldo i gruppe a, c, d og j, og heller ikke for gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto, når skattyter er eller blir hjemmehørende i annen stat i EØS, unntatt for selskap mv. som er eller blir hjemmehørende i lavskatteland innenfor EØS og som etter flyttingen ikke er reelt etablert og driver reell økonomisk aktivitet der, på tilsvarende vilkår som fastsatt i § 10-64 bokstav b. Bestemmelsene i §§ 14-45 til 14-47 gjelder for inntektføring av negativ saldo i gruppe a, c, d og j og gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto etter utflyttingen. Det må stilles sikkerhet svarende til skatteforpliktelsen, i form av bankgaranti, pant i verdipapirer eller annen betryggende sikkerhet. Kravet til sikkerhetsstillelse fastsettes av skattekontoret. Kravet til sikkerhetsstillelse gjelder ikke dersom Norge i medhold av folkerettslig overenskomst med skattyterens hjemstat kan få bistand til innfordring av skattekrav. Dersom kravet om betryggende sikkerhet i et senere inntektsår ikke lenger er oppfylt, skal negativ saldo i gruppe a, c, d og j og gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto inntektsføres i sin helhet dette året. Tredje ledd gjelder tilsvarende for skattyter som tidligere er utflyttet, og som blir hjemmehørende utenfor EØS, samt for selskap mv. som er eller blir hjemmehørende i lavskatteland innenfor EØS og ikke er reelt etablert og driver reell økonomisk aktivitet der, på tilsvarende vilkår som fastsatt i § 10-64 bokstav b.

Tredje ledd gjelder ikke ved fusjon og fisjon som nevnt i § 11-11 første ledd, unntatt når ett eller flere av selskapene som deltar i fusjonen eller fisjonen er hjemmehørende utenfor EØS, eller hjemmehørende i et lavskatteland innenfor EØS og ikke er reelt etablert og driver reell økonomisk aktivitet der, på tilsvarende vilkår som fastsatt i § 10-64 bokstav b. Bestemmelsene i fjerde ledd annet til sjuende punktum gjelder tilsvarende.

§ 16-1 med ny kapittdeloverskrift skal lyde:

Frdrag i skatt for pensjonsinntekt

§ 16-1. Skattefradrag for pensjonsinntekt

(1) Det gis fradrag i inntektsskatt og trygdeavgift med et beløp som fastsettes av Stortinget, for skattyter som

- a. mottar alderspensjon etter folketrygdloven,
- b. mottar avtalefestet pensjon (AFP) etter lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse eller andre tilsvarende avtaler eller lovfestede ordninger eller omfattes av § 12 i AFP-tilskottsloven, eller
- c. er skattepliktig hit for tilsvarende pensjonsinntekt som angitt i bokstav a og b, fra annen EØS-stat.

(2) Frdraget reduseres

- a. tilsvarende pensjonsgraden ved uttak av gradert alderspensjon etter folketrygdloven,
- b. tilsvarende prosentvis reduksjon i avtalefestet pensjon når slik pensjon er redusert mot arbeidsinntekt, og
- c. tilsvarende antall måneder i løpet av inntektsåret som

skattyter har mottatt pensjon som nevnt i første ledd. Det samme gjelder for skattyter som har vært bosatt i riket bare en del av inntektsåret.

(3) Fradraget nedtrappes når skattyters samlede pensjonsinntekt etter § 12-2 bokstav b overstiger fastsatte beløpsgrenser. Beløpsgrensene fastsettes årlig av Stortinget i to trinn. Fradraget nedtrappes med 15,3 prosent av pensjonsinntekt som overstiger beløpsgrensen i trinn 1, og med 6 prosent av pensjonsinntekt som overstiger beløpsgrensen i trinn 2. Beløpsgrensene reduseres tilsvarende som etter annet ledd. Pensjonsinntekt fra utlandet som ikke er skattepliktig hit, inngår i samlet pensjonsinntekt etter dette ledd. I samlet pensjonsinntekt etter dette ledd inngår ikke uførepensjon og andre ytelser som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd forut for overgang fra slike ytelser til alderspensjon i løpet av inntektsåret.

(4) Skattyter som oppfylder vilkårene for skattefradrag etter denne paragrafen og for skattebegrensning etter §§ 17-1 eller 17-4 i samme inntektsår, får skatten fastsatt etter den bestemmelsen som gir lavest skatt.

(5) Skattyter med begrenset skatteplikt etter § 2-3 fjerde ledd kan kreve skattefradrag etter denne paragraf dersom

- skattyteren er bosatt i annen EØS-stat,
- Norge i medhold av folkerettslig overenskomst kan kreve utlevert opplysninger fra denne staten om skattyterens inntekts- og formuesforhold, og
- hele eller tilnærmet hele skattyterens alminnelige inntekt i inntektsåret skattlegges i Norge.

(6) Skattefradraget fastsettes ikke med høyere beløp enn summen av utlignede inntektsskatter og trygdeavgift.

(7) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 16-10 andre ledd andre punktum vert oppheva.

§ 16-22 første ledd skal lyde:

Utenlandsk skatt som ikke kommer til fradrag ved dette årets skatteoppgjør, kan fremføres til fradrag i skatt i de inntil fem påfølgende årene innenfor hver av inntektskategoriene i § 16-21 første ledd a til c. Skatt betalt i utlandet i et tidligere år fradras i sin helhet før det gis fradrag for skatt betalt i utlandet i et senere år. Fremført fradrag gis etter at det er gitt fradrag for utenlandsk skatt som knytter seg til vedkommende inntektsår. Samlet fradrag for det enkelte år, innenfor hver av inntektskategoriene i § 16-21 første ledd a til c, kan ikke overstige det maksimale kreditfradraget for dette året.

§ 16-60 skal lyde:

§ 16-60. Anvendelsesområde for bestemmelsene om skattefradrag for underskudd for inntektsårene 2008 og 2009

(1) Bestemmelsene i §§ 16-61 til 16-64 gjelder for selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd.

(2) Bestemmelsene gjelder også for selskap mv. som tilsvarende selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd, og som er skattepliktig etter § 2-3 første ledd bokstav b eller etter petroleumsskatteloven § 2, jf. § 1.

(3) Bestemmelsene gjelder ikke for selskap som er stif-

tet i inntektsåret etter bestemmelsene om skattefri omdanning av virksomhet, jf. § 11-20.

(4) Bestemmelsene gjelder ikke for selskap mv. som er oppløst i inntektsåret.

§ 17-1 første ledd bokstav a skal lyde:

a) mottar foreløpig uførepensjon etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$. Dette gjelder ikke skattyter som samtidig mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 10-36 første ledd lyde:

(1) Dersom skattyter eier flere aksjer fra samme aksjeklasse i et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, anses den aksjen som var først anskaffet, for å være realisert først. Dette gjelder tilsvarende når aksjer overføres som gave.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 2-38 tredje ledd bokstav e skal lyde:

e. gevinst ved realisasjon eller uttak av eierandel i selskap som nevnt i § 10-40 første ledd eller tilsvarende utenlandsk selskap, dersom selskapets samlede verdi av aksjer mv. som faller inn under a-d i dette ledd, på noe tidspunkt de to siste årene frem til innvinningstidspunktet har oversteget 10 prosent av selskapets totale verdier av aksjer mv.

§ 2-38 tredje ledd ny bokstav f skal lyde:

f. tap ved realisasjon eller uttak av eierandel i selskap som nevnt i § 10-40 første ledd eller tilsvarende utenlandsk selskap, dersom selskapets samlede verdi av aksjer mv. som faller inn under a-d i dette ledd, i en periode på to år forut for oppførelsestidspunktet sammenhengende har oversteget 10 prosent av selskapets totale verdier av aksjer mv.

Gjeldande tredje ledd bokstav f blir tredje ledd ny bokstav g.

IV

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 16-40 sjuande ledd nytt siste punktum lyde:

Departementet kan gi forskrift om utveksling av opplysninger tilknyttet et forsknings- og utviklingsprosjekt mellom Norges forskningsråd og ligningsmyndighetene uavhengig av taushetsplikt, og gi forskrift om sanksjoner ved brudd på vilkårene for godkjenning av prosjekt.

V

Endringane under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2011.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med 13. mai 2011.

Endringane under III tek til å gjelde straks med verknad for gevinstar og tap som blir realiserte frå og med 13. mai 2011.

Endringa under IV tek til å gjelde 1. juli 2011.

E.

Vedtak til lov
om endring i lov 12. desember 2003 nr. 108 om
kompensasjon av merverdiavgift for kommuner,
fylkeskommuner mv.

I

I lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. skal § 15 andre ledd lyde:

Kompensasjon tillegges renter fra den dag fristen for behandling av kravet etter § 9 er utløpt og til og med den dag kompensasjonsbeløpet utbetales.

II

Endringslova tek til å gjelde straks.

F.

Vedtak til lov
om endring i lov 21. desember 2007 nr. 119 om
toll og vareførsel

I

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel skal § 12-1 fjerde ledd første punktum lyde:

Hvis opplysninger gis med hjemmel i annet ledd eller tredje ledd, til noen som ikke selv har like streng eller tilsvarende taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får opplysningene.

II

Endringslova tek til å gjelde straks.

G.

Vedtak til lov
om endringar i lov 19. juni 2009 nr. 58 om
merverdiavgift

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjer ein følgjande endringar:

§ 13-2 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Hvis opplysninger gis med hjemmel i annet ledd, tredje ledd eller forvaltningsloven § 18 til noen som ikke selv har taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får opplysningene.

§ 21-3 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, og ved det har eller kunne ha påført staten tap, kan ilegges inntil 100 prosent

avgift i tillegg til merverdiavgift fastsatt etter § 18-1 og § 18-4 første og annet ledd.

II

Endringslova tek til å gjelde straks.

Votering:

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse i lovens tittel under A og B – ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opptil annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i merverdiavgiftsloven mv. (ny og enkel registrerings- og rapporteringsordning for tilbydere som leverer elektroniske tjenester fra utlandet)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

(3) *Tilbyder som leverer elektroniske tjenester, herunder elektroniske kommunikasjonstjenester, omfattet av § 3-30 fjerde og femte ledd, skal registreres. Når leveransene skjer ved bruk av formidler, anses formidler som tilbyder. Beløpsgrensen i første ledd gjelder.*

§ 3-1 tredje ledd skal lyde:

(3) *Omsetning av elektroniske tjenester som skjer ved bruk av formidler, anses både som selgers og formidlers omsetning.*

Nåværende § 3-1 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 10-1 annet ledd skal lyde:

(2) *Næringsdrivende i utlandet som er registrert etter forenklet registreringsordning etter §§ 14-4 til 14-7, har rett til refusjon av inngående merverdiavgift dersom*
a) *merverdiavgiften gjelder anskaffelse av varer eller tjenester i merverdiavgiftsområdet eller innførsel av*

varer til merverdiavgiftsområdet, og varene eller tjenestene er til bruk i virksomheten, og

- b) merverdiavgiften hadde vært fradragberettiget dersom virksomheten var registrert avgiftssubjekt i merverdiavgiftsområdet.

Nåværende § 10-1 annet og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

§ 11-3 annet ledd skal lyde:

(2) Ved kjøp av elektroniske tjenester, herunder elektroniske kommunikasjonstjenester, omfattet av § 3-30 fjerde og femte ledd, skal tilbyder som er nevnt i § 2-1 tredje ledd beregne og betale merverdiavgift.

§ 13-2 femte ledd skal lyde:

(5) Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om at en næringsdrivende er eller ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller etter forenklet registreringsordning.

Kapittel 14 overskriften skal lyde:

Kapittel 14. Registrering i Merverdiavgiftsregisteret mv. og forenklet registreringsordning

I kapittel 14 skal ny deloverskrift foran § 14-1 lyde:

I Registrering i Merverdiavgiftsregisteret

I kapittel 14 skal ny deloverskrift foran § 14-4 lyde:

II Forenklet registrerings- og rapporteringsordning for tilbydere av elektroniske tjenester utenfor merverdiavgiftsområdet (forenklet registreringsordning)

Ny § 14-4 skal lyde:

§ 14-4 Hvem ordningen gjelder for

(1) Avgiftssubjekt som ikke har forretningssted eller hjemsted i merverdiavgiftsområdet og bare skal beregne og betale merverdiavgift på elektroniske tjenester, herunder elektroniske kommunikasjonstjenester, omfattet av § 3-30 fjerde og femte ledd, kan velge forenklet registreringsordning.

(2) Tilbyder som nevnt i første ledd kan tillates registrert etter forenklet registreringsordning før samlede leveranser har oversteget beløpsgrensen etter § 2-1 tredje ledd.

(3) Tilbyder som er registrert etter første ledd, skal ikke samtidig registreres i Merverdiavgiftsregisteret.

Ny § 14-5 skal lyde:

§ 14-5 Registrering

(1) Tilbyder som ønsker forenklet registreringsordning, skal sende melding til skattekontoret. Tilbyderen skal melde fra til skattekontoret om endringer av informasjonen gitt i meldingen.

(2) Når tilbyder har valgt forenklet registreringsordning, skal skattekontoret tildele tilbyderen et identifikasjonsnummer.

(3) All kommunikasjon mellom skattekontoret og tilbyder i forenklet registreringsordning skal skje elektronisk.

(4) Departementet kan gi forskrift om hvilke opplysninger den elektroniske meldingen som nevnt i første ledd

skal inneholde. Departementet kan også gi forskrift om utforming av forenklet registreringsordning.

Ny § 14-6 skal lyde:

§ 14-6 Refusjon av merverdiavgift

Tilbyder i forenklet registreringsordning har ikke rett til fradrag for inngående merverdiavgift etter kapittel 8, men har rett til refusjon av inngående merverdiavgift etter § 10-1 annet ledd.

Ny § 14-7 skal lyde:

§ 14-7 Sletting

(1) Tilbyder skal melde fra til skattekontoret når virksomheten opphører eller vilkårene for å benytte forenklet registreringsordning ikke lenger er oppfylt.

(2) Tilbyder skal slettes fra registeret når

- virksomheten er opphørt,
- vilkårene for å benytte forenklet registreringsordning ikke lenger er oppfylt, eller
- tilbyderen gjentatte ganger misligholder pliktene som følger av merverdiavgiftsloven.

(3) Dersom merverdiavgiftspliktig innførsel er falt under den til enhver tid gjeldende beløpsgrensen i § 2-1 tredje ledd uten at virksomheten er slettet i medhold av denne paragrafen, skal tilbyder forbli registrert i minst to hele kalenderår.

(4) Tilbyder som blir slettet i medhold av annet ledd bokstav c, og som fortsatt har avgiftspliktig virksomhet, skal registreres ved representant etter § 2-1 sjette ledd.

(5) Tilbyder som har blitt slettet i medhold av annet ledd bokstav c, skal kunne registreres på nytt når

- tilbyderen etter slettingsvedtaket har fulgt pliktene som følger av merverdiavgiftsloven,
- det må antas at tilbyderen ved ny registrering vil følge pliktene som følger av merverdiavgiftsloven, og
- tilbyderen har oppfylt tidligere betalingsforpliktelser.

(6) Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om vilkårene for sletting og nyregistrering av tilbydere som har blitt slettet.

§ 15-6 overskriften skal lyde:

§ 15-6 Særskilt omsetningsoppgave mv.

§ 15-6 tredje til femte ledd skal lyde:

(3) Tilbyder i forenklet registreringsordning skal levere omsetningsoppgave som viser identifikasjonsnummer, beregningsgrunnlag og beregnet merverdiavgift omregnet til norske kroner. Beløpene avrundes nedover til nærmeste hele krone.

(4) Omsetningsoppgave som nevnt i første til tredje ledd leveres terminvis. Første termin er januar, februar og mars, annen termin er april, mai og juni, tredje termin er juli, august og september og fjerde termin er oktober, november og desember.

(5) Departementet kan fastsette skjema for omsetningsoppgave som nevnt i første til tredje ledd.

§ 15-7 tredje ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Omsetningsoppgave i forenklet registreringsordning skal leveres elektronisk.

§ 15-8 første ledd nytt femte punktum skal lyde:

Oppgavefristen for omsetningsoppgave i forenklet registreringsordning er 20 dager.

§ 15-9 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Beløp som nevnt i § 15-6 tredje ledd oppgis for den terminen betalingen skjedde.

§ 15-10 fjerde ledd skal lyde:

(4) Tilbyder i forenklet registreringsordning skal føre en oversikt over transaksjoner som omfattes av § 3-30 fjerde og femte ledd. Transaksjonsoversikten skal være tilstrekkelig detaljert til at skattekontoret kan fastslå at merverdiavgiftsberegningen i omsetningsoppgaven er korrekt. Transaksjonsoversikten skal være elektronisk tilgjengelig for skattekontoret innen tre uker etter anmodning. Transaksjonsoversikten skal oppbevares i ti år fra utgangen av det året transaksjonene er gjennomført.

Nåværende § 15-10 fjerde ledd blir nytt femte ledd og skal lyde:

(5) Departementet kan gi forskrift om plikt til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Departementet kan også gi forskrift om tidspunktet for utstedelse av salgsdokumentasjon og dokumentasjon av uttak, herunder gjøre unntak fra tredje ledd. Departementet kan i tillegg gi forskrift om hva transaksjonsoversikten som nevnt i fjerde ledd skal inneholde.

§ 15-11 første ledd nytt sjettemte punktum skal lyde:

Fjerde punktum gjelder tilsvarende for tilbyder i forenklet registreringsordning.

§ 15-14 første ledd skal lyde:

(1) Bare den som er registrert avgiftssubjekt eller tilbyder i forenklet registreringsordning, kan oppgi merverdiavgiftsbeløp i salgsdokumentasjon og opplyse i prisangivelse at vederlaget omfatter merverdiavgift.

§ 16-2 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Første og annet punktum gjelder tilsvarende for opplysninger om tilbyder i forenklet registreringsordning.

§ 18-1 første og annet ledd skal lyde:

(1) Avgiftsmyndighetene kan fastsette beregningsgrunnlaget for utgående merverdiavgift og beløpet for inngående merverdiavgift ved skjønn, herunder rette feil i et avgiftsoppgjør, når

- a) omsetningsoppgave ikke er kommet inn til avgiftsmyndighetene. Oppgave som kommer inn etter at vedtak om skjønn er truffet, anses ikke som innkommet etter denne bestemmelsen,
- b) mottatt omsetningsoppgave er uriktig eller ufullstendig eller bygger på regnskap som ikke er ført i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning, eller
- c) noen er blitt registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller

blitt stående registrert uten å fylle vilkårene for registrering, og staten på grunn av dette er påført et avgiftstap.

(2) Fastsetting ved skjønn for mer enn en termin kan foretas samlet, men ikke for et lengre tidsrom enn ett kalenderår. Retting av konkrete poster i et avgiftsoppgjør må knyttes til bestemte terminer.

§ 18-3 femte ledd skal lyde:

(5) Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for mottakere og tilbydere som skal levere omsetningsoppgave etter § 15-6.

§ 18-4 første ledd skal lyde:

(1) Vedtak etter § 18-1, § 18-3, § 21-2 og § 21-3 kan endres av skattekontoret og Skattedirektoratet. Det samme gjelder vedtak om registrering eller sletting i Merverdiavgiftsregisteret eller i forenklet registreringsordning når det samtidig er truffet vedtak etter § 18-1 som har direkte sammenheng med registrerings- eller slettingsvedtaket.

§ 20-1 annet og tredje ledd skal lyde:

(2) Når domstolen i søksmål mot staten som gjelder rettigheter og plikter etter denne lov kommer til at noen bare skal betale en del av et omtvistet avgiftsbeløp eller bare skal ha tilbake en del av et tilbakebetalingskrav, og det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger til å fastslå det riktige beløpet, skal det i domsslutningen angis hvordan ny fastsetting skal utføres. Kommer domstolen til at et vedtak om grunnlaget for et merverdiavgiftskrav ikke kan opprettholdes på grunn av formelle mangler, skal den henvise vedtaket til ny behandling av vedkommende avgiftsmyndighet.

(3) Søksmål mot staten til prøving av avgiftsoppgjør må reises innen seks måneder etter utløpet av terminen avgiftsoppgjøret gjelder eller etter at melding om vedtak ble sendt. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Etter utløpet av søksmålsfristen gjelder likevel fristen i skattebetalingsloven § 17-1 femte ledd i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring.

§ 20-2 tredje ledd annet punktum skal lyde:

(2) Den vedtaket retter seg mot, skal varsles om søksmålet.

§ 21-3 annet ledd skal lyde:

(2) Den som ansvaret etter denne paragraf retter seg mot, svarer også for medhjelperes, ektefelles og barns handlinger.

II

I lov 10. desember 2010 nr. 71 om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift skal § 3-30 fjerde ledd første punktum lyde:

For fjernleverbare tjenester i form av elektroniske tjenester, herunder elektroniske kommunikasjonstjenester, oppstår merverdiavgiftsplikten også når tjenesten leveres til andre mottakere enn nevnt i annet ledd, forutsatt

at mottakeren er hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet og tjenesten er merverdiavgiftspliktig ved omsetning i merverdiavgiftsområdet.

III

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 9-1 første ledd nytt annet punktum lyde:

Tilbyder i forenklet registreringsordning som nevnt i merverdiavgiftsloven §§ 14-4 til 14-7 skal betale avgiftskravet ved overføring av beløpet til innkrevingsmyndighetenes konto.

IV

I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring skal § 2 annet ledd nytt annet punktum lyde:

Dette gjelder likevel ikke tilbydere av elektroniske tjenester som leverer omsetningsoppgave som nevnt i merverdiavgiftsloven § 15-6 tredje ledd, og som er bokføringspliktig utelukkende på grunnlag av plikten til å levere omsetningsoppgave etter bestemmelsen her.

V

Endringsloven trer i kraft 1. juli 2011. Del II om endring av endringslov 10. desember 2010 nr. 71 trer likevel i kraft straks.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 76 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.48.41)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Venstre ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 76 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.49.26)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Olemic Thommessen satt fram et forslag på vegne av Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forskrift fastsette over-

skuddfordelingen mellom bingoformålene og tippenøkkelen til en fast prosentandel, slik at andelen overført tippenøkkelen ikke overskrider 15 pst.»

Dette forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egen sak i et senere møte i Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i pengespilloven (ny revisorordning for Norsk Tipping AS og fordeling av overskudd fra bingoterminaler)

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Selskapets regnskap revideres av en revisor som velges av departementet.

§ 10 nytt annet ledd skal lyde:

Overskuddet fra de utbetalingsautomater som kun er tillatt oppstilt i bingohaller (bingoterminaler), kan fordeles direkte til lag og organisasjoner som mottar overskuddet fra de øvrige bingospill i bingohallen. Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler for slik fordeling.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen fastsetter.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 77 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.06)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet også her ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 77 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.24)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Line Henriette Hjemdal satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta forhandlingene med ESA om krav til rettighetshavers organisasjon og ledelse av petroleumsvirksomheten på norsk sokkel og bruk av baser mv.»

Dette forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egen sak i et senere møte i Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i petroleumsløven
I

I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 4-12 annet ledd annet punktum skal lyde:
For transporten gjelder § 4-10 fjerde ledd tilsvarende.

§ 4-13 annet ledd første punktum skal lyde:
Bestemmelsene i § 4-12 annet ledd kommer tilsvarende til anvendelse såfremt den spesielle situasjon ikke tilsier noe annet.

§ 6-1 tredje ledd skal lyde:
Lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing kapitlene 2 og 3 gjelder tilsvarende så langt de passer og ikke annet følger av loven her eller forskrifter gitt i medhold av loven.

§ 10-2 skal lyde:
§ 10-2 *Ledelse av petroleumsvirksomhet, base mv.*
Rettighetshaver skal påse at virksomheten kan utøves på forsvarlig måte i samsvar med gjeldende lovgivning og under ivaretagelse av hensynet til god ressursforvaltning, helse, miljø og sikkerhet. Rettighetshavers organisasjon i Norge skal ha en struktur og størrelse som gjør at rettighetshaver til enhver tid kan fatte informerte beslutninger om sin petroleumsvirksomhet etter denne lov.

For å sikre etterlevelse av første ledd kan departementet i det enkelte tilfelle, og i den grad det anses nødvendig i forhold til omfanget av rettighetshavers virksomhet, oppstille særskilte krav til rettighetshavers organisasjon i Norge. Departementet kan også, dersom hensynet til god ressursforvaltning eller helse, miljø og sikkerhet tilsier det, pålegge rettighetshaver å bruke bestemte baser.

Rettighetshaver skal påse at forholdene blir lagt til rette, slik at fagforeningsvirksomhet blant egne ansatte og entreprenørens og underentreprenørens personell kan foregå i samsvar med norsk praksis.

II

Løven trer i kraft straks.

Presidenten: Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 88 mot 6 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.51.01)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Kristelig Folkeparti har varslet at de også her ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 90 mot 7 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.51.20)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Under debatten har Arne Sortevik satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at:

1. Fosenpakken i Sør- og Nord-Trøndelag gjennomføres slik den er beskrevet i Prop. 124 S (2010–2011), men slik at statlig finansiering erstatter bruk av bompenger.
2. Staten forskutterer om nødvendig midler for å holde planlagt fremdrift. Endelig finansiering innarbeides i sluttsaldering av statsbudsjettet for 2011.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at:

1. Bompengeselskapet får løyve til å krevja inn bompenger til delvis bompengefinansiering av prosjekt og tiltak innafor Fosenpakka etter vilkåra i Prop. 124 S (2010–2011) og Innst. 409 S (2010–2011).
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetja nærare reglar for finansieringsordninga.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 23 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.52.01)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Ingjerd Schou på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen realisere fortløpende og ferdig utbygging av E18 Vinterbro–Sverige/Riksgrensen finansiert gjennom offentlig privat samarbeid (OPS).»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 73 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.52.36)

Komiteen hadde innstilt:

1. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får tillatelse til å kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiering av utbyggingen av E18 på strekningen Melleby–Momarken i Østfold. Vilårene fremgår av Prop. 131 S (2010–2011) og Innst. 411 S (2010–2011).
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at utbygging av E18 på strekningen Melleby–Momarken, inkl. sideveilstiltak, bygges som omtalt i Prop. 131 S (2010–2011), og som full firefeltsvei med dobbel tunnel med to felt i hver retning. Stortinget samtykker videre i at prosjektet i sin helhet finansieres av staten. Stortinget legger til grunn at staten om nødvendig forskutterer midler for å holde planlagt fremdrift, og at endelig finansiering legges inn i sluttsalderingen for budsjettet for 2011.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.02)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Øyvind Halleraker på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

Det voteres først over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et eget utvalg med deltagelse fra berørte departement som skal legge frem ny strategi om bruk av salt på norske veier med sikte på kraftig reduksjon i bruk av salt med effekt fra vintersesongen 2012/2013.

Stortinget forutsetter at:

- miljøskader på vann og natur samt skader på infrastruktur/følgekostnader ved saltbruk vektlegges,
- virkning av veisaltning på trafikksikkerhet gis en spesielt grundig vurdering. Stortinget peker spesielt på at det bør vurderes innført særskilte vintertiltak innenfor veitrafikken som kan sikre trafikksikkerheten ved bruk av mindre veisalt slik det er gjort i andre land som har redusert bruk av salt på vei,
- i arbeidet innhentes innspill fra kompetansemiljøer utenfor Statens vegvesen og Vegdirektoratet og andre berørte departement. Arbeidet bør være avsluttet våren 2012 slik at ny saltstrategi kan få effekt vinteren 2012/2013,
- det legger til grunn at Stortinget på egnet måte blir informert om saltstrategien og om de konkrete mål for saltbruk og for trafikksikkerheten på vinterveiene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.33)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en grundig gjennomgang av konsekvenser ved veisaltning, herunder veisaltningens effekt på trafikksikkerhet og miljø. Regjeringen bes fremme forslag til tiltak basert på oppdatert kunnskap, og å komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter forslaget subsidiært.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.53)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:114 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen og Arne Sortevik

om økt trafikksikkerhet, redusert forfall av infrastruktur og bilpark samt beskyttelse av vannkilder og natur gjennom redusert bruk av veisalt på norske veier – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Øyvind Halleraker på vegne Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 3–5, fra Knut Arild Hareide på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti, er omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å øke den statlige satsingen på informasjonsarbeid og holdningskampanjer for å skape bedre samspill mellom trafikantgruppene.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endring av trafikkreglene slik at syklistene får bedre sikkerhet og fremkommelighet. Dagens minimumskrav på 1,5 meter til trygg forbikjøring av syklistene tas inn i trafikkreglene.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre vikepliktsreglene som gjelder der gang- og sykkelvei krysser vei og avkjørsel slik at syklende gis prioritet og bedre fremkommelighet.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.55.01)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 145 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Laila Dåvøy og Line Henriette Hjemdal om sikrere og bedre fremkommelighet for syklistene – vert lagt ved protokollen.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en statlig belønningsordning for gang- og sykkelvei.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hensynet til sykkeltrafikken blir ivaretatt ved planlegging og utbygging av ny infrastruktur.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 74 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.55.40)

Votering i sak nr. 17

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 24 (2010–2011) – samarbeidet i Nato i 2010 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 18

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 14 S (2010–2011) – Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2010 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 19 [22:56:14]

Referat

1. (369) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i skatteloven (skattefri omorganisering mv.) (Lovvedtak 50 (2010–2011))
 2. lov om endringer i folketrygdloven (utvidelse av fedrekvoten mv.) (Lovvedtak 52 (2010–2011)) – er sanksjonert under 10. juni 2011. Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (370) Fiskeriatvalane Noreg har inngått med andre land for 2011 og fisket etter avtalane i 2009 og 2010. (Meld. St. 26 (2010–2011))
 3. (371) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Harald T. Nesvik og Abid Q. Raja om en helhetlig anbudsstrategi som blant annet skal oppnå mer innovasjon og leverandørutvikling og styrke forbrukerinteressene ved å innføre en uavhengig konkurransenemnd (Dokument 8:151 S (2010–2011))
 4. (372) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Siri A. Meling, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om tiltak for bergindustrien (Dokument 8:153 S (2010–2011))
Enst.: Nr. 2–4 sendes næringskomiteen.
 5. (373) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Jan-Henrik Fredriksen om at Norge trer ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegger Sametinget, opphever finnmarksloven og avvikler forvaltningsområdet for samiske språk (Dokument 8:154 S (2010–2011))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 6. (374) Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2010, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid (Meld. St. 25 (2010–2011))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.
- Presidenten:** Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 22.57.
